

**Octavij Horatiani rerum Medicarum lib. Quatuor. : I. Logicus,
De curationibus omnium ferme morborum corporis humani,
ad Euporistum. II. De Acutis & Chronicis passionibus, ad
eunde[m]. III. Gynecia, de Mulierum accidentibus, & curis
eorundem, ad Victoriam. IIII. De physica scientia,
Experimentorum liber, ad Eusebium filium.**

<https://hdl.handle.net/1874/433839>

3

OCTAVI VII HORA

TIANI rerum Medicarum LIB. Quatuor.

- I. Logicus, De curationibus omnium ferme morborum corporis humani, ad Euporistum. 1
- II. De Acutis & Chronicis passionibus, ad eundē. 31
- III. Gynecia, De Mulierum accidentibus, & curis eorundem, ad Victoriam. 72
- III. De Physica scientia, Experimentorum liber, ad Eusebium filium. 80

¶ Per Heremānum Comitem a Neūenar, integro candori nuper restitutus Autor.

ALBV CASIS CHIR

VRGICORVM omniū Primarij, LIB. tres.

- I. De Cauterio cum igne, & medicinis acutis per singula corporis humani membra. Cum Instrumentorum delimitatione. 119
- II. De Sectione & Perforatione, Phlebotomia, & Venrosif. De Vulneribus, & extractione sagittarū, & ceteris similibus. Cum formis Instrumentorū. 149
- III. De restauratione & curatione dislocationis mēbrorum, Cum typis item Instrumentorum. 177

✦ Cum gratia & Priuilegio Cæs. Maiestatis ad Quinquennium.

¶ ARGENT. apud Ioannem Schottum M. D. XXXII.

OCTA

VII HORA

PLANI IERONIMUS

PLANI IERONIMUS

- I. De ...
- II. De ...
- III. De ...

ALB V

CASIS CHIR

ALB V CASIS CHIR

ALB V CASIS CHIR

- I. De ...
- II. De ...
- III. De ...

ALB V CASIS CHIR

ALB V CASIS CHIR

ALB V CASIS CHIR

Reuerendiss. in CHRISTO Patri ac domino, domi-
no Heremanno, sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archi-
episcopo, sacri Romani Imperij per Italiam Ar-
chicancellario, Principi Electori, Vuest-
phaliæ, & Angariæ Duci, Lega-
toꝝ nato. &c. domino
meo gratiosissimo

Audio, reuerendissime domine, tuam amplitudinem, quicquid tem-
poris a grauissimis Coloniensis dioceseos curis suffurari possit, Medi-
cinæ cognitioni libenter impendere solere. Quod quidem studij genus,
ut patruus meus Heremannus Comes a Neüenare, clarissimus sane
uir, pro sua uirili promoueret, aliquot eius artis autores, undecũq; sum-
ma cura collegerat, quos a mendis repurgatos in lucem studiosis emit-
teret. Ex quibus & hunc OCTAVIUM HORATIA-
NVM innumeris mendis scatentem, diligenter emaculatur, T. A. abso-
lutum opus consecraturus, ni partim isti operæ imperfectæ adhuc, par-
tim T. celsitudinis negocijs Augustæ Vindelicorum ante diem immor-
ptore esset. Nihilominus ut intelligeret T. D. quam studiose in hoc Scri-
ptorem, utcũq; purgatum, dedicare. Quem spero pergratum futurum:
cum quod ad palatum faciet: tum quod est e corrupto fere in integrum
restitutus. De ipsius uero uita quum nihil certi, nobis saltē, constet, sty-
lus tamen Africanum indicat. Tractat autem omnia fere argumenta,
titulisq; Librorum ijsdem quasi utitur quibus Aurelianns alter, Præ-
ceptorum habuit Vindicianum, qui archiatrus fuit Imp. Valentinia-
ni, quemadmodum lib. 2. ad Eusebium filium testatur. Ego R. D. cum Infra fol.
si. b. Miner-
ingenij uires ætate & iudicio mihi creuerint, mea (quod aiunt) Miner-
ua, partum opus offeram. Dominus interim seruet nobis T. A. diu in-
columem, cui me uelim quam commendatissimum. Datum Bedbur-
gij, Anno Domini M. D. XXXI. Pridie natiuita-
tis Ioannis Baptistæ.

Reuerendissimæ P. T.

deuotus,

Heremannus ex Comi-
tibus de Neüenare.

I N D E X Capitulum & earū rerū quæ scitu digniora.

A B O R T I V I ¶ A

De Acoris 4
 Acopum Dyacissum 86 c
 De Alopetiosis 5
 Ad Alopetias 102 d
 Anni quatuor tēpora 92 d
 Ano accidentia 25
 Antidotū Dyarobum ad pectoris, stomachi, iecoris, splenis, & omnium interaneorum dolorem 65 b
 Antidotum ad digestionem, prouocationem urinæ, & colum. ibi.
 Antidotū ad omnes dolores interaneorum 86 c
 De Apoplecticis 38
 De Apum, ceterorūq; animam lū percussibus 23
 Et turpibus a latentibus receptis. eo.
 De Artriticis 69. 75
 De Atrophia 55
 Ad Auriculæ dolorem 92 b
 Aurium causationes 7
 Ad Auriginem 98 d
 Et Auriginosos 91 a
 Ad Anrium dolores 88 c, 93 b

¶ C

Caliginis remedia 100 c
 Capillorum infectiones 2
 Et ut nigrescant 87 a
 Capilli ut crescant 34. 87 a
 Ad Capillorum defectionem ex ægritudine 4
 Ad Capillos cadentes 3
 Capitis querelæ 44, & seq.
 Ad Capitis dolorem 81 b, & 93 b
 Ad Calculum 90. 91 a. 100 d, & seq.
 De Carbunculis 18
 De Cardiacis 42
 De Catarro 50. & seq.
 Cerebri natura 109 a
 De Cholera 43
 Cibi & potus distributio, & operatio 111 a b
 De Colicis 36
 Ad Coli dolorem 101 b. 90 d. 94 d

De Conceptione 75
 Ad Conceptionē 84. 100 c
 Ad Cordis dolorem 91 a
 Ad Cordis formidinē 95 a
 Corporis humani partitio, & obseruatio 91 b

¶ D

Denarium curationes 14
 Ad Dentium dolorem 100 c
 Ad Detritionē infantium 102 d
 De Diaphoreticis 42
 Dyamoron Sebastii 86 c
 Dyamoron simplex eo.
 Dyacitrium 87 b
 Dyaherpillū acopum 87 b
 Dyalthæ compositio, & uirtus. 89 b
 Dyarobum ad pectoris dolorem. 85 b
 De Dysentericis 64
 Ad Dysentericos 86 d. & seq. 90 d. 97 a. 100 c
 Ut infirmus Dormiat 946 c

¶ E

Elephantiosus 29
 De Empyicis 54
 De Epaticis 56
 Ad Epar 90 c. 91 a. 96 c
 Epilepsiæ causa. 112 c
 De Epilepticis 46
 Contra Epilepsiam 82 c
 Ut Escam contineas 97 a

¶ F

Faucium uitia 15
 De Febribus 32
 Ad Febres 98 c d
 Ad Febrē medullarē eo. d
 De Furunculis 8
 Ad Furunculos 99 a

¶ G

Geniculorū dolor 98 c
 De Gonorrhia 80

¶ H

Hemigræneæ cura. 93 b. 102 d
 Ad Hemitrytim. 85 a. 98 c d
 Hemorrhoida matricis 79
 Ad Hemorrhoides. 86 d. 99 a
 De Herniosis 25
 Hominis in utero figuratio, & cumentum 107 a b
 Hordiolum oculi 91 a
 Ad Hyrcosos 97 a
 De Hydropicis 66
 Hydropis generatio 113 b
 Ad Hydropem 88 c d
 De Hydrophorbicis 38

Hygæopatio mirabilis 84 c

¶ I

Ictericæ descriptio & cura 57
 De Igne sacro 99 a
 Ad Ignem sacrum 99 a
 De Iliacis 68 d
 Ut non Infirmeris 90. c
 Ad Interanea & febres 91 b
 Ad Intestinalium dolorem 96 d
 Ad Intestini exitum 97 a
 Ad Iocinoris dolorem 69
 De Ischiadicis

¶ L

Labia crepitania 14
 Lapidis in uesica generatio. 107 b
 Ad Lateris dolorem 91 a, & 90 c
 De Lethargicis 108 d
 Linguae natura 102 d
 Liguaminis confectio 85 a
 Ad Luem potio 68
 De Lumbricis 84 d. 87 a
 Ad Lumbricos 90 c. 91 b

¶ M

Mammillarum partium dolor 75
 Ad Mammillæ dolorem 95 a
 De Matricis prouocatione 73
 De Matricis inflatione 74
 De Matricis hemorrhoida 79
 De Matricis uulneribus eo.
 De Matricis, & menstruum prouocatione 84 b. 84 d
 Ad Matricem, & menstruum prouocationē 84 b. 84 d
 Medicinæ partitio 101 b
 De Melancholicis eo.
 De Menomenis 101 b. 112 a
 Ad Morbū regium 95 b
 Ad Morbum serpentis

¶ N

Narium morbi 15
 Narium fluxus sanguinis eo.
 Ad Nauseam 97 a
 De Neureticis 64

¶ O

Oculorū causa 10
 Ad Oculos equi 102 c
 Oleum bonū, & nigrū, item suauissimum 102 c
 Oris uitia 112 d
 Oscitatio

¶ P

Panniculi cura 98 d

I N O C T A V I V M, & A L B V C.

de Papulis
de Paralicis
de Paronichijs
de Parotidis
Paruum diuersus concæ-
ptus
Palsi confectio
Vapourē equo tollas
Ad Pediculosos
de Peripleumoniaciis
De Pernionibus
Ad Perniones
Philosophiani medicamentū
mirabile
De Phreneticis
De Phibificis
Ne Pili oculorum cane-
scant.
Pili ne nascantur
De Pleureticis
De Podagricis
Ad Profluuium
De Pruritu & Scabie
Purgatio Fœminarū
RAGADIAE Pedū,
uel Digitorum
De Renum uitijis
Ad Renum dolorem
De Reumatis fluxu
Ad Rigorem
SACCOMEllis con-
fectio.
de Sanguinis effusione per
uaria membra
Ad Sanguinis uomitū
Ad Sanguinis fluxum e na-
ribus.
de Satriasi
Ad Scabiem equorū
de Scotomaticis
Semen qd sit, & unde nasca-
tur 102 d. & seq.
Serpentum fuga
Singulus
Ad Sirculosos
Ad Solutionem membro-
rum.
Ad Somnum
Spasmus
de Spasimis
Ad Spasium cordis
De Splenicis
Ad Splenem

16 Sterrutatio 112 d
49 Stomachi uaria acciden-
tia. 59. & seq.
7 Ad Stomachi inflationem
folio 95 a
110 c d Stomachi confortatiuū ibi.
102 d Ad Stomachum 100 c
102 c De Strophicis 39
4 Ad Suspirium 95 b
36, De Synanchicis 37
& 113 a De Syntexi 55

T A Lorum tumor quem
admodū sedetur 93 c
Tactus quid sit 109 a
De Testiū indignationē 24
Ad Tibiarū uulnera 98 c
Ad Tineas capitis 99 a
Troscisci Musæ 89 b
Ad Tussim 94 c

VENTRIS dolor q̄-
modo sedetur 89 a. 98 c
Ad Ventris fluxum 95 a
Contra Ventris obstipatio-
nem. 95 b
Ad Ventris solutionē ibi.
De Veretri. i. naturę uitijis 24
De Vesicæ uitijis 68
Ad Vesicę dolorē 89 a. 90 c
Ad Vinosos 98 d. & seq.
Vt Vinū bonum fiat 102 c
Vocis natura 109 a
De Vulneribus uarijs ex cau-
sis infixis 19
De Vulneribus ex se nascen-
tibus. 21
Ad Vulnera pedum 99 a
Ad Vrinæ difficultatē 87
De Vstione 17

FINIS.

**Capita Partis Pri-
mæ Albucasis.**
De iuuamēto & nocumen-
to Cauterij, & qbus cōplexi-
onibus cōueniat: & quo tpe:
et si cū ferro, uel auro. fol. 119
Cauterizatio Capitis in com-
missura coronali 121
Cauterizatio capitis in dolore
totius capitis 122
Cauterizatio in hemigranea,
tam cum medicīna adusti-
ua, quam cum ferro eo.

Cauterizatio in hemigranea
antiqua 123
Cauteri. in dolore Auriū 124
Cauterizatio in Tortura eo.
Cauterizatio in Apoplexia
antiqua 125
Cauterizatio i Oblitiōe eo.
Cauterizatio in Paralisi &
mollificatione eo.
Cauterizatio in Epilepsia eo.
Cauterizat. i Melācholia 126
Cauterizatio in aqua descen-
dente ad Oculum eo.
Cauterizatio in Lachrymis
antiquis 127
Cauterizat. i fetore Nasi eo.
Cauterizatio in mollificati-
one Palpebrę eo.
Cauterizatio Palpebrę, cum
pili inuerfantur pungen-
tes oculum eo.
Cauterizatio cū medicīna cō-
burente in eodē casu 128
Cauterizatio in Fistula la-
chrymali 129
Cauterizatio in fissuris La-
biorum 130
Cauteriz. in fistulis Oris eo.
Cauterizatio in Gingiuis, &
Dentibus mollificatis 131
Cauterizatio in dolore Den-
tium. eo.
Cauteriza. in Strophulis 132
Cauterizatio in raucedine
Vocis, & constrictione
anhelitus. eo.
Cauterizatio in ægitudine-
bus Pulmonis & tussi eo.
Cauterizatio in Titillico in
distocatione humeri 133
Cauterizatio Stomachi. eo.
Cauterizatio Epatis frigi-
di. 134
Cauterizatio apostematis
Epatis. 135
Cauterizatio in Pleuresi eo.
Cauterizatio Splenis 136
Cauteriza. in Hydropisi. eo.
Cauterizatio Pedū, & Cru-
rum. eo.
Cauterizatio in solutione
Ventris. 137
Cauterizatio Hemorrhoi-
darum. eo.
Cauterizatio althelul post
abscissionem eorum eo.
Cauteriza. fistulæ in Ano 138

I N A L B U C A S I M.

Cauterizatio Renum 138
 Cauterizatio Vesicæ eo.
 Cauterizatio Matricis eo.
 Cauterizatio Anchæ in dis-
 locatione 139
 Cauterizatio in Sciatica eo.
 De cauterizatione in dolore
 Dorsi. 142
 Cauterizatio in inceptione
 Gibbositatis. eo.
 Cauterizatio in Podagra, &
 doloribus Iuncturarū 143
 Cauterizatio in Rupturis 144
 Cauterizatio in dolorib. pro-
 pter casum a percussione 145
 Cauterizatio in Lepra eo.
 Cauterizatio in Stupore 146
 Cauterizatio in Albaras eo.
 Cauterizatio in Cancro eo.
 Cauterizat. in Adubelati eo.
 Cauterizatio in malo corro-
 dente. 147
 Cauterizatio in Clavis &
 Verrucis. eo.
 Cauterizatio in Tremore 148
 Cauterizatio Albathir eo.
 Cauterizatio in fluxu sangui-
 nis ex arteria vulnere eo.

**Capita Partis Se-
 cundæ Albucasis.**

De curatiōe Aquæ quæ ag-
 gregat in capitib. puerorū 150
 De Incisione Arteriarū quæ
 sunt post Aures 151
 De extractione arteriarū quæ
 sunt in Temporibus 152
 De cura cursus lachrymarum
 acutarum assiduarum ab
 Oculis. 153
 De cura lachrymarum acuta-
 rum, & catarrorū ad ocu-
 los, ex interiorib. capitibus 154
 De cura eius quod cadit in
 Aures. 155
 De cura opilationis acciden-
 tis Auri 157
 De cura Althelil Palpebra-
 rum. 158
 De cura Grandinum Palpe-
 brarum oculi eo.
 De cura Axirnath. i. grossitu-
 dinis Palpebrarum 159
 De modis Ataxmir Oculi. i.
 cū palpebra mollificat oculi,
 unde fit ut rugetur sicut
 non debet 160
 De eleuatione pilorū pungen-

tium in Oculo cum acu 161
 De cura Alxatrati, quæ acci-
 dit in Palpebra superiori 162
 De cura alxatrati quæ fit in
 Palpebra inferiori, & est ru-
 gatio, uel cōtractio sursum
 ad dextrū & sinistrum eo.
 De adherentia Palpebræ ocu-
 li cum coniunctiua, aut
 cornea. 163
 De incisione unguæ & emi-
 nentiæ carnis Lachryma-
 rum. eo.
 De incisiōe Alguardenigi, &
 carne nata in oculo 165
 De collectione Sebel ex O-
 culo. eo.
 De reductione Arissati ad
 Nasum. 166
 De reductione eminentiæ
 Oculi. 167
 De incisione uix Tunice eo.
 De curatione Alcomnati 168
 De cura aquæ quæ descendit
 in oculo, uel cataractæ eo.
 De cura carnis natæ in Na-
 so. 170
 De cura Thelul Nasi 171
 De futura Nasi & labij, &
 auris. eo.
 De extractione Nodorum
 Labiorum 172
 De incisione carnis natæ su-
 per Gingiuam eo.
 De rasiōe Dentium cum
 ferro. eo.
 De extractione doloris Den-
 tium. 173
 De eradicatione Dentium, &
 extractione ossium mandi-
 bularum fractarum 174
 De serratura Dentium eminen-
 tium super alios 176
 De retatione Dentium cum
 filis auri eo.
 De incisione ligamenti quod
 accidit sub Lingua, & pro-
 hibet loquelam 177
 De extractione ranulæ quæ
 fit sub Lingua 178
 De curatione apostematis du-
 arum Amigdalarum eo.
 De incisione Vuulæ aposte-
 mata. 179
 De extractione spinarum &
 ossium de Gula 181
 De extractiōe Sanguifuge 182
 De apertione Apostematū &

eorū sectione & cura 183
 De sectione Apostematū quæ
 accidit in cute Capitis 184
 De sectione Strofularum in
 Collo. 185
 De sectione Epiglottis ab apo-
 stemate intra guttur acci-
 dente. 187
 De sectione herniæ Cuturis 188
 De sectione super species No-
 dorum. eo.
 De formis Instrumentorū pro
 sectione & perforatiōe 189
 De cura Mammillarum homi-
 num quæ mammillis mu-
 lierum assimilantur. 192
 De perforatiōe Apostematis
 quod accidit sub Titilico 194
 De sectione Apostematis quod
 accidit propter arteriam &
 uenam. eo.
 De Apostemate quod accidit ex
 torsione Neruorum 194
 De sectione Apostematis quod
 accidit in Ventre 197
 De cura eminentiæ Umbilici. eo.
 De cura Cancri 197
 De cura Hydrophis 197
 De cura infantū qui nascun-
 tur locis Vring eorum non
 perforatis. 198
 De Albather quæ accidit in
 præpucio & capite ulgæ,
 & corruptione, nigredine,
 & adherentia 199
 De mundificatione infantū,
 & curatiōe ex errore eis ac-
 cidente in circūcidendo 200
 De extractione urinæ reten-
 tæ in vesica 201
 De qualitate clisterizatiōis ue-
 sicæ cum clepsidra 202
 De extractione lapidis ue-
 sicæ. 203
 De extractione lapidis multi-
 erum. 206
 De sectione super herniam
 aquosam. 207
 De cura Ramicis carnosæ 209
 De cura Ramicis quæ est cū
 uite. 210
 De cura Rāicis testinalis eo.
 De Ramice uentosa 211
 De disruptione quæ fit in In-
 guinibus eo.
 De mollificatione cutis Te-
 sticulorum eo.
 De Castratione 211

I N A L B V C A S I M.

De cura Hermafrodisiæ duo- rum modorum. 213	tu intestini, & exitura eo- rum. 234	Brachij. 297
De incisione Tentiginis, & car- nis eminentis in uuluis mu- lierum. 214	De cura Azufen & Fistula- rum. 238	De restauratiõe fracturarum Manus 298
De cura Alratice, quæ est uul- ua mulieris non perfora- ta. 214	De incisione extremitatũ, & Serratura ossium 244	De restauratione fracturæ Coxæ 299
De cura Hemorroidarum a- thelid & borthor in uuluis mulierum. 215	De cura Sinuum, & qualita- te clisterizationis cum me- dicinis 247	De restauratione fracturæ RO- turæ genu 300
De perforatiõe exituræ quæ acidit in matrice. 215	De cura Pararicij & unguis attrite, & incisiõe digiti ad- diti, & sectione 249	De restauratione fracturæ Cruris 301
Doctrinæ Obstetricum qua- liter medicetur embriones uul, secundũ figuram non naturalem egressi. 216	De incisione Vitium 250	De restauratiõe fracturæ ossi- um Pedis & Digitorũ eo.
Exitus Embriõnis super pe- des. 217	De extractione Venæ cru- ris. 252	De fractura Vuluæ mulie- ris, & ossis pectinis, & uir- gæ uiri 302
Exitus foetus super genua & manus. 218	De sectiõe super Vermes ge- neratos sub cute, & dicitur ægritudo bouina 253	De restauratiõe fracturæ ossi- um, quando est cum uul- nere 303
Exitus foetus longitudinaliter pendens ex manibus eo.	De sectione super ægritudi- nem Nasir eo.	De curatione Nodationis in uestigiõ fracturæ 305
Exitus foetus super collũ ex- panis manibus, & facies eius ad dorsum matris eo.	De extractione Sagittarũ 254	De curatione quando restau- ratur, & remanet membrũ post illud subtile non secũ- dum naturam suam eo.
Exitus foetus super latus eo.	De Phlebotomia uenasæ 259	De curatione ossium fracto- rum, quando restaurantur tortuose 306
Exitus multorum aut foe- tum multorum 219	De Ventosatiõe, & qualitate usus eius 270	De fermõe in Dislocatiõe eo.
De extractione foetus mor- tali. 219	De suspensione Sanguisur- garum. 275	De cura dislocationis Mandi- bulæ inferioris 307
De formis Instrumentorum necessariorum in extracti- one foetus. 221	Capita Partis Ter- tiæ Albucasis.	De reductione dislocationis Furculæ, & extremitatis humeri eo.
De extractiõe Sectudinæ. 224	Sermo uniuersalis de restau- ratione, & dislocatione, & curatione torsionis, & si- milibus 277	De reductione dislocationis Humeri 308
De curatione Ani non per- forati. 225	De summis & collectiõibus, & esse fracturæ ossium, ex eis quarum præmissio ne- cessaria est eo.	De restauratione dislocatio- nis Cubiti 310
De curatione Fistularum quæ accidunt in inferiori par- te. 225	De fractura accidente in ca- pite. 283	De curatione dislocationis Almahafem 311
De sumura Hemorroidarum, ex quibus currit sanguis ex incisione earũ: & cura fissu- rarum. 228	De fractura frangitur 289	De curatione dislocationis Digitorum 312
De curatione Alme semir in- ferum, & non in uerso- formis. 229	De fractura frangitur 290	De curatione dislocationis Spondilium dorsi eo.
De formis Instrumentorum quæ administrantur ad clisteria in ægritudinibus Ani, & so- lutis uentris, et colicis eo.	De fractura frangitur 292	De curatione Anchæ dislo- catæ 314
De curatione Vulnerũ capi- tis sine fractura ossis 231	De fractura frangitur 293	De curatione dislocationis Genu. 319
De vulneribus Colli 232	De fractura frangitur 294	De curatione dislocationis Calcanei eo.
De vulneribus in Spatulis 233	De fractura frangitur 295	De dislocatione Digitorum pedis: & cura 318
De vulneribus Vêtris, et exi- tu intestini, & exitura eo- rum. 234	De fractura frangitur 296	De speciebus dislocationis cum uulnere uel fractu- ra. eo.
De cura Sinuum, & qualita- te clisterizationis cum me- dicinis 247	De fractura frangitur 297	
De cura Pararicij & unguis attrite, & incisiõe digiti ad- diti, & sectione 249	De fractura frangitur 298	
De incisione Vitium 250	De fractura frangitur 299	
De extractione Venæ cru- ris. 252	De fractura frangitur 300	
De sectiõe super Vermes ge- neratos sub cute, & dicitur ægritudo bouina 253	De fractura frangitur 301	
De sectione super ægritudi- nem Nasir eo.	De fractura frangitur 302	
De extractione Sagittarũ 254	De fractura frangitur 303	
De Phlebotomia uenasæ 259	De fractura frangitur 304	
De Ventosatiõe, & qualitate usus eius 270	De fractura frangitur 305	
De suspensione Sanguisur- garum. 275	De fractura frangitur 306	

FINIS.

Capita Libri PRIM I, qui
LOGICVS dicitur.

De infectionibus Capillorum	2
De Capillis cadentibus	3
De cremento Capillorum	co.
Ad defectionem Capillorū, quibus ægritudine prolix lixa carere sæpe contingit,	4
De Pediculosis	co.
De Acoris	5
De Alopetiosis	7
De Aurium cauffatione	co.
De Parotidis	* 8
De Furunculis	10
De Oculorum cauffis	13
De Narium morbis	co.
De fluxu sanguinis Narium	12
De Labijs crepantibus	co.
De Dentium curationibus	15
De uitijs Faucium, uel Oris	16
De Papulis minutis ubiq; nascentibus	17
De Vftione calida, uel ignis	18
De Carbunculis	19
De Vulneribus uarijs casibus infixis	21
De Vuulneribus ex se nascentibus	22
De Igne sacro	
De Apum percuffibus, uel scorpionum, caeterorum q; serpentum.	23
De turpibus Receptis & latentibus	co.
De Testium indignatione	22
De Veretri, hoc est, naturæ uitijs	co.
De Herniosis	25
De diuerfis uitijs in Ano nascentibus, uel Syringis, hoc est, Fistulis	co.
De Pernionibus	27
De Ragadijs pedum, uel digitorum	co.
De Paronichijs	28
De Pruritu, uel Scabie totius corporis, uel uarijs ma culis in corpore.	co.
De Elephantiosis	29
De Luxationibus.	30

DOCTAVIVS HORATIANVS

Medicus, EVPORISTO.

A

NVPERRIME collegę Olympij exhortatione prouocatus, cõ-
feci nõnullos presentane libellos, quos uel mediocris fama retinet, sed
græco stylo, quam medendi industriam sermone claro hæc natio publi-
cauit. In his igitur uoluminibus non studium teneo gloriæ, neq; em̄ elo-
quentiæ hic opus est, sed laboris. Quippe quia fragilitas humani cor-
poris remedium efflagitat, & celeris beneficij natura consentiente com-
poni. Non omnis enim ualetudo medendi patitur tarditatem. Quapro-
pter amice charissime, quæ ornatui nostri corporis, uel salutı procuran-
de, custodiendęq; conueniant ordinata remedia, nunc in tuam gratiam
nostro sermone digessi, non sine famæ lucro, ut arbitror. Ipsum enim in
utroq; genere Opus, plures testes habebit quam iudices.

DOCTAVII HORATIANI, in Primum

Operis sui librum, qui LOGICVS

dicitur, ad EVPORISTVM

PRAEFATIO...

I MEDICINA MINVS ERVDITI B

ac rustici hominis, natura tantũ imbuti, non etiam phi-
losophia occupati essent, leuioribus ægritudinum in-
commodis uexaremur, & faciliora remedia caperentur. Sed hæc uia ab-
illis omisa est, quibus eloquentię studiosis, scribendi ac disputandi glo-
ria maior fuit. Nam scire uelim, qui fieri possit, ut cum quid rectum, aut
contrarium, quid salubre, aut in cõmodum sit, huiusce artis professo-
res inter se dissentiant, diuersorumq; sententijs singuli seruare conentur,
iacetur æger magna tempestate morbi: tunc nostri collegij caterua con-
currit, tunc nos pereuntis admiratio possidet; nec cõmunis nature con-
dicio conuenit, sed tanquã in circo & agone, alius eloquentia, alius dis-
putando, alius destruendo, quisq; inanem gloriam captat. Interea dum
hi inter se luctantur, atq; æger sic casui proprio datus, nonne uidetur na-
tura ipsa rerũ hæc dicere, O frustra occupatũ mortaliũ genus: occiditur
eger, non moritur, et mihi fragilitas imputatur? Sunt infiniti morbi, sed
desunt remedia? Latent in fruticibus uenena, sed non germinant salutis
officia? Absit hoc. Nescio quæ perturbat rerum disputatio, atq; iste lo-
quacitatis uanus amor. Hæc ego salutı mortalium remedia nõ dedi, sed
magna semina, ac frugum, herbarumq; potestates, et quicquid propter
homines genui, hæc dixi. Nõ ut tibi amice, error noster sit charior, quia
de agrotis certandi studium, & infructuosa uerba deferimus. Hinc est,
q; ego huiusmodi opus aggressus sum, ut facilioribus, potiusq; natu-
ralibus medicemur remedijs: ut disputatione garrula careat Medicina,
q; iactanti oratione miseros & afflictos teneamus: hoc est, cuporistis, suc

In medicos ar-
gutulos &
scholasticos.

In hunc fere
modum de sci-
entia Medici-
næ Cor. Cel-
sus diserit in
p̄fatione o-
peris sui.

Cis, tritico, farina, & hordeo, herbisq̄ uarijs, uel metallis, & similibus ce-
teris, quibus manifesta remedia natura signauit. Neq̄ enim quum egro-
tus quispiam afficitur, adhibendus est Pontus, aut interioris Arabiæ oz-
strea, uel castores, uel reliquæ fruges, quas orbis longinquus familiares
habet. Ideo Medicinam etiam in uilibus herbis, parens natura disposu-
it: ut nullo bello, uel tempore medendi desit officium: quum ubiq̄ pos-
sit esse remedium. Hoc igitur uolumine bonam hominis ualitudinem
expediui, & ut aiunt, rusticis curationibus firmatã, in uulgus exposui.
In quo gratior est agris Medicina, quam celeritas ac facilitas famulatur
officij. Qua de re est nobis de Capite, tanquã ^{ἐξέπρω}, ad reliquam curam
corporis descendendum, In quo quanto preciosior est sanitas, tanto est
molestior ægritudo. Si quis igitur in sene, & quantulæcunq̄ scienciæ me
dico, hanc simplicẽ curationis uiam, illaboratamq̄ miratur, nouerit me
in utroq̄ genere facere, quam docere potius elegisse.

De infectionibus CAPILLORVM.

Caput I.

AD DENIGRATIONEM Capillorum. Spumæ ar-
genti, terræ cimoleæ, calcis uiuæ, sing. semiuncia, trita cum aqua.
Identidem conteri facies usq̄ in pinguedinem mellis, & capillos linies.
Linimentum uero cum siccare cœperit, loca fricando discuties, & laua-
bis ex pusca in qua terram cimoliam tritam cõmiscueris. Ne autẽ usio-
nem incurras, procura frequenter, ut quũ lauare cœperis, loca ipsa oleo
roseo irrigentur. Ferri purgationẽ, & rasuram plumbi uncias senas, in
sextarijs tribus aceti uiscidi coques, ut ad medietatem coctura perueni-
at. De hac coctione frequenter loca lauabis, et oleo anethino continges.
Ciconiarum oua in uas plumbeum adijcies, & agitabis: ex hoc capillos
unges. Cum uero linimento siccauerint, ex aqua in qua betæ decoctiẽ fu-
erint tepida, delauabis. Aliud. Capparidis radicem confringes, & tribus
diebus in lacte infundis asinæ: post uero coques molli uapore, usq̄ in
mediam partem, & frequenter loca confrices. Fungos arboris nucis cõ-
buri facies, ut carbo fiant: postea uero teras, mixto oleo quoad libuerit.
Hoc utaris unguento diurno, ut ulterius albi non nascantur. Betarum
rubearum cum radicibus suis libram. i. teras cum ammoniaci salis uncijs
ii. & admisce olei cedrini uncias. iii. ut confectio siccare nõ possit: & u-
teris. Flauos uero Capillos si facere uelis, lupinos amaros in aqua per
dies. xii. infundes: & postea ex hac aqua in balneis caput assidue laua-
bis. Alumen, quo infectores utuntur, cum aqua conteris, & capillos ex
his infundito: quod permanere facies diebus tribus: postea lauabis ex
aqua in qua nitrum resolueris. Sane si tibi multum rubri uisi fuerint, ex
ea aqua lauabis in qua cimoliam terram resolueris. Si candidare aut uer-
lis, hyrundinum stercus, cum felle taurino contrita, loca continges fre-
quentius. Sed hæc superflue nos ordinare, certissimum est. Cæterũ albi

Ne crines al-
bescant.

Ad Capillos
flauos.

Abli capilli.

prohibendi sunt potius q̄ procurandi. Sane si crispere intēdis, Aspho^l A
deli radices in uino teris, & ex hoc frequenter infundis.

¶ De CAPILLIS cadentibus. Caput II.

INSTRVAM etiam de Capillis cadentibus, qui aut longa æ
gritudine, aut abundantia uaporis cadentes, ante senilem ætatem
nudare caput consueuerunt. Ordinamus itaq̄ confectionis genus, quo
non solum cadentes retineri, possideriue possint, sed etiam forte qui ce
siderint, reparentur. Accipies q̄ plurimas Napas, & in uase fictili clau
sas incendes: & postea cum oleo conteres, & caput illinies: sane sollici
tus, ne frontem tangas, ob tumores emergētes: licet falso tumore terrea
ris. Melanthion super carbones cum torrueris, teres, & cribrabis, &
cum aqua commixto, caput illinies. Hoc & alios innasci faciet q̄ maxi
me. Si supercilia curare uelis, Ladanum cum uino teri facies, & oleum
myrreum admiscebis, & uteris ut pinguiissimo linimento, Nuces uiri
des immaturas quassabis, & eas in oleo fremiali infundes, & aluminis
humecti tertiam partem, & in uase fictili nouo repones diebus. 20. in
subduali: & post uteris unguento probato Nigræ myrti folior ūun
cia. I. gallarum quassatarum unc. II. similiter in oleo infundis ut supra,
& uteris. Hoc etiam supercilijs utile est quod Græci *τριχιαστω* appellant,
Herbam Peristereon cum radicibus suis siccatas teris, & cribras, & o
leo cōmises, et uteris. De experimentis. Adeps ursinus, cum ladano
& adiantho subactus, illitusq̄, capillos effluere non patitur. Et sandara
ca cum aceto contrita, idem facit. Capita muscarum cum melle contri
ta, par beneficium faciunt in continendo capillo, ut capilli etiam post
combustionē exeant, si fieri uelis. Ficus folia sicca tundis, & cribrellas,
et ex eo puluere loca confricas, aut cum aqua dulci decocta proderunt.
Alcyonij radices combures, & teris similiter, & præuaporatis locis a
sperges. Sed quoniā aliquando supercilia, uitio imminētis elephan
tiae, aut siccitate nimia corporis cadunt, ut in capite sæpe contingit, hi sic
constringendi erunt, Cedrinū militrum combures, & eius nidoris pul
uerem colligis. Vnde hoc supercilia tangere debebis.

¶ De cremenis Capillorum. Caput III.

ALIVD generaliter omnibus ad capillorum cremenis. Poly
trichi herbar radices pondo duo, flores eius pondo. II. cedrini
olei pondo. I. II. oua gallinarū. x. olei hispani pondo. xxx. gallarum
pondo. III. Radices herbarum in aqua infundes, Flores uero supradiz
cios in sole siccare facies, Oleum uero utrūq̄ in uas mundū mittis cum
ois, & cæteris speciebus, & agitas q̄ diu, uel uū calefactum proprium
odorem exhalet, & similiter quotidie agitas diebus octo. Postea uteris
tinguento. Attamen gallico sapone caput lauabis. Aliqui uero consul
tius agentes, post capitis loturā hac usi sunt unctione. Olei cedrini pon

Vt crines
crescant.

Ad Super
cilia.

B
Ne Capilli
cadant.

Contra Su
perciliorum
causam.

C do. II. uini libra, ouis. III. Nardini olei pondo. V. commiscebis. His omnibus mixtis, & agitatis.

C Ad defectionem **CAPILLORUM**, quibus aegritudine prolixa carere saepe contingit. Cap. IIII.
CORIANDRI seminis uncias. II. cymini anatolici uncia. I. herbæ peristerei uncia. I. Omnia infundes in olei myrtei, & uini cretici sextarijs. II. Et post tertium diem molli uapore coques usque dum materia consumatur, et ita uteris. Adipis ursini uncias. II. ueretri asini combulti uncias. II. polytrichi unciam. I. polygoni uncias. IIII. myrtei olei pondo II. Omnia tusa, & cribellata, commisce, & uteris psilotro. Capillos locis proprijs defugabis, si uespertilionum cerebra lacte muliebri contriamiliter loca contingas. Hoc & tunni piscis fel, ladani lachryma commixtum facit. Et si leporis sanguine recenti loca contingas. Sandaraca, & hyoscyami succo aquis ponderibus mixtis, loca continges, & capilli cadent, nunquam ulterius exituri. Cicutæ herbæ succum cum aqua diligenter contritum, euulsis ex oculis pilis, adhibeo diebus tribus, & ulterius non nascuntur. Cimicis sanguine quam maxime mulieribus loca continges. Vespertiliones quamplures uiuos accipias, & eos in uas cum cedria infundas, quamdiu illo tempore putrescere possint, & ex eo loca contingas quæ a capillis semper immunia esse uolueris. Agrestis urticæ semine cum oleo contrito, loca continge. Pini arboris comas accipies, & cum melle conteres, & repones. Cum uero uti uelle coeperis, loca confricabis.

D **S** De **PEDICULOSIS** Caput. IIII.
STAPHIS Agricæ uncias. II. sandaracæ uncia. I. cum oleo, & aceto postquam contriueris, omne corpus perungendum est. Sic gærafteros, & nitrum, & oleum facit. Folia tamarisci in aqua bulliant, & ex ea decoctione fricentur. Et aliud. Postquam capillos abstuleris, aut melle, aut cedria loca continge. Lupinos amaros in aqua infundes per plenum diem: alia uero sequenti coqui facias, & ex ea decoctione loca frequentius delauabis. Hoc pyretri, & gallarum puluis ex æquo commixtus, in balneis adhibitus, facit. Post hunc uero puluerem, succo betarum loca lauabis. Staphisagriam tundes, & ouum album admiscebis, & commixtione loca fricabis.

Acoræ.

Ceriones.

A De **ACORIS**. Caput V.
ACORAS, papillas dicimus, quæ per cauernas breuissimas humorum pinguisimum mittunt. Hæ frequenter in capite, uel facie, & ceteris membris emergunt. Quibus & ceteræ papillæ sunt similes, quas Ceriones appellamus. Sed & distant: quia Ceriones plures cauernas egestionis habent, & humorum multo pinguiorem emittunt: Acora autem unam cauernam habet, & humorum egerit aquatiorum. Est namque utrisque causa una, uitorum nascendi necessitas. Quæ cum se plenam monstrauerint, ordine tali curandæ erunt, Primo purgatione totius corporis uti conueniet: ut origo

hæc effecerat, egerat: Purgatione inq̄ tali. Scāmoniam, aloë, colo-
 cynthida æquis ponderibus contritas, succo cauliculorū temperamus,
 & catapotia in modū erui grani conficimus. De quibus erit nobis ple-
 na datio grana. VII. Secundę. v. & ut se ratio ætatis, & causſæ qualitas
 atulerit. Incipientibus uero causſis, etiã sola unguentorū frequenter be-
 neficia suffecerunt. Terra cymolia cum aceto contrita, seu creta argen-
 taria similiter. Sic pompholix cum aceto adhibetur: sic spuma argenti:
 sic chartę cōbustę cinis cum aceto medebitur. Quibus uero hæc uul-
 neratio obuenerit cum dolore, Primo ex aqua calida fouendi sunt, in
 qua decocta sint aut rubus, aut sparagi radix, aut * saluiæ oliã. Hoc &
 lenticula cocta, & cum melle contrita curare consueuit. Ante tamen la-
 uanda loca erunt succo betarū mixtis fenigreci pollinibus. Pini cor-
 ticis combusti cinis mixtus cerotario, & oleo roseo adhibetur. Sic et ca-
 ndmia, sic & cerussa, sic & spuma argenti adhibetur in balneis. Certū est
 namq̄, in fœminis cauendam esse aceti adhibitionē. Vnde magis eis ui-
 no omnia medicamenta tēperanda erunt. Item nitrū cōbustum uino
 stiprico extinguit, & contritū in balneis adhibebis. Similiter & miroba-
 lanū oleo coniungas. Quod apud Apolloniū probatum esse cognouit
 mus. Aliud. Olei rosei, uel myrtei unciã mittes in mortariū plumbe-
 um. Accipies etiã pistillum eiusdem metalli, & teris quãdiu oleum pin-
 guescat & nigrescat. Item in aliud mortariū cuiuslibet metalli, mittes spu-
 mæ argenti libram unã, tantundē ex cerussa, & eorum puluerem com-
 bures cum oleo supradictō. Ex hoc omnes acoras ubi fuerint linimēto
 curabis. Hoc medicamentum & in papulis, & in pudendis ragadijs, uel
 cōdilomatibus, quæ semper pro loci natura acrioribus medicaminibus
 cōmouentur etiã prodest. Apud aliquos hoc genus medicamenti Ri-
 cotia appellatur. Aliud Rutatum. Spumę argenti ÷ VIII. rutæ uirg-
 inis foliorum ÷ v. olei myrtei ÷ VIII. acori libram unam, misces o-
 lia contrita diligenter, & loca fricando curabis. Prius succo betarum
 ut superius, loca lauanda sunt. Cerussę ÷ III. spumę argenti ÷
 II. olei myrtei. III. sulphuris uini ÷ I. soluta cōmisces, & simili modo
 uteris non solum hoc capiti, uel quoquo loco emergentibus exanthe-
 matibus prodest. Apolloniū iudicio comprobatur.

A

Alias * saliciã

Apolloniū ex-
perimentum

B

Ricotia

CONTINGIT dupliciter passio cadentium Capillorū: ut
 aliquando defectu quodam cadant, & nudando partem capi-
 tis turpent: & aliquoties, ut illis ueluti uulnerū horridus plærūq̄ uisus
 occurrat. Ergo defectus ut prius diximus, quū contigerit, caluiciem fa-
 cit. At fœditas illa, nexu uulpini uulneris similitudinē quandã exhibet
 deinde etiã serpentis squamosi superficiem mētitur. Vtrūq̄ genus pas-
 sionis fœditatem exhibet capillorū. Sane hæc passio cōparanda est fru-

C

cibus ex malis succis terræ nascentibus. Hinc caussa aliquando esse po-

terit, qualitas nutrimenti: & si forte sterilis terra fuerit, fructus cum rare-

tate degenerat: sin uero humor corruptus, etiam fruges degenerant. Ad

hanc ergo formam, etiam in Capillorum uitij debemus aduertere. Ta-

lis enim erit eorum positio, qualem qualitas ostenderit capitis. Est er-

go utriusque accedentibus uitij, manifesta & æqualis origo nascendi,

unde simili curatione iuuari debebunt, licet diuersa cognomena foris

ta sint pro sui accidentis qualitate: ut Alopetia ex cognomeno uulpi-

um, ὀφίασις, ex serpentium squammis cognomenū accaperit. Est namq;

huius passionis distantia, quæ profecto ex humorum colore originem

causarum attestatur: ut aliquando rubra, aliquando etiam nigra uide-

atur. Purgantur adeo proprijs purgationibus suis. Nam suadeo ulterius

am totius corporis curam & diligentiam decernendam, quoad ulterius

acerbi & corrupti humoris pertinaciam, per inferiora depositam, a ca-

pitis hactenus inquietudine deuocemus. Sūt itaq; si de flegmate caussa

uel origo peruenerit, apoflegmatismi adhibendi tales. Pyretrum, & sta-

phisagria, cum granis mastiches, æqualibus ponderibus mixta, & con-

tusa adhibeantur, & sales cum pulegio cōtriti similiter, & con-

le mixti sint, ut diutius teneantur. Ergo quoniā singula accidentia pro-

prijs suis purgationibus liberātur, superaddo purgationis genus, quod

in commune sine alterius humoris præiudicio operetur: quo omne cor-

pus diuersis humoribus infestatum releuari possit. Colocynthidos in-

teriorum ÷ I. aloes ÷ I. scammonia ÷ I. absinthij ÷ I. omnibus con-

tritis & mixtis cum succo cytoniorum catapotia conficimus, quæ pro

qualitate corporis atq; causarum adhibeo. Accipi autem debebunt, si

breui accidit in modum lentis, aut. VII. aut. IX. aut certe. XI. Si autem in

anu, aut homine uetusto fuerit, maior cura exigitur, unde cum aqua ca-

lida competēti, intermissis etiam diebus dabo quod post ordinabitur.

Post beneficia itaq; harum purgationū, quæ toto corpori prodesse pri-

us potuerāt, etiam particulis, hæc sunt adiutoria socianda. Euforbia

um tritum cum oleo pro linimento adhibemus, aut oleum solum lauri

num, aut nasturtij semen cum oleo, aut sulphur uiuum cum nitro com-

bustum, æquis ponderibus cum aceto, aut eruce semine cum olco, aut

ursinis adipibus tantummodo confrixētur. Similiter etiam alyonium

combustum cum aceto, uel cedria, operabitur. Hoc etiam murium

fimus cū aceto, hoc amygdala amara, hoc cepe tritū cum oleo, hoc rha-

phani cortex cū melle contrita facit. Nam etiam ferri purgatio cum ace-

to, uel hordeum combustum cum muriū fimo, & aceto siccare potest.

Omnes confectiones quæ mediocriter calefacere possunt, mediocribus

& delicatioribus corporibus adhibendæ sunt. Prius ergo loca lintcolo

usq; ad ruborem, ante curam confricentur mediocriter, ne uulnerentur.

Quæ si uulnerabunt, oleo roseo, uel adipibus anserinis recuranda erūt.

Alopetia.

ὀφίασις

Apoſſegma-
tismi.

De AVRIVM caussatione. Caput VII.

AVRIVM dolor uarijs frequenter ex incommodis excitatur. Nam & frigora, & lauacrum importunū, & quassatio eiusdem cauernæ, uel sordium conspiratio, aut altior nerui tactus, aut si per longam ægritudinem humor uitiosus illic aggregatur, æque molestiam auibus faciunt. Si de frigoribus etiã dolētibus emerferit, in oleo cepas tepido, aut piper tritū cum oleo, similiter & rutaceum. Sic oleum tepidum infundito, & postea lana mollito. Sed & cepearum cum lacte mulieris. Et si dolor innatus fuerit, basilicon in nardino oleo solutum adhibeo, & castoreum cum lacte muliebri similiter. Vtile est interea, ut spongia molli uaporetur ex aquis calasticis: & post lana detergatur. Sane si cum illa indignatione doloris etiã deriuatio fuerit leo similiter resolutum inijecto. Ventositas uero si interclusa erit, a phronitris in aceto resolutis excluditur. Hoc & dracontæ herbæ succido curandæ erunt. Si uero sonare aures cœperint, oxyrhodone te ex aqua primo uaporibus aures in qua absinthium ponticum coques, & continuo oxyrhodonem infundis, aut raphanorum succum cum oleo, aut hellebori nigri puluerē cum aceto, aut solum acetum tepidum cum melle commixtum: aut porri succum cum lacte muliebri, & oleo roseo, aut amygdala amara cum aceto & oleo. Hoc & cepæ, & allium cum adipibus, uel porci felle infusum remedium procurabit. Si uulnerate aures fuerint, glaucium, cum aceto contritum infunde. Si tamen dolor non maior fiat, uel etiã humor, lamina ferri purgati cum aceto trita iuuat. Si audire tardius cœperint, quod difficile nouimus purgari posse, puluerem nitri marini contriti commisce, & antea caput purgabis. Deinde uentrem purgatione procurabis. Auribus uero absinthij herbe decoctionem tepesactam infunde. Lauri quoq; folia, & betarum cocta superpone. Aliquando nitrum in pusca resolutum infundimus, aut bouis, uel tauri, aut caprarū, siue porcorum fel, cum oleo roseo, uel raphanorū succo, similiter tepesactū profuit. Quibus uermes innati fuerint, bouillas carnes in carbonibus superpone, aut humorem ex hinc manantē collige, quem auribus tepidum frequenter infundes.

De PAROTIDIS. Caput VIII.

TVMORES repētinos sub auribus innatos, Parotidas uocamus: quas aliquando ex ægritudine, aliquando etiã spontanea apparuisse cognouimus. Easdem frequenter per initia mollientes spongia in puscula infusa compescimus, assidue cōmotando. Quæ uero ex ægritudine emergūt, æque per initia, cucurbita mediocri imposita, ad su

A

Ex frigore.

Ex balneo inordinato.

Innatus dolor aurium.

Sanie fluētes.

Ventositas aurium.

Ex ægritudine.

B

Aures uulnerate.

Vermes in auribus.

Parotidæ.

C perficiē prouocāda sunt. Si uero cū grauiori augmēto minaces accesserint, tūc neq; cucurbite, neq; similia adiutoria quę ex altitudine aliqd euocare possint, adhibenda sunt. Frequēter em̄ ex doloris acerbitate, febres, et uigilię pcurate, eliminatis uiribus uitę periculū intulerūt. Paragoricis uero iisdem adiutorijs, sic morigerandū erit, ut ex pane mundo, infuso, contritoc; cataplasmentur: quod frequentius mutari debet. Similiter etiam de tritici pollinibus faciendum est sic de hordei, superadeditis tamen porcorū adipibus. Sic oryza mutata cum butyro. Si autē ijs adhibitis quę mitigare consueuerunt, locis iam maturatis sanies apparuerit manifesta (quod ille ait) continuo culpā ferro compeſce. Post uero reſecatis cauffis, uulneribus solenni diligentia seruiemus, curatio- nibus tamen euacuaturis, & extenuantibus. Ad hoc maxime etiā tunc medicinę incumbat industria: ut frequentibus etiam fomētationibus, doloris illis penitus inquietudo quiescat. Sunt autē adiutoria hæc, quę post doloris impetus adhibenda sunt. Arnoglossa cōtrita, cum salibus, aut lapatij radicibus in uino decoctis, & rutę folia uiridia, trita, ac mixta cum cerotario, & oleo roseo temperata, & sulphur uiuū cum cymolia, æquis ponderibus, iuncta axungia. Sic fici pingues decocti & contriti, similiter cauffas latentes euocauerūt, quibus in principio hæc adhibenda sunt adiutoria, qñ per sanie digestionē uolumus pcurari, post for-

D mentū aquarū calasticarū ex seminibus lini, uel fenogreci, et hordei pol- linibus cū mellicrato facto cataplasmate seruiemus. Sūt nāq; adiutoria quę & euocare, & ad maturitatē cogere parotidas uel apostemata uale- ant. Hordei farina cū mellicrato, aliqñ etiā cum aqua marina, & oleo ro- seo temperatū cataplasma adhibet. Et fici similiter pigues, in muria, uel in aqua marina decocti, & contriti imponunt. Et betę coctæ in aqua, & contritæ similiter temperant, & agrestis cucumeris radix, in mellicrato coctæ & contrita adhibet. Aliud de exprimentis. Rutā, & hyssopum teris æquis ponderibus: & ficus ficos contusos sub duplo pondere cō- mices, mellis quippiā adijciendo, id ipsum operabit, ut apostema ex in- terioribus ad maturitatē procuret. Aliud. Capparidis corticē in aqua elixa, et cū uino cōmices, & cataplasma facis. Aliud. Irius illyricę pul- uerē, cum hordei farina in mellicrato coques, & uteris. Aliud. Gutta ammoniacā teres, & similiter cū farina hordei in aqua coctæ adhibebis. Hoc & alumen, scissum, contusum, cum hordei farina faciet.

S **¶ De FURUNCULIS.** Caput IX.
Sulphur uiuū, tusum, cum resina terebinthina mices, & in lineo lintheolo inductū imponis, aut uuam passam enucleatā tin- dis, & mediā quantitatē salis imices, & uteris. Similiter ut facilius erum- pant soli adipēs caprini, uel bubuli colati efficiunt. Origanū uero, myr- rha, & sal simul tusa, & cōmixta cum aqua, continuo ad maturitatē per- ducunt. Et caricę contusæ cum resina. Deinde cū hijs adiutorijs adhi-

Vergilius.

Maturatiua.

Cura Furun-
culorum.

bitis collectiones maturatæ eruperint, uulneribus medeberis his medi- **A**
 camentis, quæ solennis edocuit consuetudo. Sin uero magno flegma-
 te superueniente, solui non potuerit Furunculus, uel Parotida, sed cal-
 lositate permanente, chceradas fecerit, ad duriores chceradas, alia dispu-
 tatione, pro sui difficultate, curâ & operam adhibebimus. Chceradas
 quas frequenter in collo, uel sub mēto, uel sub ascellis nasci nouimus, hac
 cura uisitamur, qua duricies indigestibiles soluere possimus: ut præun-
 ctibus catholicis adiutorijs, quæ & capitis reuma constringere, et corpus
 reliquū catharticis purgare possint, sic easdē soluere ualeamus. Lenti-
 ficis in aqua decoctis, & cōtritīs. Similiter etiā lupini in aceto cocti faci-
 unt. Hoc ficis folia in aqua cocta, & trita sicut cataplasma. Hoc asphode-
 li radices in uino tinctæ. Scylla quoq; si contrita in uicem cataplasmatīs
 imponatur, quatuor diebus permanēs continuis, duricias soluit. Et erui-
 ro, & in tarda duricie permanētes, per prassij uiridis folia, porcinos, aut
 bubulos adipēs, rutam æque uiridem, simul oīa contūdi, et inmisci sua-
 deo, ut in lintheolo locis maturandis adhibeāt. Hoc etiā sordes de parī-
 tario mixtus, facit. Hoc lapis molaris tusus, & resinæ cōmixtus. Sic pul-
 uis ammoniaci, et manna thuris cū resina cōmixtus terebīthina, saniem **B**
 adhibemus, aut calcem uiuā cum adipibus similiter. Quæ si tibi durum
 emplastrū uisum fuerit, oleum competens misceamus, ut temperari be-
 ne possit. Sic puluis etiā pumicis, & asphodeli radices coctæ, uel crudæ,
 cum hordei pollinibus, ut cataplasma adhibendæ erunt, aut hyoscyami
 folia cum oxymelle, corrumpunt interea, uel putrefaciunt chceradas. Si
 allium tritū cum cataplasmate, seminibus mixtū coquas, & perseverare
 permittas diebus quinq; hoc de expertis habemus. Aut si chameleon-
 tis herbæ radicibus tusis, puluerem locis asperis, aut si betas coctas cum
 oleo contritas imposueris. Aliqui etiā unctiōibus perseverantes, chcer-
 radas frequenter fugarunt, sic ut cineribus aut uitium, aut ficis cum oleo
 mixtis ungerent. Sed & ferri, uel gramini purgamēta, contrita cum o-
 leo, similiter & stercus bubulum, aut asini combustum, & cum oleo mi-
 xtum, cōmodius adhibetur. Et origani puluis cōtritus cum aceto idem
 facit. Hoc hyssopi, hoc thymi, uel absynthij, uel centaureæ, uel abrotani,
 chamelææ, aut singulæ, aut certæ coniunctæ, & mixtæ cum aceto, perfici-
 unt. luant sane, ut superius memorauimus, ad hæc implenda, etiam to-
 tius corporis catholica beneficia. Nam & ciborum continentia, & po-
 tionis, exercitia quoq; & lauacrorum diligentie, & uomitus, uel purga-
 tiōes, capillorum releuatio, sanguis de naribus prouocatus, hæc omnia
 chceradas duras, & difficiles, & in cura positas, adiuuerunt.

Chcerada-
rum cura.

C

De OCVLORVM cauffis. Caput X.

OMNES particulæ corporis, proprijs indigent curationibus. Oculi aut curationes multæ, magnæq; sunt. Hî nanc; quum primo leuiter, seu uapore, seu frigore, uel cæteris qbusuis originibus fuerint attentati, frequenter frigida pustulæ, fomētatione nos cōuenit obuiare. Si de frigore ergo obuenerit, uini mixti calida portione fouendi sunt. Quibus uero, cōmotionibus tā doloris, q̄ grauedinis, aliqñ etiam uenæ frontis inflatę, plenitudinē sanguinis attestabunt, hijs phlobotomo subuenire cōuenit: si tñ nulla aut æratis, aut tēporis, uel reliquarum caufarum certa ratio prohibuerit. Si uenter constrictus fuerit, clyster, seu purgatione prouocandus est. Iisdem uero oculis impatienter dolentibus, fenogreci succus, palmarū indulcatus decoctione, aut oui recentis tenuis liquor infundatur. Similiter etiam lac muliebre iuuat. Est etiam caraplastatis utilissimū adiutorium, quod de oui uitello, & meliloti puluere, pane quoq; infuso in aqua, & oleo roseo, simul mixto, adhibetur. Nos etiam croci, & opij quippiam coniungimus. Si uero collyrii experimento uti placet, cuius probationem habetas, in ipsis commotionibus, cum oui albore tepidum infundendum esse suadeo: ita tamen, ut aut dialibanum, aut de libano, apto contra graues commotiones adhibeamus, præmundatis interea oculis, molli & tepido penicillo, a pituitis ægrotis oculis inhærentibus, iuuatis ciborum continentia, & uini detractioe. Sane si capilli nimis onerosi fuerint, detondendi sunt: ut sub maiori beneficio, cucurbitarum adhibitione, & sanguinis detractioe liberentur. Aestiuas namq; perturbationes oculorum, eriam decoctio rosarum sola curat calida. Curat etiam gargarisma, cum per initia adhibetur, Origani in aceto decoctio. Si autem apparuerit, quem quidam tumor circa interiorem oculorum partem apparuerit, quem hypopium dicimus, hoc modo reprimendus erit. Pusca frigida frequenter infrigidetur: post uero pollinibus hordei ex oxymelle coctis caraplastinetur. Similiter etiam de lenticulæ pollinibus fiat. Aeris flos, tritus in lotio inuestis pueri per. VII. dies, quod postq; siccauerit, ex eo puluere melle mixto imposito, competens beneficium præstat. Nam & cathij herbæ puluis, cum cerotario, hoc idem facit. Si ex moro pingui lotio cum primo foueamus e, tiam cyclaminum, cum uua passa cōmixtum, & contritum, curat. Et bulbi candidi cum melle contriti, similiter operantur. Sic raphanorum cortex cum uua passa medetur. Sic & rosæ folia, cum felle taurino, uel porcino. Sic fici pingues, in moro coctæ sæpius profuerunt. Ad repentinas autem sanguineas maculas oculis inhærentes, flores, uel semen hyssopi herbæ, in limpido lintheo-lio colligabis, & in aqua calida infundis, & agitando exiccabis: qui succus uelut sanguineus fiet. Ex quo, infundēdo, illas sanguineas maculas

A frigida
caussa.

Ad maculas
sanguineas.

depurgamus. Postea thure masculo, & aphita æquis pōderibus, carbo-
 sibus impositis, fumigandi sunt. Si uero cæsi, aut percussi hanc maculā
 sanguineam cum dolore procurarint, hñs columbi matre subducti, re-
 pentinus sanguis infusus prodest q̄maxime, si de pennis mollioribus
 exprimatur; ubi liquor tenuis, tepidus infudendus est. Item si in eadem
 hora, ouium lana infusa superponatur. Idem puluis rosarum facit, uel
 semen earum cum aphitis, si in uino cōteratur, & superimponatur. His
 etiam & sulphuris uiui fumigium prodest, si idem fumus patentibus o-
 culis hauriatur. Si oculi reumatizauerint, quod grauissimum est tædi-
 um oculorum, hñs uini & carniū parcitas indicenda est. Ventris pur-
 gatio frequenter fiat, & pusca frigida oculi foueantur, & aris flos in ea-
 dem pusca resolutus, satis iuuat. Odores acres & putentes effugiant lu-
 cernarum, uel solis claritudines uitent. Fumi, uel pulueris declinent cō-
 sciolas molles, hñsq̄ cōtinendo oculos lauas. Si his adhibitis, reuma cum
 dolore perseverauerit, phlobotomandi sunt. Ciborum, uel potus conti-
 nentia custodienda erit. Sitire etem omnib. reumatizantibus satis pro-
 deest. Fronti uero peponum uiridia folia frequenter imponantur. Simi-
 liter & de rapi folijs. Nā & succus earum frequenter fronti illinitus, &
 sambuci folia, & citoniorū, & portulacæ similiter, & ex his cum aphitis
 & uini cataplasmate sepe curati sunt. Et caseus recens, cum apiorum so-
 lijs contritis impositis, sæpe oculos liberauit: & panis mundus uino in-
 fusus, & cum oleo roseo tritus, par beneficium prestitit. Omnes species
 supradictæ, generaliter quæ oculis reumatizantibus ordinatæ sunt, cum
 uino & aphitis semper in cataplasmate profuerūt, & decoctiones earū;
 quibus sepe oculi fomentandi sunt, Sane si calidus fuerit reumatismus,
 ex caulium folijs & aphitis, cum aqua cataplasma di sunt. Sic de ocimo,
 sic de samfuco, sic de agresti papauere, sic de cicute succo, sic pulicariæ,
 uel apiorum, uel strychni. Si uero siccitas palpebrarū emerferit, lintheo-
 lum mundum butyro infusum superimponito. Aliquibus uero humo-
 rum mundum butyro infusum superimponito. Aliquibus uero humo-
 rem conuenit procurare per lachrymas equas aut fumo, aut terrore, uel
 plagis extorquendas esse credimus. Sane si in prima oculi tunica san-
 guinea, nimia ueluti caro apparuerit, quam Chemefin appellamus, hoc
 adiuutorio curatur. Muscas q̄ plurimas, cum oui uitello cōterimus, & in
 lintheo mundo superimponimus. Licet etiam collyrijs uarijs causæ
 competentibus sepe curati sint. Derbiosos oculos, quos nos impetigi-
 nosos dicimus, asperitatum uitij laborantes, sic curare cōsueuimus. Al-
 lium accipimus, cuius interioribus melle contritis, oculis postquā ex eo
 humore, uel succo rapuerit inungito; & ex eo pruritus & supradicta ui-
 tia depurgabis. Aliud. Grana tritici, in lamina ferri calida imponis, &
 similiter ex succo qui manauerit, cum uino commixto, inungito. Aeris
 flos tritus cum melle, fronti illitus, iuuat. Si pruritus maior palpebras

A

Ad Oculos
reumatizantes

B

Reumatismus
calidus.

Siccus

Cura Chæ-
melis.

Ad oculos
Derbiosos.

C occupauerit, ut etiam capillos amittant, has oportet ex oleo cedrino un-
 gere, aut erugine, cum afronitis, & melle contritis, aut asphodeli succo
 cum passo cōmixto. Nam & murica decocta, & mixta cum oleo, adusti-
 onem curat, & capillos reparat: & murium fimus, et hircorum cornua,
 utraq; combusta, cum melle, & eodem modo adhibita. Si pruritus sim-
 pliciter ex sole, uel puluere fuerit, aquæ calidæ fomenta sufficient, aut ro-
 sarum, aut rubi, aut lentis decoctio. Et rosa sicca, cum uino trito imponi
 tur, & in nocte oleo simplici loca tangunt. Caligantes uero oculos hoc
 modo curamus, si uulneris aliquid non interfuerit præiudicium. Herbe
 paritariæ succum, bitumine iudaico trito, æquis ponderibus miscemus,
 oculos inungentes, Et perdicum fel similiter facit. Et marrubij succus,
 cum felle taurino, & melle attico, æquis ponderibus cōmixtus ita curat.
 Et ursinum fel, cum aquæ dupla mensura, similiter purgat. Si autem ob-
 scuritas hæc senectutis magis quàm oculorum uitium fuerit, succū maligna-
 nati, melli attico æqua mensura cōmisces, & uteris. uetustatum tamē ma-
 gis operabitur: sane si quæ plurimo tempore uas sub diuo facias permane-
 re. Hoc etiā scriptoribus & pictoribus sæpe profuit. Aliud. In oleo mū-
 do folia marrubij miscemus: & quū tempore illic macerauerint, proie-
 ctis folijs, ex solo oleo obscuritates expellimus. Hoc belug fel mixtū mel-
 li facit. Hoc succus rutæ cum melle similiter. Nam & chelidoniæ succus,
 & feniculi, lactucæ quoq; agrestis, & mellitoti, cum aquæ mensura, cali-
 gines & obscuritates, aliquando etiā suffusiones liberauerunt. Et tauri-
 num fel mixtum melle, sic profuit. Nyctilopes uero qui per nocte ui-
 dent, & per diem obscuritatem patiuntur, sic curandi sunt. Accipies hir-
 ci iecur, et scarificabitur: humor uero qui ex scisuris emanauerit, oculis
 diebus duodecim infundendus est, & uitium corrigitur. Aut id ipsum
 iecur in carbonibus ponitur: quumq; exudauerit, de eodem humore in-
 ungendū sunt. Hoc item iecur coctum etiā inter cibos accipiunt comedē-
 dum. Et columbi sanguis infusus oculis, iuuat: & fimi asinini recens suc-
 cus proderit. Alboribus uero oculorū, nitrum bene tritum cum oleo
 infundēdum est, aut anethi semen cum aqua tritum. Et succus cucumē-
 ris dulcis. Et raphanorū succus sic medetur: & ammoniaci cum aqua
 contrita. Nam & lactanti suo mater guttam ammoniaci mastigando, &
 exhalando, albos oculos, similiter & albas maculas filij, sanguinem fe-
 moris sui infundendo, sæpius permundauit. Glaucos uero oculos si de-
 nigrare uolueris, sic facies. Gallarū puluerem tenuissimum, cum aqua
 bene coctum misces, & leporis fel, mixtum melle, glaucos oculos reno-
 uat in naturam. Si hordeoli in palpebris nascantur, hordei decoctione
 calida oculos fomentabis, & post cera liquefacta locum tangis. Et si mu-
 scarum capitibus locum confricas, hoc idem facit. Capillos uero con-
 trarios sic non nasci facies: si his euulsis, loca sanguine cimicis tangas: &
 sanguisugarum combustarum cinis locis appositus, eodem modo cura

Ad oculos ca-
ligantes,

Cura Nycti-
lopum,

Ad oculorū
Alboras.

Glauco oculi,
ut nigri fiant.

Ad Hordeo-
los palpebra-
rum.

bit. Et chamæleontis herbæ folia sicca trita in puluerem, & commixta sanguine ranarum uiridium. Post unctionem Capillorum pro collyrio iungimus, fel uulpis solum similiter. Staphilomata uero, hoc est, quum in modum uuæ crepantis, prioris tunicæ tumor quidam erumpit, sic curabis. Alumen scissum teri facies deligenter, & adipēs anserinos admiscēs, & uteris pro collyrio. Nam & melli commixti adipēs, supradicta Staphilomata diligenter curant. Et soli adipēs bene colati, sufficiēt.

Α

Staphilomata.

De NARIVM morbis. Caput XI.

OZENIS, & Polypis, uno eodemq; modo cura est adhibenda. Constringēdus in primis est detonsis capillis reumatismus. Post rasuram uero emplastrum Diatheon, aut Barbarum. Et de cocleas simile est adiutorium. Accipis cocleas minutas, albas numero ducentas, intritas, admiscēs myrrhæ, & thuris masculi uncias singulas, pro caplastmate raso capiti diebus nouem permanurum. Naribus uero dem siccatæ & contusæ puluerem, per cannalem exufflato: aut batrachij herbæ succum, cum melle commixtum. Et succus rosarum, contusus cum pinguedine, item prodest. Sic Irios illyricæ, & Sandaracæ pulueres ex æquo cum melle commixtos adhibebis. Polypis itaq; emittentibus, æris florem, & synopidem ex æquo comburis, & ex eo puluere sanabis loca. Et cornu ceruini combusti puluis, cum sandaraca similiter spargendus est. Sic brioniæ herbę radices combustæ, sic auripigbauri. Puluere ex calcite, admixto æris flore, æqua ponderatiōe cōfecto.

ὄζηναι ἢ πολύπους.

Emplastrum Diatheon, Barbarum.

B

Expertum Autoris.

De fluxu sanguinis NARIVM.

Caput XII.

PRI MV M instrato melle, in extremo baculo molli lana obuoluto glebas sanguinis e naribus purgare nos conuenit, post lana identidem obturando procludere. Aliud. Linteolo combusto, & infuso in acri aceto, aut in succo polygōni herbæ, aut cymæ, uel porri sectiui similiter. Si perseverauerit, sine mora slobotomandus erit, & fimi asini combusti puluere, cum oleo roseo mixto, collyria facta supponimus. Et de siliq; mollibus folijs contulis facta similiter collyria profuerunt. Sic portulacæ, sic strychni, sic terræ alexandrinę cum succis supradictis puluis sepe profuit. Caput eorum succo lini seminis frigido fouendum est. Circa frontem uero gipsum cum ouo, uel luto figulorum similiter mixtum, inlinire debemus. Sic æris flos, * sic pini cortex combustus, sic fimi asini, ut supra significatum est. Si uero istis adhibitis adhuc perseverauerit fluxus, ignita cucurbita, si ex dextra nare manauerit, dextro lateri admouenda est: si ex sinistra, sinistro lateri: si uero de utrisque, & utrisq; igneas cucurbitas applicabo. Aliqui uero fasciōlis lineis natu-

* Alias cum hoc habet, sic musin, uel cytin.

Cram, & testes eorum aligando mollius constrinxerunt: si in sceminis, femoralia.

De LABIIS crepitantibus. Caput XIII.

CALLAE tunſæ puluerem, refinæ terebinthinæ limpida ad-
mifces, et uteris cum emplastro ueteri, seu hyſſopi ceroto, cum
melle, aut adipibus caprarum colatis tantummodo. Aliud. Sulphur
uiuum, morum, et thus mafculum, ex æquo ſucco herbe paritarię com-
mifces: & ſic trociſcos conficies, quos cum aqua reſolues, & linies. Ali-
ud. Mel terebinthinũ, adipem anſerinum, oleum roſeum, hæc omnia
ex æquo mixta teris. Si odor inſuauiſ Oris fuerit, pulſca frigida os
frequenter colluere oportet, & cymoliæ pulueribus, cum ſalibus toſtis,
ſimul mixtis, & tuſis, dentes & uicina loca fricare. Aliud. Hordeum,
& ſal, in lintheolo collectum comburis æquis ponderibus, & teris, &
cum melle commifces, & mundas. Siligo, cum illyricæ puluere ſimi-
liter commixta operabitur. Aliquoties etiam cum uino melius commi-
ſcentur. Maſticare autem his conueniet aut arboris pini folia molliora,
aut anetum, aut glicirrhizan, aut herbam quæ Sonchora appellatur.
Sed & cornu ceruini combuſti puluis, & fœtorem oris, & dentium
ſemper compescuit imbecillitatem.

Ad fœtorem
oris.

De DENTIVM curationibus.
Caput XIII.

DOLORES Dentium ſimus aſini ſiccatus, & tritus, pro den-
tificio, ſine dilatione compescit. Mixtus quoque cum aceto, ori diu-
tius remorando, æque profuit. Et betarum ſuccus tepidus ſimiliter pro-
fuit. Et decoctio ex cucumeris agreſtis radice in uino, ſimiliter. Et ni-
trum cum oleo tritum, & decoctio roſarum in uino, uel rubi in aceto,
& cypreſſorum fructus, tedæ pingues in uino decoctæ, ſine cunctati-
one Dentibus relaxatis atque dolentibus profuerunt. Si omnes inter-
ea doluerint, cædriã in ore teneat, & continuo mitigantur. Sin uero
malę dolent, herbæ paritariæ radice ſuccus, in balneo ore continet-
tur, & ſtatim medetur, aut ſi eiufdem radix coquitur. Similiter & py-
retri radix profuit maſticata continuo. Item alcyoniæ radix, in carbo-
nibus poſita, Dentes dolentes fumigando compescit. Phyticum.
Canis dens combuſtus, ſimiliter profuit. Et ſi æris florem in oleo tri-
tum Dentibus admoueas, & lac aſinæ recens ac tepidum, conſtringit
& mitigat. Similiter quibus putres cauernæ obuenerint, Melanthi-
um elixum in aceto commixtum, & ſi ſolo puluere aluminis ſciſſi caſ-
dem cauernas impleas. Hoc & gallarum puluis cum melle commixtus
facit. Si uero percuffus quidem Dens, uel mola fuerit, reſolutum co-
ralli puluerem apponito, & continuo conſtringitur. Si longo uitio
laborantes, ſpontaneos cadere uolueris, pyretri, uel artemiſiæ puluer-

Si omnes den-
tes doluerint,
Aut Malæ.

Dens per-
cuſſus.

rem, cum aceto commiscebis, & dentem circumlinies, & spontanei exilient. Aut succo tithymali cauernam adimple, & spontanei cadent. Physicum. Lacertum solum exseca, & sicca, & eius puluere dentem, uel cauernam attinge, & continuo cadet. Post scarificationem coccus gnidius tunsus, cum galbano, similiter operatur. Et apophlegma usinum hoc profuit. Si stafisagria ad mastilandum detur, aut si cum pulegio misceatur, aut cera cum gallarum puluere contusa, aut salicis, ea uero si nausea consequatur, oleum tepidum roseum in ore continent, & origanum in oleo coque, et ex hoc dentes calefacito. Et facellus calidus impositus de salibus, uel milio, forinsecus adhibitus, probus profuerunt. Nam & dentifricia hæc, & salutis, & ornatui, semper uitiolis dentibus profuerunt. Salibus melli commixtis, & combustis, & contritis, quippiam myrrhæ miscendum est, & utimur, ut moris est. Hoc & maratri puluis solius facit. Nam & lanæ succidæ combustæ pulueri, tertiam partem salium commiscemus, & utimur similiter. Post uero, uinum, in quo Irim Illyricam decoxeris, cum puluere conuenient, & Tithymalus in uino decoctus, multum proderit. Si ex hoc bis per mensem tepido collueris dentes, facies eos semper sine uitio permanere. Gingiuas uero cum gargarismate ex aceto tepido, in quo herbæ medicinalis radices decoxeris, sine mora mitigabis.

A
Ecce Autorẽ
Hippocrati
posteriolem;

¶ De uitijs FAUCIVM, uel ORIS.
Caput XV.

PER INITIÀ cum commoueri aliquid in faucibus senseris, generaliter omnibus ex decoctione siccatarum rosarum, uel dactylorum elixorum, aut lentis, aut cantabri, uel cæterarum stipticarum mediocriter specierum, conuenit tepidum gargarisma: cui etiam melis quippiam despumati commiscemus. Nam & lac ouillum, uel capri num, cum melle tepidum iuuat. Similiter rhodomel, similiter diamoron. Quod sic conficere consueuimus: ut ad duas partes succi mororum, una mellis adhibeatur. Sic etiam aliquid ex succo rubi & melle, ueluti diamoron confecerunt. Alij etiam de citoniorum succo eadem asserunt. Item de malo granato, sed stiptico. Alij uero eadem mala quasantes, in passo cõegerunt, quæ omnibus querelis faucium prodere putant. Hæc omnia licet specie dissimilia esse uideantur, uirtus tamen una omnibus, idemque beneficium. Sane frequenter accipiant & citos, qui magis sorberi, quã masticari uideantur. Si his adhibitis, faucibus adhuc perseverauerit molestia, sic ut uulnerare partes attentet, que etiam Synanchin minetur: tunc nos fortioribus oportet occurrere capitaplastmatibus, hordei, uel lini seminibus paragoricis, mixto aliquan-

B
Diamoroti.

Faucium uul-
neratio.

Cto nitro, uel salibus: quo Hippocratis nostri præceptis custoditis, sic cûrando, ab interioribus euocare sollicitudines ualeamus. Præstant in-
terea cataplasmatibus beneficio, etiam fomenta calastica ex similibus su-
pradictis, & hybisco confecta. Uulneratio uero si faucibus apparu-
erit, sic a nobis sollicitè curanda erit. Fimus cauum albus, tritus cum
melle, & tumorem reprimat, & uulnera delicate permundat. Et hirun-
dinum combustarum cinis, cum melle similiter proderit. Aliud. O-
mnibus uulneribus, & tumentibus, & sordidis, utilissimum multo-
rum ueterum autoritate probatur hoc, quod conficitur sic. Thus mas-
culum, Irin Illyricam, herbam et radices aristolochiæ, omnia æquis pon-
deribus tunduntur, & melli miscentur, uel mellicrato, & sine molestia
eduntur. Item, Antheræ, quæ omnibus nota est, Irin Illyrica, sans-
daracæ, cyperi uncias binas, aluminis scissi, myrrhæ, croci, crocoma-
gmatis semuncias singulas, in uino omnia tunsa, & cribellata adhibe-
bis: & cum necessitas cõegerit, aut cum puluere, aut cum melle commi-
sces, & uteris. Nam & Musæ trociscus, ubique diffamatus, cum succo
roris syriaci, & melle, uel mellicrato adhibendus est. Si uero uua dis-
missior fuerit, & faucibus indignatis reumatizauerit, gargarizate ex
speciebus stipticis confecto, tepido imminebimus, & ex dactylis in a-
qua, uel mellicrato decoctis, aut rosis siccis, aut uitium turionibus mole-
lissimis, aut sorbis, aut mesphilis, uel certe gallis infusis, & decoctis ad-
hibebimus. In tumore uero positæ, cû amplius reumatizauerint, sa-
les triti cum melle multum profunt adhibiti, & dactylorum ossa: & si
Dnices uirides immaturas comburas, & ex his puluerem facies, & ad-
miscas. Similiter aut modicum mellis, aut mellicratum, et alumen hu-
midum, in uase uictili coquas. Sic de puluere radicum caulium com-
bustarum. Sic etiam de anetho, et postea puluere facto. Vuam siccas,
et continuo desiccata, si inflatum os fuerit, quod Afatham appellamus,
nimia uisione accedente, rosam siccam cum melle tritam locis impone,
et portulacam in melle similiter infundimus, et manducandam damus:
et oliuæ folia uiridia in uino decocta, ex quo tepido, os frequenter col-
luendum est. Nam et auellana cum despumato melle contrita, pro cle-
ctuario semper adhibenda est, ut oris uisio purgetur.

Trociscus
Musæ.

Fauces reu-
matizantes.

Faucium
tumor.

Afatha.

Papulæ faciei.

Q De PAPVLIS minutis ubique na-
scentibus. Caput XVI.
VIBVS IN facie quæ maxime, ueluti leuissimus tumor rez-
pente innascitur, humorem aliquando pinguem, aliquan-
do aquatiorem mittens, pruritus & uulnerationes procuramus oxy-
melle, & aceto acri, & melle, æquis ponderibus confecto, et confricati-
one curantur. Item amygdala amara cum aceto acri contrita, similiter
operantur. Nam & trocisci ex hoc confecti, & in aceto soluti, meden-
tur. Post uero etiam subscripto lauare linimento conueniet. Si uero

veluti exanthemata, quas scabies dicimus, in facie, uel genis, ex humo-
rum acedine, uel plenitudine apparuerint, hederæ agrestis folia ex mel-
le contrita, pro linimento adhibenda erunt: aut certe allium cum sali-
bus tritum, mixto oleo roseo similiter adhibetur. Sic galbanum cum o-
leo resolutum. Sic fæces uini, & Iris Illyrica, utraque contusa, & cum o-
leo roseo commixta medebuntur. Et cædria cum resina, & cera, æqua
ponderatione commixta, et adipēs anserini similiter cum resina, et oleo,
& melle operantur. Nitrum quoque cum porcinis adipibus. Nam &
myrrha, cum tripla ponderatione albi mellis mixta, continuo id præ-
stat. Et spuma argenti, cum folijs rutæ uiridibus, & acri aceto mixta, pa-
pulas suprascriptas & scabies totius faciei percurat. Si uero tumor
permanferit post curationem, sales fossiles triti cum aceto compescunt,
aut taurinum gluten cum synopide, et aceto. Si impetigo ex hoc faci-
em, uel cætera membra occupauerit, per initia triticum in lamina can-
dentis ferri superimponito, & succo qui ex hoc emanauerit adhuc tepi-
do, penna perungito. Et myrrha similiter operatur. Frequentius & gut-
ta ammoniaca, cum aceto contrita perungenda est. Sic succus menthæ.
Sic thus masculum. Sic apium contritum cum salibus & aceto. Sic glu-
ten taurinum in aceto resolutum: cui manna & thus admiscendum est,
& puluis similiter adhibendus. Aliud. Sulphur uiuum, cum aceto et
pice commisce, et utere. Si papulæ plures innatę sint, aceto tepido pri-
mo foueto: postea nitro cum aqua colluito. Item de supradictis linimen-
tis. Si autem longi temporis fuerint, aut acres, tunc plumbi rasuram,
sulphur uiuum, gluten taurinum in aceto uiscido coctum, & solutum
inungamus. Aliud. Lilio agresti, lachrymarum loca perunge, aut la-
pathi radice corticem cum aceto cõterimus, et cataplasma adhibemus:
ante tamen nitri puluere loca defricando. Aliud. Maluę agrestis se-
men immaturum colliges, et ex hoc succum elicies, quo cum frequen-
ter liniaris, & antiquatas, et agrestes percurabis. Aliqui ex diuersis su-
prascriptis componentes trociscos, ad maiores curas hoc modo compo-
suere. Alcyoni combusti semiuncia, chamæleontis nigræ radice uncia
i. asphodeli radice uncia. i. sulphuris uiui, thuris masculi, pyretri, afro-
niti, ana senenciæ singulę: glutinis uncia. i. omnia cum aceto coquan-
tur, & operantur. Cum uero mūdatur fuerint & percuratæ, tunc asini
adipibus loca perungue, et post serenatas maculas, colorem restituas
naturalem. Hæc omnia quo fieri possit, catholicis primo purgati-
onibus releuandi sunt.

A
Exanthemata
faucium.

Tumor post
curationem:
Impetigo:

B
Contra papu-
las antiqua-
tas.

C De v s t i o n e calida, uel
ignis. Caput xvii.

V S T I O N E S antequam fluidas uescas erigant, murium oli-
uarum frequenter infunde, & easdem oliuas salsas contritas imponito,
b 3

C Et lactucae tritae cum salibus, pro cataplasmate impositae, continuo curant. Et fel taurinum cum aqua plurima infunditur. Aliud. Aluminis scisso cum aceto contrito omnes uestiones ungo. Nam & thus masculum cum aqua tritum similiter operatur: & sales cum oleo rostro triti inliniuntur, & betae elixae contritae imponuntur: & pollines agrestis folia in uino cocta curant.

Si uero post easdem unctiones uesiculae inquietarint, myrrham cum uino tere, & imposito: aut calcis uiuae puluerem cum caerora rio tempera, & in lintheolo linitum impone. Si uero etiam uulnera fecerint, porros terito, & locis impone: aut maluarum folia elixae & cum oleo superinrita impones: aut lenticulae puluerem, cum melle commixtum induces. Sic & columborum stercorea combures, & in lintheolo linis cum oleo contrita, quibus omnes exustiones uententes procurabimus.

De CARBUNCULIS.

Caput XVIII.

GENERALITER his omnibus per initia phlobotomio subueniendum est. Specialiter uero locis superimponendum est cataplasma, de arnoglossa cum pane mundo, & lenticula cocta. Uulneribus uero aciora & calidiora medicamenta ordinamus: ut Andronyci trociscos, aut Polybii: qui sollicitius cum dulci uino, aut pingui infusus, & in mortario contusus, sub cataplasmate uulneri imponatur. Si uero his adhibitis, uulneris radix occupauerit altiora, cauteris admouendi eidem loco: si nullum obstiterit prauidicium, ut loca uitalia periclitentur, quae sunt in musculis, aut neruis attingentibus, neque ignis poterunt sustinere tormenta. Qua de re, frigidum cauteri utimur, quod frequenter approbabitur. Aquam, in qua calcis uiuae puluerem extinguimus, miscemus feculae, nitro, & saponi, aqua ponderatione: & ex eo linimus loca quae comburi placet.

Super cataplasmata, loca tegenda sunt, donec illa cadant quae altius inhærebant. Sunt & alia, quae os Carbunculi sepeliant: uidelicet, uuae passae, enucleatae, solae contritae. Aut ficus sicca in uino decocta, & tritae. Sic lupini in uino similiter, & purgati teruntur, & imponuntur. Sic stercorea columbarum cum melle contrita. Sic mentha cum aqua contrita. Sic nitrum cum ruta uiridi, & aceto tritum. Sic rapa, cum uua passa, & porcinis adipibus, admixta etiam pice liquida, omnibus sub aqua mensura temperatis, & adhibitis, ulcerum semper loca periclitantia liberata sunt.

Andronyci trociscus. Polybii trociscus.

Cautere frigidum.

De VV LNERIBVS varijs castibus infixis. Caput XIX.

SI TELLO, seu morfu canum, aliarumue ferarum, seu ex quolibet casu neutro uulnerato, quos Neutrotos appellamus, in pactis uulneribus omnibus, generaliter continuo hoc adhibendū erit, quod glutinare & curare ualeat membra uulnerata. Myrrhæ puluerem aspergo, quem permanere faciam sine aliquo humore: continuo etenim glutinat, et colligit. Et rubus elixa & trita, hoc facit. Hoc Iris Illyrica tunfa, et aqua mixta, atque in panno lineo imposita. Et aristolochiæ puluis cum cinium tritum cum uino sic curat, per initia adhibitum. Sic puluis thuris masculi. Et myrrhæ puluis, cum uino & melle coctus, et temperatus, continuo medetur. Sane sub his adiutorijs, quæ semper futuris obstant feruoribus, utilis est sub uno schemate, etiam patientia uulnerati. A lauari uero, a foci, a solis calore, uel aëris frigore, a clamore, uinolentia, usu uenero, iracundia custodiantur: ne quod iam aut collectum, aut glutinatum est, his occasionibus soluatur. Hæc etiam prætermittere non debui amice, per omne corpus recentibus uulneribus frequenti ap probatiōe laudata. Alij igitur combusti puluerem uulneri asperge. Sic etiam Scyllam tritam imponito, & sub utrisque adiutorijs, quatuor continuis diebus penitus maneat inquietatū, quo continuo percurari possit. Nam & myrrhæ, & lanarum succidarum combustarum cinis uulneri aspersus, similiter operabitur. Item aliud. Maligranati folia, cum melle trita, mixto uino, imponito, desuperque lintheolum infusum resina & terebinthina superaddito. Item lanis operiatur, uino & oleo diligenter infusis. Item aliud. Fabæ syriacæ radicem siccam tundis, cribellas, & loca eius puluere aspergis. Item aliud. Oliuarum amuream coctis primū igne fortiori, ad primam mundationem, secundo, & tertio molli uapore, quo pinguescere possit. Cum uero cōagulauerit, reposito in uas mundum, & cum frigescere cœperit, lintheola infusa loco per casso opponimus. Operabitur uero fortius medicamentum, si gallarum pulueres admisceamus. Aliqui eandem amurcam cum eodem puluere coquunt, et sulphuris uiui, & origani puluerem æqua mensura uulneri aspergunt. Qui uero ferro in altum uulnus suscipiunt, fel botris unciarum. II. & ficus nigræ lachrymum ÷ II. & adeps caprinus ÷ II. in uinum commiscetur, & temperatur, et hoc medicamento curantur. Aliud. Baccas lauri cum resina tunfas, locis imponimus. Glutinantia uero adiutoria hæc sunt. Resinæ Syriæ puluis, capilli hominum, æqua ponderatiōe cum thure masculino tunsi, & cribellati. sed cum puluerem aspergere cœperis, præungendum est uulnus picræ solutiōne. Particulam utris uinarij, & resinam ex æquo comburis, et uteris puluere collecto: qui & sanguinis fluxus ualeat prohibere. Et mandra-

A

Neutroti.

A quibus abstineat uulneratus.

B

Glutinantia.

Contra sanguinis fluxū.

Cgoræ folia trita cum uino, & aqua cataplasimabimus. Aliud. Malos granati dulcis grana cocta in uino diligenter terimus, & in uicem cataplasmatum adhibemus, adiutorium approbatum. Sed & betarum furca los, exceptis folijs, elixos & tritos imponimus similiter. Si canis morfu quis fuerit uulneratus, continuo spongia, aqua frigida infusa, aut oxymellite imponenda est, quæ frequenter ex hinc irriganda erit. Primo uero eiusdem uulnerati lotio uulnus, secundum phycos, fomentandum est. Et porri cum melle triti, & impositi, eodem modo medentur. Et lachryma arboris ficus continuo si ungas, hoc idem præstas. Et spongiæ rudis combustæ cinis cum liquamine mixtus, optimum beneficium facit. Sales triti, ac in lintheolo ligati, aceto infunduntur, & ex hoc uulnus tam diu apozimandum est, uel infundendum, donec sanguinem exliciat. Postea uero cum sanari cœperit, eruum tritum cum melle uulneri impone, aut lentis puluerem cum melle despumato similiter. Quæ uero in feruore fuerint, spuma argenti cum melle trita, & imposita, continuo mitigat: præfomentanda sunt interea uulnera aqua gelida. Etiam qui humanos morsus patiuntur, adiutorijs supradictis percurantur.

Vulneratio
nerui.

ἀναστόμασις.

Dam his phlobotomum adhibere: conuenit etiam eos uentris purgatione iuuare. Aquarum sane calidarum fomenta fugienda sunt, quæ putredines & indignationes sæpe procurarunt: sed oleo sabinensi, uel dulci, tepido, aut certe uetusto, frequenter uulnera ipsa fouenda sunt. Viride uero oleum, uel gremiale penitus uitandum est. Utimur tamen post fomentationem olei calidi supradicti, sola terebinthina resina, lintheolis infusis & apposis: utilius, si terebinthine etiam euforbij quippiam pulueris admisceamus. Fœminis uero, uel pueris, delicatiora corpora habentibus, etiam solius terebinthinæ sufficet beneficium. Cæteris uero, ut superius comprehendimus, terebinthina cum euphorbio, & oleo miscenda est: addenda & cæra propolis, addendum sagapenum, addendum laser, addenda & opopanace: quibus coniunctis beneficium attestamus. Item aliud, quod in experimentis, ad neruorum uulnerationes adhibemus, iuuat. Calcis puluerem diebus canicularibus ex aqua marina lauamus, quæ custodiamus. Huic medicamēto mixturi euphorbium, sulphur uiuum, puluerem calcis lotæ diligenter in uncijs singulis, terebinthinā, ceram, picem, in uncijs tribus. Interea per initia ad uirorum uulnerationes cataplasmate tali uti nos cōuenit, ex melle, aceto, oleo rosæ feo modice admixto, cum fabæ pollinibus coctis, & tēperatis. Post cataplasmatum uero beneficium, hoc est aptissimum adiutorium. Euphorbium,

Experimentum.

ἀναστόμασις.

ἀναστόμασις.

cera, resina, in singulis libris: oleum in duabus: sed euforbium cum aqua prius terimus, & superioribus solutis, ut moris est, admiscemus. Superaddimus interea etiam salis quippiam: ut os patulum hu- moris noxij digestionibus procuremus. Nam & Melanchorus troci- scus semper his utilissimus fuit, cum aceto tritus, & aliquando cum ce- rotario temperatus. Sunt etiam alia adiutoria his caussis aptissima, sub una virtute variae composita: sed paucis magis, & probatis uti nos con- ueniet, quarum perseverantiae, effectum facil- limum potuerunt procurare.

¶ De VVLNERIBVS ex se nascen- tibus. Caput XX.

VVLNERA VARIA, aut ex humorum acredine, uel plenitudine generantur, aut praeventibus diuersis ictibus acquirun- tur: quae imperitia medicorum frequenter, aut adiutoriorum inopia pro- curata, uetusta & Chironia fiunt. Igitur cum uulnera recentia & ca- uerint, sic curanda, uel replenda erunt. Mel, & resinam terebin- thinam aequa ponderatione in cacabo facies solui: item addes butyri tantundem, & ex hoc infusis lintheolis uteris. Aliud. Resinae pul- uerem, ceram, & adipem misces, & similiter adhibebis. Cum aequa- lia in superficie fuerint, hoc uteris medicamento. Spumae argenti ÷ III. resinae ÷ II. olei ÷ IX. conficies, ut moris est, ad emplastri tem- peramentum, quo cicatrices utilius ualeas procurare. Sin uero transcens planiciem, plus excreuerit, acrior eruptio, phrygium la- pidem tundis, & eius puluerem aspergis. Aliud. Aeris purgamen- tum tunsum similiter adhibendum est: id aceto temperabis, humore adiutorio permanente. Et dum uulnus a sanitate prohibetur, hoc percurandum est. Plumbi purgamenta, eruginis uncias sin- gulas: aloe, & calcis uiuae uncias binas tundis, & cribellas, & uulneri aspergis. Si cicatricem ferri sanare uolueris, hoc emplastrum facies. Cerae ÷ II. resinae ÷ I. thuris, & eruginis uncias singulas, olei cyprini ÷ VIII. conficies, ut moris est, & imponis, emplastrum probatissi- mum. Si nimis antiqua uulnera fuerint, cerae in Sole liquefactae commiscendus erit puluis floris eraminis, ut ad temperamentum em- plastri perueniat, & uteris: neque frequenter soluere, sed etiam fascio- la custodire debebis. Item Chronicis, uel Chironijs uulneribus, hoc emplastrum approbabitur. Lapidis chalcitis, cera in uncis sin- gulis: aluminis scissi uncia. I. his commixtis & temperatis utimur. Sunt & alia uulnerum genera quae serpunt ad loca uicina, atque his adiutorijs percurantur. Lenticula cocta, & melli commixta, & fo- lia caulium cum melle similiter. Et coriandrum uiride cum melle. His etiam ex lini seminis puluerem, cocti in uino, & oleo catapla-

A
Trosciscus Me-
lanchorus.

Ad uulnera
caua.

B
Aequalia in
superficie.

Excedentia su-
perficiem.

Ad cicatri-
cem ferri.

Ad uulnera
antiqua.

Serpentia.

C smata semper adhibui. Sic ex milij pollinibus feci. Sic etiam hederæ folia in uino coxi, & cum melle trita superimposui: fovi etiam de eadem decoctione uulnera frequenter.

Vulnea callosa.

Si callositas emerferit, in qua semper est tarditas uulneribus ad sanationem, æris florem coctum terimus, & ex eo puluere uulnera sanabo, & tithymali lachrymam cum uino & melle mixtam, in uicem cataplasmatibus adhibeo. Si madefactio permanserit, his adhibitis, sales tritos cum melle imponam, & desuper ficibus tritis, & incoctis cataplasmatibus. Et amygdala amara sic curant, locis adhibita, & cum melle contrita. Sic porri in uino cocti eodem modo curant. Sic erui puluis cum melle, & oliuarum uiridia folia in uino cocta, & trita adhibentur: ex quo uino prius fomentari loca suadeo. Similiter ex aqua etiam in qua alumen scissum infundendum est.

De IGNE SACRO.

Caput XXI.

HVIC MULTIFORMIS est cura deligenda. Aliter enim in febricitantibus emergens curatur. Aliter in eo cui febris superueniunt uisitat. Nam & omnibus partibus corporum generaliter adiutoria adhiberi similia possunt: excepto tamen capite, uel facie, quorum est quæmaxime causa sollicita. Vicinitatem enim appetendo ignis ille serpens, oris aliquando, uel linguæ, aut gutturis partes facilius pulsatur, & ueluti superficiem derelinquens, continuo instat interiora molestante, in quibus uitæ periculum formidandum est. Nam & Hippocrates hac eos sententia uisitat. Ignis sacer, ait, si interiora appetuerit, molestum erit: si in cutibus perseueret, curari poterit. Ergo si cum febribus, & in supradictis partibus apparuerit, intra tertium diem phlebotomandi sunt, & purgandi, a cibis penitus abstinendo, si tamen uicium non occurrerit fetosa debilitatio. Dabis adhuc cataplasmata calida, & fomenta humectantia: frigienda sunt ignem, causa que dolorem augentia: sed lenibus linimentis, euocatorijs, & curantibus, quæ sine grauedine possunt afferre utilitatem, ungenti sunt. Si phlebotomus sane, uel cathartica, certa de causa prætermittenda sunt, clysteribus assidujs imminebo: quo competentibus, & assidujs purgationibus uentris, quod phlebotomo negatum est, possimus compensare. Frigidi tactus, & acres, uitandi sunt. in frigidata enim partes facilius commouentur. Declinantibus febribus hoc trocisco, uti consueui, omnibus temporibus & locis aptissimo. Spuma argenti, cerussa, sulphure uiuo, croco, opio, sub æquo tunsis, & cribellatis, & cum passo, uel succis strychni temperato. Nam istorum euporistorum frequentium semper beneficia profuerunt. Butyrum cum strychni succo adhibetur: & acacia cum aceto, uel aqua: & spuma argenti cum

Hippocratis sententia de igne sacro. Ignis sacer cum febribus.

succo porrorum, uel betarum, & gutta ammoniaci cum aqua, & cyzania molia cum aphita, & strychni succo, & oua recentia in aceto, cum oleo, & bulborum combustorum cinis cum melle. Oleum cyprinum cum melle mixtum, & cerussa cum aceto, & uasorum fictilium puluis cum aceto, & thus masculum cum cerussa: omnibus, aut singulis comixtis, aliquibus mixto pane, aliquibus ex aqua coctis, & contritis. Nam & folia in uino cocta, & contrita, imposita saepe profuerunt igni sacro. Si etiam post hæc ignis ille sacer adhuc insanierit, & ruboris sollicitudo perseverauerit, iam cataplasmatibus de seminibus cum melle coctis imminendum erit. Adhibeo etiam locis scarificationem: adhibeo fomenta aptiora, & ex eisdem desuper cataplasmatibus frequenter requiro beneficium. Periculosum est etenim, caussa permanente adiuuoria uariare.

Ignis sacer post febres.

De APVM percussibus, uel scorpionum, cæterorumque serpentum. Caput XXII.

APVM percussus maluarum folia imposita continuo curant: & sisami folia, uel ipsum tritum, & appositum. Et lauri folia molliora trita cum uino, potui data, saepe curauerunt. Scorpionum uero percussus, sales frixi, & cum oleo contriti, loco appositi, & cinis cum aceto mixtus, & impositus similiter, & allium cum oleo tritum, & origanum cum aceto coctum calido sacculo, continue medetur. Et porrum tritum impositum, & sardinia trita, & folia oliuę trita cum salibus, et imposita, & scylla cruda trita imponitur, & statim curat. Sed & his semper potionibus liberantur. Aristolochiam rotundam, genianam, myrrham trogloditen, baccas lauri, omnia tunsa ex æquo, & cribellata: aut puluerem, cum uino, et calida identidem in tempore dabimus. Hoc etiam contra cæteros serpentes usi sumus. Aliud. Piperis, & papaueris semiunciam unam tundis, & cribellas: ex his coctare cum aceto dabitur, & bacca lauri cum folijs rutę uiridibus tunsa, cum uino, aut aceto semper datur: & Irios illyricę puluis cum uino calido similiter. Quin & fraxini folia cum uino trita, bibenti dantur.

Apum ictus, Scorpionū. B

De turpibus RECEPTIS, & latentibus. Caput XXIII.

ITIMALI maioris molles & uirides ex acumine turiones tolles, & hos calidis cineribus subijcies: & postq̃ combusti fuerint, pro iectis sordibus in mortariolo contundis, & eorum pulueri aphitam similiter immittis, & uino cōmixta, patefacto orificio, uulneri imponis, & continuo telum, aut aliud quod diu latuerit excludetur. Aliud. Aristolochiæ puluis patefacto uulneri similiter imponendus est, & uelocius exiliet. Sic etiam de dictamni folijs, uel radicibus contusis, uel

Vt tela latentia ex uulnere profiliant.

Cius fieri consuevit, secundum ueterum testimonia. Et eufesami semen contusum una cum calchanto, uulneri appositum, similiter operatur. Et lacerti caput contusum, & impositum, secundum phisicos similiter facit. Si uero in fauces aliquid transierit, aquam & oleum calidū contineant in ore, et spontaneum exhibit sine mora. Sunt et alia phisicorum beneficijs publicata, sed suo loco & tempore conscribentur.

¶ De TESTIVM indignatione.

Caput. XXIII.

FERVORES testium, uel indignationes, cyminum cum melle & oleo tritum, & appositum curat. Et semen lini frictū, & cum uino similiter uice cataplasmatibus temperatum. Sic faba in uino cocta, aut in mellificato cum melle trita, operatur. Sic ex coriandro, uiridi cum faba in aqua cocta, et simul trito cum melle cataplasma facimus. Sic etiam de hyoscyami folijs. Similiter & uuam passam enucleatā, ex æquo cataplasma facimus. Et nasturtij puluerem cum lini semine ex æquo cataplasma facimus. Sic rutæ, & lauri folia uiridia in uino cocta, cum aphitis profuerunt. Et cymini puluerem mixto butyro, & resina, & pampinos molles tritos cum aphitis adhibemus.

¶ De VERETRI, hoc est, de natura uitij. Caput XXV.

DVERETRI dolores, fel taurinum cum nitro contritum curat: & butyrum cum terebinthina ex æquo mixtum. Similiter ex lini seminis puluere, & myrrha ex æquo, resinæ quippiam superadditum, in aqua coctum cataplasma imposuimus. Quibus uero tumuerit, pampinorū folia molliora triginta, thuris & cerusæ semuncijs singulis commixta, pro cataplasmate imponimus, ante tamen ex aqua marina frigida fomentabis. Nam & testes tumentes, cymolia trita frequenter cum aqua peruges: post uero myrti sicce pulueres, & myrrhæ similiter aspergendi sunt. Vulneribus uero in eodem cole, lepidos cyprinæ puluerem satis confidentur aspergo. Et afronitri solius triti puluis eodem modo operatur. Et alumen scissum contritū, similiter & myrrha cum passo trita. Si ueluti carbunculus innatus fuerit, liciū cum melle tritum superpono: frequenter per diem inspergo mel tepidum. Fomentandū est interea ex aqua de seminibus, quæ in aqua coqui debent, aut myrti uiridis, aut lentisci folijs, aut rubi, aut oliuæ, aut rosæ sicce: cuius puluis si post fomentum aspergatur, continuo operabitur. Sic etiam de herbarum supradictarum cataplasmate innuendum est, cum melle commixto. Nam & uini, & mellis species prætermittenda non est. Continētia uero ciborum, & uentris purgatio frequenter prouideri debet. Et flaterij quoque puluere tangendum erit. Aliqui minimorum piscium capita trita imposuerunt.

Tumores
testium.

λεπίσ est schoria, siue squama, cuprinā, uocat λεπίσ, quæ ex ære, siue cupro sit.

De HERNIOSIS. Caput XXVI.

HERNIAS uero infantium frequentius emergentes sic curabimus. Resinam pituinam siccam, nitrum, cuminum, ex æquo cum melle miscemus, & sub emplastri temperamēto imponimus, superaddita ligatura quæ contineat medicamentum. Et uuam passam purgantes, in uncijs. VI. nitri uncia. I. cymini uncijs. II. cum melle conuocor conatus, & ciborum nimia præsumptio. Aliud probatissimū. Caduci malogranati ÷ I. gallarum semiuncia, asphodeli radice ÷ I. narcissi radice ÷ I. hæc omnia in uino coquenda, & tundenda, et maxime laxata in primo adhibenda sunt. Hoc herniarum perseverantiam intus enterocelas similiter. Itē Cinopoli emplastri expono maximū & probatissimum remedium. Spumæ argenti ÷ VI. aceti ÷ XVIII. olei & ovis teris diligenter. Omnia simul mixta coques, agitabis spatula olosidera, & ita ut dactylon coques, ac in lintheolo adhibendum diebus cōtinuis imponis. Hoc hydrocelas, & similes collectiones sine dilatione curabit. Carnes cochlearum teris, & his myrrhæ puluerem misces, et in lintheolo inductum impones sub fascia, ut facilius reprimatur: & passum cum acacia tritum, et aqua similiter temperatum supponēdum est. Item etiam cochleas ex arbore lauro collectas comburimus, & tritas imponimus, ut umbilicum in naturam propriam reuocemus.

De diuersis uitijs in ANO nascentibus, uel Syringis, hoc est, Fistulis. Caput XXVII.

DIFFICILES in his locis caussæ euenire consueuerunt, pro accidentium qualitate. Est enim loci natura delicatior, & qui ad omnes acerbos quæ maxime contactus, facile commoueatur. Nascitur ergo in hoc sæpissime indignatio, uel feruor: fit ragadium, fit condiloma, erumpunt hemorrhoidæ, nascuntur exocadia, fiunt & syringæ, frequenter etiam intestinorum effusio, et cetera, quibus omnibus suo ordine re media designabo. Quando ergo indignatio, uel feruor locum attenta uerit, pingues dactyli, in passo, uel mellicrato infusi teruntur, superaddito quopiam de oleo roseo, e quibus factum cataplasma tepidum adhibemus. Superimposita tamen ligatura, quæ adiutorium continere debet. Nam etiam de musteo similiter faciendum est, sed quod piper non habuerit. Sic etiam de bulbis albis, cum melle contritis, loca cōmota frequenter curata sunt. Et licium inde contritū cum cerotario, et ex oleo roseo temperatū adhibuimus, & sæpissime sulphuris uiui quippiam tritū, & cerussa, uncijs singulis: thus masculum, et crocum in semiuncijs singulis, cum uino & oleo tritum, et cōmixtum adhibendum est, et qui ui-

A
Herniæ infantium.

ἕδρον, ὀσφρον, & ἕντερον,
Herniæ sunt spēs ab Hippocrate & Galeno descriptæ, quæ etiam plures & apud Galenum & Paulū Aeginetam numerantur.

B
Ani accidentia.

Feruor Ani.

C tellum coctum, tritum cum melle & oleo, commixtumque, loca indignantia fatis iuuat. Sic butyrum cum medulla ceruina, & sepum ceruinum, & thus masculum, omnibus ex æquo tritis, immixtis oleo & uino, similiter temperatis curati sunt frequenter. Huic medicamēto etiam licium indicum admiscendum est. Si Ragadium factum fuerit, hoc medicamento uti nos conueniet. Oleum roseum solum, tritum in plumbeo uase, & ex pistillo simili, usque in pinguedinem, & caricarum pinguium combustarum cinis, uino tepido prælauatus, ac impositus, prodest. Sic rosæ flos, & pompholix simul trita, similiter spargitur. Et molybdæna cum folijs rutæ uiridibus teritur, & cum oleo myrteo pingui temperatur, & similiter iuuat. Sic hyoscyami folia, sic corij puluis aspersus similiter loca curauit. Sic etiam lintheorum combustorum cinis cum amylo, ex æquo succo foliorum oliuæ temperatur, & subpingue fit at linimentum. Quibus Condilomata fiunt, uel Exocadia, hoc adhibendum est medicamentum. Ceræ libra una, picis ÷ IIII. medullæ ÷ II. adipis taurini ÷ III. mellis ÷ IIII. uini ÷ III. guttæ ammoniacæ ÷ I. thuris masculi ÷ II. myrrhæ ÷ V. sicca cum uino teruntur, & solutis calentibus commiscuntur. Aliud. Calcis uiuæ ÷ III. nitri ÷ II. utraque teruntur, & cum aruina miscuntur, & ex eo pingue facies linimentum. Quod cum siccauerit identidem superaddis, & hoc modo per seuerando facilius consumuntur exocadia. Sic chalcantum teris, & eius puluerem cum oleo dulci molli uapore coques, & pinguefacto, loca frequenter tangantur. Nam & alumen missum in uase nouo, coctum, atque tostum, puluerem facit. Hoc tacta exocadia, spontanea frequenter ceciderunt. Hemorrhoidas uero erumpentes, sic compescere, uel temperare consueuimus. Butyrum, crocum, cerussam, mel ex æquo omnia commiscenda sunt, & ouî albore temperanda, & imponenda. Sic arnoglossa trita cum aceto facit. Sic pulueres cerussæ cum aceto contritæ. Fomentabis uero loca ex aqua, ubi alumen scissum, tritum mitti facies, & æris florem excoques in tertiam partem, & ex hoc fouendi sunt ante linimentum. Sed ut etiam in tempore aliquando de physicis adiuuentur, in ea aqua coquendæ sunt species supradictæ. uel de agrotus is qui hemorrhoidas patitur, frequentius elauatur, & ad supradictas species, in uncias senas, aquæ sextarios decem mittis.

Si uero conclusas resolvere uolueris, tapsiæ succum, & apij similiter ex æquo conterimus, & loca contingimus, quæ solenni digestionē fuerint impedita. Laser cum aceto contritum imponendo, frequenter usi sumus. Nam & Musa trocisco, omnibus approbato, in aqua in qua calcem uiuam extinximus, resoluta, imminuimus, & profecimus. Qui trociscus hoc modo a nobis conficitur. Aluminis scissi uncias. III. aloë ÷ III. croci ÷ II. crocomagma ÷ II. chalcanti ÷ III. caduci matlogranati ÷ II. uino omnia trita commiscemus, ut trociscos faciamus,

Ragadium
Ani.

Condilomata,
& Exocadia
Ani.

Hemorrhoidas
Ani.

Physica remedia frequenter
ab Autore uocantur ea, quæ
absq; certa ratione data, pro
desse conperimus.
Syringæ.

Trociscus
Musa.

Etiam hic puluis nobis experimentum dedit, omnes syringas & expurgandi, & glutinandi: qui ista ratione conficitur. Iris Illyricæ ÷ V. crui ÷ III. manne thuris ÷ III. lepidos calcis ÷ III. aristolochiæ ÷ III. 5. omnia tunduntur, & cribellantur, & fictilis puluis, cui nomen est Acosali, commiscetur eodem modo, ad linimentum quemadmodum Muzelæ trociscus supradictus. Quibus uero intestinum exierit, mori * syluestris dolori fomentatio adhiberi debet: & post acacia trita cum acetum linimentum facit: & cyclamini succus cum melle ex æquo mixtus, & coctus usque in pinguedinem. Aliud. Puluis ellebori albi, qui cum aceto coctus est, admixto cærotario ex oleo roseo, satis iuuat. Et hoc scyamus in aceto tritus, & similiter adhibitus, intestinum effusum similiter reprimat.

A
Puluis ad idem.

Intestini exitus. alias * uiscido.

¶ De PERNIONIBVS. Caput XXVIII.

PERNIONIBVS que cum pruritu sunt, aquæ marinæ fortius fatis prodest. Similiter etiam si uino calido stiptico foueantur. Sic si etiam decoctiones betarū, quibus alumen scissum infuderis. Post quod fomentum, cæra liquefacta linire conuenit. Nam & ex aluminis puluere, cum hordei farina, & uino cataplasma adhibendum est. Sic cæra, & picis resolutæ sola unctione curatæ sunt. Et gluten solutum in aqua profuit liniendo. Sic oliuarum uiridia folia cataplasmate adhibita profuerunt. Sic gallæ cum aceto contritæ, sic uini fæces impositæ curauerunt. Quibus uero iam uesicauerint, raphanos tuntes, & ex eorum succo bene proderunt linimenta. Et lenticulæ coctæ, & tritæ cataplasma proderit. Et caduca malogranati, in calidis cineribus tepesacta, & trita adhibita, conuenerunt. Sic etiam scylla cocta, similiter contrita, profuit. Quibus uero increpauerunt, & uulnerati fuerint, his spuma argenti trita, mixto adipe porcino, pro emplastro apponi debet. Sic adipēs anserini cum cæra & oleo tepidi adhibendi sunt. Et cochlea cum testa combusta, & trita, & in puluerem redacta, si aspergatur, continuo medetur. Eruum in uino coctum, & cærotario similiter curat contritum.

B

¶ De RAGADIIS pedum, uel digitorum. Caput XXIX.

OMNES CREPIDINES in calcaneis pix liquida illinita percurat. Et spuma argenti, cum cerussa, & alumen scissum ex æquo conusum, & uino mixtum, medebitur similiter. Quibus uero pilæ inhaerentes molestiam fecerint, ferro subtili loca ante purganda sunt, & melantherium cum locio pueri tritum apponendum. Et gutta ammoniaci cum aceto trita similiter adhibet. Et mysi, & aristolochia ex æquo contusa cum melle adhiberi debet. Hoc & rasura cucurbitæ trita faciet.

C De PARONYCHIIS. Caput xxx.
PARONYCHIAE in initijs lana ex aqua infusa imposita curantur, eaq; frigidiore frequentius irriganda erunt. His etiam arphita, cum aqua trita adhibenda erit. Sic & thuris masculi pulvis cum melle mixtus medebitur. Sic etiam gallarum. Si saniem sane collegerit, locum pungis: ad eius uero digestionem, & lenticulam cum melle contritam superimponis. Et myrti folia uiridia trita, similiter cum melle adhibentur. Sic etiam rosarum, & sic oliuae folia similiter. Sic cademiae pulvis aspersus curat, sic erui, sic etiam thuris masculi. Quibus uero etiam ungues quassati fuerint, folijs myrti uiridibus, uel malogranati tunsis cataplasmandi erunt. Quibus autem forte aliqua loca nigrescunt, farina tritici, cum pice folia admixta curantur. Et sulphur uiuum hoc cum porcino adipe tunsum, & commixtum praestat, ne ipsi ungues exiliant, Et lini feminis pulvis. Simul etiam & * asturacus cum melle commixtus imponitur. Et caera sola liquefacta superimposita. Sed his omnibus adhibitis, diutius perseverandum est. Calefacti etenim perseverantia adiutorij ungues, melius gubernantur. Scabiosos, ueluti elephantiosos si quis forte ungues habuerit, uini sex sicca, trita, & cum caerotario imposita curat. Et ficus sicca, purgata, & tunsa, superimposita, aequae medetur. Et lapathi agrestis radix in aceto cocta, & contrita, et sulphur uiuum cum sandaraca, ex aequo tritum, & aspersum, continuo curat. Interea sub his omnibus adiutorijs, ungues ipsi primo ex pice liquefacti ungi debent: quos superiori medicamento & fasciola munire & gubernare oportet.

alias * After-
atticus.

Ungues
scabiosi.

C De PRURITU, uel SCABIE totius corporis, uel uarijs maculis in corpore. Caput xxxi.

SI IUVENIBVS hoc bene habentibus obuenerit, phlobotomo prius sub gemina detractioe subueniendum est. Item uentris purgationes frequenter deinde adhibendae erunt. Cibis plane fortibilibus nutriendi sunt. Lauacris frequentibus uti conueniet, in quibus thuris masculi, sulphuris uiui, & nitri puluere aspergendi erunt. Si hoc adhibito adiutorio, aut pruritus, aut scabies perseverauerit, lapathi agrestis radix trita, & cum aceto commixta, in balneo similiter adhibenda est. Sic linimentum cum melle commixtum. Quo linimento, frequenter etiam in sole adhibito liberati sunt. His frequenter etiam frigida lauacra profuerunt, & postea oleo roseo, uel lentiscino, aut myrtino, admixto uino, se utilius perfuderunt. Scabies uero si uulnera habuerint, mirabolanum, & sulphur uiuum, ex aequo tunsum, carotatio ex oleo myrteo liquidiori commisceo, ut leui unguento eorum in balneis uulnera pertractentur. His sane calidum lauacrum aquarum dulcium pro-

Loquitur de linimentis quae in calce huius Capituli descripta habetur.

curandum est, in quo supradicta linimenta adhibenda sunt. Nam & thuris masculi, et pulegij ex æquo puluis, ibidem in balneis commodissime adhibetur. Commodius, si etiam cum uino Capnitidis succus, sic nitrum cum uino, sic Capnitidis succus, qui frequenter etiam cum acetum mixtus, plus profuit.

¶ De ELEPHANTIOSIS.

Caput XXXII.

SVNT QVIBVS certis ex accidentibus, maculae in corporibus frequentius inhaerent. Sunt nigrae, sunt albae, uelut elephantia si aliquando annunciantes: quibus hoc modo medendum erit. Myrtae in balneis uiridibus in uncjs duabus, nitri, & aluminis singulis, contritis, in balneis fricandi erunt. Aliud. Sulphuris, nitri, & aristolochiae puluis ex æquo contritus, in balneis adhibendus est. Sic gutta ammoniacae, trita cum oleo, profuit. Sic fici folia cum sulphure uiuo, & cum aceto medentur. Nam & sub sole de hac confectione curatur. Et cyminum, cum aceto tritum saepe sic profuit: & quinq; diebus superaddendo linimento commissentur, & similiter, ut priora, medentur. Aliud. Fenograeci puluis, aphronitri in uncjs binis, et alcyonium, & cyminium in uncjs singulis, similiter cum aceto adhibendum erit. Et ex betarum folijs contritis, & tritis, cataplasma his imponendum est. Et piper cum myrteis folijs uiridibus tritum, & sub sole in balneis adhibitum, utraque maculas perimundabit. Saepe his perseverantibus maculis, ad elephantiae uitiu frequentius declinatum est, cui per tempora nunc ordinabo remedia. Per initia huius passionis, cum sanari plene uitiu supplices orauerint, phlobotomandi erunt, & purgandi frequentius. Faciem uero in qua huius uitiij magis horret imago, mirabolano cum aceto, & oleo rosae, uel myrteo, uel lini semente fricare conueniet. Aquis naturalibus frequenter utantur, & marini lauacri. Continentia sane uitijs his frequentius plurimum prodest. Cibis digestibilibus, & dulcioribus frequenter iuantur, lactis acceptatione quae maxime, si aquae eius accipiant quod greci appellauit: & haec eadem herba, par beneficium praestitit saepe cibo data: & coagulum ^{νεσπον}, id est, hinnuli, quae nos ceruum lactentem dicimus, cum oxymelle ieiuno datum, uel temperatum, saepe profuit. Si huiusmodi phlobotomo, nec catharticis uti conueniet. fieri enim non potest, ut humor corruptus insanienis, quique omne corpus suo horrore funestarat, his adiutorijs purgationum adhibitis, ad interiorem originem identiuomant reuocatus, uenenati sanguinis, geminatis effusionibus arceat. Sed uomant frequentius, & lactis beneficio per cibos, per potiones enutri-

A Capnitidis est ea quae Fumus terrae uocatur a neothericis: a ueteribus etiam Fumaria dicta.

B Elephantia-
sis cura.

Trociscus
Ciros.

Cantur, & educuntur. Locis uero contaminatione uulneratis, omnia strigillica adhibenda sunt, quibus illa caro corrupta, & effocinata, ualeat durari, uel stringi. His frequenter Ciros trociscus profuit, qui conficitur ex sinopide, alumine scisso, erugine, & cymino sub æqua ponderatione in aceto dispositus. Omnia etiam linimenta, uel fricamenta quæ pruritu in superioribus, nec non etiam scabiei conuenientia significauimus, etiam his apta, seu utilia asseueramus. Aliqui uero etiam illis carnes uiseras ministrauerunt, quaternos digitos in mensura, tam in capite, quæ & a cauda præcidentes, quæ oleo & salibus condite profuerunt. Adde de græco quamplurima.

De LUXATIONIBVS.

Caput XXXIII.

PER INITIA, ut moris est, primum auulsa reponenda sunt locis suis. Item embrocis uti necesse est, ex herbi pollinibus, uel certe cineribus, oleo, sapone, & ouis commixtis, lanisque mollibus, infusis succis loca munienda sunt, & pro locorum natura, fasciis contentenda, & constringenda. Si sub hoc adiutorio, loca naturaliter custodita quieuerint, eisdem usque ad perfectam sanitatem imminendum non bis erit. Si uero aliqua aduersitate, locis proprijs auulsa minime potuerint reuocari, tunc adiutorijs catholicis, doloribus crescentibus, subueniendum erit: ut est phlobotomus, uel catharticum, et cataplasmata paragonica. Quibus perseverantibus, si dolorum declinauerit inquietudo, fomento lauacri, ceterarijs, uel certe emplastris casticis imminendum est. Postea uero malagmatibus perseverandum, quibus curanda loca possint perpetuo solidari.

LIB. PRIMI Finis.

COCTAVII HORATIANI in Secundum Operis sui
librum ad EUPORISTVM PRAEFATIO. A

NUNC secundi Operis partes aggrediar, quibus prodenda, discutiendaeque rationis delegauimus functionem. Quae quam oculis comprehendere non potest, quod officium liber superior occupauit, idcirco passiones interiora possidentes, in hoc uolumine, aut accedentibus conuincunt, aut prodent indicijs. Studio quippe ueritatis non huiusmodi disputatioes ingerere, quam potius in utroque opere, certis, deprehensisque morbis remedia constitui, uel curis medendo facilioribus, uel tuendo materiam uitorum. Quoniam quidem in Logico opere obscurisque periculis, non opus est assertore, sed iudice. Omnes acutae Febres uel aegritudines, de quibus nunc dicere constitui, aliquando passiones praeueniunt, aliquando consequuntur, quae certa produunt indicia, quibus morborum possit materia comprehendere. De chronicis uero secundis partibus promissos sermones expediunt. Haec est itaque sub omnium ueterum autoritate febrium definitio, quibus etiam nos assensum libentissime accomodamus. Inest nobis calor ignitus, qui cum se in altioribus peordiorum locis, repentina aliqua necessitate commouerit, & uelut aduersus tepiditate, loca aliqua naturaliter quieta turbauerit, uapore acriorum procurat, & tum quidem ex altitudine stomachi febrium serit originem.

CAPITA primae partis LIB. II. De Acutis passionibus. B

1 De Febribus	2 De Phreneticis
3 De Lethargicis	2 De Pleureticis
5 De Peripleumoniacis	6 De Synanchicis
7 De Apoplecticis	8 De Hydrophobicis
9 De Iliacis, Colicis, Strophosis	10 De Spasmis
11 De Satiriis, uel impedimento usus ueneri	
12 De Cardiacis, qui etiam Diaphoretici dicuntur	
13 De Cholera	

CAPITA Secundae partis LIB. II. de passionibus Chronicis.

1 De querelis Capitis	2 De Epilepticis
3 De Stomaticis	2 De Menomenis, <i>μηνόμηνος</i>
5 De Melancholicis	6 De Paraliticis
7 De Catarro	8 De Phthysicis
9 De Sanguinis emissionis interiorum	10 De Empyricis
11 De Syntaxi, uel Atrophia	12 De Asthmaticis, uel Suspiriosis
13 De Epaticis	12 De Ictericis
15 De Spleneticis	16 De Stomachi uariis accidentibus.
17 De Lumbricis	18 De Dysentericis, uel lientericis
19 De Hydropicis	20 De Renum uitijis, uel Vesicae
21 De Artriticis, Podagricis, Ischiaticis.	

C LIBRI II. pars prima, De OXYORIS,
seu acutis passionibus.

De FEBRIBVS. Cap. I.

Alias, * exte-
riora articu-
lorum.

SIC IGITUR quæ maxime omnibus in locis, siue cli-
 matibus, omniq; ætate, morbis omnibus certa ex necessi-
 tate uel imminentibus, uel præuentibus, hæc sociantur.
 Febricitantibus itaq; generaliter omnibus, unum magnum remedium
 cunctorum cautum est autoritate, præcipue seruire temporibus: ut per
 conditionem causarum ægri omnes, adiutorijs competentibus rele-
 uentur, similiter etiam cibus congruis nutriantur. Conueniens profe-
 cto, in utrisque aliquando congruum, bonum tempus. Possunt enim
 in hijs officere, quæ æque utilia iudicarentur, si in competenti tempo-
 re suggerantur. Docuit enim natura omnium gubernatrix, in itijs om-
 nium exagitationum, sub quacunq; sorte causarum aduenientium,
 quando præsentis commotionis tempestate, naturalis ille uapor turba-
 tus, recessus interiores petierit, & cum * ex materia articulos frigus uel
 tumor quassauerit, uel occupauerit, tunc nihil penitus a Medicis tenta-
 ri, uel adhiberi debere. At uero imminente declinatione, transactis au-
 gmentis, cum paulatim uapor exasperatus, omnia illa exteriora mem-
 bra perfuderit, tunc adiutorijs potius competentibus seruiemus. Er-
 go quomodo aliquando sub certis accidentibus manifesta declarantur
 nomina passionum, sic aliquando simplex febrium imago conspicitur,
 quæ uentris semper constrictionem procuret, capitis dolorem, linguæ
 asperitatem, aliquando insomnietates, cum leuib; mentis erroribus.
 Hæc etenim ex eadem febrium origine, uapore naturaliter superiora
 appetente, præcipue capiti sollicitata contingunt. Quæ accidentia licet
 etiam in cæteris passionibus, cum alijs signis plurimis misceantur, tam-
 en cum per se sola fuerint, febribus sociata, febrium magis simplicium
 quam figuratarum speciem designare noscuntur. Ergo cum simpli-
 cium febrium causa constiterit, per initia commotionum, cum ad-
 huc articulos possidet frigus, manibus calidis, uel uaporibus, cætera
 omnia membra calefacta contineo: tunc etiam somnos inhibeo, nihil
 que aliud inhiberi permittam. Cum uero ex altitudine uapor exili-
 ens, corpus omne calefecerit, & emergens inflammatio impatiens, uife-
 cera uniuersa siccauerit, tunc post clysteris simplicis beneficium, etiam
 enemate, quod ex sicco lini seminis, & oleo roseo, uel chamemilo tem-
 peratur, in uncijs tribus, igneis illis ardoribus succurrendum est.
 At uero quinta transacta die, & primis iam temporibus a gritudinis
 paruerit, tunc post augmenta commotionis præsentis, lini semine, &
 hordei pollinibus, cum aqua & oleo, ut moris est, præcordiorum lo-

Cura.

Enema.

ca iuuanda sunt: ex quo aut ignem illius commotionis temperemus, aut sudorem oportuno tempore procuremus.

Monitum te interea uolo, ex urinarū inspectione, supradictæ ægritudinis maturitatē, sic considerari debere. Aduertendū est itaq; ex urinis naturalibus & consuetis, quantū in contrariā partem natura deuiauerit: ut ex hoc, quid aut præsens status, aut futurus ægritudinis exitus allatur sit, instruaris. Est autē urina naturaliter, quæ corporis eius qui emit: sanitatē manifestat, rubra mediocriter, & subpinguis, & tactu calida, habens naturaliter nebulas, in aquā maxime appetentes. Quantitatē uero ex accapto nosse conueniet. Hæc itaq; cum inspexeris, de maturitate ægritudinis bene confidēs, adiutorijs cōpetentibus uisitabis. Superueniente igitur declinatione, tēporales cōmotiones, etiā prioribus adiutorijs procurato. Tunc & linguæ curationi, & cæteris, quæ cibos impedire consueuerunt, seruiendū erit. Aliquando etiam lix operita pro cataplasmatibus adhibita, quæ maxime profuerunt, quæ infundere ac nutrire magis, quā infrigidare corpora ardentia uideantur. Quæ conficere hoc modo consueuimus. Spuma argenti uncias tres, mellis ÷ III. succi lini semioris ÷ VIII. ceræ ÷ III. olei rosei, uel chamemelini libras. II. conficis ut pore iuuaturus. His igitur adhibitis, simplices ægritudines sic uisitabis, & reparare sanitatem, & reparatam custodire possimus. Igitur postq̄ illius ægritudinis species, quæ solis Febribus cum proprijs accidentibus designantur, hac pagina compendiose composui, in sequentibus ordine, acutas omnes passiones, proprijs nominibus, atq; etiā accidentibus designabo. Sumimus itaq; initium de Phreneticis, febrium acutarum necessitate fluctuantibus, adiungentes adiutoria competentia.

A
Vrinæ iudicium.

B

De PHRENETICIS. Caput II.
PHRENETICORVM causam, certa accidentia manifestatione designant. Sunt enim acutæ febres, cum terribili mentis alienatione, sunt iuges insomnietates, ex miningē tensione, uel indignatione uenientes. Vnde quum speciale accidens, hos tantūmodo manifestauerit, uel si floccos intensius legerint, cōmotionum temporibus, uti iam ante premonuimus, seruiendū est. Docet natura, exasperatis nulla penitus adiutoria admouenda, ex his præsertim, quæ importunis temporibus quæ maxime adhibita, nocere probata sunt. Per initia itaq; huiusce passionis, lucidum ac temperatū primo cubiculū prouidendum est. Ciborū obseruanda continētia. Et si prædicta adiutoria, quibus passio purgata est, intra tertium diem apparuerint euidentia: & si nulla nos aut ætatis, aut temporis ratio remoretur, phlobotomo subueniemus, licet ad detractionem sanguinis, cunctatior * non facile peccauerit. Cum enim

Cubiculum Phreneticis.

Alias * cunctator.

Venter.

C sanguinis, cōmodissimi elementi, copia laborantes, etiam alienis pos-
sint iuuari remedijs, eo sane detracto, uel amisso, difficile reparantur.

Cibus.

Ventris item si constrictū fuerit officium, per clysterem simplicissi-
mum procurabo, mellicrato calido, oleum tantūmodo admiscens, nihil
asperum, neq; diuretice qualitatis adiiciens. Certū est enim, febricitan-
tibus omnes collectiones miningæ sociari. Vini, uel aceti penitus in his
tēporibus caput oleo roseo infundendū. Et si his adiutorijs contem-
ptis, passio augmēta perceperit, ita ut extensoribus uigilijs, & febribus,
& alienationibus adhuc molestissimis terreamur, oleum chamemilinū,
uel anethinū calidum, in quo papauer, uel lactucæ semina, uel menthæ,
uel hederæ succos coxeris, miscabis, & eorū capita frequētius irrigabis.

Vigiliæ.

Si uero impatientius se luctando quassauerint, quod est omnibus ui-
gilantibus accidens speciale, mollibus ligaturis fasciarū alligatos quiesce-
re faciemus. Etem plus incōmodi accidere poterit ex uigilijs inquietis,
q̄ si inter luctationes nimias intercepti, uiribus fatigent. Vultus eorū

Vultus.

ante cibos, aqua calida, ubi agreste papauer, aut lactucæ semen, & cereæ
ra illa quæ significamus decoxeris fomentent. Similiter etiā articuli eorū

Articuli.

Lingua.

rum, lingua quoq; ex melle, & oleo mixto rosaceo, aut certe ex succo li-
ni seminis irrigent. Febribus etenim perseuerantibus, agri amplius
siccitate linguæ quatiunt. Lectus eorū suspendendus est, & ad uicem

Lectus Phre-
netici.

gestationis agitandus. Frequenter enim, ex illa lecti motione, ueluti &
mentis oculis, & mentibus occupatis, somnos his dulcissimos procura-

Media.

bimus. Media eorū, consideratis tēporibus, oleo dulci calido fomen-
tanda sunt, aliquādo mixta aqua calida pertigmatibus infundenda. Si
militer etiā inguen eorū, huic q̄ maxime compatiens agritudine. Fre-
quenter etiā seminum cataplasmatibus media eorum iuuanda erunt.

Rasura ca-
pillorum.

Iuuat interea multum detonsio capillorum, aut si raso capite admo-
cucurbitæ, cū sanguinis detractioe adhibeant. Ex hoc etenim adiuto-
rio, quantū sæpe probatū est, ad plenā caussæ perductæ sunt digestioe.

Hæc est amice, simplex Phreneticorum medicina, quæ nature bene-
ficijs, & adiutorijs sic ordinatis, competenti tēpore adhibitis, continet.
His etenim rite custoditis, facilius potest agritudo uicta succumbere.

Phrenetico-
rū, & Lethar-
gicorum dif-
ferentia.

L De LETHARGICIS. Caput III.
ETHARGICIS & Phreneticis simile est capitis aut mi-
ningæ sub extensione uel constrictioe periculum, utriq; acutis
febribus agitantur. His tamē accidentibus differunt: quōd Phrenetici,
manentibus insomniatibus & alienationibus eriguntur. Lethargici
uero sub simili incōmoditate uigiliarū, grauedine molestissima, & falso
ueluti somno, molestius deprimunt. Sunt hæc differentia, & falso
one subortæ, ita tamē, ut plus lethargici periclitent. Nam phrenetici am-
plius grauati, lethargici fiunt: Lethargici uero reuelati, in phreneticos

mutantur. Vna est ergo & æqualis in utrisq; causa uiciorum, eadem & A
 tam in uisitando diligētia esse debebat. Sed phreneticis quies & patien
 tia indicenda est: lethargicis uigiliæ procurandæ sunt. Ergo lethargi
 cis focus capitis simplex adhibendus est, ut phreneticis: exceptis herbis
 uel seminibus sapes afferentibus, quibus media præcordiorū si
 militer adiuuanda sunt. Lingue siccitas eodē modo riganda, riteq; uen
 ris officium procurandū. Caput quoq; sic detractione sanguinis releua
 ri debeat. Vno eodemq; modo, uel tēpore, etiam ciborū qualitate nu
 triendi sunt. Vnū tamen præcipue curandū, ut si per spinæ tantūmodo
 admonitionē febres adhuc acutas perseverare intellexeris, frequētibus
 nos sternutamentis releues, tunc acerbis adiutorijs ptarmicis imminere
 nos cōueniet, in lucido sane & tēperato cubiculo. Articulos uero eorū
 ungo frequenter oleo ueteri, uel cucumeratio, mixto nonnunq; nitro,
 aut pipere, aut castoreo: et uncta follicitijs defricabo. Et si frigidi adhuc
 fuerint, etiam sinapi puluerē admisceo. Nam & aliqui etiā sanguisugas
 fronteorū, uel temporibus recte adhibuerūt. Perseueranti uero gra
 uedine, & sensus occupatione demersis, expedit accipere ad mensuram
 cochlearis unius cum mellicrato castorei puluerem. Expedit etiā apo
 phlegmatizare ex oxymelle, & hyssopi, aut origani, aut thymi, aut pu
 legij, aut rutæ decoctionibus. Et si adhuc ista ueterē capitis depressiōem
 non deponant, etiā sinapismus adhibendus erit, unguenta quoq; ex ca
 storeo, & oleo sicionio. Iam tunc etiā odores naribus admouendi ex ca
 storeo, pulegio, origano, thymo, & baccis lauri. Hoc & ex cornu ceruic
 gicis adhibenda sunt, ubi febrium acutarum non interuenerit necessi
 tas, quæ quidem nos omnia eis quæ phreneticis accōmodari solent ad
 iutoria, uel illis similia adhibere compellit.

πάρμινα,
 adiutoria uo
 cat, quæ ster
 nutationē p
 uocent.

B

DE PLEURETICIS. Caput IIII.
PLEURETICORVM hæc est certissima definitio. Do
 lore insustentabili, & perseveranti, circa interiora lateris afficiun
 tur, Febribus æque acutis minime desistentibus: & tussi molestissima
 compressi, sputa uaria eijcient. Super quod latus iacuerint, tolerabilius
 asseuerant. Nam loci dolentis, ad saniores partes in tempore demigrat
 pressa materia, ac tum loca ipsa languentia releuantur. Febrium ita
 que temporibus seruietes, adiutoria & cibos congruos adhibebo. Cu
 bicalum procurabo calidum & lucidum. Ex initio mellicraton ex de
 spumato melle suggeram, omni ægritudinis tempore ministrandum.
 Interea si statim nos augmenta terruerint, retractantes ægrotantis æ
 tatem, temporis qualitatem, prouinciarū naturam, intra tertium diem
 philobotomo subuenire nos conuenit. Item uentris officium procu
 randum est, aut balanum supponendo, aut clisterem simpliciorum.
 Lateri uero dolenti, ex oleo samfucino calido fomentum adhibeo, et

Pleureticorū
 accidentia.

βάλανος, glās.
 Balanū, pessā
 riū, seu pelsū
 instar glās.

Cex famsuci puluere, uel rutæ siccæ, loca affatim aspergo dolentia. Post uero succidas, aut sulphuratas calefactas lanas appono, uarijs & frequentibus cæteris uaporibus loca mitigabo: & aliquando oleo succantabro: aliquando ex milio, uel salibus calefactis, aliquando oleo succpradictæ famsucino, uel rutaceo adiecto, uelicam uaporamus. Adhibemus etiam uentosarū suis temporibus aptissimū adiutorium. Perferuerantibus uero doloribus, etiam cataplasmata calastica cum melle de feminibus addo, detrahēs semen sēnogreci. Febrientibus caput semper dolore & inflatione sollicitatur, quod expertus es. Cibos uero usque ad ægritudinis digestionem, cōmodis tēporibus, matutinis q̄maxime, forbiles ministrabo, & calidos. Semper em̄ naturę certa ratione, uel per tinæ horæ crassiores accessus, ægros animos ad tristitias quasdam adducūt, et uitia ueluti renasci cogunt, cōmotionem interea addētes. Eoq̄ facilius ægritudinem refrēnabis, si per dies singulos semel tantūmodo cibos adhibeas. Sub hac igitur uisitacione, si necdum ægritudinis augmenta recesserint, diebus pluribus ex mellicrato, aut hyssopum, aut rutam uiridem decoquam, & ex hoc frequenter eos potabo. Locis uero impatienter dolentibus, etiam *ισχάρα* uisionis impono. Ita etenim frequenter ad peripulemoniacoꝝ non permittetur æger uicina peruenire pericula.

ισχάρα

Contra dolorem laterū.

Dolentes uero latus sine febribus, & cæteris accidentibus pleureticorum remotis, quos iam non pleureticos, sed latus dolentes proprie appellabo, ex subiectis alia diligentia uisitamus. Piper, uel cyminū, uel castoreum, aut rutam siccam terentes, mellicratoq̄ miscentes, potui dabimus. Oxyporia adhibenda erunt. Item acopo calido, cōmixto opobalsamo, aut glaucino, aut laurino, latus ipsum est perinngēdum, & fricandū. Quibus adhibitis, si necdum dolor quieuerit, super illam decoctionē quam superius ordinauimus, fraxini radicem, aut caparis admiscebo. Dabo interea etiam antidota apta frequenter pleureticis, superaddens famsuci puluerem, iisdem semper adiutorium cōmodissimū. Nam & emplastra, uel malagmata, his sæpissime profuerunt, ex rutæ foliorū uiridium contritorū, cum axungia, et cetera q̄ plurima, quæ sibi quisq̄ in tempore causæ probatæ utilia esse cognouerit.

Peripleumatorum accidentia.

DE PERIPLEUMONIAICIS. Cap. v.
PERIPLEUMONIAICOS hæc accidentia manifestant. Febres acutæ, thoracis pondus, quod etiam laterū sollicitet uicinitatem. Iacere supini non facile patiuntur, sed magis sedendo releuantur. Facies attestantur infectas ueluti quodam rubore genas. Anhelitū tardum, & suspiriū patiuntur. Tussiunt frequenter, sputa sanguinea & sordida digerunt, pulmonis periculū designantia. His primo lucidū, & calidum, utpote calasticū cubiculum prouidendū est. His febrū temporibus seruiens, adiutoria, et cibos moderatius ministrabo. E succis ptisanæ, aut alicæ, mellis quippiam despumati habētibus, mellicratorum

Sciendum est: sicuti etiam in Pleureticis ordinatum est: cui concoqui debet ruta uiridis, hyssopus, uel origanum, aut Iris Illyrica, quæ quæmaximè me perseveranti tussiculæ mederi consuevit. Si uero digestio sputo quædam pinæ tardæ, & difficilis fuerit, uel si pectora eorum uiscosa quadam pinguedine percludantur, ad mensuram cochlearis, ieiunos recentis butyri frequenter acceptatione iuuamus. Ventris officium assidue procurandum. Thoraci eorum, hoc est, pectori, adiutoria omnia Pleureticorum constituta, tam in fomentis, quæ in cataplasmatibus, cæterisque uaporibus rem, adhibenda sunt: quibus ad exteriorem cutim, pulmonis laborantibus, causa interior prouocetur. Nam & uentosa impositæ par beneficiam etiam mitigando præstiterunt. In declinatione uero huiusmodi ægritudinis, emplastris, & malagmatibus amygdicis pro tempore aptis uinos conueniet, nec non & humanioribus lauacris, cæterisque, quibus ex tanta ægritudine, reparare membra lassiora, & roborare possimus.

De SYNANCHICIS. Caput VI.

DVPLEX Synanchicorum species. Vna quæ cum tumore nimio, uel indignatione gutturis, & uuæ, & faucium, & uicinarum partium efficitur. Altera sine tumore, ipsæ tamē inhærentibus signis, uel accidentibus: quæ plus periculi facere consueuerunt. Meatus uicinis in transglutendo difficilis fiet, & de conclusionē eorū locorum, uel suspirio, uel etiam nauseando periclitantur. Hi hoc modo curandi erunt. Cubiculum maius, & calidum procurandum est. Clysteris ardore officium uentris cogemus. Et si ætas eorū adhuc calidior fuerit, phlogoromo liberantur ex uenis sub lingua apparentibus, eo sane tempore, quo necessitas coegerit detractionis. Vbi enim febrium timor defuerit, etiam post tertiam diem sanguinis detractione non negatur. Gargarietas uero has causas faucium, frequentissime tali modo nouimus reuelari. Mellicrato, in quo aut cantabrum coquendum est, aut ficus sicca, aut gallæ quassatæ, aut rosa sicca, aut lenticula, aut omphacium, aliqua ex his, aut certe omnia, ut superius conteximus, concoquenda erunt. Nam Andronici trociscus omnibus merito approbatus, si cum passo, aut careno teratur, & molli penna his locis adhibeatur, satisfaciat. Sic etiam de flore rosarum, & alumine scisso, & de phrygio lapide simul combusto, confectus puluis, similiter temperatus, commodius adhibetur: & cætera medicamenta: ut anthera, & his similia, anteriorum compositione probata. Interea saccellis, uel fomentis, cataplasmatibusque calasticis, & paragoricis, locis faucium periclitantibus, & pectoris uicinis partibus imminebo. Cibis uero temporibus competentibus humidis, calidis, & tenuioribus nutriendi sunt. Acute etenim ægritudines, utilius gubernari non poterunt.

A
Synanchia duplex.

B
Synanchicorū accidentia.

Cura.

Andronici Trociscus.

De APOPLECTICIS. Cap. VII.

C
Apoplectici,
unde dicti.

Hippocrates
in Aphorif.

Cura.

APOPLECTICI appellati sunt, eo quod veluti ictu quodam repentino percutiantur: uel quod frigidissimi cum totius corporis desperatione, & grauedine iaceant, sine sensu etiā. Hac quidem passio acuta est, et nuncquā penitus sociata cum chronicis, nimirū sollicita, sine febribus tamen. De his igitur Hippocrates noster, huius professionis autor, sic sua sententia iudicauit. Apoplecticos, inquit, grauiter occupatos, nullo penitus pacto curari posse: leuiore atamen, licet difficile liberari. Huic etiam ego obediens, hoc sic suadeo obseruari: ut eos quos sine sensu penitus iacentes inspexeris, & nimirum frigidos, anhelantesque, tantummodo plena sub desperatione agere pronuncies.

Quos uero leuiore, ut dixi, & aliqua parte sensum proprium continent, sono narium respirare conspexeris, penna prolixiore interiora faucium attingendo, si fieri potest, cibos, aut flegmata per uomitum reijcere compelles. Sternutamentis acrioribus, & nimium frigidos, mouenda sunt. Vnguentis, uel fricamentis, acrioribus, & calidis, ommes eorum articulos, mixto nitro, & pipere, infundere suadeo. Extremam tatem uero intestini, taurino felle tangendam, aut puluere staphilicis, quam syluaticam uuam appellant. Balanos supponimus acres, & thermanticos. Consueuerunt enim his adiutorijs coacti, uel urinas, uel phlegmata frequenter extrudere. Cognoscentibus uero, & respondens, intrepide phlobotomum adhibeo. Si tamen nimirum senes non fuerint, succis eos ptisanæ, uel alicæ, cum oxymelle gubernabo. Aquam calidam potui dabo. Cum uero transactio periculo præfenti, ad paralysin, ut frequenter contingit, causa fuerit deriuata, suo tempore, quum de paralysi tractaturi sumus, etiam eorum ordinabo remedia.

D
ουβρα,
stercora sunt.

Accidentia
Hydropho-
bici.

Cura.

HYDROPHOBICORVM causam, aliqui ex morfu canis rabiosi, aliqui ex serpentium uenire asseuerant. Sed has origines sollicite nos scrutari superfluum est. occupatos etenim hoc morbo molesto, nil iuuat originem didicisse. Igitur cum initia huius manifeste fuerint passionis, emergit primo ueluti quaedam irrationabilis animi respiratio, repentina, & frequentes iracundiæ. Item pigrescunt ad omnia, insomnietates, uel certe somnos terribiles patiuntur. His & stomachi grauedo, cum corruptela ciborum emergit, lauacrorum inconsumpta uitatio. Aerem serenum, ueluti plumosum perhorrescunt. Vitare etiam bibendi consuetudinem tentant. At uero, cum passio eos plena possederit, quantum in desideranda potione hic accesserit desiderij, tantum moris in accipiendo generatur. Ad hæc phlobotomo prius occurrendum est, si eos nulla prohibuerint cætera præiudicia, ut superius dictum est, quando necessitas coegerit temporis. Vbi enim febrium timor desues

etiam post tertium diem detractio sanguinis non negatur. Item dabo gentianae radicis puluerem, in mellicrato coclear unum: diatheriacon dactulorum coagululum leporis tritum, similiter cum mellicrato. Dabo etiam canum bustorum. Vulnera autem eorum a plena sanatione, ut possumus differemus, admouendo medicamenta quae debent mitti, & sordida eadem uulnera faciam permanere. Admoueo interea etiam sanguifugas, admodum caustica. Patientium enim locorum uenenati humores minime poterunt prohibere digestionem. Pectus eorum, uel stomachum, semina & chalafticis cataplasmatibus adiuuabo. Iuuabo etiam caerotario, ex aloe & mastiche, & nardino oleo temperato. Caput eorum oleo anethino, uel chamamolino tepido infundo. Vomitus & clysteribus releuandi erunt. Stomacho uentosas impono frequenter cucurbitas, & unguentis ex famuico herba, uel absinthio confectis, praecordia perfricabo. Cogo interea & suadeo per interualla, ut ad balneas accedant, & solo fomento calido eos posse iuari asseuerabo. Procurabo cibos cum saporiferis speciebus: sed si in tempore non deerit, etiam sagapenum, aut laser admisceo.

DE ILLIACIS, COLICIS, & STROPHICIS. Caput IX.

ILLIACORVM, Colicorum, & Strophicorum similis est omnibus doloris molestia, diuersis attamen accidentibus separantur. Strophus est leuis uentris tantummodo dolor: & leui adiutorio aut uaporum, aut uentris expositione, aut lauacrorum fomentatione compefcitur. Colicorum uero intestini unius querela grauissima est, & frequenter lege chronica, statutis & praefinitis ueluti temporibus comouentur: ut iam temporis magis molestiam, quam uitae periculum reformident. Illiacorum autem passio, de qua nunc nobis tractatus interponitur, acuta est, & sub augusto tempore periculosa. Primo, quod uentosus illis est stomachus, uentorum doloribus opprimuntur. Scybalorum interclusione nimia conligantur, usque adeo, ut etiam clystere acri adhibito, non simum, sed uentositate solum inutilem egerere uideantur. Saliuarum frequenti profluuiio perferantur, coguntur in nauseam: ut non solum phlegmata, uel humores, sed etiam horribili uisu stercora cogantur egerere. Ad haec igitur accidentia quantis possumus adiutorijs hoc ordine succurrendum est.

Vaporibus frequentibus, & cataplasmatibus de cymini puluere, & sinapis semine temperatis immineo: iniectionibus quoque ex supradictarum specierum decoctione confectis: admiscens succos fenograci, qui serinis adipibus, aut castorei puluere, cum oleo uetustissimo. Vtilius si ex laurino, uel glaucino temperentur. Vtimur uentosis, cucurbitis ignotioribus, uiolentius euellendis. Et si adhuc doloris molestia perse-

A

B

Strophus.

Colica passio.

Iliaca passio.

Cura.

C uerauerit, phlobotomum adhibeo, perseverando tamen frictionibus, uel sabanis calidis. Scybalorum uero egerendorum caussa primo coschalastico clystere compello. Qui si cōtenti fuerint, in secundis acrioribus imminebo, colocynthidas decoquens cum succo betarum, & similibus cæteris, aspere prouocantibus. Si uero ex sumptione potionis uenenosæ perceptæ, hoc euenire cognoueris, theriacā cum uino dare conueniet. Ventrē prouocabis ex lacte decocto, quod schiston aliqui uocant, in quo coqui facies, uel dissolui, aut aloe, aut scammoneam. Ad idis etiam adiutoria de græco euporiston compendiosa.

Lac *εχίστον*
est, quod coagulat postquam
serū inde abstrahitur.

Spasmus.

De SPASMIS.

Caput X.

SPASMVS appellatus est ex tensione, uel protractione nervorum, & uicinatorum musculorum, ceruicis quæ maxime impatienti dolori compatentis, ut etiam ad respondendum os facile aperire non possint. Nam sub hoc titulo Spasmi, uariæ sunt huius passionis figuræ.

εμπροσθενικῶν.
ὀπισθενικῶν.

Spasmus per omne corpus extensionē rigidam, temporalem quidem habet: sub qua ita tenduntur, ut sub uno schemate iacentes, tensione molesta & inflexibili teneantur. Quos uero pronos contractionem habent, Emprosthonicos dicimus: quos autem ad posteriora reclinatos, Opisthonicos appellamus. Hæc accidentia, corporibus frequenter habent, euenire cōsueuerunt. Quod si febres Spasmi superuenerint, causam soluant. Spasmi autem superuenientes febribus, uitæ semper periculū minitantur. Sed hæc supradictæ discretionēs, una eademque medicina diligentia uisitantur.

Cura.

Primis diebus cōmodius phlebotomo suauiter utendum est: si tamen postea etiā omnia adiutoria competentia minime prætermittas. Fricamentis, uel unctiōibus omnia loca diligentius mitiganda sunt, uino & oleo tēperatis, cubiculo calido et lucido procurato. Nervis uero tensis, & flexibilibus, fomenta uel sola ex oleo caustico, & calidissimo tēperabo. Cucurbitas, cum detractiōe sanguinis, cōpetenti tempore adhibeo, uentrē procurabo ex clystere simpliciore. Cibis cūgruis, digestilibus nutrio: ut sunt oua * tomātula, bucellæ candidæ, in aqua calida maceratæ. Frequenter etiā mellicrato infusæ, inferendæ erunt. Et si adiutorijs supradictis releuati, etiā oris cœperint impedimento carere, maluas & minutos pisciculos anethino iusculo discoctos, plena iam cōfidentia subministrabo. Frequenter etiā cum * emplasmate ex hydro-melle temperato, lactis his copia neganda non erit. Omnibus uero tensionibus, post fomenta chalaistica, ex oleo ficionio unctiōem adhibeo, & cepa calidiore, & cataplasmate chalaistico loca diutius mitigabo. Post clysterem uero chalaisticum, expositis scybalis, enemate uti nos cōuenit, ex oleo rutaceo, commixto castoreo. Conueniet etiam locis ipsis, de sacculis calidis adhibere saccellos. Nam & carbonibus proxime calentibus, lectos & stramina calidiora procurabis. Carotaria, uel acopa, ex oleo cyprino his frequenter adhibenda sunt. Et adipēs leonum galbano

Alias, * Hapala.
Sunt autem Hapala oua recētia, quorū cortex nondum iuduruit.

Alias, * anommelle.

comixti, par beneficium procurant. Dabo etiam interea potiones huiusmodi, Castorei puluerem cum mellicrato, aliquoties his piper intermiscens. Silphium cum pipere, & mellicrato similiter. Dabo etiam diuerficas potiones. Dabo somniferas. Curabo etiam per aquarum naturas calidarum beneficia. Nam post declinationem ægritudinis, natura huius ventris beneficia procurare consuevit.

De SATIRIASI, uel impedimento usus Venerei. Cap. XI.

SATIRIASIS, Gonorrhææ, uel Priapismi, similis est sub immoderata patratione molestia, quæ his accidentibus determinatur.

Gonorrhæa sine ueretri extensione, uel usus desyderio, spermatis affluentissima sub effusione, corpora debilitat, & per chronica tempora producit. Satiriasis uero ex certa corporis incommoditate, quæ etiam mulieribus aliquando eontingit, desyderiũ insatiabile, & tensionem parit, cum assidua patratione auidissimã facit: & licet sine febris, at tamen inter acutas, & temporales ægritudines numeratur. Hanc passionem Priapismum aliqui appellauerunt. Sic itaque curandi erunt, qui de utriusque cognomentis ægrotant. Frequentatione palestre, per initia omne eorum corpus exerceo. Post identidem penitus quiescendum est.

Vapores stipticos, ubi iam sub tegmine, uel munimine totius corporis bene fuerint dispositi, supponimus, uaporem calefactum ex acacia, uel hippoquistide, uel cicutæ herbæ succo, contrito, & resoluto. Tunc ipsis partibus superaddimus fricationem unam sabanorum paulo asperiorum. Cibos stipticos omneis cum aceto ministrabo, uitans calidos, & qui inflationem poterunt concitare corporibus. Hi etenim frequenter qui inflationem poterunt concitare corporibus. Hi etenim frequenter uelum erigere uenereum consueuerunt. Sic etiam potus subministrandus erit. Sed tamen omnia hæc mediocriter, & rarius exhibenda sunt, ut ex hoc ueluti famem, uel sitim procurare possimus. Si uero passionis huius molestia diutius perseuerauerit, ut tensio & desyderium impatientissime protendantur, laminam plumbi, renibus & partibus uicinis appono. Nam & uentosis cucurbitis assiduis, eadem loca fatiganda sunt. Dropaces quoque imponendi erunt. Ab omnibus carnosis cibis, & multum nutrientibus abstinendi sunt. Ab odoribus bonis, uel thymiamatibus. Ab aspectu, uel cõmunionem pulchrarum penitus figurarum, ut neq; tangendi, neq; uisendi eis copia præbeatur. Quibus uero, aut ætatis uergentis defectio, aut morbus locis residens, ueluti iam frigentibus, usus uenerei officium pernegarint, his contrarijs adiutorijs famulabor. Conuenit exercitio uti mediocri, fricationibus quæ maxime locorum inferiorum, & inguinum, ex pipere, uel euforbio, uel similibus speciebus, quæ erigendo uigorem, desyderium, uel usum ualeant ministrare uenereum. Etiam horum dropaces adhibeo renibus, uel inguinibus, & ex eodẽ balanos. Cibis calidioribus utar, infantibus, uel erigen-

A

Gonorrhæa.

Satiriasis.

Priapismus.

B

Pro Frigidis.

* C
 Alias, cyno-
 melite.

Infra lib. 4.

tibus membra frigētia. ut est uinum boni odoris, uel * hydromel, alica, amyllum, pinei nuclei, porri, erucæ, bulbi etiam, & similia, quæ per portiones accēpta, uirile semper officium reparauerunt. Et piper, satyrion, & stinchus, & erui femina, & cætera adiutoria, par beneficiū ministrantia, quæ in libro Physicorum cōmodius disponimus. Interea eos quiescere cōuenit, non solū noctis spacijs, uerum etiā diei: uti plurimis, & mollioribus opertorijs, uel stranictis cōuenit. Interea puellarum speciosarū, uel puerorū similiter seruitium procurandū est. Vti sane lectionibus animū ad delicias pertrahentibus. ut sunt Amphipolyti, Philippi, & Herodiani, aut certe Syrij, Ambulij, uel ceteris suauiter amatorias fabulas describentibus.

Cardiaca.

LICET DE CARDIACIS, qui etiam dia-
 phoretici. Caput XII.
 quamplurimorū sententiæ ita definierint, sicuti hæc eadem professio nominis attestatur, cordis initio hanc ægritudinem fieri, hñs ego tamē non facile accōmodabo sensum. Nunquā etenim claruit in dicitū manifestum, quo tentari in aliquo naturā cordis intelligerem. Est autē totius corporis, et uirium plena resolutio, quam ^{καρδιακὴν διαφύσιν} ap- pellamus. Hanc sudor uiscosus & frigidus perseverans, interemptis uiribus manifestat, præeuntibus attamen acutis febribus, & flammarū interiorum ardoribus. Quem morbum aliqui Causon appellauerunt.
D Hæc igitur passio frequentius iuuenibus, quæ cæteris ætatibus euenire consuevit, in augmento ægritudinis, hoc est, circa diem sextum, & quæ maxime eo tempore, quo æstas calidior incanduerit. Licet ergo in omnibus generaliter malarū ægritudinum necessitatibus, ualde promouendo, si gubernantibus temporibus seruiamus, attamen magna uis, & periculo interposito, dum sudoris illius emerferit iniquitas, cum uirium defectu, & ex eo præsens uitæ periculū, tunc confusis & prætermissem temporum rationibus, adiutorijs competentibus imminemus: & nunc cum biculum frigidum, nunc lectum stramentis ueteribus lineis dispositum, nunc flabella, nunc quoque pannos nardo & uino infusos, præcordijs eorum ordine imponimus. Cataplasmata quoque frigida, & stiptica imponenda sunt eorum præcordijs, strichnon, aut aizoon, aut rubus, aut thebaicus dactylus, aut caduca mali granati, uel cœnanthes grana. Certissime enim est etenim, singularū specierum merita, quemque medicū bene cognoscentem, uel etiā temperamenta, siue cōmixtionem adiutoriorū facile posse desponere. Faciem ergo eorū ex pusca frigida, uel nino stipticorum folijs, siccis, contusis, & cribellatis, gypsi, naxi, mannæ thuris, gallarum, singulis tunsis, & cōmixtis, cū uino stiptico, uel eius fecibus: simul mixtis odoribus bonis, uel thymiamatibus, uires labentes, & mēbra desidentia reparabo. Articulos eorū oleo cucumeratio, uel nimis uetusto,

Mixto puluere nitri, uel piperis, pyretri, uel adarces, uel urticę seminibus defricabo, uel infundo: quo calorem ingenitum emorientē, reparare aliter quatenus ualeamus. Nutriā succis modicis, sed frequētoribus, frigidis tamē, quibus sudoris feralis abundātia uires emorientes exuscitem. Nutriō potādo, ut potero: nutriō similiter per clysterē, aut alicę, aut ptisanę succis, ut supra dixi, in quibus ungulas porcorū, usq; in plenā earū decoctio nē concoqui suadeo. Aquā frigidā per interualla similiter subministra bo: & si ætatis adhuc uapor calidior cōegerit, niuatas non aspernabor.

De CHOLERA. Caput XIII.

CHOLERA passio molesta, sub angusto tempore sollicita, omnibus acutis ægritudinibus uelocior. Nam hæc sub uno die desperata, ut frequenter experti sumus, uitæ terminū fecit, dum subitanei uomitūs, uentris quoq; imminere effusiones, sub dolore nimio præcordiorū, uel totius corporis, interiorem omnē sæpe substantiā effuderunt. Est etiā hoc simile in Diarrhiā periculū. Sed eo distat, quod diarrhiā sola uentris molestia, et sub longo tractu temporū, aliquoties fatigantur. Cholera uero ex utrisq; effusionibus sæpe, & sub angusto tempore homines pernecauit. Ergo cū interiora præcordiorū, humorum minaciū prius occupauerit conglobatio, ut ecthlipses, uel angustias, nimias quoq; dolores efficiat, tunc nos aquā calidam in tempore porrigimus, & per uomitūs procurabimus digestiōē. At cum per uias expulsiōnis eorū, impetus torrens & repentinus eruperit, ita ut ex utrisq; terribilis effundat, sic, si possumus præsens periculū remouemus. Oleo calido omne eorū corpus infundimus, articulos fasciolis astringimus: neruos omnes, & loca contrahentia, lanis infusis eodē oleo calidissimis munimus. Utimur quoq; etiā cærotario, & nardino oleo, & cyprino, et glaucino, aut irino temperato. Si uero intercæptis uiribus, plena fuerit desperatio, odores, uel thymiamata his propter reparationem adhibebimus. Cibos dabimus competentes, succos lentis cum aceto, oua hapala, uuam fabriciam, buccellas mero infusas, ungulas porcorum, uel iuscellum gallinarū, concoques strichnum, uel aizoon, aut rubum. Dabo potū frigidum, dabo niuatā, columbos matri subductos. His etiam perditēs eodē modo cōuenit ministrare. Cataplasmata uero omnia adhibenda sunt, quæ diaphoreticis ordinata sunt. Febribus uero interpositis, consideratis temporibus seruiendum est. Intensius tamen effusionum sollicitudini militabo. In quibus sæpe etiam sanguinis superuenientis effusio, uitæ periculum procurauit.

LIBRI II. Pars Secunda. De passio- nibus Chronicis.

OMISSIS ACUTIS passionibus, quæ certa lege ægritudinum propriarum, febribus aliquando sociantur, eisque iam partim publicatis, ad Chronicas descendemus, quibus aliquando

A

Cholerica passio.

Diarrhia a Cholera differt.

Cura.
 ἰνδλίφις defectio est spiritus, alias *συννόπις* uocata.

B

C febres superuenientes, sub longo tractu passionum, ueluti temporales commotiones assimulant. Etiam in ipsis ordinem dispositum custodientes, initium de capitis querelis accidentibus ordiemur.

¶ De querelis CAPITIS. Caput. 1.

VERELAE CAPITIS, uarijs frequēter accidētibus superueniūt. Aliquando de uapore, uel de frigore, uel ceteris rationibus accidere uident. Igitur quādo de uapore dolor infederit capiti, tunc accidens ille dolor, cū uapore quodam, et uenarū inflatione con-

Dolor Capitis ex uapore malo.

cutitur. Tunc oculi sanguinei, tunc etiā insomnietates nimie procurant. His gremialis olei infusio adhibenda erit. Quæ si forte dolorē non comperuerit, oleū roseum adhibemus. Cuius si copia defuerit, gremialis supradicti quatuor partibus, rosea uua erit aceto miscenda. Si uero maior uis uaporis, frigidiora exegerit adiutoria, superaddimus auxilio aut polygonij succū, aut arnoglossæ, aut portulacæ, aut uuarū immaturarum. Quiescere autē debent locis frigidis, quorū pauimentis spargenda erūt folia uiridia, aut rubi, aut hederæ, quæ graeolentia non sint, & competenter infrigidare sufficiant. Si uero de frigore caput fuerit inquietatum, tunc, grauedo quædam cum turbore uenarū, & interceptione contingit, tunc effusio lachrymarū, tunc falsi somni graues existūt. Hos anethino oleo, uel rutaceo calido cōueniet fomētari. Et si superaddi aliquid adiutorio debere caloris aduerteris, aut agrestis cucumeris radix, aut euforbiū, uel certe castoreum superaddendū est. Nam & laurinū oleum, uel irinum, uel glaucinū similiter adhibendū est. Quando autē ab ex-

Ex frigore.

D thino oleo, uel rutaceo calido cōueniet fomētari. Et si superaddi aliquid adiutorio debere caloris aduerteris, aut agrestis cucumeris radix, aut euforbiū, uel certe castoreum superaddendū est. Nam & laurinū oleum, uel irinum, uel glaucinū similiter adhibendū est. Quando autē ab exhalatione inferiorū, quam ἀναθυμίασις appellamus, caput fuerit sollicitatū, tunc ille dolor per interualla subcutiens, cū saltu quodam uenarū, caput sollicitat: tunc quæ maxime uertigines, tunc oculorū obscuritates emergūt, querelis attamen aliquibus pulsantibus etiā precordiorū loca. His ergo primo uentris solutio procuranda est, & cubiculū temperies prouidenda, & ad releuationē eius post cibos uomitus procurandus, sternutamenta frequētia: si tamen nullū febrium indicium interuenerit. Caput uero oleo dulci calido adiuuandū est, cui aceti quippiam cōmisceri debet: unde superuolantis ad superiora uaporis inquietudo, aliquatenus reprimitur. Somni arcendi sunt, diurni quæ maxime: & ciborū prohibenda præsumptio. Frequenter hæc uitia indigestionis causa emergente contingunt. Nam & doloris tunc uehementia, atque subita uocis interclusio periclitant. Quibus hoc pacto subueniemus, si eo tempore uomētibus, post continuo eorū auribus oleum myrtinū, uel anethinū, uel nardinū infundatur. Capiti etiā, ex his fomēta calidiora adhibeant. Si uero ex uini portione caput fuerit dolore pulsatū, quod ex natura huic frequēter euenire cōsueuit, ea cōueniet adhibere, quæ his adhibent, quibus ex anathymiali ca-

ἀναθυμίασις.

Ex indigestione.

Ex uini imoderata repletionē.

put fuerit inquietatum. Olei etiam rosei fomentū est applicandum. His
 luacra serotina permittenda sunt, somni uel quiescendi patientia pro-
 curanda. Tunc cibi competentes, ut ptisanæ succus, & oua recentia, pa-
 nes ex aqua calida, caules decocti, aquæ calidæ potio, & lactucarum
 beneficium frigidarum. His etiam adiutorijs adhibitis, uaporis ad ca-
 put ascendens deprimi importunitas consueuit. Sed quoniã his causis
 quæ calidæ potionem diximus posse beneficium ministrare, fre-
 quentius intēdendum est, ne ex ea resolutio stomachi procuretur. Quæ
 si euenerit, tunc apiorum, uel citoniorum decoctioni uinum est immittē-
 dum, quod stomachum ualeat reparare. Omni modo, omnes uitanz
 di sunt dactyli. Specialiter etenim ex natura sua contrariantur, quæcūq;
 ex sua uibus fuerint confectæ potiones. Tunc ad lauacrum calidum pro-
 ribus sustinendum est, in quibus ore aquam calidam, in cellis calidiorum
 horum ergo continentiam, frequentiamque lauacrorum, & cætera su-
 pradiçta adiutoria minus fuerint releuati, olei tunc rosei ulterius adiu-
 uandum. Si uero caussis ueluti incertis, caput doluerit, fronti lini-
 menta hæc superadhiberi suadeo, omnibus superioribus obseruatis. Cor-
 thij folia uiridia, cum gallarum puluere trita, ex aqua, similiter illita iu-
 uabunt. Sic Iris Illyricæ puluis, cum aceto illitus præstat. Et ellebori
 puluis mixtus, mixtus cærotario olei rosei, & fronti impositus, & acaciæ
 puluis mixtus, similiter catarrois medetur. Item etiam hemigrani-
 cis hæc sunt adiutoria adhibenda. Sinapi tritum, & urticæ semen ex-
 coctum cum aceto, frequentissime profuerunt. Et decoctio pyretri, cu-
 ius uapor naribus si hauriatur, continuo medetur. Et fumigia eodem
 modo hos iuuare cognouimus, si melanthum cum fimo bouis, uel asin-
 i, carbonibus impositum, naribus hauriatur.
 Nam & unguenta hæc, ut experti sumus, capitis dolorem sedant.
 Oniscos, quos porcelliones appellamus, si in oleo decoqui facias, &
 ex eo tepido caput infundas. Sic peristerion herba oleo infusa, mede-
 tur. Et si storacem oleo resoluas tepido, & ex eo caput infundas, mul-
 tum iuuabit. Sunt & cætera adiutoria *πολυπλευρα* quæ multarum spe-
 cierum congregatione compacta sunt: ut troscisci diuersi, emplastra,
 uel antidota, uel cætera, quæ ex uarijs simplicibus componuntur: sed
 hæc magis facilia adiutoria adhiberi suadeo, quæ sufficere arbitror
 caussis supradictis capitis & querelis. In *διαλείμματι* uero, hoc est, eo
 intervallo temporis, quo caussæ uel passionis chronicæ publicantur,
 dum quiescente dolore caussa latet, dum commotionibus ueluti trans-
 actis, æger sollicitus alias iterum reuersuras attonitus formidat, tunc his
 catholicis adiutorijs imminendum est, quibus secundū naturam, sanita-

A

Cautela.

Dactylos uo-
 care uideē u-
 nus dulcor-
 es, sic enim a-
 pud Dioscor.
 aliquando uo-
 cantur uux.

Ex caussis
 incertis.

B

Contra Hemi-
 graniam.

Experimenta
 Autoris.

Vbi dolor q-
 escit, & caussa
 latet.

C tem reformando, futuras confidit cōmōtiones minime nocituras. Ergo omnibus querelis, uel caussis capitis, indifferenter hoc temporis interuallo, uno eodemq; modo, hoc est, cura & diligētia ministranda. Omnibus modis est indicenda uini continētia, quę supradictis omnibus querelis capitis prodest. Lactis æque, similiter dactylorum omnium. Multo magis uentris purgatio frequentissima procuranda est. Fricatio totius corporis. Quam maxime emplastrum capitis longa doloris ualitudine laborātis. In dialemmate ficus pingues in uino infundes unc. VI. lasa misces, & uteris pro cataplasmate, præcalesfacto capite post rasuram uacuulæ, inferioribus partibus femorum, uel surarum, æque exercitio calesfactis, ut ex superioribus caussam omnē deuocare ualeamus. Apoplegmatismos quibus caput purgandum erit, cōuenit adhibere. Conuenit de naribus, uel ex fronte sanguinis eōs detractioe releuari. Nam & post rasuram capitis, cucurbitas cum scarificatione sepe adhibuimus. Conuenit & emplastrum infrascriptum. Et frequentius etiam sanguifugas applicari conueniet. At ego in hoc ordine curæ, etiam cicli beneficia non aspernabor, omnia pene uetusta uitia percurantes: si tamē recto ordine peragatur, ut ieiunia in tempore uomitus, ex radicibus salis, aliorumque perceptio *καροπλισι*, dropacæ, synapismi, secundum usum & auctoritatem ueterum adhibeantur omnibus. Attamen proprijs temporibus custoditis, ciborū quoq; qualitatibus & ponderibus moderatis, utilia tamen esse censeo etiā aquarum calidarū naturalium beneficia. Peractio igitur cicli, aliqui hyeram adhibuerunt, quā alij piciam appellauerunt, aliqui *ἀρτηριοτομίαν*, aliqui etiam cauteriam. Ex his omnibus adhibitis, constat supradictarum caussarum sanitatem fuisse plenam capiti reformatam, ne uariarum curarum, uel beneficiorum merita confunderentur.

Sed quoniam aliquando aut ægrotantium impatientia, aut imperitia medicorum, aut certe dum caussarum magnitudini, adiutoria non sufficiunt competentia, minime percurantur, & ex eo ad *ἐπιληψίαν* capitis uitia deuoluuntur, his etiam quibus nunc possumus remedia uel adiutoria componimus.

VARIIS nominibus hæc passio pro sua magnitudine nuncupata est. Nam cum sit sola capitis causa Epilepsis, ideo sic appellatur, quod statū sensus penitus alienet, et quod mens a propria sede exterminata, grauius attentetur. Vnde antiquiores sub cuiusdam religionis imagine Sacram passionē nuncupauerunt. Hos ante cōmōtione aliquando certa signa præueniūt: aliquoties casus occupat repētinus. Quos ergo in hac passione uiolētius exagitari cognouimus, hęc cōmōtionebus imminētibus nunc sua mēbra grauari præsentīūt, nunc crebris oscitationibus resoluunt, & ad oēs motus pigriores fiunt. Tunc etiā oculos terri

Epilepsio.

Sacra passio.

Accidentia
Epilepsiæ.

Caput II.

biles habere incipiunt. Tunc stridor prosequitur dentiū, cum præcor-
 diam tensione: distenti uel contorti cadescunt citius, atq; colliduntur.
 Tunc omniū musculorum uel neruorū spasmis, & saltibus confringun-
 tur: & uocis articulatae quadam confusione, sonos magis & ululatus ex-
 eunt ore & naribus, & sacrabiliter spumāt, & ueluti dormientes, cum
 sonitu pectoris grauius comprimuntur. Desistentibus uero cōmotioni-
 bus, præteritorum omniū immemores fiunt. His licet difficile succurri
 possit, tamen pro causæ magnitudine, & pro ipsius professionis com-
 patientia, adiutoria quæ competentia didicimus, aut exercuimus, non
 negabuntur. In initijs ergo huiusce passionis, frequenter eos uome-
 re compellam: sternutamentis etiam prouocatis, eorum capita commo-
 uebo, uentrem acri clystere procuro: frequenter adhibeo phibotomū,
 semper huius causæ competens adiutorium. Temporibus uero com-
 motionum, ora spumantia uili spongia derergo: membra sollicite conti-
 uebo, spasmis cōmota uel saltibus, quæ frequenter in ipsis commotioni-
 bus contorquetur: & lanis infusis oleo sicionio calido, fouebo correcta.
 Pennas admoueo nitro & oleo infusas, ex quibus faciles uomitus pro-
 curabo. Poterunt etenim ex hoc, aut cibos, aut pinguia flegmata dige-
 rentes, uelocius releuari. Exactis tribus diebus his, est in principio ieiun-
 nium indicendum. Succis tantummodo nutriendi sunt. Aquam fonta-
 nam calidam bibent, in hydromelle, uel apiata, si fuerit, non negetur.
 In hac enim sollicitudine, uini penitus præsumptio inhibenda est.

A

Cura.

Quiescentibus itaq; cōmotionibus, ciborum humanior ordinatio,
 debent. Curfus tamen uehemens penitus inhibendus. Solis calidio-
 ris, & balnearum calidarum uapor arcendus est. Cucurbitarū beneficia
 cum sanguinis detractiōe capiti adhibenda ordinamus. Ordinabo dro-
 paces, ordinabo etiā synapismū, & omne ciclicum adhibendū esse sua-
 deo sed locis imponendæ sunt uisiones: arteriotomię faciendæ, quibus
 fore, si possimus, funestæ huius passionis perseverantiã remoueamus.
 Huius etenim causæ magnitudini, maiora sunt & frequentia adiutoria
 prouidenda. Nam quamplurimi sapientiores, etiam Physicorum, adiu-
 toria prouidere, in quibus (ut etiam nostro libello Physicorum com-
 prehendimus) magna, & ueluti religiosa remedia procurauere.

B

DESCOTOMATICIS Caput III.
SCOTOMATICORVM, & Epilepticorum pene similis
 est in iisdem casibus sollicitudo: simili enim mentis confusione a-
 nentur. Quantitate causæ, & magnitudine accidentium solū termi-
 nantur. Iuuenibus hæc q̄maxime, & ociosis euenire consueuerūt. Con-
 tingit etiam quibusdam, qui hemorrhoidarum solennes euitauerunt di-
 gestiones. His licet cura epilepticorum sola sufficiat, attamen hoc ordi-
 ne uisitandi sunt. Cum ergo cōmoueri cœperint, manibus cōtinebo,

Cura.

C auribus eorum in clamabo, easdem fortius defricabo, capillos euello ex temporibus, odores naribus admouebo. Ex pulegio tunso, uel origano, aut synapi cum aceto comixto, procurabo sternutamenta. Cibos in tempore competenti leuios dabo, & ad cætera quæ Epilepticis adhibenda erunt. Vnũ supaddo, qđ hos frequenter hellebori acceptio liberauit.

¶ De M A E N O M E N I S.

Caput III.

Insignia Mæ-
nomenicorũ.

Cura.

S V N T certa insignia quæ *μακρόμενον* produnt. Primo, ut cum sit sine febribus, caput sibi grauitate dolore asseuerent: sonos aurium suorum expauescant. Cum autem comoueri cœperint, aliquando cum hystericitate comouentur: aliquoties irascunt. Hos sollicitè custodire conueniet, & eis phlobotomos adhibere. Item post totius corporis uarias purgationes, fomentandum est caput eorum oleo nardino: & ordinandum est, ut frequentius uomant. Ex cibis leuioribus, & aqua calida nutriantur. Ab alienationibus uero eorum quæ cum risu fuerint, terroribus coercendi erunt. Furorem uero mollioribus blandimentis lenire conueniet. Interea eos ligaturis commodius custodiemus. Cubiculum eis in inferioribus procurandum est: ne per comotiones precipitentur. Caput eis post fomenta olei nardini, uel chamemilini, radendum est. Item etiam scarificandum. Conuenit interea etiam sanguisugas admouere.

*
Viderit hic
lector.

D Transactis uero comotionibus, etiam quietis passionis tempore hordei scicli ecori ordinandi sunt, ut ex eo magnum beneficium consequantur. Et si post hæc adiutoria, causæ uel comotiones adhuc in suo statu permanserint, in illo nil asperius attentetur, sed quæ sunt prius adhibita, identidem repetantur. Sin uero plura augmenta causæ concreuerint, incisio uenarum in capite, & uisio celebranda est. Danda hyera, dandum helleborum, & cætera quæ Epilepticorũ curis ordinata sunt. Hanc curam etiam in *ἐπιληπτικῶν* adhibere debemus.

Melancholicorum
signa.

¶ De M E L A N C H O L I C I S.

Caput V.

A C C I D E N T I A Melancholicorũ manifesta sunt. In principio huius causæ, salutis suæ desperatione, primo proponentes mortis desiderium, frequenter coguntur in lachrymas: & deserta loca potius appetentes, hominũ incipiunt uitare consortia. Aliquando rursus suam sententiam redamnantes, uitæ solatio delectantur. Circa præcordia uero, de assidua inflatione queruntur: & cum sudore totius corporis importuno, frigidis articulos sæpissime patiuntur. Priuari se ob hoc etiam uiribus naturalibus asseuerant. Indigestione frequenti stomachi fatigantur: ructus suos uarios, & insuauos perhorrescunt. Calor illis intrinsicus fiet, & interiorum uiscerum doloribus frequentius attentantur. Vnde omnem curam quæ maxime stomacho delegabo, fomentis, uel cataplasmatibus calasticis imminendo. Ventris officium prius inoffense procurabo, quo facilius etiam catharticis depurgentur. Par-

Cura.

tra, uel gestationibus solidius exerceanť. Vini ueteris, et bene olentis, accipiendi copiā præbemus. Cibos aptos stomacho, maturiores, & largiores cōuenit ministrare. Declinantibus uero doloribus, absynthij pontici decoctione iuuādi sunt. Et aloes iubeo puluerē ieiunos in maiori uisus coclearis in mellicrato accipere. Similiter etiā hyeram quā picram ueteres appellant. Si his adhibitis caussa diminuta non fuerit, phleboto- mum sub gemina detractioe adhibeo. Vomitus eis cum radicibus frequē- tius procurabo. Etiā inter cibos helleborū aliquādo dabo. *μισανθράποι* uero, & adhuc hoim fugientibus societate, longas indico peregrinatio- nes, & aut marina, aut naturalia lauacra calidiora exhibebo frequētius.

De PARALITICIS. Caput VI.

PARALITICI multis ex caussis fiūt. Etenim aut ex se hæc passio nascitur, aut præcedentibus ægri tudinibus comparatur. Quæ grauior & difficilior fuerit, ea in præfatis corporibus consequit̃. Igitur si Paralifin passus fuerit, caput prius est detondēdum. Dehinc oleo sicionio fomentandū, præcedentibus interea fricationibus calentis um fabanorū. His cucurbitę uentosa sunt imponendæ, & apophlegma- tis cōperentibus medendi frequētius. Sternutamēta assidue procuran- da sunt ex odoribus acrioribus, quibus facilius possit pressa altitudo ce- rebri suscitari. Nam & allia naribus eorū supponenda sunt, ex uiuo sul- phure, uel lasere, uel castoreo temperata. *Κοινωσάσμεθ* præterea, cui ex uiciz- nitate molestia linguæ, uel uocis officium frequenter intercipitur, pro- prijs curis corrigendus erit specialiter: gargarismatis hyslopi, thymi, sy- napi, cum oxymelite: falsioribus nutriendi sunt, & chatarticis assidue re- uandū. Si sub hac sane diligentia parū medicina profecerit, uenam sub lingua secabo: nec non etiā tardas confusasq; eorum locutiones, serpensum, ut correctiorē uocem tandē cogantur expromere. Caput eo- rum liquido carotario frequenter infundo, ex castoreo, peucedano, & castorei puluere ad mensurā coclearis unius cum mellicrato. Dabo hye- ram ex more: dabo theriacam tempore competēti. Si autē ex frigoris causa Paralifis obuenerit, ut lepra aliquando corpus attentatur, fricatio- ne calida, cubili tepefacto, & acopis bene olentibus imminebo. Confi- cio e ruta uiridi, uel marrubio, aut artemisia oleum non solū ad ungen- dum, uerum etiā & lanarum infusionē, quibus membra post curam sem- per calidis munienda sunt. Cucurbitas interea locis pinguioribus admo- uebo: aquis chalaisticis fomentabo, pulegio, nepita, iri Illyrica, hybisco, uel seminum decoctionibus. Acopa uero adhibeo ex pice, oleo laurino, resinaque, pipere, uel euforbio & adarce coniectura medici temperata. Exercitijs competentibus membra recolligo. Frequenter hyeram his dare cōuenit. Quibus uero sensuum partes attentatæ perierunt, hijs

A

Cura,

B

Κοινωσάσμεθ, id est, cōmu- nis, siue uni- uersalis spa- smus. Ego tñ legere malim *κοινωσάσμεθ*, id est, caninū spa- smus, morbi genus, subin- de ab Hippo- crate & Gale- no memora- tum.

Paralifis ex frigore.

Chyemis tempore senili ætate laborantibus, unguenta hæc adhibenda erunt. Ex scylla, euforbio, tapfia, pyretro, adarce, & oleo glaucino.

Si loca emarcuerunt, diu hoc morbo uexata, cucurbitas, dropaces, la-uacra, & cætera adiutoria similia, post cibos adhibebo ^{q̄}maxime.

Significo præterea aliquando Paralysin per solutionē obuenire mem-brorum: aliquoties per contractionem. Et quomodo hæc accidentia sic bi inuicem contraria, sic non una diligentia uisitanda sunt: eorum itaq; nunc curas determinabo. Collecta ergo membra, & ex causa ui, re-

Paralipsis ex
contractione
membrorū.

pentina contractiōe diminuta, omnibus chalasticis adiutorijs resoluens da sunt, mollibus manuum fricationibus, & unguentis ex diuersis adre-pibus, & medullis, quæ possint loca contracta relaxare. Vt or fomentis similiter aquarum chalasticarum, ex seminū decoctionibus, & altheæ ra-dicibus. Indico interea, solam aquam calidam esse bibendam. Sane con-cedendum est, aut apiatum, aut hydromelite. Resoluta uero membra

Ex resolutio-
ne membro-
rum.

omnibus stipticis adiutorijs, & frigidioribus colligenda sunt, siccis fri-cationibus, unguentis quoq; mordentibus, ex oleo cyprino, uel calce ui-ua, euforbio, castoreo, adarce, & similibus cæteris temperatis. Nam & ligna iacentia, subinde eos suadebo transcendere debere. Sane si pes ex hac resolutione dimissus, usum penitus denegauerit, laminam plum-

Dbi prius unciarū trium, articulis eius pedis admouebo, in tertium diem uncias singulas superaddēs. Hoc diebus. xl. seruabo: ut illam pondera-tionem, quæ eo tempore creuerit, usu nouerint sustinere. Post uero, sicis fri-mili modo quæ superaddita fuere plumbi, detracturus sum: quo pes, qui cum colligaretur, pondera sustinebat, eadem subductiōe releuetur. Interea quotidie horis matutinis lamina detracta, unguentis, & cæteris adiutorijs imminebo. Hoc uitium plærumq; etiam in oculis euenisse

Phthisis.

Medriasis.

uidimus. Nam Phthisis & Medriasis certissima Paralipsis oculorum est. Quæ Phthisis ex contractione uel diminutiōe pupillæ contingit: ex re-solutione uero uel dissolutione pupillæ Medriasis, quæ medici platocri-riasis appellauerunt. Diuersis ergo eorum accidentibus, diuersæ cur-ræ disponendæ erunt: ut altera fomentis, & inunctionibus stipticis, & constringentibus colligatur: altera chalasticis omnibus & nutrientibus relaxetur. Sed de utrisque difficilior est Medriasis. Etenim generaliter in omnibus causis, facilius restricta resoluimus, q̄ resoluta constringamus. De aquis uero naturalibus certissimum est, quomodo dul-cia semper & calida lauacra, corpora relaxarunt. natura uero salsa uel bi-tuminea, uel sulphurea, relaxata corpora collegerunt.

O De CATARRO. Caput. VII.
OMNIS ^{narratio} sollicite uisitandus est: cui origo & principie-um de capite nascitur. Deriuatio etenim ex eo defluens per uas-rias arterias, continuo quæ attigerit loca perfundit, & sic perseverantia neglecta debilitat. Nam sub tribus differentijs ex hoc causæ fiunt.

Fit in naribus, cui nomen est Coriza. Fit in faucibus, quod dicitur Bronchos. Fit in thorace, qui si diu permanserit, & pulmones inuaserit, Phthisin penitus insanabilem facit. Præterea cū ad inferiora se præcepserit, secum trahens ui & pondere materiam uitiorū, læsis frequenter præcordiorum uitalibus locis, aquas passionis transitu infigit, & tandem desperata pedum loca occupat, difficile remouendus. Sed primum qui omne corpus inquietat, et ueluti quoddam pondus cum dolore, & reumatis e capite, similiter etiam antea, quæ maxime sollicitabo: cui cum cæteris uicinis & proximis membrīs, hanc diligentiam interim ordinamus; in sequenti etiam specialem, pulsatis, uel occupatis partibus desigabo. Omne igitur corpus calidis & siccantibus unctionibus perungimus, cubiculo munito & calefacto. Operimentis insuper lanarum mollium infusarum, caput morborum omnium causam, calido oleo cyprino, uel laurino, siue glaucino frequentius curo. Conueniet interim per initia reumatizanti diurnam quietem interdici. Conueniet similiter etiam potionis detractio, sub qua sitis procurata multum profuit. Sed magis obest falsus cibus: siccans autem sub utriusque cōactione ebrietas protinus arceatur. Ventrem præ omnibus purgandum moneo. Satis cum his adiutorijs humanius causa profecerit, unguentis tunc supra dictis, cum tali fricatione imminebo. Ut palestræ exercitio iuuetur quæ maxime opus est, ut inferiora fortius defricentur. Euocatus etenim de superioribus reumatismus, sollicito superiora loca, quæ cum periculo attingere poterat, derelinquit: & sic ciuili medicinæ iam beneficio, aggrata dabo: potionem uini, & mellis ex æquo, ubi rutam uiridem coxi, ibi etiam pyretrum do: ibi piperis puluerem aspergam. Inter ea cum nares occupauerit, ad motis odoribus ex melanthio, mitigabo, & eadem frequenter cum unctionibus superioribus ungenti sunt. Si fauces inquietauerit, gargarismatis stipticis imminebo, quæ in primo Phænomeno ordinata transegimus, perseverantibus sane adiutorijs, capiti totoque corpori unguentis superioribus. Si thoracem occupauerit, loci naturam, uel uicini pulmonis intuens sollicitus uisitato, instans & cæteris supradictis unguentis confectis cum opobalsamo: quo de altitudine ad thoracis superficiem reuocare possimus reumatismū. Si tussicula superuenerit, quæ mala uicinitate, quasi quadam condicione sollicitat: habita consydratione, si humor ille in thorace diu resistat, deponendus est: perseverantibus attamen prioribus adiutorijs, supradicto, plantas eorum pice liquida tangi debere, & fricari unguentis suauter euocare in superficiem, aut loco siccare reumata ualeamus. Interea licet etiam contritionis molestia sæpe præualeat, ita ut phlegmata diffi-

A
 κριστα
 βρονχου
 φθισις.
 Podagra.
 Cura Catarr
 uniuersalis.
B
 Cura Co
 riza.
 Bronchi.
 φαιβου
 Autoris
 liber.
 Catarr
 pectoris.

Cilius egerantur, quorum digestio tussientes releuare consuevit, his ^{γματα} ^{his} ^{leat} crato, aut melle despumato confectas, & pinguium ficorum decoctionem cum oxymelle. Et si identidem, humoribus multum solutis, fluxus sputorum inquietudine, & uigilias procurabit, tunc ad eorum coagulationem, uel digestionem, succum ptisanæ, uel alicæ dabo, aut lentem cum melle coctam. Dabo omnes pultes cum pipere. Dabo salsa menta quæ uolet, Dabo in nocte antidota, piper & myrrham, storacem, galbanum, apium, cum melle attico temperata: quæ & coagulare ualeant phlegmata, & somnos inuitent: quæque sui natura & soluta constringant, & beneficio præstanti, tussire minus faciant dormientes. Igitur quum diu pertinax reumatismus, adiutorijs medicinarum inopia constringere solet, pulmonibus uisionem fixerit, phthisin incurabilem facit. Huic nunc pro causæ magnitudine, uel præiudicio temporis, curam ut possumus, & diligentiam ordinamus.

D **De PHTHISICIS.** Capit VIII.
PHTHISICVS & apoplecticus una sub sorte, uel conditione medicinae desperat, quod & ueterum sententia sic fuit diffinitu. Vnde per initia eos ut possumus medicinarum remedio iuauimus. Chronicos uero plena sub desperatione, non iam ut medicorum medelis, sed magis amicorum solatio uisitamus. Ergo per initia, spe, sub qua futuros nos omnes labores impeditimus, hoc ordine phthisicos curabo. Febrium ergo frequenter his, & necessitate acciditum tempora considerans, cibos & adiutoria ministrabo. Consueuerunt etenim sub quodam ueluti tipico charactere, uespertinis magis febribus commoueri, ut aliquando cotidie, aliquoties circa diem tertium moueantur. Cibos itaque sordides dabo: et si uirium alia nos cura constrinxerit, concedo etiam solidiores pultes, quas uolent, agnorum cerebra, uel hedore, ungues caprarum siue porcorum, uel succum ubi supradicta decoxerint: aut certe apozima, ex salibus, oleo, & anetho, & aqua, ubi eadem ungulae supradictæ maduerint. Dabo caponum maiorum testes: dabo columbos matri subtractos: dabo pisces asprates: dabo conchilla in ^{υελδμματα} ^{υελδμματα}, ex aneso, libistico, pipere, & similibus caeteris, melle, & aceto commixtis. Desistentibus aliquando iam febris, etiam balsameta ministro: tunc totius corporis exercitamentis, ut prius in palestra, pro uirium consideratione uti conueniet: quæ maxime autem capitis, gutturis, uel thoracis adiutorijs immineo: sicubi, natura consentiente, corpus omne iam reumatismo plene possessum, aliquatenus ualeam desiccare. Dabo antidota ex pipere: dabo theriacam cum mellicrato: dabo diaprasion: adhibeo epithimata simili sub uirtute operantia, quæ calentes: caueant æstus & frigora. Et si sub summa desperatione iam eos ob-

Pisces asprates.

delicit naturæ fragilitas, *ἰσχυρά*, & cauteria partibus thoracis infigo: si for
 & patefactis uulnerum meatibus, eorum digestionibus releuatur.

De SANGVINIS effusione interi
 orum. Caput IX.

SANGVINIS effusio, licet pro locorum qualitate aliquando
 salubris existat, attamē generaliter omnes, cum horrenda & terribili in
 spectione uisitantur. Fit itaq; locis diuersis sanguinē emittentibus sub tri
 unisq; superioribus, eiusdem loci uel uenę patulum orificiū incurabile.
 Locorum itaq; emittentium nomina, curis interpositis designabo.

Cum ergo ex miningæ partibus sanguis eruperit, qui uapore quo
 dam, cum saltu uenarū, cum sudore, & dolore totius capitis publicatur,
 hoc pacto constringendus, uel cohibendus. Thuris, uel mannæ thuris,
 aut naxi, aut amyli, aut puluere terræ lemnia; aspergendus est: aut cum
 aceto mixto illiniendus. Huic fatus ex oleo roseo in frigidato adhiben
 dus est, aut de succis herbarum, & specialiter stipticarum: ut est arno
 glosa, & nigra portulaca, rubus, rosa sicca, uel cætera. Cibi uero calefa
 cientes miningam prohibendi sunt. Cum de oculis hemorragia e
 merferit: aqua frigida, uel pusca defricandi erunt: consequēter uero mo
 ribus adhibuimus. Cū de auribus sanguis eruperit, aqua his, uel pus
 ca frigida infandenda erit, & cætera quæ oculis facienda esse ordinau
 mus. Cum de naribus eruperit, Phenomenus libellus superior, o
 mnem earum curam edocebit, & instructionem. Cum de faucibus,
 uel gutture, uel de palato eruperit, succis frigidis, uel stipticis insistemus.

Cum de uua, pusca primo frigida imminendum erit. Quæ si mini
 me ualuerit prohibere, uirgulā auri, uel argētī igne calefactam, loco san
 guinanti suppono: ut ex hoc cauterio protinus compescatur. Cum ue
 ro de stomacho obuenerit, dabo ad mastīcandū glycyrrhizæ furculum,
 dabo symphyti radicem, dabo gummi, dabo dragantum: dabo puscam
 frigidam, ubi naxi puluerē aspergo: dabo similiter amyli tritum, dabo
 thaponticum, dabo etiā cum succis herbarū stipticarum, quas superius
 memorauimus, cibos stipticos, aut ex oriza, aut ex lente, uel succis eo
 rum, in quibus illa stiptica coquenda erunt. Dabo interea mala citonia:
 dabo pira, corna, sorbaq; et castaneas, uel horū decoctiones. His etiam
 diacodion conuenit in nocte accipere. Nam & eclegmatia stiptica con
 ueniunt: ut est aut diatheon, aut dialtheacon, aut certe barbara, quæ de
 bitumine iudaico conficitur. Cum de thorace emerferit, quod sollici
 ti sunt. Eorum uero articulos, uel extrema femorum, fasciculis compe
 tener astringo: spongiam uero pusca frigida infusam, thoracis partibus
 adhuc calentibus superimpono. Imminebo huic adiutorio, diebus con

A
ἰσχυρά est in
 firmentum
 uisionis: ali
 as etiā caute
 rium dicitur.

Varia sangui
 nis emissum.

Miningæ
 fluxus.

Contra he
 morrogiam
 oculorum.

Aurium.
 B
 Narium.
 Faucium.
 Gutturis.
 Palati.
 Vuæ.

Stomachi.

Pectoris.

Ctinuis quādoq; frequētius imutando. Post uero emplastris uti nos conueniet, superius ordinatis de stomacho accidentibus: quibus cōmodius lanas succidas superimponimus, oleum quoq; myrteum, uel lentiscinū mixtū cum aceto. Si his adhibitis sanguinis adhuc perseuerauerit insolentia, detracto aceto, uinum est cōmiscendum. Accidentibus uero febribus, si etiam tussicula cœperit inquietare, cataplasmandi sunt de subiectis: ut sunt dactyli, sorba, rosa sicca, flos malignanati, acacia, hippocystis, alumē. Omnia hæc simul, aut quæ inueniri potuerint, in succis roris syriaci coquunt. Horis uero quibus sanguinē detraho, ex decoctionibus supradictarū specierum, aut immaturarū uuarum, aut uitū acerbarū, aut polygonij, aut castanearū ingero potiones. **Pulmonis.** Cum aut de pulmonibus hoc emerferit, quod ualde periculosum est, sub gemina, uel trina sanguinis detractiōne, phlebotomū adhibere cōueniet. Et his omnibus imminebo, quæ de thoracis partibus eminentibus ordinata sunt, tam in cibus, q̄ in cæteris adiutorijs. Hos interea cum aliquid proficere cognouerimus, unctiōibus quibus membra inania nutriantur, mediocriter perungimus. Cum de partibus sane muliebribus sanguis eruperit, his in inguina inijci quid expediat, libelli sequentis lectiōne disposui.

Vnum interea hoc generaliter edico, omnibus ex locis interioribus, ex quibus sanguis poterit eructare, per initia cuncta adiutoria, uel præcepta frigida, quæ constringere, & glutinare poterunt, adhibenda esse: in sequenti uero, cum humanior præuentus caussarum arriserit, calidis & nutrientibus imminendum est.

D

Ἐμπύικος.

De EMPYICIS.

Caput X.

EMPYICI frequenter fiunt, uulnere in interioribus, uel apostemate præpediti. Quibus cum febres superuenerint, temporibus consideratis, & adiutoria, & cibi parciore sunt ordinandi. Tunc cum maxime hora eos accipiendi cœgerit, cataplasmandi sunt. Interea ex hyssopi puluere, uel abrotani, mixtis seminibus, in decoctione pinugium caricarū. Dabo frequenter mellicratū simplex. Dabo etiā in quo pulegium, aut hyssopum, aut thymū, aut rutam uiridē, aut marrubium decoctū fuerit. Aspergo sane in mellicrato, ad uulnera interiora purganda puluerē Irios Illyricæ: & eclegmate utor, q̄d ex lini semine frixo, cum nucleis, & melle despumato conficiunt. Hippocrates uero, nucleos cū galbano, & melle attico, in his similibus caussis, ad depurganda uulnera dari præcepit. Similiter etiam terebinthinā mundam, in mensura unius colearis, ieiunis q̄ maxime, & uiribus iam reparatis, atq; his adiutorijs re leuatis. Etiā hyeram dari cōueniet. Iam tum etiā exercitia, & fricationes, ad reparanda corpora adhibenda sunt, quibus reliquæ caussarum possint mundari facilius. Hos etiam aëris mutatio multum iuuat. Cibos uero, siue pultes frequētius accipiant, quibus piper admiscendum est. Hoc etiam in cæteris dari conuenit, Nam & antidota quæ forte de ex-

Perimentis empyicis danda sunt, mixto pipere conficiuntur.

A

De SYNTAXI, uel Atrophia. Caput XI.

MVLTIS præcedētibus caussis, nascitur Syntexis, uel Atrophia. Fit ex uentris solutione proluxa. Fit ex febribus similiter chronicis. Fit ex uisione thoracis. Fit ex capite reumatizante frequēter: que licet difficile, attamen curari potest. Fit etiā per sanguinis emissionē, pulmonibus uulneratis, in quibus frequenter phthisis illa insanabilis generatur. Aliqui uero iactantiores habiti, ueluti suam peritiā uel diligentia diffamantes, *συτηκτικου* curauerunt, quos phthisicos mentiebant. Nam & præter sanguinis emissionem hi syntectici, uel *ατροφεί*, ex proprijs accidentibus fiunt, quos tussicula exagitat perseverās. Hos indeficiens sollicitat sudor, hos certe macies, & tenuitas corporis, circa dies singulos uirtum simul eliminando consumit. Quibus curā maiorem impendo, in illorum reparandis uiribus. Sic ut illis uinū leue, & albū, balneæ, deambulatio, uel gestatio, unctio, uel fricatio, cibi aneplectici mediocriter administrantur. Frequēter enim mēbris & uiribus separatis, phthisis imminēs, uel hæc eadē perseverans ægritudo, depulsa est. Iuuant locorū, uel aëris mutationibus: & his utilius longas peregrinationes indicimus. Dropacæ, & cætera quæ ciclo consueta sunt adhiberi, partibus præcordiorū, & capitis uiribus separatis adhibeo. Aquis naturalibus uti plus cōueniet. Et si aliquod adhuc ex superioribus accidentibus perseverauerit, syntoma superiorum ægritudinum remedijs adiuuabo.

Syntexis uariæ caussæ.

De ASTHMATICIS, uel Suspiriosis. Caput XII.

B

ASTHMATICIS, uel Suspiriosis querela pulmonū est. Pingui etenim & frigido phlegmate pulmonibus adhærente, cauernæ, uel meatus, quibus naturaliter spiritus reddi & accipitur, concludunt: & ex hoc impedimēto, suspiriū, uel anhelitus molestissimus nasci, ut sedēdo magis quā iacendo respirēt. Hyeme senibus quā maxime hoc uitium familiarē est. Cōtingit aliquādo etiā medijs ætatibus, adhuc calidis: quos phlebotomo liberari necesse est. Attamen si etiā & a phlebotomo certa rōne prohibemur, tunc ieiunijs frequētibus, in uicem detractionis sanguinis uirtu cōueniet. Proderit etiā potandi continētia: proderunt cibi cum oxymelle, & pipere tēperati. Dabo interea hyssopi, aut orizæ, aut rutæ, aut absynthij, aut lrios Illyricæ, aut caulis decoctionē, ex mellicrato calidam. Item conficio ex his etiā eclegmata cōmoda suspiriosis. Conuenit etiam guttā ammoniaci dari, tritam cū mellicrato, uel oxymelle. Abrotani puluis similiter datur, & castorei puluis cōmodius operat. Et illa decoctio, in qua scenogrecū cum uua enucleata, & rutā uiridē coquimus, frequenter danda erit. Sunt etiam troscisci magna approbatione diffamati, & conficiunt sic. Anesum, sulphur uiuū, guttam ammoniacā, castoreum, & melanthiū, ex æquo omnia tunsa, cum aqua miscent, & fiunt troscisci: quos

Cura.

C postea tritos cum oxymelle dare cōueniet. Cubiculum his calidum, in superioribus procurandum est, relaxandis enim corporibus semper sunt inferiora contraria. Lectus accersendus est, & pectus eorum calidis unguentis, & uaporibus defricandum. Cucurbitas continuo cum detractiōe sanguinis admouebo. Proderunt per interualla amycticas etiam dropaces adhibiti proderunt. Sinapismus proderit. Asthma ticos iuuat peregrinatio longior: iuuat uomitus radicis cum oxymelle acceptæ. Conuenit exercitium: proderit currere cum uestibus laneis q̄ maxime, si hoc in procliuitate procuret. Utatur emplastris circa pectus amycticis, confectis ex nitro, pipere, abrotano, & castoreo, & cyprino uel laurino carotario. Ex quibus supradictis etiam potiones & unguenta conficio. Conuenit acetum scylliticum sorbere in nocte. Ex eodem confectum oxymel, potui dare plus conuenit.

¶ De EPATICIS.

Cap. XIII.

Methodicorum errorem taxat.

E P A T I S indignatis, molesta querimonia est. Cuius ad curam adiutoria magis etiã stiptica cōueniunt. Sæpe enim nonnulli methodici, calidis tantūmodo, uel chalasticis adiutorijs imminentes, ipsam epatis substantiã dissoluerunt. Oportet itaq; in fomētis, uel cataplasmatibus, carotarijs et emplastris aliqua stiptica chalasticis admiscere. ueluti cenanthinū, nardinū oleum, uel melinū, mala citronia cocta, uel thebaicos dactylos, & cætera similia. Fit interea hoc carotariū competens cerebrifimis. Nardini olei uncia. i. mastiches persicæ ÷ i. aloes, semiuncia. i. Hoc epaticis non modo cōuenit, sed stomachi etiã solutione laborantibus: ita ut aliquando & uentris solutione, & uomitu, & frequēti nausea cōmoueantur. Quibus si hæc adhuc perseuerent, admisceo carotario supradicto aut licium indicū, aut cenanthinon facio in singulis semuncijs admisceri. Articuli eorum tunc fasciis constringendi sunt, & stomachus aphitis cum uino cataplasmandus. Si illa indignatio epatis ex constrictiōe magis obuenerit, ut cum tensione, uel cum duricia loci, dolor nimius partes inquietet, qui & iugulo, & omni parti dextera molestiam ferat, febres acutas commoueat, uentris quoque procuret constrictiōem, digestionis licet ex leuibus cibis non exhibeat officium naturale, interea ructus frequentes insuaues habeant, cum uirium fatigatione, pallorē quoq; corporis deformentur: hos primo conuenit iuuari phlebotomo. Item oleo, ubi ruta, schæneanthon, papauer, lini semen coctum fuerit, calido fomentari. Cataplasmandi sunt tempore commotenti commotionis de hordei pollinibus, ubi diuretica aliqua commixta fuerint: ut asarum, ut petroselinum, aut pulegium, aut dactyliscus, uel ficus pingues prius coqui debent.

Epaticorum constrictorū accidentia.

Cura.

Ut imur centaurea post cataplasma, ex oleo samfucino, habente quippe piam salis, uel nitri, uel nasturcij, aut sinapis: semper attamen samfucino.

in necessarij omnibus epaticis fuere. Vti tunc cōueniet etiam diaquilon
 chalaftico, cui adipēs cōmiscendi sunt: aut certe diaspermaton. Declinā
 nantibus uero accidentibus, tunc etiā malagmate imminebo tali. Guttæ
 ammoniacæ libra. i. nigellæ ÷ III. orobi ÷ I. myrti semuncia. I. cæræ li
 bra. I. olei cyprini siue irinī ÷ VIII. aceti quod sufficiat: in quo gutta am
 moniaci & soluenda est, & terenda etiam. Tunc fricamentis, & exercitijs
 competentibus opus est: tunc potionibus, & decoctionibus absyn
 thij, centauryæ, rutæ agrestis, siue petroselini, cyperi, uel hyssopi, thymi,
 & cæterarum diureticarum, æquis ponderibus. Quæ potionēs etiam
 uitiōis uescis ordinantur. Sed etiam aloen solam tritam frequenter in
 mellicrato dedi. Declinante penitus uitiō, hanc instanter potionem
 dabo. Castoreum, petroselinum, piper album, cyperum, omnia æquis
 ponderibus tunduntur, cribellantur, & in mellicrato unius coclearis ple
 ni, dantur. Omni probatione firmatum, frequenter etenim lupini ier
 coris combusti puluerem dedi. Aliqui uero amigdala amara, cum cymi
 no & apij semine, æqua mensura omnia cum uino ieiunis dederunt, ad
 mensuram unius coclearis: & semen intyborū cum aqua calida, uel mel
 licrato similiter adhibuerūt. Sic & anethi succum cum mellicrato, & cær
 era quæ huic passioni alij collegæ proba esse fuerunt attestati. Nam &
 intyba frequenter comesta, semper epaticos iuuauere. Si duxerit lon
 gum tractū morbi neglectus, omnia adhibeo quæ difficultatem callosi
 tatis resoluerē ualeant, omni tēpore passionis exercitijs omnibus super
 strabo. De oleribus aut accipiāt cauliculos, lapathū, radices quas rapha
 nos appellamus. De piscibus aspratiles sumāt. De carnibus quæ inueni
 ri poterūt pinguiores. Oliuas colymbades, oīa falsamenta, capparon, ui
 num qd mare transierit. Et oībus supradictis adiutorijs, emplastris, uel
 malagmatibus, unguētis, uaporibus, & cæteris uti cōueniet. His etiā ar
 dor solis, cum aëris mutationibus multū prodest. Aquarū uero omniū
 naturalium, uel maris lauacris, eos frequenter iuuari assero.

De ICTERICIS. Caput XIII.

IAM MULTIS in locis Ictericorū descripsimus passionē. Fit
 enim ex epatis indignatione frequenter. Quorū nonnulla similia
 sunt accidentia, sed coloris deformatione sola determinant. Fiunt etiā ex
 stomachi uitiō: fiunt plærūq; etiam ex uentre inferiore. Ergo cum fe
 bribus si de epate est Ictericus, phlebotomandus est: & mox omnia epa
 ticorū adhibenda sunt adiutoria. Si autē a felle fuerint Ictericī, purgatio
 nibus cholagogis releuandi sunt, euforbio, epithimo, aloë, petroselino,
 pipere. Hæc omnia ex æquo miscenda sunt. & ex eorū puluere, unū co
 cleare in mellicrato, uel oxymelle dari debet. Purgat eos etiā ciceris albi
 decoctio: utilius, si etiam ipsum cicer coctum accipiant. Iuuantur absyn
 thij pontici decoctionibus. Iuuantur etiā, si aphonittra alba in uino so

A

Experimentum.

Collegæ Octauiani.

B

Ictericia.

Cluta accipiant: & sulphuris uiui puluerem in ouo ego frequenter etiam dedi. Sed forte aliqua ratio dare cathartica prohibuerit, quæ semper his nouimus non leuiter profuisse, saltem uel uomitibus releuandi sunt.

Sollicitius interea præcordiorum cura gerenda est, fouendo epar tumens & incitatum, oleo nardino, melino, cenanthino. Ex lanis succidis fomentans, in balneis cataplasmano: interea admiscens seminibus, aut absynthium, aut rutam, aut centauream, aut cardamum, uel cætera, quæ epaticis ordinata sunt: quibus urinas prouocantes, tumore epatis possimus remouere. Vt specialiter etiam cyprino cerotario, admiscens rebinthinam, melilotam, irin Illyricam, & reliqua similia, quibus aut diameliloton, aut polyarchion confici consuevit. Cibis nutriendi sunt ut epatici, exerceri, similiter & fricari. Vitio adhuc perseverante doloris, omnibus amycticis imminere peregrinationis, & solis calidi beneficia sustinere suadeo. Aquis naturalibus æque uti conueniet. Si remoris acidentibus adhuc ille æmulus labor perseverauerit, naribus infundo elaterium, infundo elaterij succum, utrumque muliebri lacte comixtum.

* **D**
Alias, ex cortice colocynthidos calefactum.

Iuuantur interea utilius, si hæ digestiones uel purgationes in balneis procurentur: in balneis inquã, ubi quæ maxime potiones, & cætera semper adiutoria profuerunt. Nam & illic etiam præcordiorum fatus continuo profuit, adhibitus, * & cortex colocynthidos in uino calefactio datus profuit. Et struthij puluis in cenomelle similiter, & anchusæ puluis ad mensuram unius cochlearis cum aqua calida, & lapathij succus in mellicrato, & decoctio radicum feniculi, & cæterorum, quorum est præsidium diureticum. Hanc autem peculiarius potionem in balneis dare consueui. Euforbium, baccas lauri, nitrum, piper, ex æquo conatusum, pro causa, uel uirium qualitate in mellicrato: & cum profuisset, in plenam sanitatem imminui.

De SPLENETICIS.

Caput xv.

IN PLÆRISQUE passionibus catholicis, siue generalibus curis, prius adhibitis, specialia uel particularia adiutoria melius adhibentur: unde Spleni nunc adiutoria prius ex catholicis ordinamus. Oportet initiū curæ ex ieiunijs & patientia inchoare. Item cathartico, uel phlebotomo. Post uero his specialibus adiutorijs Splenem sic curare conueniet. Aceto, & oleo æqua mēsurā, comixto calido, infusis lanis succidis fomentandus est. Et spongijs pusca calida infusis similiter locus uaporandus, cui cinis ex foco tenuis aspergendus erit: & lapides molares ignificati, aceto extinguuntur, & operti pannis loco imponuntur. Et sacelli de salibus ignitis impositi profunt, & cataplasmata de hordei pollinibus in oxymelle, cui admiscendus est radice capparis tunisæ puluis. Et emplastra hæc utilia superaddimus. Guttam ammoniacam, nitrum, mirabolanum, myrrham, synapi æqua ponderatione omnia miscenda, & temperanda sunt, cum pinguibus ficibus, prius aceto coctis & contritis.

Spleneticorū cura.

Aliud emplastrum. Hordei farina unc. III. scenogreci ÷ III. carta
 ni ÷ I. herbæ paritariae ÷ I. ficos pingues ÷ VI. cum aceto temper
 randum, sicuti superius ordinatū est. Aliud de expertis. Cardami ÷
 I. Iris Illyricæ ÷ I. gutta ammoniaci ÷ I. quod mirabolanum appella
 mus, resinæ pituinæ frixæ ana uncia semis, sulphuris uiui, auripigmen
 ti ana ÷ I. olei sicionij ÷ IIII. aceti unc. III. Datum aliud simile. Re
 sinæ pituinæ, picis briciæ ana libras. II. auripigmēti, aluminis scissi, ana
 lib. II. aceti ÷ IIII. olei lib. I. tantum conficies, & uteris. Est cōsuetum
 aliud, & spleni, & epati cōueniens in feruore utrorūq; tum etiam præ
 cordiorum. Crocamagmatis ÷ I. ceræ lib. I. olei rosei ÷ VIII. guttam
 ammoniaci lib. I. aceti quantum sufficit ad guttam ammoniacam dissol
 uendam. Hæc omnia emplastra, uel malagmata conueniunt splenibus
 indignantibus. Quibus expedit ab omnibus dulcibus abstinere.

Sane si splen duriciam adduxerit, quæ de hydrope superuētura plus
 terreat, etiam his potionibus imminendum est. Acetum scylliticum sub
 noctem ad mensuram unius coclearis sorbi debet. Garum calidum bi
 bant, ubi ferrum calidū igneum extinguitur. Aut de utrisq; puscam tē
 peratam accipiant, & utantur decoctionibus capparis, aut lapathij, aut
 tamarici: aut ubi forte myrrham infuderis. Ad modū palestreg fricari eos
 conuenit. Cōmodius tamen, si saponē libentius sustinentes, suis q̄maxi
 me manibus defricent. Gestationes, cursus, & cæteros labores appetere
 oportet. Dropaces impono tempore cōpetenti, & cætera quæ ciclo con
 ueniunt. Vti lauacris falsis, uel bitumineis naturalibus expedit. naturæ
 etenim frequēter mare plus placet. leiunos acceptis radicibus cum oxy
 melle uomere cogo. Prouidebo omnes diureticos cibos. Vinum stipti
 cum sumant. Dabo antidota diuretica, quibus & splen, & epar frequen
 tius procuratum est. ut sunt apium, cicer, gramen, feniculum, aut semen
 eius, asarum, daucus, meu, petroselinum, pulegium, & reliqua, quibus
 antidota uel decoctiones conficiuntur. Febricitantibus spleniacis, ui
 num, uel acetum parcius ingerendum est. Apyretos uero his subiectis
 potionibus iuuo. Lupini amari tribus diebus in aceto infundantur, &
 post ex eorum decoctione unum coclear, uel duo in nocte accipiant.

Hoc etiam ieiunis proderit. Purgati uirides lupini cocti, atque com
 busti satis iuuant. Aliud. Cortex salicis, arboris semper infructuosa,
 in aqua coctus, & datus ut supra, continuo medetur. Thuris mascu
 li puluis cauliculorum succo commixtus, loco appositus, perseveran
 do satis proderit.

De STOMACHI uarijs acciden
 tibus. Caput XVI.

STOMACHO, de quo nunc mihi tractatus interponitur, ori
 go est, & occasio facilior uitiorum: quod omnium sortitus sit reliquorum
 membrorum sibimet famulantiū potestatem, quibus aut deficitur, aut re

A

Contra Sple
 nis duriciam.

B

ἀπύρετοι.

Accidentia
Stomacho.

Certe ualeatur. Hic, de subiectis accidentibus primo quantā molestiam sustineat, aduertendum erit. Patitur defectum caussis aliquando incognitis. Patitur etiam post ægritudinem. Sustinet constrictionem, dolorem cum indignatione uel febribus, duriciam, uentositatem, fastidium, solutionem, bulinum uomitus. Ex corruptela autem, & ex continuâ uentris effusione fatigatur. Item ex calore immesso, uel ardore: ut est caupon, unde de sitim sustinet molestissimâ. Frigore quoque, & singultu. Aliquando eum etiam cholera cum inflatione sollicitant. Ex eo lumbricorum origo frequenter fuit procurata. Quibus omnibus, ex ordine adiutoria sic ordinare curauimus. Ergo stomachicos, quos post ægritudinem prolixam, stomachi defectus tenet, et quod leue est, adhuc febriculæ infestæ, oleo absynthiaco calido fomētamus, aut nardino, aut sicionio, aut cenanthino, aut lentiscio, cum uino mixto. Item epithima impono unicum ex dialtheon, & mastiche, & nardino carotario. Sic cataplasmo de dactylis, uel citonijs coctis in uino, cum stipticis speciebus, sicut in epaticorum ordinauimus solutione. Sed considerandum est præcipue, necubi ciborum sit præsumptio, quorum & qualitate, & quantitate lædantur, & ex quibus cibis uires nihil proficiant: intendendum itaque, ut & congruos, & moderatos temporibus cõpetentibus sumant. Sin uero nihil sub hac ciborum moderatione proficiant, purgatiõne opus est, qua humor quidem etiam ex attico melle, uel oxymelle curo. His & scenogrecum in uino coctum, & tritum cum adipibus anserinis impono. Moneo interea, odores insuaues uitandos, stomachum semper peruertetes. Attestatione enim manifesta cognouimus, hos semper bonis odoribus iuuari. Cum ergo sine febribus plena sanitate esse cõeperint, uiribus consulentes, gestationes competentes indicimus, uina, lauacra, & cætera quæ post ægritudinem possint corpora reparare. Quos uero repentinus dolor stomachi comprehenderit, qui cum grauedine etiam scapulis, & dorso immineat, faucium quoque inclusionem, & ructus difficiles faciat, interpositis etiam febribus, his phlebotomo conueniet subuenire. Item quietem & patientiam suademus, cibos uti febricitibus leues, proprijs temporibus subministro. Fouemus calidis & mediocribus stalticis, non tamen frigidis. Cataplasmandi sunt hordei farina, in melle citonijs coctis, uel dactylis immixtis: aliquando etiã meliloto. Item carotario cyprino, habente mastichen, & castoreum. Vtor polyarchio, quæ maxime in dorso, uel scapulis, quibus partibus cõmodius adhibere cõueniet. Frequenter etiam cucurbitas uentosas imponimus. Declinantibus febribus, etiam positiones iam paragoricas dabo: ut cyminum frixum, cum apij semine ex æquo tunsum, uel cribellatum, cocleare unum cum aqua calida. Sic abrotanum cum uino dabo. Ipsi uero stomacho, pingues dactylos in cenomelle coctos & tritos impono. Si adhuc dolor remãserit: lac bubulum,

Cautela.

Stomachi
repentinus
dolor.

Staltica
medicamina.

& asinæ, iisdem secundum consuetudinem confectum adhibeo.
 Si nulla sane præeunte querimonia, repentinus occupauerit dolor,
 eosdem crebro post cibos uomere cōueniet. Tunc etiam uentosas acci-
 pere, & supradictis potionibus propensius imminere. Declinātibz
 uero doloribus, gestationes, exercitia, uel palestras, balneas, & uinum
 cum moderacione concedimus, quibus uexatum corpus, ad plenam ua-
 letudinem ualeat peruenire. Si duricia innata fuerit stomacho ex pri-
 uis languoribus, ficus pingues in mellicrato coctas, & tritas, semini-
 uis misceo, & ex his cataplasmano. Cærotario post cū nitro, & salibus
 uis naturalibus. Vti cōuenit holeribus, cum cibis ceteris, nec non & ui-
 num parcius dabo. Si uentositatis molestiam senserint, sicca fricatio-
 nes accipere: potiōes quoq; ex aneso, dauco, & castoreo, absynthio pon-
 tico, sine pipere, baccis lauri, ruta, cymino: contulis, aut singulis ammi-
 xis sibi inuicē, aliquibus in aqua calida in modū cochlearis unius adhi-
 beo. Etā epithimata cōfecta de seminibus potiōnū supradictarū mixtis,
 cærotario impono: dropaces adhibeo promptos in utroque. Tamen &
 cetera adiutoria cicli etiā in dorso uel scapulis applicabo. Fastidio
 incidente, locis conueniet habitare acri salubritate temperatis. Ab exer-
 cijs, uel fricationibus cōmodis non quiescant. Absynthij decoctionē,
 uel uinum absynthites frequenter accipiant. Salsamentis omnibus nu-
 triantur, acrimonijs, synapi, & aceto squillitico, et similibus ceteris, quæ
 stomacho hanc ciborum recusatiōem ualeant extergere. Præter con-
 suetudinem uero edacibus, hoc est, βουλιμακισ, ieiuantibus, somni pro-
 niores potiōes dabo. Si nauseando frequenter phlegmata & cibos
 incoctos excluderint, quō corpus non nutriendo tabidum fiat, hos cibis
 uis siccis, & acrimoniā habentia concedo. Potum frigidum per mo-
 dum parce dabo: ieiunos uomere cogo: per uentrem humorem de-
 ducō: catharticis, calidis unguentis omnia membra pertracto: absyn-
 thij decoctionem dabo. Succum stipticum malogranati, aut solius, aut
 hoc modo confecti. Succū mēthæ uiridis partem unam, tribus malogra-
 nati succi partibus admisceo, & coquo, ut paulatim pinguefiat, & ex eo
 unum cochleare ieiuno pro eligmatio dabo. Si etiam choleram cum
 cibis uomuerint, omnia cum aqua frigida dabo, ubi myrtha uiridis co-
 nta .x. citonia. x. in aquæ sextarijs quinq; coquuntur, ut penitus mol-
 lescent. Cumq; postea exuccata fuerint, separantur: succus uero qui re-
 manserit, cum ad mensuram partem mediam mellis accæperit, coquitur,
 ut eligmatium fiat: & operabitur similiter. Aliud. Myrtha uiri-
 dis in uino coquitur, ut tertia remaneat: cui partem mellis similiter ad-
 dimus, & conficimus, & utimur. Quibus uero phlegmata super-

A
 Stomachi duricia.
 Stomachi uentositas.
 Stomachi fastidium.
B
 Stomachus tuorax.
 Nauseans.
 Eclegma stomacho laborantibus utilissimum.
 Stomachus nimis laxus.
 Aliud Eclegma non inelegans.

Stomachus
flegmate fu-
pernatans.

C natant, frequenter acescunt cibi: his bubulam dari suadeo, & cæteras
agrestes carnes similiter. Post quæ continuo aceti unum cochleare dari
conuenit. Omnes amarissimæ ex absinthio expediunt potiones. Iter-
um hæc. Piperis, & anethi semiuncias singulas, cymini ÷ IIII. un-
& cribellatas reponimus, & ex hoc puluere unum cochleare cum aqua
calida potui damus. Cum autem hijs profecerint, dabo pyciam. Exer-
citjs & gestationibus competentibus imminebo, fricationibus, dro-
pacibus, synapismo, quibus stomachus a phlegmate liberari possit.

Stomachus
inflamatus:

Ex snia Dioc-
coridis euripi-
ce de gñe iun-
corū, refrige-
rans.
Causon.

Qui calore nimio inquietantur, ut hæc eadem inflammatio stom-
chum etiam & superficiem faciet plus calere, ita ut etiam choleram fre-
quenter emittant, his hoc remedio succurrendum est. Mastiches un-
cias. II. rutæ siccae ÷ I. euripicen ÷ I. ut trocisci fiant, arnoglossæ suc-
cum admisceo, & eos in singulis drachmis paro: ut ex his unum cum
aqua calida accipiant. Si nimius ardor fuerit, quem Causon appella-

Pillulæ, siue
Collyria ad-
uersus sitim.

D

Aliud contra
Sitim.

Stomachus
frigidus.

Eclegma sto-
machale.

Carion Dioc-
cor. uocat Ca-
ron, ab alijs
aut Cariosem-
en: puto id es-
se quod Car-
ui uulgo ap-
pellatur.
Stomachi
singultus.

lamus, sub quo angustijs interuenientibus, & febrium augmenta fi-
unt, his aquam frigidam per interualla dari conuenit, & similes cibos
frigidos. Articulos eorum manibus calefacio: decoctiones dabo cyro-
norum, mespilorum, sorborum, malogranati, menthæ uiridis, uel
œnanthis. Si etiam sitire uehementius ceperint, hoc remedio poti-
antur. Semen cucumeris dulcis ÷ II. draganti. I. in oui albo infundit-
ur: & cum se resoluerit, tunc seminibus supradictis puluis admiscetur,
& collyrijs ex eo factis, unum sub lingua datur habendum: cuius pau-
latim humor uel succus liquefactus, perueniens ad stomachum, sitim
compescere ualeat. Aliud est quod ardoribus expediat, quodq; cu-
iusquam uexatione, etiam febricitantibus frequenter ingessi. Sub gly-
cirrhizæ uncijs quatuor, unam semis supradicti pulueris misceo, & o-
uo similiter temperabo, & adhibeo. Nam etiam sola oua cum uino da-
ta par beneficium præstant. Quibus autem phlegmatis infestatione
stomachus infrikerit, chalasticis unguentis calidis curandi sunt, & por-
tione iuuandi superiore ex mastiche, mentha, & arnoglossa: cui piper-
is & castorei singulæ uncia admiscendæ erunt. Nam & cortex radi-
cis, feniculorum, in aceti uncijs decem & octo coquitur, ut illic omnem
succum dimittat: & postquam corticem proieceris, huic aceto partem
mellis misces, & coquis, & uteris, ut eclegmate. Similiter iuuabunt &
oxyporia confecta ut solent: hoc est, ammeos, careum, libisticum, apij
semen, in uncijs singulis cribellantur, his miscentur piperis uncia dura,
& mellis despumati quod sufficiat, ut pinguescat: & oxyporium tenui-
peretur ex hoc: & ieiuno, & post cibos unum cochleare quotidie mini-
stretur. Sane singultus frigidus, phlegmate in stomacho permanen-
te, si obuenerit, confectus puluis ex piperis uncijs tribus, & castorei
uncia. I. simul commixtus, ad unum cochleare, in aqua calida dan-
dum erit. Si de feruore autem, etiam tempore digestionis, odor su-

mosus quidam, quem aliqui Carbunculum appellant, & dolor hos singultus procurauerit, continuo aquam gelidam bibentes, uomitus & sternutamenta prouocent, & acetum si sorbeant continuo sedatur. Etiam papyri radix masticata, frequenter singultus compefcit. Item ad stomachi uaporem, in pulsa sex folia uitium trita impono.

Cum uero nigra cholera stomachum attentarunt, ut ex inflatione molesta, cum aliquibus melancholicorum accidentibus publicentur, continuo inter initia, spongiam cum aceto uiscido infusam, eidem stomacho conuenit adhiberi, & hederę folijs in uino coctis, & tritis, cataplasmati. Cibis nutriantur competentibus, ouis, alica, iuscellis pinguium gallinarum, & ungularum porcorum: phasianorum, uel perdicum carnes accipiant. Si uero inflatio illa necdum digesta, adhuc perseverauerit densior, pulegij herbę decoctionem conueniet accipere, aut calaminthes, mixto melle despumato.

A
Stomachi cholera.

De LUMBRICIS Caput xvii.

CUM VERO corruptis stomachi humoribus incompetentibus, saepe quoque cibis praesumptis, seu per agritudinem, seu certe sine febribus, Lumbrici innati fuerint, qui aliquando eundem stomachum, aliquoties inferiora possident, hos sic excludendos suadeo. Primo aduertendum est, tres esse differentias Lumbricorum. Sunt rotundi, & rubri, sed minus noxij. Sunt latiores, & albidiores molesti, Sunt minuti, & tenues, ut uermiculi, sed sollicitiores. Hilicet omnibus aetatibus semper nasci possint, attamen infantibus frequenter familiares sunt: quibus dare conuenit centauream, uel labruscam, uel santonicum, & epomphalion ex lupinorum farina, aut absynthium ponticum, aut melanthium, aut abrotanum, in mellicratu temperata imponi: cui decoctio ficuum admiscenda erit. Dabo mixturam decoctionem, & easdem mixtas commedendas permitto. In uentibus uero nasturtium cum melle coctum dabo. Raphanos expedit accipere, & succum eorum. Dabo diamoron pro eclegmatio: & eadem hora conueniunt synapi, cum oleo tritum. Bene datur & hydro-mel tepidum, ex ueteri oleo temperatum. Et succus ptisanæ, in quo polypodium coqui debet. Et cornu ceruini combusti puluis, cum melle datus, continuo lumbricos excludit. Sic menthæ uiridis decoctio, sic erucæ, sic caulium, sic roris syriaci, & malogranatorum immaturorum. Cataplasmata autem adhibeo ex pulueribus, sicut supra, lupinorum, absynthij, pennarum combustarum, abrotani, & melanthij: & puluis eorum cum aqua calida datus satis iuuat. *Επομφάλιον* uero his ex subiectis adhibeo. Fel taurinum cum melanthio, abrotanum tritum cum lacte mulieris, ficus pingues, aut dactylos tritos cum melle despumato, commixtos: & cærotarium in quo cymini puluis, uel absynthij

Lumbricorum tres species.
B
Lumbrici rotundi.
επομφάλιον est medicamentum, quod umbilico applicatur. Nam umbilicus a Græcis *υμφαλιον* dicitur.

Commiscendus erit. Exercitia pro modo uirium adhibita proderunt. Cibi dandi sunt digestibiles: & per interualla clysteres acerbiores adhibiti, satis iuuauerunt. Si illi latiores infestauerint, hos myrrha pinguis accepta continuo excludit: & allium frequentius si comedatur. Sic his etiam omnia acra profuerunt. Nam & uomere cogendi sunt, & continuo scammoniae purgandi cathartico: ubi elaterion, euforbium, piper, nitrum, coccum gnidium admisces. Ego uero & magistro rum experimento, & nostro, longo prolato iam tempore, cathartico cum his semper utor. Scammoniae ÷ III. combustarum pennarum puluerem unci. I. euforbij ÷ III. nitri partem semunciae unius, & omnibus tunsis, cribellatis, cum mellicrato, aut uino dulci unum cochlear semper dedi. Salubrius autem contingit, si ante diem allium, uel caetera acra edant: allium quidem maxime comedere conuenit. & oleum bibere calidum, sed uetustum: ut superius significauimus. Minutos uero & tenues uermiculos, myrrha pinguis semper accepta excludit. His etiam clysterem expediet adhiberi, & omnes decoctiones superiores calidas, & oleum calidum acceptum, in roris syriaci succo, cum aqua calida. Et fesele cum melle, infans felle taurino, uel cetino perungendus erit. Si stomachum uero diutius attentauerint, & ibidem frequenter inquietudinem fecerint, semper sales in ore ferre conuenit, ex quibus humor liquefactus, defluat in stomachum, qui & omnia intestina, a lumbricorum molestia liberare possit. Omnia itaque supradicta accidentia, quae cum suis proprijs remedijs exposui, aut indignanti stomacho obueniunt, aut quieto sedantur.

D De DYSENTERICIS, uel NEVTERICIS. Caput XVIII.

DYSENTERICORVM fit causa molestior, temporis prolixitate. Frequenter enim uentris effusio, corpora assidua uexatione debilitat. Est namque Dysenteria intestinorum uulneratio, cum reumatismo, quae conatibus, & ueluti desyderio, & egestionum suauium debilitate, membra consumat. Dysentericorum ergo adiutoria, ex subiectis compendiose percurram, & cibos, & potus, seu potiones, uel antitidota, & caetera quae nonnullis ordinandi erunt. Cibus inquam conuenit, panis mundus, siccus, aut Cyprius, aut Alexandrinus, uel ponus Africanus: succi alicae, milium, oriza: quibus concoqui debet, aut caprazum adeps, gummi, aut symphyton, aut ros syriacus, uel certe ichthioscolla: sic etiam lac bubulum conuenit, oleum uiride his frequentius misceo. Expediunt caules decocti, plantago, portulaca, polygonon, symphyton. Horum omnium quammaxime folia, uel mellis cymi, ex oleo & aceto conditi: oua in aceto cocta sorbilia conueniunt: et ex uitellis eorum patellae, perfusae cerebellorum puluere, aut gallarum, aut roris sy-

Lumbrici latiores.

Experimentum Autoris.

Lumbrici minuti.

Dysenteria.

Cura.

riaci. Pisces, aut * Capones, aut lepores, aut mugiles, & cæteri sicciore. Caseus uetustus proderit, nisi tibi magis recens libuerit. Lac asinæ in dyplongio coctum profecit, & bubulum schiston iuuat, & confectio ex lapidibus fluuialibus. Sic lac caprinum syluestre facit. Si carnes dandæ sunt, iuuat phasianus in pusca decoctus, palumbus matri subductus, tur neque uillarum, & cætera syluestria sicciore, maxime uolatilia. Quæ enim ora consistunt. Mala citonia conueniunt in uino cocta, mespila, malo granata, paulo imatura, amygdala, dactyli thebaici, & his similia. Potus uero, licet primis diebus aqua bibenda sit, parcius attamen cõmunicandum fuerit Tiburtinum, Surrentinum, Marficum, Siculum, in quibus primo ferrum ignitum infundendum est. Sin uero confici uina placuerit, sit myrthinum, sit cenanthinum, sit cum mespilis, sit cum sorbis, sit phœnicites. Quæ tamen omnia in uasis picatis reponenda erunt.

Omnia quidem de cibus percurri, sed melius, si unius speciei submittentur. Nam si de singulis in simul commixtis, reponas, in stomacho digestionem impediunt. Potiones uero, uel antidota, cornu ceruini combusti puluis, in aqua, aut in uino stiptico datus iuuat. Sic cõagulum leporis in uino similiter. Sic uenerum caponum, uel anseris, uel cæterorum agrestium, membrana combusta interioribus conueniunt, & ros syriacus tunsus, & roris syriaci flores, & malogranati, & succi herba polygonij, & arnoglossæ, acaciæ, hippoquistidos, ut tibi uisum fuerit, ministrandi sunt. Trochisci uero, aut emplastra, Andronius, aut Dialpermaton, & cætera de experimentis. Et si putredo uulnus attenuauerit, injiciendus est Athereus: uel causticus puluis ex auripigmento, calce uiua, sandaraca, charta combusta confectus, cum uino stiptico, uel succis herbarum similiter constringentium. Adiungitur frequenter etiam anlac, in quo licium indicum soluitur, & uinum in quo cantabrum coquendum est, aut ros syriacus, & cætera similia prædictis. Potionibus uero suprascriptis, conuenit aromatica commiscere quamplurima, quæ stomachi uires nutriant. Omnia etenim hæc, etiam uentris poterunt continere resolutiones. Et diuretica dysentericis opus sunt, maxime dum melino * superatis uiribus corpora dimissa constringit. Semper enim impropria uigilia, corpora reumatizantia fatigarunt, si his uisio innata fuerit. Eius remedium in Euporisto nostro inuenies. Nam etiam uiguenta dysentericis frequentius profuerunt ex oleo melino, nardino, cenanthino, mastiche, myrrha, cenanthe, acacia. Et cætera similia commiscendo: cataplasmata ex dactylis, citonijs, & cæteris mixtis stipticis temperata: adhibeo, & emplastra, uel malagmata. ut diatheon, aut baron, & cætera exeranthica. Hæc omnia dysentericorum, etiam cœliaci conuenire manifestum est. Si cõmotiones, uel pondera perse-

A * Pro Captones, ego legem Capones. nam sunt etiam pisces Capones dicti, inter præstantiores marinos. Quod si captones dicere uelimus eos, qui hodie in Italia Cephalii uocantur, quod perinde sonat, ac si captones dicas, frustra subiugetur, Mugiles. nam antiqui mugiles dicebant, qui hodie Romanis Cephalii uocantur, et ab Hispanis etiam Mugiles uernaculo sermone dicuntur. Item pro lepores, aliud uerbum substituendum est. Nam lepus marinus inter uenena acerrima ab omnibus scriptoribus numeratur, sic ut a mensa mortali merito arceantur. Ego itaque pro lepores, lupos legerem.

B

Vel sic Quæ somno, defuncta uiribus corpora constringit.

Potius ἐφάντηρικα. ἀπὸ τοῦ ἐφάντησις.

C uerauerint, quæ Tenasmones appellamus, hæc frequenter procurant uentris exponendi suauitatem: sæpissime mitigata sunt hijs, quæ aut in scœnograeci decoctionibus, aut altheæ radicibus conficiuntur. Nam & cærotario hoc, frequenter curati sunt: Ex adipibus anserinis, cæra, & butyro, & pice bricia, sæpe sedentibus post uaporum fumigia profuerunt. Inijciendi sunt aliquando oleo roseo, uel myrteo, &

Locus est deprauatus. Vi des in hoc uel le inuere. Post iniectiōem illos in balneo aluminoso cōstitutiōdos esse, superimposita lana succida. &c.

Nota ἀναδίσμος ἀπὸ τοῦ ἀνάλω, qd est ligo, reuincio.

* incontinenti luminoso supponendi sunt, in basilicon, infusi cærotario ex oleo plumbeo confectio, Lanam interea succidam superimpono: quam anadesmos ex more continere debet. Iuuabunt sane etiam facelli, uel cataplasmata, eodem anadesmo perseverantia, de dactylis in passo tritis, aut hordei pollinibus cum oxymelle. Lac bubulum potui datum, ac lintheolo umbilico impositum, sine mora medebitur. Lienteria si obuenerit, quæ ueluti quendam limum intestinis obducit, transitu reumatismi, ex quo nulla penitus ciborum solennis ualeat digestio celebrari, sub alio nobis ordine curanda erit. Vtor acerbo clystere ex succis ptisanæ, ubi aut colocynthides, aut betæ coquendæ sunt, aut scammonia soluenda. Vtor cum his cathartics. Dabo cibos acerbos, & cætera quæ fuerunt acria. ut allium, & raphani, & cepæ, napæ, synapi, piper, & omnia salsamenta.

D Imminebo interea exercitijs quibus uolero. Impono uentri cærotaria ex oleo laurino, cyprino, uel sicionio, habentia rutam uiridem, cuminum, baccas lauri, nitrum, uel certe castoreum. Impono polyarchion, aut diaspermaton, quæ tunc iam conueniant: aut naturale sulphur, uel bitumen, & dropaces, & synapismi, & cætera staltica adhibenda sunt. Ex dysentericis etenim lienterici facti, & uirium fatigatarum intuitu, & temporis prolixi præiudicio, difficile sanabuntur. Nam ex his hydro-

στῆλτικα ἀπὸ τῆς στῆλλης, quod mitto, traho, &c. significat.

pes frequentius emerferunt.

¶ De HYDROPICIS. Caput XIX.
HYDROPICIS, uel Cachectici simili sub diligentia uisitantur. Qui enim prope ex similibus accidentibus fiunt, & quali sub indignatione tumescunt. Hydropicorum ergo difficile, & periculosum negocium est: eoque difficilius, si indigestio totis corporibus superueniat. Labore attamen nimio, & continuis quassationibus exercitiorum, forsitan curabuntur. Hos frequenter febres perinaces comitantur, quarum opportune temporibus seruientes, nos etiam adiutoria ordinare conueniet. Febris itaque sub hac obseruatione desinentibus, iam exercitijs ex paruo labore crescentibus, imminendum est: subinde fricationibus, solaribus quammaxime, & cæteris uaporibus sudorem prouocantibus: sub quibus omnibus tumulentibus locis nitrum, aut sales tritos aspergo. Post exercitia, uel la-

Fricatiōes solares puto eas dici, quæ ad solem feruentem fiunt.

καχῆτικοί.

bore continuo oxymeliten dabo, aut raphanum eodem infusum. **A**
 Quibus acceptis, ex parte uomere cogendi sunt. Lauacris tunc uti
 conueniet, sed marinis, quibus ueluti membra laborantia foueantur,
 Interea acria omnia, & falsos cibos conuenit accipere, caules elixos
 cum salibus. Parcitas cibi, & potus quammaxime continentia instet.
 Euenim his procuratis, si animosius sustineatur, grande remedium est.
 Vinum, licet per interualla, austerum tamen, & quod sit diureticum
 dandum est.

Si uero multus humor ex putrefactis eorum carni-
 bus aggregatus, uentrem satis adimpleuerit, membris cæteris minu-
 tatis, laccellos ex tostis salibus, uel milio similiter, sub umbilico locis
 admooueo. Et de arena calida in littore, hæc loca detergere maximum
 interdum est beneficium. Aliqui etiam tritico sic tecti, iuuati sunt. In-
 tera acetum scylliticon frequenter dedi, & siccis fricationibus immis-
 cui. Imposui emplastra reuocatoria, amyctica, maxime autem infan-
 tibus competencia adhibenda cataplasmata, desiccantia, ex flore ma-
 ioranati, & cæteris stipticis, cum lenticulæ pollinibus, passo, & a-
 ceto temperata. Aliqui uero scarificauerunt furas eorum, & alios
 res plagas fixerunt, de superioribus humorem deriuare cupientes, &
 sub umbilico paracenteses frequentius adhibuerunt: per quæ conue-
 nient exinanire paulatim, ac per interualla dierum, ne subitanea effu-
 sio, secundum Hippocraten, continuo periculum faciat. Sane po-
 tiones, uel emplastra probata sæpissime profuerunt, ex quibus ali-
 quod compendiosius designabo. Emplastrarum quod etiam splene-
 ticis sæpe profuit, hoc est. Fcenogreci pollinis ÷ IIII. hordei ÷ II ÷
 VII. stercoris columborum ÷ IIII. resinæ frixæ libram .I. cæræ ÷
 VII. acetum quod sufficiat terendo pulueri, qui postea solutis ad-
 miscendus erit. Aliud. Semen miricæ, & galbanum ex æquo tunc
 at: quod perseverantius adhibendum est. Aliud. Pilæ cypressi in
 uino coctæ, & tritæ, axungia ueteri colatæ ex æquo miscentur, &
 imponuntur. Quod si permanferit, satis iuuat. Aliud. Ficus pin-
 gues tusas libra una, & nitri, & absynthij unci. III. hysopi cæroto
 admisce: ut emplastrum temperetur, & uteris. Nam & stercoris bu-
 buli puluere, hordei pollinibus mixtis, & cum oxymelle coctis ca-
 taplasmatibus. Similiter de caprarum stercore frequenter adhibui.

Et unguenta sunt utilia hæc, quæ tumentibus partibus, sub sole
 adhibita profuerunt. Cymolia in aceto contrita, boum stercorea cum
 nitro, & oleo sicionio mixta, & quippiam uini.
 Nam etiam has potiones accipientes, sæpe iuuati sunt. Sambuci
 radices succus, cum oxymelle datus est, & continuo purgando pro-
 fuit competenter.

Ereuphorbij granum, in ouo datum cum pane, corpora hydropico-

A
 παρακέντησις
 est ferrū, quo
 chirurgi utun-
 tur, ad cutim
 aperiendam.
B
 Emplastra ad
 hydropin.

Nota hoc etiā
 num quidam
 ex empiricis
 utuntur.

Cum, aliquoties similiter depurgauit. Aliud maius purgatorium, Stercus columborum drachma. I. rutæ semen drachmis duabus, in oxymelle similiter datur. Inter hæc omnia adhibenda erunt, perseverantibus exercitijs & laboribus, catholice salutem procurantibus, sub quorum perseverantia, hydropum poterit abigi periculum.

¶ De RENVM uitijs, & Vesicæ.
Caput XX.

RENIBVS longo tempore dolentibus, semper uapores, fomenta, & cataplasmata paragorica conueniunt. Diuretica uero sub iunctijs obfuerunt. Indignantibus etenim & reumatizantibus renibus, positionum transitus aduersatur. Declinantibus uero doloribus, beneficijs primo catholicis adiuuandi sunt, fricationibus, & unguentis paragoricis, & siccantibus: etiam ciclicus ordo percurrendus est. Adiutorium emplastri polyarchion, aut diaspermaton sæpe conuenit. Calamintha tunsa cum axungia, & imposita, multum profuit. Dabo etiam potiones ex storace, galbano: uuam passam, pinguem, purgatam: mixtis diureticis aliquibus. ut petroselinum, ameos, asarum, cyperum, daucum, amygdala amara, cum mellicrato. Dedi ego frequenter etiam hyoscycammon. Interea oportet aquis uti dulcibus, & naturalibus, & cibis nutriti omnibus digestibilibus. Dabitur etiam hæc potio omnibus uescicæ, uel renum caussis, & pectinis. Semen lini, papaueris dulcis, draganti, in uncijs singulis, amyli in duabus tunsis, & cum aqua diuretica peratis, ut trocisci fiant in drachmis singulis. Sit autem aqua diuretica omnibus probata, in qua coqui oportet radices feniculorum, apiorum, gramen, & cicer uenereum. Sæpe etiam mastiget de superioribus speciebus, quas ad tempus, aut locum habuerit. Aliud, quod & uulnera curet, & urinæ difficultatem aperiat. Ozimi, & agrestis maluæ semina, in drachmis semis, & apij seminis uncia. I. amygdalarum, uel auellanae rum semuncia singule. Omnia trita, melle temperentur. Sunt & cæteræ potiones sub renum & uescicæ occasione, etiam splenis, uel epatis, aut hydropis molestiam refrænantes, quarum in his omnibus experisumus efficaciam. Phu. ÷ I. celticæ ÷ I. dauci ÷ I. cinamomi ÷ I. piperris drachmæ. VI. meu drachmæ. VI. asari ÷ I. petroselini drachmæ. VI. opobalsami dr. VI. croci ÷ I. liquiriciæ dr. VI. picis indicæ dr. VI. cassiæ dr. IIII. amyli dr. VI. uuæ passæ ÷ I. draganti dr. IIII. uino & melle potio temperatur, & dabitur. Interea licet ex omnibus diureticis speciebus superius comprehensis, omnes uescicæ uel renum caussas posse curari significatum sit: attamē cum speciale sit & hoc uitium, uidelicet urinæ conclusionem sustinere, huic etiam adiutoria specialia ordinanda sunt. Herba parietaria aqua cocta terit cum pauco oleo, & renibus inligatur.

Potio in morbo Renali, etiam aduersus Hydropin uentilis.

Hoc etiam de gramine semper factum est, & samfuco in aqua cocto similiter. Nam ex his omnibus etiam sedentibus, uaporem pati consuevit. Cotilidon herba in uino cocta, potui datur, & continuo diffusuriam sanabit. Nam etiam mulieribus butyrum uetustissimum per pessum adhibitum, diffusuriam curauit: & mellicratum in quo immaturi ætherei, & feniculorum radices, & carduus coquitur, & datur ad urinarum impedimentum.

DE ARTRITICIS, PODAGRICIS, & ISCHIATICIS. Caput XXI.

EX VNO FONTE uitiorum, hæc passiones deriuatæ sunt, sed locorum uarietate, & nominibus determinantur. Nam Artriticis omnibus, ex articulorum commotionibus, subito initium passionis emergit. Podagricis uero ex uno prius articulo est principium. paulatim uero serpendo, grauius omnes postea neruos, et articulos possident. Ischiaticis autem, ex uno coxæ articulo tormenta suppedantur. Fit itaque reumatismus, licet de phlegmate speciali, natura frigida quam maxime fiat, attamen alijs ex humoribus calidioribus aliquando efficitur, & sic effectus, calefacientes aliquando commotiones exulscitat. Frequenter autem hoc phlegma licet natura subpingue sit, uelut est uulnerum sanies, attamen cum se inter articulorum coniunctiones, usu commotionum uiscauerit, tunc tardi gressus, tunc dolores uidentur, tunc tormēta grauiora succedunt. Curantur autem hæc omnia contrarijs suis: ut quod forte & sensu, & tactu calidum commotum fuerit, frigidis interim adiutorijs ab augmentis prohibeatur. Postea uero cessantibus commotionum temporibus, calidis, chalaisticis, & amycticis recuperentur hijs, quibus ille humor uiscosus, & pinguis interiora possidet calefactus, uel tenuatus ab articulis per commotiones frigidis supra dictis adiutorijs, & amycticis imminendum nobis erit.

Monitum te interea uolo, amice charissime, quod quando generaliter interioribus membris dolor iuuatus, nexu quodam, ex collisione humoris uentositatisque colligatur, tum in frigidis plerumque difficulter deprimi poterit, uel depurgari: ergo quum uariæ emergunt species motionum, quæcunque expediunt, medicorum coniecturis, uel iudicio, indulgenda erunt. Licet iam ex consuetudine sibi adhibita, melius is qui patitur possit iudicare, quem frequentes commotiones, & adiutoria famulantia, medicum effecerunt. Quanquam autem rationabiliter omnia adiutoria, quæ ueluti calidis commotionibus adhibentur, uirtute chalaistica & paragorica esse debeant, quo neruorum & articulorum nutrirī, & foueri ualeant loca, concedo tamen, ut ea frigida interim adhibeantur quæ turborem magis in tempore, quam mitigationem præ-

A

Corrupte scri-
ptū est ætheri-
ei: puto autē le-
gendū, Cædri-
des, uel Citre-
os, de hijs em
apud Diosco.
reperio, q̄ in
stranguria at-
q̄ diffusuria ad-
hiberi soleat.

Artriticis.

Podagricis.

Ischiaticis.

B

Cura uniuersalis.

Cautela.

Frigida ner-
uis contraria.

C stare possint. Quibus quidam, ut ille ait, primo releuari uidentur, postea grauius, uehementiusque affliguntur. Hoc etenim etiam nostri Hippocratis nos instruxit autoritas, quod nervos omnes, semper frigida nocuerunt. Ergo quoniam & causas, & origines compendiose digessi, curæ nunc rationabiles, & adiutoria ordinanda nobis erunt. Est namque in professo, quod omnes ægriitudines particulares, sub corporibus membra nexu quodam familiari amplectuntur, ut in singulis, totius corporis substantia constet, & altera alterius auxilio gubernetur. Ideoque nisi præceptis, & adiutorijs catholicis primo iuuentur, aliter particulares causæ curari non poterunt. Qua de re, erit nobis nunc curarum, præceptorumque exordium in sequenti etiam partibus disponere. Conuenit in principio Artriticis, Podagricis, uel Ischiaticis, quibus de capite reuma resolutum descendens has passiones fecit, prius ipsum caput oleo roseo frigido, uel cæteris similibus stipitibus fomentando constringi, & solidari: dehinc inferiora transitu eiusdem reumatis, uel sedulitate uexata, aut ex oleo calido resolui, uel depurgari. Item cucurbitis, uel fricatione, uel perunctione phlebotomum præueniendo, uno penitus, uel pleno anno utendum est.

Cura.

D Sic a carnibus politrophis, sic ab usu uenereo continendo, stomachi præ omnibus bona ualetudo custodienda est, quo accepti cibi facilius transigantur. Vomitus hos, non longa per interualla multum iuuat, aliquando post consuetos cibos, aliquoties etiam ieiunos, acceptis radicibus cum oxymelle. Hoc modo etiam bulbi ex aqua cocti operabuntur. Hoc si etiam post cenam allium accipiant, quod paruo interuallo aqua calida accepta uomitum faciet. Mutationes aeris, uel prouinciarum sæpe conueniunt. Aquæ naturales calidæ, uel uapores earum similiter. Exercitia sane, & labores, uel fricamenta totius corporis & procuranda sunt, & appetenda utentibus. Etenim humores supradicti pinguiore effecti, etiam uexatis articulis dominantur. Igitur quo modo hæc adiutoria compendiose digesta sunt, ita moneo & suauiter ab initio custodientes, podagræ uenturæ, seu potius iam præsentis uolentiam uitauerunt: præiudicantes uero iam tempore, & manifestis podagricis, cataplasmatibus semper his causis competentibus, unguentis quoque, uel emplastris, seu cæteris adiutorijs consuetis uti rectius est: uel certe aliquibus physicis magnam semper potestatem præstantibus.

Quo quidam
podagram de
pulerunt.

Nunc uero transactis præceptis, uel beneficijs catholicis, quibus curæ stoditis, etiam adiutoria singulis partibus laborantibus ordinabo.

Cura Ischia-
dicorum.

Ischiaticis conueniunt præ omnibus uomitus, & cætera præcepta omnium superiorum. Coxæ uero dolenti fodus olei sicionij, rutacei, uel laurini adhibendus est: cataplasmata quoque natura calidiora. Cucurbitis uentosis frequenter locus releuandus est, acerbis clystere injiciendū.

Ex hoc enim frequenter sanguis prouocatus, Ischiaticos liberauit. His phlebotomus in talo adhibendus. Vaporibus, uel saccellis imminendum est, ex pulegio, salibus, uel milio falso. Si uero uel stare, uel ambulauerint, acopis calidioribus, sole sub ardenti fricandi sunt, in quibus & pix liquida, et oleum sicionium, uel cætera superius comprehensibilia laboribus cõacti iuuandi sunt. Expedi etiam equi uectatio: expedi inmodica quantitate ex oleo amaracino, aut syrino, uel laurino, uel glaucino. Si uigiliæ sane interuenerint, doloribus perseuerantibus, soporiferas ingero potiones. Cum uero minoratis doloribus causticis causticis imminendum est. Dabo hyeram, dabo per cibos elleborum: quæ omnia prodesse poterunt, si catholicis præceptis rectius seruiatur. Hæc etiam Phcealgicis rite conueniunt, quibus lumbi dolere consueuerunt. Igitur quoniam hijs passionibus supradictis, ex una origine descendentes, ueluti diuersas cognouimus euenire commotionibus, ut aliquando calidas, aliquando frigiditas patiuntur, singulis hæc adhibenda erunt. Quibus uero sub calido tactu, pedum dolor obuenerit, caulium folia in aceto cocta, & contrita, & ouorum coctorum media duo, pro cataplasmate adhibita, ueluti commotionis uaporem retemperant, superaddito quippiam olei rosei: sed sæpius tepesfacta immutanda sunt. Et si cataplasmati consueto hyoscyami folia elixa, & trita superaddas, par beneficium præstas. Aliud, Ad impetus eorum uaporeos, draganti uncia. i. ex pridie in aqua infundes. Item alia die teris, et superaddes æruginis, & aphronitri albi uncias singulas, & impones. Aliud, Lenticulam coctam teris, cum oleo roseo mixtam, & similiter adhibebis. Nam & lactucarum folia trita cum infuso pane, & adhibita, magnum ad refrigerandum beneficium præstant. Et opium, & crocus aqua mensura, cum lacte bubulo, uel caprino contritus, & impositus, similiter operatur. Et si ex oleo roseo cærotarium misceatur, hoc idem erit. Hæc de uapore dolentibus ordinauit: cærotarium refrigerantibus commotionibus, uapores, cataplasmata, unguenta chalastica, uel paragorica, omnibus & nota sunt, & consueta.

A

φοιἀλγικοι δicitur lumbos dolentes ἀπο του φοιτων, id est, lumbis, καὶ ἀλγίω, quod dolere significat. Contra Podagram calidã.

B

C **I**N OCTAVII HORATIANI LIB. Tertium,
ad VICTORIAM, Depassionibus Mulierum, &
curis earundem, PRAEFATIO.

INTELLEXISSE te non minus nobis arbitror VICTORIA, artis meae dulce ministerium, omnem mei operis efficaciam, in quo imemor non sum praefationis meae, quando duobus Libris pares causas proposui Euporisto, officium uidelicet meum in logica disputatione: sed non longe abest, ab utroque gynaecearum utilitatio. Et quoniam haec ratio tota medendi indiget diligentia, solitaneum libellum confeci de Mulierum curis: solitaneum inquam, & remotum a publico spectaculo. Et ego quidem te scientia iuuabo. Tu uero, cui comunitatis arridet sexus, & secretum facile inuenit tua conscientia, cum fiducia exerce sedulo gynaeceam propositam meo tractatu, & tua diligentia adhibeto medicinam.

C **A**PITA LIB. III. Gynaeceia dicti.

- 1 De Mammillis post partum dolentibus.
- 2 De Praefocatione, quam uocamus *ὀστρίκη πύκτω*.
- 3 De Inflatione, uel tensione matricis.
- 4 De Artriticis.
- 5 De Conceptione.
- 6 De Abortu.
- 7 De Fluxu sanguinis, seu hemorrogia matricis.
- 8 De Vuulneribus matricis.
- 9 De Fluxu reumatis, quem *ῥόυ* appellamus.
- 10 De Gonorrhia, hoc est, spermatis effusione.

C **O**CTAVII HORATIANI GYNAECEIA, seu LIB. III. De Mulierum passionibus.

C **D**E MAMMILLIS post partum dolentibus. Caput I.

MAMMILLAS cum tensione tumentes, uel dolentes, quod post partum quae maxime mulieribus evenire consuevit, quas ex eo etiam grauis dolor inquietat, hoc ordine curare debemus. Per initia mediocriter constringentibus uti conueniet. ut est spongia mollis, infusa in pusca, quae leui anadefimo continenda erit. Sic etiam dactyli, cum pane in pusca infusi, & contriti, saepe par beneficium praestiterunt. Si uero certa ratione lac prohibendum erit, cataplasmati superiori admiscendum est, aut alumen scissum, aut herbae pulicaris semine, aut coriandrum, aut portulaca. Nam & unguenta ex solis earum succis

frequenter adhibuimus, cum penna molliore loca tangentes. Si indi-
gnatio illa, his minime potuerit prohiberi, & lactis aggregatio, maximū
feruorem locis incufferit, tunc cataplasmatibus chalasticis conueniet im-
minere. ut est panis in mellicrato infusus, et cum oleo dulci contritus. Si
miller etiam de seminibus tam lini, q̄ scenogræci, uel hordei farina, ali-
quando singulis, aliquando cōmixtis, & cum adipibus sæpe porcinis re-
rare non potuerit, spongij mollioribus infusis in aquis chalasticis, dul-
cibus, & paragoricis, quæ ex hybisco, & seminibus lentis, & scenogræci
lanis, oleo dulci calido infusis, fouenda erunt. Si saniem forte colleger-
unt, iam suis temporibus, & proprijs adiutorijs maturata, aperienda
erunt: ut sub una egestione possint penitus percurari. Si uero mini-
me percurari possint, transacto impetu, uel indignatione mammarum,
Sane si eadem infantem nutrire minime decreuerit, tunc cærotario su-
per prædicto puluerem contusi lapidis molaris admiscebo, anadesmū quo-
que mediocriter stringo, lactis impetū prohibiturus. Quod si lactan-
tia arripuerit uoluntatem, tunc anadesmus laxior, tunc fomenta chalaasti-
ca adhibenda erunt, quæ lactis non prohibeant copiam ministrari, sed
magis præeuntibus fomentis, & uaporibus supradictis, cypero, ouo, &
croco in unum contritis, mamillas unguendo adiuuabo. Alij pumi-
cum cum oleo cyprino tritum imposuerunt. Alij cuminum cum aqua
trinitum. Alij uero fabæ pollinibus uuam passam purgatam, & con-
tulam miscuerunt, & ex his cataplasmando, lactis auxerunt fecundita-
tem. Sic sesamo trito cum oxymelle, sic cantabro cocto similiter in oxy-
melle, sic de hederæ folijs contritis, sic de ficis pinguibus tunsis, sic de cæ-
cis recentibus, tritis cum oxymelle, cataplasmata confecerunt. Quibus
omnibus lactis secundum officium procuratum est. Si lactis interea
nimium pondus, etiam duriciam procurarit, folijs apiorum, uel men-
thæ, uel caulium cum pane tritis, & mellicrato, illam duriciam resolu-
mus. Ergo per initia generaliter omnibus mediocriter stipticis obuian-
tum est: per augmenta, uel impetus, chalasticis uel paragoricis: & licet
hac lege medendi omnibus seruiendum sit, attamen māmillarum mol-
lium intuitu, omnia moderatius sceminis adhibenda sunt.

A

Mammillæ sa-
nie tumentes,

Cura Mam-
millarum lac-
seruantium.

B

Contra Mam-
millarum du-
riciem.

De Præfocatione M A T R I-
C I S. Caput II.

SUNT VARIÆ & diuersæ caussæ Matricem frequentius
auentantes, quæ licet sub duabus præcipue principalibus passionibus,
constrictionis, uel laxationis comprehendantur, tamē etiam partim sub
teris accidentibus, alias caussas efficiunt. Huic ergo sub definita lege

g

Matricis com-
motio.

Græcū opus
Autoris.

ἰνκοπισμὸς uidei esse uocabulū a re ipsa deducit, nempe ἀπὸ τοῦ κόλπου, quod sinū significat, ut scilicet ἰνκοπισμὸς dicat infusio, quæ fit in sinū, quod alias per pessum, aut nasale medici fieri præcipiunt.

ἰνκατισμὰ.

μύλην.

C profersionis, quæ constricta sunt soluo, resoluta uero (quibus quanto maxime & lassitudo sociatur) stipticis potissimum, atque mediocriter frigidis stringo. Quibus autem repentina commotio Matricis do- scitur, hæ musculorum omnium contractione, & totius corporis dolore nimio quatiuntur: & hac ui sæpe intercæptum uocis officium, sub horrore casus, ueluti paraliseos mentitur imaginem: quam passionem in græco opere ὑστρίκων νόσον appellamus. Quo tempore ad illa duo præsidia principalia, omnibus conclusionis necessitatibus subuenientia, recurremus, phlebotomi præsens beneficium, & uentris purgationem. Specialia uero fomenta olei dulcis calida, & aquarum consueta chalarsticarum cataplasmata de seminibus paragorica, cum mellicrato. Emplastris, ut diaquilon, carotaria simplicia ex adipibus temperata, & medullis. Pessaria ex melle & butyro. Item libianum, & cæra, quorum confectiones subiectis adiungo. Ex encolpismis succis, aut ptisanæ, aut scognæci, aut olei dulcis. His articuli & calefaciendi sunt, & mollius constringendi. Ventosis quoque admotis inguinibus, uel femoribus, recursum, uel inclinationi matricis occurremus. Fumigijs bene olentibus, ad inferiora matricem prouocabo, odoribus enim grauibus repercutitur. Minoratis uero supradictis accidentibus, plena quoque declinatione, manifesto conuenit iam exercitijs aptis sexui commoueri, & aëris, uel locorum mutatione iuuari. His cibi humaniores, his iam lauacra concedenda: uinum attamen sub moderatione.

De inflatione, uel tensione
M A T R I C I S. Caput III.

D I N F L A T I O N E M, uel tensionem si longo tempore Matrix agra concæperit, omnibus superioribus chalarsticis & aptis constricti- onibus imminebo, superaddens cataplasmatibus ficus tunsas, absynthij puluerem, uel eius decoctionem, epithimata amyctica ex puluere lauri baccarum, pyretri, castorei, nitri, & cæterorum similium, carotario com- mixtorum. Expedi frequenter polyarchion uti. Encatasmata uero, uel uapores ex decoctionibus stafilini, dauci, pulegij, uel cæteris simili- ter diureticis procurabo. Inflationibus diu permanentibus, artemisia admiscenda, aut marrubium, hyssopus, aut bacca lauri: aliquando ca- sia, & celtica: ex quibus etiam pessaria conficienda erunt. Nam ex ruta uiridi, trita cum melle, pessario semper utor temperato. Superaddo ni- trum, uel aphronitrum, pulegium, ficus pingues purgatas, & contur- fas, cuminum: sed ad eorum sensum mordacem, & calidum temperan- dum, lactis temperabo commixtione. Si uero duriciam contraxerit, quam alibi mylen appellamus, hanc primo sicuti contra inflationem ordinando contexuimus, adiutorijs chalarsticis imminens soluere labo- rabo. Omnibus supradictis constricti- onum accidentibus minora-

is, iam conuenit ex paruo leues attentare gestationes, & sub certa de-
 dinatione passionis, appetere lauacra, cibos humaniores præsumere,
 & post resurrectionem corporis, anechicis temporibus, omnes ex ordi-
 ne ciclicas disponere curationes, inguinibus adhibendas.

A
 ἀνεχικὰ tem-
 πορα.

Has semper perfolidabit etiam lauacrorum fri-
 gidorum consuetudo disposita.

¶ De ARTRITICIS,
 Caput IIII.

CONTINGIT interea frequenter certa, & specialis passio
 foeminarum, ut aut naturaliter aliquando clausæ nascantur, aut uul-
 neribus præeuntibus, ac cicatrice interueniente clausæ fiant, aut præ-
 senti indignationis interuentu penitus concludantur. Si ergo ex
 causa præsentis indignationis obductæ fuerint, omnibus chalaisticis
 adiutorijs, ex lege resoluendæ erunt. Sed si ex uulneribus obductæ
 cicatrices, aut nescio qua illa lege nascendi clausæ fuerint, quod tam-
 en aut digitis, aut oculorum possit fide probari: tunc a chirurgicis con-
 siderata mensura, referandæ erunt: ea tamen intentione, ut hæc pate-
 factio, lintheolis, aut alijs adiutorijs patefacientibus diutius distermine-
 tur, ne obductæ in se identidem scissuræ recentiores, occa-
 sionem claudendi protinus fortiantur.

Artrítica
 passio.

B

¶ De CONCEPTIONE,
 Caput V.

ALIQVAE mulieres, quæ uoto posteritatis longo tempore
 desideratæ, afficiuntur, medicos accerserunt, quas effectus elaboratæ
 conceptionis, felices & peritas exhibuit. Nosti itaque o Victoria, pro-
 ceptis comunis hoc magis esse necessarium ministerium, quæ ex offi-
 cio, aut gloriæ accrescat * medicæ promittenti, si suscepta conceperit.
 Unde licet in scia non sis huius curæ, conceptionem procurantis, attam-
 en disposita tibi, consyderatis omnibus ordinauit, per quæ curandum
 erit. Prius inquirendum est, necubi officium matricis, aut inclina-
 tum sit, aut conclusum: unde aut modicis purgationibus aperientibus
 impeditur, aut tempore purgationis, internorum dolore nimio con-
 quassatur. Quod si forte ita res habet, phlebotomanda erit, de talo quæ
 maxime: quo ad inferiora uicinior materia prouocetur. Sic deinde ad
 ordinationem curæ aduertendum nobis erit, quæ conclusum prius mo-
 derate orificium patefaciat, ut purgatione solenni citra offensam dispo-
 sita, & desiccari, & calefieri matrix possit. His etenim rebus ita dispo-
 nis, conceptionis uota facilius subsequantur. Si phlebotomo adhibi-
 to, necdum tempus sua secreta cognouerit, tunc oleo dulci, uel anethi

Alias, * aut
 medicæ pro-
 mittenti, aut
 susceptæ con-
 cipienti.

Cno, uel rutaceo inguina fouenda erunt: & post lana, in eodem oleo calido infusa, contegenda. Tunc cataplasmatibus chalaisticis calefacienda: quibus admiscebo aut artemisię puluerem, aut dictamni: quarum etiam in aqua coctarum frequenter uapores exhibeo. Nam & fumigia uaporatis partibus supponi conuenit ex supradictis herbis, lapide gagathe adiuncto. Si his omnibus rite adhibitis, naturalis circa purgationem ordo permanferit, matricis officio mediocriter relaxato, iam adiutorijs conceptionem procurantibus imminendum est. Continuo igitur cum se purgatio citra offensam transegerit, ex diaquilon, uel libiano, pello cum nardino, uel roseo prius resoluto, encolpismo uti conueniet. Et post matricis delanationem, ex eodem medicamento, & pello priore, pessarium adhibere continuis diebus triginta conueniet, usque in diem uenturam alterius purgationis. Quibus transactis, libiano nitrum conuenit commiscere, quod adhibendum erit: post encolpismum, ex subiectis speciebus disponendum. Cardamomum, dictamnum, artemisiam, irim, rutę semen, omnia contusa & cribellata, oleo dulci & plurimo miscenda sunt: ut ex his ante pessarium fomentum adhiberi possit. Commodius interea fiet, si huic fomento recentes porcinos adipēs, aut anserinos admisceamus. Post quod continuo pessario tali uti expediet. Ficus pinijciamus. Desuper uero libianum superimponi conueniet. Deinde in terfecti nitri glebam accipimus, & in modum balani collyrium factum, molli lana contegimus, quod super illitum libiano injiciemus. Nullo etenim remedio meliore & magis innoxio, aut corrigi marrix poterit, aut purgari, quam usus nitri suppositione. Postquam uero his adhibitis, quę sufficere arbitror ad omnia corrigenda, quę impedimento conceptui esse possunt, iam uti conueniet his duobus sequentibus pessarijs aromaticis, conceptionem maturantibus. Fit autem prius hoc modo. Cęra alba, adipe gallinarum, terebinthina, & nardino oleo. His omnibus ex æquo solutis, cõagulum leporis admiscemus, & hoc post encolpismum supponemus. Aliud uero omnibus experimentatum usibus, sequens hoc est. Cassiam fistulam, folium, spicam indicam, amomũ, in uncijis singulis, omnia cribellata cum staphilino, aut nardino oleo, accepto cõagulo leporis admiscemus: & hoc pessario, ordine adhibito, rite est maturata conceptio. Iam nunc & superiorũ pessarium conuenit subiungere compositionem.

Nota apud ueteres aliud fuisse Nitrum, quod nunc utimur. Idque ex hoc loco satisprehenditur, tum etiã quod añ dixit de gleba nitri. Cum hodie quod uocatur nitrum, sola decoctioe e terra eliciat, expurgeatque.

Pessarij Diaquilon compositio.

Pessarium Diaquilon contra omnes conclusiones utilissimũ & probatum. Lini semen, altheam, scenogræcum, omnia æquis ponderibus in uas nouum mittimus, ubi oleum dulce, & aquam aqua mensura adijciemus, ut semina pertegantur. Quę cum molli uapore coequi & bulire cœperint, undatio, uel spuma quę supernatauerit coligitur. Cui anserinos, uel gallinaceos adipēs, & cætera iungimus, ut

Pessario moderamentum faciamus. Sic nos Diaquilon pessarium con-
 ficimus, quod sollicitius si fuerit temperatum, unguentū magnum cha-
 lasticum, uel paragoricum faciet. Libianum uero sic facimus. Cerae
 ponticae ÷ IIII. masticis ÷ I. storacis ÷ I. adipis anserini ÷ III. butyri
 ÷ III. medullae ceruinæ ÷ IIII. nardini olei ÷ IIII. Haec omnia secun-
 dum consuetudinem tunsa, soluta autem miscbimus, ut pessarij tem-
 peries procuretur. Haec est ordinatio curæ, omnibus mulieribus ad-
 hibenda concipere cupientibus, quam breuiter conteximus. Sunt eti-
 am alia quamplurima, ab alijs uarijs coniecturis composita, quæ magis
 causticis adhibitis, forsitan possint purgationem sanguinis extorquere.
 Commodius est autem sic impendere officium medicinæ, ut cum susce-
 ptam causam curare coeperis, alia non creetur. Sunt alia duo genera
 pessariorum: at ego magis blandis, quam causticis, conceptionis caus-
 sa procurandæ, purgationem sedare uolo, quam extorquere: quibus
 etiam magister meus, & purgationem absque offensa se procurasse fre-
 quentius testabatur, & conceptionis officia perfecisse. Ea sic confici-
 entur. Opobalsami ÷ I. peucedani ÷ I. aristolochiæ ÷ I. myrrhae, & cro-
 ci semuncias singulas, medullæ ceruinæ, & adipis anserini semuncias
 singulas: semina seorsum quæ addenda sunt cribellantur, & solutis ex-
 more miscentur, & sic tusis pessarium fiat. Hoc primo pessario exem-
 pro, mox tempore secretorum post balnea supponendum est: quod du-
 abus horis continendum erit. Aliud pessarium, cuius sequens ista con-
 sectio est. Opobalsami uncia. I. opopanacis ÷ I. thuris masculi ÷ II. cin-
 namoni ÷ I. I. myrrhæ ÷ I. costi semuncia. I. croci, cassiæ ana semuncia. I. hæc
 similiter contrita, oleo irino commiscentur, ut paulo pingue fiat: cum
 uero utendi tempus aduenerit, post purgationem & balnea, & pessarij
 prioris usum, uteris necessario linimento. Peregisse me arbitror quæ-
 plurimas sub constrictione mulierum ægritudines, e quibus si quas for-
 te minime comprehendimus, sub uno & simili relaxandi beneficio ui-
 sitandæ erunt. Variæ etenim pro causarum temporibus, ad-
 iutoriorum species poterunt adhiberi, eadem at-
 tamen medendi omnibus uirtus.

A
 Libiani com-
 positio.

Magistri testi-
 moniū citat.

B

De ABORTIUIS.
 Caput VI.

ABORTIUM dare nulli unquam fas est. Ut enim Hip-
 pocratis attestatur oratio, tam duri reatus conscientia, medicorum inno-
 cens officium non decet maculari. Sed quoniam aut matricis uitio, aut
 ætatis impotentia, sub qua præpropere frequenter partus euenit, scemi-
 ne periclitantur, expedit pregnantibus in uitæ discrimine constitutis,
 sub unius partus sepe iactura, salutem mercari certissimam. Sicut arbor
 fructibus arefcentium ramorum accommodatur salutaris abscisio: & naues

Comparatio
 pulchra.

C pressæ onere, cum graui tempestate iactantur, solum habent ex damno remedium. Vnde breuiter huic loco adnectenda, continuo designabo.

Pecus ueteres abortiuū, seu fœtum immaturnam uocauerunt.

Νεόφυτα hic uocat abortiuā, eo qd recentē nata sint.

Si ergo necessitatibus, aut ætatis immaturitate, aut uitij superius comprehensis, pecus molliter subtrahendum erit, his quammaxime consensio faciendum, ut cataplasmatibus chalasticis artemisiam succos, aut tuse puluerem misceamus: dictamni quoque similiter. Sic aristolochiam, sic rutam seminibus: sic & fomentis, & supradictarum specierum decoctionibus factis uti conueniet, quæ scripta sunt in cura concaptionis, ac sanguinem innoxiam prouocantibus. His uero sequentibus aliqui uisum remedijs, duris forsitan corporibus minus obfuisse uidentur, qui sanguinem extorquentes, simul etiam uenientia pecora pertraxerunt. Sicut cum rutam uiridis potui dederunt, ad neophyta excludenda. Hanc eandem rutam uiridem, cum rancidis nucibus, & cum melle tritam dederunt, asseuerantes pro pessario apponendum. Interea etiā myrrham, & artemisiam, & leucosemen, ex æquo cum succo menthæ, potui similiter post balnea dari debere asseuerauerunt. Item lupinorū amarorū puluerem, myrrhæ, & leucosemen: quæ omnia ex æquo cum menthæ succo temperauerunt, ut trochiscos conficerent: quos cum decoctione artemisiam, aut dictamni dari constituerunt. Alij radicem panacis, myrrham, aloes, ex æquo, similiter succum menthæ uiridis temperauerunt. Alij collyrium suppositorium facientes, sic se hæc innoxie extorsisse testati sunt.

D Myrrhæ, & absynthij, irios Illyricæ, radicis panacis uncias singulas, gummi ÷ II. quas in succo scenogreci infuderunt. Ex quo mixto cum puluere supradictarum specierum, collyria, uel balanos confecerunt, quos post balnea supponebant. Nam dictamnium cum uino tritum post balnea potui dabant, & continuo pene immaturas animas excludebat. Sed & ouium fel, in mellicrato dederunt, æque uiolentum. Sic fel taurinum cum nitri combusti puluere, hyssopi ceroto miscuerunt. Aliud. Hyssopi cerotum. Nitrum tostum, ciminum singularum uncia. I. ficus pinguis albas bene tritas ÷ II. cum lacte muliebri pessarium supponendum temperauerunt. Sed & nostro pessa utebantur, ex solis pinguis ficibus tussis, balanos, uel collyria supponentes, quibus nos etiam speciem nitri admiscuimus: sed innoxie etiam purgatio procuratur hoc modo.

Aliud exclusorium uiolentum. Myrrham tritam, & elleborum felle taurino miscentes, & temperantes pro pessario supponebant. Aliud. Myrrhæ uncia. I. ficus pinguis trite lib. I. galbani ÷ I. aphronitri ÷ III. omnia trita, tuse ficui commiscebant: & cum usus forte fuerat necessarius, cum melle pessarium ab hisdem temperabant. His etiam ptarmica adhibuerunt ex elleboro, struthio, castoreo: ut membris omnibus exagitatis, pecus facile extorquere ualissent. Cōacti etiam aliorum scriptura elegimus, inclyta quidem sub illis necessitatibus, si saltem uel non inportunis mensibus ingerantur. Sed quoniam his inconsyderate fere

Confectio Ceroti hyssopi.

Sternutamentum ad excludendum fœtum.

quenter ita rebus gestis, ut & uapore adhibito specierum, hemorrhoiæ A
 uenerunt, per quas, & uulnerationis pene incurabiles fluxus, læsas fœ-
 mina occupauerunt, ad hæc nos quibus ualemus tandem
 adiutorijs salubribus obuiamus.

¶ De HÆMORRHOIA ma-
 tricis. Caput VII.

HÆMORRHOIÆ matricis (licet etiam ex alijs fieri so-
 leant) attamen, quoniam omnes una lege medendi curandæ sunt, sub-
 iectis earum caussis, adiunctisque omnibus, ut arbitror, sub constricti-
 one passionibus, eisque pertractatis, ad resoluta, & sub effusione labo-
 rantia descendimus. Quæ, quamuis sepe chronicarum more caussarum
 difficile liberentur, uaporibus constringendæ sunt, ex decoctionibus spe-
 cierum omniũ stipticarum, quas etiam nunc subiectas admoueo. Myr-
 ri uiridis flore, malogranati cortice, & arboris pini, siliquarum folijs, uel
 baccis lentisci, similiter rosa sicca, & galla, rore syriaco, & ceteris simili-
 bus. Item encolpismis imminere conuenit ex croco, hippoquistide, aca-
 cia, omphacino, lapide hemathite, lemnia sphragide: omnibus tuis, &
 mixtis decoctionibus supradictarum specierum, aut succis polygoni, B
 uel arnoglossæ temperatis. Post uero, spongia infusa in pusca, & sup-
 posita, muniendæ erunt. Inguinibus uero, lanas infusas succis supradi-
 ctis imponi suadeo. Expedit interea omnibus superioribus locis us-
 que in mammillas, cucurbitas stalticas ignitas imponere: sic etiam inter
 scapulas diu perseveraturas, sed molliter detrahendas. Epithimata uero
 staltica, quæ dysentericis ordinauimus, imponenda sunt, quammaxime
 ex dactylis thebaïcis, in uino uel aceto decoctis, ex cærota-
 rio commixtis, speciebus quoque, quas nosti
 competenter posse constringere.

¶ De Uulneribus M A T R I-
 CIS. Caput VIII.

S I U V L N E R A T A ex his Matrix fuerit, quibus uulneri-
 bus interius putredo frequētius sociatur: aduertis ex egestionibus, qua-
 tenus debeas caussæ succurrere, adhibēdo aut trochiscos ex auripigmen-
 to, calce uiua, sandaraca, puluere chartæ combustæ, & cæteris similibus:
 quos ita conficito & temperato, ex succis omni-
 um specierum supradictarum.

¶ De Fluxu R E V M A T I S, quem *ῥούμ* appel-
 lamus. Caput IX.

S I E X H I S fluxus perseverans sanguinis, uel humoris, calo-
 rem uariantis, molestiam fecerit, quem nos *ῥούμ* appellamus, his omni-
 bus superioribus imminendo constringendus erit, uel desiccandus.

C Si quis uero etiam potionibus curare uelit, habet has potiones, a nobis similiter ordinatas, in his autem qui sanguinem uomuerunt, aut dysenteriae uitio laborarunt, si humanius res profecerint: ut ueluti in chronicis mos erat, aliquando commoueantur, aliquando sub blanda dimissione releuentur: quo tempore cicli nobis iam omnis ordo intendendus erit, & arripiendus. Vomitus prius frequentior adhibendus, quam maxime per radicum acceptionem. Exercitijs paulatim crescentibus imminendum est. Aëris mutationes appetendæ. Locis ipsidem psilotra, pariter, dropaces, & synapismos appono: quibus omnibus perseverando, uim magnam reumatis, magnis ualeamus adiutorijs superare.

Sane si sanguineus & cum dolore fluxus fuerit, etiam phlebotomo eas expedit releuari, omnibus supradictis stipticis imminendo.

E De GONORRHA, id est, spermatis effusione. Caput X.

D EFFUSIONE aliquando etiam spermatis spontanea, & impropria foeminae fatigantur, quod in grecis nostris *γυναικίαν* appellamus. Haec quae in uiris, hoc uitio laborantibus, superius ordinata sunt, etiam foeminis conuenit adhibere. Ordinatam gynciarum dispositionem, etiam cere arbitror principalium passionum constrictionis, et relaxationis causam, ex paruis omnibus adiutorijs, competenter adiunctis. Caetera uero quae artis officio parturientibus aut disponenda sunt, aut facienda, usu magis quam lectione debes aduertere: ut intelligas quae pertineant ad salutem mulierum.

¶ Tertij LIB. Finis.

¶ OCTAVII HORATIANI LIB. III.
ad Eusebium filium, De PHYSICA
SCIENTIA.

Menandri historia.

SCRIBENTI MIHI de Physica scientia, qua te maxime delectari intelligo, sufficere arbitror Menandri comici insigne argumentum. Apud ciues suos cum fructu diorum annis, magnae scientiae laboraret inuidia, produxisse in theatrum fertur suam, partu plenam (hoc enim in loco celeberrimum Atheniensis eloquentiae auditorium erat) produxisse inquam, expectantibus auditoribus, plenam suam, ibique eius exectum uterum in euripo fuisse proiectum. Cumque interfecti pene, ductu tamen naturae agerentur, Athenienses, inquit, uiri, si in paruis annis scientiam meam miramini, istos natare quis docuit? Hinc aduertere datur, Eusebi dulcissime filiorum meorum, gratum mihi testimonium. Valde enim in te amo laboris mei operaprecium, & quod tu mihi nunc scribenti contigeris auditor. Di

xi, datur aduertere, quantum naturæ uis pateat in omnibus elementis, eorumque semine, atque animantibus, cuius uirtutes non frustra inter se dissentiunt, aut secum copulantur. Alcyonio herba pastæ oues periclitantur: mox radice eius assumpta liberantur. Mulorum sanguis potus, uenenum est: carnes eorum cibo datæ, sunt remedio. Medentur uentris tormento canes, pastæ gramine. Et horrida sus nebulam discutiunt, campo pabulata: & iacta per dictamnum excluduntur tela. Et ceruilongæ uita, adæsis mutatur cornibus. Et communes Chelidoniæ, communibus herbis, pullorum suorum declarant oculos. Ad postremum, natura omniparens, ueluti adiuncta charitate, cuncta animantia prosequuta est. Quæ enim nascendi sortem tribuit, uiuendi ac ualendi substantiam non negauit. Est enim in omni mundo natura, quæ operetur grande secretum. Sed illud mirari non desino, cur irrationalia, & uagæ aues, & agrestes feræ, ad beneficia naturæ propius accedant. Supra contexti dabitis mihi ueniam operis, Patres, Priores. Disputationum enim uestrarum rationes, morbidorum animalium generis, & his similis ætas mundi rudis ignorauit. Pythagoras Aegyptiæ scientiæ grauis autor, scribit singula nostri corporis membra, cœlestes sibi potestates uendicasse. Vnde fit, ut aut contrarijs quibus uiuentur, aut proprijs, quibus placantur, conemur. Hinc est, quod & Romani, Febri ædem statuerunt, & quod Quartanas Saturni filias affirmauit antiquitas. In quarum curatione, Democritus inquit, pollutione opus esse: ut sunt cædes, & culpæ, & menstrua mulieris, & facrum auium, uel uetitorum animalium carnes cibo datæ, & sanguinare potus. Nam & epilepsin, quam hieran noson appellauere, sic curare præcipit: efficaciam potentiam præferens, & uitans inquiri rationem. Sed hæc non nos primi prodimus: fateri non poenitet: communita sunt, quæ cum ueteribus sentio. Atqui mea quæ scripsero, in hijs duntaxat & nos magis posteris placebimus. Nec mirum, si nulla circa uiuos fama est. Sua tempora lector non amat. Hinc est illud clarissimum Saturni distychon,

Parua coronato plausere theatra Menandro,
Riseruntque suum secula Meoniden.

Nam & Magister meus, quo me usum esse præceptore præmiseram, dum uiueret, bellus habebatur, qui nunc orbe toto Vindicianus celebratur. Et profecto nullius unquam uirtus, digne suo seculo honorata est: uel quod inuidiæ, fortunæque locus inter uiuos maneat, uel quod a miseriæ orto desiderio celebretur post fata probatio.

Herba polygono coronatus, quam quis Luna decrescente fustulerit, dolore capitis caret. Similiter etiam herba illa, quæ forte inuenta fuerit in capite ænearum statuarum. Nam & reliquias bouis potantis si quis biberit, molestia capitis releuabitur. Spu-

A

Naturæ
secreta.

De Chelidonia herba nota est fabula. Vocat autem & aues, & herbam ipsam communes, quod ubique fere reperiantur.

Sermonem uertit ad priores, uidelicet philosophos, atque physicos.

B

De æde quidem Febri statuta, uide Plinium libro. 2. cap. 5. Quod autem quartanas Saturni filias uocatas ait, ob eorum morbi tarditatem malignamque dicitur. Nam Saturnus iter planeras reliquit natura piger atque malignos ab astrologis esse perhibetur.

Vindicianus hic fuit archiatrus Valentiniani Imperatoris.

Ad Capitis dolores.

Cma uero eius fronti illita, lege secretiore naturæ, graues inquietudines capitis sedat. Et cornicis cerebrum, quolibet genere acceptum, paria facit. Similiter etiam muris cerebro comesto, natura omniparens, magnum remedium caput dolentibus præstitit. Ferulæ quoque combustæ cinis, oleo mixtus, fronti uel capiti illitus, inquietudines capitis saepe sedabat. Tantum etiam de uulturis cerebro, mixto oleo peruncum caput, frequentius liberatum est. O quantum naturæ uenerationis debetur. Nam magnes lapis admotus capiti, ex altitudine latentes morbos eripuit: & nidis hyrundinum mox expositus, atque cum aceto contritus, frontique illitus, par beneficium procurauit. Hæc Physica remedia sufficere arbitror caput dolentibus, & hinc etiam de epilepticis quædam ordinauimus. Remediorum recte adhibitorum efficacia, semper causarum bonos exitus confirmauit. Latentes epilepticos, Gagathis lapidis admotum fumigium, semper repentinis casibus publicauit. Hoc de araneis parietum, hoc de stercore canum fumigium similiter facere constat. Nam & opertos caprarum pellibus, si in aquam ingredi facias littoris, infusis plantis, & tectis, epileptiæ passio commouebitur. Similiter etiam si nares eorum opobalsamo tangas,

Contra Epilepsiam,

Dsollicitius epilepticos publicabis. Et acaciæ pulueres si cum aqua calida accaperint, & si continuo correpti fuerint, insanabiles erunt. Sin uero febrierint, facilius liberantur. Hoc de prodendis, uel cognoscendis epilepticis scripsimus remediorum, nunc opus est ordinatione.

Peoniæ radix magnū præsidium præstat, si continue potata, frequentius odoretur. Sic Alicacabi, sic nycteridis radices medentur. Ex corio frontis asini, facta ueluti fasciola, eorum articuli constringendi sunt, & dextri eius pedis unguæ portatus circulus, pari conditione medebitur. Interea caprinas tunc tantummodo carnes comedentibus, camelorum medulla, oleo roseo resoluta, tempora capitis, stomachus, & totum pectus matutinis horis perungendum est. Ex sanguine muftelarum unguentum commode adhibitum, par præstitit beneficium. In ipsis uero commotionibus, si sanguinem de eius pedum digitis elicias, quoquo pacto, & eius frontem ex eo tangas, & labia, continuo exurgit. Tunc etiam asini lotio aspergi conueniet. Adde interea, quod ille ait, si mihi fas audita loqui, quod necessitas procurandæ sanitatis extorquet, eodem lotio asini potari eos debere, & hyrundinum sanguinem, cum thuris masculi puluere, sub æqua ponderatione, cum oxymelle similiter sumere. Sic alij ueteriores sub certo secreto naturæ, ex cepto capite ac pedibus, cæteras mustelæ reliquias, atq; partes corporis obtulerunt, ex cuius cibi beneficio, molestiam passionis frequentissime declinauerunt. Aliud. Vina multum acria horis matutinis data, diebus triginta continuis profuerunt.

Pari forma, etiam ex testa cerebri asini combusta cinis datus profuit.

Sic altheæ succus, sic cōagulum leporis, in modum grani erui per dies xxx. ministratum, horis matutinis, epilepticos liberauit. Nam & mulieribus menstruantibus, hoc uitio laborantibus. cōire conueniet. Hæc episcopi præcepta, et probata remedij cura disposita, deinde reliqua, ut potero, uaga, & disseminata remedia collecta designabo. Hybiscū, & caricas discoctas, & tritas diligenter, ubi admiscueris, admisces passum calicellum plenum, modicum axungiae porcinae, quasi unciam, & pollicem de hordeo, ita ut hybisci, triti, uncias. II. caricarum unci. II. non febricitanti admisceas, cum quantum merum est. Febricitanti autem, aequam de hybisco, & caricis ubi bulierit, hoc cataplasma impones, & usque in alterum diem mane habeat. Et item alia similiter facias, per dies quinque. Postea diameliton solues cum caroto, & pones: deinde iunges in ipsa diameliton, etiam aliquantum despermaton: & cum melius habere coeperint, das potionem athanasiam in aqua calida, & cochlear unum mellis, & cochlear unum aceti. Hoc per triduum facis, & si usus exegerit iterum repetis cataplasma. Ad Vesicæ autem dolorem, coquis aquam de fenograceo cum hybisco, & fomentabis super pectinem, de qua calida, ita ut ante oleo calido omnia loca quæ patiuntur perungas. Quæ cum facis, sedebis super peluim maiorem, & leuiter fomentabis: ne loca contendantur. Postea detergis diligenter, & facis cataplasma de fenograceo, & lini semine, & polline hordeaceo, in aqua & oleo, ac modico melle cocta, cataplasma inducis, et pones. Omnia loca cum ipsis quoque testibus percooperis. Hoc tamdiu facis, donec dolor recedat. Deinde decoquis adarcem, origanum, & petroselinum, & sic dabis potionem cum modico melle. Medicamen autem diameliton solues cum caroto mollissimo, & cum adipibus pollinis, uel porcellinis, & medicamentum basilicon, ita ut ante clysterizes eum qui patitur, exinaviendo stercurum, & sic curabis eum. Confectio medicamenti ad matricem curandam, uel menstrua prouocanda. Primo diffumigatur mulier sedens, de storace, ante quinque dies quam menstrua ei solent uenire, et encolpizatur pigmentis, quæ inferius scripta sunt. Diaquilon unc. I. basilicon semuncia una, cæræ punicæ ÷ I. adipis anserini ÷ I. oleo libyacio quantum necessarium fuerit. Species autem solues cum oleo liliacio, ita ut medietas cum aqua supra focum buliat, & alteram medietatē cum super predictis medicamentis & olei uapore facias calefcere, ut sic soluantur. Et cum coeperis uelle encolpizare, antea uentrem eius cura de succis ptisanæ fortiter discoctæ, immixto clysteri oleo anethino. Et post istam inlectionem, si purgatio Menstruorum plena non fuerit subsequuta, dabis ei puluerem picræ cum uino, & melle, & calide permixtum. Sed ante quartum diem consuetę purgationis, ita cura, ut antequam encolpizes, primo de succo ptisanæ decoctæ cum anethino oleo, uentrem cures, & sic encolpizes: & hoc usque in diem purgationis, si necesse fue-

A

Ad Vesicæ
dolorem.

B

Ad Matricē,
& Menstruo-
rum prouoca-
tionem.

Hygnæ opera
tio mirabilis.

Crit, bis in die facies, & nunquam anhelitum uel dolorem stomachi patitur. Hygna dicitur solutum collyrium. Et dicitur Panchriston. Facit autem ad multas passiones, & est approbatum. Ad synanchem, penna illita faucibus, eam soluit. Ulceribus uero aurium prodest cum melle at tico, & uino, æquali pondere solutū, calefactumq; , ad aures immissum, & non effusum. Ulcera locorum omnium emendat, præcipue tamen oculorum foris illitum: duricijs etiam palpebrarum sic confectum quoquo modo se habeant, si penna molliter inungatur, uel tangatur. Asperitates uero deintus ueteres palpebrarum sanat: albedines, suffusionis membranorum, de oculis expurgat omneis. Morsus omnium serpentum curat: siue intrinsecus potu datum in uino, & oleo bono. pari mensura quantum sufficit calefactum: seu deforis penna illitū, bene sanat. Cuius compositio talis est. Aeraminis combusti unc. ii. mysi assati semunciam, myrrhæ trogloditis unc. i. croci semuncia, passi cretici heminā, piperis communis semunciam, uini aminę candidi quod sufficit. Vniuersa cum dimidio uini in mortario teris, per dies numero, xxij. Proinde reliquum uinum permiscens cum passo cretico coque. Agitatū transcolas in trullionem, sed immittis simul supramemorata de mortario, in ipsum trullionem: tunc uero leuioribus carbonibus impositum trullionem, omni

Dhora agitas, ne illa quæ grauiora esse uidentur, in fundo remaneant, & comburantur: ergo mouenda sunt sine intermissione. Et quum seruendo, in modum mellis deuenerit, in frigidatū uase uitreo seruare debebis.

Ad Conceptionem,

Ad Conceptionem. Leporis uuluam assatam teris, & dabis in uino mero, in balneo sabanis insidenti bibere, ieiune. Si ipsa die uel nocte tacta fuerit a uiro, concipiet. Ad conceptionem experimentū. Nardum asianum, uuam uero passam creticam purgabis, ut tollas grana que habet, & myrrhæ trogloditis modicum, teris diligenter more collyrij. Sic enim probabis. Ad rostrum applicas, & labia inde fricas, si dulce est: si mulier utatur. Si uero amarum, adauges uuam passam, et cum lana persarium factū suppones per dies, xxx. Etiam si ^{steris} est, concipit. Et pariter præparamus uiro. Rutam agrestem tere, & inde ueretrum line, statim excalescit. Postea si non pausauerit ueretri tensura, idem ueretrum oleo unges. Inguina si a caballo indoluerint, oleo rosaceo tanguntur in balneo, & extra balneum. Si autem cum rubore nimio, aut uisura fuerint, cum cerussa permixta liniantur.

Ad Perniones.

Ad Perniones. Alumen scissum in aceto acri infundis, & post diem agitabis, & pedem perunges.

Ad Lumbricos.

Ad Lumbricos. In ollam fictilem mittis mentham usque ad medias, & desuper myricas, usque ad summum, & implebis ipsam ollam aqua, & decoques omnia. Bibere dabis habenti lumbricos ieiuno, omnes per inferiora egerit.

Ad Menstrua prouocanda.

Ad Menstrua mulieri prouocanda. Rutæ succi cyathum unum calefactum ieiuna bibat. Fortius autē prouocat, si ieiuna lauetur, & sic biberit, antequam balneum intret. Sanguis si huic cur

re ceperit, surculus ipsius rutæ, de cuius folijs succus expressus est, in ignem mittatur, & sanguis se stringit. Potio ad Luem. Cucumeris syluatici radicem quantum habueris, mittis in mortarium, & teris cum folijs tenerioribus semperuiuæ, apiij, & coriandri. Cum bene triueris, adde mel, & grana piperis imparia, quot uolueris, & uniuersa temperabis, & stanno seruabis, & ieiunus uteris. Et si quis apprehensus fuerit, hanc potionem cum acceperit, statim foris exit omnis lues ab illo, & sanus erit. Sed & qui epulatione usus fuerit, aut qui seruerit ei qui lue tenetur, nunquam noceri poterit. Chalasticum quod ostendit Titianus uir clarissimus, imponendum in aluta pedibus dolentibus, & ligandum fasciola, & desuper udones induendos. Cæræ punicæ unc. i. resinæ frixæ, p^o. i. resinæ terebinthinæ ÷ i. axungia porcina sine sale, de porcella uirgine, uel etiam de pluribus p^o. i. hæc omnia in cacabo soluis, mittis postea cæram, & desuper nitri alexandrini bene triti ÷ i. & agitando bene commiscens, seruabis in fictili. Ad Hemitrytim, unde sunt charidiaci, & phrenetici. Mala cytonia sicca trita lauato, & mitte in ollam nouam cum aqua fontana, & decoques, & ipsam aquam bibere dabis. Antidotum Diarobum facit ad pectoris dolorem, & stomachi, & iocinoris, splenis, uesicæ, ad hemoptoicos qui sanguinem uocant, uel expuunt, ad indigestionem, inflationem stomachi, tussim siccam: & ad tussim suspiriosam, id est, qui fortiter suspirant: nausæbus, & saluiis abundantibus. In his necessitatibus uniuersis doloribus, cochleare plenum ieiunus manducet: per triduum senties beneficium. Cuius compositio talis est. Mastiches, petroselini macedonici, oxi piperis, quod in usu est, uncia singulæ. Item hyssopi cretici, irios lilyricæ, rutæ uiridis uncia binæ, nuclei pinei unci. iiii. Quæ sicca sunt in mortario fictili aspero deterere. Hæc, quum bene fuerint malaxata, postea quæ sicca sunt iungantur, & terantur simul. Desuper autem mitte oportet mellis summi, quantum sufficit: uniuersa confecta in uas uitreum missa, signataque seruari debent. Decomai antidotos Terentij Eutichiani diateffaron. Facit ad digestionem, & ad urinam prouocandam, & colum. Cuius cōfectio talis est. Petroselini macedonici, piperis, annulæ, feniculi semina æquis ponderibus tusa, & cribellata, melle bono sufficienti despumato terendo iunguntur, & dolio uitreo signata seruantur: cum necesse fuerit, dabitur ita. Ad digestionem cochleare plenum comedendum. Si autem mane stomachum indigestum habet, si militer cochleare plenum comedat. Ad urinam uero prouocandam, in balneo, uel in sole stanti, cochleare plenum soluis, in duobus cyathis aquæ calidæ, & bibendum dabis. Colicis quoque in aqua calida, ubi apium fuerit decoctum, solutum, plenum cochleare bibere dabis: triduum tribus post cyathis aquæ salis. Antidotos faciens ad omnes dolores interaneorum.

A
Potio contra luem.

Titianus medicus.

Ad Hemitrytim.

B

Antidotum Diarobi compositio.

Antidorum Terentij.

Diamoron
simplex.

Diamoron
Sebasti.

Acoptum
Dyacifsum.

Ad uomitum
sanguinis.

Confectio
Saccomellis.

Ad Hemor-
rhoicos.

Ad Dyfen-
tericos.

C Hyssopi cretici ÷ II. calaminthes creticae, pulegij sine fumo, petroselinij macedonici, siseleos uncias ternas, apij seminis unciam .I. libistici semunciam, thymi Hispani florum ÷ I. piperis semunciam, ginger semunciam, uirtusa & cernita comiscet cum melle bono despumato, & confectum, uirtutro signatum seruabis. Ex hoc ieiuno dabis cochleare plenum. Diamoron $\alpha\pi\lambda\omega\nu$.i. simplex. Mora syluatica, triduo in cacabo mundo habentur. Postea exprimuntur ex his sextarij sex: quibus iunguntur mellis sextarij tres comixti: simul colantur, & in cacabo stannato coquuntur ad tertias. Seruatur in dolio uitreo. Datur ex hoc ad uulnera faucium, dentium dolori. In acerrimis febribus constitutis, temperatur ex aqua calida, uel ex frigidida. Sed in aures hulceratas ad cochleare fundet, et obturabitur lana.

Diamoron Sebastii, id est, succus de moris syluaticis, quae collecta in cacabo triduo sint, quarta die exprimendi: ex his sextarij sex, croci unc. II. azlumnis scissi ÷ II. corticis malogranati ÷ II. succus de moris, & mel, & succus labruscae bene comiscentur, et colantur, & desuper imponuntur trita, & cribellata, et iungunt. Crocus ante triduum infunditur in succo labruscae, ut facile teri possit. Decocta simul usque ad tertias, uirtutro seruanda sunt. Facit ad faucium uulnera, & totius oris: sed & ad carnes quae supra dentes nascuntur. Acoptum dyacifsum. Baccas lauri numero .c. pilas cypressi numero .xx. herbae sauiuae foliorum libram .I. resinae pituiuae lib. I. germinis hederae unc. IIII. olei sabinensis lib. IIII. scenogreci sextarium .I. cera ruabrae lib. I. praeter haec gummi, resinam, & caeram, in cacabo infundis in aquae fontanae sextarijs .II. & olei libris, IIII. per triduum: quarta die decoques, quae infusa sunt, leui foco, quamdiu aqua absumatur. Gummi uero teres cum oleo modico iam cocto, usque ad leuitatem. Resinam autem, & caetera cum reliquo oleo resoluta leui foco, colabis, & tepefactum supra gummi immixtum, agitabis de ferula. Quod medicamentum dolio uitreo seruabis. Facit autem ad totius corporis frigidorem: & ad Ischiam, & podagram utilissime prodest. Semen salicis unc. I. tritum cum uino austero, permixtum ieiunus accipiat. Sanguinem restringit, et uitium emendat. Confectio Saccomellis. Vuuae acerbae succum sextarios .II. quem succum cacabo stanneo per triduum seruabis, supra missis grauis salis marini tribus, ita ut omnes faeces in fundo resideant. Exinde mittis succi limpidi sextarios .II. melis despumati sextarios .III. Coques leui foco usque ad tertias. Quod de ferula agitabis: frigidum factum, uirtutro seruabis. Facit ad nauseam restringendam, & uentris fluxum, et initia eorum qui sanguinem uomunt. Sed & dysenteriae incipienti, cum aquae purae mensura dabis: febrientibus tepidum, caeteris frigidum. Ad sanguinem de ano fluentem. Malogranati corticem tusum, & bene cribellatum, in aquae calidae cyathis .II. totidemque uini, & cochlearia singula pulueris per triduum dabitur, & restringit. Ad dysentericos. Ouum gallinacium cum aceto

friges, & das manduacre ei qui patitur per dies septem. Ad dysenteriam. Fragmenta de mola ignifera facies: & cum bene incaluerint, lapides ipsos in lacte caprino extingues: & illud lac bibere dabis. Ad eos qui cum tormento urinam faciunt. Sisybrium ex aqua coque, & tere limpide, & da. Bibat cum cagno ieiunus, ex aqua supra memorata.

Ad Lumbricos. Herbam centauream decoques ex aqua, in olla nouam interanea facit. Ad capillos in capite rasos, ut spissi renascantur, qui ex infirmitate graui ceciderunt. Caput nouacula eradendum, & linuendum ex hac unctiōe, cuius compositio talis est. Thus Dacicum, gallas, inulam, myrti nigri seminis uncias singulas, omnia tundis, cribellas. Post ladanum in uino uetere infusum, unc. II. per triduum desuper in mortarium missum adijcis, & simul conteris usque ad limpiditatem. Cumq; spissare coeperit, tantum nardi boni campani desuper mittitur, ut in modum cæroti strictioris deueniat. Perfectum plumbeo reponitur uasculo. Vteris post rasuram quousq; capilli densentur. Ad denigrandos capillos. Gallas acerbis numero. x. spicam celticam, muscum gallicum, myrti nigri semuncias singulas: oua coruina tria, gallas, spicam, semen myrti, tundis, cribellas, et postea in mortario medicinali tere, cum uini ueteris quartario uno, per triduum: quarta die desuper addo uti opus est, oleo lentiscino, & uino ueteri resoluta infectione uteris, ita ut solutio sit, & possit omnibus adhærere capillis. Sane sub hora infectionis, oleum intra os habendum est, ne dentes nigrentur. Medicamentum Phisophiani, quod dicitur Cysopharmacum, unice faciens ad præcisuram, ad scabiem in capite, ad parotidas, seu glandulas, ad ulcera naturæ, ad contusionem & tumorem, ad deiecta, et fracturam, ad carbunculum, et furunculum. Etam si in mammillis mulierum ulcera, uel duricies natæ fuerint. Ad faucium tumores aforis, ad scabiem, ad ragadium, ad exochadium. Cuius medicaminis compositio talis est. Cerae rubeæ, & ceræ punicæ, libras singulas, opopanacis uncias. II.

Oleum autem secundarium, pinguisimum tantum mittere debes, ut pigmenta tegantur: resoluta in cacabo mundo colabis, et ad supra memorata uteris. Diaherpillum acopum. Serpillum, scenogræcum, iunci radices, rorismarini libras singulas. Hæc omnia in uini ueteris sextarios quinque infusa sint diebus quinque, die sexto olei sabini mittis sextarios quinque, leui foco impositum, eo usque coquitur, ut uinum absuratur. Postea mittis ceræ punicæ, uncias. XIII. Facit autem podagricis, artritidis, spine dolori, Ischiaticis omnibus mirifice prodest. Et Diacitrium acopum, cuius confectio talis est. In cacabo aquæ feruentis desponitur alia ollicula ærea, ita ne aqua illic intret olliculæ: cui hæc mit-

A

Ad difficulter urinantes.

Ad Lumbricos.

Vt Capilli crescant.

Ad Capillos nigros.

B

Compositio Phisophiani medicamēti.

Acopum Diaherpillum.

Diacitrium.

Oteniten uocare uidetur morbum aurium, ἀπο τῆς ὄτρως, id est, auribus effiēto uocabulo.
Ad Hydropem.

Ctenda sunt. Citreum uiride acerbum, peucedani uiridis p^o. i. olei fabiani sextarij. II. sub ipsa die simul coquuntur ad feruorem aquæ bullientis: ollicula habeatur, ubi citreum est cum cæteris. Postquam hæc decocta fuerint, oleum colatur in cacabo, & desuper mittitur cæra punicea libra. i. agitatur quousq; soluatur cæra. Confectum in uas uitreum reponatur. Facit ad ea ad quæ & Diaherpillon, id est, podagricis, arthriticis, spinæ dolori, & Ischiaticis. In aure uulnus si fuerit, excauas malum granatū, et mittis illic myrrham, pediasimos, mel, & acetum, & ad dimidium coquis, & eo mittis tepidū, per foliū lauri, oteniten, sanat. Alij pro myrrha aphronitrū mittunt. Ad Hydropem. Vituli masculi stercore cum aceto acri permixto, spisse uenter liniēdus est, ita tamē, ut ante ipse hydropicus toto corpore dropacetur. Ad Hydropem. Squilla, id est, bulbus sub prunis furno assatur. Deinde circumpurgatur, & ad dimidium eiusdem bulbi in aqua coquitur: posteaquā coquendo colorem mutauerit, tollitur. Ex quo bulbo scrupulus unus, & dimidiū teritur cum oxymelle, tribus cyathis calefactū, bibendum datur. Oem calamitatem per urinam euacuat. Ad Hydropem. Lomentū fabacium bene cernitum, & cineres de fornacibus optime cernitos, aquis ponderibus adunatos, in aqua calidissima conspergis, & facis cærotum in modum cataplasmatis: inducis pannis duobus, ita ut unū habeat in ante, et alterū retro: oem calamitatem humoris, aut per anum digerit, aut per urinam. Ad Hydropem, quod monstrauit Leoparda. De lupo, si uiro, de masculo: si mulieri, de lupa, remedium faciendo, cor seca totum, & pulmones. Omnia simul cōburis. ita ut carbones fiant: quæ teri, cerni, id est, cribellari, & in puluerem redigi debent, & uitreo seruari signata. Cum necesse fuerit, uinum bonū, sed non uetus mittis in ollam fictilem nouam, & de purlegio quod fumo tactum non est, facies fasciculum, & ex eo facis agitari ipsum uinum. Posteaquam perbullierunt, facies potionem, & tepesacta potione cochleare plenū pulueris das bibere ei qui patitur, per tridū.

Ad Hydropem. Quod monstrauit uxor Nomenclatoris. In ollam fictilem nouā mittis unam radicē de costo, et de folio malobathro tres surculos crassos, & fasciculum qui de publico emi debet feniculi: bulliant hæc omnia in olla cooperta. Ex eo mane unā potionē bibat, & sero quahora se collocat unā. Ad Hydropem, potio expermentata Cornelio. Scyllæ purgata, id est, bulbi crudi minutatim concisi p^o. i. uini aminci uetustissimi sextarios. III. in fictili per triduum infundis, & uas die quartofoco leui imponis, & coquis quousq; uinū ad tertias ueniat. Sublato uase de foco, partes scyllæ proijcis expressas, succū uero uitreo seruabis. Ex hoc quando opus fuerit quartariū hydropico ieiuno calefactum dabis. Locis autē externis tumentibus, aut inflatis, aut humore plenis, stercus bubulum cum parte aceti resolutum, spisse imponis tamdiu, quousq; ad limpida sanitatem patientia loca perducas. Sane de succo pri-

ore ter singulos quartarios dabis, id est, triduo, intermissis singulis diebus. Ad Hydropem, quam frequenter experimentavit Eugamius. Confectio. Columbi agrestis, uiui, integri, cum penis suis exusti, in olla fictili in cineres couersi: et ex hijs quantum tribus digitis leuare poteris, & herbe sabinæ, tulsæ, cribellatæ tantundem, & myrrhæ trogloditicæ quantum tibi uidebitur, in uini meri aphri calefacti cyathis duobus, ieiuno digesto bibendum dabis. Primo tamen die sentiet beneficiū potionis, ita ut per urinam satis mittat. Alij incipiunt subito, & per nares mittere humorem. Ad dolorem uentris, & ad tortionem experimentatū a Coroselinio. Calaminthæ, nam sic est herbe nomen, pulegij sicci sine fumo, Pefroselini, libistici, unciæ singulæ: siseleos, apij semen, gingiber, iuniperi, thymi Hispani, piperis, quod in usu est, unciæ binæ, mellis optimi despumati quantum tibi uidetur, omnia hæc tunduntur, cribellantur, & in melle despumato coniungunt. Reponuntur in uitro. Quando uero opus est, in aquæ calidæ cyathis tribus, ubi apium fuerit decoctum, dandum antidotorū modo nucis auellanæ. Το δισκοδιον, si sub hirco scabies exierit, aut & duricias facit, & ad loca dolentia uniuersa, præcipue tamen ad humores, & duricias, et apostemata prodest: æque carbunculis, clauulis, et furunculis. Cuius compositio talis est. Spumæ argenti, olei cõmunis, libras singulas, galbani ÷ IIII. ceræ rubæ, resinæ terebinthinæ libras singulas, hybisci radices fasciculos. IIII. Spumã argenti cū oleo in mortariū mittis, et teris usq; ad summã limpiditatem. Resinã, cæram, cū galbano, foco leuiter imposita soluis in cacabo: deinde colas, & iungis cū spuma argenti, et oleo detritis. Hybisci aut radices detergis, & postea lotas in pila tundis, & in mortario fictili, pistillo ligneo teris, quousq; bene sit detritum. Paulatim iungit cum supra memoratis, & terendo adiuuant: confecta in fictili seruantur. Musæ trochisci uirtus prodest his passionibus. Capitis dolori, & oculis sepe reumatizantibus, si ex aceto resoluto, tota frons liniatur. Auribus humore plenis, aut uulnera habentibus ex uino austero, & melle resolutū, auribus infundit. Gingiuis putridis, aut sanguine plemitis, uel dentibus luxatis, in puluerem detritus, aut digito, aut melle intra os mittitur. Nariū ulcera inueterata diuturno humore, ex uino austero resolutū, et intermissum sanat: Vlcerebus omnibus forensibus, cum lintheolis linitum, & impositū prodest. Fluxui uentris ex sanguine assellanibus, seu rasuram cum putredine facientibus, ex uino austero cocto in myrro, quantum estimaueris, uel certe quasi merum, per pessarium innectis, mirifice prodest. Ad ulcera chironia lintheola infusa imponuntur: & ad carcinomata, & ad omnia uulnera uetera. Ad naturam dolentem in aqua tritus spissus liniatur, & lintheolum infusum ponitur. Paronychijs ex aqua tritum sæpe inunges. Cuius trochisci compositio talis est. Aluminis scissi ÷ III. aloes indicæ ÷ III. myrrhæ ÷ II. croci ÷ II. crocomagnatos ÷ III. calchanti. II. malogranati caliculos qui primi nascuntur

A

Ad uentris dolorem.

B

Compositio Dialtheæ.

Trochiscorū Musæ uirtutes.

Trochisci Musæ.

C tur, anteq̃ poma fiant ÷ IIII. æris floris ÷ II. Cortices tūdis & teris: crocum aut uino amineo, aut phalerno infundis. Quod alio die tollis de uino, et in mortario teris. Cum tritū fuerit, adijcis & ceteras spēs desuper, & ad mensurā cochlearis cōteris, cū melle sufficiente, et uino bene subactū. Ex eo trochiscos facis siccatos, et in alurā molli seruabis, et loco sicco reponis in uitro: ad supradicta de experimētis. **Ad Lumbricos.**

Ad Lumbricos.

Ad Profluuiū mulierum.

Marafæ syricū dicit. Forte aludidit ad Filsericia, quibus foemina capillos coercent.

Ad Vesicam medicamentum.

Ad Epar, & Splenem.

D

Ad Colidolorem.

Ad Dysentericos.

Ineptia magica.

Ad Calculū. Ad fluxū sanguinis mariū.

nu ceruinū secas, et scobē ipsius cū mellis modico, in aquē calidē cyathis tribus dabis bibere. **Ad profluuiū,** a me tertio hac duo remedia sunt experimētata. De capillis ipsius mulieris, qui excidunt qñ se ornat cum mataxa, facit in medio nodum, et in arbore quacūq̃ pomifera liget de ipsis capillis unū nodum, q̃s capillos illic relinquat in arbore aliena. Mulier manifeste sanat, arbor autē arida fit. **Ad Vesicā.** Carbones de arbore persicæ ÷ I. pice p°. I. resina p°. I. oleo ÷ II. ceræ ÷ II. aceti potior nem, laminā cyprinam ÷ II. quæ terenda sunt cū aceto in mortario medicinali per tridū. Quarto autē die decoques. His in cacabū missis, ac resolutis, et cum oleo transcolatos, misceri illud oportet: qd in mortario fuerit tritū, adunatum exagitatur, quousq̃ in modū emplāstri deuemat: lintheolo inducū ponitur. **Ad Epar,** et ad Splenem. Eupatorium, costum, gentianā, aristolochiam longā, aristolochiam rotundā, baccas lauri mūdas sine cortice, piper, oīa æquis ponderibus tundis, cernis: uitro seruabis. Cū necesse fuerit, dabis in tribus cyathis meri uini, ueteris, chalcistici, cochleare plenum. Si autē feбриunt, in aquē calidē cyathis tribus. **Ad Coli dolorē.** Thymum hispanū tundis, & molliter cernis: uitro die primo cochleare. I. die secundo. II. die tertio. III. Si feбриunt, in aqua calida: sin minus, in uini ueteris cyathis tribus. **Ad dysentericos.** Conthiliū, anchusam, amyli alexandrinū æquis ponderibus tusa, et cribellata, in ouo sorbili cochleare plenū ieiuno, et post cenā dabis. Aliud Eufesuis, piectis uero succis, sicca utraq̃ tundis, cernis, et in uitro dolo seruabis: ex hoc in tribus cyathis uini ueteris meri cochleare plenū. Feбриentibus uero cū omphaco & melle. **Ad idē.** Membranā exterioris uentris gallinacij, quā coci semp projiciunt, ad solē siccabis, ita ut sint. xxv. tunc dis, cernis cū gallis asianis. II. ex quibus puluerē factum, pariter misceris cum amylo alexandrino: cochleare plenū semel. **Ad Colum.** In balneo posteaq̃ te lotus p̃ sabana uestiueris, et sederis, dicito intra te, per te diacholon, diacholon, diacholon. **Ad Calculū Porphyrj.** Brassicā bene siccata teris, et piperis pondus duplū: itaq̃ cribratis, et in se mixtis, cochleare plenū dabis in potione. **Ad fluxū sanguinis de naribus experimentatū.** De ipso sanguine nomē eius cui fluit, literis latinis in fronte scribis ad cannā, et statuisti. **Ad idē experimentatum.** Calchitide trita si lintheolū in cortinae extremitate tetigeris, et intra narcis miseris, statuisti. Hoc & si de diacharto feceris, idē ualet. Si autē nimius sanguis currit,

hois pedes in aquam frigidissimā depone, et statuisti. Ad idē experi-
 mentū. De cacabo, siue æreo, siue fictili, fuliginē tritam per cannā in fu-
 sam, si intra nares miseris, statuisti sanguinē. De Cōmai, ad hordiolum
 qui in oculo ab se nascit, Galbanū, thus, et māna in se ex æquo pondere
 cōmises, in lintheolo inductū pone. Ad Epar. Coctum eupatoriū, lu-
 pinū crudum, æquo pondere tunsū, creta cōmixta dabis cotidie in ui-
 no cochleare plenū, in trib. cyathis mellierati calidi. Ad idem. Guttæ
 āmoniæ ÷ III. costi ÷ I. petroselini macedonici ÷ I. feniculi ÷ II. Hęc
 quatuor tundunt, cernuntur. Mellis autē Attici libras. II. semotim bul-
 li, & sic desuper supramemorata mittunt. Ex eo ieiuno danda sunt
 Lateris dolorem, ad perfrictionem, sed tamen recenter bibendo. Hyssō-
 tum in mortarium cum melle, et mane cochlearia duo, uel tria sumat.
 Ad Calculos expellendos, etiam infantibus. Vnum calculum porci
 num, semen cauliculi, cyminū, baccæ lauri siccæ mundæ, piperis unc. bi-
 na: hæc separatim tundunt, et bene cribellata in unū rediguntur, in do-
 lo. Interea dabis cochleare plenum in * codera mixto cyathis tribus.
 Ad Cordis dolorem, etiam si spina doluerit. Lateris cyrenaici grana-
 tria, detrita, mellis, & aceti: æquo pondere, ut faciat cyathos tres, bibat.
 Ad Auriginosum. Herbam aristolochiam, muscum de tectio, quē fu-
 mus non tetigit, in se teris, et spargis in corpore: uel puluerē ipsum dabis
 in uino ueteri bibat. Ad Auriculę dolorē. Malum granatū siccū exina-
 nis, et mittis mellis cochlearia duo, et aceti glutū unum, Bulliat in se ipm
 malum granatū: de argilla deforis linis, ut bene bulliat: etiā tepidum per
 solū lauri mittis in auriculā. Ad Intestinox dolorē. Brassicam britā-
 nicā conteris, et succum eius in aquę calidę cyathis trib. dabis bibere: aut
 cyminū hispanū dabis. ¶ Corpus igit̃ hois diuidimus in quatuor par-
 tes, Caput, Pectus, Ventrem, atq; Vesicam. Si autē incipit circa Caput
 caussa cōsurgere, necesse est, ut tenebrę malæ, et dolor capitis consequan-
 tur. Supercilia sunt grauiā, et cerebri, & tēporę pulsus. Oculi mane lachry-
 mantes, hos caligo cōplectitur, auriūq; pulsus. Quādo igit̃ aliquid horū
 indiciorū ostenditur, cōuenit adhibere capitis purgationē sine ullo me-
 dicamine cathartico. Namq; aut hyssopi comam, & origani, et pulegiū
 in melle, uel in mulso datā, ad mēsuram hemine dimidiæ gargarizare ex-
 pedir. Hac em̃ nulla circa caput lenior potest esse medicina. Tantū ergo
 mēsurā colatū in mulsis tepidū gargarizari expedit ab hoie ieiuno. Ne-
 gligentibus autē hæc indicia, consueuerūt ista contingere. Imbecillitates
 luminū, aures rumpunt extrinsecus, strumę in confinio colli, in cerebro
 pulsus, pfrictio, suffocatio in guttur descendēs, uua distillat, glandula in-
 flat, capilli defluūt, caput ulceribus implet, consequit̃ etiā dentiū dolor.
 Quando autem circa Pectus caussa obdurata est, constat ex pluri-

A

Ad Epar.

Ad dolorem laterum.

Ad Calculū.

Alias * dia-
 codio.
 Ad Cordis
 dolorem.
 Ad Aurigi-
 nosos.

B

Ad dolorem Intestinorū.

Partitio, & ob-
 seruatio par-
 tiū Corporis
 humani,
 Caput.

Pectus.

C mis, & hæc permonstrari solent. Primum superius in pectore, & lingua crassior solito, & sputa fellita. In lateribus autem, & in scapulis, dolores sine ullis præcedentibus causis, oscitationes assiduæ, sed & alias suffocatio & sitis. A somno autem anima non læta, pulsus pectoris, in brachijs, & in manibus tremor, & sicca tussis. Quisque aduersum hæc sapienter instans, hanc consuetudinem seruet, ut a ccena uomat sine ullo medicamine. Conuenientes sunt etiam uomitus, quos & ieiuni facere solent, quibus noxius insidens pectori humor extrahitur. Conuenit igitur maiore uomitu, tenues radices manducare, carthamum, semen erucæ, confusam semper, & tepentem aquam superbibere. Indicia autem negligentibus harum causarum, hæc ægritudines consequuntur: pulmonum labor, phthisis, & nigri fellis iræ, acutæ febres, & semper pestifera somnus. Cum autem circa Ventrem ualetudo consurgit, quæ multariam constat, ista prænunciat. Torquetur uenter & turbatur, cui se importune febris infundit. Potus autem in uisceribus amarescunt, & ex ipsis dolor in omni corpore, nulla necessitate, torpedo in uiribus, & quædam subtilitas febrium. Quando igitur hæc indicia præcesserint, conuenit uentrem sine ullis medicamentis procurare molliorem. Est autem curatio uera tibi præscripta, nihil derelinquas, aut lapathum uentri, aut mercuriali herba, quæ Virginalis uocatur. Est enim indignationi uentris accommoda. Si autem superior causa protraxerit, quodcumque sit illorum indiciorum, oportet decoctum urticæ haurire succum. Est enim cæteris sæuior, & periculosa res. Illa quoque utilis ratio curandi est, ut caules in mulla aqua decocti penitus exudent: horum acule est bibere. Hæc autem negligentibus causæ ualitudinum consequuntur. Fiunt cœliaci, sine fine profluit dysenteria, sequitur iliaca, apoplexia, & in inferioribus defluens sanguis, & herens morbus articulis.

Venter.

D tioni uentris accommoda. Si autem superior causa protraxerit, quodcumque sit illorum indiciorum, oportet decoctum urticæ haurire succum. Est enim cæteris sæuior, & periculosa res. Illa quoque utilis ratio curandi est, ut caules in mulla aqua decocti penitus exudent: horum acule est bibere. Hæc autem negligentibus causæ ualitudinum consequuntur. Fiunt cœliaci, sine fine profluit dysenteria, sequitur iliaca, apoplexia, & in inferioribus defluens sanguis, & herens morbus articulis.

Vesica. Quando autem per uesicam uentura est causa, æque & ipsa multariam constat, & prænosci solet. Ab escis, plurimus uentus emittitur. Crebra eruptio, foedus corporis color, grauis somnus, collectum decoctatur, quod tamen difficulter effunditur: circa uentrem tumor excisatur. Quando ergo horum indiciorum aliquid fuerit deprehensum, futuram causam conuenit præuenire. Maxime autem ante dies decem. Quibus curam oportet adhibere, feniculi & apij radices, maceratas in uino candido, & bene olenti da ieiuno. Duobus cyathis conuenit bibi: debet tamen aqua permixta esse mensuræ. Quos modice urina persequitur, ex hoc indicio causæ ingrauescunt, hydrops, iecoris dolor, phrenesis, straguria sicca. Scripseram autem tibi de temporum curriculis, quæ quum recurunt, per maxime certa indicia ualitudinem in hominum corporibus ostendunt, unde illis adhibere obseruantiam oportet: ut scias quibus rebus utaris, et quibus rebus abstineas. Faciamus igitur exordiū ab hyberno tempore.

Partitio & obseruatio quatuor temporum Anni.

Solstitium est. i. viij. Kalen. Ianua. ex qua die corporibus humor incre-
 scit. Quam causam hybernium æquinoctium præstat. Vtere igitur calidissi-
 mis, & optimis, et indulge uino: ne peperceris ueneri. Sunt autem ex supra
 scripta die, in æquinoctium uernum dies nonaginta duo. A sexto autem
 Kalen. April. die, usque ad memoratum, incrementa gignunt. Vtere igitur
 bene olentibus, et acerrimis cibis, ut impleatur humor. Tuncque a supra-
 scripto æquinoctij die, quo sol orietur, dies quadraginta octo demonstrat.
 Orus enim Pliadum pridie Idus Maias habentur. Inde sanguis increfcit,
 febres humoresque gignunt, in æstiuu temporis permutatione. Vtere dul-
 cibus, & minime consueta uenere exercere, & ieiuna. Sunt autem usque ad
 permutationem æstiuu temporis, ab exordio pliadum, dies quadraginta
 tres. Incipit tempus æstiuu. viij. Kalen. Iulij. Ipsa hora incrementum fel-
 lis admittitur: quod crescit in æquinoctium Autumni. Frigidis utere, &
 dulcibus, et cunctis bene olentibus, & minime ieiuna: et consuetis uene-
 ris in totum abstine, in dies nonaginta unum. Acquinoctium autem Autu-
 mni a sexto Kalen. Octob. intenditur. Ipsa hora uis nigri fellis augetur, hu-
 mori crassitudo consequitur, in occasum usque pliadum. Vtere calidis, &
 acerrimis omnibus, et abstine a Venere, minimūque ieiuna. Sunt autem in
 occasu supra scripto dies. xliij. Occasus pliadum quarto Idus Nouemb. Ea-
 dem hora rursus hominibus sanguis increfcit. Conuenit igitur & te reli-
 quis uti, & indulgere uino, consuetis Veneris insistere. Dies sunt in tem-
 pore hyberni. xl. Istis si uteris, ut missa scriptura demonstrat, integra sa-
 lute reliquum tempus facile transiges, sine uallatione medicorum. Ad Ca-
 pitis dolorem, ut in sole non doleat, radicem pulegij post aurem sinistram
 manu sinistra haurito aquam, & supra cerebrum ter mittito. Item aliud. Pa-
 pyrum tenes in manibus tuis, & nominas septem uiduas, quas nosti, &
 facis septem nodos in eo, & in fronte ligabis. Item uitis albae corti-
 cem comburito, & miscens cum uitello ouis, linias in fronte.
 Ad morsum serpentium. Gentianam, aristolochiam rotundam, lauri
 baccas purgatas, myrrham, æquis ponderibus tuias admisces melli or-
 primo. Ad hemicranion. Canis mortui capillos de capite tollis, de du-
 obus digitis, & pulli mortui, & die sequenti minimo in lintheolo, de li-
 cio in collo suspendis. Item radices salsas raphani terræ, quæ adhæserint
 tolle, & tere cum aceto acri, et lini hemicraniam. Ad grauedinem aurium. Fel
 caprinum, mel atticum quantum & fel fuerit, myrrham, oleum rosaceum simul in
 carbonibus calefacis, & in aurem mittis. Ad Vermiculos qui in auri-
 bus nati fuerint. Amurcam calefacis, & mittis in aurem. Ad auriculæ
 dolorem. Porri succum, intybi succum cum nardo calefacis, et intus mittes.
 Ad aurium dolorem, & uulnera. Herbae sanguinariae succorum cochlea-
 ria duo, mellis cochlearia. II. olei cochlearia. II. sicci porri uirginis coch-
 learia. II. hæc omnia simul commisces, coquens igni leui, & intus mittis.

A

Hyem.

Ver.

Aestas.

Autumnus.

B

Ad capitis do-
lorem.Superstitio-
sum.Ad morsum
Canis.Ad Hemicra-
niam.Ad Aurium
grauedinem.

Vt infirmus
dormiat.
Ad Tussim.

C

Ad infirmum, ut dormiat. Semen sesami cum aqua teris, & facies grana minuta, in modum ciceris, & ad caussas supradictas, ut dormiat, grana bina uel terna glutiat. Ad tussim. Semen canabis, fabam com- bustam, pulegeium, irin Illyricam, piper, hyssopum, semen de urtica, & anethi radicem, omnia hæc ad scrupulum semis mittis, & teris in aqua calida. Ad tussim. Herbam marrubium decoques ex aqua ad tertias, & cum melle despumato, dabis bibere. Ad tussim electuariū. Petro- selini uncia. i. gingib. ÷ i. pip. ÷ citoniorum coctorū pondo duo, mel- lis. ii. pariter omnia cōmiscēs, & coquis, dabis ieiuno cochleare. Ad tussim. Nuces grandes sine nucleo coques in olla noua, & aquam quan- tam uolueris, dūmodo sextarium bibat ex uino, sanabitur. Item sy- napi alexandrini unc. friges, & piperis unc. atq; in unū conteris, et con- tritum in pultariū mittis, adiiciens mellis pondo. i. et coques usque cum spissum sit, & refrigescat: ex hoc ieiunus sub lingua teneat, & dum se- coperit soluere, transglutiat. Hoc & noctu cum dormire cœperit, faci- at. Ad idem facit, & maximum remedium est. Equi saluiam, ex aqua calida bibat per triduum: is qui tussierit, uiuet, equus morietur. Ad idem. Anethi seminis cyathis tres, piperis scrupulos. xii. mellis sextar- rium. i. tundis, & cribras, in melle commiscēs, & sic uteris, mane cochlea- ria tria, & alia die similiter. Ad idem. Irin Illyricam drachmā. i. mel- lis quod sufficiat, quousque sit eliquata spissitudo. Ad coli dolorem.

Ad Coli do-
lorem.

D

Azymū panem tundis, & per cribellum cernis, et das die primo in uino cochleare unum, die secundo duo, tertio tria, febrietanti in calida, sano ut dictum est, in uino ueteri. Ad colum. Siliquas aphras tres, piperis albi grana, xxi. costi scrup. iiii. post omnia hæc trita, et cribellata, in uis- no ignito potionem facis, et dabis ei cochleare unum. Hoc per triduum si dolet, ignitum ferrum sic in uino extinguēs. Item Canabis radicem combures, grana. lxxviii. in mortario teris, in uino, & dabis potio- nem diebus. viii. Item lignum nodosum sambucinū mittis in focū, & dum cœperit exuri, paulatim fauillam de eodem extinguis: colligis in uasculo mundo: & rursus apposito ligno ad ignem, iterum & fre- quentius hoc faciendo colligis, usque ad cochleare plenum: cuique pul- ueri adiiciens canabis grana. xiiii. cymini grana. xviii. Contrita simul cum puluere adiiciens, in calida potione facta, da ieiuno, ut bibat plurimis diebus. Item testas ouorum gallinæ, cum primum oua fuer- rint supposita, post exclusionem collecta: omnia uris, & teris diligenter in mortario: adiicies piperis grana. xxi. simul diligenter conteris: & dabis in aqua calida cochleare plenum. hoc facis per triduum. Item caput fardi decoques diligenter in aqua nymphali, quam colatam ca- lidam dabis ei bibere. Item sanguinem anguillæ, cum rubello ui- no, æquis mensuris cum aqua tepi da mittis. Item ad Colum. Aphro- nitra matronalia duo, in aqua dabis.

Ad Colum.

Ad mammillarum dolorem. Terrę tubera uiridia, et axungiam ueterem sine sale tunde, & panem: facies cataplasma, & impones. Quibus unguis dolent, siue ad Paronychia. Mel coquens despuma, spumam argenti, & aeris florem tritum simul cōmiscens, & unguibus in lintheolo impones. Ad eructuationem, uel stomachi inflationem. Myrrhæ nigrae baccam contritam dabis cum uino ueteri. Ad stomachum confirmandum diateffaron. Ciminū, rutam, baccam lauri æquis ponderibus trita, melle mixto, cochleare plenum ieiunum bibat. Ad formidinem cordis, & spasmū. Folia persici trita ponantur ad cor, & succus horum. Item rutam ex aceto & melle, cum farina hordeacea pectori impones. Ad cordis dolorem, etiam si spina doluerit. Laseris cyrenaici grana tria, detrita in melle, & aceto, æquo pondere, quod faciat cyathos bibat. Ad formidinem cordis & spasmus. Rutæ fasciculos in rofaceo oleo, & aceto decoquito, & unge eum, ut sudor desinat: quia cordis, uel animi angustię sudorē frigidum generant. In uino mero spongiam macera, & sinistrae māmille imponito. Ad fluxum uentris. Galiam, & restam de locusta teris, & mittis in ouum sorbile, et dabis ad uentrem. Betam ex aqua mulsā decoques, sparso nitro. Cum manduca uerit, aquam ipsam bibat. Ad Lumbricos. Coriandri semen cū melle dabis manducare. Ad fluxum uentris. Lenticulæ agrestis semē teris, & dabis in aqua calida, & mox restringit. Etiam si infans lateris patitur dolorem, bibat nutrix ex hoc, & lactet infantē, & statim infans senescit. Ad uentrem faciendum. Rubricam mittis in aquam calidam, iuxta modum potionis: dabis potum, etiam si lumbrici sint subsistent. Ad eos quibus uenter iuxta consuetudinem non facit. Blitum, uirginem herbam, siue Mercurialem, apium, damnascena quinque in aqua nymphali discoque: quam diligentissime colas, & facies ex ipsa aqua potum, in quo modicū olei adijcies, datur ei. Ad duriciam uentris. In tribus caricis pinguisimis, exprimis lac, et dimittis in ollam; ita ut pene sit plena, dabis hoc manducare. Qui sunt pinguisissimi corpore, ut extenuentur. Olsifragi auis uentriculum siccum ad uentrem alligabis, ita ut corpus cōtingat, et cum homine maneat: ad extenuationē quantum uoluerit ueniet. Ad uentris strictionem. Castaneæ coria tria, et mali, ac piri, & rosæ flores, in aqua calida dabis bibere. Ad solutionem uentris. Ouum, & butyrum in se coques, et in lintheolo inductum, ad præcordia imponis. Ad suspirium. Lapidem modicum de fluuio qui tepidus est, de manu sinistra tollito, et in uino dabis: aut certe tria grana alij ad tertias decoquito, et bibat. Ad suspiriū. Aquam quæ in arbore inuenit in lacunis, cauisq; corticibus cōsistens, suspirioso potum dabis. Item betonicā cernis, cernitā repones, cum opus fuerit drachmas tres cum lacte caprino ieiunus accipiat. Itē centauriæ herbę succum, nucis auellanae magnitudine, in oxy mellis cyathis tribus dabis: bibat, sanus erit.

A

Ad Paronychia.

Ad eructationem.

Confortatiuū Stomachi,

Cordis.

Ad fluxum uentris.

Lumbricos.

B

Conspicatos.

Ad corporū extenuationem.

Ad Suspirium.

C
Ad dolorem
Lateris.

Ad lateris dolorem, & ad perfrictionem, attamen arcentem nimum.
Hyssopum, origanū coques in pultario nono, bulliat ter uel quater: accu-
tum mittis in pultarium, & mel, & mane cochlearia duo uel tria sumat.

Ad Epar.

Ad lateris dolorem. Petroselini fasciculos sex semis, piper tritum das-
bis in uino, & in ipso latere recumbat. Item semen absynthij tundis,
& facis puluerem, & cōmiscet cum axungia ueteri, inducis in pannum,
& imponis. Ad lateris dextri dolorem, & ad epar. Piper, costum, apij
femen, æquis ponderibus tundis, & cribellas: in aqua calida portionem
dabis, mittis autē cochleare unum. Ad lateris dolorem, & si quis pon-
dus leuauerit. Sulphur uiuum, picem, resinam maculosam, bitumen tri-
tum, in charta per se imponis in balneo in loco ubi dolet, si quidem mul-
tum dolet, & postmodum triduo a balneo se abstineat. Ad lateris do-
lorem. Herbam chelidoniā tritam cum axungia imponito. Item tritam
cum uino, da ieiuno, bibat, sanus sit. Ad Epar. Linum, eupatorium,
costum, gentianā, aristolochiam longam, aristolochiam rotundam, bac-
cas lauri mundas sine cortice, piper, hæc omnia æquis ponderibus tun-
dis, cernis, seruabis. Cū necesse fuerit, dabis in tribus cyathis meri uini,
ueteris calefacti cochleare plenum. Si autem febricitet, in aqua calida, tri-
um, cyathorū mensura. Ad Epar. Costum, eupatorium, lupinum cru-
dum, æquis ponderibus tunsum, cernitum, cōmixtum, ex hoc dabis in
tribus cyathis mellicrati calidi cochleare plenum, per triduum. Hæc poz-
tio danda est ieiuno. Item guttæ ammoniacæ ÷ IIII. costi ÷ I. petros-
selini macedonici ÷ I. feniculi ÷ II. Hæc species tunduntur, mellis autem
attici libra. I. semotim bulliat, & sic desuper memoratæ species tundun-
tur. Ex hoc ieiuno dantur cochlearia duo: intermissis iterū duobus die-
bus, accipiant, usq; quater. Item piperis grana. xxx. baccas lauri mun-
di sine cortice, grana. x. simul in mortario teris, et dabis in uino ueteri cy-
athos tres, & in eo latere recumbat. Hoc per triduum si febricitauerit in
aqua calida dabis. Item corticem rasum auellang, in uino terito, et das-
bis. Item uulpis splenem siccas, & dabis tritum ieiuno incondito. Aut
certe costum, scenogræcum, orizam, piper, æquis ponderibus tundis,
& condita dabis. Ad spleneticos. Ficus, & pilulas cypressinas deco-
que cum aceto, & facis cataplasma, & imponis. Item *pulegium, quæ
prius nascitur, teritur, et in uino dabis. Item radicem ebuli siccam, aut
certe radicem salicis in aqua coques, & dabis ieiuno uinū uetus. Stipti-
tem nouissime purgatum bene combures, & puluerem facies, & dabis.

Ad Splene-
ticos.

Alias, * po-
lium.

Ad exitum
Intestini.

Si infanti, uel maiori ad assellandum intestinum descenderit, facies
hoc. Stercus asini comburis: inde facto puluere in olla ipso puluere inie-
stinum aspergis: de aqua non lauas. Posteaquam puluerem asperferis, inie-
uidebis ipse, ne intestinum detergas. Hoc assidue facis, usq; dum cesset
descendere. Ad Intestinatorum dolorem. Brassicam britannicam con-
teris, & succum eius in aqua calida cyathos tres dabis bibere.

Si infanti, uel maiori ad affellandū intestinum descēderit, siue sanguine puro, siue cū stercore affellatus, sublauet se de aqua suprascripta cum acacia. Postq̄ delotum fuerit, mittis sœui hircini calefacti, in aqua calida, cochlearia duo, uel succi orizæ cochlearia duo, & acaciæ cochleare dimidium, in clistere cōmixta mittis. Ad locinoris dolorē. Lupi cor siccum teris cum pipere, costo, petroselino, ieiunus ex mero bibat. Itē Betoniæ fasciculū, & mellis sextariū decoques ad medias, et dabis per tridū.

Ad nauseas, & uomitū. Oleum coctum tritum ex melle, et cochleare manducet: uel anethum ex aqua mulsā dabis. Ad sanguinis uomitū. Glutinis libram, ex aqua potionē dabis, bibat, & curatur sine periculo.

Qui escā non continet. Stercus passeris parietarij teris, dabis in uino lorē. Picem, bitumen iudaicū, sulphur uiuū, nitrū, trita omnia mixta in se imponis. Item herbā artemisiā a pridie ubi nascitur inquires, & alia die ante solis ortū, inclinatus de sinistra manu euelle, sine nodo con-

cingis te. Ad hyrcos. Thus masculū, et alumē tere, et ascellas hyrcos bibat, et inambulet: aut certe seuum bubulū manducet, aut certe suinum uirginē, ad renem ligabis. Ad Dysentericos. Conchilium, anchusam, amyli alexandrinū, hæc omnia æquis ponderib. tinsa, cribellata ser-

uabis. In necessitate dabis in ouo sorbili cochleare plenū, mane ieiuno: inouis tribus singula cochlearia, hoc est, per diem unum, ouum unum. Item cōagulum leporis ex uino uetere delotū, tepesactum, dabis ieiuno bibere, & continuo sanat, etiam si carnes mittat. Item uuc̄ syluaticæ adhuc recentis folliculos cū granis suis, prolatis succis siccas, utraq̄ tun-

learia in uino ueteri mero, frigido, uel tepido. Febricitanti cum omphacino melle modico, ut supra memorat. Item mēbranas exterioris uentris gallinacij, quas coci semper proijciunt, maxime de plurimis pullis, has sole siccabis, ita ut sint. x xv. tundis, cernis, cū pilulis quas dicimus anagallidos numero. v. ex quibus puluerem factum, pariter miscebis in uino, et æque amyli alexandrini cochleare unū. Permista omnia in uas-

se uitreo seruabis. Cum necesse fuerit, in ouo sorbili dabis cochleare u-

luto, spura rem aneant, & generent conatus & libidinē, tunc oleum, siue nemiculus ad hæc dirimēda datur. Et huius clisteris cōpositio talis est.

Maligranati corticem, rubi cymas, myrtasq̄ leues, rorem syriacū: omnia hæc mittis in ollam, & excoquis, in uino supramemorato, cochleare mit-

tis cum puluere. Cuius pulueris cōpositio talis est. Acacię nigræ puluerem factū conteris ÷ I. struthij. I. seminis asparagi ÷ I. ligamen hederæ ÷ I. rheu ponticum ÷ I. rheu pontici cum pulegio ÷ I. omnia tundis, et

cribellas subtilissime, dabis cochleare unū cum melle calido. Ad Ge-

A

Ad dolorem
Iecoris.Ad Nauseā,
& uomitum.
Ad sanguinis
uomitionem.
Ut esca con-
tineatur.
Ad Remum
dolorem.

Ad hyrcos.

Ad Dysente-
ricos.

B

- C** niculorum dolorē. Genestam, tunfam, uel semen eius cum axungia malarum laxata impones. Ad omnē passionem interaneorū, uel febres. Spinæ minutæ flores, & rosæ, succo colligato, & siccato, atq; conterito, & mellis cōmisceto: grana etiā piperis parce adiungito pariter. Si nō febricitat, in uino dabis: si uero febricitat, in calida aqua. Ad impacta tibiæ uulnera, aut coti, siue geniculo, ijs occurrendum erit. Lomentū fabarium cereæ, & acetum simul immixtū, & diligenter cōagitatū: ut cœperit siccare, re, ex ipso suffundis usq; in diem tertiam. Si autē cotis separata fuerit, reponenda est, & non temere mouenda: et hoc superimponendum quod scriptum est: ita, ut cum cœperit siccare, acetum suffundendum sit.
- Ad strophum dicis hæc uerba. Quid irasceris? quid sicut canis iactas te? Quid sicut lepus resilis? Quiesce intestinum, & sta crocodyle. Ad talorum tumorē & plantæ. Pampinum uitis uiridem aqua feruētī perfundere: quē conteres, & superimpositum colligabis. Ad luxatum. Punicem combures, facies cinerem, & cum oleo maceratum, calidum impones. Ad uentris dolorē. Minoris altilis pullos, qui sanguinem habent teris, & potui dabis. Ad febres, uel hemitriteum. Oua frangis recentia, uinū & oleum rosaceum agitas in se, & cataplasmas uentrē ei, qui patitur: superimponis lintheolum, & cum siccauerit, aliud imponis.
- D** Ad hemitriteum, & ad omnē ardorem. Oleum rosaceum, & addis aquam, quā ad focum facies ut ferueat: supermittis lini semen tritū bene, ut fiat quasi cærotum: & in pannū inducis, & ad media imponis, & curabis. Ad febres. Accipis adipem de ansere, aut certe de porcello, & cum oleū rosaceum, & chamemelinon. Adipes bulliant, & oleū per lintheolū colas. Ea omnia in mortario teris, & linis omne corpus ei qui patitur, & de sabano teris. Ut non infirmeris. Violā cum uideris, digito medio & pollice decerpe florem, & unū deuorato, deinde alterum, et tertium. Quotquot annis hoc feceris, non agrotabis. Ad febrem discutientiam. Nitrum & thus teris, et adijcies oleum, & uinū tepidum, & curperunges. Ad febrem medullarē. Lacertum prendis die lousis, & sic illos ei tollis, et in lintheolo ligas per singula genua. Ad somnū. Vitent succides, & aquā eius suscipies ad potionē, & calidam adsumes cum uino temperatā. Item caput canis comburito, & puluerē eius ad caput ponito. Ad auriginem. Herbam aristolochiam, & muscum de rectio, quē fumus non tetigerit: in se teris, & spargis in corpus ipsius: uel puluerē ipsum dabis cum uino uetere, ut bibat. Item gith quod nascit in segete, friges, & in testa teris, & bibere dabis. Ad panniculū. Meu, & cedriā cū axungia imponis. Itē palas cypressi, si decoques bene, quasi cærotū, & semen eius deintus proijcies: cætera teris, & axungia sine sale in se diligēter panno nigro imponis: aut spargit, aut rūpit. Ad siticulosos. Radicē syriacam da in balneo. Manducet autē de aue syluatica, & in friget. Ad tūiosos. Oleo de perna uetere factio, illi caluariā linas, tūca

Ad dolorem
Geniculorū.
Ad Interanea
& febres.
Ad Tibiarū
uulnera.

Ineptia de-
lyra.

Ad tumorem
Talorum, &
plantæ.
Ad Luxatū.
Ad Ventrem.
Ad Hemitri-
teum.

Superstitio-
sum.

Ad Febres.

Ad Somnū.

Ad Auri-
ginem.

Ad Panni-
culum.

Ad Siticu-
losos.

as capitis persaniat. Item facias ei caluariam, & de stercore bubulo linas caput tiniosum, etiam capillos restitues, ut ualitudinem deterges. Et si adipe ursino sapius caput ungas, & muscarum sanguine perfrices. Aeris floris præsegmina, aluminis scissi, unc. II. acetum acerrimum. In quod mittis squillam, & rutam syluestrem, & corticem pini interiorem: his omnibus diligenter contritis, & in unum redactis nudum perfricabis: similiter & tertio facies. Et illud quod primum imposueris, spongia deterges, & iterum fricabis, similiter & tertio facies, post hæc oleo rosaceo perungas. Item ad eandem ualitudinem, ubi et uulnerati sint, etiam si cauta sint uulnera, & medicamine replentur, & ad sanitatem perducuntur. Cerusæ lapides, cortices rorismarini, spumam argenti, ænera ponderibus tundis in puluerem delicatum, & ex eo puluere uulnera curabis. Etiam omne corpus perfricabis, sic sanus fiet. Ad ignem sacrum. Caseum mollem, coriandrum teras, & linas. Iterum bitumen iudaciū, et acetum bonum in mortario teris, et de penna linas. Si quis hemorrhoidas patitur, uiridia mora manducet, & cessat dolor. Item stercus bubulum, calido cum aceto mixtum illinas: et si post laueris, iterum linas, & sanus efficitur. Vulneribus antiquis, quibus humor affidus, medicamēti impositi beneficijs obstat: facies hoc. Ex albo ouī puluerem factum, ulceri imposito usq; ad sanationem. Ad Furunculū. Dactylos, & saponem teris, et pro cataplasmate calefacies, & imponis. Ad uulnera pedum. Heracleam carpis, folia septem sicca teris, & in uase plumbeo condis: et cum coeperit humor ille curari, puluerem eius in uulneribus spargis, et ad pennam fricas, & saluus efficitur. Ad uulnera pedum, si in tibia, Bulbum liliaciū coques ex aqua donec fiat quasi cerotum. In ollam nouā mittis bulbum, & teris, oleum rosaceum ad facies, quasi cerotum, et inducis, & ponis ad uulnera stercus caprinum ac cum uino impositum, quamuis a medicis desperata ulcera per sanat. Ad solutionem membrorum. Olei pernae elixatæ p^o. I. adipis taurini p^o. I. hyssopi succi scrupulos. II. medullę ceruine scrupulos. VI. semis, olei cyprini p^o. I. ceræ uncia sex semis, resinæ albæ p^o. I. 5. panacis. II. casei caprini recentis ÷ I. facies cerotum, & perunges loca quæ uidentur esse soluta. Ad somnum. Non dormientem saluabis sic. Opipii ÷ III. myrrhæ & rutæ, thuris singulos sextarios, & cerā mixta panacis scrupulares efficias, & pro chalastico umbilico imponas: tam somnum præstat, quam etiam uentrem mouet. Serpentes fugantur suffu suo cornu ceruini. Idem facit sandaraca, & galbanum, et adipēs capri. Sane non erunt in ædificio serpentes, si absynthium circa ædificium seras, uel artemisiā herbam, uel abrotanum. Si autem uasa calefacta, in quo putaueris loco suffoderis, ita ut uasorum labra terræ æques, omnes illuc serpentes conueniunt. Quos cum inluseris, & obuius feras, ne intremueris ad scorpiones, & cætera similia: ijdem enim reme-

A

Nota ad tinea capitis optima remedia.

Ad Ignem sacrum.

Dioscorides mora naturæ astringētis esse, præsertim uiridia scribit. unde & coeliacis dantur.

Ad Hemorrhoidis.

Ad uulnera antiqua.

Ad Furunculos.

Nota Dioscorid. oibus Heracleæ spēbus, quæ alias syderitis dicūt, uim glutinosa tribuit, quare Heracleam hoc loco lego.

B

Cerotum bonum ad membra soluta. Somniferum unguentum mirabile.

Ad effugandos Serpentes.

Alias, * teras

C dijs pelluntur quibus alia. De pilis oculorum. Euulsus oculo pilus niger, canos nasci non finit, si sanguis eius loco pili euulsi imponatur. Ad renum dolorem. Muria renum dolorem tollit.

Ad caliginē.

Ad caliginem. Fel testudinis melli mixtum caliginem tollit.

Dentes.

Ad dentium dolorem. Iuncus appositus dentium dolori subuenit.

Stomachum.

Ad stomachum. Ursi natura, stomachi dolorem curat: & digestio-

Ad conce-
ptionem.

nem præstat, si concavitate, qua gracilius est, caput lupi ex auro acci-
piat, & uascione circa stomachum suspensa collo, lino portetur, ita: ut
nec aqua contingat, nec terra ipsam naturam urfi. Ad conceptum.

Ad dysente-
ricos.

Gramen corio canis curato, ut oportet, illigatum, steriles concipere fa-
cit. Idem efficiunt mercurialis, & uerbena, herbæ quæ tam masculinæ
næ sunt, quam foemininæ. Ad Dysentericos, qui nimium fluxum
uentris patiuntur. Semen de lapatho agresti teris, & mundas, & in uis-
no uetere nigro dabis. Quotiesq; assellatus fuerit, totiens postea ex ista
confectione dabis. Item cochleam cum testa & carne comburis, & teris,
& lentem nostratam et ipsam comburis, & teris, piper simul tritum mit-
tis, & dabis potionem in aqua calida. Ad Dysentericos, uel quibus
nimium uenter fluit, ita ut fatigati ad periculum perueniunt, facies, ad-
miraberis. Mora syluatica tempore suo colligis cum suis folijs, et reponis.
Quo tempore aliquis necessitate retinetur, in cacabum rudem mit-
tis, coques illud diligenter usque ad tertias, & das ei potum, et continuo
stringit fluxum sanguinis qui in uentre est. Ad Dysentericos, et qui
sanguinem uel muscilaginem assellant. Gallam rubeam, et gummi alex-
andrinum, æquis ponderibus tundis, & cernis, et dabis cochle-
are unum in ouo sorbili. Idem ex herba argemonia facies, ut eius suc-
cum uino mixto accipiat. Etiam si aliquis ferro fuerit percussus, si mox
axungia tunsa curabis. Idem plantago facit, ut acoto coquatur, si mox
dicum exinde bibit. Ad calculum, Brassicam siccam, & piperis pon-
dus duplum, utrisque cribratis, & simul mixtis, cochleare plenum das
in potione, carni cochleare pariter. Ad calculos expellendos, etiam
infantibus. Vnum calculum porcinum, seminis cauliculi, unci. II. piperis
peris. II. hæc separatim tunduntur, cernuntur: & posteaquam in u-
num rediguntur, seruantur in dolio uitreo. Cum necesse fuerit, tribus
cyathis mixtis calidis, caræni plenum cochleare dabis.

NOTA.

D

Ad Calculū.

Item calculum quem primum miserit, tolle, & tere, et nescienti in a-
qua calida dabis bibere. Item semen de herba personatia tere, & das
to siue oxymelle, siue in aqua. Ad calculum, & colum. Semen pastis-
nacæ siccae uentilatum diligenter purga, deinde uigesimam partem pi-
peris optimi in mortario teris, & in dolio uitreo conde, et signa. Ex hoc,
si dolorem febrium habet, in aqua calida quantum tres digiti capiunt,
ieiuno dabis. Sin uero sine febre fuerit, lauet, & ea die in piscinam non
descendat, & in sabano incondito sedeat. In diebus triginta ter hoc ac-

cipiat, omnino nunquam dolebit. Item semen Cleomæ: nascitur autem in locis humidis, & similis est synapi. Cuius semen quantum digitis tribus poteris comprehendere, cum triginta granis piperis immittas in calida aqua, & da: babat ieiunus per plurimos dies.

Item semen cauliculi, cyminum, piper, baccas lauri sicca, munda sine cortice, æquis ponderibus singula tunduntur, & in uinum miscentur: desuper adijcitur lapis qui in uesica porcina inuenitur, & ipse teritur cum suprascriptis speciebus. Confectum seruatur in dolio uitreo. Cum necesse fuerit, dabis in tribus cyathis careni, mixta calida per triiduum cochlearia singula. Item herbam quæ appellatur græce petroselinum: nascitur in petrosis locis: hanc tundis, & ipsam dabis cum aqua bibere ei, qui necessitatem sustinet, & expellit lapidem. Huius autem experimenti gratia, ipsam herbam in uesica porcina cum lapide, quouis modo liga: maneat illic triduo: & post triduum aspice, & inuenies uirtute ipsius dissolutum lapidem.

Item ad calculum, uel qui cum tormento urinam facit. Lotium careni præ montanæ bibat, & sanabitur. Ad calculum & colicium. Petrose lini ÷ I. saxifragæ ÷ I. iuniperi ÷ I. asari ÷ I. cassiæ ÷ I. pyretri ÷ I. ammoniaci ÷ I. squinanti ÷ I. prassij ÷ I. rorismarini ÷ I. rutæ ÷ I. betonice ÷ II. zinziberis ÷ II. sansuci ÷ I. costi ÷ I. piperis ÷ III. inula ÷ II. opij ÷ I. spicanardi ÷ I. ameos ÷ I. rheupontici ÷ I. baccalauri ÷ I. tritis, & in unum redactis, nudum perfricabis. In loco in quo erit, tepidum facies, & illic quod primum imposueris, spongia detergis, & iterum fricabis, similiter & tertio facies. Post hæc oleo rosæ perunges. Fabæ sceminae si in coitu mulieris præstantur, ad sexum cui appositæ fuerint, iam lectæ uirides bonæ sunt. Nam sponsæ sceminae uis magna est, siquidem ex paucis infrascriptis noscitur. Fabæ florentis summitates lectæ, ac tritæ, & uasi terreo mandatæ, & post nonaginta dies extractæ, caput infantis pene cruenti ostendunt. Quod si per suprascriptos dies retexeris, corpus muliebri formatum deprehendis. De eruca. Erucae uiti inclusæ, cum feceris uirides farinas, si diu maneant intactæ, licurcium cum uite formatum ostendunt.

De lotio. Lotium humectum aqua pluuiali, & madefactum, ita custoditum, ut non ficcetur, firmatur in muros. De ozimo. Ozimum luna prima tritum, & missum in ollam non uam florebit, permanens usque ad plenilunium. Quod si duplato tempore suprascripto, condatur in nigra terra, generat spiphiones.

Ad coli dolorem. Coli dolorem auertis, si caudæ lacertæ summitatem ipsam, auro clausam ligaueris circa umbilicum: & si restem in uesica, in qua suspendio quis finierit uitam.

Ad morbum regium. Regio morbo tentus, asinum diu & frequenter intuens, medicabitur. Mustelas a pullis auertit, os de armo asini ca-

A

Est autem Cleoma Helenium siue Inula Capanana. Vel aliud herbae nomen huic uicinum, & conforme pronuntiationi reponatur.

Experimentum contra calculum.

B

Ad Coli dolorem.

Ad morbum regium.

Csu inuentum, et in domo, uel in uilla collocatum. Ad scabiem equorum. Equo scabiem tollit, si uituli marini adipe, contra pilū unxeris, aut anethum cum picule pari mensura æreo coquas uase, et eodem inducas modo. Ad rigorem. Antacotis lapis omnem rigorem ligatus auerit.

Ad oculorum equi dolorem. Suffusionem oculorū equi tollis, si succo hedere, et melle attico inungas. Ut equo pauorem tollas. Equo pauorem tolles, si in dexteræ auris summitate, caudam caponi uiuo sublatam, suspenderis. Ut uinum bonum fiat. Vinum insuaue bonum facies, si decimā dulcis aque addideris, et coquas fortius ad focum, donec ad tertias coquitur. Oleum bonū & clarum fit, si in fundo anethum, & salem colloces. Oleum nigrum & sordidum clarum reddis, si nitri libram coctam, carbonibus tunsam, et cretam in uas miseris. Si autem uis idem iam bonum reddere, oleastri folia cōmode tunde, & massam libralem in uas mitte. Si autem suauissimū uis facere, folia uiridia oleastri tunde, & in lintheolum mitte, et per idem lintheolum oleum colato.

Eodem modo iterum oleastrū tunsam macera, et patere dies aliquos permanere, & trañce. Ut putorem oleo tollas. Si oleastrum sine semine tunsam, diligēter uasi submittas, & in sole colloces, ut calefiat, et post

Dne tunsam, diligēter uasi submittas, & in sole colloces, ut calefiat, et post in aliud uas transferas. Pili ne nascantur. Corpus pueri, uel puellæ, priusquam pilos emittant, ouis Ortigarum linito, in perpetuū nitidum præstas, si sæpius in locis consuetis perfrices. Confectio liquaminis.

Mororum partē unam, duabus uini dulcissimi permisce, liquamini bonum saporem facies. Confectio passi. Hyssopi fasciculum, mala orbiculata decem in melle coque per triduum igni lento, ita ut tribus horis diurnis ferueat. Ad hemicranium. Hemicranium pausat, si uermes pari numero sinistra manu lecti, et in aceto optimo permixti, eadem manu

linantur loco dolenti. Ad alopitias. Muscarum capita caluis locis cale, alopitias tollunt. Murium etiam sterco aceto tritum auxiliatur. Si autem uolueris auxilium fortius dare, canis uenā ceruicis solue, & aceto etiam capillos restituet. Ad dentitionem infantium. Catuli dens, si ca

seu canis, uel uituli auxiliatur. Et si muri uiuo licium per acum in ore tra

ijcias, & per intestini postremam partem adijcias, & firmum collo sustendas.

S E M E N quid sit, & unde nascitur. **A**LEXANDER amator ueri, appellatus discipulus Aselepiadis, libro primo de semine, spumam sanguinis eius essentiam dixit, Diogenis placitis consentiens. Itē Erasistratus, et Herophilus, essentiam seminis dicunt sanguinē. Hoc idem Stoici philosophi de ma

Vinum.

Oleum clarum.

Ne pill crescant.

Ortiges, cornices sunt.

Liquamen.

Passum.

Ad hemicranium.

Ad Alopitias.

Ad dentitionem.

Semen quid.

teriali femine senserunt, et demonstrationes alij alias deferentes, quasi in unū cōprehensas enarrāt. Primo igitur ut Herophilus ait, abruptio corporum hoc testatur, quam græci anotomin uocant. Etenim seminalium uasculorū interiora atq; secretius remota sanguinolenta uidentur. Sequentia uero, siue secunda, plurimum a præscriptis demutata sunt. inferiora ac proxima seminis colorem habentia: quō probatur, in seminales uias sanguinē uenire, sed earum uirtutem albescere, atq; mutatam in semistrans ire qualitatem: sicut etiam in fceminis post partum, si quid sanguinis nondum fuerit uteri nutrimento consumptum, naturalitē. Secundo, in mammas, & earum uirtute albescens, lactis accipit qualitatem. Secundo, cum illi qui frequentius usu uenereo depurgantur, sanguinis sustineāt per seminales uias emissionē. Siquidē celeritatis causa essentia sanguinis in seminales uenire nō sinitur uias. Tertio. Summum quicquam ex summo fieri necesse est. Summum est autem semen ex omnibus in nobis liquoribus: summus est sanguis. Semen igitur ex sanguine generatur. Quartum. Quicumque phlebotomati, sustinent post sanguinis detractionem pallorem, tenuitatem, debilitatem. Hæc etiam præserta uenere corpora comitantur: siquidem semen ex sanguine fieri uidetur. Quintum. Semen matrici appositum congelatur: ut declarant temporis abruptiones: quod est signum seminis, atque essentiæ de sanguine uenientis, & ad suam originem redeuntis, quippe præter sua uascula constituti. Sed his omnibus Diocles, sectator Hippocratis, Athenienses iuniorem Hippocratem uocauerunt, assertionibus respondens, contra primam dixit: quomodo una atque eadem materiam descendens per quosdam uiarum meatus uspiam phlegma fiet, uspiam fel, id est, cholera rubea, uspiam melancholia, uspiam sanguis. Et etiam sanguis semen ex nutrimento, id est, ex cibo & potu, ex quibus & ipsi quatuor humores nutriunt, & non specialiter sanguinis eius mutatur initium. Alioquin debuit etiam in pueris seminis substantia seruari, cum materia sanguinis non desit.

Item contra secundam, hoc est, quod frequenti uenere uexati, sanguinem quidam excludant, dicendum: quod iugi adfricatione aliquæ interioris coli uicę sanguineę uideant. Deniq; illis maxime urinā faciētib; partiū mordicatio sequitur. Contra tertiam, quod in nobis magis summus uideatur spiritus, non ut illi putant sanguis, qui neque per se moueri potest. Contra quartam dicendum, quia phlebotomati non solum sanguis egeritur, uerumetiam spiritus: & eosdem non pallor, siue faugatio, uel cætera sequi uideantur. Hanc igitur essentiam seminis dixerit fel, aut stercora.

Contra quintam dicendum, quod sæpius conceptione declināte purgationes fiant, et propterea si quid sanguinis in matrice remanserit semine congeletur. Ipsum denique foras effusum, & non in matricem ueni-

A
Herophilii rationes.

Semen ex sanguine.

B
Dioclis responsio.

Cens nuncq̄ in sanguinis reducitur qualitātē, aut congelari potuit in similitudinē sanguinis. Diogenes autē Apollonij, essentiam seminis similiter spumam sanguinis dixit libro physico. Etenim spiratione adductus spiritus, sanguinem suspendit: cuius alia pars carne uiuit, alia superans in seminales cadit uias, & semen facit, quod nō est aliud quā spuma sanguinis spiritu collisi. Aristoteles autem, semen inquit aliud principaliter uocari, aliud participio. Cuius primum semine feruens quidam in liquido spiritus, atq; in complexum uenerum profiliens, sit cum liquor, qui sit similis igni terreno. est enim corruptiuus. Ille autem qui diu- nus atque æthereus est, si quidem sit nutritibilis, germinum atq; animalium, clauso feruore seminis in liquido, comparabitur. Participio autem dicunt appellari semen spumam ultimæ digestionis nutrimentum. Primum etenim consensum cibos in ore accipit: secundum in albo: tertium cum in sanguinem mutatum est. Igitur superantia supradicta non inutilia, ut urina, uel stercorea, sed ut illud quod in panificio separant panifices, fermento relicto, alterius panis confectioni profuturo.

Quærunt etiam, qua caussa conferuens atque crassum, post digestionem, aquatum atq; frigidum fiat, cum necesse sit. Attendant esse ex duobus, hoc est, aut terrenum, aut aquosum.

D Diocles his assertionibus respondens, ait in libro trigesimo octauo. Hippocrates, quem primarium medicorum appellamus, suo testimonio affirmauit de seminis natura: eo quod ex nutrimento, quod græce trophin appellamus, sicuti & omnes humores, ut musculi, nerui, naxæ, & arteriæ, uel reliquorum membrorum, seu cordis, & cerebri, ubi principaliter anima consistit, suum alimentum, uel nutrimentum percipiunt ex cibo & potu: sic itaque & seminales uix, quas græce spermaticos uenere, deriuatio seminis fit. Quæ & ipsæ uix seminales, a cerebro initium alimēti percipiunt, ad conficiendum animal. Ad hæc consentiens Diocles ait. Cur Aristoteles definiuit terrenū, aut aquosum esse semen? Inanem atq; uacuam definitionē opposuit. Sed si aquosum, cur feruore nostro crassescit? cum liquida magis frigore post digestionem soluatur, Etenim terrena feruore solidantur, nec tamen frigore soluuntur. Sed hanc quæstionem differens, ait semen contineri terrenum æque liquoris & spiritus essentia. Efflato autem feruore suo, aquosa remansit qualitas, sed gelatur: siquidem terrenam quoq; habebat substantiam. Album siquidem fit spuma. Deniq; culpandum inquit historiographum Herodotum, et Thesium medicum. Historiographum Herodotum siquidem, quod dixerat semen ethicorum nigrum uideri. Thesium uero me- electri similem substantiā sumat: sanguis etiā non paruus, et ita ueniēs in uentrē motus, ut a plerisque epilepsia minor diceretur. Quo fiet, ut melius

Diocles in Aristotelem.

quisq; dixerit, quod sit quidē alba spuma, sed non solida. Lac eīm quoq; eius coloris ostendit, nec tamē ilico seminis essentia, seminis deriuatio.

Ad hęc Diocles. Quippe cum sit omnis spuma leuis, atque fistulosa, & inanibus capillis uacuata, & facilitate scissibili solubilis: semen aut ut a cunctis prospicitur, uel intelligitur, est graue, tractuosum, glutinosum, & non facile solubile, neque fistulosum: ostendo & alia multa, non esse semen essentiam sanguinis. Omitto plurima, & a plurimis animalia sine sanguine memorari: utputa, pulpas, sepias, lollia, ostrea, spondulos, perneceas, profacines, qui sua uirtute nauim bellificantes, opposito ore, uel mordente immobilem retinent. Nec tamen hęc omnia sine suo semine procreari possunt: quomodo etiam in usu uenero spuma generari. Persuadent autem cadentibus membris, cum in apertionibus corporum, quas anatomas uocamus, partus in suis uasculis reperitur. Asclepiades autem consentiens, ait essentiam, atque seminis uniuersalis hominum, uel animalium, item principalis corporis intellectum sensam: subiectam autem sibi partilitatis cruditatem, hoc est nouum cibum acceptum, siue noua subinde nutrimenta. Vult enim ex crudis fieri redditiones: ut accepti cibi disiecta materies in corpusculis minutata, seu cocta, & in lacteum humorem mutata, omnes per corporis partes, ac particulas discurrat: atque ita in nares ueniens, mucilentum faciat liquorem, in uesicula iecoris. Fel non aliter etiam in seminales uias cadens, ea cum naturali uirtute, siue fabricatioe semen fieri, ut beatissimus Hippocrates affirmat.

Lapidem dicit Hippocrates in uesica generari superatione feruoris, cum attracta, seu descendentiā urinæ terrore in uesica resident, ex feruoris densitate nimio perfusa liquore, seu calore: sicut inquit uidemus fieri etiam in fictilibus uasculis, quæ humecta admixto liquore molliore fornacibus ingeruntur: tunc desiccata feruore, in lapideam soliditatem ueniunt. Quæ & ipsa uesica uelut uentosa ab artifice posita, ad se humorem attrahit, & ex omni regione corporis ad orificium eius decurrit, & sicut humor tenetur a lacte secernitur: sic itaque urina a cibo iam cocta, atque in sanguineum colorem mutata, uel lactaneum secernitur, effluens ad inferiorem locum, in corpore ad id prædispositam uesicā, per uritidos poros suscipiens in se urinā uiridis coloris. Quæ & ipsa uesica habet super se duos renulos neruosos, non ad suscipiendam urinam, sed ad respirationem, uel uaporatinem.

Lacte autem fieri, uel nutriri dictum est ex nutrimento: quod si quid fuerit crassius, ac pinguius, exprimit, uel excludit uteri per angustias, aut meatum: quo expresso, & in humecta ueniente, pinguius egeratur, in mammarum, aut fistulosas uias ueniens, lactis accipiat qualitatem.

Pubertatem & barbam nasci eodem tempore laxamento cutis, quod

A

Asclepiades.

B

Causa Lapidis.

C laxamentum fiet emissione seminis: ante enim fieri non potest. Nunc igitur naturę nutrimentum per laxatas vias corporis exiens, aëris frigido tactu nimia densitate cōactum, in capillos uenit. Denique eunuchi barbire non possunt: quia semen non emittunt. Denique & infantes natissime minime ambulare possunt, ut reliqua animalia: quę mox ut nata fuerint, ambulant, infantes uero minime; ob hoc. Quia omnis calor in capite est constitutus. Omnes uiri artus phlegmatico humore sunt corroboreti: eaque ratione neque nerui, seu muscoli suum officium rite adimplere possunt, nisi ex cibo & potu incitatus fuerit calor, qui in superioribus locis est constitutus, id est, in cerebro, qui durinando omnem corporis regionem calefacit, atque soluit. Neque mulieres barbire possunt, quanquam etenim semen emittere uideantur, non tamen ita emissionis tempore ut uiri mouentur, quo possit cutis fieri laxamentum. Hinc igitur delicatiora & frigidiora sunt mulierum, siue eunuchorum corpora: & non osculatę, neque minime incitatę si fuerint, aut concussę a puerili semine, ante hoc tempus semen emittere non possunt, ut uiri in fine uia: neque in his necessario prohibetur usque ad superficiem corporis exire nutrimentum, & propterea supradicta loca capillis deseruntur.

D hic de septem annorum causa nascendi conuenit compendiosam fetus perfectionem fieri, quotiens summo temperamento primordiorum, cōfectum semen in matricem uenerit. Ipsa quoque similiter temperat etiam nutrimenta minime insidiosa. Etenim in nono mense, magis partum fieri, perfectionis est causa. Quę cum forte septimo fuerit mense commota, raro quidem, sed rationabiliter fiet. Octauo tamen mense non facile nutritiles sunt, non est amilicatus fetus, pro ratione ponderis. Septimo mense, ad inferiora loca descendit ex superioribus spacijs. Dehinc si fuerit perfectus, rumpens membranas, nutritiliter excluditur. Hinc quassat membranas, & totam matricem, qua ex quassatione generatur tumor. Rumpere autem cum non potuerit supradictas membranas ac matricem, siquidem nondum conueniens habet pondus, ac perfectam fortitudinem, necessario permanens uenit in octauo mense, & laborem facit pręgnanti, donec tumor quassatione gemens resoluatur. Qua desinente, nonus mensis rursus uenit.

Leuior causa est autem partus secundum Hippocratem uteri perfectio, ex qua fiet nutrimenti inopia, & eruptio membranarum. Quamdiu enim paruus fuerit fetus, sufficiens carpit ex matre nutrimentum. Cum autem ad perfectam uenerit magnitudinem, plurimo necessario indigebit, quam ualeat grauida subrogare. Tunc incommodis affectus est nutrimenti. Ad quod acrius commotus, rumpit membranas: & celeritate eruptionis prominet. Fit etiam umbilici marcor, cum iam non poterit ualere nutrimenta ministrare.

Tempore autem instante concipi, atque collocari manifestum est,

Septidomum uero septem spacijs contineri, septimo mense dentes nasci, aliquibus nono: septimo anno infanti dentes cadere: bis septenis pubescere & nucleantib. māmellis semē generare: ter septenis & uno anno barbam maturare, septidomis ægros periclitare. Quid minus? Septem stellis omnia ministrari sic infantem in utero ferri atque componi, cursum Solis & Lunę duodecadion terminare. Est autem numerus septies multiplicatus. Ita partum consummari. Sed figuram hominis infans accipit primo quadragesimo aliquando: aliquando & trigesimo die, sic ut ait Hippocrates in libro quadragesimo nono de infantis natura. Et uidi quandā mulierem in partibus Gazæ, triginta dierum abortum fecisse masculum, cuius omnia membra ex integro confirmata conspexi. Nam & cor ipsius quasi granum papaueris magnitudine existimaui.

Quādo in utero formetur homo.

Hos autē numeros, ut partus edatur, septies multiplicare oportet: ita ut quicunq; die trigesimo in utero materno figuram hominis accipit, se primo mense nascatur: hos dies septies multiplicabis, & efficiuntur dies CCX. qui fiunt menses septem. Qui autē quadragesimo die figuram hominis acciperit, nono mense intrante, decimo die nascitur. Septies multiplicabis dies, efficiuntur. CCLXXX. qui fiunt menses nouem. Itaq; die decimo, ut diximus, septimo, aut decimo mense, qui nascuntur, uitales erunt.

B Infantis incrementum.

Manifestum est, infantem in utero temporibus firmari. Quo modo? Intendite. Primo mense iactus seminis nostri in utero materio congregatur in umbilicum, in hoc est congregatio. Secundo mense expressio est corporis. Tertio mense, quia priore formatum est corpus, ei tribuitur anima. Quarto mense unguis accipit, & capillos ducit, et motum facit infans in utero materno. Ideo quarto mense prægnantes nascuntur. Quinto mense facit caracterem patris eius, aut matris, aut alterum demonstrat. Sexto mense adijcit neruorum confirmationē. Septimo mense medulla consolidatur. Octauo mense ossa durantur. Nono mense maturatū mouet infantem effectus naturæ rerum beneficijs. Decimo mense de tenebris ad lucem exit, tardę ætatis ingressu maturatus, & proficiens. Igitur Cor aliquando cū ex pulmone impletur, si quid per superficiem cutis uenerit, recusat, atq; recludit: aliquando cum pulmone deficiens cordi nō dederit, si quidem eo tempore cum accipiendum officium uisitatur superioribus haustibus, tunc rursus corpus ex toto corde sumit aërem sibi cōsuetum, atq; ita respirationis perficit officium, differenti tempore inducens frigus, semper corpori necessariū. Sic enim supradicto exemplo ignei splendoris, seu radij, ex partibus loci in corde constituti, in quo anima consistit, usque ad omnes fines corporis istis superuenerit, & consensus in illis partibus fiet, in quibus etiam irrumpentes, aut unam esse ex corde ad quam eandem uirtutem sensificant, quæ ad animā transmittet, sed pro uiarum diuersitate fieri differentem.

Animę sedes.

Cum enim inquit, uiuus suis uisalibus fuerit constitutus, uisus perficitur: cum in audibilibus, auditus: cum in odorantibus, odor: cum in linguae partibus, sapor: cum in toto corpore, tactus. Sicut enim una atque eadem cibi materia prouidentia uiarum nutrimenta ministrans, nunc neruos, uel arterias, nunc uenas, aut ossa, uel musculos transit, non aliter sensificat uirtus animae secundum accipientium uiarum differentiam. Si per omne inquam corpus mundae essent uiae, ut in oculis sunt constitutae, per totum corpus forsitan uideremus. Nunc autem, quia secundum uiarum differentiam hoc fieri non potest, recte uisum inquit, hoc genere celebrari: cum ex corde sensifica uirtus limpida, atque splendens, ad oculos prouenit, infusa per humorē uitreum, quē Graeci hialoiden uocant. Exinde rursum redit ad sphaeram, hoc est, oculi ultimam interius tunicam, quam Graeci cristalloidem uocant, seu phacoidem, aut discaidem: tunc tenuans atque splendificans sphaeram, ad eius centrum ac mediam partem, quam appellamus phacoidem, confugit. Exinde ad pupillam omnis concidens, celerrimo lapsu per eius raritates accipit casum, tanquam ex suffecto secundum sphaeram a uertice, ad tenuem pupillae uiam conductum: atque ita irruens uisibilibus rebus, hoc est, quas uidemus, earum facit apprehensionem. Sicut inquit ignis uicina corpora exurit, distantia calefacit, remota illuminat: longius autem constituta neque urit, neque calefacit, neque illuminat, dissoluta omnino seu perdita uirtute: sic etiam anima in cordis altitudine habens rationabilem uirtutem, quam tendit usque ad corporis fines, omnes sensus perficit: sed ab his decidens, in aërem eundem euanesces, in alios sensus scinditur: neque iam seruans sensificam uirtutem, dehinc quod in uisu sensifica uirtus per multa uenit corporis membra, ex angustijs ad mundas uias, & propterea pura atque illibata peruenit, & splendens, proprio uigore seruato. Accedit etiam, quod secum plurimum luminis ex anima trahat ex corde perfecto, in similitudinem radij per uisificas uias irruat, et ab hoc corpore in aërem cadens, longo itinere non intereat. Ad alios uero sensus uirtutes uenientes, per apertiores feruntur uias, ad plurimum spiritali ac ualida materia circumseptas, quorum admixtione obscurantur: ob hoc mox corpore in aërem ueniente intereunt,

plurimo sibi aëre permixto.

Etenim De LINGVAE natura.
Linguam sine suo naturali esse constituit: dehinc mollem, atque laxiorem: siquidem gustandi capacem. Sed sinu suo fabricatam: ne traducta ab aliquo qui in se esset succo & rarefaceret, & iudicium eorum qui extrinsecus irruerint, subuerteret. Mollem autem factam, quo facilius, seu celerius per eam sensifica uirtus currens gustata apprehenderet. Laxioris uero naturae atque raram, quo celerius praeuenta transuoratione eorum quae sumuntur iudicium fieret.

Comparatio
aptissima.

¶ De CEREBRI natura.

A

ITEM CEREBRVM sine odore esse constituit, atque sine sono: siquidem in ipso sit apprehensio odorandi, atque tangendi, seu audiendi. Sed sine odore inquit quid possit? nunc uero a supradicto officio ad suum odorem atque nuncians abiret. Irruentium iudicio autem sine sono, ut silentio capitis uoces acciperet ac probaret. De quo etiam testam natura iugem, omni ex parte circumdatam confecit: ut sumpta sensuali uirtute, facile iudicium fiat ad irruentem uocem.

¶ De VOCI S natura.

Vox NASCITVR ex totius corporis spiritu, uel pulmonum, qui sunt in modum follis ferrarij, in dando, & accipientis spiritum uenientem & pereuntem in capite, & resonantem: & sic uocis densitas ab uniuersis auditur. Sic denique nocte uoces, densitate aeris perseverantes, longius & a longe constitutis audiuntur, perdurante aeris laxioris causa. Dissipatae, etiam proximorum difficilius audibiles fiunt.

¶ De TACTV.

TACTVM autem esse inquit sensum capientem, Sed si lenia fuerint, atque aequalia, & tenuissima, exterius, siue interius irruentia, corporum suauitatem facere: si autem aspera & concissa, dolorem.

B

¶ De PURGATIONE Foeminarum.

FIERI autem purgationem foeminis ait. Siquidem concaua, atque inanis, & feruens, & uenosa sit matrix: ut ad inanitatem humecta ueniens, materiae ingerat feruorem. Venas quoque naturaliter materiosas corrigit: ut post implementum uasculorum, osculatione interius facta sanguis excludatur. Ut autem per singulos menses hoc fiat, causa inquit extat, quod tales sint uiae, siue pori, ut mense repleantur, & post implementum rursus osculatio fiat, ac deinde purgatio sequatur. Quae adhuc nouellis aetatibus fieri non potest, neque declinantibus. Siquidem in nouellis nondum sint uiae dilatatae atque capaces matriciae plurimae. Item in declinantibus, siquidem conciderint: uiae etiam frigida atque torpens. Naturaliter autem suspicatur, matrici compati mammas.

¶ De SEMINE.

ITEM MASCVLORUM semē suam habere naturam, ut ossa, uel neruos, aut carnem, & his similia, & non ex alienigenis fieri. Ostendit enim ad generandum mense nono, uel iam foeminam conuenire. Seminis autem iactum ait, non nisi solum iaculando fieri. Non enim sufficit hoc intantum penetrare, ut fundum matricis teneat, sed ipsum

K

Partuum di-
uersitas.

C quoque iactum feminis, siue excussum rapere ad se adducendo, atq; sue inanitati concedere: ut iaculum piscaturus: & ut medicinalis cucurbita apposita, carnes ad se adducit, adiuuante feruore: uelut lucerna & flamma oleum ducit ad se. Dehinc forsitan etiam, ut delectatione conceptio fiat siccitas rapit eam. Quod etiam ad poenitentiam quandam feminis asficiantur foeminae, probatur ex eo: quod ante coitum agantur stimulis. Sic denique si prior foeminini feminis cursus in uasculis concidat, masculile semen, & in uasculis ceciderit, prius superueniente foemineo semine, foeminae nascuntur. Hinc est rationi humanae consentaneum, quod uirili semine puellae nascantur: ex foemineo semine, pueri nascantur. Si itaque utrorumque semen permixtum, obuiando sibi in uasculorum cauitatem ceciderit, hos uiragines appellamus. Exinde prudentes atque pulchri nascuntur, ex uno consensu, nihil in se retinentes iracundiae. Denique si ex uno consensu permixtio feminis non fuerit, sed uacanti animo incitatum fuerit, seu in uasculis ceciderit, debiles atq; sine intellectu nascuntur: eo quod ipsum semine minutum moueatur, non ut pingue rationabiliter, sed aut cholericum, aut aquosum, aut coenosum, aut corruptum, saepius muti, aut surdi, aut rari: eo quod non sit integrum semen, nec tempore competenti. Geminorum genus nos dicimus: eo quod in orificium uuluae duo aditus abire noscuntur: ubi si uicissim, uel si diuisum in duas uel tres partes semen in uasculorum capita ceciderit, gemini, uel trigemini nascuntur. Ictericum inquit fieri, quod turgescens te iecore, seu tumente uesicula, quam fel appellamus, debilitationem superatione nutrimenti causerit, & non potest ad digestorias uias, seu rationales peruenire: unde fit totius corporis obduratio, stomachi, epatis, splenis, atque pulmonum, siue intestini caeci. Et propterea prohibetur fel ad uasculum permeare, quod graece haledon uocamus: & ita agitata siue perfusa corpora, aut uiridescere, atque deformes & pallentes cutes facere. Somnos inquit fieri, animae atque corporis indulgentiam, seu sedato feruore, qui insomnietatem facit, qui calefacit & desiccatur corpus, & obstruis uis ex melancholia, quae est tardior ad curandum, ex quibus uis fames, siue appetentia ciborum fiet.

Dysenteriam inquit fieri, uel lienteriam, nimietate frigoris, ac liquidorum humorum, quam graece dacchodes uocamus: quae descendente & exurendo intestina dysenterias, uel lienterias facit, ex defluenti carne uenientium atque uentre ruentium, quae nutrimentis admixta, seu cibus sumptis, corruptione sua neque sursum carnis uias accipere sinat nutrimentum, aut corpori propiare. Cordapson autem & ileon fieri humore generato dixit in ore coli argilloso, liquidorum humorum ob-

struſione: ſed cordapſon inferiore oſculo fieri dixit, quod eſt oppoſi-
 tum, uel ſpectans inteſtinum, cui nomen eſt arcon. ſiquidem neq; ſter-
 cora in ipſum, neque uentus irruat, neque diſteris iniectio accipiatur,
 omnibus concidentibus & obſtantibus iniectionali. Aulſculeon uero
 in ſuperiori oſculo fieri, quo liquor tenue denique expectat inteſtinum,
 & inflationem, ſeu uentos, & ſtercora aliquando irruentia accipiat, &
 diſterem quoque: ſi quidem inferius oſculum non ſit obſtruſum, ſed
 non liberu tranſitum ad ileon fieri, concepto ſeu retento ſpiritus iaculo,
 & prohibente nutrimenti naturalē meatum. Hoc ſæpius continget inci-
 pientibus, & qui cauſſas non intelligunt, aut per uerecundiam, ſeu po-
 tentem perſonam, ſicut in clepſydris, cum acceptus ſpiritus prohibet
 tranſitum liquidorum humorum, ſeu ſurſum exuſto atque congluti-
 nato nutrimento, tranſitus inteſtini atque eius fieri reſſus non ſina-
 tur: uel duratis inteſtinis, nimia ui ſpiritus, ita ut prohibea-
 tur irruere nutrimentum.

C Quomodo ESCA, uel POTVS per
 omne Corpus distribuuntur.

TRIA INQVIT officia, atque diſcretionem in corpore nu-
 trimentum ſuſtinere. Quorum primum in uentre mixtum conſtituit,
 calefacto atque decocto, ſecundum in uenis, tertium in particulis: quia
 pro membrorum diſpoſitione ſupradicta accipiunt. Sed ex primo offi-
 cio atque diſcretionem ſi quid inutile fuerit, in ſtercora per inteſtina de-
 uenire. Ex ſecundo autem, quod uenis perficitur, ſuperfluum in uri-
 nam tranſire, atque in ueſicam decurrere: quæ ſub uentofali artifice po-
 ſita, ad ſe humorem attrahit, uel ex omni parte ad oriſiciū eius decur-
 rit, ſicut humor tenuatus a lacte diſcernitur. Item ex tertio officio, quod
 in partibus poſuimus, quæ in ſe ſupradicta ſuſcipiunt nutrimenta, ſi
 qua ſuperflua fuerint, tanquam aliena per ſudorem egerint. Tribus er-
 go, ut ſupra diximus officijs ac diſcretionibus, non recte conſtitutis,
 non digeri cibos, & in alborem inquit uerti, putredinem, ſeu fermento-
 ſam ſumere qualitatē: quā zimofin appellauit: quod & ante ipſum cæ-
 teri probauerunt: & in exaltationem tranſire, ſeu mutari, ut neque
 adduci ſpiritus, neque humoris eſſe uideatur, ſed inter utramque natu-
 ram, neutrum probetur. Horum igitur utrumq; cuſtodiens anima, ex-
 ternum frigus inducit, hoc eſt, aëre partitum eſt. Huncque adduci non
 ſolum per nares, uerumetiam per totum corpus, officio commutato.
 Quando enim per nares inferius adducitur, per fauces ad pulmonem
 fertur: exinde pars cordi, pars thoraci tranſmittitur: tunc impletis lo-
 cis, inductus aër per uias totius corporis, denuo totus rgeritur. Quan-
 do autem ex pulmone, atque corde, & uentre redditur, rurſum per fau-
 ces reciprocus fertur ad narium atque oris uias: tunc uia ſeruata, rurſ-

Digeſtiones
 tres.

B
 Stercus,
 Urina,

Sudor.

Spiritus
 acris.

C sum per totam corporis superficiem inducitur per eiusmodi, qua per se
 prædictas vias exierit. Sic etiam per podicem, atque intestina, ac uen-
 trem quod etiam per totam corporis superficiem, seu cutem respiratio
 fiat, manifestum est ex eo: quod cum medicaminum atque unguentorum uir-
 tutes usque ad altiora uiscera perueniant, necessario materię tenduntur,
 & oppressione uentris perurgentur. Etenim per superficiem, seu cutem
 corporis, & rationabiles vias, id est, digestorias, inuisibili dispendio in-
 sumptione facta, sequitur ut inanitas non ualeat substantiam retinere, id
 est, cibum, uel potum: cum semper irruenti materię cedit: atque ita op-
 primente uentre, nutrimenta partis uniuerso corpori traduntur. Sic ita-
 que compresso stomacho, idem domino corporis escas quas suscipit,
 crudas atque acidas seu limosas ad superiora reiactat, atque euomit, im-
 pellente feruore. An edum inquit fieri, quem nos redibitionem uocamus,
 seu pulmonem, cum cogitur transgredi per eam a corde, reciprocos ad
 materiam quæ spiritum spargit, per omnem corporis regionem: & ob
 hoc non sinens spiritum recto ac solito cursu moueri, usque ad corporis
 finem, sequitur ut turbatus mentem commoueat, & casum corporis
 faciat, atque adductiones & raptus diuersos. Aut si forte omnia quæ in
 nobis liquida, seu argillosa, & crassiora, et feruentia sunt, hæc fuerint
 obstrusa, secundum eos meatus, quibus et respiratio credita sequeretur.

Causa epi-
 lepsiæ.

D Certante autem inquit interiore spiritu, seu feruore cum festinatione ex-
 eundi, & obuiante frigore festinationi intrandi, turbari mentem, et spi-
 ratione retentatos artus fieri, seu casum, seu malefactionem, uel clypsim
 animæ, usque dum calor ex altioribus locis mutatus, seu abducitur, ob-
 duratas, uel clausas vias subtilitate caloris interrumpendo prius faciat, qua
 sanguis uel spiritus consuetudinarium sibi iter consequatur. Hinc fit epi-
 lepsia, compatiens sibi bulini passionem, quæ fit ex ariditate & siccitate
 te totius corporis ab anno trigesimo usque ad quinquagesimum. His
 frequenter ego carpison epithimo permixto, seu samfuco, uel abrotan-
 dum dedi, et ad meliora prouocauit. Cypium cyrenaicum ad odorandum
 naribus opposuimus. In locis refrigeratis, bene olentibus repausandi lo-
 cum accipiant, seu ubi flores herbarum dispersi si erint. Ab inquietudine
 ne uociferantium custodiendi erunt. Sternutatione refractionem in-
 quit fieri limoris in cerebro constituti, cadentis per nares. Simili modo
 etiam aurium tinnitum, superantibus liquidis in capite ac reflatibus, decen-
 dente spiritu. Hinc sæpe etiam aurium dolorem nasci, uel ex concapto
 entis humoris acrioris causa per auditorias cauernas, exulceratis finibus,
 transcunte humore in loca uulnerato.

Sternutatio.

Oscitatio.

Oscitationes item fieri, coaceruati spiritus atque erumpentis causa, &

lati, per solitas uias decurrentis, mouente spiritu a parte, siue extra cor
 pulsum. Ob hoc cum lachrymarum fluore ad superiora fertur. Te
 naci uero fiunt in statione sanguinis arteria, qui ex corde fertur fieri.
 Spasmodum opostotomum fieri inquit, spiritus conceptione, siue sum
 ptione interius secundum spinam constituti, et qui uenarum inferior
 res regat partes. Quando enim inquit, conceptus spiritus in exitum
 uenarum summotationibus, totius corporis, atque totis ceu sumptis alis,
 uia occlusionem, atque attractionem neruorum, musculorum quoque fa
 cit. Peripleumoniam uero inquit fieri, astante sanguinis plenitudine,
 aut nimio tumore facto, quae pulmonem penetrant, unde & respira
 tio impeditur oppressionem pulmonis, et densatio in uasculis, hoc est, ue
 nis: item aliam obstructionem spiritus generari, aliam liquoris acrioris
 incerti, & transitum uiarum non habentis.
 Similiter & Pleureticae passionis duplicem dedit substantiam. Icteric
 cum inquit fieri, qui apud nos auriginosus, seu arcuatus uocatur: nam
 uulgius morbum regium uocant. Fit obstructo meatu, qui ad uentrem du
 citur ex eo, qui ad fellis folliculum tendit. Suspiciatur enim, si quid in san
 guine fuerit acrius factum, hoc per spirationem tenuem, ad iecoris ferri
 uesicam, quam fel appellamus, atque ex ipsa exuberatione facta, aliud ad
 uesicam, aliud ad oculos, aliud ad superficiem totius corporis effundi,
 formicandi corporis causa, seu per uim naturalem pergere: quo extra
 corpora atque debilia, ex hac materia admonitionem atque deformatio
 nem, & fellis egestionem atque exuberationem in se suscipiant.
 Singultum uero inquit fieri, spiritus accepto in quasdam uocales ui
 as, & decedente paulatim in uasculis, ubi frigidus liquor repositus est.
 sicut ex aqua uidemus uesiculas surgentes, descendente pluuia, atque
 fillicidio.
 Hydropem inquit fieri sanguinis corruptione per frigi
 dum torporem. Feruore enim, naturale nutrimentum in sanguinem co
 gnestinat: quo extincto, per morborum tarditatem supradicta materia
 inhaeret, destinata in sanguinis uentris substantiam: a cdeinde in loca
 uenarum, quae periton membranae, & intestinis interiecta sunt, et diffu
 so liquore obstrudentem hydropem nasci siue perfici ad tumorem totius
 corporis.
 ¶ Diuisam esse dicimus medicinam in partes quatuor. Re
 gularem, quam Dietam uocamus. Manuum officium, quod Chirurgia
 am uocamus. Medicamen, quod Pharmacia uocamus. Praenoscentia
 am, quam Prognosin dicimus. Corpus autem nostrum ex tredecim comi
 xtionibus constat: neruis, uenis, renibus alternis, pinguetudine, ossibus,
 unguibus, cartilagine, capillis, succo, sanguine, medullis, membranis.
 Animae regimen in corde consistit, quae per subtilitatem spiritus semi
 nata est per omnem corporis retentionem.
 Digestionem inquit feruore fieri, & separatas esse corporis materias,

A
 Spasmus.
 Peripleumonia.
 Morbus regius.
B
 Singultus.
 Hydrops.
 Partitio totius Medicinæ.
 Digestio.

C sanguinem in uenis contineri, spiritum in arterijs.
 Sed pulmonem esse ueluti cellarium. spiritus ad arterias mittendi, seu replendi omnem corporis regionem, ex quo spiritu omnes nostri arcus commoueantur. Phreneticam passionem inquit fieri, tumore in corze de suffecto, et suffocato sanguine, seu calore consuetudinario, ex quo cerebrum sensum & intellectum præbet. Aliud est enim, quod intelligitur, aliud quod sentitur.

Cerebra duo.

Sic itaque duo cerebra sunt in capite constituta. Vnum, quod intellectum dat. Aliud, quod sensum præbet: idque quod in dextra parte iacet, ab eo sentitur: a sinistro uero intelligitur: ob hoc sub ea parte subiacente corde, & semper uigilante, audiente, & intelligente: quia & aures habet ad audiendum. Quod

Præcordia.

& Præcordia habet uentris, id est, receptacula sanguinis, & spiritus singulis in partibus secundum aures, nunc ex uenis

D

promerere sanguinem, nunc ex arterijs

spiritum. Nam arteria

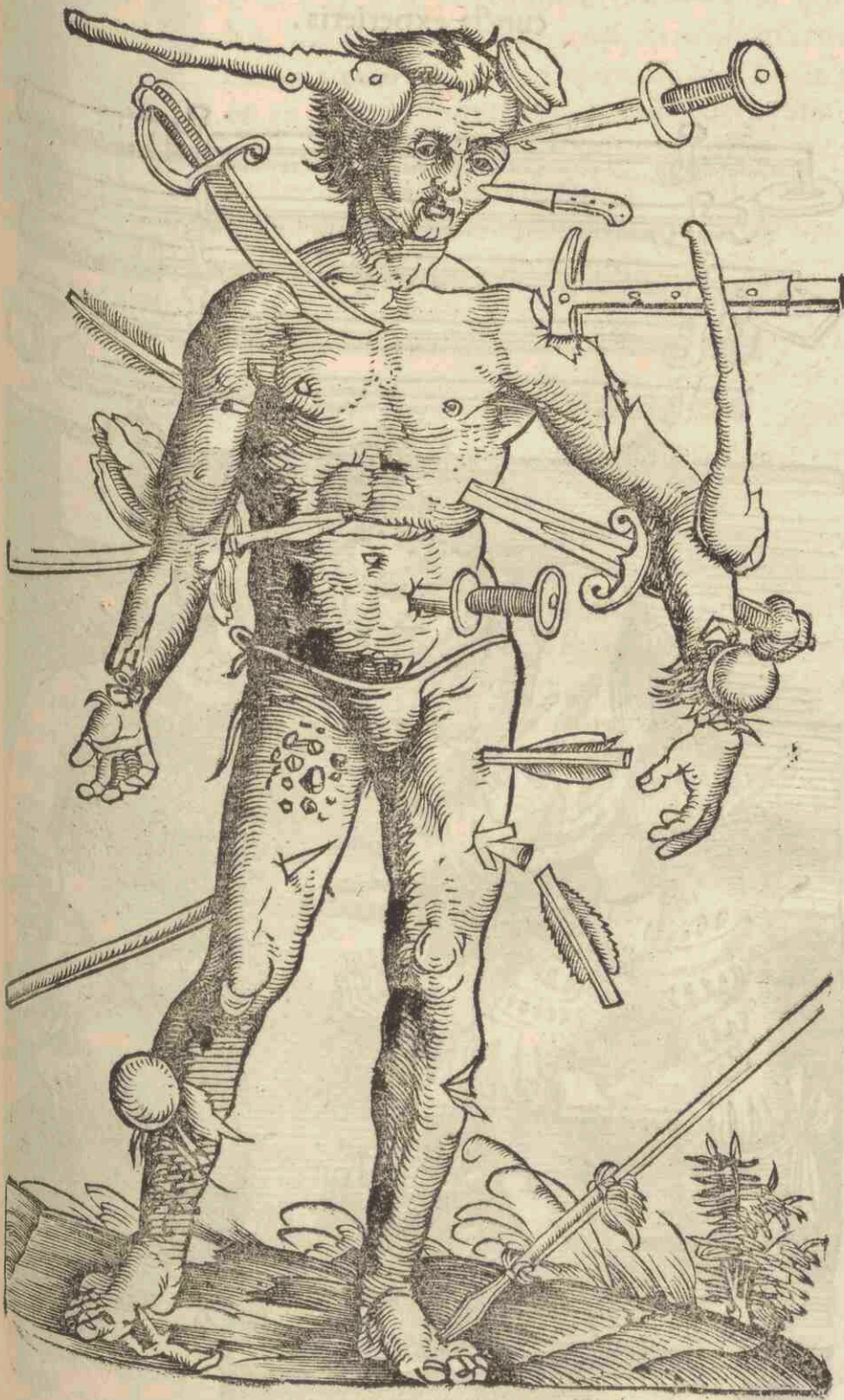
multum habet spiritum, &

modicum sanguinem. Vena autem

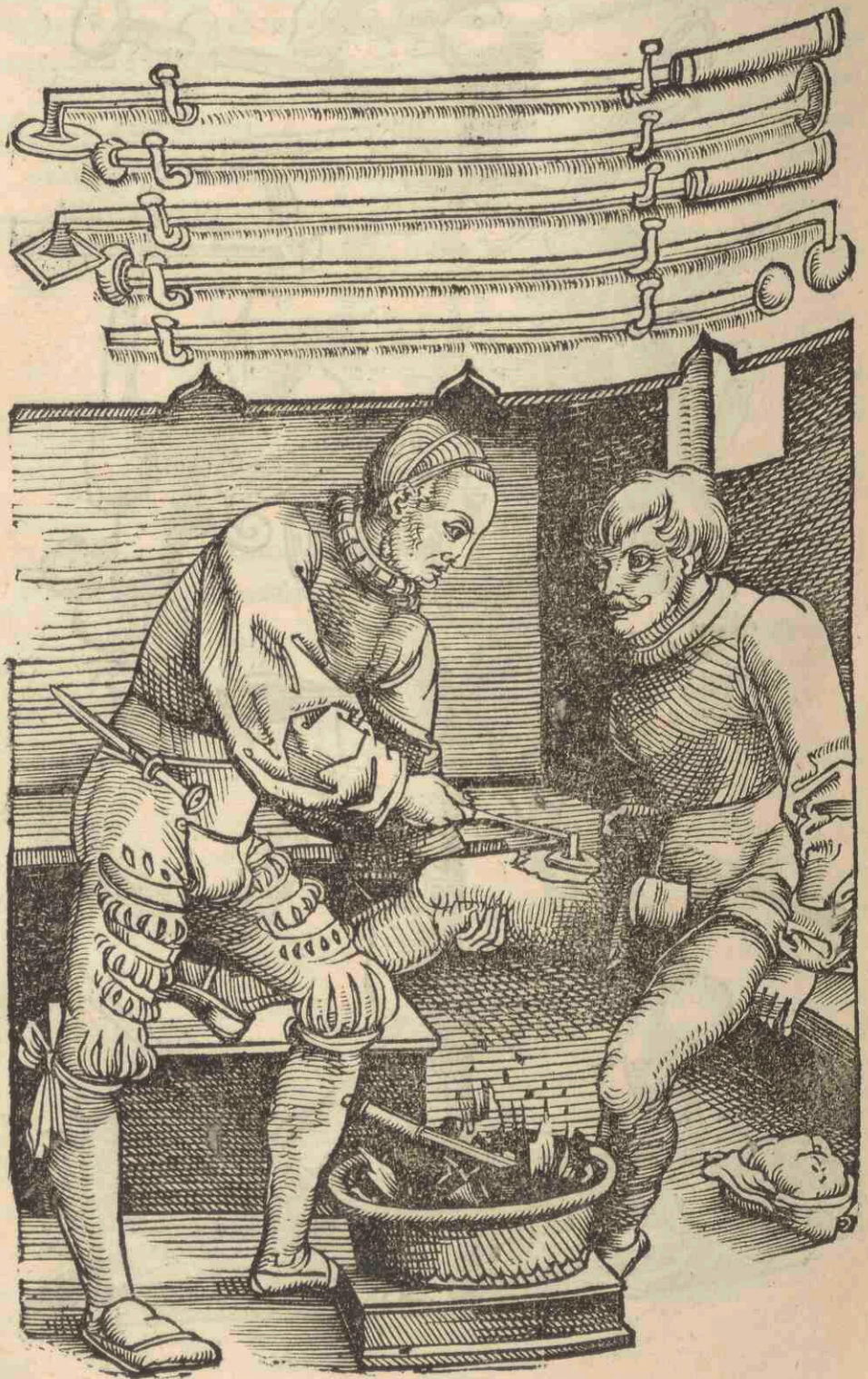
multum sanguinem, & modicum spiritum.

COCT. HORATIANI ad Filium
E V S E B I V M
Quarti LIB. Finis.

CVTILATIONES, ICTVS,
iactus, & uaria Vulnerum huma-
ni corporis indicia.

M E S V E.
C D E V M in cunctis præpone, & præponet ipse te: honora
eum, & honorabit te: time eum, & securus
cuncta experieris.

OSTQVAM compleui uobis o Filij, librū hūc, qui est postremus scientię in medicina cum complemēto ipsius, & consecutus sum finem in eo, ex expositionibus eius, & ipsius declarationibus, uisum est mihi, ut compleam ipsum uobis cū hoc Tractatu qui est pars operationis, id est, chirurgiæ cū manu. Quoniā operatio cum manu prostrata est in regione nostra, & tēpore no-

A
Appellat
Librum,
Tractatum.

stro priuata omnino: donec fortasse perijt scientia eius, & abscissum est uestigium eius: & non remanserunt ex ea, nisi descriptiones paruæ in libris antiquorū, quas mutauerūt manus: & accidit eis error & haesitatio, donec clausæ sunt intentiones eius, & elongata est uis ipsius: Visum est mihi, ut uiuificē eam cum ordinatione huius Tractatus in ea secundum uiam expositionis, & declarationis, et abbreviationis: et ut ueniam cum formis ferramentorum Cauterij, et reliquorum instrumentorum operis: cum sit ex declarationis additione, & ex properatione eius quod est necesse. Causa autem propter quam non inuenitur bonus artifex eius cum manu sua in hoc nostro tempore, est: quia ars medicinae est longa, & oportet auctorem eius exercitari ante illud in scientia anatomia, quam narrauit Galenus, donec sciat iuuamenta membrorum, & ipsorum formas, et eorum coniunctionem, & separationem, et habeat cognitionem ossium, & neruorum, et lacertorum, & numerum, & eorum egressionem, & uenarum pulsationem, et quietarum, & locorū exitus earum. Et propter illud dixit Hippocrates, quod notum est cum nomine est multum, et cum opere est paucum, et praecipue in arte manus. Nos uero iam diximus de illo in introitu huius libri. Quos quia non est sciens, quod diximus de anatomia, non euacuatur, quin iam cadat in errorem, quo interficiuntur homines: sicut ego uidi multos ex illis, qui formantur de hac scientia, & iactant se de ea absque scientia, et sine experimento. Quod est, quia uidi medicum stolidum seuisse apostema scrophulosum in collo mulieris, et incidit quasdam arterias in collo: quare fluxit sanguis mulieris, donec cecidit mortua inter manus eius. Et uidi medicum alium, qui praesumpsit ut extraheret lapidem uiro, qui processerat in aetate, & lapis erat magnus. Peruenit ergo ad eum, & extraxit ipsum cum frusto uesicae. Quare mortuus est uir in tertio die. Et ego quidem iam uocatus fueram ad extrahendum ipsum: & uidi ex magnitudine lapidis, & dispositione infirmi, quod moriretur. Et uidi medicum alium, qui accipiebat supem apud quendam Ducum terrae nostrae propter medicinam: et ac-

B
Chirurgico
scitu necessa-
ria.

Imperitiā
Chirurgico-
rū periculosa.

Ccidit eunucho nigro, qui erat apud ipsum, fractura in crure eius prope calcaneum: et properauit medicus cum ignorantia sua, & strinxit fracturam super uulnus cum puluinaribus, & astellis strictura forti, et non dimisit uulneri expirationem. Deinde absoluit eum secundum desideria sua. Postea dimisit eum diebus aliquot, et precepit ei, ne solueret ligamentum: et stetit sic donec apostematum est crus eius, & ipsius pes, et peruenit ad perditionem. Vocatus sum ergo ad eum: & properaui ad soluendum ligamentum: et consecuta est tranquillitas, et euasit a doloribus suis. Verum tamen corruptio iam confirmata erat in membro: et non potui refrenare ipsam. Non ergo cessauit corruptio perambulare in membro, donec perijt. Et uidi medicum alium, qui perforauit apostema cancrosum: & ulceratum est post dies, donec magnificata est malicia eius cum domino ipsius. Quod est, quia quando est cancer purus ex humore melancholico, tunc non oportet ut perueniatur ad eum cum ferro omnino, nisi sit in membro quod toleret, ut abscindatur totum eius. Et propter illud o Filij, necesse est uobis, ut sciatis, quod operatio cum manu diuiditur in duas diuisiones: scilicet, operationem cui associatur salus: et operationem, cum qua est periculum in pluribus dispositionibus. Et ego iam excitaui in omni loco huius libri, in quo uenit operatio, in qua est terror & timor. Quare necesse est uobis, ut caueatis illud, & dimittatis ipsum: ut non inueniant stolidi uiam ad loquendum, et dehonestandum. Accipite ergo mensuram cum sollicitudine & protectione, et infirmos uestros cum facilitate & firmitudine, et utimini uia meliore perducente gratia Dei ad salutem & successionem laudabilem: et dimittite aegritudines terribiles difficilis sanationis: & tollite animas uestras ab eo quod facit uos timere, ut ingrediatur super uos hesitatio in fide uestra & commodo uestro. Est enim magis remanens ad gloriam uestram, et sublimius in mundo isto, et postremo ad quantitates uestras. Galenus enim iam dixit in quibusdam suis admonitionibus. Non medicetis aegritudinem malam: ne nominemini medici mali. Iam autem diuisi hunc Tractatum secundum tria Capitula.

Admonitio
salubris.

Partitio Li-
bri.

☉ Capitulum primum. De Cauterio cum igne, et Cauterio cum medicina acuta, capitulatum, & ordinatum a capite usque ad pedes, et formis instrumentorum, & ferramentis Cauterij: et omni quod necessarium est in operatione.

☉ Capitulum secundum. De sectione & perforatione, phlebotomia & uentosis, et uulneribus: et extractione sagittarum, et similibus illius: & totum capitulatum, ordinatum formis instrumentorum.

☉ Capitulum tertium. De restauratione, & dislocatione, et curatione torsionis, & similibus illius: capitulatum, ordinatum a capite usque ad pedes, & formis instrumentorum.

LIB. Chirurgici ALBUCASIS. Pars I.

A

De Iuuamento, & Nocumento Cauterij: & quibus cōplexionibus cōueniat. et quo tēpore: & si cum ferro, uel auro. Caput I.

ED ANTE QUIDEM QVAM rememorauer operationis cum eo, oportet ut dicam qualitatem Iuuamentorum eius, & Nocumentorū ipsius: & in qua complexione exibeatur. Dico ergo, quod sermo de qualitate iuuamenti Cauterij, & nocumenti eius, est sermo prolixus, & subtilis, scientia, & secretum oculto: & mihi quidem sufficit parum ex sermonibus eorum, timens pro longationem. Dico ergo, quod Cauterium confert uniuersaliter omni complexioni, quę est cū materia, et absq; materia: exceptis duabus complexionibus, quę sunt complexio calida absq; materia, & complexio sicca absque materia. In complexione autem calida & sicca cum materia dissenserunt. Quidam enim dixerūt, quod Cauterium iuuatiuum est in ea. Et dixerunt alij contrarium illius, scilicet quod Cauterium non est conueniens in ægritudine, quę est ex caliditate & siccitate: quoniam natura ignis est caliditas: & inconueniens est, ut sanetur ex ægritudine calida & sicca, cum calido & sicco. Et dixit ille qui dicit contrarium illius: quod per Cauterium fit iuuamentum in omni ægritudine calida & sicca, quę accidit in corporibus hominum: quoniam quando tu comparas corpus hominis, & humiditates eius, ad complexionem ignis, inuenis corpus hominis frigidum. Et ego quidem dico per sermonē eius: quia experimentum iam detexit mihi illud aliquoties. Verumtamen non oportet, ut ueniat super illud, nisi qui iam probatus est, & exercitatus in capitulo Cauterij exercitio ultimo, & cognouit diuersitatem complexionum hominum, & dispositionem ægritudinum in se ipsis, et causas earum, & accidentia ipsarum, et spacium temporis earum. Ex reliquis autē complexionibus non est super uos timor: et præcipue in ægritudinibus frigidis & humidis. Iam enim cōuenerunt omnes medici super eas: et non dissenserunt in iuuamento cum Cauterio in eis.

Et scitote filij, quod ex secreto curationis per Cauterium cum igne, & bonitate eius super Cauterium cum medicina comburente est: quoniam ignis est simplex, cuius actio non peruenit, nisi ad membrum quod cauterisatur: & non nocet membro alio coniuncto cum eo, nisi nocumento paruo. Medicinæ uero comburētis actio peruenit ad illud quod elongatur ex mēbris: et fortasse facit accidere in membro ægritudinem difficilis sanationis, et fortasse interficit. Ignis autē propter subtilitatē suā & bonitatē substantię suę, non facit illud, nisi superfluat. Iam uero innotuit nobis illud p experimentū, ppter longitudinē seruitutis & studij cū

Cauteriū, cui complexioni conueniat.

B

Carte, & stationē super ueritatē rerū: et propter illud excusor a longitudi-
 ne sermonis. Et si non esset, quia nō licet huic libro meo, afferrem uobis
 secretum occultū in igne, et qualitātē operationis eius in corporibus ex-
 pulsionis suæ, qua expellit ægri tudines sermone philosophico demon-
 stratiuo, qui acueretur a mētibus uestris. Et scitote filiī, quod ipsi dis-
 sentiunt in tempore, in quo cōuenit fieri cauteriū, et ponunt melius tem-
 pus ueris. Et ego dico, quod cauterium cōuenit in omni tempore: pro-
 pterea, quod nocumētum accidens propter tempus submergitur in iu-
 uamento, quod attrahitur cum cauterio. Et præcipue si cauteriū est pro-
 pter dolores ex doloribus necessarijs, fortibus, festinis, qui non tolerant
 tarditatē: propterea quod timetur ex eis, qd accidat malicia quæ est ma-
 ior, quam paruum nocumētū intrans propter tempus. Et non cadat in
 mentibus uestris o filiī illud, quod non extimant, nisi uulgus & stolidi
 medici, scilicet quod illi ægri tudini quæ sanatur per cauterium, non est
 reditio semper: et ponunt illud consequens, et res non est sicut putant:
 propterea quod cauteriū non est, nisi loco medicinæ, quæ alterat cōple-
 xionē, & exiccat humiditates quæ sunt causæ, quare accidunt dolores.
 Verū tamen cauterium superfluit super medicinā per uelocitatē uale-
 tudinis suæ, & uirtutem suæ operationis, et uehementiā domini sui: &
D possibile est, ut redeat ægri tudo hora aliqua temporis secundū comple-
 xionem infirmī, & locationē ægri tudinis suæ, & uirtutem eius: & quod
 preparatur in corpore eius ex aggregatione superfluitatū in eo: & quod
 peruenit ad ipsum in acquisitione sua ex cibis, & similibus illis ex causis,
 nisi sit ægri tudo, in qua administratur cauterium. Aegri tudo subtilis in
 membro paucarū superfluitatum, et humiditatum, sicut cauterium dentis,
 propter dolorem, et similia illi, possibile est enim, ut non redeat in eo il-
 le dolor. Sed illud fit in paucis. At uero sermo uulgi iterum, quod caute-
 rium est postremū medicinæ, est sermo rectus: non ad illud quod ipsi in-
 tendunt in illo: quoniā ipsi credunt, quod non est curatio quæ conferat
 cum medicina, neq; cum alio post occasum cauterij. Res autē est econ-
 trario illius, & intentio, quod cauteriū est postremū medicinæ, non est,
 nisi quod quando nos administramus modos curationis in aliqua ægri-
 tudinū, & non conferunt illæ medicinæ: deinde administramus in fine
 rei cauteriū, & confert: tunc inde cadit, quod cauterium est postremum
 medicinæ, non secundū intentionem quam intelligunt uulgus & multi
 stolidorū medicorum. Antiqui autē dixerunt, quod cauterium cum
 auro est melius, quam cauteriū cum ferro: & non dixerūt illud, nisi pro-
 pter æqualitatem auri, & sublimitatē substantiæ suæ: & dixerunt, quod
 non facit pus locus cauterij. Verum non est illud absolute: quoniā ego
 iam probaui illud, & inueni, quod ipsum non facit illud in quibusdam
 corporibus absq; alijs. Et cauteriū cum ipso est bonum, et melius quam
 cum ferro, sicut dixerunt. Verū tamen quādo tu ignis cauterium in igne

Cauterizandi
tempus.

Cauterium
postremum
medicinæ.

Cauterium
cum auro
præstat.

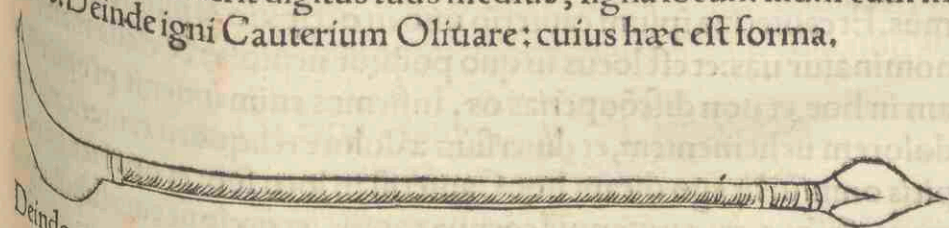
ex auro, nō declaratur tibi, quando igitur secundū quantitatem quam **A**
 nis, propter rubedinē auri: & quando properat ad ipsum frigus, & si ad
 dis super ipsum ignitionē, liquefcit in igne, et uertitur in laminas. Quare
 cadit artifex ex illo in occupationem: & propter illud fit Cauteriū cum
 ferro apud nos uelocius & propinquius, ex rectitudine ad operatiōem.
 Etego quidem iam ordinauī hoc Capitulum in Cauterio, secundum ca
 pitula: & ordinauī ea a capite usq; ad pedes: ut alleuient quærenti illud
 quod uult ex eo.

C De modo cauterizandi Caput in commissu
 ra coronali. Caput II.

C O N F E R T hic cauterizatio ad dominiū humiditatis & fri
 giditatis super cerebrum: quæ duæ sunt causæ sodæ, et multitudinis flu
 xus humorū ex capite ad partes oculorum & auriū, et multitudinis fo
 dnis, & doloris dentiū, et doloris gutturis: & uniuersaliter omnis ægritu
 dinis, quæ accidit ex frigidityte, sicut paralisis, & sodæ, epilepsie, et apo
 plexiæ, et similia illis ex ægritudinibus. Modus cauterizationis est, ut
 præcipias infirmo: ut euacuetur in primis cum medicina solutiua mun
 dificante caput tribus noctibus, aut quatuor, secundum quod exigit uir
 tus infirmi, & eius ætas, et consuetudo eius. Deinde præcipe ei, ut radi fa
 ciat caput suū cum nouacula. Deinde fac eum sedere inter manus tuas **B**
 quadratū, ita quod iam posuit manus suas super pectus suū. Deinde po
 ne radicem palmæ tuæ super radicem nasi sui inter oculos suos. Vbi
 cumq; ergo peruenerit digitus tuus medius, signa locum illum cum inca
 usto. Deinde igni Cauterium Oliuare: cuius hæc est forma.

Soda.

B

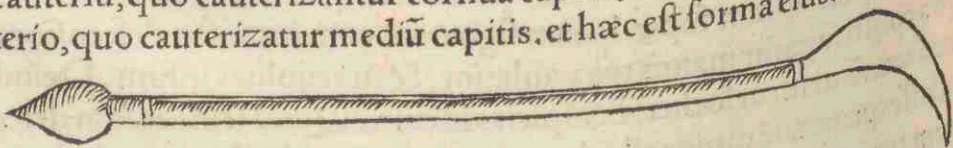
Cauterium
oliuare.

Deinde pone ipsum super locum signatum cum incausto, descensione,
 qua constringatur manus tua paulatim, & tu reuolues ipsum. Deinde
 leua manū tuam uelociter, & aspicias locum. Quod si uides iam detegi
 tum tuam. Et si non, itera manū tuam ferro ipso, aut cum alio ab ipso si
 infrigidatur: donec uideantur ossa, quæ dixi tibi. Deinde sume aliquid
 ex sale, & solue illud in aqua, et imbibe in ipso cotum, & pone super lo
 cum: et dimitte ipsum tribus diebus. Deinde pone super ipsum cotū im
 bibitum in butyro, & dimitte illū super locum, donec destruaturs escha
 ra ignis. Deinde cura illud cum unguento tetrapharmacon, usquequo
 sanetur. Iam dixerunt, quod quanto uulnus plus remanet apertū, emit
 ur pus: quare est melius & magis iuuatiuum. Et dixerunt quidam co
 tum, ut cauterizetur cutis usq; ad os: & teneatur Cauterium, donec ad
 I

Curatur quiddam spissitudinis ossis. Deinde radatur post illud quod adu-
stus est ex osse, deinde curetur. Et dicunt alij, quod oportet ut cū cau-
terio perueniatur ad ultimum, donec imprimat in os impressionem for-
tem, ita quod cadat os, quod fit sicut forma kirate: aut instrumētū quod
mulieres ponūt infuso alphabeti parui: & extimant, quod expirantur
ex hoc loco uapores capitis, & dimittatur uulnus apertum tempore lon-
go. Deinde curetur, donec consolidetur. Mihi autē non uidentur hæ-
duæ species Cauterij omnino nisi in quibusdam hominibus secundum
uiam timoris. Et dimittere ipsum, apud me est melius cum salute ipsi-
us. Debilitatur enim caput ex solutione continuitatis ipsius. natura
lis: sicut testificati sumus in reliquis membris: & præcipue quando caput
infirmi debile est natura: & species quidē Cauterij prima est magis salu-
ua & melior apud me, & ea utor: operare ergo cum ea in salute.

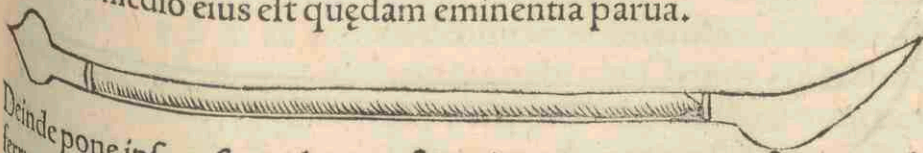
Q De modo cauterizandi capitis in dolore to-
tius capitis. Caput III.
D V A N D O in toto Capite accidit dolor chronicus: et prolong-
gatur illud in infirmo, & utitur hyeris, et cochijis, & caput-
purgijs, & oleis, et empleumatis. Et præcipue si iam cauterizatum est cau-
terio uno, quod narrauimus, et non confert ei aliquid ex illis: tunc con-
sidera. Nam si caput infirmum est fortis creationis natura, et nō est debile,
& inuenit frigus uehemens: tunc cauteriza cum cauterio alio sub illo pa-
rum. Deinde cauteriza ipsum super omne cornu capitis sui cauterio, do-
nec pertranseat cutis, et discooperiatur ex osse quantitas, quam narraui-
mus. Et cauteriza ipsum cauterio uno in occipitio capitis sui, in loco qui
nominatur uas: et est locus in quo ponitur uentosa: & eleuatum tu-
am in hoc, et non discooperias os. Infirmus enim inuenit propter illud
dolorem uehementem, et diuersum a dolore reliquorū cauteriorum cau-
pitis omniū. Et ego dicam hoc Cauteriū in loco suo: et oportet quod sit
cauteriū, quo cauterizantur cornua capitis, et occiput eius subtilius cau-
terio, quo cauterizatur mediū capitis, et hæc est forma eius.

Vas capitis.

Q De modo cauterizandi in hemicrania, tam cum mediz-
cina adustiuā, quam cum ferro. Caput IIII.
V A N D O accidit in parte capitis dolor & soda, aut extēditur
dolor usq; ad oculum, & euacuatur cū medicinis mundifi-
cantibus caput, et administratur reliqua curatio, quam dixi in diuisioni-
bus ægritudinū, et non confert illud totū: tunc cauterizatio in eo est se-
cundum duos modos: aut cauterizatio cū medicina acuta comburente:
aut cum ferro. Cauterium autē cum medicina acuta comburente, est,

ut accipias dentē unum allij, & excortices ipsum, et abscindas extremitates eius ex duobus lateribus. Deinde scinde locum doloris in tempore cum phlebotomo lato, donec fiat in eo locus sub cute, in quo dens capietur. Intromitte ergo eum in ipso sub cute, donec occultet: deinde stringe super ipsum cū puluillo constrictione decenti, et dimitte ipsum quantitate quindecim horarū: deinde solue eum, & extrahe allium, & dimitte vulnus duobus diebus, aut tribus: postea pone super ipsum cotum submersum in butyro, donec locus efficiat pus: deinde cura ipsum cum unguento usquequo sanetur. Et si uis fac illud cum quibusdam medicinis comburentibus, quas ego scripsi in tractatu duodecimo, de Medicinis adurentibus. Cauterizatio uero eius cum ferro, est secundum hunc modum. Igni Cauterium, cuius forma hæc est. Et nominatur Clauilis: quoniam forma capitis eius est sicut forma clauis, in quo est quiddam curuitatis, & in medio eius est quedam eminentia parua.

Cauterium
Clauile.

Deinde pone ipsum super locum, & retine manum tuam: & tu reuolue ferrum paulatim cum uelocitate: et sit quantitas quæ aduritur ex spissitudine cutis, sicut medietas eius. Et eleua manū tuam, ut non aduratur arteria, quæ est inferius, et accidat fluxus sanguinis. Deinde imbebe cotum in aqua salis, & pone super locum, et dimitte ipsum tribus diebus: deinde pone cotum cum butyro: postea cura cum unguento usquequo sananda Cauterij. Et caue ab incisione arteriæ in hac hemicrania, non antequam proprie.

¶ De modo cauterizandi in hemicrania
antiqua. Caput v.

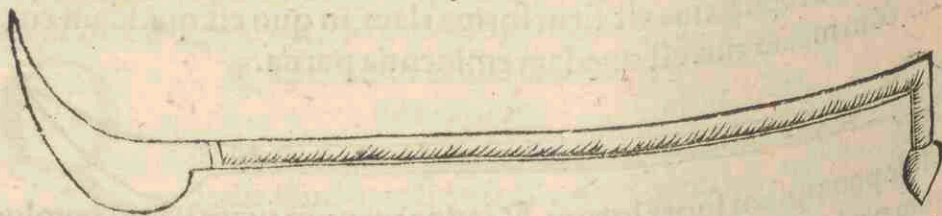
QUANDO curas hemicraniem, cum eo quod diximus ex curatione præcedente, & quod diximus in diuisionibus agritudinis, et non confert curatio: & uides ex agritudine, quod non sufficit ei quod diximus ex cauterio primo cū medicina, aut cum cauterio cum igne, tunc oportet ut ignias Cauteriū cultellare, donec albificetur postquam signas super locum doloris cum linea, cuius longitudo sit medietas digiti, aut quasi illud: & depone manū tuam uice una, et stringe eam donec incidas arteriam, & peruenias usque ad os. Verumtamen necesse est tibi, ut caueas a continuatione mandibulæ, quæ mouetur apud manifestationem, ne aduratur latus, aut neruus qui mouet ipsam, unde accidat spasmus. Et esto super custodiam, & cautelam de fluxu sanguinis arteriæ, quæ abscisa est. In abscissione enim eius est timor, & præcipue ei qui ignorat illud quod facit, & non est studiosus, nec expertus: & dimitte operationem cum eo in primis. Et ego ueniam cum rememoras

C tione regiminis fluxus sanguinis accidentis ex arteria secundum modum suum, & in loco suo huius libri. Quod si uides ex aegritudine, quod non sufficit ei hoc Cauterium, & uides corpus infirmi tolerans cauterium in medio capitis, sicut narrauimus, cura uulnus, donec sanetur. Et si uis, administra Cauterium, quod diximus in capitulo extractionis arteriae cum Cauterio habente duos cultellos. Est enim cauterizatio melior hac, & magis conferens.

De modo cauterizandi in dolore Auriū. Cap. VI.

Q V A N D O accidit in Aure dolor a frigore, et curatur cum solutiuis, & reliqua curatione quam diximus in diuisione, et non remouetur dolor, tunc igni Cauterium: & est illud quod nominatur Punctum, cuius forma est hæc.

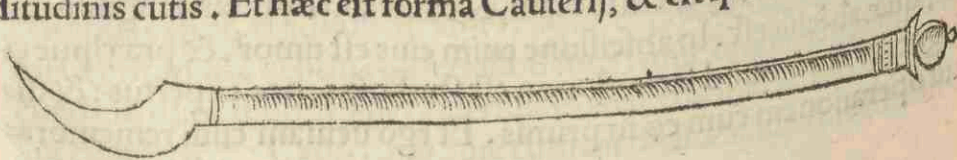
Cauterium
Punctum.

D Deinde puncta cum eo post eius ignitionem in circumitu auris totius, sicut reuoluitur: aut in circumitu utriusque, si simul dolor est in utrisque. Et elonga te cum Cauterio a radice auris parumper, postquam signaueris loca cum encaustro: & sit cauterij quantitas decem punctorum in omni aure, & quasi illa. Deinde cura loca, donec sanentur.

De modo cauterizandi in Tortura. Caput VII.

T O R T V R A quæ curatur cum cauterizatione, non est nisi ex speciebus, quæ accidunt ex phlegmate, secundum quod diximus in diuisionibus aegritudinū. Et deuita cauterizationem speciei, quæ accidit ex exiccatione, et spasmo nerui. Quando curas hanc speciem torturæ cum hyeris, & caputpurgijs, et gargarismis, & non confert curatione tua, tunc oportet ut cauterizes infirmum tribus Cauterij: uno apud radicem auris, et secundo parum inferius a tempore suo, & tertio apud coniunctionem duorum labiorum. Et pone Cauterium tuum ex contrario partis infirmæ. quoniã mollificatio non accidit, nisi in parte quæ apparet sana. Et forma cauterizationis est, ut cauterizes ipsum Cauterio in directo extremitatis auris superioris sub cornu capitis parum: et alio in tempore: cuius longitudo sit secundum longitudinem pollicis. Et depone manum tuam cum cauterio, donec comburatur quantitas medietatis spissitudinis cutis. Et hæc est forma Cauterij, & est species ex cultellari, cuius

ius forma præmissa est: uerūtamen non est subtilior ea parum, sicut uides: & oportet ut sit cultellus in eo superflue grossitudinis parum. Deinde cura loca, cum eo quod præcessit: donec sanetur. A

¶ De modo cauterizandi in Apoplexia antiqua. Caput VIII.

QUANDO antiquatur Apoplexia, & curas eam cum eo quod diximus, & non confert medicatio tua, & infirmus non habet febrem, tunc cauteriza eum quatuor cauterijs super omne cornu capitis sui, & cauterio in medio capitis, sicut diximus, & cauterio in occipitio capitis, secundum quod præcessit: & modus cauterij sit secundum quod præcessit. Etiam cauterizatur cum Cauterio super os stomachi: et est magis ultimum, deinde curetur, cum eo quod præcessit.

¶ De modo cauterizandi in Obluione. Caput IX.

OPORTE ut in potu dentur in primis infirmo hyeræ magna, & pillulæ mundificantes cerebrum. Deinde rade caput infirmi totum, & pone super occipitium eius emplastrum de synapi descriptum in tractatu emplastrorum: & pone ipsum aliquotiens. Ipsum namq; est modus Cauterij: & fac illud secundum ordinem eundem, quæ dixi illic. Si ergo sanatur per illud, bonum est. Si non: tunc fac ei cauteria tria in posteriori parte capitis sui, quæ sint descendencia a superiori parte capitis usq; ad inferiorem partem oculi: & pone inter omne cauterium grossitudinem digiti. Deinde cura Cauterium, cum eo quod præcessit. Si autem uis additionem, & infirmus est tolerans illud: tunc fac ei Cauterium in medio. Quod si uis additionem: tunc cauteriza ipsum super duo cornua. Deinde cura ipsum, donec sanetur: sitq; Cauterium oliuare secundum formam, quæ præmissa est. B

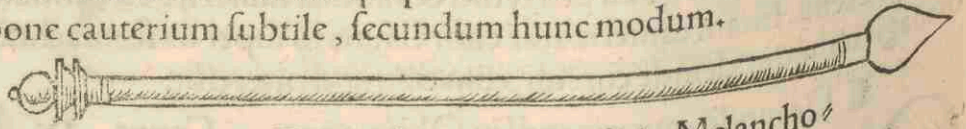
¶ De modo cauterizandi in Paralysi, & mollificatione. Caput X.

OPORTE ut procedas in mundificatione capitis cum hyeris, & cum eo quod diximus. Deinde rade caput infirmi: postea cauteriza ipsum cauterio in medio capitis, & cauterio super omne cornu capitis, & cauterio super posterius ipsius, & tribus super spondiles colli. Si autem indiges in ægritudine mollificatione corporis pluribus illis, & infirmus est tolerans, & ægritudo est fortis: tunc cauteriza ipsum quatuor cauterijs super spondiles dorso, & ultima cum cauterio, donec comburatur ex cute plurimum eius, & eleua manum tuam. Deinde cura ipsum, donec sanetur: & sic cauterium Oliuare.

¶ De modo cauterizandi in Epilepsia. Caput XI.

NON CAUTERIZATUR epilepticus, nisi ille cuius epilepsia est ex phlegmate. Oportet ergo ut mundifices cerebrum eius in primis cum hyeris, & cum reliqua curatione quæ diximus in diuis

C sione: quando infirmus est magnus, aut est tolerans in acceptione medicinarum. Si autem est puer, qui non tolerat medicinas, tunc administratur gargarisma, et masticationes mundificantes cerebrum, ante illud diebus multis cum bonificatione ciborum. Deinde rade caput eius, postea cauteriza ipsum Cauterio uno in medio capitis, secundum quod præcessit in modo: et cauterio alio in occipitio eius, & super omne cornu capitis sui cauterio. Quod si infirmus fuerit fortis, et fuerit tolerans, tunc cauteriza ipsum cauterijs, quæ dixi in habente paralysim, & mollificauissent corporis super spondiles colli, & spondiles dorsi: & sit Cauterium oliuare secundum modum qui præcessit. Si autem infirmus est puer, tunc pone cauterium subtile, secundum hunc modum.

¶ De modo cauterizandi in Melancholia. Caput XII.

Q V A N D O causa melancholice sunt humiditates corrupte, & phlegma grossum, tunc cauteriza ipsum Cauterijs, quæ diximus in habente paralysim. Et si causa melancholice est superfluitas delectis ad melancholiam, & est corpus infirmi humectum, tunc da ei in potu quod mundificet cerebrum eius, secundum quod præcessit in diuisione: deinde rade caput infirmi, et fac postea tortellam decenter factam ex lino, sicut circumteneatur ab omni parte. Deinde presenta linimentum. Et est dignius ex butyro ouium antiquo. Et calefac ipsum super ignem calefactione temperata mensura, quam toleret digitus, quando intromittitur in ipsum. Deinde euacua ipsum in medio capitis eius in circulo, et dimitte ipsum donec infrigidetur. Fac illud infirmo omni hebdomada semel, cum reliquo regimine eius bono, donec sanetur. Aut si uis, cauteriza ipsum faciendo puncta parua plurimum eius, præter quod teneas manum cum cauterio: imo sit odorando. Hæc enim species cauterij humectat cerebrum cum qualitate. Deinde pone super ipsum cotum imbibitum in butyro, aut adipe gallinae.

¶ De modo cauterizandi in aqua descendente ad oculum. Caput XIII.

Q V A N D O declarat tibi principium aque in oculo per signa, quæ dixi in diuisione, tunc incipe & pota infirmum, cum eo quod mundificet caput eius. Et custodi ipsum ab omnibus humiditatibus, & fac eum sedere in balneo, in ieiunio diebus aliquot. Deinde præcipe ei, ut radat caput suum, & cauteriza ipsum in medio capitis sui. Deinde cauteriza ipsum super duo tempora duobus cauterijs, si est incaptio aque in oculo uno: & abscinde cum cauterio omnes uenas & arterias quæ sunt sub cute: & sint cauteria in ea longa in latitudine temporum: & ca-

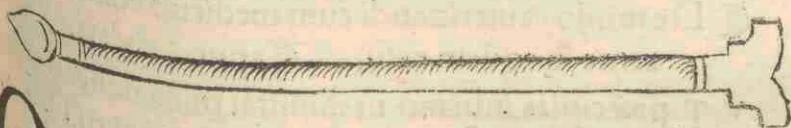
de a fluxu sanguinis. Quod si uides aliquid ex eo, tunc abscinde cum A
statim cum quacumq; medicina est possibile: & ego ueniam cum sapi-
entia, quæ est in extractione arteriarum, et abscissione earum, & cautela
a fluxu sanguinis. Et quandoq; cauterizatur in ceruice, sub duobus ossi-
bus, duobus cauterijs ultime productis.

¶ De modo cauterizandi in Lachrymis anti-
quis. Caput XIII.

Q V A N D O lachrymæ oculorū sunt antiquæ, assiduæ: et sunt su-
per uenas, & arterias quæ sunt in manifesto capitis exteri-
us, uerificatur qd illud est ex superfluitatib. frigidis, phlegmaticis: tunc
cauteriza cauterio eodem quod narraui in inceptione aquæ descenden-
tis, cauterio in medio capitis, et duobus cauterijs super duo tempora, &
duobus cauterijs in ceruice sub duobus ossibus. Et si indiges additione,
tunc cauteriza ipsum in omni latere caute oculi, super extremitatem su-
percilij cum cauterio paruo.

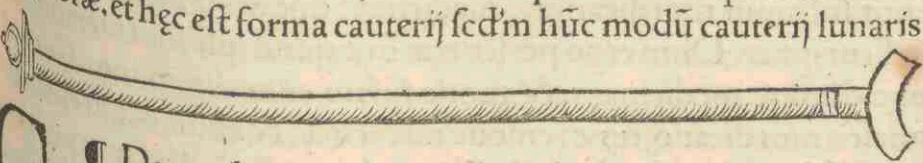
¶ De modo cauterizandi in fœtore Nasi. Cap. xv.

Q V A N D O tu medicaris illud, cū eo quod diximus in diuisio-
e, et non cōfert medicatio: tunc propera, & da in potu infirmo B
cochias tribus noctibus: deinde rade caput eius, et cauteriza i-
psum cauterio medio, cū cauterio oliuari. Deinde cauteriza
ipsū cū cauterio clauili duobus cauterijs, super duo supercilia sub ca-
pulis parum. Et custodi te ab arteria, ne incidas eam. Et hæc est forma
cauterij Clauilis.

¶ De modo cauterizandi in mollificatione
Palpebræ. Caput XVI.

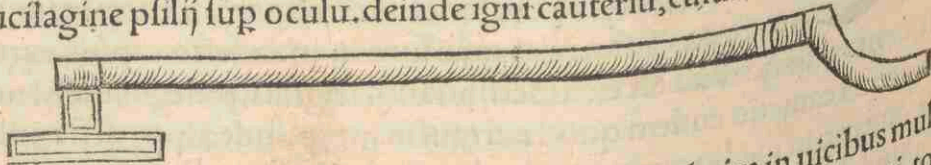
Q V A N D O mollificatur Palpebra oculi ab agridine, aut hu-
miditate: tunc cauteriza Palpebram cauterio uno, cum hoc
cauterio lunari. Et si uis, cauteriza ipsum supra duo supercilia parum
duobus cauterijs in omni parte: & elongentur a duobus temporibus:
& sit longitudo omnis cauterij, secundum longitudines supercilij: et non
ultimes manū tuam cū cauterio, imo scdm quantitatem qd aduritur ter-
tia palpebræ. et hæc est forma cauterij scdm hūc modū cauterij lunaris.

¶ De modo cauterizandi Palpebram cum pili inuersan-
tur pungentes oculum. Caput XVII.

C A U T E R I V M in eo est secundū duos modos: aut caute-
rium cum igne: aut cauteriū cum medicina comburente. In cauterio autē

Cum igne, præcipe infirmo ante illud, ut dimittat pilos suos, si est ex illis qui mundant eos, donec prolongentur & æquentur. Si autem pungunt eum apud ortum suum: tunc constringe oculos eius cum uitta, ut non moueantur, donec nascantur. Cum ergo nascuntur & æquantur, tunc pone caput infirmi in sinu tuo: deinde signa super Palpebram oculorum eius cum encaustro, signo quod sit secundum figuram folij myrti: et sit principium signi prope pilos. Deinde pone cotum imbibitum in albumine oui: aut in mucilagine psilij super oculum. deinde igni cauterium, cuius forma est hæc.

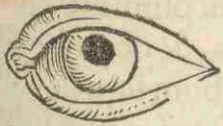

Deinde cauteriza super figuram, quam signasti paulatim in uicibus multis, donec comburatur superficies cutis, quæ est sicut figura folij myrti, totam apparentem proprie. Et signum sanitatis operis tui est: ut si uideas Palpebram oculi iam contrahi, et pilos eleuari apud puncturam oculi. Eleua ergo manum tuam tunc: et dimitte ipsum tribus diebus. Deinde pone super ipsum Cotum cum butyro, donec eradicetur eschara. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Quod si redeat aliquod ex pilis post horam, & mollificetur palpebra: tunc itera Cauterium super illum locum, sicut fecisti in primis. Si autem pili sunt in inferiori: tunc cauteriza ipsam, donec eleuetur ad locum suum naturalem: & æquetur ut non pungant pili oculum.

E De modo cauterizandi cum medicina comburante in eodem casu. Caput xviii.

Est vt præcipias infirmo, ut dimittat pilos, donec prolentur & æquentur. Fac ex charta de panno formam folij myrti. Deinde accipe ex sapone cognito, & ex calce non imbibita ex unoquoque pondus unc. i. aut quasi illud: deinde tere ea simul contritione bona, & fac illud cum festinatione, ut non infrigidetur. Deinde expande ex eo super chartam quam fecisti sicut formam folij myrti, & pone ipsum super palpebram oculi unius, aut duorum. Et pone sub oculo cotum imbibitum in albumine oui: & caput infirmi sit in sinu tuo. Et pone digitum tuum indicem super medicinam, & preme ipsum parumper. Et tu moueas ipsum quotiens sentit infirmus mordicationem medicinæ: quoniam inuenit eius mordicationem sicut ignis. Dum ergo perseverat hoc quod ipse inuenit mordicationem, tunc dimitte medicinam, & moue ipsam cum digito tuo. Cum ergo quiescit mordicatio, tunc remoue medicinam, & ablue oculum cum aqua. Et considera tunc, si uides palpebram eleuari, sicut eleuatur apud contractionem cum igne, aut cum incisione, est bene: & si non, tunc itera super ipsam ex medicina super locum, in quo non imprimit medicina, & non denigrat, donec æquetur operatio tua, et contrahat oculum. Deinde pone super

ipsum Cotum cum butyro, donec eradicetur cutis adustionis. Deinde cura ipsum cum unguento diaphinicon, aut alio, donec sanetur. Et necesse est tibi apud operationem, ut custodias ultima custodia, ne in oculum cadat aliquid ex medicina. Quod si mollificatur palpebra post dies, & pugnat ex capillis aliquid in oculo, tunc itera medicinam super illum locum, qui mollificatur ex palpebra proprie, sicut fecisti in primis. Deinde cura ipsum, donec sanetur. Et hæc est forma folij myrti.

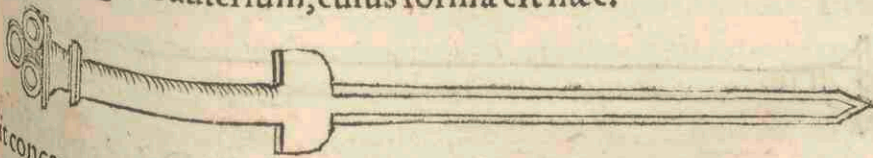

Forma folij
Myrti.

Et scias, quod oculi hominum diuersificantur in magnitudine, et paruitate. Ergo secundum illud sit consideratio tua: & non occultatur uia rectitudinis illi, cui est studium de hac arte.

¶ De modo cauterizandi in Fistula lachrymali. Caput XIX.

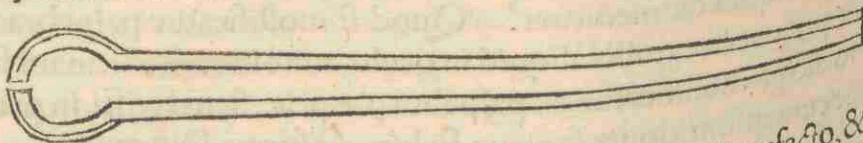
QUANDO curas Fistulam, cum eo quod diximus in diuisionibus agritudinum, & non confert curatio tua: tunc, oportet cauterizes ipsam secundum hunc modum. Præcipe infirmo, ut ponat caput suum in sinu tuo, & teneat caput eius minister inter manus suas saliter, ut non moueatur, neque agitetur cum capite suo. Deinde pone Cotum infusum in albugine oui, aut in mucilage psilij super oculum eius: deinde igni Cauterium, cuius forma est hæc.

Sit concauum, sicut forma cannæ pennæ uulturis ab extremitate una, cum qua fit Cauterium: & si uis sit penetrans usque ad extremitatem aliam, & si uis sit sursum sic tenta. Verumtamen hoc concauum est melius ad opus tuum. Deinde exprime fistulam, si est aperta, et extrahe ex ea sanem, & exicca ipsam: et si non est aperta, tunc aperi eam, & extrahe pus eius. Deinde pone tunc super eam Cauterium, quod fit ignitum ualde. Et tene cum eo manum tuam parumper apud Cauterium ab oculo, ad partem nasi, ut non erret manus tua, aut inquietetur infirmus: & ponas Cauterium in adipe oculi, et corrumpas ipsum. Si ergo peruenis in principio Cauterij tui usque ad os, erit bene. Et si non: tunc itera Cauterium semel, aut bis, si indiges illo: & dimitte illud tribus diebus. Deinde pone Cotum cum butyro, & cura ipsum cum unguento exiccatiuo, donec sanetur. Quod si præterierint ei quadraginta dies, & non sanatur: tunc pone super ipsum medicinam acutam corrosiuam, donec detegatur os: & rade ipsum secundum quod uenit in capitulo suo. Et est modus a-

Clius Cauterij fistulæ, quæ quidam primi dixerunt. Intende ad locum fistulæ, & finde ipsum: deinde pone in ipsam fissuram camahan subtile, id est, Cannulam subtilem, cuius forma hæc est.

Cannula.

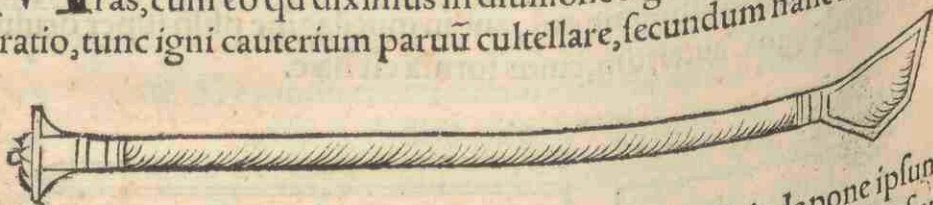
Et funde in ipsum quantitatem drachmæ ex plumbo liquefacto, & tene manum tuam cum Canna retentione bona, & non moueatur infirmus omnino, ut nō currat, uel perueniat plumbum liquefactum ad oculum eius. Et oportet ut ponas super oculum infirmi, corum infusum in albu mine oui, aut in aqua. plumbum enim comburit locum fistulæ, & sanat ipsam sanatione mirabili. Quod si sanatur fistula, cum eo quod diximus ex Cauterio, & curatione, est bonum. Et si non, tunc necesse est administrare foramen nasi, & reducere fistulam ad cursum nasi, secundum quod ueniet in loco suo sibi proprio.

¶ De modo cauterizandi in fissuris Labiorum. Caput xx.

Pili labiorum.

MULTOTIENS accidunt in Labio fissuræ, quæ noiantur Pili, et præcipue in labijs puerorū. Cum ergo tu curas has fissuras, cum eo quod diximus in diuisione ægritudinū, et non confertur curatio, tunc igni cauterium paruū cultellare, secundum hanc formā.

Cauterium Cultellare.

Et sit concavitas eius secundum subtilitatem cultelli. Deinde pone ipsum ignitum festinanter in ipsis fissuris, donec perueniat cauteriū ad profundum fissurarum. Deinde cura ipsum cum cæroto, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in fistula Oris. Caput XXI.

QUANDO accidit apostema in radice gingiuæ, aut in palato, aut in radicibus dentium: deinde facit pus, & rumpitur: postea antiquatur, et currit pus, et fit fistula: deinde curas ipsam, et non confert in ea curatio, tunc oportet ut ignias cauterium secundum quantitatem, quod capiat in fistula. Deinde intromitte ipsum ignitum in foramine fistulæ, & tene manū tuam, donec perueniat ferrū ignitum ad profundū eius, et ultimū eius: fac illud semel, aut duabus uicibus. Deinde cura ipsum post illud, cū eo quod diximus de curatione usquequo curet. Si ergo abscinditur sanies, et sanat, erit bonū. Et si nō, tunc necesse est detegere locū, et auferre os corruptum scdm quod ueniet in capite suo.

De modo cauterizandi in Gingiuis, et Dentibus
mollificatis. Caput xxii.

A

QUANDO mollificat gingiua propter humiditates, & mouetur dentes, & curas eam cum medicinis, et non confert: tunc pone caput infirmi in sinu tuo. Deinde igni cauterium, cuius forma uenit post haec, ita ut ponas Cannulam super dentem: & intromitte in ea Cauterium ignitum festinanter: & tene manum tuam parumper, donec sentiat infirmus calorem ignis iam peruenisse ad radicem dentis. Et eleua manum tuam: deinde itera Cauterium aliquotiens, secundum quod uis. Deinde impleat infirmus os suum aqua salis, & teneat ipsam hora una: & exspuat ipsam. Dens enim motus firmatur, & gingiua mollificata stringitur, et siccatur humiditas corrupta.

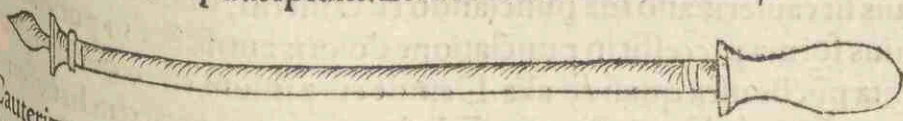
De modo cauterizandi in dolore Dentium. Caput xxiii.

QUANDO dolor dentis est propter frigiditatem, aut in ipso est frigus, aut uermis, & non confert curatio cum medicinis: tunc Cauterium in ipso est secundum duos modos: aut Cauterium cum butyro: aut cauterium cum igne. Cauterium autem eius cum butyro est, ut accipias butyrum uaccinum, et bullias ipsum in cochleari ferreo, aut in uenera. Deinde accipe cotum, et inuolue ipsum super extremitatem tenet. Deinde submerge ipsum in butyro bullito: et pone ipsum super dentem dolorosum festinanter, & tene ipsum donec infrigidetur: deinde itera ipsum aliquotiens, donec perueniat uirtus ignis ad radicem dentis. Et si uis, submerge lanam, aut cotum in butyro frigido, et pone ipsum super dentem dolentem: et pone super ipsum ferrum ignitum, donec perueniat ignis ad profundum concauitatis dentis. Cauterizatio autem eius cum igne est, ut intendas ad cannulam aeris, aut cannulam ferri. Et sit in corpore eius quiddam grossitudinis, ut non perueniat acuitas ignis ad os infirmi. Deinde igni Cauterium, cuius forma ueniet: et pone ipsum super illum dentem: & tene manum tuam, donec infrigidetur Cauterium. Fac illud aliquotiens, nam dolor remouebitur, aut in illo eodem die, aut die alio. Et oportet in impressione illius Cauterij, ut impleat infirmus os suum butyro bono, & teneat ipsum hora una: deinde exspuat ipsum. Et haec est forma Cauterij.

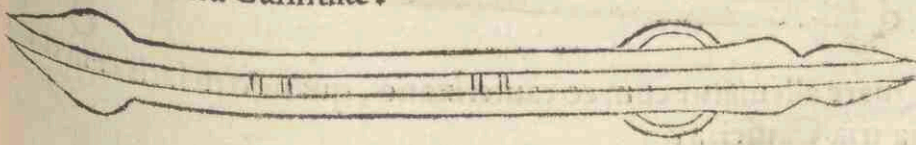
B

Cauterium
Dentium cum
butyro.

Cum igne.

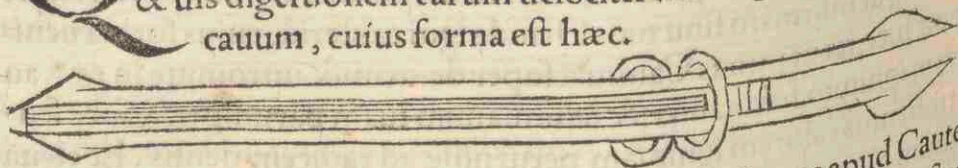

Cauteriza cum quacumque extremitate uis secundum quod est possibile: & haec est forma Cannulae.

C

¶ De modo cauterizandi in Strophulis. Caput XXIII.
Q V A N D O Strophulæ sunt a phlegmate, et ab humiditate
 bus frigidis, & non sunt obediens digestionem earum uelociter: tunc igni
 cauum, cuius forma est hæc.

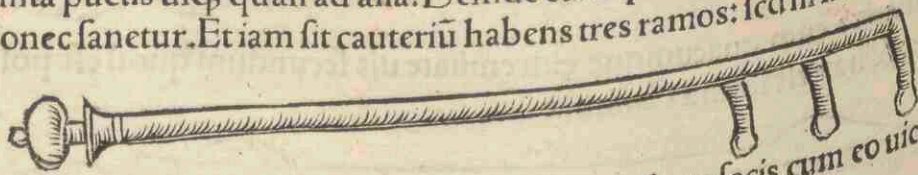
Habens duas extremitates apertas, ut egrediatur fumus apud Cauteriz
 um ab extremitate altera: & pone ipsum ignitū super ipsum apostema
 semel, et secūdo, si indiges illo, donec perueniat ad profundū apostema
 tis. Quod si apostema est paruū: tunc pone Cauteriu secundum quæ
 titatem apostematis. Deinde dimitte ipsum tribus diebus, et pone super
 ipsum cotū infusum in butyro, donec remoueat quod cōbussit ignis.
 Deinde cura ipsum cū unguento dentis, donec sanetur forma cannulæ.

D

¶ De modo cauterizandi in raucedine uocis, & con
 strictione anhelitus. Caput XXV.
Q V A N D O uincūt humiditates super cañale pulmonis, et præ
 cipue quando illud est cum frigiditate complexionis, tunc
 oportet ut euacuet infirmus i primis cū medicinis solutiuis. Deinde cau
 teriza ipsum in nocrati apud radicē gutturis in loco depresso: et caue, ne
 peruenias cum Cauterio ad guttur, neq; in cute, nisi quiddam eius. De
 inde cauteriza ipsum cauterio alio apud iuncturam colli in ultimo spon
 dili eius ultimando: & sit Cauterium clauile secundū modum, qui præ
 cessit. Deinde cura ipsum cum eo quod præcessit, donec sanetur.

Q

¶ De modo cauterizandi in ægreditudinibus Pul
 monis, & Tussi. Caput XXVI.
 V A N D O Tussis & ægreditudo Pulmonis sunt ab humiditati
 bus frigidis, et infirmus non habet febrē, neq; phthisim, &
 ægreditudo antiqua: tunc cauteriza ipsum duobus cauterijs supra furculā
 in locis depressis, lenibus, uacuis. Et cauterio alio in medio pectoris iter
 duas māmillas: et sit cauteriu cannulæ secundum formā quæ præcessit. Et
 si uis sit cauterizatio tua punctando cū cauterio, quod noiatur Punctū,
 cuius forma præcessit in punctatione doloris auriū: & sint puncta ex tri
 ginta pūctis usq; quasi ad alia. Deinde cura ipsum cū eo quod præcessit,
 donec sanetur. Et iam sit cauteriu habens tres ramos: scđm hanc formā.

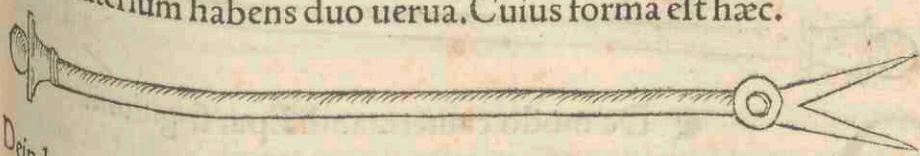
Cauterium
Punctum.

Quare alleuiatur cum eo cauterizatio, quando tu facis cum eo uice u
 na tria Cauteria.

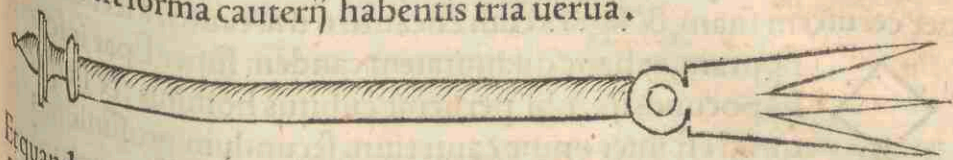
¶ De modo cauterizandi in Titillico, in dislocatione Humeri. Caput xxvii.

A

QUANDO dislocat̄ caput adiutorij causa humiditatū, et non figit̄ in hora reditus sui a dislocatione sua, donec sit illud ei consuetudo reditionis, deinde dislocatur a paruo motu, qui accidit sic primis. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suū, aut super latus sanū. Deinde eleua cutim, quę est in interiori Titillici ad superiora cum digitis manus tuę sinistrae: & si iunctura dislocatur ad interiora. Deinde igni Cauterium habens duo uerua. Cuius forma est hæc.

Deinde cauteriza cutim, donec penetret eam usq; ad latus aliud, & uerua fiet figura cauterizationis cum quatuor cauterijs. Et quandoq; fit cauterizatio cum cauterio habente tria uerua, quare fit figura cauterizationis tunc sex cauteriorum: & sunt uerua secundum subtilitatem tenete. Et hæc est forma cauterij habentis tria uerua.

B

Et quandoq; additur super hunc modum unum, quare sunt cauteria octo. Deinde pone super cauterium porros contritos cum sale. Deinde fac adhærere infirmum tranquillitati, ut non moueatur membrum tempore aliquo, donec confortetur. Et si dislocatio est ad superiora, & raro fiet illud, tunc cauteriza ipsum super humerum cauterio clauili, aut cauterijs multis punctando. Nam iunctura firmatur, & remouetur humiditas: & sanatur infirmus.

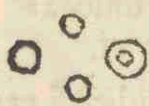
¶ De modo cauterizandi Stomachum.

Caput xxviii.

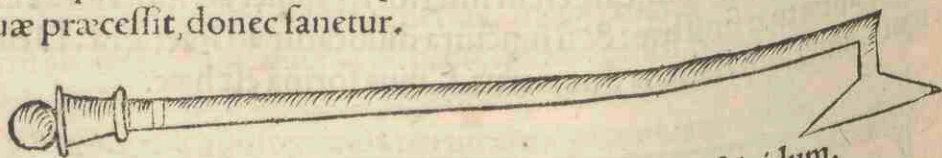
QUANDO accidunt in Stomacho frigus & humiditates multiplicentur catarrhi ad ipsum, & assiduas modos curationis, & non consentat crura sua, & manus suas. Deinde cauteriza cum tribus cauterijs, cauterio sub cochleari pectoris quantitate digiti unius cum cauterio clauili, & duobus cauterijs inferius a duobus lateribus cauterij unius, donec ueniat figura cauteriorum triangulata. Et elonga inter utraq; ut non coniungantur, quando facient pus. & sit profunditas cauterij quantitas duarum tertiarum grossitudinis cutis.

m

C

Et sit figura cauteriorum secundum hanc formam sine additione: & si uis cauteriza cauterio magno in medio stomachi secundum hanc formam: & sit cauterium quo fit hoc cauterium unum secundum figuram circuli secundum hanc formam. Et cauterizatur stomachus punctando ei qui terretur ab hoc cauterio: et est, ut signes super stomachum punctum secundum quantitatem, quam uis cum encaustro: deinde cauteriza ipsum cum cauterio puncti: deinde cura ipsum cum curatione, quæ præcessit, donec sanetur.

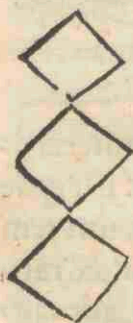

De modo cauterizandi Epar frigidum.
Caput XXIX.

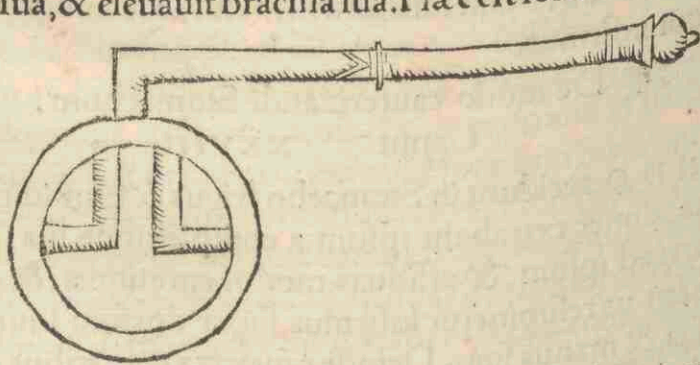
Q

VANDO accidit in Epate dolor ex frigiditate & humiditate, aut ex uentositate grossa, donec egrediatur a complexione sua naturali egressione superflua, & curatur infirmus, cum eo quod diximus, et non proficit in illo: tunc oportet ut resupinetur infirmus super ceruicem suam, & signes cum encaustro tria cauteria secundum hanc

D

figuram, et hanc quantitatem eandem super Epar inferius ab hypochondrijs, ubi peruenit cubitus hominis: & sit spacium quod est inter omne cauterium secundum grossitudinem digiti: & sit cauterium secundum longitudinem corporis rectum: & non comprimās manum tuam cum cauterio multum. Et sit quantitas eius quod aduritur ex spissitudine cutis, quantitas medietatis eius non additū: & sit infirmus stans super pedes suos. Si autem non est stans, tunc sit iacens, qui iam extendit crura sua, & eleuauit brachia sua. Hæc est forma cauterij.

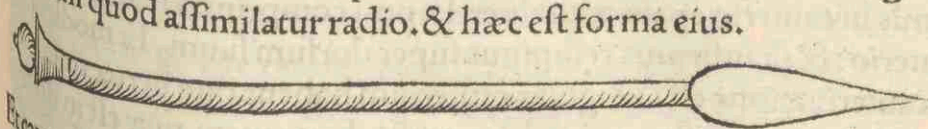

Et tibi quidem possibile est, ut cauterizes ista cauteria cum cauterio culebellari, quando tecum est subtilitas & prudentia in arte. Et custodi te, ut non ultime procedas in cauterizatione, & aduratur spissitudo cutis totius, quare aduratur corpus totum, & perueniat ad intestina: quoniam cutis illic est subtilis. scias ergo illud.

¶ De modo cauterizandi apostemata Epatis.
 Cap. XXX.

A

QUANDO accidit exitura, & uis scire, si illud apostema est in carne Epatis, aut in tunica eius: tunc si est in carne Epatis, inuadit infirmum dolor, & grauitas absq; acuitate: & si est in tunica Epatis, cum dolore est acuitas uehemens: & uides iam, quia fatigauit medicos eius curatio. Oportet ergo ut resupinet infirmus super ceruicem suam. Deinde figura locum apostematis cum encaustro: deinde ignias cauterium quod assimilatur radio. & hæc est forma eius.

Apostema
Epatis.

Et cauteriza cum eo cauterium unum, donec comburatur cutis tota, & perueniat ad siphac, donec egrediatur sanies tota: deinde cura ipsum curatio exiturarum, donec sanetur. Et non oportet ut hac cauterij specie utatur, nisi cuius studiū in arte medicinæ prolongatur: & per cuius manus concurrunt ægritudines istæ cū experimento aliquotiens: tunc enim audeat super huiusmodi operationem. At uero dimittere ipsam, apud me est melius.

¶ De modo cauterizandi in Pleuresi.
 Caput XXXI.

B

DIXERVNT antiqui, cauterium cum radicibus aristolochiæ ad Pleuresim frigidam secundum hunc modum. Et est, ut recipias ex radicibus aristolochiæ siccæ longæ, radicem unam longiorem, quæ ex ea inuenitur, & sit sicut grossitudo digiti. Deinde submerge eam in oleo: & accende ipsam in igne. Deinde cauteriza cauterio uno in eo quod est inter continuationem furculæ cum collo, & duobus cauterijs paruis sub guidezi parum decliuibus ad partem, quæ est sub barba. Et duobus cauterijs etiam in eo, quod est inter costam quintam & sextam decliuibus ad posteriora parumper: & cauterio alio in medio pectoris, & alio supra stomachum. Et tribus cauterijs a posterioribus: uno in eo quod est inter duas spatulas: & duobus cauterijs a duobus lateribus pectoris, inferius cauterio quod est inter duas spatulas. Et non oportet ut comprimas manum tuam cum cauterio, imo sit in manifesto cutis odorando. Et iam dixerunt quidam antiqui, quod ex hominibus sunt qui uuntur cauterio ex ferro simili radio: & igniunt, et intus mittunt ipsum in eo quod est inter costas, donec perueniatur cum eo ad ipsum apostema, & egrediatur sanies: sicut diximus in apostemate Epatis. Sed in hac perforatione cum cauterio est ex timore, quod aut moritur infirmus statim, aut accidit in loco fistula, cui non est sanatio.

¶ De modo cauterizandi Splenem.

C

Caput XXXII.

Tres modi
cauterizan-
di Splenē.

QVANDO tu curas ægritudinem splenis, cum eo quod diximus ex curatione in diuisione ægritudinum, & non confert curationis ratio tua, tunc cauterium in ea est secundum tres modos, qui omnes sunt recti. Quorum unus est, ut facias tria cauteria lineando secundum longitudinem splenis secundum figuram cauteriorum Epatis, quorum præcessit figura. Et sit inter omne cauterium quantitas grossitudinis digiti, aut plus parum. Et sit modus cauterij, quem diximus in cauterio epatis æqualiter. Et non comprimās manū tuam cum cauterio: & sit infirmus resupinus super dorsum suum. Et modus alius de cauterizatione est: ut ignias cauterium habens duo uerua, quod diximus in capitulo dislocationis humeri: & eleua cutem, quæ est in directo splenis, ubi peruenit cubitus infirmi sinister: & sit eleuatio tua qua eleuas cutem secundum latitudinem corporis, ut cadant cauteria secundum longitudinem corporis. Deinde intromitte duo uerua ignita ualde, donec cum eis penetres cutem a parte altera: deinde extrahe cauteria: sunt ergo cauteria quatuor. Et si uis cauteriza cum cauterio alio habente tria uerua. Deinde cura cauteriū postq̄ dimittis ipsum emittere pus diebus multis: est em̄ magis conferens q̄ reliqua quæ præcesserūt ex curatione.

D

De modo cauterizandi in Hydropisi.

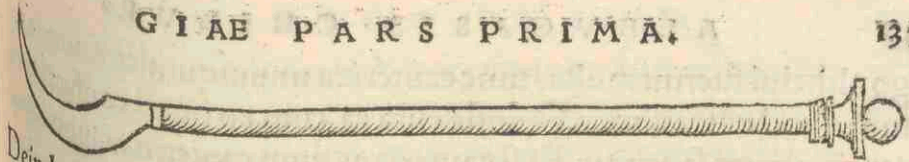
Caput XXXIII.

CAUTERIVM non cadit in Hydropisi, nisi ascliti proprie. Quando tu curas Hydropicum cum modis curationis, quos diximus in diuisione, et non confert curationis ratio tua, tunc oportet ut cauterizes ipsum quatuor cauterijs in circumitu umbilici, & cauterio uno super stomachum, & cauterio alio super epar, et cauterio super splenem, & cauterijs duobus post dorsum inter spondiles, & uno in directo peccoris, et alio in directo stomachi: et sit quantitas profunditatis cauterij propinqua spissitudini cutis. Deinde dimitte cauteriū apertum, ut emitat pus tempore longo. Et non euacues infirmū a curatione post cauteriū cum eo: quod oportet ut aggregentur ei duæ intentiones: et festinabit ad ipsum sanatio cum auxilio DEI. Forma uero cauterij cū quo cauterizatur uenter, sit clauilis: secundū quod præcessit forma eius: et illius cum quo cauterizatur dorsum, sit oliuaris secundum quod præcessit eius forma.

De modo cauterizandi Pedes, & Crura.

Caput XXXIII.

QVANDO apostematur in Hydropico, & replentur aqua citrina: oportet ut cauterizes super dorsum Pedis in nocra, quæ est inter auricularem & anularem: et eleua manū tuam cū cauterio, & non torqueas ipsum: deinde eleua manum tuam: & non iteres ipsum omnino. resudet enim aqua citrina, et sit cauteriū secundū hanc formā.

Deinde fac super duo crura duo cauteria in omni crure, & fiat cauterium cum extremitate cultellari cauterij: & fiat cauterium secundum longitudinem cruris, unum sub genu, & alterum inferius eo, circiter medium cruris: et super omnem coxam cauteria duo: & dimitte cauterium apertum absque curatioe tempore longo: ut resudet ex eo aliquod aqua: deinde cura ipsum cum reliquis qua diximus.

¶ De modo cauterizandi in solutione Ventr̄is. Caput xxxv.

QUANDO est solutio ventris ex frigore & humiditatibus, donec debilitet uirtutes retentiuam & digestiuam, qua sunt in stomacho & intestinis: et curatur illud cum modis curationis, & non sanatur: et uides infirmum tolerantem cauterium exuberantis uirtutis, tunc cauteriza ipsum cauterio magno super stomachum suum, secundum quod praecessit in cauterizatione stomachi cum cauterio circuli, & quatuor cauterijs in circumitu umbilici subtilibus, cum cauterio clauiliculi: et cauterio super alcatin supra alhosos magno, aut duobus cauterijs. Et si uides humiditates exuberantes, & infirmum tolerantem illud, tunc cauteriza ipsum cauterio super pectinem, et cauterio super omphalum: & fortasse addes duo cauteria parua super stomachum prope magnu. Est enim curatio proficiens, cuius iuuamentu non errat.

¶ De modo cauterizandi Hemorroidas.

Caput xxxvi.

QUANDO in ano sunt Hemorroides antiquae multae, aut una, & sunt ex humoribus grossis, frigidis, aut humiditatibus corruptis, & curantur cum eo, quod diximus in diuisione, et non confert curatio: tunc cauteriza tribus cauterijs super inferiorem spondilem dorfi sub almeidati parumper triangulatim, & cauterio sub umbilico quasi duobus digitis. Et si cogitas, quod stomachus eius infrigidatus sit, et cibus eius non digeratur, et faciem eius uides apostemari, tunc cauteriza eum super stomachum cauterio magno, secundum quod praecessit: et cauterio super Epar eius, et alio super Splene ipsius, cum cauterio clauiliculi: & dimitte cauteriu apertu tempore aliquo: deinde cura ipsum, donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi althelul post abscessionem eorum. Caput xxxvii.

QUANDO tu abscondis althelul, tunc ignias cauterium quod assimilatur radio. Deinde intromittite ipsum ignitum in ipsum althelul abscessum: et ultima manum tuam, donec perueniat cauterium ad orificium uenae, ex qua currit sanguis: fac illud semel, aut bis.

C Si ergo althelul fuerint multa, tunc cauteriza unumquodq; cauterio secundum quod narrauimus. Deinde cura ea, cum eo quod confert eis ex unguentis, donec sanentur. Et si cauterizas eum cauterio magno super alcatin, est magis ultimum in iuuamento.

¶ De modo cauterizandi Fistulam in ano.
Caput xxxviii.

QUANDO non obedit infirmus sectioni & operi quod narrauimus in loco suo, & terretur ab illo, fortasse sanatur cum cauterio. Cum ergo accidit alicui Fistula, et antiquatur, currit pus ex ea, et humiditates corrupte. Dignius ergo quod oportet est, ut probes eam cum tenta subtili. Deinde cognosce quantitatem profunditatis eius cum tenta. Deinde ignias cauterium, quod est simile radio. Deinde intromite ipsum ignitum in ipsam Fistulam & quantitatem in qua intrauit clausura corrupta, semel, aut bis, aut ter, secundum quantitatem necessitatis tuę. Et custodi te ab adustione nerui, si est illic, aut uenę magne; aut si Fistula uadit ad corpus uesicę, aut ad corpus intestini, tunc custodi te ab istis locis omnibus. Et non facias illud, nisi quando fistula est in loco carnosio: et cogitas, quia non est penetrans. Deinde cura locum usque quo sanct. Si autem

D sigilla locus, et abscindunt ab eo materiae, & remanet sic tempore longo: tunc scias, quia iam sanatus est integre. Et si non abscindunt ab eo materiae, tunc scias quia est penetrans, aut in profundo eius est os corruptum, aut quasi illud ex illis: quorum rememoratio ueniet in loco suo.

¶ De modo cauterizandi Renes. Cap. xxxix.

QUANDO accidit in Renibus dolor ex frigore, aut ex uentositate grossa, et minuitur propter illud coius infirmi, tunc oportet ut cauterizes ipsum super almethenę super ipsos renes, cauterio super omnem renem cum cauterio clauili, cuius praecessit rememoratio. Et fortasse cauterizamus ipsum secundo in ipso almeidatu. Quare uenient tria lineata. Ergo erunt magis ultima in iuuamento.

¶ De modo cauterizandi Vesicam. Cap. xl.

QUANDO accidunt in Vesica debilitas, et mollificatio a frigore & humiditatibus, donec non retineat infirmus urinam, tunc cauteriza ipsum in inferiori parte suminis super Vesicam, ubi incipiunt pili pectinis, et cauterio a dextra suminis, & alio a sinistra illius: et sit longitudo illius cauterizationis lateris secundum quantitatem nostris, si indiges illo: & sit secundum quod praecessit cauterium clauile.

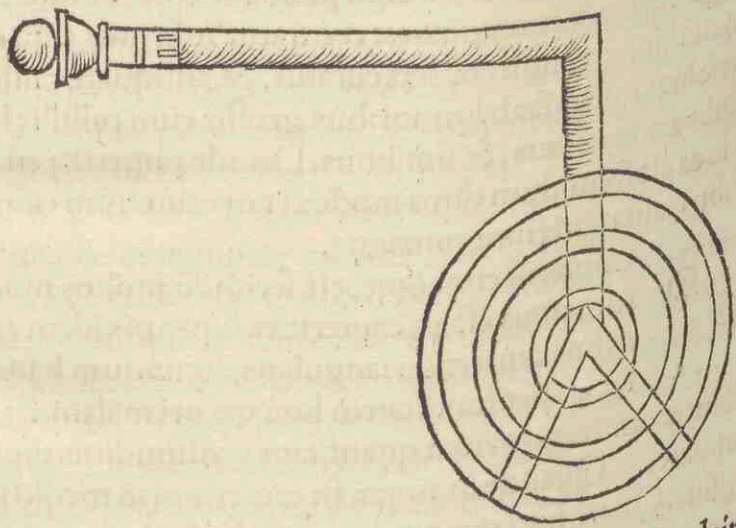
¶ De modo cauterizandi Matricem. Cap. xli.

QUANDO accidunt in Matrice frigus & humiditates, et prohibetur per illud ab impregnatione, et corrumpuntur menstrua eius, & tardatur prouocatio eorum, et accidit ei apud aduen-

C tenditur usq; prope digitos pedis, tunc cauteriza ipsum illic ubi innuit cum cauterio puncti, tribus, aut quatuor, aut pluribus, si indiget illo. Et si innuit dolorē esse sub genu uersus crus, tunc cauteriza ipsum illic cauterio uno cultellari. Et caue tibi in omni cauterizatione tua, ut non ultimes cum cauterio ad hoc ut comburas neruū, aut arteriam magnam, & attrahas per illud super infirmū nocumentum malum, aut contractionem. Et ego quidem iam uidi unum & alium, ex eis qui cauterizauerūt supra cauillam, & ultimauerunt in cauterizatione, et inflatum est crus, donec tumor consecutus est pedem, et perforatus est totus, et corruptus est totus pes: deinde accidit solutio uentris, & mors post illud.

Quod si dolor est in duabus partibus simul, cauteriza utramq; secundum hunc modum. Et sapientes quidam dixerunt in cauterizatione anchæ, cuius cauterij iste est modus. Fac simile samio ex ferro, cuius diameter sit medietas palmi: & sit apud orificium suum secundum grossitudinem nucleī dactyli, aut minus parumper: & intra illud samium sit samium tertium. Et sit spacium quod est inter omne samium per quantitatem nodi pollicis: et sint samia aperta a duabus partibus: & sit altitudo eorum quasi nodus, aut duo nodi: & fac eis manubrium ex ferro decenter aptatum in samijs. Et hæc est forma eius.

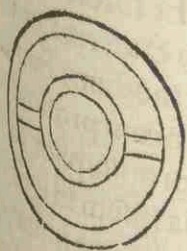
D

Deinde igniatur in igne, donec rubeat, & projiciat scintillas: deinde ponatur super pixidem anchæ infirmo accubitato super latus sanum. Cauteriza ergo eum tribus cauterijs rotundis in uice una. Deinde dimitte ipsum tribus diebus. Postea emplastra cum butyro: & dimitte uulnus apertū diebus multis. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur.

Inquit Albucasis, hac specie cauterij o filij, parum usi sumus, propter terrorem aspectus eius: & propterea, quod paucos inuenimus qui expectent super ipsum. Verumtamen est ex bonis cauterijs ei qui suffert, & inuenit cum eo locum eius. Cauterium autem cum medicinis adu-

tenibus est, ut tu facias duo samia habētia perforatā armillam, in quam descendit cardo portæ eius ex ære, aut ferro, longitudo parietis: quorū in altitudinem eorum sint duo nodi, aut quasi ipsi. Et sit spacium quod est inter utraq; quantitas grossitudinis digiti, & sint aperta inferius & superius: & sit quod contineant se adinuicem, secundum hanc formam.

Deinde depone eam super pixidē anchæ, infirmo iacente super latus sanum. Et comprime manum tuam super pixidem anchæ multum.

Deinde funde inter duos circulos ex aqua calida, quæ sit calefacta cum igne parumper, & tene eam quantitate horæ temporalis: & toleret infirmus mordicationem eius, & ipsius adustionem, nam ipse inuenit mordicationem sicut

ignis, donec quiescat mordicatio. Deinde eleua manum tuam cum infirmo, & absterge aquam calidam ab ancha tota cum aqua dulci: deinde dimitte illud tribus diebus. Et pone super illud butyrū, donec remoueat nigredo adustionis: & dimitte illud diebus aliq̄t, & curret ex eo pus. Est enim ultimum in iuuamento. Deinde cura illud cum unguento, donec sanetur. Quod si extendatur dolor usque ad coxam, aut

si in ancha æqualiter. Et iste est modus aquæ calidæ: & ego iam scripsi eam in tractatu rectificationis medicinarum. Sume alcali, & calcis

non extinctæ amborum ana partem unam: tere utraque, & pone ea in ollam nouam, cuius inferior pars sit perforata foramine uno paruo, secundo ollæ ollam aliam uitreatam: & projice super alcali & calcem ex aqua dulci, quod submergat utraque per digitum: postquam tu comprimas ea manu tua compressione bona: & dimitte ollam, donec descendat aqua acuta inferiori parte ollæ uitreatæ. Deinde aggrega illam aquā totam, & projice eam super aliam calcem: & cola, donec renouetur.

Ipsa enim erit tunc fortis acuitatis ualde, quæ administratur in multis operationibus medicinæ, & in cauterizatione reliquorum membrorum. Quoniam efficit operationem ignis ipsius. Et ex medicinis sunt, cum quibus cauterizantur ancha, etiam sicut tefisie, & mel anacardi, & calx cum sapone, ita quod utraque sint permixta.

¶ Et GALENVS quidem narrando retulit, cuiusdam uiri ex antiquis curationem, qua curatus est dolor anchæ & uenæ sciaticæ: & magnificauit esse eius ualde. Et dixit, quia non indiguit alia curatione, & quia sanatus est ex uice una, donec retulit, quia ipse fortasse intravit balneum delatus, & exiuit ex eo iam sanus. Et est, ut accipiat ex seitaragi uiridi: & si non inuenitur uiride, sumatur siccum, reseruetur: & teratur multum cum aliquanto adipe, & ponatur super an-

A

B

Aqua acuta.

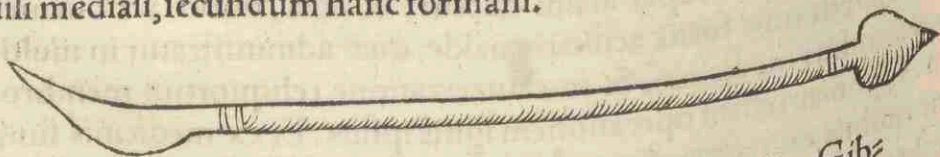
Cham, ubi est dolor, aut crus, aut in coxa: & ligetur, et dimittatur quantitate trium horarum, aut per quantitatem quod sentiat infirmus sedationem adustionis. Deinde intromitte eum in balneum. Cum ergo rofidum fit corpus eius, intromitte ipsum in solium. Nam dolor recedit, & sanatur. Et scias, quia non oportet ut utatur aliquis cauterio cum istis medicinis, nisi post euacuationem corporis. Et Dioscorides qui dem dixit, quod stercus caprarum, quando cum eo cauterizatur uena sciatica, confert ei: & fit cauterium secundum hunc modum. Sumatur lana, & imbibatur oleo antiquo, & ponatur super locum profundum, qui est inter pollicem pedis, & inter focile, et est propinquior focili. Deinde accipe stercus caprarum siccum, et inflamma ipsum in igne, donec fiat carbo. Deinde pone ipsum super lanam, & dimitte ipsum, donec nec extinguatur. deinde itera illud. Non cesses ergo facere illud, usque quo perueniat sensus super mediatione usque ad ancham, & quiescat dolor. Et iste modus cauterij nominatur cauterium Vaccinum.

Operatio
Dioscor.

Cauterium
Vaccinum.

De cauterizatione doloris Dorſi.
Caput XLIII.

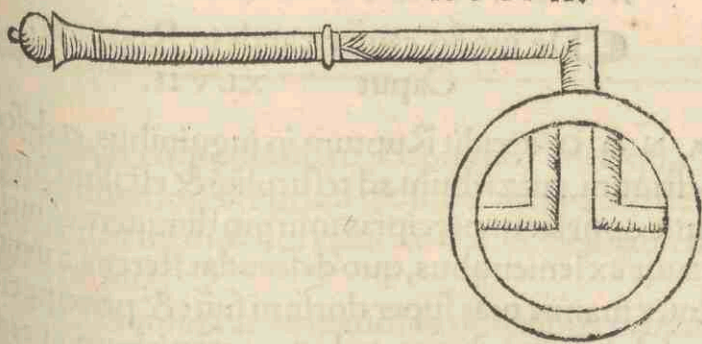
QUANDO QVE accidit dolor in Dorſo ex caussis multis, aut a casu, aut a percussione, aut euacuatione superflua, & illis similibus, ex infusione materiei frigidae, et humidae: & cauterium quidem non cadit, nisi in hac specie sola, quae fit ex infusione materiei frigidae. Oportet ergo post euacuationem infirmi cum pillulis fetidis, & eis similibus, ut fiant super Dorſum, ubi est dolor, tres lineae secundum latitudinem almeidati ipsius, postquam signas cum encaustro in omni linea quinque cauteria, aut plura secundum quantitatem quae uenit ex tolerantia infirmi uirtute eius: & fiat cauterizatio cum cauterio puncti. Et si uis, cauteriza tribus cauterijs, aut quatuor, cum cauterio clauili mediali, secundum hanc formam.

De modo cauterizandi in inceptine Gibbositatis. Caput XLV.

MULTOTIENS accidit haec aegritudo in infantibus paruis. Et signum inceptationis eius in pueris est: quod accidit super eum strictionem in anhelitu apud elevationem, & motum: & inuenis in ultima spondilium Dorſi & nodorum eius, quod iam incipit eminere super reliquos spondiles. Cum ergo uides illud, et uis facere illud, tunc cauteriza ipsum cum cauterio quod sit circulus secundum hanc formam.

A

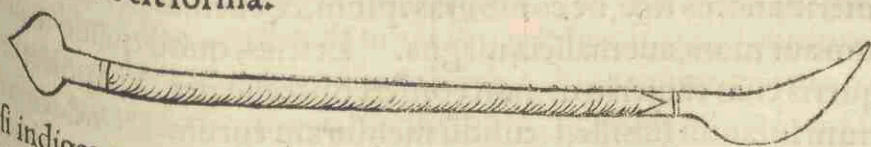

Et capiat cauterium super omnem partem spondilis æqualiter: & si uis cauteriza in circumitu spondilis cum cauterio puncti duas lineas, aut tres: & sint puncta propinqua adinuicem. Deinde cura locum, donec sanetur cum eo quod diximus. Et caue, ne administres cauterium in gibbositate, quæ fit in spasmo nerui.

¶ De modo cauterizandi in Podagra, & doloribus iuncturarum. Caput XLVI.

QUANDO dolores iuncturarum sunt ab humiditatibus frigidis, quæ effunduntur ad cuiuslibet membra corporis, tunc quædo accidunt dolores in pedibus, de consuetudine medicorum est, ut nominent illud Podagram proprie. Cum ergo curatur Podagra frigida: causæ cum modis curationis, & non remouentur dolores, tunc cauterium remouet eos. Et est, ut cauterizes eum post euacuationem in circumitu iuncturæ pedum, cauterijs multis: et sit cauterium Oculare. Cuius hæc est forma.

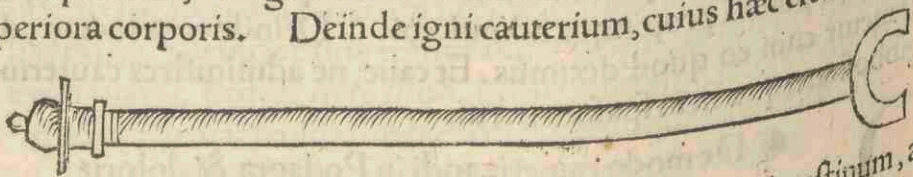
B

Et si indiges ut punctes super faciem pedis, tunc fac cum cauterio puncti. Quod si ascendunt dolores usque ad genua, aut reliquas iuncturas, & multotiens accidit illud, tunc cauteriza ipsum super omne genu, & quatuor ab omni parte, cum hoc eodem cauterio Clarili. Si autem necessaria sunt tibi plura hoc cauterio, tunc cauteriza ipsum. Et non submergas manum tuam cum cauterio, imo sit circiter spissitudinem cutis tantum. Si autem ascendunt dolores ad genua, & dorsum: tunc administra quod diximus ex cauterio in capitulo suo. Quod si dolores sunt in manibus tantum, tunc puncta in circumitu focilium, sicut reuoluntur duæ lineæ. Si autem remanet ex doloribus in digitis, tunc puncta eos, super omnem nodum punctum, & super pectinem manus. Si autem ascendunt dolores post dies ad cubitos, aut ad humeros, tunc cauteriza utrosque ab omni parte. Et non euacues infirmum ex regimine bono, ex recaptione medicinarum. Nam si bonum fiat regimen, & euacuetur phlegma, sanabitur auxilio DEI cum isto cauterio.

De modo cauterizandi in Rupturis.
Caput XLVII.Ruptura in
inguine.

QUANDO accidit Ruptura in inguinibus, et descendit intestinum, aut zirbum ad testiculū, & est illud incipiens propinquum: tunc oportet ut præcipias infirmo dimittere comestionem in die suo. Et utatur ex lenientibus, quo descendat stercus a uentre suo. Deinde sedeat inter manus tuas super dorsum suū: & præcipe ei, ut teneat anhelitū suum, donec egrediatur, uel appareat zirbum, aut intestinum. Deinde reduc ipsum digitis tuis, & signa cū encaustro sub Ruptura super os pectinis, cū signo cuius extremitas sit similis medietati circuli ad superiora corporis. Deinde igni cauterium, cuius hæc est forma, do-

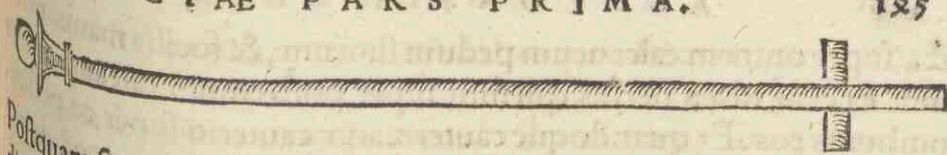

nec ueniat album, & projiciat scintillas. Deinde reduc intestinum, aut zirbum ad concavitatē suam. Deinde ponat minister manū suam super locum, ut non exeat intestinū: & tu iam aperuisti inter crura infirmi, & posuisti sub eo puluinar, & seruiens alius super crura eius, & alius super pectus eius qui tenet manus. Deinde depone cauterium super ipsum signum, manu tua cum cauterio stante recta. Et tene ipsum, donec cum eo consequaris os: aut itera cum eo uice alia, si non consecutus fueris cum eo in prima usque ad os. Et prudenter obserua ab exitu intestini in hora cauterizationis tuæ, ne comburas ipsum, & eueniat per illud super infirmum aut mors, aut malicia magna. Et scias, quod quādo tu non consequeris cum cauterio os, non confert operatio tua. Et oportet ut sit cauterium infantium subtile, secundū mensuram eorum. Deinde cura cum reliquis unguentis, donec sanetur. Et sit infirmus iacens super dorsum suum quadraginta diebus, donec sigilletur uulnus. Et oportet, ut ponas nutrimentum eius longitudine temporis curationis eius, quod leniat uentrem eius: ut non exeat intestinum apud conamen & egestionem.

Deinde quando uult surgere post quadraginta dies, tunc administra ligamentum decenter factum, & teneat ipsum quadraginta diebus alijs. Et minoretur a labore, & repletionem cibi & potus, et uocibus uehementibus. Nam quando utitur hoc regimine, ita sanatur sanatione integra. Et ego dicam curationem Rupturarum cum incisione in capitulo suo.

Ruptura in
Ventre.

Quando autē Rupturæ accidunt in reliquo uentre, & sunt incipientes, & uis ut non addantur, tunc cauteriza Rupturam eius cauterio rotundo secundum quantitatem eius: & sit illud quod aduritur extunc sic ut tertia eius. Deinde cura ipsum, cum eo quod diximus: & non addatur. Et iam dixerunt quidam primi: ut cauterizetur Ruptura cum cauterio triangulato, secundum hanc formam.

Postquam signatur cum encaustro, & ponitur linea quæ est per latitudinem in latere superiori Rupturæ, & linea altera ad inferius. Et deponam tuam in medio cum cauterio clauili. Sed cauterium primum est facilius & melius.

¶ De modo cauterizandi in doloribus propter casum, aut percussionem. Caput XLVIII.

QUANDO accidit in quibusdã membris a casu, aut percussione dolor: & perseverat ille dolor tempore longo, & non confert in eo curatio cum medicinis: tunc oportet ut cauterizetur cum cauterio Puncti. Et sit cauteriũ omnis mēbri cauterium secundũ magnitudinẽ eius, & ipsius paruitatẽ, et debilitatem eius, & ipsius uirtutẽ, et locationẽ torsionis, & doloris ex eo. Si ergo sanatur ex cauterio primo, est bene. Si non: tunc itera super ipsum cauteriũ. quoniã de consuetudine horũ dolorũ est, ut permutentur ex mēbro ad illud quod appropinquat ei. Quare oportet ut consequaris eos cũ cauterio, donec sanet infirmus.

¶ De modo cauterizandi in Lepra.

Caput XLIX.

LEPROSI autẽ quandoq; iuuantur cauterio iuuamento maximo. Et præcipue species Lepræ, quæ fit propter putrefactionem phlegmatis & melancholię: cũ ergo uis cauterizare ipsam cõsidera. Si ergo Lepra est ineipiciens, & curasti eam cum eo, quod diximus in diuisione, & non descendit, neq; stat: & times super infirmũ, quod comprehendat corruptio super totam complexionẽ eius: tunc cauteriza eum super caput quinque cauterijs: uno in medio capitis noto, & secundo inferius eo uersus frontem apud finem capillorũ, & duobus super duo cornua, & uno posterius super nucea ceruicis. Et ultima manum tuam cum cauterio parumper, donec imprimat in os impressionem paruam, & dislocentur ex eo cortices: ut alleuietur exspiratio uaporum grossorum ex eo, & cauteriza cauterio etiam super ipsum splenem, secundum quod præcessit. Sin autem Lepra iam sparsa est super infirmũ, & apparet manifeste: tunc oportet ut cauterizes cum istis cauterijs, quę diximus in capite, & cauterio super extremitatem nasi, & duobus cauterijs super duas maxillas, & duobus cauterijs super spondiles colli, & sex super spondiles dorli, et uno magno super alhahosos apud gran caudæ & uno supra ipsum, in ipso almeidati: & duobus super anchas: scilicet super omnem ancham uno, & duobus super genua: uno super omne genu, & duobus super humeros, & duobus super cubitos, & duobus super teretitudines pectoris sui: & cauteriza ipsum super omnem iuncturam, & iuncturis digitorum manuum suarum, & pedum suorum: & caute

C riza super omnem calcaneum pedum suorum, & fociia manuum suarum. Et caue tibi a neruis qui sunt super postremum calcanei, ut non comburas eos. Et quandoque cauterizatur cauterio super os peccinis, & alio super os stomachi, et alio super epar. Et scias, quod quanto plus addis cauterium, est magis iuuamentum, & magis conferens.

Et scias, quod infirmus non inuenit in cauterio dolorem, sicut inueniunt ipsum sani: propterea, quod corpus eius iam stupefactum est. Et oportet ut sint cauteria ex magnitudine, et paruitate secundum membra & iuncturas: secundum quod præcessit ex speciebus ferramentorum. Deinde cura cauterium ex farina herbi cum melle, & reliqua curatione, donec sanetur.

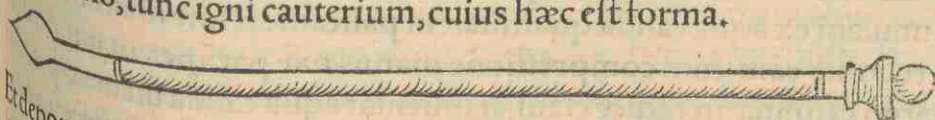
Q **U**ANDO De modo cauterizandi in Stupore. Cap. L.
 cinis, et oleis, & emplastris, et non sanat, tunc cauteriza ipsum membrum stupefactum cauterijs, secundum quod meretur magnitudo membri, aut paruitas eius. Et sit cauterium tuum intrans in spissitudinē cutis parumper. Deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Et quandoque cauterizat ad quiddam stuporis, qui accidit manui, & pedi, in spondilibus dorsi apud exitum neruorum, qui mouet illud membrum: et remouet stupor. Verum non presumat super illud, nisi qui est sapiens in anatomia membrorum, et egressione neruorum mouentium corpus.

D **U**ANDO De modo cauterizandi in Albaras. Cap. LI.
 antiquat Albaras, et non confert in eo aliquid ex ingenijs medicinae: tunc cauteriza super ipsam cauterio profundo parumper, secundum quantitatem spissitudinis cutis, donec remoueat albedo, et mutet color eius. Deinde cura ipsum cum farina herbi, & lentis cum oleo rosa. et folijs arnoglossae, et sanguine columbae, et sanguine hyrūdinis: de unoquoque sit pars una: misceantur haec omnia, et liquantur super pannum, et adhæreant loco, donec sanetur.

Q **U**ANDO De modo cauterizandi in Cancro. Cap. LII.
 Cancro est incipiens, et uis ipsum sistere: tunc cauteriza ipsum cum cauterio circuli in circuitu eius, sicuti reuoluitur. Sapientes autem dixerunt, ut cauterizetur cauterio ultimo in medio. Mihi autem non uidetur illud: quoniam timeo quod ulceretur: & ego iam uidi illud aliquotiens. Et rectius est, ut cauterizetur in circuitu eius cum circulo, sicut diximus: aut cauterijs multis.

Q **U**ANDO De modo cauterizandi in Adubelati. Caput LIII.
 aliquis habet Adubelati, & tardatur in maturatone, aut propter superfluitatem facientem eam, aut propter aetatem infirmi, quando est decrepitus pauci sanguinis, aut propter tem

pus, & uis festinare in maturatiōe Adubelati, tunc cauteriza in circum- **A**
 u eius cum cauterijs paruis multis punctando. Deinde dimitte eam.
 Nam ipsa festinabit cum maturatione. Si autē uis perforationem eius
 cum cauterio, tunc igni cauterium, cuius hæc est forma.

Et depone ipsum in medio Adubelati, donec penetret cutem: & sit cau-
 terium ab eo quod sequitur infirmus, ut alleuietur cursus puris. Deinde
 cura ipsum donec sanetur.

¶ De modo cauterizandi in malo corro-
dente. Caput LIIII.

CORRODENS non est nisi corruptio in membro ambulās, **Corrodens.**
 & corrodit ipsum: sicut ignis comedit ligna sicca. Si ergo uides corro-
 dentem in loco qui toleret cauteriū cum igne, tunc igni cauteria multa,
 clauilia parua & magna, secundum quod conueniet illi loco in quo est
 corrodens. Deinde cauteriza ipsum ab omni parte donec eradices cor-
 ruptionem totam, & non remaneat ex ea aliquid penitus. Deinde dimit-
 te ipsum tribus diebus, & pone super loca cauterizata sulphur tritū cū
 oleo, donec eradicentur escharæ omnes, & omnis corruptio. Deinde cu-
 ra ipsum cum unguentis generātibus carnem. Si ergo uides, quod post **B**
 tres dies caro nascitur natiuitate sana, in qua non est corruptio, est bo-
 num. Et si non: tunc iterum cauterium super illud quod remansit ex locis
 corruptis. Et corrodens medicatur quandoq; cum medicina acuta. Ipsa
 namq; surgit loco cauterij. Verumtamen cauterium cum igne est ueloc-
 itatis iuuamenti: & ego quidem iam dixi cauterizationem eius cum me-
 dicina acuta in diuisione: accipe ergo eam illic quando ea indiges.

¶ De modo cauterizandi in Clauis, &
Verucis. Caput LV.

MULTOTIENS accidit in inferioribus partibus pedum **Clauis.**
 hæc aggritudo: & est res grossa, filtrata, quæ lædit pedem. Et cauterium
 quidem in eis est secundū duos modos: cauterium cum igne, & cauteri-
 um cum aqua calida. Quantū autem cū igne est, ut ignias cauterium
 concauū simile penne uulturis: quod fiat ex ferro, secundū quantitatem
 quod contineat clauū ab omni parte: et sit subtiliū marginum. Deinde
 depone ipsum ignitū super clauū. Deinde reuolue manū cum cauterio
 in circumitu clauī, donec perueniat cauteriū ad profunditatem clauī: &
 dimitte ipsum tribus diebus, donec incipiat emittere pus. Deinde em-
 plastrum ipsum cum maluis syluestribus, contritis cum sale: & dimitte em-
 plastrum super ipsum in nocte. Ipse enim eradicabitur ex radicibus su-
 is. Deinde cura locum unguento generatiuo carnis, donec sanetur.
 Quod si sunt non conuersi, & multotiens accidunt in superficie cor-

C poris, præcipue in manibus & pedibus: tunc administres in eis cauteriũ cum aqua calida: et est, ut accipias cannulã ex ære, aut ferro, aut ex penz na uulturis: et depone eam super clauũ, aut althelul. Deinde projice in cannulam ex aqua calida quantitatem paucam: retine manum tuam, & tu reuolue eam cum compressione manus tuæ parũper, ut imprimatur margo cannulæ in radice clauĩ, et inueniat aqua calida uiam ad profundum, ad radicem clauĩ: & expectet infirmus parumper super mordicaz tionem aquæ calidæ hora una. Deinde dimitte ipsum, nam clauus eraz dicatur cum radicibus suis. Ita fac cum eis uno post unum, donec uenie as super omnes qui ex eis sunt in corpore. Deinde cura eos postquã eraz dicantur, cum eo quod generat carnem ex unguentis.

Q De modo cauterizandi in Tremore.
Caput LVI.

Q V A N D O accidit alicui Tremor ex frigore in neruo, aut ex febre quartana, aut alio: tunc oportet ut cauterizes ipsum quatuor cauterijs, aut quinq; super spondiles dorsi, et inter omnẽ spondilem cauterio, & in pectore eius cauterio, et super stomachum eius cauterio. Tremor enim quiescit cum cauterio oliuari, & festinat sanitas ægritudinis frigidæ.

Q De modo cauterizandi Albathir.
Caput LVII.

Albathir.

Q V A N D O Q V E expelluntur in corpore Albathir fecdæ, id est, pustulæ, quæ fiunt a materijs grossis corruptis. Oportet ergo in primis cum apparent, ut cauterizentur super omne caput pustule cauterio subtili cũ ligno myrti, cuius extremitas accensa est cum igne. Aut cum radice aristolochiæ longæ. Aut cum cauterio lenticulari. Et quandoq; cauterizantur ademenul, in principio expulsionis suæ secundum hunc modum: & non augentur: et disrumpitur superfluitas faciens eos, & sanantur ex eis. Verumtamen oportet ut fiat illud post euacuationem cum phlebotomia.

M De modo cauterizandi in fluxu sanguinis ex arteria in uulnere. Caput LVIII.

M V L T O T I E N S accidit fluxus sanguinis ex arteria, quæ incisa est apud uulnus, quod accidit extrinsecus, aut apud incisionem a postematis, aut cauterium membri, et similia eis: & fit difficile abscindere eum. Cum ergo accidit alicui illud, tunc propera cũ manu tua ad officium arteriæ, et pone super ipsum digitum tuũ indicem: et stringe eum multum, donec obsessus sit sanguis sub digito tuo, et non egrediatur ex eo aliquid. Deinde pone in ignem cauteria oliuaria parua, & magna numero plura: & suffla super ea, donec fiant ignita ualde. Deinde accipe ex eis unum, aut paruum, aut magnum, secundum uulnus & locum, in

quo disrupta est arteria, & depone cauterium super ipsam uenam, postquam tu remoues digitum tuum festinanter: & tene cauterium, donec abscindatur sanguis. Quod si expellatur cum eleuas digitum ab orificio arteriæ, & extinguis cauterium, tunc accipe cauterium aliud festinanter, ex cauterijs quæ in igne sunt preparata. Non ergo cesses facere illud cum uno post aliud, donec abscindatur sanguis. Et caue, ne comburas neruum qui est illic, & accidat super infirmum malicia aliâ. Et scias, quod quando ex arteria fluit sanguis, tunc non est possibile abscindere ipsum: præcipue quauado arteria est magna, nisi cum uno quatuor modorum. Aut cum cauterio, sicut diximus. Aut cum extractione, quando non est extracta, nam quando extrahitur, contrahuntur extremitates eius, & abscinditur sanguis. Aut ligetur cum filo ligaturæ forti. Aut ponantur super ipsum medicinae de proprietate, quarum est abscindere sanguinem, & stringatur cum puluinari constrictione decenti. Qui autem administrat abscisionem eius cum ligamento, & stricture cum panno, aut positione rerum comburentium, et similibus, non confert ei penitus, nisi raro. Si autem accidat alicui illud, & non sit ei præsens medicus, neque medicina: tunc incipiat cum positione digiti indicis super orificium uenæ ipsius, sicut narrauimus, & constrictione eius ualde, donec obsessus sit sanguis a superiori parte uulneris, & super arteriam. Et digitus non remoueat, desuper ipsum cum aqua frigida uehementis frigoris semper, donec congeletur sanguis, & ingrossetur, et abscindatur. Et interim consideret in eo, quid indiget ex cauterio, aut ex medicina.

Quatuor modis sanguis fistitur.

¶ Partis PRIMÆ Finis.

LIB. Chirurgici ALBUCASIS Pars II.

¶ De Incisione, Perforatione, & Phlebotomia in uulneribus, & his similibus.

AM DIXIMVS IN CAPITULO Primo, omnem agritudinem in qua conueniens est cum igne cauterium & medicina comburente, & occasiones eius, ipsius causas, et instrumenta eius, et formas cauteriorum. Et posui illic capitula a uertice usque ad pedem. Et ego procedam in hoc capitulo illa eadem uia: ut alleuetur super querentem questum eius. Et antequam incipiam illud, oportet ut addiscatis o filij, quod in hoc capitulo est ex terrore illud quod est in capitulo primo de cauterizatione. Et propter illud oportet, ut sit cautela in eo uehementior, quonia in operatione quæ est in hoc capitulo

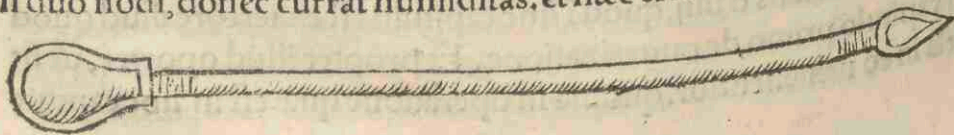

Admonitio
salubris.

Clo, multotiens cadit euacuatio cum sanguine, cum quo stat uita apud apertionem uenæ, aut incisionem super apostema, aut apertionem exituræ, aut curationem uulneris, aut extractionem sagittæ, aut incisionem super lapidem, et illis similia: ex quibus omnibus associatur tremor, & timor, et cadit in pluribus eorū mors. Et ego moneo uos, ne cadat super uos illud in quo est hēsitatio. nam quandoq; cadunt ad uos in hac arte modi hominū cum modis infirmitatū. Ex eis enim est qui irascitur cum agridudine sua, et est leuis apud eum mors: propter uehementiam eius quod inuenit ex infirmitate sua & longitudine eius malicie. Et cum agridudine est ex timore quod significat mortem. Et ex eis est, qui dat tibi censum suum, et ditat te cum eo, sperans sanitatem, & agridudo eius est perniciosa. Non ergo oportet ut consentiatis ei qui uenit ad uos ex eis, cuius modus est talis. Et sit cautela uestra uehementior, quam cupiditas & uestra rapacitas. Et non presumat super aliquid ex illo, nisi post scientiam certam, quæ uerificat apud uos illud ad quod peruenit successio laudabilis. Et utimini in curatione omniū infirmorum uestrorum, prognosticatione & indicatione de eo ad quod conuenienter sit salus. In illo namq; est uobis adiutorium super acquisitionem famæ & gloriæ, & memoriæ & laudis. Inspiret uobis **DEVS** o filij, intellectum suum, et non auferat uobis directionem & inspirationem: quoniam illud est in manu eius. Et ego quidem ordinaui hoc Capitulum distinguendo per capita, secundum quod precessit in capitulo **Cauterij**, a ceruice usq; ad pedes: ut alleuietur uobis questum quod uultis ex eo, & quo indigetis.

S **C** De curatione Aquæ quæ aggregatur in capitibus puerorum. Caput I.

SCIA S, quod hęc infirmitas multotiens accidit pueris apud partum: aut quando stringit obstetrix caput pueri absq; leuitate. Et quandoq; accidit etiam ex causa occulta quę non scitur. Et ego quidem non uidi hanc agridudinem in alijs quam in pueris: et ad omnē quem ex eis uidi properauit mors: propter illud ergo uisum est mihi dimittere operationem in ea. Et ego quidem uidi ex eis puerum, cuius caput impletum erat aqua, et caput magnificabatur in omni die, donec non poterat sedere super seipsum, propter magnitudinē capitis sui: et humiditas augmentata fuit, donec mortuus est. Et hęc quidē humiditas, aut aggregat inter cutem & os: aut aggregatur sub osse super sifac. Et operatio in illo, si est humiditas inter cutem & os, et apostema est paruū, tunc oportet ut findas in medio capitis fissura una in latitudine: et sit lōgitudō fissuræ quasi duo nodi, donec currat humiditas. et hęc est forma spatumilis.

A Si ergo humiditas est magis augmētata, & apostema est ma-
ius, tunc pone eas duas fissuras, secundum formam hanc.

 Et si humiditas est sub osse, et signum eius est, quod uides
commiffuras capitis apertas ab omni parte: et aqua deprimi-
tur quando comprimis eam manu tua ad interiora, & non
occultatur tibi illud: tunc oportet ut findas in medio capitis
tribus fissuris, secundum hunc modum. Et post incisionem
extrahe humiditatem totam. Deinde stringe fissuras cum
pannis & puluillis. Deinde embroca illud desuper cum ui-
no & oleo usq̄ ad diem quintum. Deinde solue ligamētum, et cura uul-
nus cum tentis, et unguentis. Et non dimittas stringere caput cum aqua
liate. Et ciba infirmum omni cibo sicco paucae humiditatis, usquequo
confortetur membrum, et sanetur. Et modus alius incisionis est, ut con-
sideres ubi apparet magnitudo apostematis, et collectio aque. quoniam
quandoq̄ est in occipitio plus, aut in sincipite, aut in dextra, aut in sini-
stra. Ascende ergo cum incisione ubi apparet tibi apostema & impletio
aque: et scinde illud secundum quod tibi possibile est. Et obserua, ne in-
cidat arteriam, et accidat fluxus sanguinis, et moriatur infirmus ex illo
fluxu cum euacuatione humiditatis.

C De incisione Arteriarum quæ sunt post
aures. Caput II.

B

QUANDO accidunt alicui catarri ad oculos, aut ad pectus, &
magis antiquatur illud, et non confert curatio medicinarum: tunc
et ergo ultima curatio est in illo, incisio harum duarū arteriarum. Opor-
et ergo quando uis incidere eas, ut radat infirmus caput suum. Deinde
fissa locum cum panno aspero, ut appareant arteriæ. Deinde stringat in-
firmus collum suū, cum quolibet panno suo. Deinde considera, ubi pul-
set uena. Et loca utriusq̄ sunt loca quæ sunt post aures depressa: et raro
occultatur, nisi in quibusdam hominibus. Deinde signa cum encaustro
super utraque: & incide utramque cum spatumili utrimq̄ acuto, incisio-
ne perueniente ad os: & fiat illud per latitudinem capitis. Et si uis, in-
romitte spatumile sub arteria, et incide eam ad superiora cum incisio-
ne. Et sit longitudo incisionis quasi duo digiti iuncti. Nam quando in-
ciditur uena, egreditur sanguis egressione pulsatili, qui salit ad interiora
salu frequenti. Si autem arteria non apparet sensui, tunc oportet ut
mensures ab aure quantitatem spacij trium digitorum. Deinde signa
cum encaustro, & finde usque ad os. Et illud quod oportet emittere ex
sanguine, est. v l. unc. & fortasse emittis ex eo plus, aut minus. Totum
illud secundum quantitatem quæ apparet tibi ex uirtute infirmi, & re-
pletione arteriæ eius. Deinde considera ad uulnus. Tunc si remanet ad
ex fistac aliquid, tunc incide illud, ut non accidat apostema calidum:

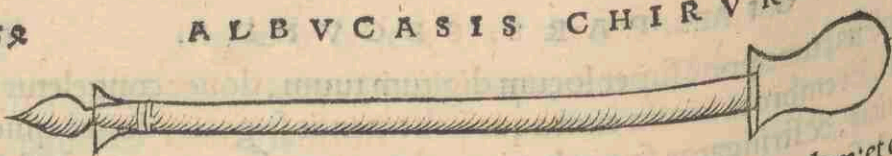
C tunc stringe uulnus cum licinijs ex panno lini . Deinde cura ipsum cum unguento , donec sanetur .

¶ De extractione arteriarum, quæ sunt in temporibus. Caput III.

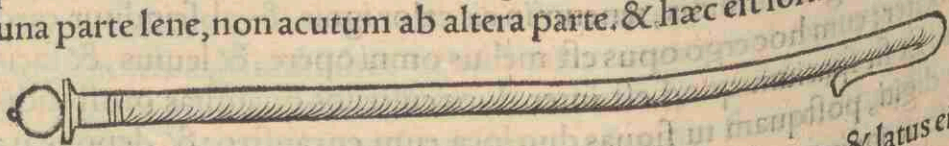
Q V A N D O accidit homini hemicraneæ antiqua, aut catarri a cuti propter humiditates acrimoniales, & caliditate in laertis temporum, aut soda antiqua, uehemens, & similia illis: et medicatur cum modis curationis medicinæ, & non confert illud: tunc expertum sumus in his ægritudinibus extractionem arteriarum ex temporibus, aut cauterizationem earum, sicut narrauimus. Et modus operationis in extractione earum, est, ut radat infirmus pilos qui sunt in temporibus, & intendat ad arteriam apparentem in tempore. Ipsa namque ostenditur tibi ex pulsu suo, & raro occultatur nisi in paucis hominibus, aut uehementia frigoris. Quod si occultatur tibi, tunc stringat infirmus caput suum cum quolibet panno suo: deinde frica locum cum panno asperone manifesta. Deinde accipe spatium, quod paulo ante formauimus. Deinde excoria cum eo cutem cum facilitate, donec peruenias ad arteriam. Deinde proijce in eam uncinum, & extrahe eam ad superiora, donec extrahas eam ex cute, & facias eam euadere ex tunicis quæ sunt sub ea ab omni parte. Si autem arteria est subtilis: tunc inuolue eam cum extremitate uncini. Deinde incide ex ea partem secundum quantitatem qua elongentur extremitates eius, & contrahantur, & non accidat fluxus sanguinis. Nam si non inciditur, & si non abscinditur, non ascendit sanguis penitus. Deinde euacua ex sanguine ana. vi. unci. usque ad. III. Quod si arteria est magna: tunc oportet ut liges eam in duobus locis ex filo duplo, forti, ex serico: aut ex chordis aliohod, & accidat properet ad ipsam putrefactio ante consolidationem uulneris, & accidat fluxus sanguinis. Deinde incide superfluitatem, quæ est inter duo ligamenta. Fac illud in illa hora, aut post horam aliam. Et si uis, cauteriza eam cauterio usque ad os, cum cauterio cultellari: donec incidantur extremitates eius, & stabit loco eiusdem operis. Et est melius opus, nisi si infirmus habet febrem, aut est calefactæ complexionis. Quoniam am cauterium est ex eis, quæ iuuant ad finiendas humiditates. Ergo est melius iuuamentum. Et oportet post extractionem arteriarum, ut impleatur locus cotto antiquo: & ponantur super ipsum puluilli decenter facti. Et post solutionem curetur cum medicinis siccis, quæ faciunt nasci carnem, & cum licinijs, donec sanetur. Quod si interim dum operaris accidit fluxus sanguinis ex arteria, tunc propera ad abscindendum eum cum cauterio, aut ut impleas locum cum zegi: & stringe manum tuam, donec abscindatur sanguis. Quod si nihil ex illis est tibi

Spatumile.

C

ab incisione quæ est a parte temporis, usque ad incisionem secundam: et exterioria cum eo totam cutem, quæ est inter duas incisiones, cum sifac, quod est super os. Deinde fac illud etiam ab incisione media usque ad incisionem secundam. Deinde extrahe hoc spatumile, & intromitte in incisionem primam iterum instrumentum aliud, quod nominatur cultellare acutum, ab una parte lene, non acutum ab altera parte, & hæc est forma eius.

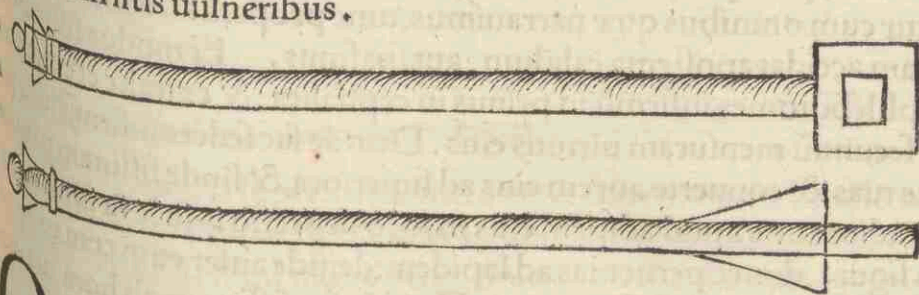
Cultellare
acutum.

Et pone latus eius acutum uersus carnem annexam cum cute, & latus eius lene uersus os: & impelle ipsum, donec perueniat ad fissuram mediam: & abscinde cum eo omnia uasa, quæ descendunt a capite ad oculos: præter quod continetur incisio usque ad illud quod apparet de cute. Deinde fac illud in fissura media usque ad fissuram aliam. Et postquam currit ex sanguine quantitas æqualis, exprime loca ex frustis sanguinis coagulati. Deinde pone in omnem fissuram licinium ex cotto ueteri, et pone super eos puluillos imbibitos in uino, & oleo, aut aceto. Et uide ut non accidat apostema calidum. Et in die tertia solue ligamentum, et administra infusionem multam cum aqua tepida. Deinde cura illud ex unguento to basilicon, et reliquis quibus curantur uulnera: usquequo sanetur.

De cura lachrymarum acutarum & catarrorum ad oculos ex interioribus capitis. Caput v.

QUANDO accidunt alicui catarrhi acuti, acres, assidui: & uides oculos eius extenuatos, paruos, & iam debilitatus est aspectus eorum: et palpebræ ulceratæ, & cadunt pili ex eis, & in profundo capitis est dolor acutus, lædens, et sternutatio consequens: tunc si ex uenis multis. Et melior curatio in eis est hæc. Et est, ut præcipias infirmo radere frontem suam. Deinde incide in eam fissuram unam in media frontis, aut alterius parumper per latitudinem, & incipe cum fissura a tempore sinistro ad tempus dextrum: & sit incisio usque ad os: & elonga manum tuam a lacertis temporum, qui mouentur apud masticationem: donec quando detegitur os: & exsiccabis totum sanguinem cum spongia. Tunc separa inter duo labia fissuræ cum cotto ueteri, aut cum licinijs ex lino. Deinde stringe desuper cum puluillis: & imbibe puluillos cum uino & oleo, ut non accidat apostema calidum. Et quando soluis illud, & uides quod apostema calidum iam imminuitur: tunc oportet ut frices os, donec incipiat in eo nasci ca-

ro. Deinde cura ipsum cum regimine exiccatio quod facit nasci car-
nem: sicut si accipias ex farina tritici partes duas, & ex colophonia qua-
tuor partes: & præpares ex eis emplastrum, et administretur ad natiuita-
tem carnis in istis uulneribus.

De istis Instru-
mentis non fit
mentio apud
Aurorum.

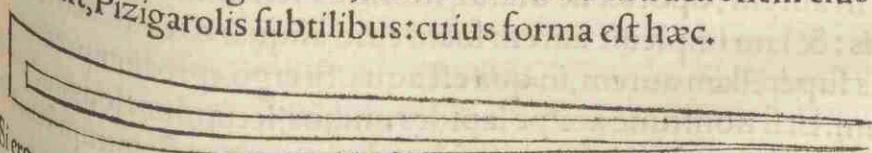
De cura eius quod cadit in Aures.

Caput VI.

QUONIAM QVOD in Aures cadit, est una quatuor specierum:
aut lapis mineralis, aut simile lapidi, sicut ferrum, & uirum: aut est ex
planta, sicut est cicer, & fabæ: aut est res fluxibilis, sicut aqua, & ac-
tum, & eis similia: aut aliquod animal. Quando ergo cadit in aurem la-
pis, aut genus lapidis ex eis quæ non adduntur, neque crescunt in aure,
expone Aures soli: si ergo uides lapidem, tunc distilla in Aures ali-
quid ex oleo uiolato, aut sisamino. Deinde administra extractionem ex-
tractionis, et fac sternutare cum condisi, et opila nares apud aduentum ster-
nana, et extendis aurem ad superiora. multotiens enim egreditur cum
gesti, id est, Pizigarolis subtilibus: cuius forma est hæc.

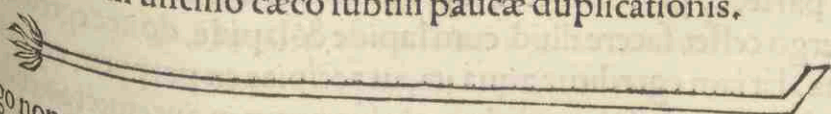
Extractio la-
pidis ex aure.

B

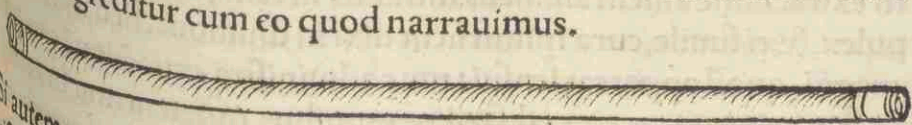
Gesti.

Si ergo egreditur cum gesti, est bonum. Et si non, tunc administra extra-
ctionem eius cum uncino cæco subtili pauca duplicationis.

Uncinus
subtilis.

Si ergo non egreditur per illud, tunc fac cannulam ex ære, & intromit-
te extremitatem cannulæ in foramen auris multum, et opila quod est in
circumitu cannulæ cum cera mollificata cum oleo, ut non sit uento uia
nisi cannulæ: deinde extrahe cum uento tuo attractione forti. Multotiens
enim egreditur cum eo quod narrauimus.

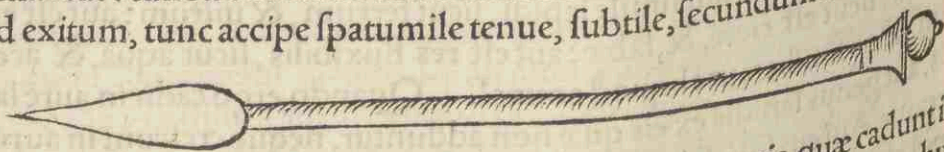
Si autem non egreditur hoc modo: tunc accipe ex helkalimbat, aut ex
uisco, id est, gluten præparato, cum quo capiuntur aues, rem modicam:

C & pone ipsum in extremitate radij postquam tu inuoluis super eam cotum decenter positum: deinde intromitte ipsum in foramen auris cum facilitate, postquam tu exiccas aurem ab humiditate. Si ergo non egreditur cum omnibus quæ narrauimus, tunc propera ad sciendū, antequam accidat apostema calidum, aut spasmus. Et modus fissuræ est, ut phlebotomes infirmū in primis in cephalica: & extrahe ei ex sanguine secundū mensuram uirtutis eius. Deinde fac sedere infirmū inter manus tuas, & conuerte aurem eius ad superiora, & finde fissuram paruam in radice auris apud adipem eius in loco depresso ipsi: & sit fissura lunaris figuræ, donec peruenias ad lapidem: deinde aufer eum cum eo, quod est tibi possibile ex instrumentis. Deinde sue fissuram ab hora tua cum uelocitate, & cura ipsam, donec sanetur.

Extractio
grani.

Quod si res cadens in aurem est ex uno granorum, quæ crescunt, & inflantur: tunc administra extractionem eius. Si autem non obedit tibi ad exitum, tunc accipe spatamile tenue, subtile, secundum hanc formā.

Spatamile.

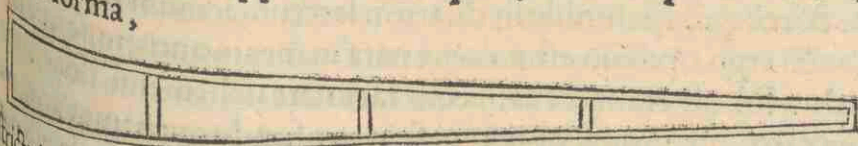
D Et administra cum eo abscisionem illius speciei ex granis, quæ cadunt in aurem, & non facias illud, quando tu cogitas, quod illud granū iam humectatum est per uaporem auris, donec ponis ipsum frustra multa: deinde extrahe ea cum uncinis, aut cum gesti subtili, aut cum suctione, sicut ut diximus, nam extractio eius alleuiatur. In aqua autem quæ ingreditur in aurem, oportet ut utatur infirmus sternutatione cum cōditi in primis: & iam impleuit aurem suam cum aliquanto cotto ueteri: & est iacens super illam aurem, in qua est aqua. Si ergo egreditur per illud, est bonum. Et si non: tunc accipe lapides multos, secundum longitudinē digiti, tenues, lenes, & calefac eos cum igne parumper, & intromittat infirmus ex eis unum in foramen auris suæ: & saliat super pedem suū unum ex illa parte, & percutiat cum lapide alio super lapidem qui est in aure. Non ergo cesset facere illud cum lapide & lapide, donec egrediatur tota aqua. Et iam egreditur aqua ita, ut accipias ex parpyro, aut ex iuncum unum, & intromittas extremitatem eius unam in aurem: et accendas extremitatem alteram cum igne, donec comburatur plurimū eius. Deinde itera iuncum alium, et fac illud multotiens, donec egrediatur tota aqua: & extrahe ipsam cum cannula secundū quod præmissum est in lapide.

Extractio
aquæ.

Extractio ani
malis.

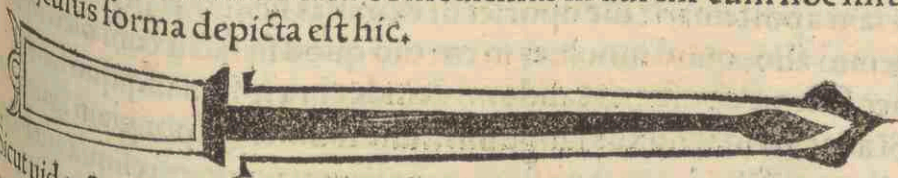
In extractione autem animalis intrantis in eam, si est parui corporis, ut pulex, & ei simile, cura ipsum sicut dixi in diuisione. Sed si est corporis magni, quod appareat sensui: tunc administra extractionē eius cum gesti, & uncinis: et res eius est facilior omnibus, quæ tenentur in aure. In extractione autē uermis generati in aure, quando curas eum cum eo quod diximus in diuisione, & in tractatu distillationū, & non confert

curatio fita: tunc oportet ut aspicias aurem in sole. Si ergo apparet illic **A**
 aliquid ex uermibus, tunc extrahe illud cum gesti, aut cum uncinis sub-
 tilibus. Si autem non apparet illic aliquid, tunc accipe cannulam, cuius
 hæc est forma,

stricta inferius, ampla superius: & intromitte extremitatem subtilem in
 aurem secundū quantitā quod tolerat eam infirmus: deinde fuge cum
 ea suctione forti. Fac illud multotiens, donec egrediant omnes uermes.
 Si autem non obediunt tibi ad exitum, tunc opila circumitum cannulæ
 cum cera, sicut dixi in lapide. Quod si non egrediuntur cum eo quod
 diximus: tunc administra distillationes quas iam experti sunt antiqui in
 perfectione uermium: & inuenies illud in tractatu distillationum. Et
 effusio tua qua effundis olea & medicinas in aurem cum hoc instru-
 mento, cuius forma depicta est hic.

Liber Distilla-
 tionum Albu-
 calis.

Sicut uides fac ipsum ex argento, aut ære, inferius strictum, in quo sit fo-
 ramen paruum, amplum superius. Sit ergo ut impellens quod est in con-
 cavitāte cannulæ, sit ex ære decenter factum. Et si uis, accipe radium, &
 inuolue in extremitate eius cottum inuolutione decenti: deinde profice
 oleum, aut succum, aut quod uis ex istis medicinis in cannulam: & ipsa
 sit in aure: deinde intromitte radium cum cotto desuper, & exprime in
 ipsam manu tua compressione temperata, donec impellatur oleum in con-
 cavitāte auditus, & sentiat ipsum infirmus interius: & illud quod infun-
 ditur in aurem, sit iam calefactum cum igne parumper: & caue ne sit res
 quæ distillatur in eam frigida ualde: medicinæ enim non tolerant illud.

B

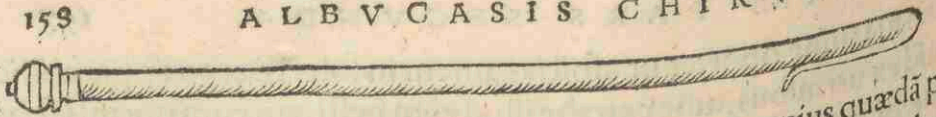
¶ De cura opilationis accidentis Auri.

Caput VII.

QUANDO QVE egrediunt quidam infantes ex uentribus
 matrū suarū non perforati. Et iā accidit etiā quibusdam ho-
 minibus opilatio in meatu Auris a uulnere, aut carne nata in ea. Et hæc
 opilatio quandoq; fit in profundo foraminis Auris, quam non conse-
 quitur uisus: & quandoq; accidit ad exteriora foraminis parum, & conse-
 quitur eam uisus. Illa ergo quæ accidit in profundo Auris, et quam
 non comprehendit aspectus, est in pluribus dispositionibus difficilis sa-
 nationis. Et in illa quam consequitur uisus, oportet ut ponas Aurem in-
 firmi in sole, et aspicias in ea: tunc si uides opilationem apparentem, as-
 peri eam cum spatumili subtili, cuius forma est hæc quæ sequitur,

Modi opita-
 tionis Auris.

C

Sit extremitas eius in qua sit quedam latitudo parua, cuius quardā pars sit acuta: & reliquū spatium sit duarum laterum lenium: ut non lædat aurem. Si ergo opilatio est a carne nata in meatu auris: tunc tene eam cum uncino subtili, et incide eam cum facilitate uehementi, donec auferatur tota caro. Quod si opilatio est in profundo auris: tunc accipe radium subtilem, lenem, & calefac ipsum cum igne parumper: deinde mitte ipsum in meatum auris. Si ergo senseris opilationem cum eo, quod inuenit infirmus cum grauitate auditus, conare apertionem cum eo, quod facillitate: & caue, ne uulneres neruos auris. Deinde pone in aurem licinium secundum quantitatem amplitudinis foraminis, quod inuoluit in unguento ægyptio: fac illud aliquot diebus, donec sis securus de consolidatione uulneris. Aut accipe licinium, & infunde ipsum in aqua rosata, & pulueriza super ipsum zegi tritum, et utere ipso. Quod si uides aurē iam apostemari: tunc oportet ut extrahas liciniū, et permittas ipsum cum licinio alio, quod inuolues in cæroto quod sit factū cum oleo rosato, donec sedetur apostema calidum: deinde cura ipsum usque quo sanetur.

D

Si autē accidat fluxus sanguinis: tunc submerge spongiam, aut panem in aqua frigida, et pone super eam aurem: et utere reliqua curatione, quæ abscindit fluxū sanguinis prædicta in tractatu distillationum.

¶ De cura Altheli palpebrarum.
Caput VIII.

ISTI Altheli qui accidunt in Palpebris oculi, quandoque sunt humidi, & sunt sicci. Oportet ergo ut teneas eos cum tenalijs: aut cum uncino, & incidas eos cum spatium a radicibus suis. Deinde pone super loca zegi tritum. Si autem ex eis fluat sanguis, tunc cauteriza eos cum cauterio lenticulari subtili. Et cauterizare eos, est melius post incisionem. Multotiens enim redeunt quando remanet ex radicibus suis aliquid. Et quando cauterizantur cum igne, comburuntur illæ radices, & non redeunt.

¶ De cura Grandinum palpebrarum oculi. Caput IX.

MULTOTIENS accidit in palpebris aliquid quod assimilatur Grandini in fortitudine sua, & sua duricie, et propter illud nominatur Grando: et est aggregatio humiditatis grossæ in palpebra superiore, & palpebra inferiore. Operatio ergo in eis est, ut consideres tunc, si est Grando procedens in eo, quod apparet de palpebra, et mouentur ad omnem partem, & res eius est facilis. Finde ergo super eam fissura per latitudinem. Deinde excoria eam ab omni parte cum facilitate, donec euadat. Deinde suspende eam cum uncino, & abscinde ipsam. Si autem non præparatur tibi abscissio eius, nisi postquam tu penetras pal-

Grando palpebrarum.

pebram cum incisione parumper, tunc nocet infirmo illud in aliquo. **A**
 Quod si fissura est magna: tunc aggrega ipsam cū futura: & cura ipsam,
 donec sanetur. Et si est parua, non superueniet tibi malum ex ea. Vn-
 guentum enim restaurat ipsam, & incarnat eam. Et si grandio est decli-
 nis ad interiora auris uersus superficiem intrinsecam, tunc inuersa pal-
 pebram, & suspende grandinem cum uncino: præter quod indigeas in-
 cisione, & preme eam ab omni parte. Quod si elongatur palpebra per
 incisionem, non nocet illud in aliquo. Deinde ablue oculum post inci-
 sionem grandinis, cum aqua salsa: & cura locum cum eo quod incar-
 nat, donec sanetur infirmus.

¶ De cura Axirnath palpebrarum.

Caput x.

A X I R N A T H est adeps qui generatur in tunicis palpebræ
 superioris: & plurimum quidem accidit illud pueris: & ipsum grauat
 oculos eorum, & accidunt eis catarrhi in matutinis, et non possunt intue-
 ri lumen solis, propterea, quod lachrymæ properant ad eos, & propter
 illud uides eos discumbere super facies suas semper, & super eas dor-
 miunt, & sunt palpebræ eorum sub supercilijs humidæ, quas iam co-
 operuit inflatio: & eminentia quidem Axirnath apparens est oculo, & **B**
 quando tu premis locum cum digitis tuis, sentis Axirnath inter eos. Et
 modus operationis eius est, ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo.
 Deinde accipe pannum lini, & præpara in eo licinia, & fac ex illo licin-
 io circulum secundum quantitatem quod continet Axirnath ab omni
 parte. Deinde pone eum super eam, & preme cum digitis tuis ab omni
 parte, ut aggregetur Axirnath in medio circuli. Deinde finde in medio
 illius humiditatis cum spatumili incidente fissuras per latitudinem, &
 non sit fissura maior illa quæ fit in phlebotomia in profundo. Aut oportet
 ut findas cutem totam, donec peruenias ad Axirnath. in pluribus
 enim dispositionibus procedit Axirnath ex fissura secundum formam
 frusti pinguedinis albæ. Extrahe ergo eam cum panno, quem infiltra-
 sti inter digitos tuos ad exteriora: & tu reuoluis manum tuam ad dex-
 tram & sinistram, donec dispergatur: & caue, ne addas in fissura, ut
 non peruenias cum spatumili ad oculum, & lædas eum. Si autem non
 appareat tibi Axirnath in principio fissuræ, tu addas in fissura parum
 cum facilitate, donec procedat Axirnath. Deinde extrahe eam, sicut dis-
 ximus. Deinde submerge pannos in aceto et aqua, et pone eos super lo-
 cum, et stringe eum cū puluillis. Et ex hominibus sunt qui terunt salem,
 & ponunt ipsum in concauitate fissuræ, ut liquefiat quod remansit ex
 illa humiditate. Deinde cura ipsam, donec sanetur. Si autem accidat in
 loco apostema calidum, tunc cura ipsum cum empla-
 stris sedatiuis, donec sanetur.

Axirnath pal-
pebrarum.

C

De modis Ataxmir oculi, id est, cum palpebra mol-
lificatur oculi, unde fit ut rugetur sicut
non debet. Caput XI.

Q

VANDO nascuntur in palpebris oculi pili additi, prater
cursum sub pilis naturalibus, et antiquantur: tunc ipsi no-
cent oculo, & faciunt accidere modos ægritudinum, sicut lachrymas as-
fiduas, et mollificationem palpebrarum, & albuginem, donec fit illud
caussa destitutionis oculi. Et Ataxmir quidem oculi curatur secundum
quatuor modos. Aut per cauterium cum igne. Aut cum medicina acu-
ta, secundum quod premissum est in capitulo cauterij. Aut curatur Atax-
mir per incisionem & futuram. Aut per cannas, secundum quod ego di-
cam. Oportet ut ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde conuerte pal-
pebram oculi manu tua sinistra. Si ergo cõuertitur, bonum est. Et si nõ:
intromitte acum in eam, in qua sit filum ab inferiori parte palpebræ, &
fac penetrare acum cum filo desuper, et sit illud prope pilos ipsos, id est,
prope marginem palpebræ, in quo nascuntur pili: & trahe filum ad su-
periora cum palpebra, et conuerte eam cum radio. Deinde sinde in in-
teriori parte palpebræ sub pilis additis cum spatumili incidente a lac-
chrymali maiore usque ad lachrymale minus. Deinde extrahe filum,
et pone sub palpebra puluillum paruum ex cotto, aut panno: deinde si-
gna super palpebram cum encaustro, quod sit sicut figura folij myrti.

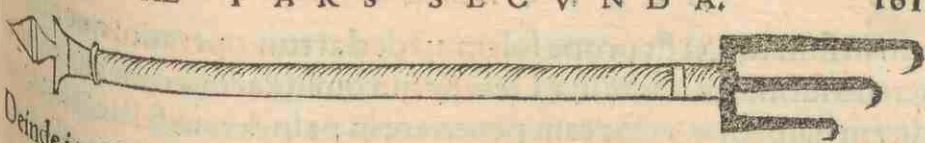
D

Verumtamen oportet, ut sit figura secundum quantitatem & eleuatio-
nem palpebræ: quoniam iam diuersificatur illud in hominibus. Ex eis
enim est, qui indiget ut incidatur ex palpebra quantitas magna, secun-
dum quantitatem quæ mollificatur a palpebra. Deinde cum spatumili
sinde super duas lineas quas signasti, et incipe a lachrymali maiore us-
que ad lachrymale minus, et sit fissura una prope pilos naturales, sicut
est grossitudo radij. Deinde intromitte uncinum in uno duorum angu-
lorum cutis. Deinde excoria ipsam totam. Deinde aggrega cum futura
duo labia, cum acu & filo lana subtili: & absterge sanguinem, et fac ad-
harere quod superfluit ex filis super duo supercilia, cum quibusdam
rebus inuiscentibus, si uis facere illud: & si non, non cures. Deinde di-
mitte futuram & fila usque ad tres dies, aut quatuor: postea cura illud.
& si uis, dimitte uulnus absque futura, & cura ipsum cum eo, quod ex-
siccet & constringit. Nam palpebra eleuatur apud sigillationem uul-
neris & aggregationem eius: sed futura est melior. Hunc modum curandi
Ataxmir docuerunt antiqui. Verumtamen in eo est sollicitudo super in-

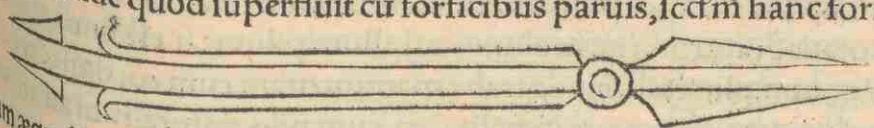
Et modus alius est in Ataxmir etiam: & est, ut signes super palpe-
bram figuram, quæ sit sicut figura folij myrti, sicut narrauimus. De-
inde eleua palpebram cum tribus uncinis separatis, aut ag-
gregatis, secundum formam hanc quæ sequitur,

Cura quadri-
plex Atax-
mir.

A

Deinde incide quod superfluit cū forcibus paruis, scđm hanc formā,

cum æqualitate incisionis. Si autē non est tibi possibile tenere uncinum, & non æquatur illud: tunc accipe acum in qua sit filum, et intromitte ipsum in medio figuræ: et intromitte filum aliud prope lachrymale minus, & filum secundum prope lachrymale minus: et aggrega inter digitos tuos fila cum æqualitate. Deinde eleua manum tuam eleuatione æquali: et eleua cutem super quam est signatū cotum, sicut narrauimus. Deinde aggrega duo labia uulneris cum sutura: et cura ipsum, donec sanetur. Si uero accidat apostema apud incisionem tuam, aut fissuram tuam: sedit illud apostema cum cæroto, & his similibus, ex unguentis sedantibus. Et quandoq; accidit palpebræ etiam, ut conuertantur pilis eius. Oportet ergo ut utaris in ea quod diximus in incisione: sed sutura utriusque magis est artificialis.

¶ De cura Ataxmir cum cannis.

EST, ut conuertas palpebram, & scindas fissuram quæ est deintus, secundum quod narraui. Deinde arte fac duas cannas, aut duo ligna subtilia: quarum longitudo sit secundum longitudinem palpebræ, et latitudo earum sit minor latitudine spatulæ: & tu incidisti in extremitatibus utriusq; ab utrisq; partibus ubi tenes fissuram. Deinde aggrega utramq; cum subtilitate super illud quod superfluit ex palpebra oculi, et stringe duas cannas ab utrisque partibus strictura forti, & dimitte eam diebus aliquot. Cutis enim stricta morietur, et denigrabitur, & putrefiet, donec cadet per se. Si ergo tardatur, tunc incide eam cum forcibus. Deinde cura eam, donec sanetur. Cum ergo consolidatur, eleuatur palpebra: & non pungunt pili. Et hæc est forma duarum cannarum, quas facies secundum hanc figuram, et quantitatem in longitudinem & latitudinem.

¶ De eleuatione pilorum pungentium in oculo cum acu. Caput XII.

OPERATIO in illo est, ut accipias acum subtilem, & intromittas in eam filū ex serico subtile, lene. Deinde aggreges extremitates eius, & nodes utramq; nodo subtili ualde: & sit longitudo filorum palmarum unus. Deinde compone in Alinxorati filum aliud subtile sub eo in breui, & noda extremitates eius si uis. Deinde ponat infirmus caput

C suum in sinu tuo, et sit prope solem ut declaretur operatio: quoniam est operatio subtilis, uel minuta. Deinde intromitte acum cum alinxotati in radicem palpebræ, et fac eam penetrare in palpebram festinãter, donec extrahas eam desuper pilum naturalem. Deinde trahe pilum usq; supra alinxotati: & intromitte in alinxotati illum pilum: si est unus, aut duo, aut tres, non plures. Deinde trahe manum tuam cum eo, donec egrediatur pilus cum alinxotati in palpebra cum pilo naturali. Si autem trahatur alinxotati, et non egrediatur pilus cum ea: trahes alinxotati ad inferiora, cum filo quod tu composuisti in ea, donec egrediatur alinxotati ex foramine superiori, & uideas eam uisione oculi: tunc enim trahes alinxotati, & filum: et extrahe utraque, & claude oculum: et dimitte ipsum clausum duob; diebus, aut tribus, donec adhereat pilus loco suo, & nascatur super ipsum caro. Quod si pilus est breuis, tunc aut associa ei pilum longũ ex pilis naturalibus, et eleuatur cũ eo: aut dimitte ipsum, donec elongetur post spacium, & tunc eleua ipsum.

¶ De cura Alxatrati quæ accidit in palpebra superiori. Caput XIII.

Leporina.

QUANDO accidit oculo hæc Alxatrati, nominatur Leporina. Et hæc Alxatrati est aut naturalis, aut accidentalis. Accidentalisis ergo fit ex consolidatione uulneris, aut sectionis, aut cauterij, & similibus illis. Et modus operationis in ea est, ut tu findas illam consolidationem, et ut separes labia eius, & ponas in eo quod est inter ea consolidatum ex lino, et liges eam, donec sanetur. Et non oportet, ut utaris in curatione eius rebus quæ exiccant & constringunt: nam si tu facis illud, redit Alxatrati deterior quam fuit: imo utere in ea rebus quæ mollificant, sicut scenumgræcum: et embroca cum aqua, in qua cocta sit althea, semen lini: et unguento dyaquilon, quod liquefactum sit cum aliquo ex oleis: & inuolue cum eo licinium, et cura cum eo. Et thesaurus curationis tuæ est, ut coneris omni ingenio, ut non consolidetur, secundum formam quæ fuit in primis. Et hæc quidem operatio quam diximus, non est nisi quædam rectificatio Alxatrati, ut non redeat forma loci secundum quod fuit omnino.

¶ De cura Alxatrati quæ fit in palpebra inferiori, et est rugigatio uel contractio sursum ad dextrum & sinistrum. Caput XIII.

HÆC ALXATRATI quæ fit inferius, est quæ uere nominatur Alxatrati. Et est naturalis, et est accidentalis. Et accidentalisis fit ex uulnere, aut fissura, aut cauterio, et illis similibus. Et uia operationis in ea est, ut accipias acum, in qua sit filum duplum, & tingas eam in carnem, et facias eam penetrare a lachrymali sinistro usque ad lachrymale dextrum, donec perueniat filum in duabus extremitatibus carnis. Deinde exten-

de carnem ad superiora cum acu, & incide eam cum spatumili lato. Si er-
 go redit figura palpebræ secundum quod oportet, est bonum. Et si non,
 accipe radiū, et pone ipsum in fissuram, & conuerte cum eo palpebram:
 & fide duas fissuras in latere interiore palpebræ, et sint extremitates
 duarum fissurarum ex duobus angulis incisionis, donec concurrant &
 fiat ex eis angulus: donec quando aggregantur fiat figura ear-
 um hæc figura, & est litera lauda græca. Deinde aufer illam
 carnem per quantitatem, quod est latus eius acutum inferius,
 ab eo quod sequitur palpebram. Deinde aggrega partes sepa-
 ratas: sue eam cum filo lanæ. Deinde cura eas cum eo quod dix-
 imus, de medicinis mollificantibus, et licinijs, donec sanent.

Et si Alxatrati accidat ex fissura, et sutura, aut cauterio: tunc oportet
 ut findas fissura plana sub pilis palpebrarum, etiam secundū quod præ-
 cedit. Deinde separa inter duo labia cum licinio, secundum quod dixi-
 mus. Et summa sermonis de cura Alxatrati, quando est desuper, aut
 inferius, est, ut currat in ea operatio, secundum quod præparatur ex for-
 ma Alxatrati. Ipsa namq; est multarum diuersitatum in forma: et artifex
 prudens præparat ingenium cum quocunq; modo est possibile ei, do-
 nec redire faciat figuram ad formam naturalem, aut prope eam, & ipse
 met infirmus, secundum quod conuenit ei ex operatione & instrumen-
 tis in plurimis dispositionibus.

¶ De adhærentia palpebræ oculi cum coniun-
 ctiua, aut cornea. Caput xv.

QUANDO QVE accidit hæc consolidatio multis homini-
 bus, ita ut consolidetur palpebra superior cum albedine o-
 culi, et prohibeat ipsum ab operationibus suis naturalibus. Oportet er-
 go quod intromittas extremitatem radij sub palpebra, et eleues eam sur-
 sum: aut extendas eam cum uncino: deinde incide adhærentiã cum spa-
 tumili subtili, quod non sit cum acuitate incisionis spatumilium, imò sit
 obtusum parumper: ut non inquietetur infirmus apud operationem, et
 remoueatur spatumile, et lædat oculum cum acuitate sua: et sit incisio tua
 quasi tu excories illam adhærentiam cum facilitate, donec quando redit
 palpebra secundum formam suam naturalem, et sanetur adhærentia tota.
 Funde tunc in oculum aquam salsam, cum aqua ablue ipsum: aut dis-
 stilla in ipsum ex sief factio, ex ziniar dissoluto cum aqua. Deinde sepa-
 ra inter palpebram & oculum cum licinio lini: et pone super oculum las-
 nam infusam cum albugine oui: & post diem tertium utere sief, et cum
 solidatiuis, donec sanetur.

¶ De incisione unguæ & eminentiæ carnis la-
 chrymarum. Caput xvi.

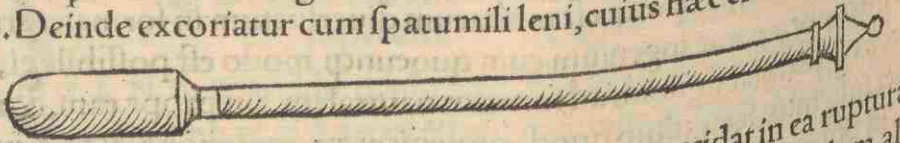
SCIAS, quod unguia est secundum duos modos. Aut est neruo-
 sa: & est similis sifac duro, subtili. Aut est non neruosa, similis humidis

A

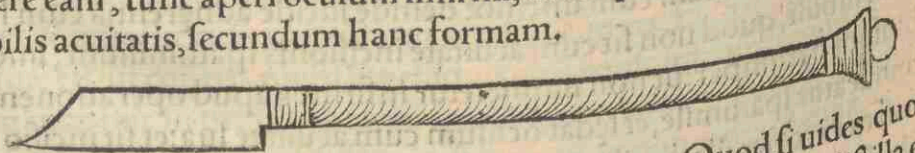
B

Ungula ocu-
 li duplex.

C tati congelatæ albæ: quæ quando tangit cam ferrum, aut conaris capere eam cum uncino, abscinditur, & non figitur in ea uncinus. Et utræque species non incipiunt, nisi a lachrymali maiore, usquequo uadit paulatim, donec cooperit uisum, et prohibet lumen, & motum oculi. Et motus operandi in incisione eius est: ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde aperi oculos eius, et eleua palpebram manu tua. Deinde collige unguam cum uncino pauca duplationis, et extende eam ad superiora. Deinde accipe acum, & intramitte in eam pilum ex pilis equi, et bovis, aut uaccæ: et sit filum forte, & duplica extremitatem acus parumper, & fige eam in medio unguæ: et penetra eam cum acu, & liga cum filo unguam, & extende eam ad superiora: et excoria cum pilo lato unguæ quod sequitur pupillam, ac si tu serres eam cum pilo usque ad postremum eius. Deinde incide residuum in radice lachrymalis cum spatumili subtili, aut cum forcibus paruis: & dimitte carnem lachrymalis naturalem, ut non accidat ex incisione eius cursus lachrymarum cum spatumili, ut non accidat ex incisione eius cursus lachrymarum assiduus. Et quandoque extenditur unguam cum uncino solo: aut cum filo, sicut diximus. Deinde excoriatur cum spatumili leni, cuius hæc est forma.

D Et caue, ne tangat spatumile tunicam corneam, et accidat in ea ruptura, & perforetur pupilla. Deinde post incisionem, projice in oculum aliquid salis contriti, aut ex sief facto ex ziniar, et dimitte ipsum usque ad diem alium. Deinde cura ipsum cum eo quod oportet, usquequo sanetur. Quod si unguam est non nervosa, et non potes intramittere in eam acum, neque figitur in ea uncinus, tunc multotiens curatur hæc species unguæ cum medicinis, et sanatur sicut narraui in diuisione. Quod si uis incidere eam, tunc aperi oculos infirmi, et accipe spatumile subtile, lenè, debilis acuitatis, secundum hanc formam.

Et rade unguam de super razione cum subtilitate. Quod si uides quod ipsa rarificatur & confringitur, et imprimit in eam rasio, tunc distilla ex hora tua in oculum ex sief facto ex ziniar, aut ex sief rubeo, aut sale trito, et opila oculum usque ad diem alium. Deinde itera super ipsam operationem, donec remoueat totum eius. Nisi contrarium sit tibi in oculo apostema calidum: tunc enim dimitte ipsam, et cura apostema, donec sanetur. Deinde itera operationem super ipsam cum razione, donec memento magno, suspendat cum uncino, et incide ex ea partem eius: et non ultimes incisionem, ut non accidat cursus lachrymarum. Deinde stilla in lachrymale sief rubcum, aut factum ex ziniari, donec sanetur.

De incisione Alguardenici, et carne nata in oculo. Caput XVII.

A

NASCITVR quandoq; in quibusdam oculis hominū car-
 ro rubea composita, uel superposita, donec cooperit pupillam, aut ap-
 propinquat, aut stringit super palpebras, et fortasse conuertit palpebras
 ad exteriora: et assimilatur rosæ balaustinæ. Et operatio in ea etiam
 est, ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. Deinde aperit oculos eius,
 & collige illam carnem totam cum uncinis convenientibus ad illud: &
 tene illud cum forcipe uno, aut gesti. Deinde incide carnem in primis,
 donec finiatur totum eius cum incisorio. Et caue ab oculo, ut non lædas
 ipsam apud operationem: et sit incisio tua qua ipsam incidis, aut cum
 spatium illi, quod narrauimus in incisione unguis: aut cum forcipibus par-
 tibus, cum quibus colligitur a sebel, secundum quod ueniet forma eius post
 hoc capitulum. Cum ergo completur incisio tua, et remouetur tota al-
 guardenici, tunc imple oculum ex sale contrito: aut distilla in eum pul-
 verem rubeum, et similia illi ex medicinis corrosiuis: & pone super oculo
 de foris cottū cum albugine oui: ut securetur ab apostemate calido.
 Quod si remanet ex alguardenici aliquid, et dominatur tibi sanguis
 calidus, & times apostema calidum: tunc dimitte oculum, et cura ipsum
 cum eo quod sedat apostema. Deinde itera super ipsum cum operatio-
 ne, donec sanetur. Et similiter fac cum carne addita quæ accidit in oculo
 et hac specie. Verumtamen oportet, ut alienes curationem omnis oculi
 non inuicem ex uia naturali, aut ex uia accidentali, operando cum ferro: &
 non intromittas manum tuam in aliqua harum operationum, donec ui-
 deas, quod illud membrum est tolerans illam operationem.

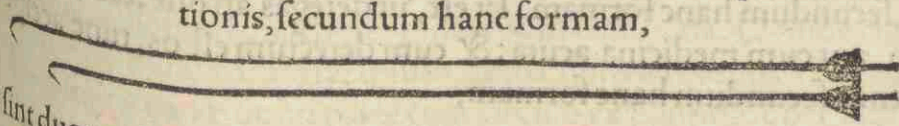
B

De collectione Sebel ex oculo.

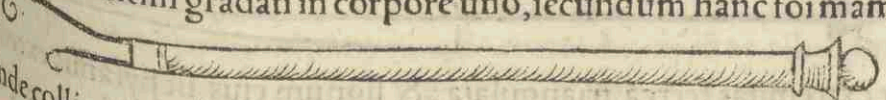
Caput XVIII.

SEBEL sunt uenæ rubæ quæ texuntur super oculum, et prohibent
 uisui operationem suam: & debilitant oculum cum longitudine
 diuina. Necessè est ergo tibi in primis, ut consideres, si oculus in quo est
 Sebel, est fortis, & non est in eo ægritudo aliqua, præter Sebel: tunc col-
 lige Sebel eius. Et est, ut præcipias infirmo, ut ponat caput suum in sinu
 tuo, deinde suspende illas uenas cum uncino uno, aut duobus secun-
 dum prudentiam tuam: & sit uncinus subtilis dupla-
 tionis, secundum hanc formam,

Sebel.

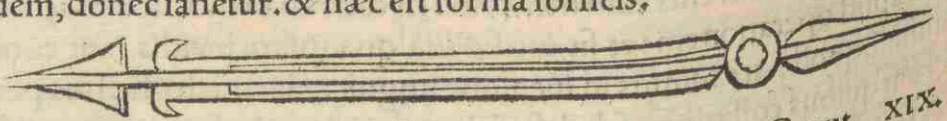

Aut sint duo uncini gradati in corpore uno, secundum hanc formam,

Deinde collige cum forcipibus subtilibus illas uenas cum subtilitate, &

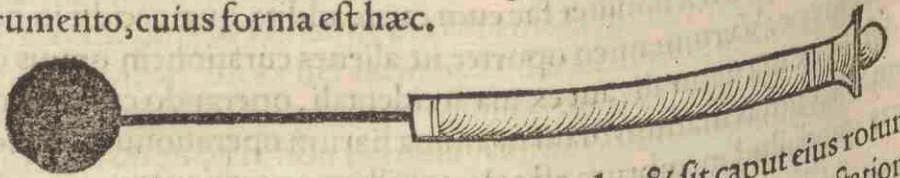
C absterge sanguinē hora post horam, donec uideas illas uenas remoueri ex oculo, & resoluūtur: et caue ne lædas oculū cum extremitatibus spatulimilis. Et sit operatio tua in meridie coram sole, & sis firmus in operatione tua ualde: ut non incidas nisi illas uenas. Et cum tu expleueris, tūc distilla in oculum sief uiride, aut rubeum: ut sua acuitate corrodat quod remansit ex sebel. Si autē non est tibi possibile colligere illud totū in illa hora, tunc emplastra oculum cum eo, quod sedat dolorem in illa mitte ipsum diebus aliquot, donec sedetur dolor eius: & securetur ab apostemate calido: deinde itera super ipsum secundum modum eundem, donec sanetur. & hæc est forma forcicis,

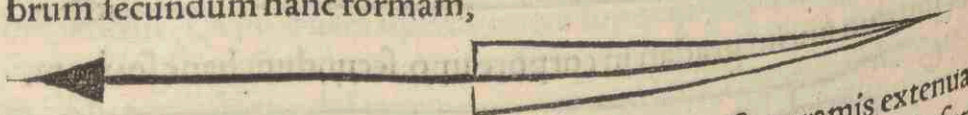
Ariffati, fistula.

NOMINANT medici Ariffati Fistulam, quā curas cum cauterio, aut cum medicina acuta comburente, secundū quod præcellit eius narratio. Et si non sanatur, tunc non est ingenium in ea: nisi ut findas super apostema apud natiuitatem eius, & extrahas totam humiditatem quæ est in eo & pus, donec detegatur os. Cum ergo detegitur os, & uides in eo corruptionem, aut nigredinem, tunc rade ipsum cum instrumento, cuius forma est hæc.

Asperi capit-
tis.

Et nominatur Asperi capit-
tis. Fiat ex ferro indo, & sit caput eius rotundum sicut azir, quod sit punctatum punctatione aliskilferi punctatione subtili: & pone ipsum super locum corruptum ossis. Deinde reuolue ipsum inter digitos tuos, & tu preme manū tuam parumper, donec scias quod illa corruptio iam rasa est: & fac illud aliquotiens. Deinde restaura locum cum medicinis exiccatiuis stipticis. Si ergo consolidatur locus, et nascitur in eo caro, & abscinditur cursus saniei: et remanet quadraginta diebus, & non renouatur, et non apostemat, et non accidit in eo accidens: tunc scias quia iam sanatus est. Et si non, tunc non est in eo ingenium, nisi reducere fistulam ad foramen narum, secundum hanc formam. Et est, ut detegas ab osse secundo cum ferro, aut cum medicina acuta: & cum detectum est os, tunc accipe terebrum secundum hanc formam,

Sit extremitas ferrea, triangulata: & lignum eius sit pyramis extenuata usque ad extremitatem, sicut uides. Deinde pone illud super os ipsum.

& sit illud prope lachrymale: & longa manum tuam ab oculo parum. **A**
 Deinde reuolue manum tuam cum terebro, donec penetret os, & sen-
 tias illud infirmus: per hoc quod inuenit uentum exire ex eo, quādo te-
 nec manū suam super nasum suum. Ergo tunc restaura locum cum me-
 dicinis stipticis exiccantibus, sicut docui te. Cum ergo nascitur caro, et
 induratur locus: tunc materia quę effundebatur ad exteriora, redit ad na-
 sum: est ergo leuius illud super infirmum.

¶ De reductione eminentiæ Oculi.

Caput xx.

QUANDO eminet Oculus cum totalitate sua, et non accidit in
 uisu nocumentum, neq; diminutio: tunc oportet ut soluas
 infirmum: deinde phlebotomes eum: postea ponas uentosas in ceruice
 absq; scarificatione, sed cum suctione. Deinde pone super Oculum lini-
 mentū quod fit ex acacia, & aloe, et olibano, & sarcocolla. Deinde strin-
 ge Oculū desuper super emplastrū cum puluillis multis. Et modus pul-
 uillorū est: ut accipias pannos lenes, multos, et duplicetur omnis pānus
 ex eis super quatuor: fac ex eis multos: deinde pone eos unū super aliū,
 secundū quantitātē qua indiget Oculus: deinde stringe super ipsos cum
 panno duro strictione forti. Et itera uentosas cū suctione sine scarificatio-
 ne. Deinde aufer uentosas, et dimitte oculū strictione die & nocte. Si autē
 ligamentū iterum mollificatur, tunc oportet ut stringatur multū: deinde
 aufer ligamentū post diem & noctem, sicut diximus. Si ergo uides oculo
 tum iam redisse uuæ tunicæ, est bonum: & si non, tunc itera emplastrū,
 & puluillos, et strictionem, & uentosas, donec sanetur. **B**

¶ De incisione Vuæ tunicæ. Caput xxi.

QUANDO accidit disruptio in tunica Vuæ, deinde eminet &
 procedit extra palpebras sicut granum Vuæ, & fœdatur forma
 hominis propter illud, & uis incidere illud: tunc operatio
 in eo est, secundum quod narro: et est, ut intromittas acum in radice Vuæ
 ab inferiori ad superiorem partem. Deinde intromitte acum aliam
 in qua sit filum duplum a parte lachrymalis, & fac eam penetrare: & dis-
 mitte acum primā secundum dispositiōem suam. Deinde incide locum
 fili dupli, et liga cum eo partem Vuæ in circumitu acus: & stringe eam
 multum. Deinde extrahe acum, et pone super oculū lanam infusam in
 albugine oui: et dimitte eum, donec cadat filum cum Vuæ. Deinde cura
 oculum cum eo, quod confortat ipsum, donec sanetur uulnus. Et quan-
 doq; stringitur Vuæ ab omni parte cum circulo ex panno, donec addat
 oculus eminentiam magnam. Deinde perforetur cum spatumili subtili,
 quod perueniat ad profundum oculi, & currat humiditas albuginea,
 & descendat oculus, & ingrediatur statim: dein-
 de stringe eum, donec sanetur.

C

De curatione Alcomnati.

Caput xxii.

Alcomnati.

HAEC AEGRITUDO quæ nominatur Alcomnati, non, est nisi sanies, quæ aggregatur in oculo, similis aquæ descendenti, & non est ipsa. Et modus operandi in ea est, ut facias sedere infirmum super sedem præparatam, uel directam. Deinde accipe caput eius manibus tuis a partibus duabus, et moue ipsum, donec uideas saniem peruenire ad inferiora oculis tuis. Deinde figatur, & non descendat, et absoluat lumen: & uideat infirmus res sicut uidebat: et si non descendit inferius, scias quia est aqua. Si autem non præparatur descensus saniei cum eo quod diximus, tunc fac sedere infirmum inter manus tuas. Deinde accipe spatulum subtile, & finde cum eo supra panniculum corneum parumper apud continuationem coniunctiuae cum tunica cornea in corona, donec egrediantur sanies. Cum ergo egreditur, tunc distilla in oculum aquam calidam in qua miscuisti mel: aut aquam in qua iam bullisti scenum grecum & mel: deinde curetur cum reliqua curatione, donec sanetur.

I

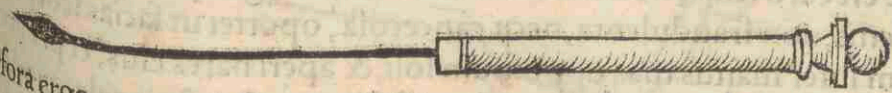
De cura aquæ, quæ descendit in oculo, uel cataracta.

Caput xxiii.

IAM DIXIMUS species aquæ in diuisione, & quæ conuenit ad perforandum sermone declarante & exponente, tunc accipe illud idem secundum sanitatem. Tunc ergo oportet ut facias sedere infirmum inter manus tuas quadratum, oppositum lumini, prope solem: & liga oculum eius sanum, & stringe eum ualde: deinde palpebram oculi eius manu tua dextra, si oculus in quo est aqua, est oculus sinister: aut manu tua sinistra, si oculus est dexter. Deinde accipe manu tua dextra almagda, si oculus est sinister: aut manu tua sinistra, si oculus est dexter. Deinde pone extremitatem almagda prope coronam per grossitudinem radii in ipsa albedine oculi apparente lachrymalis minoris: deinde impelle almagda cum uirtute: & tu reuoluis cum eo manum tuam, donec penetret in albuginem oculi: & sentias, quod almagda iam peruenit ad rem uacuam. Et oportet, ut sit mensura itineris almagda ad profundum, mensura spatij quod est a pupilla usque ad finem nigredinis: & est corona oculi. uidebis enim ea in ipsa pupilla uisione oculi, propter claritatem tunice corneæ. Deinde pone almagda usque ad locum in quo est aqua. Deinde preme ipsum inferius uice una post aliam. Si ergo descendit aqua statim, tunc infirmus uidet illud super quod aperit uisum suum statim, & almagda in oculo suo. Deinde quiescas paululum. Si ergo descendat aqua, tunc depone eam secundo, præter quod egredietur almagda. Quando ergo figitur, & non ascendit: tunc extrahe almagda cum facilitate: & tu reuoluis manum tuam paulatim. Deinde dissolue in aqua aliquid ex sale claro gemmæ: & ablue cum eo oculum deintus. Deinde pone extra oculum totum stuppam, aut lanam infusam oleo rosato, et al-

bugine oui: & liga cum eo oculum sanum. Nos autem, et illi qui sunt nostri temporis, ponimus super eum ciminū tritum cum albumine oui. Quod si non obedit tibi almagda ad introitum in oculum propter duriciem suam, quoniam ex hominibus est, cuius oculus est durus ualde: tunc oportet ut accipias spatumile, quod nominatur Alberid, cuius hæc est forma.

A

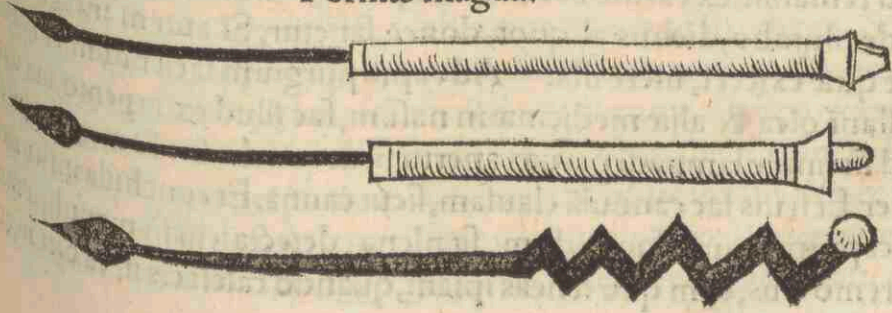
Alberid.

Perfora ergo cum eo ipsam coniunctiuam tantū, & non ultimes manum tuam in foramine: et non est nisi ut facias uiam ad almagda locum subtilen. Deinde intromitte almagda, secundum quod diximus. Et apud complementū operis tui, præparetur infirmo dormitorium decenter factum, in quo dormiat super dorsum suum in domo tenebrosa: & prohibeatur ab omnibus motibus, & a tussi: & pone cibum eius illud quo leuatur natura eius: & non moueat caput suum dextra, neq; sinistra omnino. Et sit ligamentum secundum dispositionem suam usque ad diem tertium. Deinde solue illud in illa domo tenebrosa, & experire uisum eius: & fac eum uidere res. Deinde reduc ligamentum usque ad diem septimum. Et non oportet ut faciat illud in hora curationis, aut post incisionem statim: imo oportet, ut alienes illud: propterea quod aqua ascendit uelociter per aspectum uehementem. Si autem accidit apostema ad eum: tunc oportet ut soluas oculum ante septimum: & rectifica illud cum eo quod sedat apostema, donec sedatur: tunc absolue ipsius uisus, & pone super faciem eius orale quo regatur uisus eius sub eo diebus aliquot, ipso existente in illa domo tenebrosa. Deinde egrediatur a domo gradatim, et cōuerset in calis suis. Et scias, quod in *zaltea non excusatur discipulus a uisione aliquotiens: tunc enim audeat super operationem. Et iam quidem peruenit ad nos quidam ex illis qui sunt de Alayrach, qui dixit, quod factum fuit in Alayrach magdan perforatum, quo fugitur aqua. Verum ergo non uidi aliquem in terra uostra, qui fecerit illud: neque legi illud in aliquo ex libris antiquorum: & est possibile, ut sit illud nouum. Et istæ sunt formæ specierum ex magda, que stent super ea qui ea ignorat. Fiant ex ære proprie: & sint extremitates eorum cum hac eadem subtilitate triangulatæ, & extremitas acuta.

B

Alia, * alca-thea.

Formæ magda.

P

C

De cura Carnis natæ in naso.

Caput

XXIII.

QUANDO QVE nascuntur in naso Carnes diuersa additæ, ex quibus est aliquid quod assimilatur scorpionum pedum: et ex ea est caro cancerosa, lapidea, fusci coloris: et ex ea est quæ est caro lenis, non fusci coloris. In ea ergo quæ ex istis carnibus est lenis, non fraudulenta, neq; cancerosa, oportet ut facias sedere infernum inter manus tuas oppositum soli, & aperi nares eius, et projice inprehendisti ex eis cum spatulam subtili acuto a parte una, donec scias quod caro tota iam ablata est. Quod si remaneret aliquid ex ea cuius abscissio non est possibilis: tunc rade illud cum uno instrumentorum subtilium cum facilitate, donec non remaneat ex eo aliquid. Si autem sanguis tibi dominatur, aut accidat apostema calidum: tunc oppone ei per id quod oportet: aut est ex apostematibus malignis, tunc prope cauterizandum cum, donec abscindatur sanguis, et auferantur omnes carnes. Deinde projiciatur in nasum post incisionem acëtum, & aqua, aut uislatum, tunc scias quia iam sanus est. Si uero non penetrat humiditas, secundum quod oportet, tunc scias quod intra ipsum est caro nata in superioribus ossibus naris, ad que non peruenit cum incisione instrumentum. Tunc ergo oportet, ut intromittas filum lini cui sit quædam grossitudo, & noda in eo nodos multos: et pone inter omnem nodum quantitatem digiti, aut minus: et ingeniet infirmus, ut mittat extremitatem unam fili in nasum cum radio, aut cum quo possibile est ei postquam fecerit ipsum simile azer: & trahat odoratum suum, donec perueniat usque ad caassum, et egrediatur super guttur suum. Et multotiens quidem fecerunt simile huic Antomi pueri in scholis: & est res facilis ei, qui uult. Deinde pone duas extremitates fili, extremitatem unam quæ egreditur super nasum, & alteram quæ remansit in naso. Deinde administra seraturam carnis cum nodis qui sunt in filo. Fac illud donec scias quod carnes iam sunt cum nodis fili. Deinde extrahe filum: & pone in nasum post absterfionem sanguinis licinium quod imbibisti in unguento agyptio: fac illud tribus diebus, aut plus, donec unguentum corrodat totum quod remansit ex carnibus. Deinde pone in fine rei in nasum cannulam de plumbo, diebus aliquot, donec sanetur. Si autem indiget curatione quæ exiccet, utere illa. Ad caput purgium faciendum, cum quo distillant olea, & alia medicina in nasum, fac illud ex argento, aut arietem, aut si uis fac cannulam clausam, sicut canna. Et conchula instrumentum ad caput purgium faciendum, sit plena, detecta: cui sit manubrium in postremo eius, cum quo teneas ipsam, quando calefacis in ea oleum, aut

quoduis ex succis, & rebus fluxibilibus. Et hæc est forma instrumenti. **A**

¶ De cura Thelul nasi.

Caput **XXV.**

MULTOTIENS nascitur in extremitate nasi Thelul, & magnificatur, & augmentatur cū diebus, donec scedus fit aspectus eius. Expropter illud oportet, ut incidas illud in principio apparitionis eius, & eradices totum eius. Deinde pone super locum, aut cauteriū, aut medicinam comburentem quæ stat loco eius. Si ergo tardatur incisio eius, donec magnificetur, tunc considera, si est lapideum, durum, fusci coloris, pauci sensus: tunc non tangas ipsum cum ferro: quoniā apostema est cancerosum. Multotiens enim uidi, qui incidit hmōi apostema, & accidit ex eo malicia magna super illum qui ipsum habebat. Et si apostema est lenis tactus, non fusci coloris, & uides quod incisio possibilis est in toto eius, tunc euacua infirmum, & incide ipsum sine timore, absque pauore: & cura locum cum eo quod exiccat & constringit, donec sanetur.

Segna apostematis can-crosi.

¶ De futura nasi, & labij, & auris.

Caput **XXVI.**

SCIAS QVIA quando accidit solutio continuitatis in una harum cartilaginum, parum confert in ea operatio, nisi in quibusdam hominibus. Oportet ergo quando accidit alicui aliquid ex illo, ut confideres, si est uulnus recens cum sanguine suo: & tunc aggrega duolabia uulneris cum futura: deinde cura ipsum, donec sanetur. Et si solutio continuitatis labia iam separata sunt, & facta est unaquæq; pars sana: tunc oportet ut excories omnem partem a cute sua apparente, donec sanguinetur. Deinde aggrega duo labia cum futura, et stringe ea, & pulveriza super ipsum sanguinem draconis, & olibanum trita: & pone super pulueres frustum emplastri diafinicon, & alicuius alterius ex emplastris cōsolidatiuis: & dimitte ipsum ligatum duobus diebus, aut tribus. deinde solue ipsum, et permuta medicinam: et dimitte ipsum, donec abscondantur fila per se. deinde cura ipsum cum unguento, donec sanetur. Modus autem futuræ est, ut agreges solutionem continuitatis, aut cum

B

Cacubus, sicut narrauimus in futura uentris: aut aggrega solutionem cum filo, sicut feci te scire.

M De extractione nodorum labiorum.
Caput XXVII.

MULTIS QUIDEM hominibus accidunt plerumque in interioribus labiorum suorum apostemata dura similia granis herbitum, & quaedam eorum minora, et maiora. Ergo oportet ut conuertas labium, & findas super omnem nodum eius, & suspendas ipsum cum uncinone, & incidas ipsum ab omni parte. Deinde impleas locum post incisionem zegi trito, donec abscindatur sanguis. Deinde colluatur cum acetio, & curetur locus cum eo, in quo est stipticitas, usquequo sanentur uulnera.

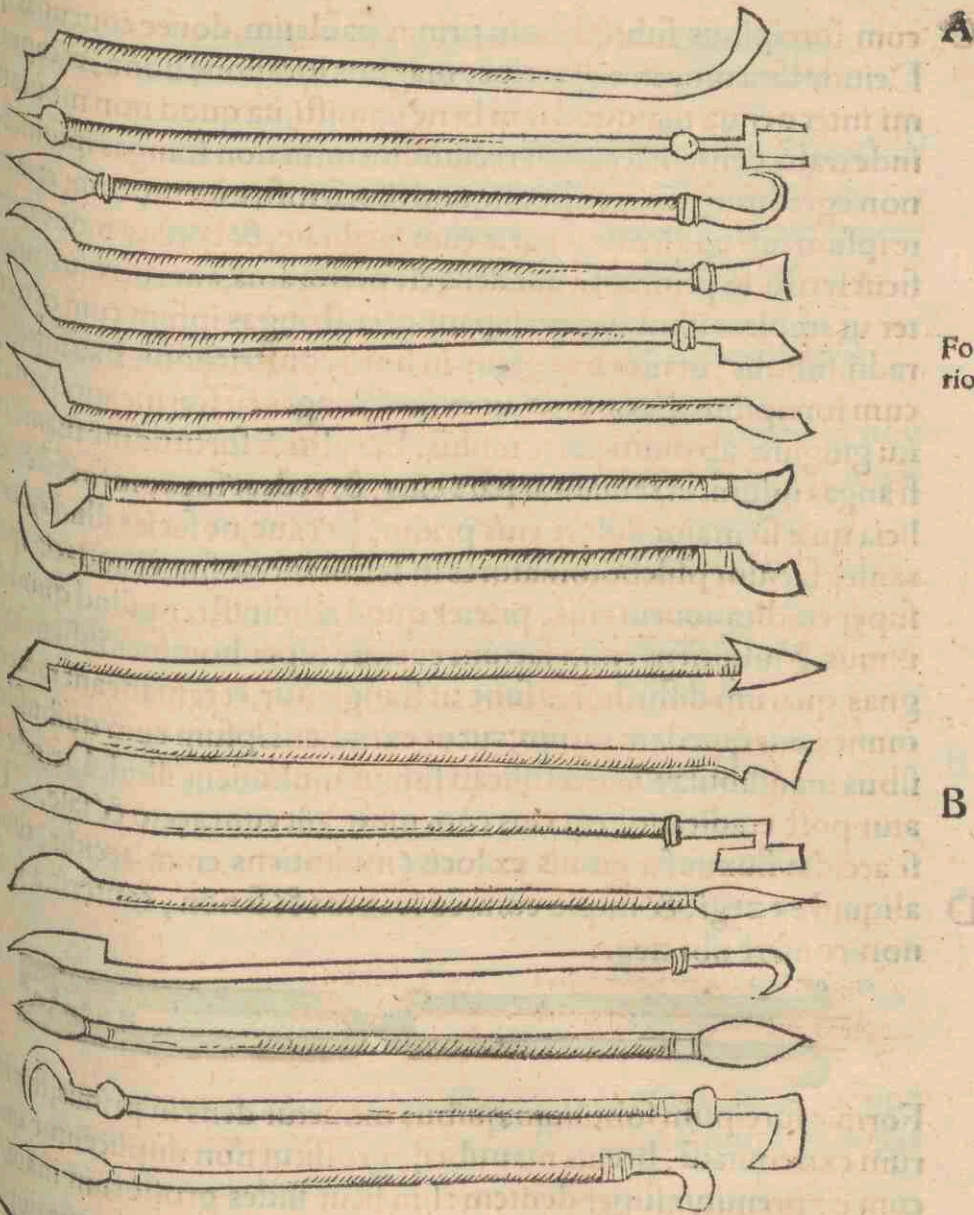
M De incisione carnis natae super gingiuam.
Caput XXVIII.

MULTOTIENS nascitur super gingiuam caro addiat, quam antiqui nominant abulus. Oportet ergo ut suspendas eam cum uncinone: aut teneas eam cum forcipibus, & incidas eam apud radicem suam, & dimittas saniem currere, aut sanguinem. Deinde pone super locum zegi tritum, aut alios pulueres stipticos, exiccatiuos. Quod si redit illa caro post curationem, nam multotiens redit, tunc incide eam secundo, & cauteriza ipsam: ipsa namque non redit post cauterium.

Q De rasione Dentium cum ferro.
Caput XXIX.

QUANDO QVE aggregantur in superficiebus Dentium ab interiori & extetiori parte, et inter gingiuas cortices asperi, turpes, & quandoque denigrantur, & citrini fiunt, et uirides, donec peruenit ex illo corruptio ad gingiuam, et scedi fiunt dentes per illud. Oportet ergo ut facias sedere infirmum inter manus tuas, et caput eius in sinu tuo, et rade molam & dentem, in quo apparent tibi cortices, & res similis arenae: donec non remaneat ex eis aliquid, & similiter fade nigredine, & uiriditate, et citrinitate, & alijs donec mundentur.

Si ergo auferatur quod in eis est a principio rasionis, bonum est: & si non, tunc itera super eos rasionem die alio, secundo, & tertio, donec ad ultimum perueniat studium in eo quod uis. Et scias, quod dens indiget rasorijs diuersarum formarum, multarum figurarum: secundum quod preparatur operationi tuae: propterea, quod rasorium quo raditur tur dens ab inferiori parte, est aliud a rasorio quo raditur inter dentes, secundum formas alias. Et istae formae raseriorum sint apud te praeparatae, quas uides.

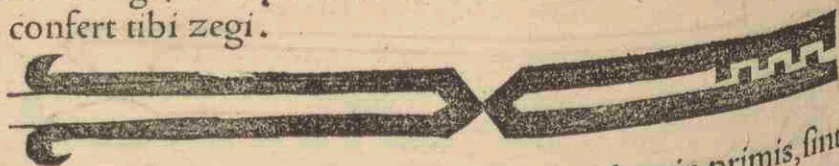
Formæ raso-
riorū Dentium.

De extractione doloris Dentium.

Caput xxx.

OPORTET ut cures Dentem a dolore suo cum omni in-
genio, & tardes in eradicatiōe eius. Non est enim quod uicem eius sup-
pleat quando eradicatur: quoniā est substantia sublimis: donec quando
non est excusatio de eradicatiōe eius, tunc oportet quando cogitur in-
firmus eradicare ipsum, ut firmetur, et certificetur apud te dens dolens.
Multotiens enim decipit infirmum dolor, & putat quia est in dente sa-
no, & eradicat ipsum: deinde non recedit dolor, donec eradicetur dens
infirmus. Nos enim iam uidimus illud ex operatione phlebotomatorū.
Cum ergo certificatur apud te dens dolēs ipsemet, tunc oportet ut scari-
fices in circumitu dentis cum spatumili, in quo sit quiddam uirtutis, do-
nec soluatū gingiua ab omni parte: deinde moue ipsum digitis tuis, aut

- C**um forcipibus subtilibus in primis paulatim, donec concutias ipsum. Deinde loca tunc in eo forcipes magnos locatione bona, et caput infirmi inter genua tua: quod iam bene tenuisti, ita quod non moueatur: deinde inde trahe dentem secundum rectitudinem, ut non frangas ipsum. Si ergo non egreditur, tunc accipe aliquod illorum instrumentorum, et intromitte ipsum sub eo ab omni parte cum facilitate, & conare motionem eius, sicut fecisti in primis. Si autem dens est perforatus, aut corrosus: tunc oportet ut impleas illud foramen panno: et stringas ipsum cum extremitate radii subtilis, ut non frangatur in hora constrictionis tuae super ipsum cum forcipibus. Et oportet, ut exquisite agas cum scarificatione in circumitu gingivae ab omni parte multum. Et custodi fortitudinem tuam, ut non frangas ipsum, et remaneat pars eius, & redeat super infirmum ex ea malicia quae sit maior dolore eius primo. Et caue, ne facias illud quod ignorant faciant phlebotomatores in festinatione sua, et audacia ipsorum super eradicationem eius, praeter quod administrent illud quod narravimus. Multotiens enim faciunt euenire super homines infirmitates magnas, quarum difficiliore sunt ut frangantur, et remaneant radices eius omnes, aut quaedam earum: aut ut extrahant ipsum cum quibusdam ossibus mandibulae: sicut testificati sumus multotiens illud. Deinde collatur post eradicationem eius cum uino, aut cum aceto & sale. Quod si accidat fluxus sanguinis ex locis (multotiens enim accidit) tunc tere aliquid ex zegi, & imple cum eo locum; & si non, cauteriza ipsum si non confert tibi zegi.

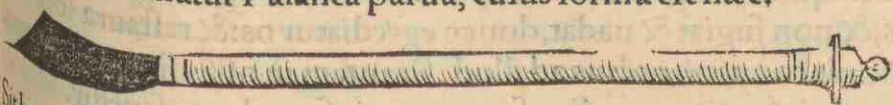
Formae forcipum subtilium quibus mouetur dens in primis, sint longarum extremitatum, breuis manubrij, grossi, ut non duplicentur quando cum eis premitur super dentem: sint sicut uides grossorum manubrij, donec quando stringis cum eis, non dent seipsas, neque duplicentur: breuium extremitatum, & sint ex ferro indo, aut ex saled decenter facti, directarum extremitatum: & in eorum extremitatibus sint dentes, quorum quidam ingrediantur in quosdam, et stringant constrictione dententi, forti. Et quandoque fiunt extremitates sicut forma oris auis quae nominatur ciconia, et sunt fortis constrictionis.

Q De eradicatione Dentium, & extractioe ossium mandibularum fractorum. Cap. xxxi.
VANDO remanet apud eradicationem Dentis qui frangitur aliquid, tunc oportet ut ponas super locum eorum cum butyro die uno, aut duobus diebus, donec mollificetur locus: deinde intromitte ad ipsum algasti, aut forcipes: quorum extremitates assimilantur ori auis quae nominatur ciconia. Forma autem haec est forcipum.

A

Sint extremitates eorum factæ sicut lima deintus: aut sicut aliskilfegi. Si ergo non obedit tibi ad exitum cum istis forcipibus, tunc oportet, ut caues super radicem, & detegas carnem totam, et intromittas instrumentum quod nominatur Palanca parua, cuius forma est hæc.

Sic breuis extremitatis, grossæ parumper: et non sit imbibitum, ut non frangatur. Si ergo egreditur radix per illud, est bonum: & si non, iuuare oportet cum istis instrumentis alijs quorum formæ sunt istæ.
Forma primi triangulatæ extremitatis, in qua est quædam grossitudo.

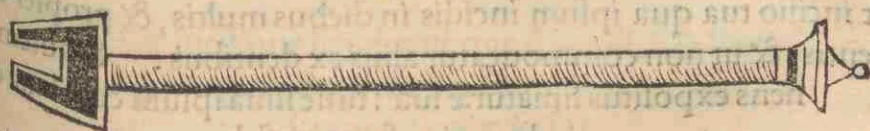

Forma triangulatæ extremitatis subtilis.

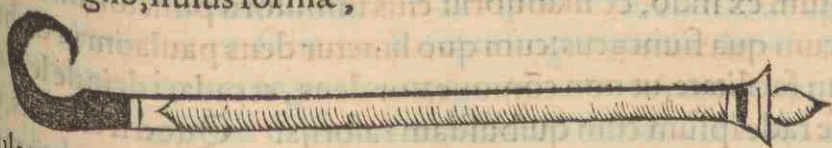

B

Etiam iuuatur cum hoc instrumento habente duos ramos, cuius hæc est forma.

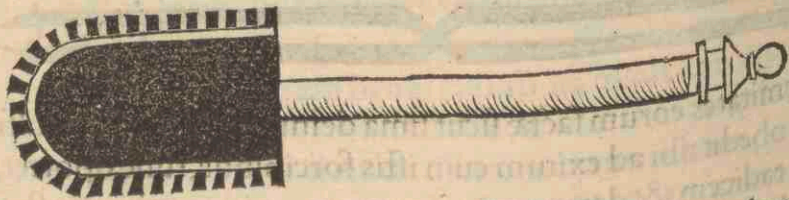

Et cum alijs instrumentis & ferramentis quæ præcesserunt in ratione dentium. Etiam sit iuuamentum cum hoc instrumento quod assimilatur uncinæ magno, huius formæ,

triangulatæ extremitatis tortæ, in qua est quiddam grossitudinis, ut non frangatur: et sit non imbibitum. Et scias, quod instrumenta dentium sunt multa: & similiter reliqua instrumenta non computantur, et artifex prouidens, subtilis in arte sua inuenit per se ipsum instrumentum, secundum quod significant ei operatio & ægritudines ipsæ. Quoniã ex ægritudinibus sunt ad quas non dixerunt antiqui instrumentum, propter diuersitatem specierum earum. Si autem frangatur os ex mandibula, aut ex alijs ossibus oris, aut putrescit: tunc perscrutare super ipsum in loco suo cum eo quod conuenit ei ex instrumentis & forcipibus quæ dixi in extracti one radicem, & iuuare cum gesti, cuius forma est hæc.

C

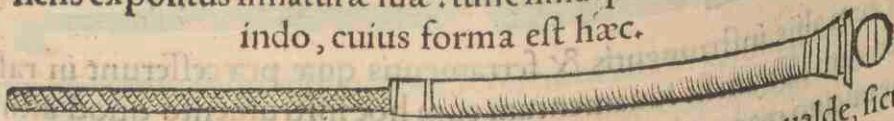
Sit in eo quiddam grossitudinis paulatim, ut stringatur, uel teneat cum eo os, & non fugiat & uadat, donec egrediatur os: & restaura locū cum medicinis conuenientibus ad illud. Si autem in osse est putredo parua, tunc rade ipsum a putredine sua, et cura ipsum, donec sanetur.

¶ De ferratura Dentium eminentium super alios. Caput xxxii.

QUANDO Dentes eminent non secundum cursum suum naturale, sceda fit per illud forma: & præcipue quando accidit illud in mulieribus, et puellis, scilicet uenalibus. Oportet ergo ut consideres. Nam si dens est natus post dentem alium, & non locatur, uel est possibilis eius ferratura, neq; limatura ipsius: tunc eradica ipsum: et si est annexus cum dente alio, tunc incide ipsum cum isto instrumento, cuius hæc est forma.

D Est simile rostro paruo, & sit ex ferro indo, acutæ extremitatis ualde. Et sit incisio tua qua ipsum incidis in diebus multis, & propter duriciem dentis, & ut non commoueatur alius ex dentibus. Si autem est emittens expositus limaturæ suæ: tunc lima ipsum cum lima ex indo, cuius forma est hæc.

Sit totum ex indo, & manubriū eius minorū punctorum ualde, sicut lima cum qua fiunt acus: cum quo limetur dens paulatim in diebus multis cum facilitate, ut non cōmoueatur dens, et cadat: deinde leni ipsum, in fine rade ipsum cum quibusdam rasorijs. Quod si est dens, ex quo frangatur pars, et ledit linguam: tunc oportet ut limes eum etiam, donec auferatur asperitas illius fractionis, & æquetur: et applanetur, & non lædat linguam, neq; corrumpat sermonem.

¶ De retatione Dentium cum filis auri. Caput xxxiii.

QUANDO accidit Dentibus anterioribus concussio & commotio a percussione, aut casu: & non potest infirmus stringere super illud quod comedit ut non cadat: et curasti eos cum medicinis stipticis, & non ualuit curatio: tunc ingenium in eis est, ut stringantur cum filo auri: quoniam argentum sit uiride, et putrefit post dies: sed

aurum nunquam mutatur. Et sit filum medium in subtilitate & grossitate secundum quantitatem quod capiat inter Dentes. Et forma quidem retentionis est, ut accipias filum, & intromittas duplū eius inter duos dentes sanos; deinde texeas cum duabus extremitatibus fili inter dentes motos, siue unus sit, aut plures, donec peruenias cum tela usq; ad dētem sanum alterius partis. Deinde itera texturam usq; ad partem a qua incipisti; & stringe manū tuam cum subtilitate & sapientia, donec non remoueaturs profusus: et sit constrictio tua qua stringis filum, apud radices dentiū, ut non euadat. Deinde incide extremitates fili superfluētes cum forcibus: et aggrega utrumq; et conuerte eas cum gesti: et occulta ipsas inter dentem sanum & dentem motū, ut non lædat linguam: deinde dimittatur ita strictū dum remanet. Si autem soluitur, aut inciditur, stringe eos cum filo alio, et stabit cum eo taliter tēpore toto. Et hæc est forma

Dentiū, et figura retentionis duorum dentium sanorum, & duorum dentium motorum, sicut uides. Et quandoq; fit, ut redeat dens unus, aut duo

post casum utriusq; in locis suis, & retentur sicut narrauimus, et remaneant: & non facit illud nisi artifex, prudens, et expertus. Et quandoq; aptatur aliquod ex ossibus uaccinis: et fit ex eo sicut forma dentis, & ponitur in loco, ex quo munitur dens & stringitur, sicut diximus: et remanet, & seruitur cum eo tempore longo.

De incisione ligamenti quod accidit sub lingua, & prohibet loquelam.

Caput XXXIII.

QUANDO QVE ligamentum hoc quod accidit sub lingua, est aut naturale, cū quo nascitur homo, aut accidentale, quod iam consolidatum est. Et operatio in eo est, ut aperias os infirmi in capite eius in sinu tuo, & eleua linguam eius: deinde incide illud ligamentum neruosum per latitudinem, donec soluatur lingua a retentione sua. Quod si in eo fuerit quiddam duricie & nodationis, & fuerit illud ex consolidatiōe uulneris: tunc projice in illud uncinum, & fide illud per latitudinem, donec incidas ligamētum, et soluatur nodatio. Et caue, ne sit fissura in profundo carnis, et incidas arteriam illic, et accidat fluxus sanguinis. Deinde colluatur in uestigio incisionis cum aqua rosata, aut cum aceto, aut aqua frigida. Deinde pone sub lingua ligamentum ex lino, quod teneat infirmus in omni nocte: ut non consolidetur secundo. Si autem accidat fluxus sanguinis, tunc pone super locum zegeritum. Si uero uincit te sanguis, tunc cauteriza locum cum cauteo lentiginoso, quod conuenit ad illud: deinde cura ipsum cum reliquauratione, donec sanetur.

C

Ranulæ.

Indicia Can-
cri.

Q

De extractione Ranulæ quæ fit sub lin-
gua. Caput xxxv.

VANDO QVE accidit sub lingua apostema quod affimi-
latur Ranæ parvæ, prohibens linguam ab operatione sua
naturali: & fortasse magnificat a deo, donec implet os. Et operatio in eo
est, ut aperias os infirmi coram sole: & considera apostema. Si ergo uis
des ipsum fusci coloris, aut nigri, durum, cui non inuenit infirmus sen-
sum: tunc non tangas ipsum, quoniam est cancer. Et si est decliue ad al-
bedinem, in quo est humiditas, tunc projice in ipsum uncinum, & incide
de ipsum cum spatumili subtili, & libera ipsum ab omni parte.
Quod si uincit te sanguis in hora tuæ operationis, tunc pone super
ipsum zegi tritum, donec abscondatur sanguis: deinde redi ad operatio-
nem tuam, donec extrahas ipsum cum complemento eius. Deinde col-
luatur cum aceto & sale: & cura ipsum reliqua curatione cõueniente ad
illud, donec sanetur.

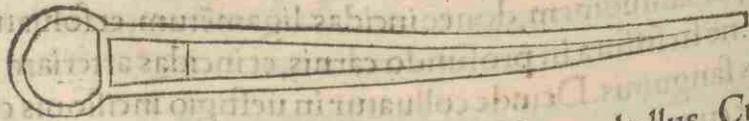
Q

Glandulæ.

D

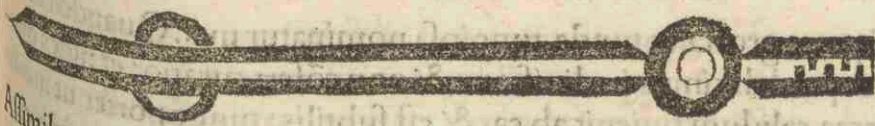
De curatione apostematis duarum Ami-
gdalarum. Caput xxxvi.

VANDO QVE accidunt inter guttur godad, id est, glan-
dulæ, quæ simulantur algodad, quæ accidunt de foris: & no-
mificantur duæ Amigdalæ: quas quando curas cum eo quod diximus
in diuisione, et non sanantur, tunc considera. Si ergo est apostema du-
rum, fusci coloris, pauci sensus: tunc non tangas ipsum cum ferro. Et si
est rubei coloris, et radix eius est grossa: tunc non tangas ipsum etiam
cum ferro, timens fluxum sanguinis, imo dimitte ipsum, donec mature-
tur. Et tunc aut perforabis ipsum: aut rumpetur per se. Et si est albi co-
loris, rotundum, & est radix eius subtilis: tunc oportet ipsum incidi. Et
operatio in ipso est, ut consideres ante operationem suã, si quietuit apo-
stema eius calidum quiete completum, aut imminuitur quadam dimi-
nutione: tunc ergo fac sedere infirmũ coram sole, & caput eius sit in sinu
tuo: & aperi os eius, et accipiat seruiens inter manus suas, & premat lin-
guam eius inferius cum instrumento,
cuius hæc est forma,

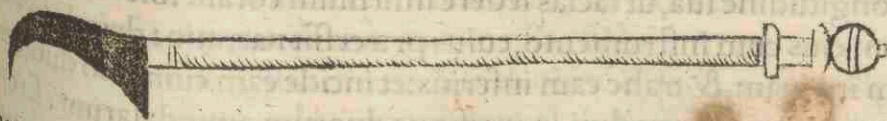

Fiat ex argento, aut ære, quod sit subtile sicut cultellus. Cum ergo pres-
mis cum eo linguam, & ostenditur tibi apostema, et cadit super ipsum
tuisus tuus: tunc accipe uncinum, & fige ipsum in amigdalam, et extrahe
tam ad exteriora quantum potes, præter quod trahas cum ea aliquid
ex tunicis. deinde incide eam cum instrumento,
cuius hæc est forma quæ sequitur.

A

Assimilatur forcibus: uerumtamen extremitates eius sint curuatae, ita
quod orificium cuiusque earum est in directo alterius acute: unde cura ut
sit ex ferro indo, aut alfuled imbibitum. Si autem non est presens hoc in
strumentum, tunc incide ipsum cum spatumili, cuius haec est forma,

Sitacutum a parte una, non acutum a parte altera. Et postquam incidis
amigdalam unam, incide alteram secundum hanc eandem speciem inci-
sionis. Deinde post incisionem gargarizet infirmus cum aqua frigida,
aut cum aceto & aqua. Si autem accidat ei fluxus sanguinis, gargarizet
cum aqua in qua bulliti sunt cortices granatorum: aut folia myrti, &
similia illis ex stipticis, donec abscindatur fluxus sanguinis: deinde cura
ipsam, donec sanetur. Et quandoque nascuntur in gutture apostema-
ta alia, praeter amigdalas duas. Incide ergo ea secundum quod dixi in in-
cisione duarum amigdalarum aequaliter. Et ego quidem iam medici-
cus fui mulierem ex apostemate, quod natum erat inter guttur eius,
quod trahebat ad fuscedinem, pauci sensus, quod iam fere clauserat gut-
tur: & mulier respirabat a meatu stricto, et iam prohibuerat ei comesti-
onem, et potum aquae: & iam peruenerat ad mortem, si remansisset uno
die, aut duobus diebus. Et apostema tantum ascenderat, quod emiserat
duos ramos, donec exierant super duo foramina nasi. Properaui ergo se-
paranter, et fixi in unum eorum uncinum. Deinde traxi ipsum, & tra-
xi ex eo est portio magna. Deinde abscidi eam, ubi comprehendi ex fo-
ramine nasi. Deinde feci illud ei quod processit ex foramine nasi altero.
Deinde aperui os eius, & pressi linguam eius: et postea fixi uncinum in
ipsum apostema: deinde abscidi ex eo partem eius, et non cucurrit ex eo
nisi sanguis paucus: absolutum est ergo guttur mulieris, & incepit sta-
tim bibere aquam, deinde accipit ex cibo. Non ergo cessavi incidere ex
alio apostemate multotiens tempore longo: & apostema succedebat lo-
co eius quod incidebam, donec prolongatum est nimis & cum ea illud.
Incidi ergo, & cauterizaui apostema inter guttur. Stetit ergo ab ad-
ditione: deinde ambulauit a parte, & non sciui
quid fecit DEVS cum ea post me.

Aduersus flu-
xū sanguinis.

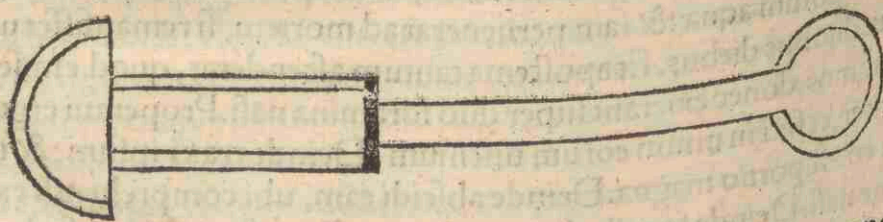
Experimentū
Autoris.

B

De incisione apostematis uuulae. Cap. xxxvii.

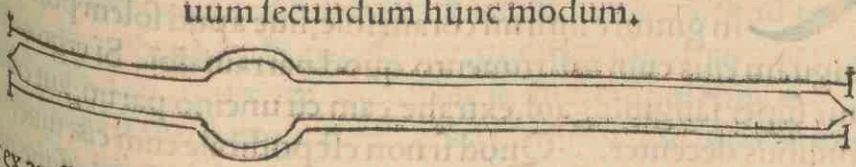
Q V A N D O descendit catarrus ad uuulam, & apostematur,
& est longa: tunc ipsa nominatur perpendicularis: et si est in in-

C feriori parte grossa, rotunda, tunc ipsa nominatur uua. Quando curatur cum eo quod diximus in diuisione, & non cōfert curatio: et uides quod apostema calidum quieuit ab ea, & est subtilis: tunc oportet ut incidas eam. Et quæ ex ea est aggregata rotunda, & non est ei longitudo, et est sanguinea, aut fusci coloris, aut nigri, et non est ei sensus: tunc oportet ut deuities incisionem eius. In ea enim est timor super infirmum. Oportet ergo quando uides eam secundum modum quem dixi ex albedine, & longitudo sua, ut facias sedere infirmum coram sole: & premas linguam eius cum instrumento, cuius præcessit narratio: deinde fige unguinum in uuam, & trahe eam inferius: et incide eam cum uno duorum instrumentorum quæ dixi in incisione duarum amigdarum. Et oportet ut non incidas ex ea, nisi illud quod additur super naturalem terminum sine additione, nam si tu incidis ex ea plus, lædes uocem & sermonem. Deinde post incisionem utere eo quod narrauimus in incisione duarum amigdarum: & cura eam, donec sanetur. Si autem terretur infirmus ab incisione: tunc oportet ut utaris ingenio in cauterizatione eius absq; timore & pauore. Et modus cauterij in ea non est, nisi cum aqua acuta: et est, ut ponas caput infirmi in sinu tuo. Deinde preme linguam eius cum instrumento quod diximus. Deinde accipe ex aqua quam dixi tibi in capitulo cauterizandi, & confice cum ea calcem non extinctam, & pone eam non spissam, neque subtilem, et imple ex ea concauitatem huius instrumenti, cuius hæc est forma.

Sit extremitati eius in qua ponitur medicina concauitas, sicut concauitas cochlearis radij. & pone instrumentum cum medicina super uuulam ipsam: et infirmus sit iacens super latus suum, ut currat salua ex ore eius, ex intrinseca medicina, ut non descendat ex ea ad guttur ipsius aliquid, & lædat ipsum. Deinde tene manum tuam cum medicina. Et tu exprime eam super uuulam quantitate medietatis horæ, donec uideas eam iam denigratam, et sedatam mordicationem medicinæ. Et si uis ut accipias cotum, & inuoluas ipsum super extremitatem radij, et infundas eam super, donec adhæreat cotum super uuulam. Fac illud multotiens, donec nec consequaris quod uis de cauterizatione uuæ. Deinde dimitte eam: ipsa namq; arefcit & cadit post tres dies, aut quatuor. Quod si indiges ut iteres medicinam, itera ipsam: et post cauterizationem absterge in

circumitu uue cum coto imbibito in butyro, & mundifica cum eo quod **A**
 est in circumitu eius ex medicina: & colluatur cum aqua frigida. Et cura-
 tur extrinsecus cum embrocis, & deintus cum gargarismis, donec sa-
 net. Hec ergo species curationis est salubrior incisione & longinquior a
 timore. Et quandoq; curatur uuula etiam cum eo quod est subtilius
 quam cauterium & incisio: curatur enim cum suffumigatione, secundum
 hunc modum. Sume calamentum, & hyssopum, et origanum, & ru-
 m. & sseah, et chamomillam, et abrotanum, & similia eis ex herbis: & *
 aggrega ea omnia, aut quaedam eorum in olla, & submergantur cum a-
 quo, & bulliant: et olla sit lutata cum luto deceter: & sit in medio olle fo-
 ramen, super quod componatur instrumentum conca-
 uum secundum hunc modum.

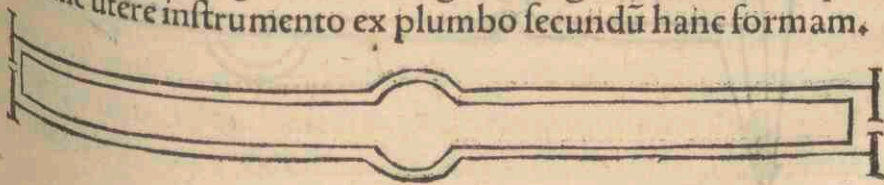

Fiat ex argento, aut aere: et intromittatur extremitas, in qua est granatum,
 in os infirmi, donec ascendat uapor ad uuulam super cannulam, donec
 obscuretur uuula multum. deinde itera super ipsam multotiens, donec
 crescat. Et caue, ne facias hanc curationem in principio aduentus aposte-
 matis. Plerumq; enim addit in apostemate: & non oportet ut facias illud
 nisi apud declinationem apostematis eius calidi. Si autem non est prae- **B**
 sentis tibi hoc instrumentum, tunc accipe cannam, et compone in extremitate
 eius corticem oui: ut non comburatur os infirmi: quonia cortex oui pro-
 hibet uaporem comburere os: & haec est ex bona curatione cum salute.

C De extractione spinarum, & ossium de gula.

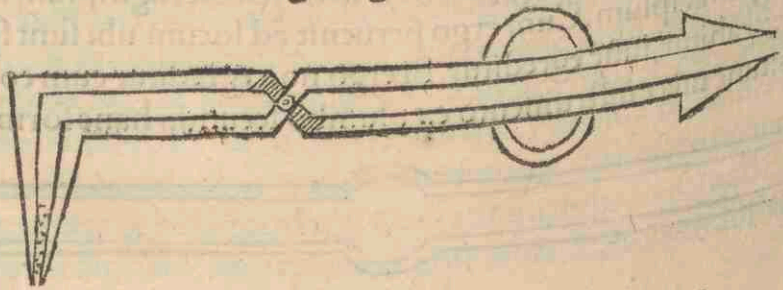
Caput xxxviii.

MULTOTIENS adheret in gutture os, aut spina piscis,
 aut aliud. Oportet ergo ut extrahas quod ex eis est apparet super quod
 cadit uisus, postquam premis linguam cum instrumento apud solem, & de-
 claratur tibi quod est in gutture. Et quod non apparet tibi & occultatur
 in gutture, oportet ut facias uomere infirmum antequam digeratur cibus in
 stomacho. Fortasse enim egrediet res annexa per uomitum. Aut deglutiat
 infirmus frustum napi, aut radicem lactucae, aut deglutiat buccellam panis siccit:
 aut accipiat frustum spongiae marinae siccae lenis: et liga ipsum in filo, de-
 inde deglutiat ipsum. Cum ergo peruenit ad locum ubi sunt spinae, aut
 os, et extrahitur, tunc egreditur. Si ergo non egreditur cum eo quod dis-
 cimus: tunc utere instrumento ex plumbo secundum hanc formam.

C Sit grossius quam Radius parumper, & in extremitate eius sit curuitas, quam intromittat in guttur suum cum facilitate: & ipse habeat caput suum eleuatum sursum. Et caueat a tactu suæ epiglottis, ut non accidat ei tussis, & impellat cum eo os, aut spinam, aut intromittat ipsum medicus manu sua. Verum quod infirmus intromittat, hoc est melius: propter scientiam suam de loco rei annexæ: & impellat inferius, aut trahat manum suam cum instrumento sursum, totum illud secundum quantitatem quæ præparatur ei, donec egrediatur.

Q De extractione Sanguisugæ. Caput XXXIX.
V A N D O medicatur sanguisuga cum eo quod dixi in diuisione ex curatione cum medicinis, & non confert, tunc considera in gutture infirmi coram sole, siue apud solem postquã premis linguam eius cum instrumento quod narraui tibi. Si ergo cadit uisus tuus super sanguisugam, extrahe eam cū uncino paruo, aut cum gestu subtilibus decenter. Quod si non est possibile cum eis: tunc accipe cannulam concavam, & intromitte eam in guttur infirmi usque prope guttur: deinde intromitte in concauitatem cannulæ ferrum ignitum cum igne. Fac illud multotiens: et abstineat infirmus ab aqua tota die. Deinde accipiat uitreatam plenam aqua frigida, et aperiat os eius in ea: et colat os suum cum ea, & non deglutiat ex ea aliquid: et moueat aquam una hora post aliam cum manu sua. sanguisuga enim ilico cum sentit aquam quam cadit. Si autem non egreditur cum eo quod narrauimus, tunc suffumiga infirmum cum cimicibus, aut cum asa cum instrumento quod narraui in suffumigatione uuulæ. Fac illud multotiens, quoniam ipsa cadet. Et modus operationis in suffumigatione est, ut accipias ollam, in qua sint prunæ uiuæ cum igne: & olla sit cooperta cum coopertorio, in cuius medio sit foramen: & componatur in illo foramine extremitas instrumenti. deinde projice suffumigationem, & ponat infirmus os suum in extremitate cannulæ, & claudat os suum, ut non egrediatur suffumigatio, donec scias quod suffumigatio iam peruenit ad sanguisugam: nam sanguisuga statim cadet. Quod si non cadit, tunc itera suffumigationem multotiens. Et toleret infirmus sitim, & comedat salsa, & alia, & non bibat aquam. Necessè est ergo ut egrediatur cum hoc regimine. Et hæc est forma instrumenti cum quo extrahitur sanguisuga ex gutture,

quando cadit super ipsam uisus . Est simile forcipibus , sicut uides : nisi quia est ei haec curuitas quae intromittitur ad guttur . Et extremitas eius similis ori auis quae nominatur ciconia , in quo est asperitas li-
mae : quando comprehendit aliquid , non dimittit ipsum omnino .

¶ De apertione Apostematum, & eorum sectione, & cura in genere. Caput XL.

A P O S T E M A T V M species sunt multae, multorum modo tum, secundum quod uenit rememoratio eorum, scilicet unius, et unius in hoc libro: & sunt diuersae in perforatione eorum, et sectione ipsorum ex duobus modis . Quorum unus est ex specie apostematis in seipso, & eo quod comprehendit ex humiditatibus . Et modus secundus est pro- per loca, in quibus accidit ex corpore, quoniam apostema accidens in capite, est aliud ab apostemate accidente in ano: et apostema accidens in loco carnoso, est aliud ab apostemate accidente in iuncturis: & unicuique eorum est iudicium suum ex operatione . Et ex apostematibus sunt quae non oportet ut perforentur, nisi post maturationem saniei in eis, & complemētū eius: et ex eis sunt, quae oportet ut perforentur, dum sunt cruda, & non maturantur secundum complementum, sicut apostemata quae sunt propinqua iuncturis . Quoniam apostema quando accidit prope iuncturam, et prolongatur esse eius, donec putrefit quod est in circum- iu eius, fortasse corrumpuntur ligamenta, aut nerui illius iuncturae: quare est causa propior contractionis illius membri . Aut est apostema apud membrum principale: quoniam si tu tardas perforationem eius, donec maturetur, nocebit uel illi, uel per illud membro principali . Aut est pro- pe anum, perfora ergo ipsum immaturum: & non oportet, ut perfores, apostema crudum, non completae digestionis, nisi quod est prope anū, ut non putrefiat profundum, & longetur ad interiora ani, et fiat fistula, aut fiat in termino eius quod non sanatur . Oportet ut scias horā per- forationis apostematis, quod maturatum est secundum complementū: & est apud sedationem doloris, recessionem febris, et diminutionē ru- bedinis, et pulsationis, & acuitatem capitis apostematis: et reliqua signa . Et oportet, ut facias eandem perforationem in inferiori loco apostema- tis, & uehementioris eminentiae: et sit perforatio uadens in longitudine corporis, si apostemata sunt in partibus manuum & pedum, & locis lac- cerorum, & chordarū, et neruorum, & arteriarū, et ad ultimū in omni- bus locis aequalibus, quibus non est reflexio . In illis autem quae reflex- untur, uade cum perforatione secundum illud membrum . Quando uero apostema est in locis carnosissimis: tunc melius est ut dimittas perfora- tionem eius, donec confirmetur eius digestio, sicut diximus secundum complementum . Quoniam si tu perforas ipsum ante illud, prolonga- tur cursus uirus ex eo, & est multae sordis & sordiciei, & fortasse indu-

A

Modus secti-
onis Aposte-
matū duplex.

Apostematū
uariatio.

B

Signa Aposte-
matis maturi.

C rantur labia eius, & profunditas eius. Et quedam apostemata perforantur secundum latitudinem corporis apud necessitatem: aut secundum illud quo indiget membrum. Et oportet, ut administres in apostematibus paruis perforationē paruam, et in apostematibus magnis perforationē amplam: aut sectiones multas per similitudinē magnitudinis apostematis. Et sunt ex apostematibus, in quibus oportet ut concauetur cutis: et incidatur quando iam facta est sicut pannus, & facta est in termino, quod iam mortua est: sicut illud quod accidit in multis, ut dubelet, & bubonibus. Et ex eis sunt quæ secantur sectione habente tres angulos. Et ex eis est, ex quo inciditur sicut figura folij myrti. sicut apostema inguinum. Et ex eis sunt in quibus administratur sectio rotunda, & sectio lunaris: & similes eis ex sectionibus. Illud uero cui non est caput, sicut sunt apostemata lenia superficialia, oportet ut perfores ipsum perforatione superficiali, uel plana tantum. Et oportet, quando apostema est grossum, & iam collegit saniem multā, et perforas ipsum, ut non properes & extrahas pus totum in illa hora: imo extrahere ex ipso partem eius. Deinde opila apostema usque ad diem alium. Deinde extrahere quiddam ex pus iterum. Fac illud multotiens secundum gradationem, donec egrediatur: præcipue si infirmus est debilis uirtutis, aut mulier prægnans, aut puer paruus, aut senex decrepitus: spiritus enim animalis ab animali multotiens resoluitur cum egressione saniei: & fortasse moritur infirmus, & tu non percipis. Caue ergo hoc capitulum cautela magna. Et post perforationem tuam, qua ista perforas apostemata, oportet ut abstergas uulnus: & considera. Si ergo est uulnus apostematis paruum, aut est sectio plana, tunc administra licinia ex lino, aut coto antiquo. Et si est apostema magnum, & fissuræ perforationis multæ sunt, oportet tunc ut intromittas in omnem fissuram licinium, donec nec perueniant adinuicem. Et si in apostemate abscidisti partem cutis, aut in circumitu concauasti eam: tunc oportet ut impleas eam coto ueteri, aut sicut quando textitur pannus, aut raditur lanugine lini absque humiditate: & stringe ipsum usque ad tertium diem. Deinde proijce ipsum, & cura illud cum eo quod oportet ex unguento, donec sanetur.

D Si autem accidat fluxus sanguinis in hora tuæ operationis, tunc administra aquam frigidam, & acetum, postquam imbibitur in eis partibus: et ponis ipsum super locum fluxus sanguinis multotiens. Si autem perseverat fluxus sanguinis, tunc oportet ut administres regimen, & curationem, & pulueres, quæ narraui in locis multis huius nostri libri, & ex diuisione. Si autem est in tempore hyemis, et locus apostematis est multorum neruorum: tunc oportet ut infundas puluillos cum uino, & oleo calidis: & ponas eos super loca. Et si fuerit in aestate, & loca sunt carnosae: tunc oportet ut ponas puluillos imbibitos in aqua, & oleo, aut cum uino & oleo, & totum illud frigidum. Donec

Cautela.

Contra fluxū sanguinis.

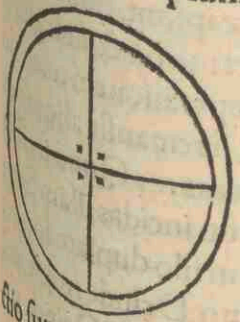
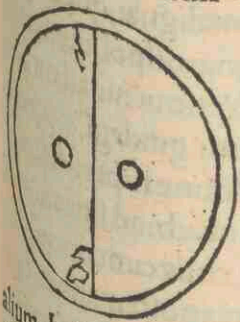
quando erit dies tertius, sicut diximus, tunc oportet ut soluas apostema, & abstergas ipsum, & administres in curatione eius quod ei conuenit, donec sanetur. Hoc est ergo quod necessarium est ex cognitione curationis apostematum uniuersaliter. Secundum semitam uero dissectionis, iam dixi de omni apostemate, qualiter est uia ad curationem eius capitulatim singulariter.

C De sectione apostematum quæ accidunt in cute capitis. Caput XLI.

A ACCIDUNT in cute capitis apostemata parua, & sunt ex speciebus Nodorum, quos continent tunicae, quæ sunt eis sacci: quasi ipsa sint haufolati gallinæ. Et ipsorum species sunt multæ. Ex eis sunt pingues: & ex eis sunt quæ continent humiditatem similem limo: et ex eis quæ continent humiditatem similem frifatis & pultibus: et eis similibus, et ex eis sunt quæ sunt lapidea dura. Et in sectione omnium, & ipsorum extractio non est timor, dum apud ipsorum sectionem non facit contrarietatem arteria. Et operatio in sectione eorum est, ut experiaris ea cum instrumento, cuius forma uenit post hæc, quod nominatur Intromissum, donec scias quid contineat. Nam si est illud quod continet humiditas, tunc secas ipsum sectione secundum longitudinem sectione superficiali: secundum

hanc formam. Et incipe cum sectione ex linea b. ad lineam, g. Cum ergo euacuatur humiditas, tunc excoria kistin quæ continet illam humiditatem, & non dimittas ex ea aliquid penitus. Multotiens enim redit, si remanet ex ea aliquid. Deinde submerge cotum in unguento ægyptio, si est præsens: & si non, in aqua & sale: & imple cum eo uulnus, et dimitte ipsum usque ad diem alium. Ipsum enim corrodet quod remansit ex kisti. Deinde itera super ipsum cotum cum ægyptio secundo, & tertio, & si indiges illo, donec confidas quia non remanserit ex kisti aliquid, tunc em cura uulnus cum unguento, donec sanetur. Quod si apostema continet nodum pinguem: tunc secas ipsum secundum hanc formam,

sectione habente formam crucis: & proijce uncinos inter duo labia sectionis, & excoria ipsum ab omni parte: & conare uirtutem tuam in extractione tunicae quæ continet ipsum. Si autem contrarietatem facit tibi arteria, tunc fac illud quod narrabo tibi post. Et similiter fac in apostemate, si est lapideum, ex sectione, & curatione eadem, secundum quod diximus. Et secas super apostema lapideum est facilius: quoniam est pauci sanguinis

A

B

C & humiditatis. Et quandoque sunt quædam horum apostematum quæ sunt in capite in quibusdam hominibus, cum quibus penitus non est humiditas. Quod est: quia ego secui super apostema in capite mulieris uentulæ, & inueni apostema sicut lapis solidus & durus, asper, albus, qui non poterat frangi: & si percuteretur cum eo aliquis proijciendo, uulnerat ipsum. In alijs uero apostematibus accidentibus in capite, præter hæc scilicet apostemata quæ accidunt in capitibus puerorum, & apud perforationem eorum semper ab inferiori parte eorum, ut alleuietur cursus saniei ad inferiora. Deinde cura ea cum eo quod conuenit eis ex curatione.

¶ De sectione Strophularum in collo.
Caput XLII.

M

VLTO TIENS accidunt ista apostemata in collo, & sub assellis, & inguinibus: et quandoque accidunt in reliquo corpore. Et super illa quæ ex eis accidunt in collo, sunt unum, et multa: & generantur ab inuicem: & omnis Strophula ex eis est intra tunicam propriam ei, sicut est in nodis & apostematibus capitis, sicut narrauimus. Et species harum Strophularum sunt multæ. Et ex eis enim sunt lapideæ: & ex eis sunt quæ continent humiditates: et ex eis sunt malignæ, quæ non obediunt curationi. In illa ergo quam ex eis uides bonæ dispositionis in tactu, cuius manifestum est propinquum colori cutis, & mouetur ad omnem partem, & non est annexa cum neruis colli, neque cum guidegi, neque cum arteria, neque est profunda: oportet ut feces eam sectione superficiali a superiori parte ad inferiorem partem corporis ex linea, b. ad lineam, g. & excoria eam ab omni parte: & extende duo labia cutis cum uncinis, aut cum uncinis multis, si indiges illo, sicut diximus in apostematibus capitis, & extrahe eam paulatim. Et est super cautelam, ut non incidatur uena, aut neruus. Et sit spatium ile non acutum ualde: ut non addat tibi ma-
num tuam cum incisione, aut inquietet infirmum, & incidas quod non est necesse. Si autem incidis uenam, aut arteriam, aut prohibet te ab operatione, tunc pone in uulnus zegi tritum, aut quosdam pulueres qui abscindunt sanguinem, & stringe uulnus, & dimitte ipsum, donec quietescat acuitas apostematis, & mollificetur uulnus: uel incipit & uult putrescere. nam sanguis abscinditur tunc. Redi ergo ad operationem tuam, donec nec compleas. Deinde inquire digito tuo indice, si remansit aliquid ex Strophulis alijs paruis: ergo incide eas, & munda eas. Quod si est in radice Strophulæ uena magna: tunc oportet ut non incidas illam Strophulam ex radice sua: imo oportet ut liges eam cum filo duplato forti, et dimittas eam donec cadat per se absque nocumento. Deinde imple uulnus coto ueteri, quod iam submersisti in unguento ægyptio. Deinde cus-

Verissimum est ad Strophulas, & ad alia apostemata, siue hemigraneam, seu alium anti quum morbum existentem a collo superius ali-

ra ipsum. Si inciditur Strophula tota, tunc oportet ut agreges labia duo vulneris: & suas ipsum statim, postquam uides quia prorsus non remansit superfluitas. Si autem uides quod remansit superfluitas propter magnitudinem Strophulæ, tunc oportet ut intendas ad incidendam radicem eius, & extrahendam eam: & administra futuram quam diximus. Et quæ ex Strophulis continet humiditates, perfora illam perforatione superficiali: ut appareat tibi locus maturitatis eius: & pone perforationem ab eo quod sequitur inferius corporis, sicut diximus. Deinde administra post perforationem licinia cum unguento, & similia eis, ut corrodat quod remansit ex corruptione, donec quando uides uulnus iam mundatum esse: tunc cura ipsum cum unguento generatiuo carnis, donec sanetur.

¶ De sectione Epiglotis ab apostemate intra guttur
accidente. Caput XLIII.

DI X E R V N T antiqui hanc sectionem in Epigloti, et non uidi aliquem in terra nostra, qui eam fecerit: & hæc est scriptura sermonis eorum. In habentibus autem synanchiam, oportet ut deuitetur sectio Epiglotis: cum non fiat iuuamentum per illud: propterea, quod omnes uenæ & pulmo sunt infirmi. In illis uero qui habent apostema calidum in ore, aut gutture, aut duabus amigdalis, quando non est egritudo in cannali, oportet uti sectione Epiglotis, ad fugiendum ex perditione quæ fit ex præfocatione. Oportet ergo quando uolumus illud, ut secemus Epiglotim in eo quod est inter duos circulos per quantitatem, quod sit sectio in sifac, non in cartilagine: & iste quidem locus est conueniens sectioni, quoniam non est priuatus carne, et uasa sanguinis ab eo sunt longinqua. Quod si medicator est timidus, tunc oportet ut extendat cutem gutturis cum unguento. Deinde findat cutem, donec quando peruenit ad cannalem: deuiuet uasa sanguinis, si uidet ex eis aliquid. Deinde secet sifac quod narrauiditur ex ea, cum eo quod dirumpitur, et abscissione uocis. Et dimitte uulnus apertum tempore aliquo. Cum ergo remouetur hora in qua timeatur præfocatio, aggrega duo labia uulneris cutis, et sue ipsam solam absque cartilagine. Deinde administra medicinas quæ faciunt nasci carnem, usquequo sanetur. Inquit Albucalis. Summa huius sermonis quem narrauidimus, expositio non est, nisi quando uident, quod aliquod horum apostematum iam opilauit guttur infirmi: & sublimatus est infirmus super mortem, & uult interfecari anhelitus eius: uadunt ad secandum Epiglotim, ut respiret infirmus super locum uulneris quadam respiratione, & saluetur a morte: & propter hoc præceperunt dimittere uulnus apertum, donec consumatur malicia ægritudinis, & est malicia

A cubi districtum, quod patiens purget cum pilulis de aloe, & masticis: tamen diu, successiuè tamen, quousque incurrat patiens dysenteriam. Postea succurre dysenteriae: & liberaliter: & illud facies cum licinio Galeni, semis apij, et opij thebaici ana omnium, tere & cribella, & cofice cum melle Carobiarum: quod sic fit. Accipe Carobias pingues, et incide eas minutim, & pone i. v. lib. aque: & fac bullire quousque tibi uisum fuerit: & cola, & liquorem illum pista ad lentum ignem, donec ad spissitudinem mellis redigatur.

B

Experimentū
Autorts.

C eius tribus diebus, et quasi ipsa: tunc ergo præceperunt suere uulnus, & curare ipsum, donec sanet. Et illud quod uidi per me ipsum est, quod una ancilla accipit cultellum, & misit eum in guttur suū, et incidit cum eo partem cannalis pulmonis. Et uocatus sum ad curationem eius, et inueni eam mugire, sicut est mugitus mortui. Detexi ergo a uulnere, et inueni sanguinem qui egressus fuerat ex uulnere paruum. Confusus ergo sum, quod ipsa non absciderat uenam, neq; guidegi: & uentus egrediebatur ex uulnere. Properaui ergo, et sui uulnus, & curauit ipsum, donec sanum est: et non accidit ancillæ aliquid, nisi rauedo in uoce: & rediit post dies ad meliorem dispositionum suarum. Hinc ergo dico: quod in sectione Epiglottis non est timor.

Hernia gut-
turis.

H De sectione Herniæ gutturis.
Caput XLIIII.

HOC APOSTEMA nominatum Hernia gutturis, est apostema magnū, secundum colorem corporis: & est in mulieribus multum. Et est secundum duos modos: aut enim est naturale: aut est accidentale. In naturali certe non est ingenium. Accidentale uero est secundum duos modos: quorū unus est similis nodis pinguibus. Et modus alter, est similis apostemati quod fit ex nodatiōe arteriæ. Et in ipso est timor, & non oportet ut præsumptio fiat ad ipsum cum ferro, nisi in eo quod est paruū: & tu proba ipsum, et inuestiga ipsum cū Intromisso. Si ergo inuenis ipsum simile nodo pingui, et non est suspensum cum aliqua uenarū: tunc seca ipsum, sicut secantur nodi: & extrahe ipsum cū eo quod continet ex kisti, si est in kisti: et si non, tunc perscrutare totū eius. Deinde de cura locū cum eo quod oportet ex curatione, donec sanetur.

N De sectione super species Nodorum.
Caput XLV.

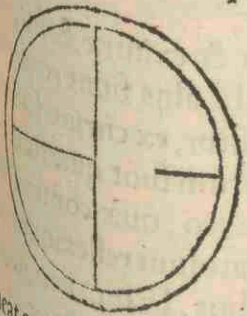
Exitura.

Nodus.

NODORVM multæ sunt species, & ego iam dixi omnes species eorum in diuisione: et oportet ut narrem hic differētiā inter Nodum, & Exituram: cum sit dubitationem faciens. Dico ergo, quod cum Exitura est caliditas, et febris, & dolores uehementes, donec sedatur ebullitio superfluitatis, et completur putrefactio: tunc enim quiescunt febris & calor. Cum Nodo uero non est caliditas, neque febris, neque dolores, et continet eos kistis sifachin, qui est eis saccus proprius, & est secundum colorem corporis: & est incæptio eorum sicut cicer, & fit sicut batecha, & maior & minor. Et sunt secundum duas species: aut pingues: aut continent humiditatem. Et colores humiditatis sunt multi, secundum quod dixi in diuisione. Oportet ergo, quando peruenis ad curationem Nodi, ut experiaris eum, & inquiras ipsum in primis cum instrumento quod nominatur Intromissum, secundum quod ueniet forma eius in capitulo quod est post hoc. Et modus inquisitionis apostemæ

matum, et Nodorum omnium est, ut accipias hoc instrumentum, et in-
 tu revolve digitos tuos cum eo paulatim, donec scias quod instrumentū
 iam penetravit cutem. Deinde extrahe Intromissum, et considera il-
 lud quod egreditur in uestigio eius. Si ergo egreditur humiditas currens,
 quicunq; color sit: tunc seca ipsum sectione superficiali, secundum quod
 dixi in reliquis apostematibus. Et si nō egreditur humiditas in uestigio
 Intromissi, tunc scias quia est pinguis: seca ergo super ipsum sectione ha-

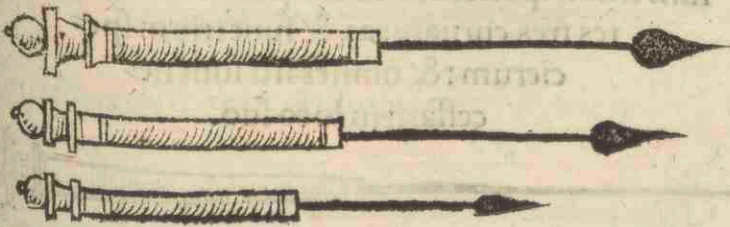
bente formā crucis, secundum formā hanc, sicut
 docui te: & suspende ipsum cum uncinis. & ex-
 coria cutem ab omni parte cum facilitate: & cus-
 todi kistin si potes sup illud, ut extrahas ipsam
 sanam cum Nodo. Si autē dirumpitur kistis
 apud operationem, & non est possibile extrahe-
 re ipsam sanam, multotiens enim accidit illud,
 tunc extrahe ipsam frustatim, donec non rema-

beat ex ea aliquid. Nam si remanet ex ea aliquid parum, aut multum,
 redit Nodus secundum plurimum. Quod si vincit te, & remanet ex eo
 parum: tunc imple vulnus apud completionem tuam, quibusdam pul-
 veribus corrosivis acutis: & stringe vulnus, & pone supra ipsum quod
 sedet apostema calidum, & cura ipsum cum reliqua curatione, donec sa-
 netur. Si ergo est Nodus magnus, tunc sue duo labia eius, et cura ipsum
 cum eo quod incarnat. Si autem est tibi contraria uena pulsabilis, aut
 non pulsabilis: tunc propera, & imple locum zegi trito, & dimitte ipsum
 frictum duobus diebus, aut tribus, donec putrefiat vulnus, & quiescat
 ebullitio sanguinis: deinde redi ad incidendum
 illud quod remansit ex Nodo.

De formis instrumentorum pro sectione & per-
foratione. Caput XLVI.

Ex **E** **I** **S** sunt formæ Intromissorum, et sunt triū specierum. Ex
 eis enim est magnum, & ex eis est medium, & ex eis est paruum.

Forma Intro-
 missi magni,

Medij.

Parui.

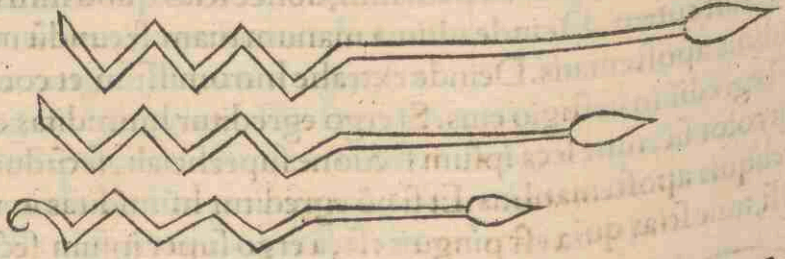
Fiant ex ferro alfulud quadratarum extremitatum decenter, ut festi-
 bent introitum in apostemate. Et istæ sunt formæ Experimentium, & no-
 minantur albered, id est, perforantia: & unum eorum nominatur be-

Crib, id est, perforans: & sunt trium specierum. Ex eis enim est magnum, & medium, & paruum.

Forma Expe-
rientis magni.

Medij.

Parui.

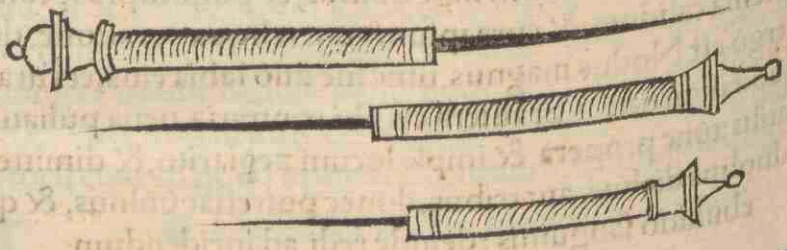
Conueniunt, ut inuestigentur per ea apostemata, & exiturae, & fistulae, & bubones ab eo quod inter ea est ex ossibus. Et alijs fiunt rotunda, terfa, lenia, sicut acus magnae quibus subsellia suunt, ex citrino scilicet, aut ex aere, aut ferro, aut argento. Et meliora eorum sunt quae fiunt ex citrino. Et fiunt Experientia etiam de plumbo nigro, quae conueniunt ut per ea experiantur fistulae, quarum concavitate sunt reflexiones, ut reflectantur cum lenitate sua, cum illis reflexionibus. Et sunt iterum trium specierum, Quonia ex eis sunt longa, ex eis media, & ex eis breuia, secundum quantitatem amplitudinis fistulae & stricturae eius.

D

Forma Expe-
rientis ex plu-
bo magni.

Medij.

Parui.

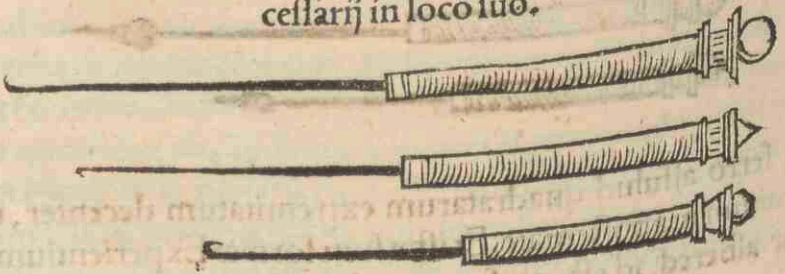

Forma Vncinorum, et sunt multarum specierum. Quoniam ex eis sunt simplices, scilicet quibus est curuitas una: & sunt trium specierum sicut uides, Magni, Medij, et Parui. Et ex eis sunt Vncini caeci: & sunt trium specierum. Et ex eis sunt uncini habentes duas curuaturas, & sunt trium specierum: & ex eis sunt uncini habentes tres curuaturas, & sunt trium specierum: & omnes isti sunt necessarii in loco suo.

Forma Vnci-
ni simplicitis
magni.

Medij.

Parui.

A
Forma Vncini cęci magni.

Medij.

Parui.

Forma Vncini magni habētis duas curuaturas.

Medij.

Parui.

Forma Vncini magni habētis tres curuaturas.

Medij.

Parui.

B

D

Hię sunt formę Scalpellorum, quibus secantur & excoriantur Nodi, & apostemata: et sunt triū specierum: quoniā ex eis est magnū, mediū, et parū. Eorū extremitates quibus fit sectio sunt acutę, extremitates alię sunt non acutę: & non ponuntur taliter, nisi ut cum eis fiat iuumentū in excoriatione Nodorū apud timorem incisionis uenę, aut nerui: & ut sanetur per ea infirmus, et inueniat tranquillitatem parū per ex adustio- ne quam inuenit apud excoriationem apostematis.

Forma Scar-
pelli magni.

Medij.

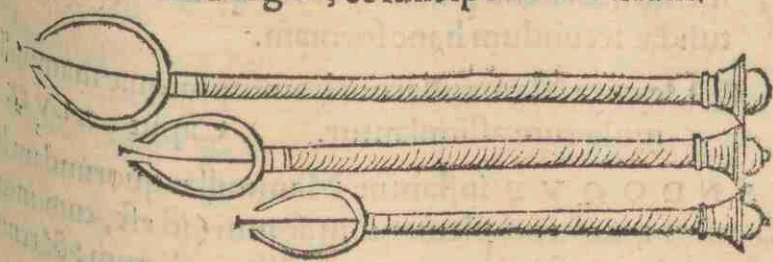
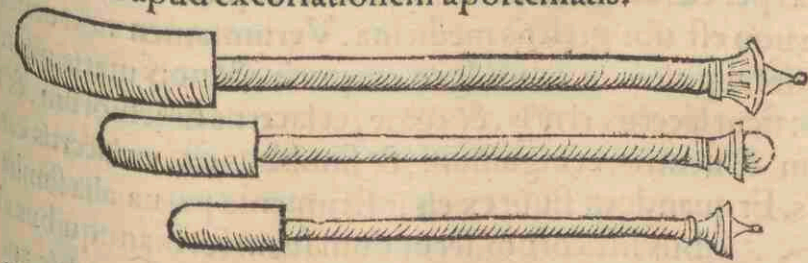
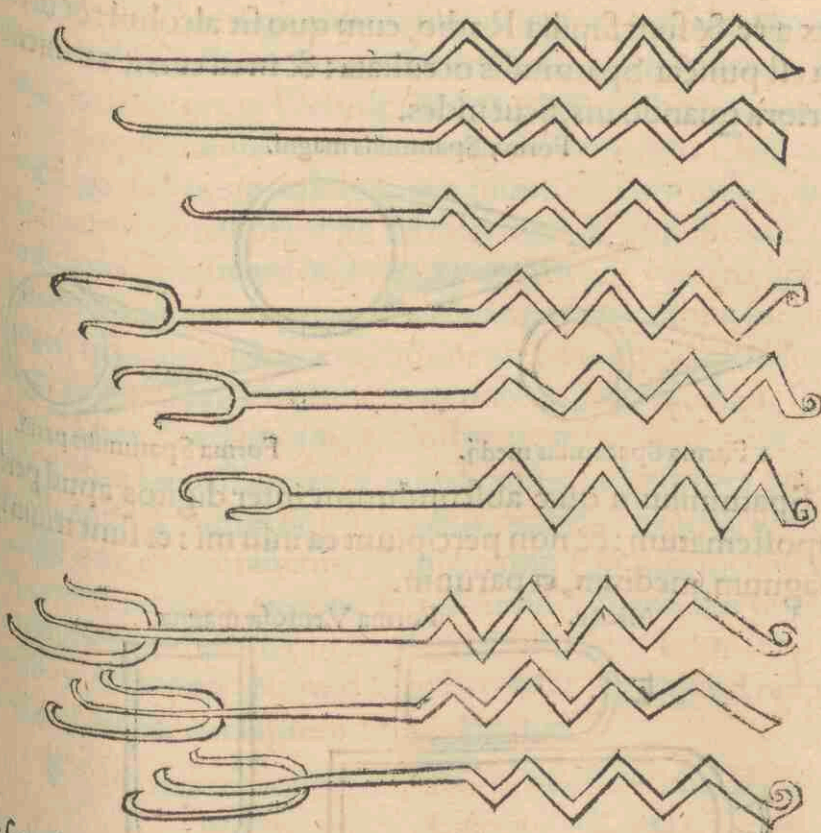
Parui.

Istę sunt formę Magda, & sunt specierum trium.

Forma Ma-
gda magni.

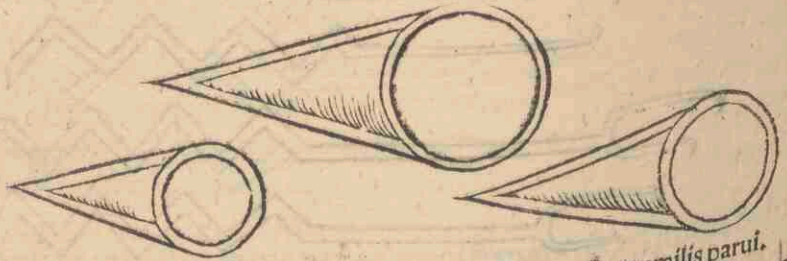
Medij.

Parui.

C Fiunt ex ære, & sunt similia Radio, cum quo fit alcohol: & in extremitate lata est puncta Spatumilis occultata: & in ea currit ad interiora, & ad exteriora quando uis, sicut irides.

Forma Spatumilis magni.

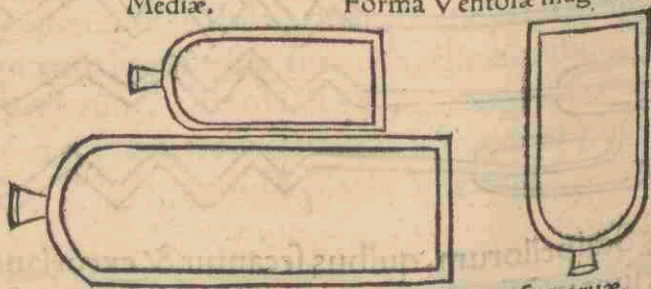
Forma Spatumilis mediij.

Forma Spatumilis parui.

Forma Spatumilium quæ absconduntur inter digitos apud perforationem apostematum: & non percipiunt ea infirmi: et sunt trium specierum, magnum, medium, et paruum.

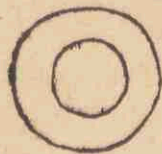
Mediae.

Forma Ventosæ magnæ.

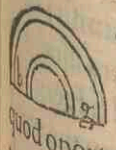
Forma Ventosæ parvæ.

D Formæ Ventosarum cum quibus absconditur fluxus sanguinis: & sunt trium specierum, magnæ, mediæ, & parvæ. Fiant ex ære, aut citrino, rotundæ, ad longitudinem parumper, sicut uides: & sint ad subtilitatem. Et oportet ut sint istæ species Ventosarum apud te magnæ, & parvæ: ut abscondas per eas sanguinem cum uelocitate apud necessitatem, & tunc quando non est tibi præsens medicina. Verumtamen non utaris eis in abscessione sanguinis in omni loco corporis, & non utaris nisi in locis carnosus: sicut lacertis cruris, & coxæ, et lacertis brachiorum, & mammillarum, & uentris, et inguinum, & similibus eis, ex lacertis carnosus, humidis. Et quandoq; fiunt ex eis instrumenta parua alia similia corticibus fisticorum, secundum suam formam: quibus absconditur sanguis quando fluit ex loco phlebotomiæ, aut arteriæ: & quandoq; fiunt ex eis rotundæ secundum hanc formam.

Q De cura Mammillarum hominum quæ mammillis mulierum assimilantur. Caput XLVII.
 VANDOQVE inflantur Mammillæ quorundam hominum apud complementum somni (id est, cum incipiunt pollui in somno) donec simulantur mammillis mulierum: & remanent

Apostemose fcedde. Qui ergo abhorret illud, oportet ut secet super mam-
millas sectione lunari, secundum hanc formam ex linea, b.
ad lineam, g. Deinde excoria pinguedinem totam. Postea
imple uulnus ex medicamine incarnatio. Deinde aggre-
ga duo labia uulneris cum futura, & cura ipsum, donec sa-
netur. Si autem declinat māmilla ad inferiora, & mollificatur propter
magnitudinem suam, sicut accidit mulieribus: tunc oportet ut findatur
in duobus lateribus suis superioribus duabus sectionibus similibus fi-
guræ lunari, quarum unaquæq; continetur cum altera apud fines utri-
usq; donec sit linea maior continens minorem, secundū hanc formā ex
linea, b. ad lineam, g. Postea excoria cutem quæ est inter
duo labia, & aufer pinguedinem, et administra quod dixi-
mus de futura & pulueribus, quod est necessariū ex curati-
one, donec sanetur. Si autem non comples incisionem eius
quod oportet te incidere, propter inquietudinē infirmi, aut propter flu-
xum sanguinis: tunc oportet ut impleas uulnus coto submerso unguen-
to corrosiuo, & dimitte ipsum, donec corrodat illud quod remansit ex
pinguedine. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

**¶ De perforatione apostematis, quod accidit sub Titi-
tillico. Caput XLVIII.**

B **I**STA apostemata quæ accidunt sub Titillico, sunt ex speciebus
Strophularū dura, quæ continet kistis, & ex eis sunt quæ continent hu-
miditates. Quæ ergo sunt ex eis quæ continent humiditates, oportet ut
secentur sectione lunari, secundum hanc formam, ex linea
b. ad lineam, g. cum ergo euacuatur totū quod est in apo-
stematē ex sanie, tunc imple ipsum coto ueteri, et dimitte i-
psum usq; ad diem alium. Deinde auferatur cotum, & cu-
retur cum unguento conueniente ad illud, donec sanetur. Quod si apo-
stema fuerit ex specie nodorum Strophularū, tunc scinde super ipsum,
sicut diximus in sectione super Strophulas æqualiter. Si autem extendi-
tur uulnus in hoc ut emittat pus, tunc administra in eo cauterium, secū-
dum quod diximus in eo quod præmissum est.

**¶ De sectione apostematis quod accidit propter Arte-
riam & Venam. Caput XLIX.**

QUANDO dirumpitur Arteria, & cōsolidatur cutis quæ est
supra eam, tunc multotiens accidit inde apostema: & simi-
liter accidit Venæ etiā, ut accidat in ea apostema & inflatio. Et signa qui-
bus cognoscit, quod apostema & inflatio sint propter Arteriam et Ve-
nam, sunt: quoniam, quando apostema est propter arteriam, est longū,
aggregatum in profundo corporis: & quando impellis apostema digi-
tis tuis, sentis quasi sit ei stridor. Et illud quod est propter Venam, est

Apostema
Arteriarum.
Venarum.

C rotundū in manifesto corporis. Et sectio super hoc apostema est error, & præcipue quod est sub ascellis, et inguinibus, & collo, et in locis multis corporis: et est magnū ualde. Oportet ergo ut deuitei eius cura cum ferro, et quod ex eis etiam est in extremitatibus, aut in capite, oportet ut deuiteur. Super illud ergo quod ex eis est ex inflatione orificij Arterię, finde in cute sectionem in longitudine. Deinde aperi sectionem cum uncinis, postea Arteriam: et libera eam ex tunicis, donec detegatur. Deinde intromitte sub ea acum, et fac eam penetrare usq; ad latus aliud, & stringe Arteriam cum filo duplo in duobus locis, secundū quod docui te in extractione duarum Arteriarū quæ sunt in temporibus. Deinde punge locum, qui est inter duo ligamenta cum spatumili, donec egrediatur sanguis qui est in eo totus, et soluatur apostema. Deinde administra curationem quæ generat pus, donec cadant ligamēta: postea cura illud unguentis cōuenientibus ad illud, donec sanetur. Quod si fuerit apostema propter sectionem Venæ, tunc oportet ut teneas manu tua quod tibi possibile est ex apostemate cum cute. Deinde intromitte acum sub loco quem tenuisti manu tua, & fac eam penetrare: & sit in ea filum duplum, donec extrahas ipsum ex latere altero. Deinde liga cum ipso apostema ligamento bono: secundum quod dixi tibi in ligamento uuæ, a

D duabus partibus cum duabus extremitatibus fili. Si autem times quod extrahatur filum, tunc intromitte acum aliam cum filo alio sub apostemate toto apud incisionem acus: preme, & stringe fila tua in quatuor locis. Deinde seca apostema in medio sui, donec quando egreditur quod in eo est: tunc incide superfluitatem cutis, & dimitte quod ligatum est ex ea. Deinde pone super ipsum puluillum quem submersisti in uino, & oleo. Deinde administra curationem, quæ fit cum licij-

nijs & unguentis, donec sanetur.

C De apostemate quod accidit ex torsione Nervorum. Caput L.

S I C V T accidit apostema in Arteria & Vena, similiter accidit apostema in Neruis: quod accidit in eis percussio, aut accidit a labore superfluo, et similibus: et fit plurimū illis in locis adiutoriorū, aut calcanei, & in omni loco in quo mouentur iuncturæ: et est apostema graue. Similiter latur color eius reliquo corpori, & est in pluribus dispositionibus absque dolore: et quando stringitur cum uehementia, sentit in eo infirmus simile stupori. Et non est apostema aggregatum in profundo corporis, imo est sub cute, & ipsum mouetur ad omnē partem, et non uadit ad anteriora, uel ante, neq; retro ad posteriora. Quod ergo ex eis est in iunctura, non oportet ut inuadatur cum ferro. fortasse enim accidet contra sectionem. In illo autē quod ex eis est in capite, aut in fronte, finde cutem cum spatumili. Si ergo est apostema paruum, tunc tene ipsum cum forficibus, & abscinde ipsum a radice. Et si est magnum, tunc suspende ipsum.

Apostema
Neruorum.

cum uncino, & excoria ipsum: deinde aufer ipsum, & aggrega uulnus cum futura: & cura ipsum, donec sanetur.

¶ De sectione apostematis, quod accidit in uentre. Caput LI.

ACCIDUNT quibusdam hominibus multotiens in uentris eorum, & in reliquis corporibus ipsorum, thelil, quæ nominantur fungalia, per similitudinem ipsorum cum fungis. Quorū radix est subtilis, & ipsorum caput est grossum, & conuersa sunt labia eorum. Et est ex eis paruū: & est ex eis quod magnificatur ualde. Et ego quidem iam uidi uirum, et in uentre eius erant duo thelil, quæ erant magis quam reliquis alijs similia fungis: non erat differentia inter ea, alba, minutæ radices, & inuersabantur labia eorum, & findebantur, et humiditas currebat ex eis semper. Incidi ergo ea, & inueni in pondere unius quasi .x. & VIII. unc. & in altero quasi .VI. unc. Et operatio in incisione eorū est, ut consideres tunc, si infirmus est humidus, & color thelil est albus, humidum, subtilis radices: tunc incide ipsum cum spatumili lato, & sint in præsentia tua cauteria in igne. Multotiens enim expellitur apud sectionem eius sanguis multus: propterea ergo si te uincit sanguis, tūc cauteriza ipsum. Quod si uides infirmum pauidum & timidum ab incisione cum ferro, tunc accipe filum ex plumbo decenter factum, et stringe cum eo thelil: cuius modus est quem diximus, & dimitte ipsum duobus diebus. Deinde adde in strictura plumbi. Non ergo cesses stringere plumbum, quotiens imprimit in thelil, donec abscindat, & cadat per se absque labore. Si autem thelil grossæ fuerit radices, tunc in incisione eius est quiddam timoris & pauoris: præcipue quod est in uentre. Verumtamen possibile est, ut incidas medietatem eius. Deinde cauteriza ipsum, ut non redeat. Deinde cura ipsum, donec sanetur uulnus. Et caue ne præsumas incidere thelil quod est fusci coloris, pauci sensus, fœdi aspectus. Ipsum enim est apostema cancerosum: & ego ueniam cum rememoratione Cancris post hoc.

¶ De cura eminentiæ Umbilici. Caput LII.

FIT eminentia Umbilici ex caussis multis. Aut ex fissuris sifac, quod super uentrem est: & exit ex eo althub, aut intestinum, secundum quod accidit in reliquis rupturis. Aut ex sanguine qui fluit ex Vena, aut ex Arteria, secundū quod præmissum est. Aut ex uentositate coartata in eo. Si autē est propter fissuram sifac, et exitum thirbi: tunc est color apostematis similis colori corporis: & est lene, absque dolore: & apparet diuersi situs. Et si est propter egressionem intestini, tunc est situs apparet diuersi situs. Et si est propter egressionem intestini, tunc est situs apparet diuersi situs. Cum ergo tu premis ipsum digitis tuis, occultatur: deinde redit, & fortasse est cum eo sonitus: et magnificatur multū apud introitum balnei, & laborem uehementē. Si uero est propter humiditatē, est lene, tunc non occultat quantū

Fungalia.

B

Caussæ eminentiæ Umbilici.

C do premis ipsum manu tua, neq; constringit, neq; additur. Quod si est propter sanguinē, tunc cū istis signis apparet apostema ad nigredinē de cliue. Si autē est propter carnē natam: tunc est apostema graue, grossum, durū, et figitur scđm quantitātē unam. Si uero est propter uentositatē, tunc tactus eius est lenis. Et operatio in illo est, ut cōsideres tūc, si eminentia umbilici est propter sanguinē Arteriæ, aut Venæ, aut uentositatem: tunc oportet ut prohibearis a curatione eius. Nam in illo est timor & pauor, sicut docui te in capitulo, in quo dixi apostemata propter arteriam & uenā. Quod si eminentia umbilici est propter intestinū, aut zirrbum: tunc oportet ut præcipias infirmo, quatenus teneat anhelitū suum, & stet stans extensus. Deinde signa cū encaustro in circūitu umbilici totius. Postea præcipe ei, ut resupinet inter manus tuas super dorsum suū. Deinde circūda cū spatumili lato in circūitu umbilici super locū quem signasti cū encaustro. Postea extende mediū apostematis ad superiora, cum uncino magno. Deinde liga eum in circūitu forti cum filo, aut cum chorda de serico ligamēto firmo: et sit nodus ligamēti alēxorati. Deinde aperi mediū apostematis extensum supra ligamentū. Si ergo inuenieris ipsum iam captū a ligamento: tunc extrahē alēxorati. & si inuenieris zirrbum, tunc accipe ipsum cū uncino, et impelle intestinū ad interiora uentris: & si inuenieris

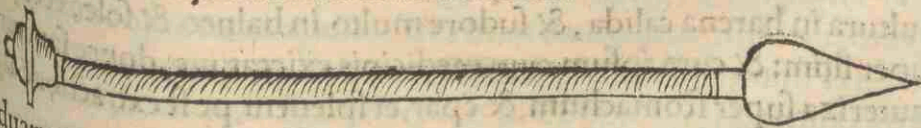
D Si autē contraria est tibi arteria, aut uena: tunc circūda ipsum multū. Deinde redi ad operationem tuam. Et accipe duas acus, & intromitte in eis duo fila fortia: & intromitte duas acus in circūitu quem fecisti circa apostema in modū crucis, quas facis penetrare. Deinde stringe apostema in quatuor locis super acus: & si uis, aufer acus, et dimitte locum, donec nec putrefiat caro extensa: & cadat per se: aut incide ipsam quando subtiliatur & putrefit. Deinde cura ipsum cum eo quod oportet exurgentis, donec sanetur. Quod si eminentia umbilici est ex carne nata in eo, aut ex humiditate: tunc oportet ut concaues apostema, sicut diximus. Et extrahas sanguinem, aut humiditatem, quam inuenis in eo. Deinde cura ipsum cum eo quod solidat locum.

I De cura CANCRI. Caput LIII.
 AM diximus in diuisione species Canceri, & qualiter est uia ad curationem eius cum medicinis: et caueridū ab eo cum curatione eius cum ferro, ut non ulceretur: et diximus Cancrum generatū in matrice, & cautelam a curatione eius. Et dixerunt antiqui, quod quandoq; Cancer est in loco, ubi possibilis est eius eradicatio: sicut Cancer qui est in mammillis, aut in coxa, & eis similibus, ex membris locatis ad extrahendum totū eius: præcipue quādo est incipiens paruus. Quando uero antiquatur, et est magnus, non oportet ut appropinques ei. Ego enim non potui sanare ex eo aliquē: neq; uidi aliū ante me qui peruenerit ad illud. Et operatio in eo, quando est locatus sicut diximus, est, ut præcedas,

& solvas infirmū ex cholera nigra aliquotiens. Deinde phlebotoma i- **A**
 psū si inuenis cū repletionē manifesta. Deinde præpara infirmū præ-
 paratione, in qua locet̃ cum operatione. Deinde proijce in Cancrū un-
 cinos qui cōueniunt ei. Postea concava ipsum ab omni parte cū cute, se-
 cundū percrutationē, donec non remaneat aliquid ex radicibus eius: et
 mitte sanguinē currere, & nō abscindas ipsum uelociter, imo exprime
 loca, et absterge sanguinē grossum totū manu tua, aut cū quo possibile
 est tibi ex instrumentis. Si aut̃ contrarietatem facit tibi fluxus sanguinis
 grossi ex incisione arteriæ, aut uenæ: tunc cauteriza uenā, donec abscin-
 datur sanguis. Deinde cura ipsum cū reliqua curatione, donec sanetur.

¶ De cura Hydropisis. Caput LIIII.

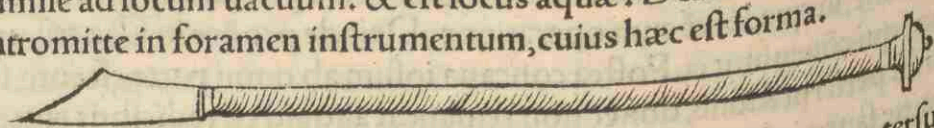
IAM narrauimus in diuisione species Hydropisis, et qualiter sit ag-
 gregatio aquæ: & signa omnis speciei, et curationem eius cum me-
 dicinis. Et illa quæ curatur cum ferro, non est nisi species ascitis sola: &
 non approximatur cum ferro speciei timpanitis: neq; speciei hypofarçæ
 penitus: nam illud mortale est. Quādo tu iam medicatus es hanc spe-
 ciem Hydropisis timpanitis cum medicinis, & non contulit medicatio
 na: tunc considera. nam si infirmo iam consecuta est debilitas, aut est
 cum eo infirmitas alia præter Hydropisim: sicut si sit cum eo tussis, aut
 uentris solutio, & similia illis: tunc caue ne mediceris ei cum ferro: quo **B**
 niam est timor illud. Si autem uides infirmum exuberantis uirtutis,
 neq; est cū eo ægritudo præter Hydropisim solam: et non est puer, neq;
 senex: tunc modus operationis in eo est, ut tu eleues infirmum stantem
 inter manus tuas, & minister post ipsum exprimat uentrem eius manu
 sua impellendo aquam ad inferiorem partem pectinis. Deinde accipe
 spatumile spinosum, secundum hanc formam.

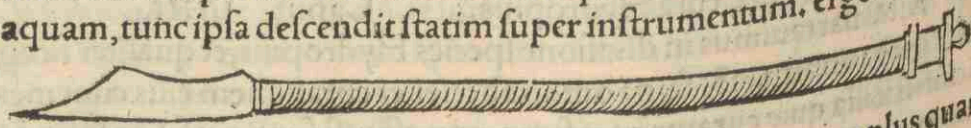
Spatumile
spinosum.

Sit duarum partiū acutarum, longū, acutæ extremitatis sicut Spatumi-
 le. Verūtamen in eo sit quiddam breuitatis paulatim, ut non pertranse-
 as cum eo apud operationē usq; ad intestinū, & lædas ipsum. Deinde
 considera. Nam si est generatio Hydropisis ex parte intestinorum, tunc
 oportet ut elongeris cum sectione ab umbilico quantitate trium digito-
 rum, ad inferiora in directo eius supra pectinem. Si uero generatio Hy-
 dropisis est propter ægritudinē epatis: tunc sit sectio tua sinistra ab um-
 bilico tribus digitis. Et si generatio eius est propter splenem, tunc sit se-
 ctio in latere dextro: & non oportet etiā ut sit sectio in latere super quod
 uult iacere infirmus, ut non currant superfluitates ad illum locum debi-
 lem. Deinde perfora cum instrumento cutem totam. Deinde intrōmit-
 te in illam sectionem, & eleua manū tuam cum Spatumili inter cutem,
 & lifac, quasi tu excories ipsum: & sit quantitas quæ excoriatur quanti-

Ctas unguis, aut circiter illud. Deinde perfora sifac, donec perueniat Spatumile ad locum uacuum: & est locus aquæ. Deinde extrahe ipsum, & intromitte in foramen instrumentum, cuius hæc est forma.

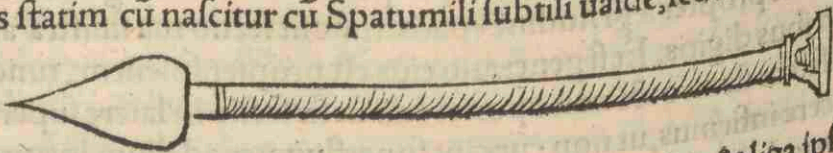
Et est simile cannulæ: fit ex argēto, aut ære, aut aurichalco, lene, tersum: cui in inferiori parte sui est foramen paruū, & in lateribus eius sunt tria foramina, duo ab una parte, & unum a parte altera: et facta est extremitas eius incisa, secundū modum incisionis calami, sicut uides: in extremitate eius superiore est armilla. Nam quādo instrumentum peruenit ad aquam, tunc ipsa descendit statim super instrumentum, ergo euacua ex

D aqua in hora quantitātē mediam. Quoniā si tu euacuas ex ea plus quam oportet, in hora fortasse moritur infirmus per resolutionē spiritus sui animalis: aut accidit ei syncopis quæ appropinquat morti. Verum euacua ex ea secundū quantitatem uirtutis eius, et secundū quod significant tibi dispositiones infirmi ex uirtute pulsus eius, & ex bonitate eius. Deinde extrahe instrumentum, & retine aquam. Quod est, quia retinetur statim propter cutem quæ retinet foramen quod est super sifac: de quo narraui, ut perfores ipsum secundū illum modum. Deinde itera instrumentum die altero, si uides infirmum tolerare illud: & extrahe etiā ex aqua quantitātē paruam. Fac illud diebus aliquot sine timore, & custodi te ab errore: donec non remaneat ex aqua nisi parum. Si autem times super infirmū, et dimittis ex aqua rem multam: tunc cura ipsum cum sepultura in harena calida, & sudore multo in balneo & sole, et expectet super sitim: & cura ipsum cum medicinis exiccatiuis, donec sanetur: & cauteriza super stomachum, & epar, et splenem, post extractionē aquæ: secundum quod narraui in eo quod præcessit.

Q De cura infantium qui nascuntur locis urinæ eorum non perforatis. Caput LV.

VANDO egreditur aliquis infantium ex uentre matris suæ, & caput mutonis eius est non perforatum, aut est foramen strictum, aut in non suo loco. Oportet ergo succurrere cum perforatione eius statim cū nascitur cū Spatumili subtili ualde, scđm hanc formā.

Deinde pone in foramine clauum subtilem ex plumbo, & liga ipsum: et tene ipsum tribus diebus, aut quatuor. Quando ergo uult urinam emittere, remoueat, et mingat. Deinde reduc ipsum. Et si tu non ponis plum

A

born iam possibile est, ut urina quæ incedit super locum, non permittat ipsum claudi. Ille autē cuius foramen est strictum, medicatur cū plumbo, sicut diximus, diebus multis, donec amplificetur. Illi autē in quibus est foramen in non suo loco, læduntur. Quod est, quia ex eis qui nascitur, foramen est apud finem capitis uirgæ: quare non potest mingere ad anteriora, donec eleuat uirgam manu sua ad superiora. Neq; est ei generatio, propterea, quod sperma non potest peruenire ad matricem secundum rectitudinem: & est ægritudo foeda ualde. Et modus operationis in illo est, ut resupinetur infirmus super dorsum suum. Deinde extende caput uirgæ eius manu tua sinistra extensione uehementi, & incide caput capitis uirgæ ex loco priapi, cum acumine, aut spatumili acuto: sicut est incisio calami, aut sicut tu radis aliquid, ut medium eius ueniat simile capiti uirgæ: & ut cadat foramen in medio secundum quod oportet. Et caue tibi apud operationem tuam a fluxu sanguinis. Multotiens enim accidit illud. Oppone ergo ei cum eo quod abscindit sanguinem, & cura uulnus, donec sanetur.

De Albather quæ accidunt in præputio & capite uirgæ, & corruptione, nigredine, & adhærentia.

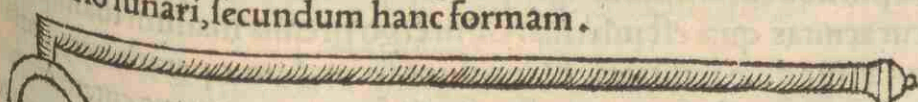
Caput LVI.

MULTOTIENS accidunt istæ Albather in uirga, & est eminentia carnis foedæ. Et ex ea alia est maligna, & alia non maligna. Non maligna ergo oportet ut suspendas cum uncino subtili, & abscindas eam, donec mundes eam totam. Deinde pone super eam cotum submersum in unguento ægyptio. Deinde cura ipsum post illud cum unguento dyafinicon, donec sanetur. Quod si Albather est maligna, foedi coloris, tunc oportet ut administres in ea cauterium post incisionem eius & ipsius rasionem. Si autem Albather est in præputio captiui, non circumcisi, & est pars Albather inter præputium, et pars eius extra: tunc oportet ut auferas Albather, quæ est intus in primis, donec quando consolidatur, tunc cura ipsum exterius: quoniam quando tu curas eam simul, non securatur præputiū quin preforetur. Et iam accidunt etiam in testiculis, & præputio nigredo & corruptio. Oportet ergo, ut tu concaues totum quod iam denigratum est, et quod uult corrumpi, aut iam corruptum est. Deinde line super ipsum post illud cum melle quod iam concussum est cum farina corticum granatorum, et herbi tritorum cribellatorum. Deinde cura illud cum reliqua curatione, donec sanetur. Si autem accidat fluxus sanguinis, tunc administra cauterium cum cauterio lunari, secundum hanc formam.

B

Albather.

Argumenti, Autorem fuisse sectæ Hebræ orū. Vide supra fol. 213, capit. 69.

Achærentia
præputij.

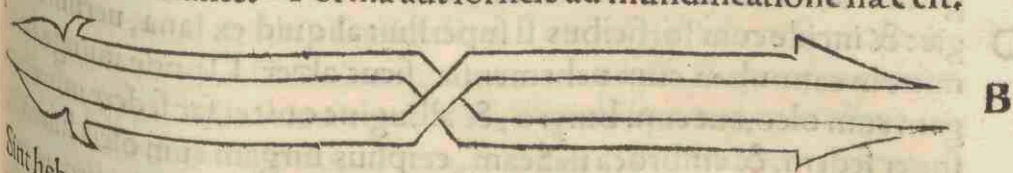
C Cauterium enim est iuuatiuum ad duas dispositiones simul, scilicet ad fluxum sanguinis, et uulnus quando corrumpitur. Quod si corroditur caput uirgæ, & destruitur totum in hora: tunc oportet ut intromittas in meatum priapi cannulam ex plumbo, ut mingat infirmus super eam. In adhaerentia uero præputij cum capite uirgæ, et hæc quidem adhaerentia non accidit, nisi in eo cuius præputium est sanum, & non exigit super ipsum circūcisio: et quandoque accidit adhaerentia propter uulnus, aut apostemam: oportet ergo ut excories eam cum spatulam obtuso, donec soluatur ligamentum, & liberet caput uirgæ ab omni parte. Quod si est difficile discernere ea exquisite, tunc oportet ut excories aliquid ex capite uirgæ, & ex præputio, quod est, quia præputium quando est subtile, fortasse perforatur propter subtilitatem suam uelociter. Deinde separa inter præputium, & caput uirgæ cum panno lini subtili, qui iam madefactus est in aqua frigida, ut non adhaereant iterum. Deinde curet cum uino stiptico, donec consolidetur.

C De mundificatione infantium, & curatione ex errore eis accidente. Caput LVII.

De Circum-
cisione.

D eius sit in pueris proprie, est necesse ut signemus in ea operationem meliorem, & uiam leuiorem perducentem ad salutem. Dico ergo, quod antiqui non dixerunt circūcisionem in aliquo suorum librorum: quoniam non utuntur in legibus suis, & non est nisi quod acquisiuimus per experimentum. Quod est, quia ego inueni maiorem partem artificum, & phlebotomorum uti mundificatione, circūcidendo cum nouacula, & cum forficibus: & utuntur alfecati, & ligando cum filo, et incisione cum ungula. Et ego quidem iam probaui omnes istos modos, & non inueni meliorem mundificationem cum forficibus, & ligamento cum filo. Quoniam in mundificatione cum nouacula, multoties effugit cutis. Quoniam in mundificatione cum nouacula, forsitan incidit cutis superior, & remanet tunica inferior: cogit ergo ad incisionem ad incidendum alteram, et dolorem futurum. Et cum mundificatione quæ fit per alfecati, id est, digitalis, quo utuntur futores, non secuta tur incisio extremitatis uirilii membri: quoniam fortasse ingreditur in foramen eius. In mundificatione autem cum ungula, fortasse euadit ferrum, & corrumpit operationem tuam: & cutis quidem pueri est breuis natura, & multoties nascuntur taliter, quod non indigent mundificatione: & iam uidi illud. Mundificationis autem cum forficibus, & ligamento cum filo, bonum experimentum detexit mihi: quoniam forfices sunt proportionalis incisionis: propterea, quod acuitas quæ est superius, est sicut acuitas quæ est inferius. Cum ergo premis manum tuam, proportionantur duæ acuitates, & incidunt secundum operationem unam in tempore uno: & fit compressio simili figura, continens cutem uirgæ ab omni parte, cum qua non cadit error omnino. Et modus operatio-

nis proprię est, ut facias extimare, puerum præcipue, si est ex eis qui in- **A**
telligunt parumper, quod tu non facis, nisi quod ligas filum in uirga sua
tantum: et dimittas ipsum usque ad diem alium. Deinde fac eum gaudere et
lætari omnimodo quo possibile est tibi illud, ex eo quod recipit intelli-
gentia sua. Deinde fac eum stare inter manus tuas preparatę staturę, et
non sit sedens: & occulta forfices in manica tua, aut sub pede tuo, ne uis-
deat eos puer omnino, neque aliquid ex instrumentis. Deinde intromitte
manum tuam ad uirgam eius, et suffla in cutem, & trahe eam sursum, do-
nec egrediatur caput uirgę. Deinde mundifica ipsam ex eo quod aggre-
gatur in ea sordicie. Deinde liga locum signatum cum filo duplo. Postea
caliga inferius eo parumper ligamentum secundum. Deinde tene cum
indice tuo, & pollice locum ligamenti inferioris retentione bona, & in-
cide inter duo ligamęta. Deinde eleua cutem sursum uelociter, et extrahe
caput uirgę. Deinde dimitte sanguinem currere paulatim (est enim
melius) & pone puluerem desuper: et super puluerem pannum in quo
expansus est uitellus oui decocti in aqua rosata, concussum cum oleo ros.
recenti bono: & dimitte eum super ipsum usque ad diem alium: et cura ipsum reliqua
curatione, donec sanetur. Forma autem forficis ad mundificationem hæc est.

Sint hebetes duę extremitates, & sint incidentes: ne egrediatur in eis ra-
mus clauis: & sit longitudo duarum acuitatum, sicut longitudo duorum
manubriorum æqualiter. Error uero cadens in mundificatione est:
quoniam fortasse effugit cutis intrinseca tota, aut pars eius apud incisio-
nem. Ergo oportet, ut extendas eam ex hora tua cum ungue tuo ante ap-
postemationem loci: & incidas eam secundum æqualitatem. Quod si
non potes tenere eam cum ungue tuo, tunc extrahe eam cum uncino, et
incide eam. Si autem præterierint ei tres dies, & remanet quod est
sub uirga inflatum, apostematum: tunc dimitte illud, donec sedetur apo-
stema calidum, & excoria illud cum facilitate, & incide illud secundum
quod preparatur tibi: & caue tibi a capite uirgę. Non enim nocebit
ei illud. Cura ergo illud cum eo quod consolidat uulnus ex pulueribus,
quos narrauimus in tractatu de pulueribus: & si inciditur ex cute supra
mensuram, & euadit ad superiora, non nocet ei illud etiam. Cura ergo
illud cum eo quod diximus, donec sanetur.

¶ De extractione Vrinę retentę in uesica.

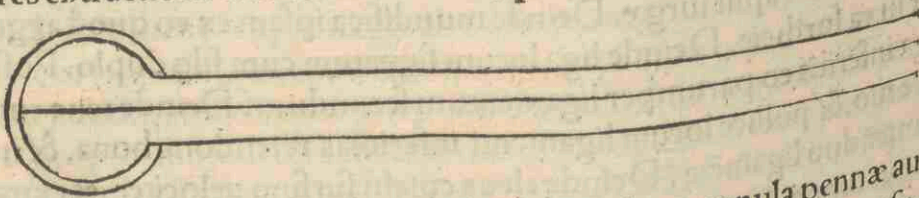
Caput LVIII.

V R I N A E retentio in uesica, fit ab opilatione facta ex lapide, aut sanguine congelato, aut pus, aut carne nata, & similibus illis ex eis
quę diximus ex modis curationis in diuisione. Et si nõ soluitur Vri-

Vrinę re-
tentio.

Cna, & uides retentionem eius esse propter Lapidem, qui iam est in collo uesicæ: tunc oportet ut sit infirmus super genua sua curuatus. Deinde componantur pedes eius super dorsum eius, et extendat uentrem suum ex superiori parte dorsi eius, & stringat infirmus anhelitum suum quantum possibile est ei. Cogitur ergo cum collo uesicæ ad expulsionem Lapidis ad posteriora: quare absoluitur Vrina. Quod si non soluitur cum eo quod diximus, et uehemens sit res super infirmum: tunc oportet ut admittes extractionem eius cum instrumento, quod nominatur siringa, cuius hæc est forma.

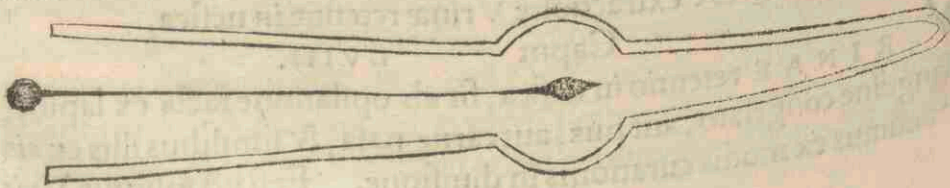
Siringa.

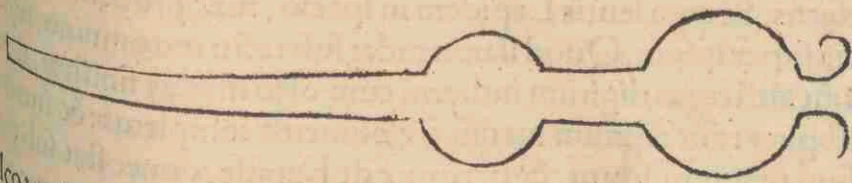
D Sit ex argento, et sit subtile, lene, concuum sicut cannula pennæ auis in subtilitate radij, longum in similitudine palmi unius & medij: cui sit cannula subtilis in capite eius. Et modus exitus Vrinae per ipsum est, ut accipias filum duplicatum, & liges in extremitate eius lanam, aut cotum, ligatura bona: & intromittas extremitatem filii in inferiori parte Siringæ: & incide cum forficibus si superfluit aliquid ex lana, uerum intromitte in cannulam cum uehementia, sicut alzer. Deinde inunge siringam cum oleo, aut cum butyro, & albugine oui: et fac sedere infirmum super sedem, & embroca uesicam, et ipsius uirgam cum oleis humidis, & oleo oliuæ, et aqua tepida. Deinde intromitte siringam in uirgam cum facilitate, donec perueniat ad radicem uirgæ. Deinde dupla ipsam superius a parte umbilici. Deinde impelle siringam intra ipsam, donec perueniat ad Vesicam, & sentiat eam infirmus iam peruenisse ad rem uacuam: & non sit hoc secundum hunc ordinem, nisi quoniam meatus, in quo uadit, est in quo est tortuositas. Deinde extende filum cum lana paulatim. Vrina enim sequetur lanam. Deinde extrahe eam, & fac currere Vrnam per uiam urinæ: & itera siringam, & non cesses facere illud, donec euacuetur uesica, & inueniat infirmus alleuiationem.

De qualitate clisterizationis uesicæ cum Clepsidra. Caput LIX.

QUANDO accidit in uesica ulcus, aut sanguis in ea congelatur, aut coartatur in ea pus, & uis distillare in eam aquas & medicinas: tunc fiat cum instrumento quod nominatur Clepsidra, & hæc est forma eius.

Est enim furda, id est, clausa. Et in eo sunt tria foramina, duo ex parte u
 na, & unum ex parte altera, sicut uides. Et locus concauus, in quo est il
 lud quod impellit, sit secundū quantitatem quod opilet ipsum sine addi
 tione, donec quando trahitur cum eo aliquid, ex humiditatibus attraha
 tur: et quando impellitur, cum eo expellatur ad longinquū: secundum
 quod facit clepsychra, qua proijcitur naphtha, id est, ignis græcus in præ
 te extremis. Cum ergo uis projicere humiditates in uesicam, intromit
 pellit ad superiora. humiditas enim trahitur in concauitatem clepsych
 dra. Deinde intromitte extremitatē eius in uirgam, secundū quod nar
 rauius in siringa. Deinde impelle humiditatē cum eo quod impellit. il
 la nāq̄ humiditas peruenit ad uesicā statim, ita qd̄ sentit eam infirmus.
 Forma clisteris subtilis quo clisterizatur uesica. Fiat ex argento, aut au

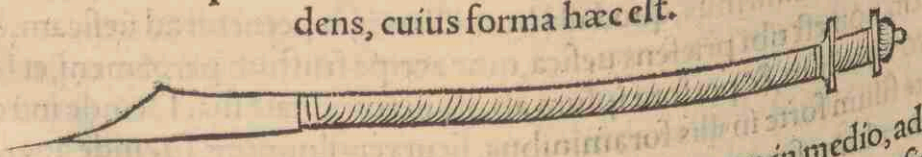
ticalco: cuius caput altius sit simile alcama paruo, & sub eo sinus inter B
 quem cadat ligamentū. Deinde accipe uesicam arietis, & pone in ea hu
 miditatem, qua uis clisterizare uesicam. Deinde liga eam inter duos si
 nus ligatura forti cum filo duplo: & calefac illam humiditatem paruo
 per super ignē. Deinde intromitte extremitatē clisteris in uirgam, post
 ea stringe manū tuam super uesicam cum humiditate strictura decenti,
 donec sentiat infirmus, quod illa humiditas iam peruenit ad uesicam. Si
 autem non est tibi præsens uesica, tunc accipe frustum pergameni, et fac
 ex eo circulum, & perfora ipsum ab omni rotūditate sua. Deinde intro
 mite filum forte in illis foraminibus, sicut reuoluuntur. Deinde aggrega
 tu circulum, sicut aggregatur alsofratu: postquam tu ponis in eo illud
 quod uis ex humiditatibus, & oleis, et aquis. Deinde liga ipsum in in
 frumento: & fac cum eo sicut fecisti cum uesica ex expressione cū ma
 nu tua, donec perueniat humiditas ad uesicam.

De extractione Lapidis. Caput LX.

I AM diximus in diuisione species Lapidis, & curatiōem eius cum
 medicinis: et dixi differentiam inter Lapidem generatum in reni
 bus, & uesica, et signa illius totius: & dixi Lapidem in quo cadit ope
 ratio cum manu & sectio: et est Lapis generatus in uesica proprie: & ille
 qui figitur in uirga: & ego sum narrans illud cum expositione manife
 sta & abbreviatione. Dico ergo, quod Lapis generatus in uesica, pluri
 mum accedit pueris. Et ex signis eius est, quod urina egreditur ex uesica
 similis aquæ in subtilitate sua: & apparet in ea harena alba, & fricat in

Lapidis se-
ctio.

C firmus uirgam suam, & laborat cū ea, et multotiens pendet. Deinde erigatur, & egreditur cum eo anus in multis eorū. Et est facilis sanatio puerorum, ex eo usquequo consequuntur quatuordecim annos. Et est difficilis in senibus. In iuuenibus autem est media, in eo quod est inter illud: & eius cuius Lapis est maior, curatio facilior: & si paruus, est econuerso illius cura. Cum ergo peruenimus ad curatiōem, quod extrahat totum stercus quod est in intestinis suis: ipsum enim quandoq; prohibet inuentionē Lapidis apud inquisitionem. Deinde accipiatur infirmus cum pedibus suis, & concutiatur, et moueatur ad inferiora: ut descendat Lapis ad profundum uesicæ, aut saliat de loco alto aliquotiens. Deinde fac eum sedere inter manus tuas præparatum, & manus eius sint sub coxis ipsius, ut fiat uesica tota decliuis ad inferiora. Deinde perquire eum, et tange eum extrinsecus. Si ergo sentis Lapidem in spacio, tunc propera statim cum sectione super ipsum. Quod si non cadat sub tactu tuo omnino, tunc oportet ut abstergas digitum indicem cum oleo manus sinistrae, si infirmus est puer: aut digitum mediū si est iuuenis completus: & intromittas ipsum in anum suum, & perquire de Lapide, donec stat sub digito tuo: & conuerte eum paulatim ad collum uesicæ. Deinde preme super ipsum cum digito tuo, et impelle ipsum ad exteriora aduersus locum, cuius sectionem uis: & præcipe ministro, ut premat uesicam manu sua, & præcipe aliū ministro, ut extendat testiculos manu sua dextra ad superiora: & alia manu sua, ut remoueat cutem, quæ est sub testiculis in parte a loco in quo est sectio. Deinde intromitte Spatumile incisedens, cuius forma hæc est.

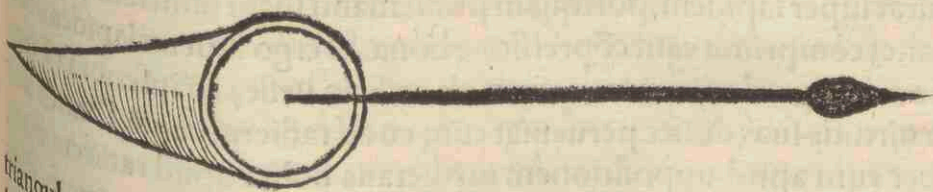

Lapidum
uarietas.

Et finde in eo quod est inter anum & testiculos, et non in medio, ad latum natis sinistrae: & sit sectio super ipsum lapidem, & digitus tuus sit in ano: & fiat sectio transuersa, ut sit sectio exterius ampla, & interius stricta, secundū quantitatem quod sit possibile egressio Lapidis ex ea non maior. fortasse enim comprimit digitus, qui est in ano Lapidem apud sectionem, et egredit absq; difficultate. Et scias, quod ex Lapide est cui sunt anguli & margines, quare fit difficilis exitus eius propter illud. Et ex eo est lenis, similis glandulæ, et rotundus: & sit facilis egressus eius. Et eratur ita, tunc oportet ut ingenies super ipsum: aut stringas super eum cum gesti decenter, cuius extremitas sit sicut Luna, quæ stringat super Lapidem, & non euadat ab ea: aut ut intromittas sub eo instrumentum subtile, curuatae extremitatis. Si autem non potes super eum, tunc amplifica foramen parumper. Quod si uincit te aliquid ex sanguine, absce-

de ipsum cum zegi. Si uero lapis est plus quam unus, tunc impelle in **A**
 primis magnum ad os uesicæ. Deinde incide super ipsum. Postea im-
 pelle paruum post illud: & similiter fac si sunt plures duobus. Quod
 si magnus est ualde, tunc ignorãtia est ut seces super ipsum sectione ma-
 gna. Quoniam accidit infirmo una duarum rerum, aut ut moriatur, aut
 accidit ei distillatio urinæ assidua: propterea, quia non consolidatur lo-
 cus omnino. Verum administra expulsionem eius, donec egrediatur:
 aut ingenia in fractura eius cum forficibus, donec extrahas eum frustra-
 tim. Cum ergo compleueris operationem tuam, tunc imple uulnus
 chure, & aloë, et sanguine dracõis: et stringe ipsum, et pone super ipsum
 pannum infusum oleo & uino, aut oleo rosato, & aqua frigida: ut sede-
 tur apostema calidum. Deinde resupina infirmum super collum suum,
 & non soluas ligamentum, usq; ad diem tertium. Cum ergo solueris i-
 plum, embroca locum cum aqua, & oleo multo. Deinde cura ipsum
 cum unguento dyafinicon, & unguento basilicon, donec sanetur.
 Si autem accidit in uulnere apostema calidum additum, & corro-
 sio, & illi similia: sicut si congeletur sanguis in uesica, & prohibeatur ex-
 itus urinæ: & cognoscitur illud ex egressione sanguinis cum urina. In-
 mitte ergo digitum tuum in uulnus, & extrahe illum sanguinem. **B**
 Nam si remanet, prouocat ad corruptionem uesicæ, & putrefactionem
 eius. Deinde ablue uulnus cum aceto, & aqua, & sale: & oppone omni-
 speciei cum eo quod conuenit ex curatione, usquequo sanetur. Et oportet
 in horis curationis totius, ut liges duas coxas, et aggregates, causa me-
 dicinarum quæ ponuntur super locum. Quod si lapis est paruus, et sit in
 meatu uirgæ, et figitur in eo, & prohibet urinæ exitus: tunc cura ipsum
 cum eo quod narro antequam peruenias ad sectionem. multotiens enim
 a sectione excusaris per hanc curationem. iam enim probaui illud. Et est,
 ut accipias Perforatorium ex ferro alferico, cuius hæc est forma,

Cura post se-
 ctionem.

Perforato-
 rium.

triangulatae extremitatis, acutum, fixum in ligno. Deinde accipe filum, &
 liga cum eo uirgam sub lapide ut non redeat ad uesicam. Deinde intro-
 mitte ferrum perforans in uirgam cum facilitate, donec perueniat Perfo-
 ratorium ad ipsum lapidem: et reuolue Perforatorium manu tua in ipso la-
 pide paulatim: & coneris perforationem eius, donec facias ipsum pene-
 trare a parte altera. urina namq; absoluitur statim. Deinde preme manum
 tuam super illud quod remansit ex lapide ab exteriori parte uirgæ. ipse
 enim frangitur, & egreditur cum urina, et sanatur infirmus. Si autem
 non præparatur tibi hæc curatio, propter aliquid quod prohibet ab il-

Clo: tunc liga filum sub lapide, & filum aliud supra lapidem. Deinde seca super lapidem in ipsa uirga inter duas ligaturas. Deinde extrahe ipsum. Postea solue ligamentum, & mundifica sanguinem congelatum, qui fit in uulnere. Et non est necessarium ligamentum fili sub lapide, nisi ut non redeat ad uesicam: & ligamentum aliud desuper, nisi ut quando soluitur filum post egressionem lapidis, redeat cutis ad locum suum, & cooperiat uulnus: & propter illud necesse est tibi illud quando ligas filum superius, ut eleues cutem ad superiora, ut redeat apud complementum uulni, & cooperiat uulnus, sicut diximus.

P De extractione Lapidis mulierum.
Caput LXI.

Lapis mulieris
difficiliter
curatur.

PARVM generatur Lapis in mulieribus. Si autē accidat alicui earū lapis, tunc difficilis est curatio, & prohibetur propter modos multos. Unus eorū est: quod mulier fortasse est uirgo. Et secundus est, quia tu non inuenis mulierem quæ detegat seipsam medico, quando est casta, aut ex habentibus maritos. Tertius est, quia tu non inuenis mulierem bene scientē hanc artem, præcipue operationem cū manu. Et quartus est longinquitas a loco lapidis: quare indiget sectione profunda, & in illo est timor. Quod si necessitas prouocat ad illud, tunc oportet ut accipias mulierē medicam, bene scientem: et parū inuenitur. Si uero priuata ris ea, tunc quere medicū castum, subtilem, et præsentam mulierē obstetricem bene doctam in re mulierū, aut mulierē quæ in hac arte innuit præsentem artis: fac ergo eam præsentem, et præcipue ei, ut faciat totū quod præcipis ei ex inquisitione super lapidem. In primis quod est, ut aspiciat si mulier est uirgo: tūc oportet ut intromittat digitū in anum eius, & quærat lapidem. Si ergo inuenit ipsum, cōartet eum sub digito suo, & tunc præcipe obstetrici, ut intromittat digitum suū in uuluum infirmæ, et inquirat super lapidem, postquam ponit manū suam sinistram super uesicam, et comprimit eam cōpressionē bona. Si ergo inuenit lapidem, tunc oportet ut gradatim moueat eum ab orificio uesicæ ad inferiora cū summa uirtutis suæ, donec perueniat cum eo ad radicem coxæ. Deinde secet super eum apud oppositionem medietatis uuluae apud radicem coxæ, ex quacuncq; parte præparatur ei, & sentit lapidem in illa parte: & digitus eius non remoueat a lapide, cōartans sub eo: & sit sectio parua in primis. Deinde intromittat radium super illam sectionem. Si ergo sentit lapidem, tunc addat in sectionem secūdum quantitātē proportionatam quod lapis egreditur ab ea. Et scias, quod species lapidis sunt multæ. Ex his enim est paruus, & magnus, lenis & asper, longus, & rotundus habens ramos. Scias ergo species eius, ut significetur tibi per hoc super illud quod uis. Si ergo uincit te sanguis, tunc adde in loco zegeritum, & tene ipsum hora una, donec abscindatur sanguis. Deinde redi

ad operationem tuam, donec egrediatur lapis: & fac, ut præpares te-
cum ex instrumentis, quæ dixi in extractione lapidis in uiris, ut adiuue-
ris per ea in operatione tua. Quod si uincit te fluxus sanguinis, & scis
quod expulsio sanguinis est ex arteria quæ incisa est: tunc pone pulue-
rem super locum, et stringe eum cum puluillis strictura decenti: et non
mutes illud: & dimitte lapidem, et nō extrahas ipsum. fortasse enim mo-
tetur mulier infirma. Deinde cura uulnus. Cum ergo sedatur acuitas
sanguinis post dies, & putrefit locus, tunc redi ad operationem tuam,
donec egrediatur lapis.

¶ De sectione super Herniam aquosam.

Caput LXII.

RAMEX aquosa non est, nisi aggregatio humiditatis in sifac
albo, quod est sub cute testiculi continente ouum: & nominatur sifac.
Et quandoq; est in panniculo proprio sibi, quem præparauit ei natura
in parte oui, donec putetur: quod est ouum aliud, et est cutis testiculi in-
ter sifac album, quod diximus: & nō fit illud nisi raro. Et generatio quæ
dem huius ramicis, est ex debilitate quæ accidit testiculis: quare effundit-
tur ad eos hæc materia. Et quandoq; accidit ex percussione super testi-
culos. Et hæc humiditas est habens colores multos. Aut enim est color
eius decliuus ad citrinitatem, aut est sanguineus rubeus, aut feculentus,
niger, aut est aquosus albus, & est illud quod est plus. Et signa quibus
scimus ubi sit aggregatio aquæ, sunt ista. Nam si est in sifac albo quod di-
ximus, tunc apostema est rotundum ad longitudinem parumper sicut
figura oui: & non apparet testiculus, quoniam humiditas continet eum
ab omni parte. Et si est humiditas in panniculo proprio sibi, tunc apo-
stema est rotundum cum parte oui, & propter hoc extimat homo: quia
est ouū aliud. Et si humiditas est inter cutem testiculorū et sifac album,
tunc cadit sub sensu. Quando ergo uis cognitiōem coloris humiditatis,
tunc experire colorem humiditatis in apostemate cum Intromissio quæ
dato, cuius forma præcessit. Secundum illud ergo quod egreditur in
uestigio Intromissi, iudica de illo quod est inter ipsum. Cum ergo ue-
rimus ad curationem cum ferro, tunc oportet ut præcipias infirmo, ut
phlebotometur si possibile est ei illud, & uides corpus eius plenū. De-
inde resupinetur super dorsum suum super rem altam parum, & pone
sub eo pannos multos. Deinde sede tu super sinistram eius, & præcipe
ministro, ut sedeat a dextra eius, qui extendat uirgam eius ad unū duo-
rum laterum cutis testiculorum, & ad partem mirach uentris. Deinde
accipe spatumile latum, & seca cutem testiculorum ex medio per longi-
tudinem, usq; prope pectinem: & fiat sectio secundum rectitudinem æ-
quedistantis lineæ quæ diuidit cutem testiculorū, donec perueniat ad
sifac album comprehendens: & excoria ipsum & obserua, uel caue ex

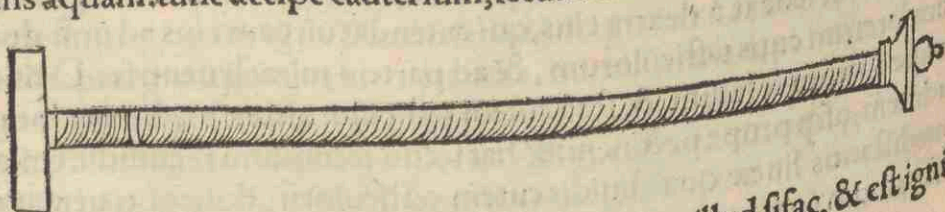
Ramex
aquosa.

B

C hoc, ut feces ipsum: & sit excoriatio tua qua ipsum excorias, ex parte quæ suspenditur cum ovo plus: & subtiliter scrutare cum excoriatione secundum quantitatem quod tibi possibile est. Deinde perfora sifac plenum aqua perforatione ampla, & extrahe totam aquam. Deinde de separa inter duo labia sectionis cum uncinis, & extende sifac ad superiora, & non tangas cutem testiculorum comprehendentem: et incide de sifac qualitercunq; est possibile tibi incidere ipsum, aut cum totalitate sua, aut frustra, præcipue latus eius subtile. Nam si tu non exquisite perscrutaris, in incisione eius non fit securitas, quin aqua redeat. Si autem procedit ouum exterius a cute sua in hora operationis tuæ: tunc quando compleueris sectionem sifac, reduc ipsum. Deinde aggrega duo labia cutis testiculorum cum futura. Deinde cura ipsum sicut reliqua uulnera, donec sanetur. Quod si inuenis ouum corruptum ex nigredine alia, tunc oportet ut liges uasa, quæ sunt suspensorium, timens fluxum sanguinis. Deinde abscinde testiculum cum suspensorio, & extrahe ouum: postea cura illud cum eo quod diximus. Si uero aqua est aggregata in duabus partibus, tunc scias quia sunt duæ ramices: seca ergo partem aliam secundum quod fecisti in altera æqualiter. Et si æquatur tibi, ut sit operatio una, tunc fac: deinde absterge sanguinem. Et introduce foris lanam aliam quam submersisti in uino & oleo, & expande eam super duos testiculos, et mirach uentris: & pone desuper pannos duplicatos, et sunt puluilli: & liga eos desuper cum ligamento, quod est habens sex secundum hanc formam.

Deinde sumantur duo panni, et suantur, & impleantur lana carminata, secundum hanc similitudinem: et fiant extremitates quibus premitur ex coto, aut lana humida: et aggregentur cum strictura in lumbari bracharum: et una extremitatem accipiat super anum usque ad dorsum, et secunda accipiat ad partem pectinis: & duæ extremitates super duas coxas inferius, & duæ extremitates alia super duo inguina, et aggregetur strictura tota in lumbari bracharum. Et, quandoque artificialiter medicatur hæc raux cum cauterio loco sectionis cum ferro: & est, ut accipias cauterium cultellare subtile, & feces cum eo cutem testiculorum: et est ignitum, secundum quod narrauimus: donec quando detegitur sifac album, sentiens aquam: tunc accipe cauterium, secundum hanc formam.

Assimilatur literæ græcæ. Deinde perfora cum eo illud sifac, & est ignitum

tum, donec egrediatur humiditas tota. Deinde extende sifac cum unci-
 nis, & excoria cum cauterio subtili ignito, & incide ipsum secundum
 quod possibile est tibi, donec eradices totum eius. Et caue ex ouo, ne tan-
 gat ipsum ignis. Et scias, quod hæc operatio est saluor, & longinquior
 a fluxu sanguinis, & melior quam operatio cum sectione. Si uero con-
 trarietatem tibi facit in hora sectionis, aut in hora cauterij apostema ca-
 lidum, aut fluxus sanguinis, aut aliquid aliud: tunc oportet ut cures quod
 contrarietatem tibi facit ex illo cum curatione quæ conuenit ei, secundum
 quod præmissum est. Si autem infirmus est timidus, & non expectat
 super hanc operationem, propter horribilitatem suam: tunc administra
 perforationem secundum quod ego narro illud: & est. Quando certifica-
 tur tibi apud te per illud quod diximus de significationibus, quod ramex
 est aquosa: tunc oportet quod facias sedere infirmum super sedem eleuatam.
 Deinde perfora apostema in inferiori parte sui cum spatium lato: & po-
 ne perforationem secundum longitudinem corporis, et sit apertio ampla,
 donec currat aqua tota. Deinde pone super locum cotum, & liga ipsum,
 & dimitte ipsum ut currat residuum aquæ: deinde cura ipsum, donec sa-
 neur uulnus. Si autem contrarietas sit egressioni aquæ in hora qua per-
 foras ipsam: & non sit illud nisi propterea, quia panniculus albus con-
 trarietatem facit in orificio uulneris, et prohibet exitum aquæ: tunc oportet
 ut intromittas pennam in uulnus, aut instrumentum cum quo extrahi-
 tur aqua hydropicorum, cuius forma præcessit: aut adde in operatione
 uulneris parum per. Et scias, quod aqua redit, & aggregatur post sex men-
 ses, aut circiter eos. Cum ergo aggregatur, tunc perforetur secundum eun-
 dem modum, & pertransibit infirmus dies suos.

Cura perfora-
tionis.

B

De cura Ramicis carnosæ. Caput LXIII.

S C I A S, quod in sectione super hanc Ramicem, est ex timore per-
 ducere ad perniciem in pluribus dispositionibus. Quapropter uide-
 retur mihi eius dimissio saluari ex ea. Et ego sum rememorans operati-
 onem in ea, & species apostematis. Dico ergo, quod accidunt apostema-
 ta multa in corporibus, ex quibus componuntur testiculi: et fit illud ex
 causis multis, scilicet. Aut ex superfluitate acuta, uel acri, que effunditur
 ad testiculos. Aut ex percussione. Et est color apostematis secundum col-
 lorem corporis, & non inuenitur ei dolor: et est apostema gratie. Et for-
 tasse est apostema lapideum, cuius color est fuscus, & non est sensus ei.
 Et quandoque fit ex nodatione arteriarum, & inflatione earum: sicut iam
 præcessit eius rememoratio: aut ex inflatione uenarum. Quod ergo
 est ex eis ex inflatione arteriarum, cognoscitur per dispositionem aposte-
 matis, quando comprimis ipsum digitis tuis. Et non oportet ut tangas
 ipsum prorsus. Illud uero quod fit ex inflatione uenarum, non dispergi-
 tur ex eo aliquid apud compressionem cum digitis. Et iam possibile est,
 quod super hanc speciem fiat sectio, & super reliquas carnes: & est, ut

E feces cutem testiculorum. Deinde extende ouum ad fursum, & extrahe ipsum cum sifach albo: & libera suspensorium ex uasis, et liga uasa: & incide suspensorium postquam tu liberas ipsum ab omni parte ex partibus oui. Si ergo ouū consolidatū est cum illis carnibus natis, tunc oportet ut attrahas ouum, & incidas ipsum. Et si adhærentia est inter aliquid ex siphaket, aut in eo quod est inter uasa: tunc oportet ut liberares totam illam adhærentiam, & incidas eam incisione rotunda. Si autem est natis uitas carnis in loco adhærentiæ quæ est retro: tunc oportet ut incidas totum eius, & extrahas ouum, sicut diximus. Cum ergo completur operatio tua, tunc imple uulnus in lana infusa in oleo rosato, & uino: deinde de cura ipsum cum reliqua curatione, donec sanetur.

¶ De cura Ramicis, quæ est cum Vite.

Caput

LXIII.

Vitis.

VITIS est apostema inuolutum quadam inuolutione, simile botro, cum mollificatione testiculorum: & fit difficilis super infirmum motus & exercitium, et deambulatio. Et in curatione huius ægritudinis est ex timore, propter illud cuius præcessit rememoratio. Verum oportet, ut dicamus operationem in ea secundū quod fecerunt primi. Deinde ergo, quod oportet ut facias sedere infirmū super sedem eleuatā. Deinde impelle suspensoriū testiculorum ad inferiora. Deinde tene cutem testiculorū cum digitis tuis, cum uasis quæ sunt propinqua uirgæ: & teneat ea minister alius, et extendat ea extensione uehementi. Deinde incide cum spatumili lato acuto sectione transuersa in directo uasorū, donec detegatur uasa. Deinde excoria ab omni parte, sicut diximus tibi in extractione Arteriarū quæ sunt in temporibus. Postea fige in eis acū in qua sit filum duplū, et liga ipsum in primo locorū quibus accidunt Vites: et liga ipsum iterū in ultimo eorū. Deinde seca ea in mediā sectione recta secundū longitudinē corporis, et extrahe quod aggregatur ex humiditatibus seculētis corruptis. Deinde cura uulnus cū curatione reliquorum uulnerū, in quibus uis generari saniem, ut cadant uasa quæ nutriunt unum testiculorū. non est enim malū per illud. Si autē accidat Vitis omnibus uasis, tunc oportet ut extrahantur propter hoc testiculi cum cat, uel arefcat, & non sit iuuamentum cum eis.

¶ De cura Ramicis intestinalis.

Caput LXV.

EVENTVS huius Ramicis est ex sectione, quæ accidit in sifach extenso super uentrē in parte inguinū ex mirach uentris. Quare descendunt intestina ex illa Ruptura ad unū * testiculorū. Et hæc Ruptura est aut ex sifach, aut extensione eius. Et accidunt istæ duæ species ex caussis multis. Aut ex percussione. Aut saltu. Aut clamore. Aut elevatione rei grauis, et similibus. Et signum, quando est ex extensione sifach,

Alias * intestinalium.

est, quod accidit paulatim in tempore longo, & non accidit subito: et est apostema æquale uersus profundū: propterea, quod sifach cōprimit intestinū. Et signum eius quando est ex sectione sifach, quia facit accidere ex principio sui dolorem uehementē subito: et est apostema diuersum, apprensus sub cute propinque: & illud est propter exitū intestini, et cursum eius ad exteriora sifach. Et quandoq; egreditur cum intestino zirbum: et nominat hęc Ramex intestinalis, et zirbia: et quandoq; fit cum uentositate. Et quādoq; currit in intestinū stercus, et retinetur illic: & est cum eo pernicies infirmi: quoniā facit accidere dolorem prauū, et præcipue quando premitur. Et in curatione specierū ægritudinis huius cum ferro est timor: quare oportet ut caueatur casus in ea. Et modus operationis est, ut præcipias infirmo, ut reducat intestinū manu sua ad interiora concauitatis suæ, si obedit reitui. Deinde resupinetur super collū suum inter manus tuas: et eleua crura eius. Deinde extende cutem quæ sequitur cutem ad superiora, & seca cutem testicularū totam per longitudinem. Deinde fige in duobus labijs sectionis uncinos, secundū quantitatem, quod sit possibile, ut egrediatur ex ea ouum. Deinde excoria siphach, et quæ sunt sub cute testicularum, donec quando deregitur sifach album, durum ab omni parte: tunc intromitte digitum tuum indicem in eo quod sequitur testiculum, in eo quod est inter siphach album, quod est sub cute oui, & inter sifach secundum, & absolue cum eo adhaerentiam quæ est in posteriori parte oui. Deinde moue cum manu dextra ad interiora cutem testicularum: & cum hoc extende sifach album ad sursum, cum manu sinistra: & eleua ouum cum sifach ad partem sectionis: & præcipe ministro, ut extendat ouum ad sursum: & tu solue adhaerentiam, quæ est retro solutione completa. Et quære digitis tuis, ut non sit aliquid illic ex intestino inuoluto in sifach albo duro. Si autem inuenis ex eo aliquid: tunc impelle ipsum ad uentrem inferius. Deinde accipe acum, in qua sit filum grossum, factum licinium ex decem filis: & intromitte ipsam apud postremū sifach, id est, tunicæ, quod est sub cute testicularum quæ sequitur sectionem: deinde incide extremitates quæ emittunt ex filo, donec sint quatuor fila. Deinde compone quædam eorum super quædam cum figura quæ sit in modo crucis: & liga cum eis alsi sifach, de quo diximus, quia est sub cute testicularum ligamento uentrem, donec non possit aliquid ex uasis, quæ nutriunt eos mittere ad eos aliquid: ut non accidat inde apostema calidum. Et pone iterum ligamentum secundum extra ligamentum primum, longinquum ab eo minus duobus digitis. Et post ista duo ligamenta dimitte ex sifach, quod est sub cute testicularum, quantitatem magnitudinis digiti: & incide reliquum totum secundum rotunditatem, & aufer ex eo ouum. Deinde seca in inferiori parte cutis testicularum sectio

Ramex intestinalis.

B

Cne, ex qua currit sanguis, & sanies: sicut narrauimus in eo quod premiffum est. Deinde administra lanam submersam in oleo, & pone in uulnere: & administra ligamentum quod narrauimus. Et quandoq; cauterizatur sifach albū quod diximus, post incisionem eius timendo de fluxu sanguinis. multotiens enim accidit illud. Et dimitte ligamentū, donec cadat per se. Si autem tardatur casus eius, tunc embrocetur cum aqua calida: & pone super ipsum illud quod diximus, donec cadat. Deinde cura uulnus cum reliqua curatione uulnerum, donec curetur.

I **¶ De Ramice uentosa. Caput LXVI.**
 IN HAC Ramice non uidi aliquem qui ausus fuerit super curationem eius cum ferro. Et primi quidem dixerunt, quod fit sic ut narrauimus in Ramice quę est cum Vite. Quod est, ut liges uasa post sectionem super ea cum facilitate inferius: deinde seca in medio, & cura postremo cū eo quod aperit ipsum, donec cadant uasa: & cura uulnus, secundum quod diximus, donec sanetur.

Q **¶ De disruptione quę fit in inguinibus. Caput LXVII.**
 QUANDO accidit Ruptura in inguinibus, sicut diximus, & eminent locus, et non descendit ad testiculos aliquid ex intestinis: & si descendit, est illud parum, et redit in omnibus horis: uerum si prolongatur cū ea tempus, additur fissura in sifach, donec descendūt intestina in sifach. Et accidit illud ex extensione sifach, quod est in inguinibus, sicut diximus. Quod est, quia extendit sifach: deinde mollificatur, & apostematur locus, et eminent. Et cura eius est cum cauterio, sicut præcessit eius narratio. Et quandoq; curatur cū ferro, secundū hunc modum: & est, ut iaceat infirmus super dorsum suū inter manus tuas. Deinde seca locum Rupturę apostematū et eminentē, sectione per latitudinem, secundū quantitatem triū digitorum. Deinde stringe alisak et, quę sunt sub cute, donec quando detegit sifach albū, quod est sub cute quę sequit ipsum. Tunc accipe radiū, et pone ipsum super locū eminentem ex sifach, & preme ipsum ad profundum uentris. Deinde sue duo loca eminentia super extremitatem radij ex sifach, et annecte cū sutura unum eorū cum altero: deinde extrahe extremitatem radij. Et non incidas alisach omnino, neq; tendas ouū, neq; aliud, sicut feci te scire in curatione ramicis intestinalis. Deinde cura illud curatione uulnerū. Cum ergo incidis fila, mūdifica illud, & restaura uulnus, donec consolidetur. Sifach enim contrahitur, & non additur eminentia Rupturę. Et cauterium est melius in hoc loco: quoniam est propinquius ad salutem.

M **¶ De mollificatione cutis testicularum. Caput LXVIII.**
 MULTOTIENS mollificatur cutis testicularum in quibusdam hominibus, propter quod mollificantur carnes quę sunt inter

ca, & scedatur aspectus eius. Ergo necesse est ei qui rogatur in curatio-
ne eius, ut faciat iacere infirmum super dorsum suum, & incidat totam
cutem que mollificata est super cutem naturalem. Deinde aggreget duo
labia cum futura: & si uis, sue in primis superfluitatem cutis mollificatae
tribus futuris, aut quatuor, & firma futuram. Deinde incide inter futu-
turas. Deinde cura curatione reliquorum uulnerum,
usquequo sanetur, & cadant fila.

C De Castratione. Caput LXIX.

S C I A S, quod Castratio in lege nostra excōmunicata est: & pro-
pter illud liceret mihi, ut nō rememorarer eius in libro meo isto: &
non est necessaria rememoratio eius, nisi propter duos modos. Quorū
unus est, ut sit illud in scientia medici quando interrogatur de ea: & ut
sciat curationem eius cui accidit. Et modus alter est, quod nos multoti-
ens indigemus castratione quorūdam animalū, propter iuuamenta no-
stra per illud. sicut arietum, hyrcorum, et gattorum, & similium ex ani-
malibus. Dico ergo, quod Castratio fit secundum duos modos. Aut
per attritionem. Aut per fissuram, & sectionem. In illa autem que fit per
attritionem, uia operationis est: quod nos faciamus sedere animal in a-
qua calida, donec mollificentur testiculi eius, et leniantur, & pendeant:
deinde attere eos manu tua, donec resoluantur et non appareant sub ta-
tu. In castratione autem per fissuram & sectionem, oportet ut tene-
as animal, & premas cutem testiculorum eius cum manu sinistra. Deins-
de liga suspensoriū, et seca super omne ouum sectione una, donec quan-
& procedūt duo oua: tunc incide ea postquam excoriaueris utrumq;, &
& non dimittas super ea ex sisaket aliquid præter sisac subtile, quod est
super uasa. Et iste modus castrationis est melior eo qui fit per attritionē:
quoniam attritio fortasse relinquit aliquid ex testiculis, quare desiderat
animal coitum. Deinde cura uulnus, donec sanetur.

Ecce Autorē
sectę hebraicę

Castratio.

B

C De cura Hermafroditæ duorum modorum.

Caput LXX.

H E R M A F R O D I T A ex uiris est secundum duos mo-
dos. Unus eorum est, quia apparet in eo quod sequitur spacium, aut in
cute testiculorum, in eo quod est inter duos testiculos, figura quasi uul-
ua mulieris, in qua sunt pili: & quandoq; currit urina ex eo quod est in
cute testiculorū. In mulieribus autē est species una, et est uulua mulieris
super pectinem sicut testiculi uiri parui omnino, eminentes ad exteriorē
ra: quorum unus est sicut priapus uiri, & duo sicut duo testiculi. Et cu-
ratio trium specierum, duarum ex uiris, et speciei unius ex mulieribus,
est: quia oportet ut incidas carnes additas, donec effugiat impressio ea-
rum. Deinde cura eas curatione reliquorum uulnerum. In specie autē
in secunda uirorum, ex qua egreditur urina, quæ est in cute testicu-

C lorum, non est operatio, neq; est eius curatio omnino.

T De incisione Tentiginis, & carnis eminentis in uuluis mulierum. Caput LXXI.

Aegritudo
caudata.

TENTIGO fortasse additur super rem naturalem, donec feceratur & turpis fit aspectus eius: et quandoq; magnificat in quibusdam mulieribus adeo, donec expanditur sicut in uiris, et peruenit usq; ad coitum. Oportet ergo ut teneas superfluitatem Tentiginis manu, aut cum uncinio, & incidas: et non ultimes in incisione, praecipue in profundo radicis: ut non accidat fluxus sanguinis. Deinde cura ipsam curatioe uulnerum, donec sanetur. Caro autem orta, est caro quae nascitur in orificio matricis, donec impleat ipsum: & fortasse egreditur ad exteriora secundum similitudinē caudae: & propter illud quidam primi nomināt aegritudinē caudatam. Oportet ergo ut incidamus eam sicut incidimus Tentiginem, & curemus eam, donec sanetur.

A De cura Alratice, quae est uulua mulieris non perforata. Caput LXXII.

Alratice.

ALRATICA est, ut sit uulua mulieris non perforata, aut sit foramen paruum. Et est aut naturalis, aut accidentalis. Accidentalis est ex aegritudine quae praecessit: & ipsa quidem fit aut ex carne nata addita, aut sisach subtili, aut spisso: & fit aut in profundo matricis, aut in lateribus eius, aut in superiore ipsius, aut inferiori eius: & prohibet a coitu & impregnatione, & partu, & fortasse prohibet menstrua. Et cognitio illius fit per aspectum obstetricis, si opilatio est appars propinqua. Si autem non est appars, tunc quare eam digitis tuis, aut cum radio. Si autem opilatio est ex sisach subtili, et est propinqua duobus labijs: tunc propera, et disrumpe ipsam. Et est, ut ponas super duo labia puluillos. Deinde pone indices tuos duarum manuum simul, & mulier sit super dorsum suum expansis cruribus suis. Deinde extende duo labia cum fortitudine, donec disrumpatur sisach subtile, & aperiat opilatio. Deinde accipe lanam, & imbibe eam in oleo, & pone ipsam super locum: & coeat mulier omni die, ut non consolidetur locus uice alia. Si autem sisach est grossum, spissum: tunc oportet ut feceris ipsum cum spatumili lato simili folio myrti. Si autem opilatio est ex carne nata, tunc suspende eam cum uncinis, & incide eam: et sint te acacia, & sanguis draconis, & thus aggregatū cum albugine oui. Deinde administra cannulā ex plumbo amplā, ut non consolidetur uulnus uelociter, teneat eam diebus aliq; et administra liciniū ex lino sicco, deinde curet reliqua curatione, donec sanetur. Et quandoq; nascit in matrice natiuitas carniū aliarum: oportet ergo ut incidant secundū hunc mo-

dum: dum non est apostema cancerosum. apostemati enim canceroso **A**
quod est in matrice, non fiat contrarietas cum ferro omnino.

C De cura hemorroidaū, Athehelil, et Bothor rubeæ
in uuluis mulierū. Caput LXXIII.

H E M O R R O I D E S quidem sunt apertio orificiorum ue
tur hemorroides, donec currit ex eis sanguis multus assidue. Cum ergo antiquan
signa ipsarū: et dicam hic quæ ex eis recipiunt curationem, & quæ non.
Dico ergo, quod hemorroides quæ sunt in orificio matricis, & nō ap
parent sensui: tunc non est ei curatio cum ferro. Quæ autē ex eis sunt in
orificio matricis super quas cadit sensus, sunt quæ curant. Oportet er
go ut intromittas mulierē in domū frigidam. Deinde extende athehelil
cum forcibus, aut cum panno aspero, & incide eas ex radicibus suis.
Deinde pulueriza super eas apud fluxum sanguinis ex uno puluerum
bus, & similia eis. Deinde impellat pedes eius ad parietem hora una.
Postea depone eam in aquam frigidam. Quod si perseverat fluxus
sanguinis: tunc fac eam sedere in decoctione sumach, & corticum gra
natorum, et gallarū, & similium. Deinde accipe farinam hordei, et con
fice eam cum melle & aceto, & fac emplastrum cum eo super dorsum
eius. Si ergo abscinditur sanguis cum eo, bonum est: & si non, fac adhæ
re dorso uentosas, et mammillis, absq; scarificatione. Deinde accipe la
nam, & submerge in succo tarathit, aut succo arnoglossæ, aut succo ra
morum alaulat, id est, aglanter, uino pontico, et fac adhærere loeo. Cum
ergo quiescit apostema, tunc cura locum cum unguētis, donec sanetur.
Albarth uero rubeum est simile capitibus alhaasse, & est asperi aspe
tus. Oportet ergo ut incidas quod apparet ex eo, secundum quod dixi
in thelil æqualiter: et cura ipsum, donec sanetur.

C De perforatione Exituræ quæ accidit in ma
trice. Caput LXXIIII.

A C C I D V N T in matrīce species multæ apostematum. sicut
cancer, et apostema lapideum, & ulcera, et adubelati, et alekilati, id est,
herpes, æstiomemus, & fistulæ, & hemorroides, & ragadiæ, & thelil, &
apostema calidum. Et ego quidem iam dixi omnes has ægritudines &
species earum, & signa ipsarum, & earum curationes in diuisione: ne
esse est ut dicam in hoc tractatu apostema calidum quod accidit in ma
trice, quando est ex apostematibus quæ colligunt saniem, & uis scire
qualiter fit eius apertio cum ferro. Oportet ergo ut consideres. Tunc si
dolor apostematis in incæptione sua est acutus cum percussione sua, &
flamma, et febre: et uides ipsum rubere: si cadit super ipsum sensus, tunc
non properes cum perforatione eius: & cura ipsum cum eo eo quod iu

Apostemata
Matricis.

Cuat super maturationem, donec quando quiescat acuitas accidentium. Tunc oportet ut facias sedere mulierem super sedem quæ habeat duo sedilia, & reclinetur, uel appodietur super dorsum suum, & aggreget pedes suos ad partem inferiorē uentris: & sint coxæ eius expansæ, et ponat brachia sua sub genibus suis, & liget utraq; ligamento conueniente ad illud. Deinde sedeat obstetrix a latere dextro, & administra instrumentum quo aperitur orificium matricis. Cuius forma uenit in eis quæ sunt post. Et oportet quando uis administrare hoc instrumentum, ut frigas cum Radio profundum matricis mulieris: ut non sit illud quod ingreditur ex instrumento plus, quam profundum matricis, & lædat infirmam. Si autem fuerit instrumentū magis quam profundum, tunc oportet ut ponas puluillos super tecturam profundi matricis: ut prohibeatur introitus instrumenti totius in profundum matricis: & oportet ut ponat uertiginem, quæ currit in instrumento, ex latere superiore: & ut teneat instrumentum, & ut reuoluat minister uertiginem, donec aperiat profundum matricis. Cum ergo apparet Exitura, & tangitur manu, et est lenis & mollis: tunc oportet ut seces ipsam apud caput suum cum spatumili lato. Cum ergo euacuatur sanies, tunc oportet ut ponas in uulnus licinium submersum in oleo rosaceo: aut oleo uiridi, in quo sit quedam stipticitas: & pone licinium, et extrahe sectionem in profundum matricis. Et pone exterius super matricem, & super pectinem lanam mundam submersam in aqua, in qua bullitæ sunt maluæ. Deinde curatur post duos dies cum unguento quod conuenit ad illud, donec sanetur. Et quandoq; abluitur matrix & uulnus, ita quod clisterizatur cum aqua & melle: deinde cum aqua in qua bullita est radix lilij, aut aristolochia longa: deinde redeat ad unguentū. Quod si uulnus absconditum fuerit interius in matrice, tunc oportet ut prohibearis ex curatione eius cum ferro, imo cura ipsum cum eo quod diximus in diuisione.

¶ Doctrinæ Obstetricum, qualiter medicentur embriones uiui, secundum figuram non naturalem egressi.

Caput xxv.

Signa partus naturalis.

NECESSÉ est Obstetrici, ut cognoscat in primis figuram partus naturalis. Ex signis ergo eius est, quod quando uides mulierem comprimi ad inferiora, & desiderat odorare aërem, et alleuiatur super eam quod super ipsam est de partu, et festinat exitus embrionis: tunc scias quod iste partus est secundum figuram naturalem, & est exitus eius super caput suum, et secundum eum: aut suspensa, uel pendens ex umbilico. Cum ergo uides hæc signa, tunc oportet ut comprimatur uenter eius, ut descendat embrio uelociter. Nam quando descendit super caput suum, descendit secundum eum, & mundatur ex illis superfluitatibus mundificatione bona. Qui autem est præter hunc partum, est innaturalis, illaudabilis. Quoniam quandoq; egreditur foetus super pedes suos,

& egreditur corpus eius ante caput ipsius, & pedes eius, et manus eius una, aut pes eius unus: aut egreditur caput eius & manus eius: aut egreditur uentrius: & fortasse conuertitur super collum suum, & similia ex figuris illaudabilibus. Necesse est ergo Obstetrici, ut sit prudens, subtilis in istis rebus omnibus, & caueat sibi ab errore & decæptione: et ego sum ostendens omnem figuram ex eis, & qualiter est ingenium in ea, & significetur per illud, et stetur super ipsum. Quando egreditur foetus super caput suum egressione sua naturali, & uehementis fit illud super mulierem, & difficilis fit ei partus, et uides uirtutem eius iam debilitatam: tunc fac eam sedere super sedem, aut mulieres teneant eam: & uapora uuluum eius cum foenugræco decocto, & cum oleis humidis. Deinde intromittat Obstetrix inter digitos suos Spatumile paruum, & findat eam eo secundinam, & secet eam ungue suo, donec curret quod est in ea ex humiditate: & preme uentrem mulieris, donec descendat foetus. Si autem non descendit, tunc oportet ut clisterizetur mulier ex mucillagine foenugræci, cum oleo sisamino. Deinde præcipe ei post clistere, ut comprimatur: & fac eam sternutare cum condisi, & tene os eius & narium ipsius hora una. Foetus enim egredietur statim. Quod si egredietur dux manus foetus in primis, iunc oportet ut reducas eas cum facilitate paulatim. Si autem non obedit in introitu, tunc pone mulierem super sedem, & eleua pedes eius sursum: deinde concute sedem super terram: & mulier teneatur, ut non cadat apud concussionem. Si ergo non egrediuntur manus, & moritur foetus: tunc incide eas, & extrahe residuum foetus: & liga manum eius cum panno, & extrahe ipsum cum æqualitate: nam ipse egredietur.

A

Obstetricum officium.

B

¶ Exitus embrionis super pedes suos.

QUANDO egreditur foetus super pedes suos, tunc oportet ut impellat eos sursum: deinde conuertat foetum paulatim: postea æquet ipsum. Deinde accipiat unum pedum eius, & extendat eum paulatim. Cum ergo egrediuntur usque ad coxas, tunc præcipe ei, ut comprimatur, & fac eam sternutare cum condisi: egredietur enim, si deus uoluerit. Et si non egreditur cum eo quod narrauimus, tunc reduc foetum paulatim, donec ponas eum secundum figuram naturalem. nam ipse egredietur tunc egressu facili. Quod si prohibeatur cum eo toto quod narrauimus: tunc accipe ex mucillagine alteæ, & oleo sisamino, & gummi soluto: et percute totum in mortario percussione bona: deinde line eum cum eo uuluum mulieris, & inferius uentris eius. Deinde fac eam sedere in aqua tepida, donec consequatur hypocundria. Cum ergo uides quod iam calefacta sunt inferiora eius, tunc fac ei sief de myrrha: & suppone ipsum. Quando ergo tenet sief hora una, tunc fac eam sedere super sedem, deinde fac eam sternutare: & stringe ipsius os & nar-

C sum: & preme inferiorem partem uentris compressione facili. Nam foetus egredietur statim.

QUANDO egreditur secundum hanc formam, tunc ingenit et in intromittendo manus suas paulatim. Deinde resupinetur mulier super collum suum, et pendeant pedes eius ad inferiora: & ipsa sit iacens super lectum, et complicit manus suas. Deinde preme supra uentrem eius paulatim. Deinde extrahe quod est sub pedibus eius ex puluinaribus, donec sit præparata in inferiori parte. Quod si non egreditur foetus, tunc accipe pedes eius, & moue eos motu uehementi. Deinde preme quod est supra hypocundria paulatim, donec ascendat foetus ad superiora. Deinde intromittat manus suas, & æquet foetum paulatim: & præcipe mulieri, ut comprimatur, donec egredietur foetus.

INGENIETVR in reductione manus eius. Si autem non potest reducere eam, tunc eleua mulierem, & fac eam ambulare. Si uero ambulare non potest, tunc fac eam iacere super lectum: & concute crura eius concussione uehementi. Deinde administra linimentum quod præparasti ex mucillaginibus. Quod si accipit eam partus, tunc fac eam sedere super sedem. Deinde stude in reductione manus, et æqua foetum secundum figuram naturalem: & fac sternutare mulierem, & præcipe ei, ut comprimatur se, donec egredietur.

OEXITUS foetus super collum suum, expansis manibus, & est facies eius ad dorsum matris suæ.

OPORTE T ut teneat Obstetrix manum foetus, deinde res uoluat eum paulatim, et æquet eum cum facilitate. Cum ergo æquatur, tunc pone super uuluam eius quod narrauimus ex oleo & mucillaginibus. Deinde præcipe ei, ut moueatur paulatim. Cum ergo feceris illud, tunc fac eam sedere super sedem, & præcipe ei ut inclinetur ad latus dextrum. Deinde præcipe ei, ut comprimatur: & fac eam sternutare cum conditi.

QUANDO descendit ad orificium matricis secundum hunc modum cum secundina, tunc scinde secundinam cum ungue tuo, donec euacuetur ex humiditate. Si ergo suspenditur super faciem foetus, & collum eius, tunc incide eam ex umbilico: ut non retineatur, & moriatur. Deinde impelle foetum ad interiora, donec ponas eam secundum quod oportet: & præcipe mulieri, ut comprimatur se aliquotiens: ipse enim egredietur exitu leui.

¶ Exitus Geminorum, aut foetuum multorum.

S C I A S, quod Gemini multotiens nascuntur: & quandoque nascuntur tres, & quatuor. Verumtamen illud extraneum est, et raro contingit. Quinque uero est res extra naturam, et non uiuunt penitus: & continet eos, quamuis multiplicentur, secundina una: & separantur per sifach, distinguens inter eos ligatum in umbilico cuiusque eorum. Et quandoque egrediuntur sicut egreditur foetus unus exitu naturali, facili: & egrediuntur exitu illaudabili, sicut narrauimus. Quod si difficiles fuerint quidam eorum apud partum, & perueniunt ad illud quod diximus ex figuris innaturalibus, tunc cura eos sicut narrauimus: & sit obstetrix subtilis, et faciat quod facit cum facilitate & tarditate, et ingenie secundum omnem figuram cum eo quod praeparatur ei ex ingenio ducente ad salutem.

¶ Rememoratio eius quod formatur in matrice ex embrionibus, et abortiuntur.

Q U A N D O Q U E formatur in matrice unus, et duo, & tres, & quatuor, et quinque, et sex, & septem, et plures decem: & tam uerificatum est apud me, quod mulier abortiendo emisit septem, & alia quindecim, omnes formatos. Quod factum est mensuratione gloriosi sapientis. Hoc ergo totum oportet ut sit in scientia Obstetricis. Fortasse cum perueniet ad eam simile illius: opponat ergo ei cum illo quod oportet.

¶ De extractione foetus mortui. Caput LXXVI.

Q U A N D O curas foetum mortuum cum eo quod dixi in diuisione ex medicatione, & non egreditur, et cogaris uti operatione cum manu, tunc oportet ut consideres. Si ergo mulier est sanæ uirtutis, & non est cum aliquo ex accidentibus, ex quibus timetur super eam perditio: tunc oportet ut resupineat mulier super lectum, super dorsum suum, et sit caput eius inclinatum inferius, & crura eius eleuata: & ministra teneat eam a duabus partibus, aut ligetur ad lectum, ut non extrahatur corpus eius apud extractionem foetus. Deinde humecta os matricis ex oleis humidis cum mucillagine alteæ, et foenugræci, & seminis lini. Deinde inungat Obstetrix manum suam cum istis oleis & mucillaginibus: deinde intromittat eam in matricem cum facilitate. Deinde quaerat cum ea locum in quo figat uncinos ex foetu, et loca conuenientia ad illud. Considera ergo tunc, si foetus est praeparatus ut descendat super caput suum: tunc fige uncinos in oculos eius, aut in collo eius, aut in ore eius, aut in palato ipsius, aut sub barba eius, aut in furcula ipsius, aut in locis propinquis costis, et sub hypocundrijs. Si autem descensus est super pedes eius, tunc in pectine, & costis eius medijs. Et oportet, ut teneat uncinum cum manu dextra: et ponat curuitatem eius in eo quod est inter digitos sinistrae manus: et intromittat cum manu cum facilitate, & fi-

C gat uncinum in aliquo illorum locorū quę diximus, donec perueniat ad rem uacua. Deinde figat in oppositione eius uncinum alium, aut tertium, si indiges: ut sit contractio æqualis, et non declinet ad partem. Deinde extendatur extensione æquali, & non sit extensio secundum rectitudinem tantum, imo moueatur ad omnem partem, ut alleuietur exitus eius: sicut fit cum dente apud eradicationem eius. Et oportet in eo quod est inter illud, ut mollificetur extensio. Quod si retineatur ex eo pars, tunc oportet ut inungat Obstetrix quosdam digitos cum oleo, & intro mittat eos ex parte, ut reuoluat cum eis quod retinetur. Si ergo egreditur pars fœtus, tunc permulentur uncini ad locum alium qui sit altior: fac hoc donec egrediatur fœtus totus. Si ergo egreditur manus ante alia, & non est possibile reducere eam, propter cōartationem eius: tunc oportet, ut inuoluatur super eam pannus. Deinde extrahe eam donec quando egreditur tota, incide eam aut in iunctura plantę, aut in cubito: & ita oportet ut facias in manu altera, et in duobus pedibus. Si autē em caput fœtus est magnum, aut accidit ei cōartatio in exitu, aut est in capite eius aqua aggregata: tunc oportet ut intromittat inter digitos spatule spinosum, & findat cum eo caput, et extrahat aquam: aut distumpat ipsum cum instrumēto quod nominatur Almisdach: cuius forma uenit cum formis reliquorum instrumentorum in capitulo quod est post hoc. Similiter faciat si fœtus est magni capitis natura, tunc oportet ut feces algengematu: aut extrahas ipsum cum misdach, sicut diximus. Deinde attrahas ossa cum forcipibus. Quod si egrediatur caput, & cōartetur apud furculam: tunc findatur, donec effundatur humiditas quę est in pectore. Si autem non complicatur, neq; obedit ad exitum: tunc incide caput frustatim, secundum quod possibile est tibi. Quod si inferius uentris est apostematum, aut est in eo hydropisis: tunc oportet ut perfores ipsum, donec currat humiditas ex eo. Si uero fœtus est super pedes suos, tunc attractio eius est facilis, & directio eius ad os matris est leuis. Si autem cōartatur apud uentrem, aut pectus: tunc oportet ut extrahas ipsum cum panno quem inuoluisti super manum tuam: & findat uentrem, aut pectus, donec currat quod est in eis. Si autem auferuntur reliqua membra, & redit caput: tunc intromittat Obstetrix manum sinistram. Si ergo os matricis est apertum, tunc intromittat manum in profundum matricis, & quęrat cum ea caput, & attrahat ipsum cum digitis usq; ad os matricis: deinde intromittat in eo uncinū unum, aut uncinos duos, & attrahat ipsum cum eo. Quod si os matricis cōartatur, propter apostema calidum quod accidit ei: tunc non oportet ut laboretur super ipsum, imo oportet tunc administrare effusionem rerum humidarum, pinguium: & administra emplastra: & sedeat in aquis quę mollificant & humectant. Quod si fœtus est super latus suum, tunc possibile est ut æquetur: tunc administratur quod diximus in fœtu

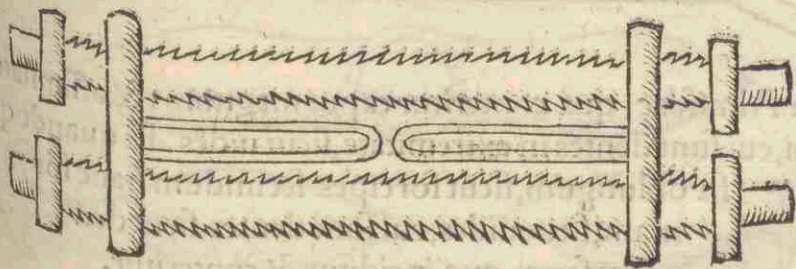
in uiuo. Quod si non est possibile illud, tunc incidatur frustatim, & extrahatur. Et oportet ut non dimittas aliquid ex secundina intus omnino. Cum ergo compleueris operationem tuam, tunc administra quod discedat fluxus sanguinis, tunc descendat in aquis stipticis, & administra reliquam curationem. Et ego quidem iam uidi mulierem, in cuius uentre mortuus erat foetus: deinde impregnata est super ipsum uice alia, postea mortuus est foetus alius etiam. Accidit ergo ei post tempus longum apostema in umbilico suo, & inflatum est, donec apertum est: & coepit emitere pus. Vocatus sum ergo ad curationem eius, & medicatus sum ei tempore longo: & non consolidatum est uulnus. Posui ergo super ipsum ex quibusdam emplastris fortis attractionis: & exiit ex loco os. Deinde praeterierunt ei dies aliquot, & exiit os aliud. Miratus sum ergo inde, cum in uentre non sit os. Cogitavi ergo, quia erant ex ossibus foetus mortui. Inquisiui ergo uulnus, & extraxi ossa multa, muliere existente in mentis ex loco pus parum. Et ego non firmaui hic hoc extraneum, nisi quod in eo est scientia, & adiutorium ad illud, quod administrat medicus artifex cum manu ex curatione.

Experimentum
Aitoris.

H De formis Instrumentorum necessariorum in extractione foetus. Caput LXXVII.

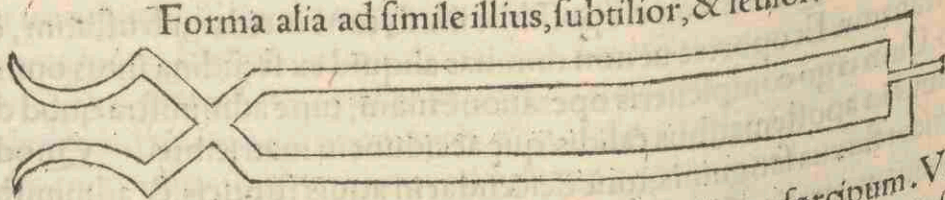
inferius est forma Strictorii, quo aequantur libri, cui aequaliter sunt duae uertigines in duabus extremitatibus duorum lignorum. Verum tamen haec Vertigo oportet ut sit subtilior strictorio: & ut fiat, aut ex ebano, aut ex ligno buffi. Et sit latitudo omnis ligni quasi duo digiti: & margo cuiusque amborum est quasi digitus unus, & longitudo cuiusque eorum est palmus & medietas: & in medio duorum lignorum sunt duo additamenta ex genere eiusdem ligni, quae iam firmata sunt in utrisque, quorum longitudo est medietas palmi & plus parum: & latitudo utriusque est quasi duo digiti, aut plus parum. Et ista duo additamenta intromittuntur in os matricis, ut aperiatur cum eis quando uereuoluis duas Vertigines.

Forma Vertiginis qua aperiatur matrix.

C

Forma alia ad simile illius, subtilior, & leuior.

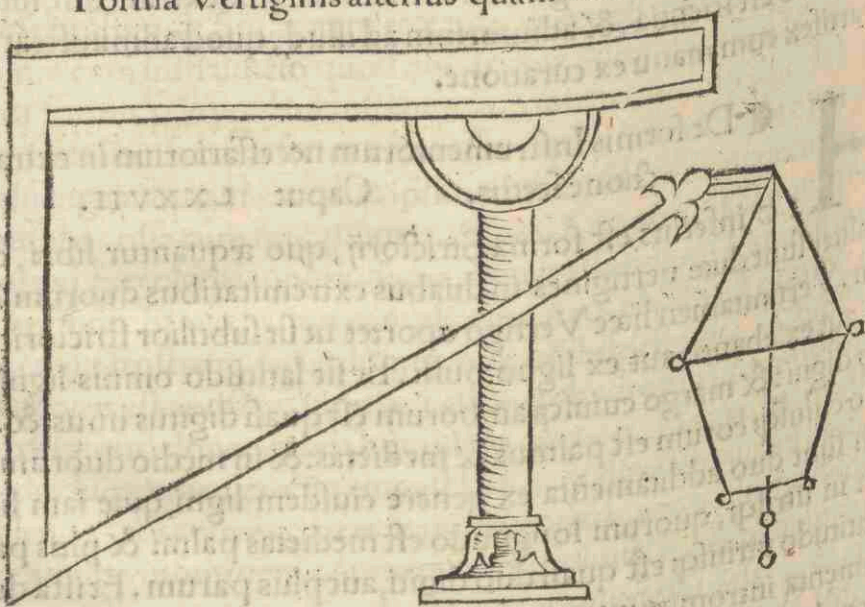
Matricis aper-
tio.

Fiat ex ligno ebani, aut buffi, secundum similitudinem forcipum. Verum tamen in extremitate eius sint duo additamenta, sicut uides hic supra: & longitudo omnis additamenti ex eis est quasi palmus: & latitudo utriusque est, duo digiti. Cum ergo uis aperire matricem cum eoperto quod est inter crura eius. Deinde intromitte ista duo additamentaria coniuncta in matricem: & tu es tenens extremitatem instrumenti inferius inter coxas eius. Deinde aperi manum tuam cum instrumento,

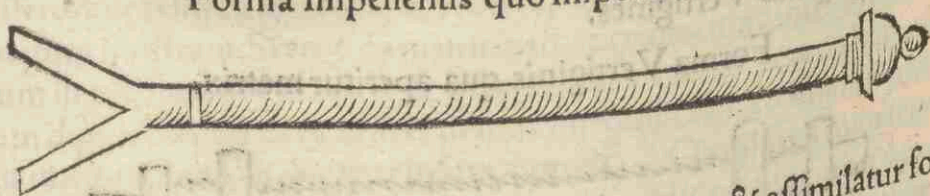
sicut facis cum forcibus, æqualiter secundum quantitatem quam uis ex apertione oris matricis, donec faciat Obstetrix quod uult.

Forma Vertiginis alterius quam dixerunt antiqui

D

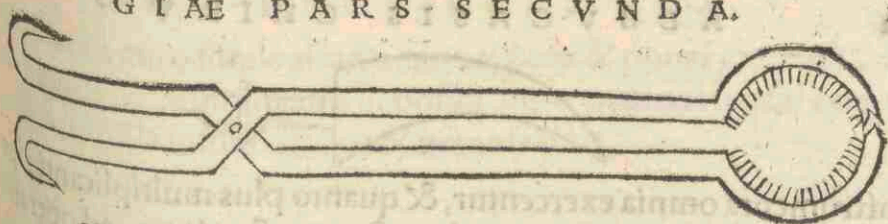

Forma Impellentis quo impellitur fœtus.

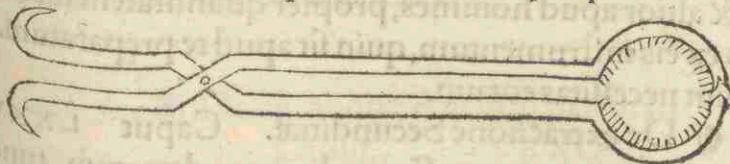

Forma Almisdac, qua conteritur caput magnum: & assimilatur forcipi, cui sunt dentes in extremitate, sicut uides. Et quandoque fit oblungum, sicut forcipes secundum hanc formam, sicut uides, cui sunt dentes sicut dentes ferræ, quo inciditur & conteritur.

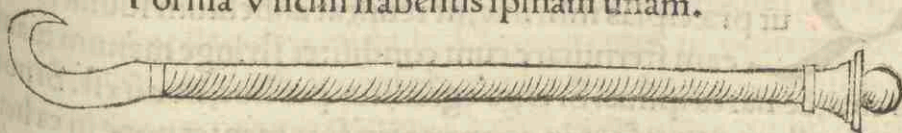
A

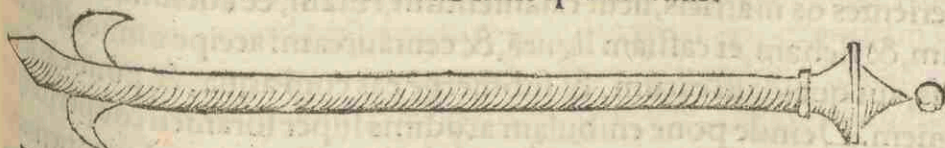
Forma Almisdac quo conteritur caput paruum.

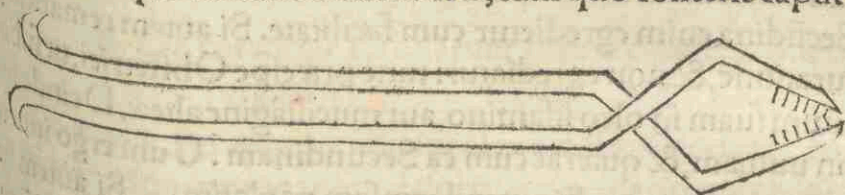
Forma Vncini habentis spinam unam.

Forma Vncini habentis spinas duas.

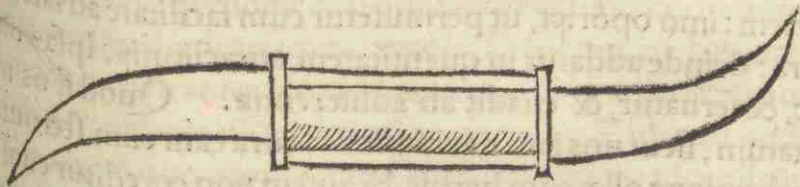

Forma forcipis cui sunt dentes serræ, cum quo conterit caput foetus.

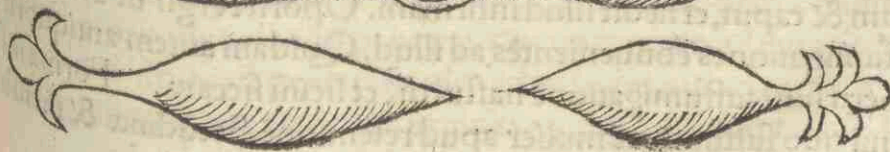

B

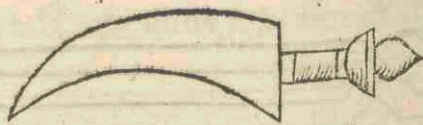
Forma Spatumilis habentis duas extremitates ad
abscindendum caput.

Forma duorum Spatumilium etiam latorum.

C

Ista instrumenta omnia exercentur, & quanto plus multiplicantur species eorum, & præparata sunt apud artificem, est uelocior ad operationem suam, & altior apud homines, propter quantitatem suam. Non ergo despicias ex eis instrumentum, quin sit apud te præparatum. Inexcusabilis est enim necessitas eorum.

Q De extractione Secundinæ. Caput LXXVIII.
QUANDO retinetur Secundina apud partum, tunc oportet ut præcipias infirmæ, ut retineat anhelitum suum. Deinde fac eam sternutare cum condisi: et stringe manum tuam super os eius, & nares ipsius. Si ergo egreditur per hoc, bonum est. Si non: tunc accipe ollam, & perfora in coopertorio foramen: et pone in ea herbas aperientes os matricis, sicut calamentum, rutam, & anetum, & camomillam, & ffeham, et cassiam ligneam, & centauream: accipe omnes istas herbas, aut quasdam earum, & submerge eas cum aqua, & pone eas super ignem. Deinde pone embulam arundinis super foramen coopertorii ollæ, & extremitatem aliam in os matricis: & teneat eam donec perueniat uapor ad concavitatem matricis. Deinde fac eam sternutare, sicut diximus. Secundina enim egredietur cum facilitate. Si autem remaneat post hanc curationem, & non egrediatur: tunc præcipe Obstetrici, ut submergat manum suam in oleo sisamino, aut mucillagine alteæ. Deinde intromittat in uulvam, & quærat cum ea Secundinam. Cum ergo intenerit eam, tunc accipiat eam, & extendat ipsam paulatim. Si autem fuerit annexa in profundo matricis, tunc intromittat manum, secundum quod narrauimus, donec quando inuenerit Secundinam, & extrahat eam paulatim secundum rectitudinem, ut non cadat matrix apud attractionem uehementem: imo oportet, ut permutetur cum facilitate ad latera dextra & sinistra: deinde addatur in quantitatem attractionis. Ipsa enim obedit tunc, & seruator, & euadit ab adhaerentia. Quod si os matricis est cõartatum, sicut nos iam narrauimus: cura eam cum sternutatione, & ex medicatione ollæ cum herbis. Si autem non egreditur cum omni attractionis. Verum oportet, ut quod egreditur ad os matricis ex ea, liges ad coxam mulieris. Deinde clisteriza eam cum unguento tetrapharmacum. Ipsum enim putrefaciet eam post dies, & dissoluetur, & egredietur. Verumtamen quando putrescit, eleuatur ex ea odor malus ad stomachum & caput, et lædit illud infirmam. Oportet ergo ut administrentur suffumigationes conuenientes ad illud. Quidam autem antiquorum iam experti sunt suffumigationem nasturtij, et ficuū siccarum. Forma instrumenti quo suffumigat mulier apud retentionem Secundinæ & menstruos

D

rum. Fiat ex uitro simile alcama, aut ex zere: & ponat̃ extremitas ampla super ignem: & suffumigatio sit posita super prunas: teneat eam, donec consumatur illa suffumigatio: & itera aliam.

Instrumētum
quo suffumi-
gantur muli-
eris.

De curatione Ani non perforati.

Caput LXXIX.

N ASCVNTVR multi puerorum, & Ani eorum sunt non perforati, quos iā opilauit sisac subtile. Oportet ergo, ut obstetrix perforet illud sisac digito suo: & si non, perforet ipsum cum Spatumili acuto: & caueat lacertum, ne tangat eum. Deinde pone super ipsum lanam infusam in uino & oleo. Deinde cura ipsum cum ungentis, donec sanetur. Si autem times quod opiletur, tunc pone in foramine cannulam de plumbo diebus multis, et auferatur quādo puer uult egerere. Et iam accidit opilatio Ani etiam ex consolidatione uulneris, aut apostematis. Oportet ergo ut secetur illa consolidatio, deinde curetur cum eo quod diximus ex curatione & plumbo.

De curatione Fistularum quæ accidunt in inferiori

ori parte. Caput LXXX.

FISTVLÆ quæ accidunt in inferiori, sunt Nodatio, & Grossitudo quæ accidunt prope anum deforis: aut in spacio unius partium: et est Fistula una, aut plures. Cum ergo antiquatur illa Nodatio, aperitur, & currit ex ea humiditas aquosa alba, aut pus subtile. Et quandoq; sunt ex istis Fistulis penetrantes. Ergo penetrantes cognoscuntur per illud quod egreditur ex egestione, & uentositate, quando utitur infirmus egestione: et fortasse egreditur ex eis uermis. Et sunt ex eis Fistulæ quando sunt in spacio penetrantes usq; ad uesicam, et usq; ad meatum uirgæ. Et sunt ex eis penetrantes usq; ad iuncturam coxæ, & usq; ad nodum caudæ. Ex eo autem quo cognoscitur Fistula penetrans usq; ad anum, etiam a non penetrante, est, ut intromittas digitum tuum indicem in anum: & intromittas tentam subtilē in Fistulam ex ære, aut ferro: quando non est tortuositas. Quod si in ea est tortuositas, tūc intromitte in eam tentam ex plumbo subilem, aut pilum ex pilis equarū, donec sentias tentam, aut pilum in digito tuo. Quod si nō sentis ipsam penitus, neq; proccedit ex foramine aliquid ex egestione, neq; uentositas, neq; uermis sicut dixi: tunc scias, quia est non penetrans: propera ergo ad curationem. Et quando Fistula est penetrans usq; ad uesicam, aut ad meatum uirgæ: tunc significatio eius est exitus uring ex ea, et prohibitio eius ab hoc,

Fistularum
uarietas.

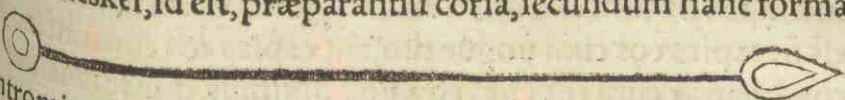
C ut consolidetur locus cum medicinis. Si uero est penetrans usque ad iuncturam coxæ, aut ad os coxæ: tunc signum eius est, quod perueniat tenta usque illuc, si non est in ea tortuositas usque ad os: & inuentio doloris in circumitu partis, et quod egreditur pus ex ea semper: & quod non ualeat in ea medicatio, neque consolidatur cum unguento. Et in istis Fistulis omnibus penetrantibus non est curatio omnino: et curatio earum est labor & uanitas ei, ex stultis medicis, super quem formatur. In illa

Cura Fistulæ
nō antiquatæ.

autem quæ non est penetrans, & non antiqua, speratur sanatio cum ferro: secundum quod ego narro tibi, et ego iam probaui: & est, ut iaceat in firmis inter manus tuas super dorsum suum: & eleua crura eius usque supra coxas ipsius, & coxæ eius sint inclinatæ ad uentrem ipsius. Deinde intromitte tentam plumbi, aut æris, si est in Fistula tortuositas, donec scias ubi peruenit tenta. Si autem sentit eam infirmus circa anum, tunc oportet ut intromittas digitum tuum indicem in anum. Si ergo sentis in digito tuo tentam iam penetrasse per seipsam detectam, præter quod sentias inter digitum tuum, & inter ipsum sifac, aut carnem: tunc ergo scias certe, quia est penetrans: non ergo labores in ea, quoniam non est eius sanatio, sicut diximus. Dixerunt tamen, quia sanatur in quibusdam hominibus caro, & ex medicatione qua ei speratur iuuamentum, est, ut dignias cauterium subtile secundum amplitudinem Fistulæ, sicut præcessit, & intromittas ipsum ignitum in Fistulam, donec perueniat circa anum. Deinde itera illud bis, aut ter, donec scias, quia iam adustæ sunt omnes illæ carnes additæ filtratæ, quæ sunt similes cannulæ pen- dianatur illæ carnes, quæ adustæ sunt: deinde cura illud cum unguentis generantibus carnem & consolidantibus. Si ergo sanatur, bonum est. Et si non, tunc non sanatur cum alia curatione unquam. Et si egreditur tenta, & non peruenit usque ad digitum tuum, qui est in ano, & est inter ipsum & tentam uelamen spissum ex carne, aut sifac: & uides Fistulam in eo quod sequitur superficiem cutis, tunc seca cutem ab initio Fistulæ, & tu uadis secando cum tenta quod est in fistula, donec perueniat secatio ubi peruenit tentæ extremitas, & liberatur tenta & cadit. Deinde mundifica illas carnes filtratas, quæ assimilantur cannulæ pen- næ auis, ut non remaneat ex eis aliquid. Si autem uincit te sanguis, & soluit inter te & inter operationem tuam ut feces illas carnes: tunc melius quod fit, & uelocioris iuuamenti, cauterizare eam cum igne, aut cum medicina acuta. Quoniam cauterium cum igne aggregat habitus dines bonas, adustionem illarum carniū additarū, & abscissionem sanguinis, & exiccationem humiditatum. Deinde cura illud cum licinijs intolutis in butyro, aut caulibus tritis, donec locus emittat pus, & egrediatur illæ carnes adustæ in pus. Deinde cura tunc uulnus cum unguentis consolidatiuis, generantibus carnem duram: et sunt medicinae in quibus sunt

suppicitas & exiccatio. Nam quando restaurantur, tunc iam sanatur: & **A**
 non times iterationem. Si autem Fistula iam peruenit usq; ad profun-
 dum ani, & elongatur a superfluitate corporis: tunc intromitte digitum
 in anum, et inquire cum eo. Si ergo sentis tentam, & inter te, et in-
 ter eam est uelamen ex sifac, aut carne, et est propinqua penetrationi:
 tunc non est operatio in illo, nisi secundum uiam fiducia & spei. Quod
 est, quia administratur in eo unus trium modorum: aut ut cauterizes i-
 psam, sicut diximus: aut seces eam, donec consequaris concauitate eius,
 ut sit possibile tibi intromittere licinia, et curatione ex proximo. Et non
 procedas multum cum sectione, ut non incidas lacertum continetem a-
 num, et accidat super infirmum exitus egestionis absq; uoluntate. Deinde
 cura illud cum eo quod diximus, fortasse enim sanabitur: aut longes i-
 psam uelamen, & mundes ipsum postquam secas ipsum usq; prope anu,
 sicut diximus, aut cum tenta, aut cum instrumento alio acuta extremi-
 tas. Deinde mundifica illas carnes filtratas quae sunt in sectione, usq; ubi
 potes cum perscrutatione. Deinde conare restorationem uulneris to-
 tius cum sectione, & orificio superiore ubi consolidatur: & remanet Fis-
 tula aperta in interiore parte anus, & erit leuius super infirmum. Et
 quandoq; sicutur Fistula secundum hunc modum: et est, quando intromit-
 tis tentam in Fistulam: & est in latere ani circa superficiem corporis cum
 cute & margine ani: tunc accipe tentam perforatae extremitatis, quae est **B**
 sicut acus aleskef, id est, praeparantiu coria, secundum hanc formam.

Tenta.

 Et intromitte in eam filum inuolutum ex quinque filis, & circiter ea. De-
 inde intromitte tentam cum filo in Fistulam, donec consequatur conca-
 uitate eius. Si ergo est penetrans in margine ani interius prope, tunc
 extrahes filum ex illo foramine: ita ut intromittas digitum tuum in anum,
 & extrahas extremitate fili, et aggregates duas extremitates simul: & strin-
 ge utramq; et dimitte illud die uno, aut duobus diebus: & quanto plus
 incidit filum in carne, stringe ipsum bene, donec incidantur illae carnes
 quae sunt inter duas extremitates fili, & cadant: deinde cura uulnus, do-
 nec consolidetur, & sanetur. Si autem orificium Fistulae non est pene-
 trans: tunc fac ipsum penetrare quocumq; modo praeparatur tibi, nisi
 sit in profundo multum. Non enim inest tibi, ut facias illud propter la-
 certum, ut non incidas ipsum. Deinde fac cum ea sicut diximus, donec
 sanetur. Forma Spatumilis spinosi quo finditur Fistula, cuius cur-
 uitas est acuta ualde, & pars altera est non acuta, ut non in-
 cidat illud quod non est necesse, sicut uides.

C De futura Hemorroidarū, ex quibus currit sanguis ex incisione earum: & cura fissurarū. Cap. LXXXI.
S V N T Hemorroides secundum duos modos. Aut enim sunt intra anum, similes uescicis carbonū, uel prunarum: aut quasi ipsæ sint grana uuæ. Et ex eis sunt paruæ, & magnæ: et sanguis currit ex eis semper, & est una, et sunt multæ. Et sunt extra anum, & in extremitatibus eius. Verumtamen istæ quæ sunt extra anum, sunt secundum plurimū partem humiditatis, ex quibus currit aqua citrina, aut parum sanguinis currit affiduo: & sunt secundum colorem corporis. Et curatio eius quæ est intra anum, est, ut præcipias infirmo ut assellet: & exprimatur, donec egrediatur anus, & appareant athelil tibi. Propterea ergo et suspende cum uncinis: aut tene eos cum ungue tuo. Deinde incide eos apud radices suas. Si autem non retinentur in eis uncini, propter humiditatem eorum & ipsorum mollificationem: tunc cape eos cum panno aspero, aut cum coto ex diploide lanea, et extrahe eos cum digitis tuis. Deinde incide eos, & pulueriza super eos post incisionem quosdam pulueres calidos, ut stent eis loco cauterij. Aut cauteriza eos secundum quod præcessit in capitulo cauterizandi. Deinde cura eos cum reliqua curatione, donec sanentur. Quod si non obedit anus egressioni, tunc clisteriza in firmum clisteri in quo sit mordicatio parua, ut lauetur cum eo quod est in ano, & obediat egressioni uelociter, quando exprimit se infirmus.

Si autem athelil sunt extrinseci ab ano, tunc res eorum est leuis, facis cidas eos. Deinde cura eos cum eo quod diximus, donec sanentur.

Et qui abhorret incisionem cum ferro, tunc oportet ut administret futuram eorum secundū hunc modum. Accipe filum inuolutū, & intro mitte ipsum in anum. Deinde extrahe athelil ad superiora, & fac ipsum penetrare cū acu in radice eius ex parte altera: & inuolue duas extremitates fili, in inferiori parte acus, & sint latitudinaliter: et stringe athelil stritura forti. Deinde noda filum, & extrahe acum. Fac illud cū omnibus athelil, et dimitte ex eis unum: nec suas ipsum, ut currat ex eo superfluitas sanguinis. Deinde pone super anum pannum infusum in oleo rosato, aut caroto, & pone ipsum super anū: et præcipe infirmo, ut quiescat. Deinde dimitte ipsum, donec cadat. Cum ergo cadunt athelil, cura eos cum unguentis, & reliqua curatione, donec sanentur.

M De cura Fissurarum.
M V L T O T I E N S enim accidunt ex exiccatione stercoris, & constrictione naturæ. Cum ergo antiquantur, et non ualet in eis medicina: tunc oportet ut radas cum puncta Spatumilis, aut cum ungue tuo, donec fiant humidæ, & auferatur ab eis cortex superior qui prohibet eas a consolidatione. Deinde cura eas, donec consolidentur secundum quod oportet. Si autem non consolidantur: tunc itera eas cum

ratione uehementiori quam prima, donec sanguinentur multum, et exorientur. deinde cura eas, donec sanentur.

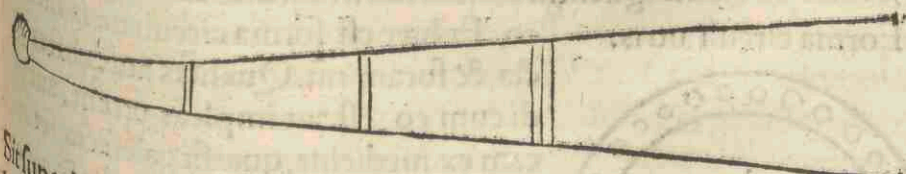
S De curatione Almirmar inuerforum, et non inuerforum: et Athelil siccorum, & Formicæ. Caput LXXXII.

C I A S quod Almirmar non est nisi nodus rotundus secundum colorem corporis, similis capiti clauis: & fit in toto corpore, præcipue in inferioribus partibus pedum, & digitis: et accidit ex eis dolor apud ambulationem. Oportet ergo ut secetur quod est in circumitu clauis, & te- neatur cum forficibus, aut cum uncino, et eradicetur ex radice sua. deinde cura illud: & si uis cauteriza illud secundum quod præcessit in capitulo suo. Ex athelil aut siccis unus est eminentia parua, aspera, filtrata, rotunda supra superficiem corporis. Et multotiens accidunt in manibus pue- rum. Et curatio eius est, ut extendas athelil, & incidas ipsum: aut strin- gas ipsum cum filo de serico: aut cum pilo, donec cadat. Et si uis, cauteriza ipsum secundum quod præmissum est cum igne, aut cum medicina acu- ta: & iam eradicantur athelil inuersi, et non inuersi cum instrumento quod ego dicam. Formica autem est etiam eminentia parua filtrata, grossa, super superficiem corporis, uadens in profundum ualde: & quando inue- nit eam frigus, sentitur in ea simile mordicationi formicæ, & fit in corpo- re toto: et plurimum eius fit in manibus. Et curatio eius est, ut accipias cannulam ex penna anseris, aut penna uulturis forti: & pone illam can- nulam super Formicam, donec contineat circulus cannulæ ex partibus eius. Deinde reuolue manum tuam cum cannula, donec feces quod est in circumitu Formicæ: et ponas eam in profundo carnis, & eradices For- micam ex radice eius. Et si uis, fac illud cum cannula æris, aut ferri, secundum hanc formam.

Almirmar.

Formica.

B

Sit superius cannulæ ad sublimitatem trahens surdum inuolutum, ut al- leuietur super digitum apprehensio eius & ipsius reuolutio. Et si uis cauteriza Formicam secundum quod præmissum est in cauterizatione Athelil in capitulo de cauterio.

Surdum, id est, non perforatum.

Q De formis Instrumentorum quæ administrantur ad Clisteria in ægritudinibus Ani, & solutionis uentris, & colicæ. Caput LXXXIII.

Q UANDO QVE Clisterè fit ex argento, aut ex aurichalco, aut ex ære fusio, aut malleato. Et quandoque fit ex istis In- strumentis paruum, & magnum, secundum illos in quibus administrantur

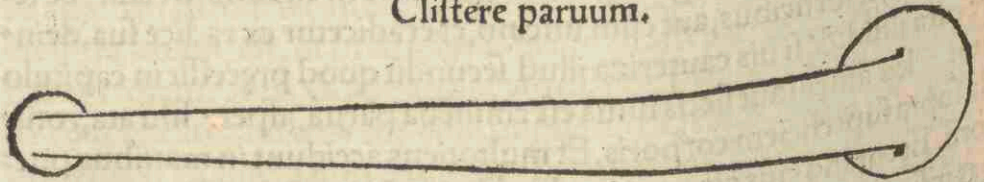
u

Cur. Illud ergo quod administratur in curatione puerorum paruorum, sit paruū: et quorum ani sunt debiles, aut dolorosi, sic & clisteria eorū.

Clistere magnum.

Clistere paruum.

Canna eius, id est, caput superius in quo ligatur uter, sit amplum secundum hunc modum: et sit ei distinctio ut ligetur uter sicut uides, & extremitas eius inferior quæ intromittitur in anum, sit surda, id est, non aperta, lenis, ualde, trahens ad subtilitatē: & in uno laterū eius sint duo foramina, et in latere altero foramen unū. Et sit amplitudo foraminis secundum grossitudinem radiorū, & grossius parū, Et sit uter in quo ponuntur medicinae ex uesica animalis: aut ex charta ouis, quæ sit secundū foraminibus multis sicut reuoluitur, & sit spacium quod est inter omne foramen grossitudo digiti. Deinde intromitte in illa foramina filum forte ex filo crudo, quod sit ex decem filis, aut circiter ea, & aggrega cum eo uterem sicut asofrati. Cum ergo ponitur in eo uter, stringatur in capite clisteris inter duo distinguentia constrictione forti. Deinde clisteriza cum

Forma circuli utris.

eo. Et hæc est forma circuli utris depicta, & foraminū. Qualitas autē clisterizandi cum eo, est: ut impleas utrem, aut uesicam ex medicina, quæ sit calefacta secundū quantitatem tolerantia infirmi: & caue ne sit calida ualde, aut frigida ualde. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum, & eleuet crura sua ad superiora: et pone sub homines, aut lintheamen. Deinde inūge extremitatem Clisteris cum oleo, aut cum albugine oui, aut cum mucillagine scœnugræci, aut similia. Deinde intromitte ipsum in anum cum facilitate. Deinde accipiat minister utrem cum duabus manibus suis simul, & exprimat ipsum cum uehementia, donec euacuet totum quod est in Clisteri in intestinum. Deinde extra

Clistere, & eleuet infirmus crura sua ad parietem. Quod si medicina cogit eum ad exitum, tunc teneat quantum potest. Et si dormit cum ea nocte tota, est magis ultimum in iuuamēto. Si autem clisterizas eum in aegritudinibus solutionis uentris, & festinat exitus eius: tunc itera clistere, donec sanetur. Quod si in ano sunt hēmorroides, aut apostema taladentia, tunc sit clistere subtile ualde, lenē, ex clisteribus quibus clisterizantur pueri. Et hæc sit forma clisteris subtilis super quod sit stricta cutis.

A

De curatione Vulnerum capitis sine fractura ossis.

Caput LXXXIII.

IAM dixi in diuisione de curatione uulnerum quod conueniebat libro, & ego dicam hic curationem eorum cum manu, et cum medicinis secundū complementum. Dico ergo, quod uulnera diuersificantur secundū illud quo fiunt uulnera, et secundū locum super quem cadit uulnerus. Res ergo quibus fiunt uulnera multotiens, sunt sicut iactus lapidis: aut incisio ensis, aut cultelli: aut percussio cum lancea, aut ligno, aut sagitta: & similibus illis ex rebus multis. Vulnera autē quæ fiunt secundum loca corporis sunt, sicut uulnus quod cadit super caput, aut collum, aut pectus, aut uentrē, aut epari: & similia ex eis membrīs. Et ego sum narans curationes quorundam uulnerū, ut ponam eam ratiocinationē & regulā super reliqua uulnera. Et ego incipiam a uulneribus capitis similibus: quoniā rememoratio compositorū ueniet in principio capituli tertij. Dico ergo. Quando accidit in capite uulnus simplex, & non est fractura ossis: considera tunc, si est ex iactu lapidis, aut ei similibus, & tunc fregit cutem tantū: et est uulnus magnū, & times super infirmū euenit apostematis calidi: tunc propera, & phlebotomia cephalicam statim: & non tardes illud: et extrahe ei ex sanguine secundum quantitatem uirtutis eius: si non fuerit prohibens aliquid a phlebotomia, præcipue si fuerit sanguis qui egreditur ex uulnere paucus. Et sit phlebotomia ex contrario partis uulnerate. Et caueat infirmus sibi a repletionē, & uinō, & cibis grossis. Si autē minutionem prohibet aliquid, tunc minoretur ex cibo, & non appropinquet carnibus, neque uinis. Et pone super uulnus si accidit ei apostema calidum, cotum infusum in oleo rosato solito, aut cum uino in quo est stipticitas. Si autem securus fueris ab apostemate calido, tunc pone super uulnus, si est recens cum sanguine suo, & non mutauit ipsum aēr, puluerem quē ego narrabo post paululum: et si iam mutauit ipsum aēr, tunc pone super ipsum quædam unguenta, donec sanetur. Si autem uulnus est magnum, aut est ex incisione ensis, & similia: & non aggregantur labia eius per puluillos, tunc aggrega ipsa cum futura, secundū quod ego narrabo in uulneribus uentris de situra eorū. Si autem uulnus iam detectum est ab osse, & pendet, et nō est coherens eius, nisi in suspensorio paruo: tunc incide ipsum. Deinde cura

Vulnerum diuersitas.

B

C uulnus cū medicinis, & restaura in eo carnem duram loco cutis, & præcipe infirmo, ut alatur cibus in quibus est grossitudo, sicut sunt capita, & triticum coctum, donec sit ut puls: & eis similia. Quod si inuenis in cute putrefactionem, & non adhæret ossi: tunc incide putrefactum totum, & profice ipsum: deinde cura illud. Si autem in his uulneribus est arteria, aut uena ex qua fluit sanguis: & non abscinditur per medicinas, tunc inquire super arteriam. Si ergo inuenis eam non sectam, tunc seca eam cum Spatumili, aut liga eam. Quod si necessitas prouocat quando non confert illud quod diximus, tunc cauteriza eam, donec abscindatur sanguis. Si autem uulnera ista sunt parua, simplicia, tunc res eorum est facilius, leuis: ita ut puluerizes super ea hunc puluerem: quoniam consolidat ea antequam mutet ea aër.

¶ Modus Pulueris incarnatiui.

Recipe olibani partē unam, & sanguinis draconis partes duas, et calicis non extinctæ partes tres: teratur totū multum, & cribelletur: et impleatur super ipsum bene, et cōaguletur cum sanguine. Deinde stringe ipsum desuper cum puluillis, & dimitte ipsum, neq; soluas ipsum dum permanet, ita quod non apostemet. Nam non eradicatur ab eo medicina, donec sanat. Et quandoq; facit illud calx sola, quando non sunt tibi in præfenti olibanum, & sanguis draconis etiam facit eandem operationem in multis ex uulneribus magnis, quando conuenit ut ponatur super ea & stringantur, et sunt uulnera recentia cum sanguine suo, quæ non alterauit aër. Quod si iam alterauit ea aër quadam alteratione, præcipue quando est in tempore æstatis, tunc non est in positione huius pulueris intentio: cura ergo ipsum cum eo quod diximus, ita ut ponas super ea quædam unguēta digestiua: aut ponas super ea pulues ex farina hordei, factas cū aqua & melle, donec emittant pus. Deinde cura ea reliqua curatione, donec sanentur. Si uero accidat cum uulnere fractura in osse, & est parua, tunc extrahe illud cum Gestis: et ego iam dicam curationem fracturarum capitis in eo quod futurum est.

S ¶ De uulneribus Colli. Caput LXXXV.
SI AUTEM uulnus accidat in Collo, tunc non est inter ipsum differentia in medicatione, et inter uulnus capitis quando est simplex. Si autem iam incisus est neruus Colli, aut arteria: tunc si est neruus, non est in eo ingenium, nisi ut deuitetur curatio eius cum eo quod facit stipticitatem uehementem, sicut ziniar, & zegi, et eis similia, quoniam nocent neruis, & contrahunt eos. Et non ponas super uulnus aliquid frigidum omnino: quoniam substantia neruorum est frigida, et continuatio eius est cum cerebro, quod est sublimius membrorum: & sit illud quod curatur ex medicinis lene, sicut calx lota cum aqua dulci aliquotiens infusa cum oleo, aut cum oleo rosato, & tuthia, quando abluatur etiam cum

aqua dulci: & reliqui lapides minerales, secundum hunc modum, & un- **A**
 guenta humida. Si autem uulnus est magnum, tunc administra futu-
 ram: aut coarta labia eius cum puluillis. Deinde cura ipsum, donec sa-
 netur. Si uero uulneri est profunditas, aut accidit in eo sinus in inferi-
 ori parte eius, in quo iam aggregatur pus, tunc perfora ipsum in magis
 depresso loco in eo. Quod si iam incisa est in uulnere arteria, & consecu-
 tus est sanguinem eius fluxus: tunc separa, uel seca eam, et liga ipsam: aut
 cauteriza eam, si prouocat necessitas ad illud. Si autem iam incidit spon-
 diles gutturis, aut totum, & saluatae sunt alhaudegi: tunc aggrega labia
 curis cum sutura super cannam gutturis, & non tangas guttur, imo aqua
 ipsum, & reduc ipsum super figuram naturalem. Deinde stringe ipsum
 stricture decenti, & dimitte ipsum diebus aliquot. Deinde cura ipsum
 cum unguentis in quibus est stipticitas & exiccatio, donec sanetur.
 Si autem uulnus iam fecit impressiōem in osse, tunc perquire ipsum:
 tunc si in ipso sunt fragmenta ossis, extrahe ea omnia, aut quae potes ex-
 is: & quod non praeparatur, dimitte illud, donec putrescat uulnus, &
 separetur & alleuietur egressio eius. Quod si uulnus fuerit recens,
 tunc pulueriza super ipsum puluerem quem narraui. Si autem uide-
 tur in uulnere os, & fit Fistula: tunc cura ipsam cum eo cuius rememo-
 ratio uenit in capitulo suo.

C De uulnere in Spatulis. Caput LXXXVI.

S I E S T percussio lanceae, aut cultelli: & uides eius profundita- **B**
 tem, tunc considera. Si ergo ex uulnere egreditur uentositas, quan-
 do anhelat ex eo infirmus, tunc scias, quia uulnus est mortale. Quod
 si non fuerit ei profunditas, & est recens cum sanguine suo: tunc non po-
 nas in eo a prima hora puluerem, neque stringas ipsum, ut non retine-
 atur sanguis in profunditate eius, & reuertatur ad cor, et interficiat in-
 firmum: sed pone in ipso unguentum attractiuum, et solue ipsum in die-
 bus. Si uero unguentum non est tibi praesens, tunc pone in orificio uul-
 neris corum uetustum, ut sugat illud quod egreditur de eo ex humidi-
 tatibus: & fac ut dormiat infirmus super uulnus, ut currat quod aggre-
 gatur in eo. Si uero iam praeterierint uulneri tres dies, aut plures, &
 non accidit infirmo spasmus, neque tremor cordis malus, neque stric-
 ta in anhelitu, & uides reliquas dispositiones eius bonas: tunc scias,
 quia uulnus est saluum. Cura ergo ipsum & cum licinijs, et reliqua cu-
 ratione, donec sanetur. Si uero excusatur sanatio eius, & iam aperitur
 semper, tunc scias, quia iam factum est Fistula. Cura ergo ipsam ex ca-
 pitulo suo. Et si uulnus est ex incisione ensis, aut cultelli, et est simplex
 in superficie pectoris, aut dorsi: tunc cura ipsum cum eo quod praecessit
 ex sutura, si est magnū: aut cum puluere, si est paruū. Si autem iam fe-
 cit impressiōem in osse, et incidit ex eo frustra: tunc inquire uulnus, & pro-

C pera ad extrahendum illa frustra, si sunt separata. Si uero non sunt separata, tunc dimitte ea, donec putrefiat uulnus, alleuiatur enim extractio eorum. Reliquorū autem uulnerum accidentiū in reliquis membris iudicium in curatione, est iudicium eius quod diximus.

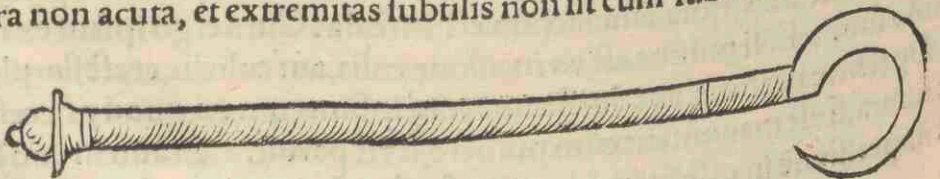
¶ De uulneribus Ventris, & exitu intestini, et exitura eorum. Caput LXXXVII.

D I S R U P T I O quæ accidit uentri, est magna, & media, & parua. Ex magna igitur quandoque egreditur intestinum, aut numerus intestinorum. Quare fit intromissio eorum, & eorum futura uehementior & difficilior. Et disructio parua etiam fit difficilis ex modo alio. Sequitur ergo, ut sit reductio eorū difficilior, si non properas in intromissione sua ad locum suū statim: quoniam inflatur, aperitur, et ingrossatur: quare fit difficilis introitus eius. Propter hoc ergo fit melior disructio: num disructio media: quoniam cum ea non fit difficilis reductio intestini, sicut fit difficilis in his duabus speciebus. Scias, quod futura uentris est secundū quatuor modos. Duæ futuræ cōmunes cōueniunt in futura uentris, et in futura reliquorum uulnerum corporis: & duæ futuræ aliæ proprie cōmunicant reliquis uulneribus. Verumtamen sunt magis propriæ cum futura uentris: et ego narro tibi unamquamq; cum expositione, & declaratione. Dico ergo, quia quando uulnus est paruum, et egreditur ex eo aliquid ex intestino, et fit difficile reducere ipsum: tunc illud est propter unum duorū modorum. Aut propter paruitatem disructionis, sicut diximus: Aut quoniā in intestino est inflatio propter frigus aeris. Quando ergo illud est ita, tunc oportet ut calefacias ipsum: ita ut submergas spongiam, aut pannū humidum in aqua tepida sola. Aut decoquas in aqua squinātum, & cyperum, et spicam, & embroces cum ea intestinum, donec resoluatur inflatio. Quandoq; facit illud uinum in quo est stipticitas: & est melius quam aqua sola in resolutione inflationis. Cum ergo uides inflationem iam resolui, tunc humecta intestinum cum aqua in qua decocta est altea, aut malua. Nam per illud alleuiatur introitus eius cum re parua. Si autem excusatur reditus eius post hanc curationem, tunc finde in disructione parum, cum instrumento quod secantur hemorrhoides. Et curatio prima est melior quando præparatur, quam sectio: & non fit cōactio ad secandum post necessitatem & defectum instrumenti. Sit pars eius una quæ est torta, acuta, & pars eius altera non acuta, et extremitas subtilis non sit cum subtilitate spatulilicis,

Sutura uentris modi quatuor.

Disructio parua.

Calefactio Intestini infrigidati dislocati.

imo sit obtusior parumper: & est illa quæ similatur caiada, sicut uides. Cum ergo amplificatur uulnus, & ingreditur intestinum, tunc oportet, ut sit reductio eius secundum formam suam naturalem in loco suo sit proprio, si possibile est super illud: quoniam est melius. Quando uero disruptio est ampla in inferiori parte uentris: tunc oportet ut facias iacere infirmum super dorsum suum, & pone crura sua altiora capite suo. Et si est in superiore parte uentris, tunc pone caput eius, & pedes ipsius altiora quam eius inferiora. Et similiter si est disruptio in uentre duarum partium uentris, tunc pone intentionem tuam, & tuam considerationem semper in hoc, ut pars in qua est uulnus sit altior parte altera. Et ita oportet, ut administres illud in uulneribus magnis, & in uulneribus medijs. In uulneribus autem paruis, pone illud secundum quod præparatur tibi. Deinde fac ut sit præsens inter manus tuas minister pius, qui teneat disruptionem totam manu sua: & aggrega labia eius. Deinde detege ex ea ei qui sequitur futuram aliquid post aliquid: & iste est modus futuræ communis unius. Et est, ut accipias acum, aut numerum acuum secundum quantitatem amplitudinis uulneris. Deinde dimitte ab extremitate disruptionis quantitatem digiti anularis, id est, medici: et fige acum unam præter quod intromittas in eam filum in duabus extremitatibus cutis, cum duabus extremitatibus scilicet quod est sub cute ab interioribus, donec facias eam penetrare ab alia parte, & tu iam aggregasti duas extremitates cutis, & duas extremitates scilicet: & fiunt quatuor ordines. Deinde stringe cum filo duplo in circumitu acus aliquoties a duabus partibus simul, quousque sint aggregata duo labia uulneris aggregatione decenti. Deinde dimitte grossitudinem digiti etiam, & fige in eis acum aliam: postea reta eam cum filo, sicut fecisti cum acu prima. Non ergo cesses facere illud cum eo quo indiges ex acubus, donec compleas constrictionem uulneris totius. Et sint acus mediæ inter grossitudinem & subtilitatem: quoniam acus subtiles ualde uelociter incidunt carnem: & grossæ sunt difficilis introitus in cutem: propter illud oportet ut sint mediæ in subtilitate, & grossitudine. Et non oportet, ut figatur acum in duabus extremitatibus cutis propinque multum: ut non incidatur caro uelociter, & aperiatur uulnus ante consolidationem sui, & non elongentur etiam cum futura, ut non prohibeatur uulnus a consolidatione. Deinde incide extremitatem acuum, ut non lædant infirmum apud somnum suum: & pone eis puluillos ex pannis ab omni parte, qui teneant extremitates acuum: & dimitte eos, donec scias quod uulnus iam consolidatum est. Et hæc quidem species futuræ cum acubus taliter est conuenientior in uulneribus præter eas. Quoniam sufficit in futura eorum acus una, aut duæ, aut circiter eas.

Sutura autem secunda communis est, ut agreges cum futura extremitates quatuor: extremitates, duas cutis, & extremitates

A
Disruptio
ampla.

B
Acuū dispo-
sicio.

Experimentū
Aitoris.

Sneuræ du-
plices.

Ctes duas sifac in uice una, cum acu in qua sit filum inuolutum æquale in subtilitate, & grossitudine. Deinde quando penetraueris cum acu hās extremitates quatuor, reduc acū a parte a qua incapisti eadem, ut cadat filum retatum a superiori parte uulneris: ut sit futura, sicut futura panni quo stringuntur panni, et pone inter omnem futuram quantitatem grossitudinis digiti minoris. Hanc autem futuram sciunt homines. Et cum hac futura ego sui uulnus quod acciderat uiro in uentre suo, qui fuerat uulneratus cum cultello, & erat disruptio uulneris maior palmo uno: & exierat ex intestinis circiter duos palmos ex intestino medio, et erat disruptio in medio uentris. Reduxi ergo illud postquam scit intestinū eius extra uulnus. xxiiij. horis. Consolidatum est ergo uulnus in spacio quod fuit circiter. xv. dies: & curauī ipsum, et sanatus est: & uixit post illud annis multis, conuersatus in suis dispositionibus. Et medici iudicauerāt, quod non sanaretur. Et ex miraculo fuit, quod non curauī illud cum unguento. Quoniam fui in loco in quo non inueniebatur unguentum, neque aliquid ex medicinis. Posui ergo super uulnus cotum uetustum bis in die, & assiduauī abluionem eius cum aqua mellis, donec sanatum est. Duas autem species futurę proprias dicam secundum narrationem sermonis. Et est, ut incipias cum futura acuta: & intromittas acū ab exteriori ad interiorem partem. Cum ergo penetrat acus in cutem, & in lacertum euntem secundum longitudinem & latitudinē totius corporis: dimitte extremitatem sifac in latere in quo intromisisti acū, & fac penetrare in extremitatem aliam ab interiori parte ad exteriorem in extremitate altera mirach. Cum ergo feceris eam penetrare, tunc fac eam penetrare secundum hoc in eadem hac extremitate mirach ab exteriori parte ad interiorem: & dimitte extremitatem sifac, quæ est in hoc latere, & fac penetrare acū in extremitatem alteram ab interiori parte ad exteriorem: & fac penetrare cum penetratione tua qua facis eam penetrare in sifac extremitate mirach, quæ est in parte eius, donec penetret in ipsum totum. Deinde incipe etiam ab hoc eodem latere, & sue ipsum cum extremitate, quæ est ex sifac in latere alio, & extrahe acū ex cute quam penetrauit. Deinde reduc eam in illam cutem, & sue extremitatem sifac, quæ est in latere alio, cum hac extremitate mirach: & extrahe eam ex cute quæ est ex parte eius, & fac illud uice una, & alia: et fac illud uice post uicem, usquequo suas extrinsecum totum secundum illud exemplum. Et summa huius futuræ, est ut suas futura pellipariorum qua suunt pelles: ita ut suas sifac uice una ex parte una extremitate cutis: & ut dimittas eam uice alia ex parte alia, donec compleas. Secunda species futuræ propriæ, quam dixit Galeus, est ut suas qua suunt eas quidam medicantium, ita quod aggregant omnem partem ad comparem suam conuenientem per naturam: & applicant

extremitatem sifac ad eius aliã extremitatem, & extremitatẽ mirach ad
 extremitatẽ eius aliam. Et illud fit secundũ quod narro tibi. Oportet ut
 sifac acum in extremitatẽ mirach propinquã tibi ab exteriori parte, et fa-
 cias eam penetrare ad interiorem in eo solo: & dimittas duas extrema-
 tes sifac. Deinde reuolue acũ, & fac eam penetrare ab exteriori parte ad
 interiorem in duas extremitates sifac, scilicet utrinq;. Deinde reuolue ut-
 rasq;, etiam fac penetrare utraq; ab interiori usq; ad exteriorem, in du-
 as extremitates mirach alias, quæ sunt in latere opposito. Et iste modus
 futuræ est melior futura cõmuni facili, et est futura cuius præcessit reme-
 moratio. Iste est ergo sermo Galeni etiam. Et dixerunt quidam. Retifica-
 tur futura uentris cum duabus acubus. Quod est, ut intromittas in eis
 utrisq; filum unum: & incipe cum intromissione acus, ex eo quod est a-
 pud te, & fac eam penetrare usq; ad latus aliud, secundũ futuram eorũ
 qui sunt coria æqualiter. Et scias, quod quando disruptio est in me-
 dio uentris: tunc futura eius est difficilior quam reliquorũ locorum uen-
 tris. Iudicium uero medicationis uulneris, est iudicium reliquorũ uulne-
 rum. Quod est, quia quando tu conserueris uulnus recens cum sangui-
 ne suo, antequã alteret ipsum aër: et reducis intestinum, & suis ipsum, &
 apas ipsum: tunc pone super puluerem incarnatiuum. Quod si aër
 iam alterauit uulnus: tunc pone super ipsum quædam unguenta, quæ
 sunt tibi præsentia, donec faciant pus: & cadant fila, et consolidentur sif-
 ac, & mirach. Deinde cura illud sicut est curatio reliquorum uulnerũ,
 donec sanetur. Si autem non sunt tibi præsentia medicinae, tunc pone su-
 per ipsum statim, ex quo incipit emittere pus, cotum uetus: & permuta
 ipsum bis in die, sicut docui te, donec sanetur. Nam tu non indiges me-
 dicatione alia in pluribus dispositionibus, quando uulnera sunt simpli-
 cia. Si autẽ times, quod cõmunicet uulnus mēbris principalibus in læsi-
 one, tunc oportet ut submergas lanã lenem in oleo temperata calidita-
 te, aut in oleo rosato: & pone ipsam in circumitu locorũ quæ sunt inter
 inguina, & sub ascellas. Quod si sentit dolorem, aut punctiones, aut
 purefactionem in intestinis suis (nam multotiens accidit illud) tunc cli-
 steriza ipsum cum uino stiptico, nigro, tepido: præcipue si putredo iam
 peruenit in intestino, & facta est exitura penetrans usque ad concauita-
 tem eius. Et scias, quod illud quod est ex intestino grosso, est facilioris
 sanationis: & quod ex eis est ex subtili, difficilioris sanationis. Intestinũ
 autẽ quod nominatur leiunũ, non suscipit sanationem ex uulnere quod
 accidit in eo omnino: & illud est propter multitudinem eius, quod est
 ex uenis, et magnitudine earũ, & propter subtilitatem corporis eius, &
 propinquitatem ipsius naturæ neruorũ. Si autem illud quod proces-
 dit ex uulnere est zirbum, et conserueris ipsum recens: reduc ipsum se-
 cundũ reductionem tuam, qua reducis intestina æqualiter. Si uero præ-
 terit ei spacium, & iam factum est uiride, aut nigrum: tunc oportet ut

C stringas ipsum cum filo supra locū qui denigratus est ex eo, ut non acci-
dat fluxus sanguinis. In zirbo enim sunt uenæ & arteriæ. Deinde incide
quod est præter illud ligamentū, & pone duas extremitates fili penden-
tes ex inferiori parte uulneris extra ipsum: ut alleuiet super te attractio
eius, et extractio ipsius apud casum zirbi, & emissionē pus uulneris.

Q Rememoratio uulneris quod accidit in Intestino.
Q V A N D O accidit disruptio in Intestino, et est parua: tunc
possibile est, ut restauret in quibusdā hominibus: propterea,
quia ego uidi qui fuit uulneratus in uentre suo cū percussio-
ne lanceæ, & erat uulnus a dextra stomachi, et antiquatū est uulnus: et
factum Fistula, & exiuit ex eo egestio, et uentositas. Posui ergo curatio-
nem, usq; quod ego non fui confusus in sanatione eius: neq; cessauī sub-
tiliare ipsum, donec sanatus est, et consolidatus est locus. Postquam ego
uidi locum iam consolidatū, timui super infirmū, quod accideret super
infirmū accidens malū in uentre suo: & nō accidit ei ex illo accidens ma-
lū. Et remansit in melioribus dispositionibus suis, comedens & bibens,
& futuens, et intrauit balneum, & exercitatus est in dietis suis. Et iam
dixerunt quidam experimentatorum, quia quando accidit in Intestino
uulnus, et est paruū: tunc oportet ut ligetur secundū hunc modū. Et est,
ut accipias formicas magnorū capitum. Deinde aggrega duo labia uul-
neris, & pone formicam unam ex eis quæ habeant os apertū super duo
labia uulneris. Cum ergo capit super ea, & stringit os suū, absconde ca-
put eius. adhæret enim, & non soluit. Deinde pone formicam secundum
pe primā, et non cesses facere illud cū formica post formicam secundum
quantitatē uulneris totius. Deinde reduc ipsum, et sue uulnus. Illa enim
capita remanent annexa in Intestino, donec ciberur Intestinum, & sane-
tur, & non accidat infirmo nocumentū penitus. Et iam possibile est, ut
ligetur Intestinum etiam cum filo subtili: quod abstersum est ex intesti-
no animalis, annexo cum eo postquam intromittitur in acum. Et est, ut
accipias extremitatem huius fili ex intestino, & excarnetur multū. De-
inde liga in extremitate eius filum lini subtile inuolutum. Deinde intro-
mitte illud filum in acum, & sue cum eo intestinū. Deinde reduc ipsum
in disruptiōem. Et iste modus futuræ cum formicis & intestino, non est
nisi secundum uiam fiduciæ & spei. Scias, uulnus quod est magnum,
amplum, præcipue si est in uno intestinorū gracilium: tunc non est in-
genium nisi subtiliatio, neq; est eius sanatio omnino.

S De cura Zuchemen, & Fistularum.
Caput LXXXVIII.

S C I A S, quod omne uulnus, aut apostema quando ueterascit &
antiquatur, & fit ulcus, et non cōsolidatur, & emittit pus semper, et non
abscinditur: tunc nominatur uniuersaliter in quocunq; membro fuerit
Fistula, et nos nominamus ipsum Zuchemen. Et Fistula quidem est se-

Experimentū
Autoris,

Fistula pro-
pria quæ sit.

undum ueritatem nodatio filtrata, dura, alba: cum qua non est dolor, **A**
 cui est concavitas pennæ auis: & propter illud nominant eam quidam
 fistati, id est, pennā. Et est in quibusdam horis humida, quæ emittit pus.
 Et fortasse scinditur humiditas in quibusdam horis. Et quādoq; est hæc
 humiditas multa, & est pauca: et est grossa, & est subtilis. Et ego iam præ
 misi in diuisione, tunc cum dixi uulnera, quod omne ulcus quod non
 sanatur, neq; nascitur in eo caro, non est illud nisi propter unam nouem
 causarum. Quarum una est, aut propter paucitatem sanguinis in cor-
 pore: aut propter maliciam eius: aut quoniam inter ipsum, et super la-
 bia eius est caro dura, prohibens natiuitatem carnis: aut quia est multæ
 sordis & sordiciei: aut quoniã ulcus in seipso est putridū, et materia quæ
 mittitur ei est malæ qualitatis: aut quoniã medicina est inconueniens in
 curatione eius: aut quoniam corruptio cadens in regione est genus pesti-
 lentie, aut per proprietatem in regione, sicut accidit in Cæsaraugusta: in
 qua fit difficilis digestio ægritudinum, & tardatur in ea sanatio aposte-
 matū per naturam: aut quoniam in eo est os unū, aut numerus ossium.
 Ego iam ostendi omnes istas causas & signa earū, et curationes ipsarū
 cum medicinis in diuisione: & oportet hic ut faciam te scire cura-
 tionem Fistulæ & Zuken, quæ fit per uiam operationis cum manu.
 Scias ergo, quod Fistula accidit in omnibus membris corporis. nam
 ex eis sunt Fistulæ quæ perueniūt ad uenas magnas & arterias, aut ner-
 uos, aut sifac: aut ad intestinū, aut ad uesicam, aut ad aliquam ex costis: **B**
 aut ad aliquam ex spondilibus dorsi, aut ad aliquam iuncturarum com-
 positarum compositione: sicut manus, & pedis: et ex eis sunt quæ uad-
 unt ad propinquitatem membri principalis, et similia. Quæ ergo ex
 his Fistulis est secundum hunc modum, est ex ægritudinibus difficilis
 curationis, & non recipit curationem, & occupatio cum ea est labor &
 ignorantia. Quod si est ex Fistulis aliqua cuius profunditas non perue-
 nit ad hæc loca quæ dixi: & speras, et confidis in curatione eius, & uis
 peruenire ad cognitionem illius, tunc accipe tentam ex ære, aut ferro, si
 Fistula tendit secūdum rectitudinem, & perquire eam cum ipsa. Si autē
 in Fistula est tortuositas, tunc inuestiga eam cum tenta de plumbo
 subtili. Quoniam plumbum cum lenitate sui corporis alleuiatur, et cur-
 uatur circa tortuositatem. Quod si Fistula est habens orificia multa, non
 est tibi possibile ut significes super eam cum tenta. Clisteriza ergo ex eis
 orificium ex orificijs suis. nam humiditas qua clisterizas ipsum, uadit
 uersus orificia alia, & currit ex eis. Deinde exquisite inquire secundum
 quem modum est tibi possibile: ut cognoscas quod illic est os, aut ner-
 uus, & est Fistulæ concavitas longinqua, aut propinqua: aut est Fistu-
 la una cui sunt orificia multa, et sta super totum illud, cum summa forti-
 tudinis tuæ: cum interrogatione tua, qua interrogas infirmum, & inuen-
 tionem doloris apud compressionem cum manu tua super locum, et simis

Indicium VI-
cerum.

Clibus ex significationibus & causis accidētibus apostemati. Cum ergo steteris super omnia illa statione uera, tunc uade ad curationem secundum confidentiam: & est, ut consideres tunc, si est Fistula propinqua apprens, aut in loco saluo longinquo a iunctura, aut a neruo, aut arteria, aut uena, aut uno locorum quæ dixi tibi: tunc seca Fistulam secundum quod præmissum est ex narratione mea, & aufer quod est in ea ex filtratione, et carnibus corruptis, quod nascitur in orificio eius: ex carne, aut thelul, & similibus: et cura ipsam, donec sanetur. Si autem Fistula est longinquæ profunditatis, & est secundum rectitudinem: tunc oportet ut feces eam in profundo quantum est tibi possibile. Deinde mundifica ipsam ex omnibus carnibus eius corruptis. Deinde administras cinia inuoluta in medicinis acutis: & intromitte ea usque ad concavitatem Fistulæ quam comprehendisti cum ferro: fac cum ea illud aliquotiens, donec corrodat medicina acuta totum quod remansit in concavitate Fistulæ ex corruptione. Deinde restaura ipsam cum unguentis quæ generant carnem sanam, donec sanetur. Si uero non sanatur per illud, tunc cauteriza ipsam secundum quod narrauimus. Si ergo causa Fistulæ est os, & certificat apud te illud: tunc inquire ipsum, & seca ipsum secundum quod narraui tibi: si non prohibet te aliquid ex uena, aut neruo, aut membro principali, sicut diximus. Si ergo detegitur tibi os, et est in eo quiddam corruptionis, & nigredinis: tunc rade ipsum, donec auferatur corruptio eius tota. Deinde cura ipsum cum eo quod incarnabat: tunc scias, quod tu non peruenisti ad totam eradicationem corruptionis. Detege ergo super illud secundo, et exquisite fac rasionem corruptionis, & mundificationem ipsius cum ultima fortitudine tua. Deinde restaura ipsum. Si ergo sanatur, bonum est: & si non, tunc scias quod illa corruptio est in profunditate longinqua corporis, quam non es consecutus. Non est ergo tibi in ea ingenium, nisi dimittere ipsam naturam.

Quod si corruptum est os paruum, et est possibile tibi, atrahe ipsum cum forcibus subtilibus quæ conueniunt ad illud. Si autem sunt ossa multa, tunc exquisite fac attractionem eorum omnium, neque dimittas ex eis aliquid cum tua fortitudine. Si uero contrarietatem facit tibi aliquid ex humiditatibus, & non est in incisione eorum timor, uel error: tunc incide illas humiditates & carnes, si sunt illic, & libera ossa. Si uero non est tibi præparatio auferendi ossa ex hora tua, tunc pone super uulnus quod putrefaciat ipsum: et dimitte ipsum, donec putrescat quod est in circumitu illorum ossium ex carnibus & humiditatibus. Et custodi operatione tua. Imo pone super ipsum, si times, cotum submersum sulfure trito cum oleo: aut cotum submersum in unguento ægyptio, aut aliquo unguentorum uiridium. Nam quando putrescent illæ scilicet hu-

& separantur ex eis ossa, alleuiatur ablatio eorum, et ipsorum
 Si autem est os unum magnum, sicut os cruris, aut os coxæ,
 & similia illis, et quod ex eo corruptum est, est pars magna: tu ne rade
 ipsum racione ultima, donec auferatur illa nigredo & corruptio. Dein
 de restaura uulnus. Si uero quod est in eo corruptum, est pars magna,
 & corruptio iam consecuta est medullam ossis, tunc necesse est ferrare
 ipsum, & incidere ipsum totum usque ad locum, ubi peruenit corru
 ptio: tunc cura ipsum, donec consolidetur. Et ego narro tibi zuken,
 quæ accidit uiro in crure suo: ut ponas ipsam exemplum & adiutorium
 super operationem tuam. Fuit uir iuuenis ætate circiter triginta annos,
 cui accidit dolor in crure suo, a caussa quæ mota est super ipsum intra
 corpus, id est, ab interioribus, donec peruenerunt materiæ ad crus, & az
 postematum est. apostemate magno: & non fuit ei caussa extrinseca. Ex
 sensum est ergo cum eo tempus cum errore medicorū, donec apertum
 est apostema, & concurrerunt cum eo materiæ multæ. Et postposita est
 curatio eius, donec fistulatum est crus, & facta sunt in eo orificia multa:
 quæ omnia emittebāt pus, & humiditates corporis. Curauit ergo ipsum
 multitudo medicorum circiter duos annos, & non fuit in eo sapiens in
 arte manus, donec uocatus sum, & uidi crus eius, & materias quæ cur
 rebant ex illis orificijs cursu magno: etiam omne uiri corpus iam tabu
 erat, & color eius citrinus erat. Intromisi ergo tentam in uno locorum
 orificiorum, & peruenit tenta ad os. Deinde perscrutatus sum orificia
 omnia: & inueni ea peruenire ad se inuicem ex omnibus partibus cru
 ris. Properaui ergo, & secui super unum illorum orificiorum, donec de
 teti partem ossis: & inueni ipsum corruptum: quod iam corrosum erat,
 & denigratum, et putruerat, & perforatum erat, donec penetrauerat us
 que ad medullam. Serrauī ergo quod detectum est mihi, & præpara
 tum ex osse corrupto. Et deputaui, quod non esset in osse nisi illa corru
 ptio, quam abscidi, & serrauī. Et ego iam eradicaueram eam. Deinde
 posui restaurationem uulneris cum medicinis consolidatiuis spacio lon
 go. Et non est consolidatum. Deinde tentaui, & detexi super os secun
 do supra detectionem primam: & inueni corruptionē continuam cum
 osse; & serrauī quod apparuit mihi etiam ex illa corruptione. Deinde
 conatus sum restaurationem eius. Et non est restauratum. Detexi ergo
 super ipsum iterum, & non cessauī incidere os particulatim, & conari
 restaurationem eius: & non est restauratum, donec incidi ex osse circi
 ter palmum unum, & extraxi illud cum medulla sua. Deinde restaura
 ui ipsum cum medicinis, & consolidatum est uelociter, & sanatum; &
 non fuit necessaria hæc iteratio in operatione eius, & sectione ipsius, nisi
 si propter dispositionem debilitatis infirmi, & paucitatem tolerantia ei
 us, & timorem meum super ipsum de morte: quoniam accidebat ei in
 omnibus horis ex superfluitate euacuationis syncopis mala. Sanatus est

Experimentū
 Autoris.

B

Serraturæ
modus.

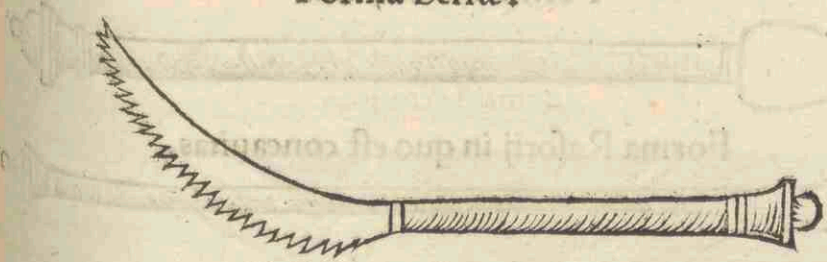
C ergo sanatione integra: & nata est in loco ossis caro dura, et bona facta est dispositio in corpore suo, & redijt uirtus eius: et conuersatus est in dispositionibus suis: & non fecit ei contrarietatem in ambulatione nocuum omnino. Si autem os eminent in loco corporis iam fractum est: tunc oportet ut serres ipsum, secundum hunc modum: & est: ut accipias ligamentum, et stringe ipsum in extremitate ossis eminentis: & præcipe alicui, qui extendat ipsum ad sursum: et pone ligamentum aliud ex lana grossius ligamento primo. Deinde liga ipsum super carne, quæ est sub osse: & extende extremitatem eius, ut trahas carnem ad inferiora: & tu detegis carnem super locum quem uis ferrare, ut non lædat Serra carnem. Pone lignum, aut tabulam sub osse inferius decenter: quoniam quando facis illud, non prohibetur quin secet carnem corruptam. Et oportet ut sit Serratura super locum corruptum parumper, ut non sit in concavitate ossis corruptio: & non appareat in appositione sua sensui, & cogat ad Serraturam sui uice alia. Quod si os est corruptum, et non est eminent, imo continuatur pars eius cum parte: & corruptio est in medio eius, aut in parte ipsius: tunc detege carnem ab omni bus partibus totam. Deinde pone lignum inferius. Postea serra illud ex parte prima, ubi est corruptio, donec continuetur Serratura ex parte altera: et sit Serratura secundum longitudinem a corruptione parumper, ut secundum quod diximus. Quod si corruptio est in iunctura, incide ipsam iuncturam corruptam, et serra os ubi continuatur ex parte altera.

D Si uero corruptio est in continuatione duarum iuncturarum, tunc non est in ea ingenium nisi abrasio. Quod si corruptio est in pectine manus, aut in pectine pedis: tunc res in eo est difficilis ualde. Verum oportet, ut inquiras corruptionem qualiter appareat tibi. Et abrasas eam, & mundes ipsam secundum quamcunque dispositionem tibi possibile est: & cum quocunque ingenio rectificatur tibi: quando non facit tibi contrarietatem Vena, aut Nerus. Et scias quod incisoria, & Serræ ad incidendum ista ossa sunt multa, secundum situm ossium, & præparationem eorum, & ipsorum grossitudinem, et subtilitatem eorum, & magnitudinem, & paruitatem ipsorum, et duriciem ipsorum, & eorum raritatem. Quapropter oportet, ut præpares omni speciei operationis instrumentum conueniens ad illam operationem.

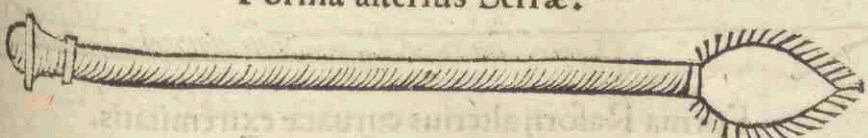
Et scias, quod operationes istæ significant tibi super speciem instrumenti quo indiges, quando tecum est studium longum. Et cognitio modorum huius artis, testimoniū modorum ægritudinum: tunc enim iam inuenies per teipsum illud quod conuenit ei ex instrumentis ad omnem infirmitatem. Et ego sum firmans tibi in ultimo huius capituli numerum instrumentorum, quæ pones exemplis super quæ incidis, & probationem qua experiaris super alia.

Forma Serræ.

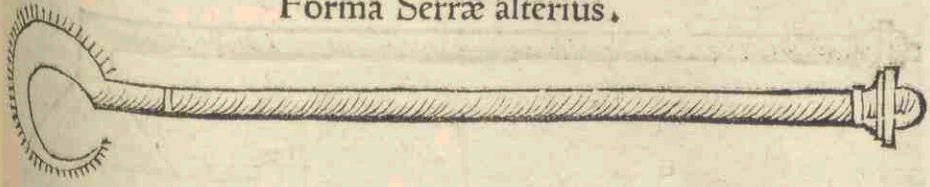
A

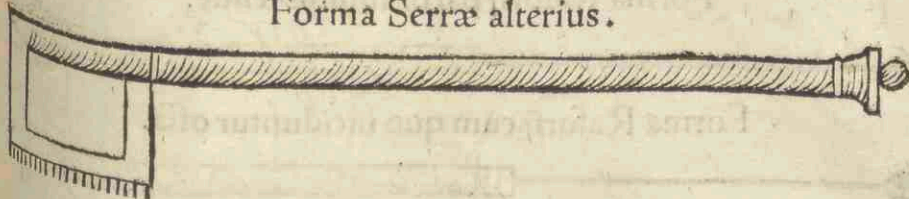
Forma alterius Serræ.

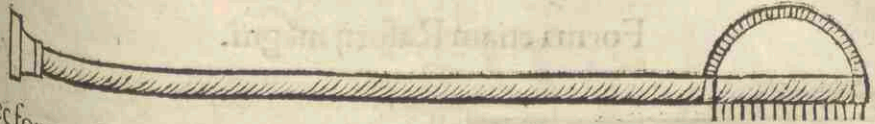
Forma Serræ alterius.

Forma Serræ alterius.

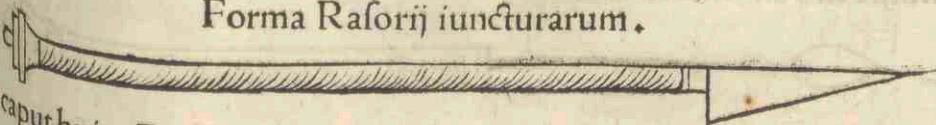
D

B

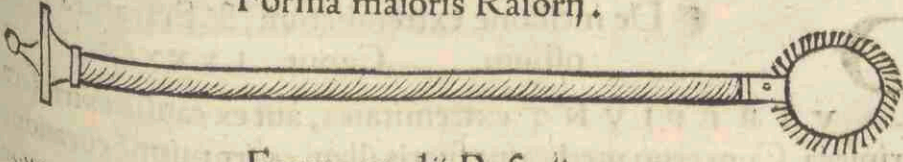
Hæc forma Serræ depicta, sit decenter facta. Fiat arcus eius superior, & acuitas eius ex ferro: & manubrium eius ex buxo, et sit pyramidale decenter factum.

Forma Rasorij iuncturarum.

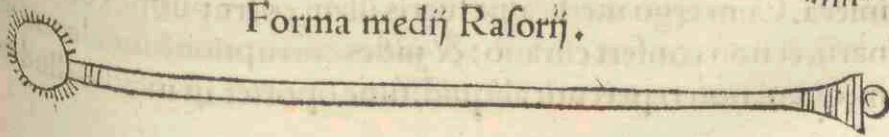

Sit caput huius Rasorij, secundum formam capitis clavi stellati: et puncta eius sint secundum formam punctorum elischetfegi. Et non conuenit, nisi ut fricentur cum eo capita iuncturarum, quando corrumpuntur, aut os amplum, & magnum est.

Forma maioris Rasorij.

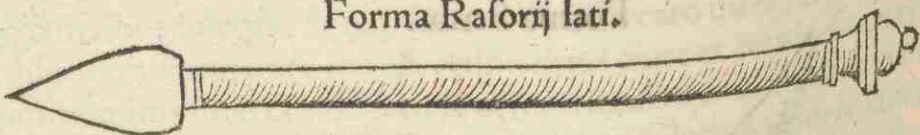

Forma medijs Rasorij.

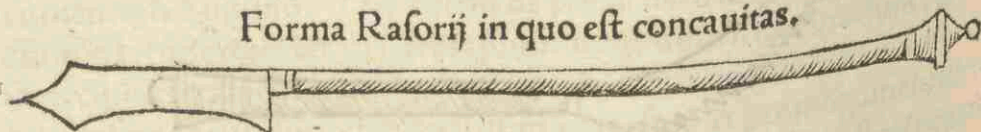

C

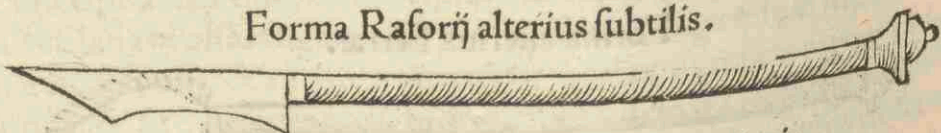
Forma Rasorij lati.

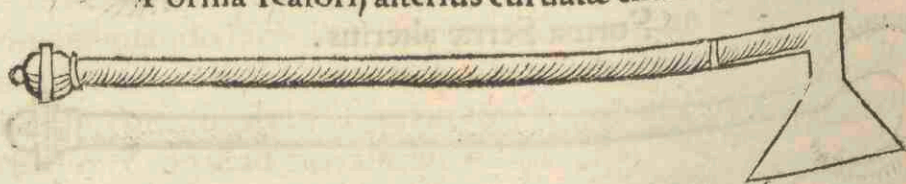
Forma Rasorij in quo est concauitas.

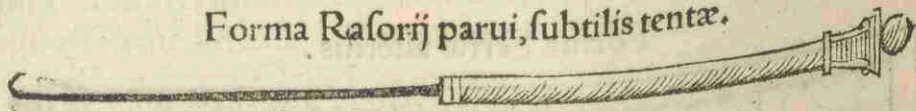
Forma Rasorij alterius subtilis.

Forma Rasorij alterius curuatae extremitatis.

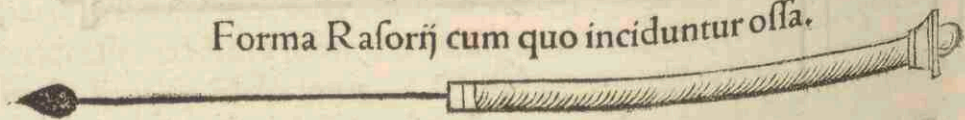

Forma Rasorij parui, subtilis tentae.

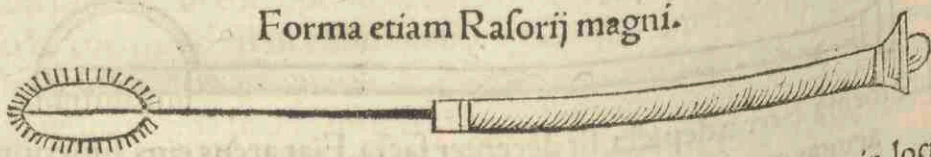

D

Forma Rasorij cum quo inciduntur ossa.

Forma etiam Rasorij magni.

Hoc similitur Radio, & extremitas est sicut Serra: exhibetur in locis multis ex rasione ossium.

Forma Rasorij quod conuenit ad rasionem eius quod perforatum est ex ossibus. Extremitas eius triangula, acutarum est extremitatum. Fit ex Indi. Et similiter oportet, ut fiant omnia quae diximus ex Rasorijis, & Incisorijis, & Serris.

P De incisione extremitatum, & Serratura ossium. Caput LXXXIX.

UT REFIVNT extremitates, aut ex caussa extrinseca, aut intrinseca. Cum ergo medicatus fueris illam corruptione curatione medicinarum, et non confert curatio: & uides corruptione incidere in membrum, quam non repercutit aliquid: tunc oportet ut incidas illud mem-

C brum usq; ubi consequit corruptio, ut euadat infirmus per illud a morte, aut a malicia quæ est maior defectu membri. Et signum cui accidit illud est, quod denigratur membrū, donec putetur: quod ignis combussit ipsum, aut putrefit post nigredinē: donec inciditur illa putredo usq; ad illud quod sequitur illud membrū, et serpit in totū corpus. Propterea ergo cum incisione eius, & similiter si causa corruptionis est a percussione quorūdam uenenosorū: sicut scorpionis marini, & uiperæ, et rutellæ, & similiū. Si ergo corruptio, aut percussio est in extremitate digiti, tunc incide digitū, et non des spaciū corruptioni, ut incedat usq; ad reliquā manū. Et similiter si accidit in manu, tunc incide eam ex radice focalis, & non des spaciū corruptioni, donec capiat in focili brachij. Et si inuadit in eo, tunc incide brachium apud cubitū in iunctura sua. Si autē pertransit corruptio, & uides eum circiter cubitum: tunc in illo est mors infirmi. Et administrare præter illud ex curatione, est quantitas uirtus. Et similiter fac de pede, quando inuadit corruptio in digito, tunc incide ipsum apud unū nodorum: & si capit in pectine pedis, tunc incide pedem totum. Si autem ascendit ad genu, tunc incide crus apud iūcturam genu. Quod si corruptio iam peruenit supra genu, tunc non est in ea incidendi membrū, aut ferrandi ipsum est, ut stringas ligamentū in inferiori, quem uis incidere: & stringe ligamentū aliud supra locum. Et extendat minister ligamentum unum ad inferiora: & extendat minister aliud ligamentum superius ad sursum. Et tu separa carnem quæ est inter duo ligamenta, cum Spatumili lato, donec detegatur caro tota. Deinde incidatur, aut ferretur. Et oportet, ut ponas ab omnibus partibus pannum lini, & non tangat Serra locum sanum: & accidat infirmo læsio addita, & apostema calidum. Si autē accidat fluxus sanguinis interius dum operaris, tūc cauteriza locum uelociter: aut pone super ipsum quosdam pulueres abscindentes sanguinem. Deinde redi ad medicationem tuam, donec compleatur. Deinde liga membrum uulneratū cum ligamento cōueniente ei, et cura ipsum, donec sanetur. Et ego narro tibi quod accidit uiro in pede suo, hoc idem accidens quod narro tibi. Quod est, quia accidit in pede suo nigredo, cum adustione quæ assimilatur combustioni ignis: & corruptio illa in primis accidit in digito suo, donec coepit pedem totum. Properauit ergo uir ex seipso, postquam uidit corruptionem incidere in membro cum uehementia eius, quod inuenit ex dolore, & adustione eius: et incidit ipsum apud iūcturam, & sanatus est. Et postquam præterijt ei tempus longum, accidit ei illa eadem corruptione in digito manus suæ indice. Venit ergo ad me, & conatus sum recuperare illam superfluitatem cum eo quod posui super manū ex medicinis post mundificationem corporis eius: & non repercussa est superfluitas, & coepit incedere in diguit alium: donec coepit corruptio in ma-

Experimentū
Autoris.

num. Vocauit ergo me, ad incidendum manum eius: & nolui illud, sperans ex me super repercussionem illius superfluitatis: & timui etiam super ipsum apud incisionem manus eius mortem. Quoniam uirtus uiri erat super casum. Postquam ergo desperauit de me, reuersus est ad terram suam: & peruenit ad me de eo, quia properauit, & incidit manum suam totam: & sanatus est. Et non attuli hanc narrationem, nisi ut sit adiutorium super illud quod cadit de genere huius ægritudinis: & ut sit significatio qua significetur, et secundum quam agatur.

¶ De cura Sinuum, & qualitate clisterizationis cum medicinis. Caput XC.

QUANDO accidit apostema in quibusdam mēbris carnosis, & prolongatur spaciū apostematis, donec collectionē facit saniei: deinde rumpit, aut perforatur, & egredit quod in eo est ex sanie, & remanet locus uacuus quasi sit uas: & cutis quæ est super ipsum sicut pannus qui iam subtiliatus est: et non peruenit ad ultimū in corruptione sua, neq; imprimat in os, neq; in neruum, neq; in ligamentū: meretur ut nominetur Sinus: & non nominatur Fistula: uerū tamen si prolongatur spaciū eius, donec imprimat corruptio in aliquid horū membrorum, tunc nominat Fistula, aut zuken. Et cura eius est, ut incidas illā cutem totam sicut reuoluitur: & præcipue quando subtiliata est, & facta sicut pannus: et confidis quia non aëhareat cum loco, propter corruptionem suam. Si autē speras quod adhæreat cutis, & non consequitur ex eo corruptio illa ultima consecutione: & si in cute est spissitudo ex carne, tunc cura ipsum cum Clisteri: & est, ut consideres ad Sinum. Tunc si est magnus, et pus quod emittitur ex eo est foetidi odoris: tunc clisteriza ipsum cum medicamine ægyptio, quod est aceti, & olei, & ziniar, partes recipiens æquales, aggregentur in uase: & decoquantur super ignem, donec rubeat medicamen: & ueniat in spissitudinem mellis. Deinde accipe ex eo quod tibi necesse est: & dissolue ipsum cum aqua & melle, et clisteriza cum eo Sinum: & stringe orificium eius, & dimitte medicinam in eo ad quātitatem duarū horarum. Deinde extrahe ipsum cū expressione: fac illud diebus tot, donec mundificetur Sinus, et remoueat foetor. Et quandoq; clisterizatur cum aqua cineris, quando non est tibi præsens hoc medicamen: et est, ut accipias cinerem lignorū uitis, aut cinerem ex lignis ilicis: et projicias super eam aquā. Deinde cola eam, & clisteriza cum ea, donec confidas quod Sinus iam ablutus est. Quod si infirmo non est tolerantia super medicamen ægyptium, neq; aquam cineris, tunc clisteriza ipsum cum aqua & melle, cui iam permixtum est aliquid ex ziniar contrito. Aut clisteriza ipsum cum melle & uino permixtis, quoniam de proprietate mellis est, ut mundificet, & abluat: et uinum facit adhærere Sinum, præcipue quando in uino est superfluitas stiptici-

C tatis & siccitatis. Cum facis illud aliquotiens, et confidis quod Sinus corruptio iam remota est: tunc clisteriza ipsum cum eo quod facit nasci carnem in eo. Et est, ut accipias ex emplastro dyafinicon: & dissoluas ipsum cum oleo rosato, et uino stiptico: aut clisteriza ipsum cū quibusdam medicinis, et unguentis alijs, quorum proprietates scripsi in tractatu unguentorum. Quod si orificium Sinus est strictum, in quo non capit cannula clisteris: tunc amplifica ipsum cum ferro parumper: aut pone in ipso licinium inuolutum in unguento ægyptio, aut in unguento basilicon, donec amplificetur. Et similiter si est orificium etiā amplum, tunc aggrega labia eius cum futura: & dimitte ex eo quantitatē in quam ingrediatur clistere sine additione. Et similiter si orificiū eius ex quo currit pus, est eleuatum ad superiora: tūc seca ipsum in depressiori loco qui est in ipso, ut currat ex eo pus usq; inferius: quoniam pus quando cōratur in profunditate Sinus, prohibet carnē generari in eo. Quod si non est tibi possibile secare Sinum circiter inferius eius secundum quod uis: tunc conare, ut præpares membrum præparatione qua currat ex eo pus cum facilitate secundū quod præparatur tibi. Conare, ut non retineatur in eo aliquid ex pus omnino: et accipe medicinas cōsolidatiuas quæ ponuntur super signum, conuenientes ad illud quod uis. Et extende eas super pannū lini. Et sit pannus tantæ quantitatis, qua fiat cōmunicatio rotundus Sinus. Deinde incide cum forficibus in directo orificij Sinus foramen, amplius orificio Sinus parumper. Deinde extende ex unguentis lenibus super pannum alium, secundum quantitatem foraminis: & pone eum super ipsum positione longinqua ab orificio Sinus, ut alleuetur exitus pus ex eo: & non auferas pannū magnum, nisi post dies aliquos uice una. Ille autem qui est super orificium Sinus, est ille quem remoues in omni hora, ut egrediatur quod aggregatur in eo ex pus: & ut scias, an illud quod currit ex eo uirus, est multum, aut parum: aut digestum, aut indigestum. Et cum hoc iterum considera locum Sinus ipsius, an in ipso sentiat dominus eius dolorem, aut nō sit in eo dolor, & an sit in eo apostema, aut non sit in eo apostema. Cum ergo protenditur medicatio tua taliter, & uides materiam quæ egreditur super orificium Sinus, tunc scias, quod Sinus iam adheret, aut approximat adherentia: tunc ergo solue ipsum in mane, aut in tertio die: et quādo soluis uulnus, tunc permuta pannū alium, & renoua unguentum. Si autem egreditur ex Sinu post spacium longū uirus subtile, tunc non desperes de adhaerentia eius. nam sanatio eius appropinquat. quoniam ex hominibus sunt qui tardant generationē carnis in uulneribus suis, & ex eis sunt qui agunt econtrario illius. Si autē egreditur ex Sinu post dies multos pus indigestum, tunc scias quod sinus non adhæret. Si ergo tardatur adhaerentia Sinus, & prolongatur res eius: tunc adde in exiccatione medicinarum, uerum faciant medici, ut sint medicinae in substantia sua humiz

et in uirtute sua sicca: sicut unguentum dyafinicon, quando additur
 in eo superfluitas additionis ex zegi. Et ex magis ultimo quo curatur,
 et, ut accipias unguentum dyafinicon, & soluatur cum oleo rosato, &
 roretur super ipsum uinum antiquum æquale in substantia sua. Deinde
 confice ipsum cū eo, & utere ipso. Et iam facit simile huic actioni, quan-
 do non est tibi præsens unguentum dyafinicon, mel, quando decoquis
 ipsum, donec ingrossetur, & uteris eo. Aut accipe myrrham, & aloen, &
 olibanū: tere totum, & pulueriza illud super mel dum est super ignem.
 Deinde line super ipsum pannum, et stringe ipsum super Sinum: & li-
 ne cum melle quod decoquisti, donec ingrossatum est: & pulueriza su-
 per ipsum species, & pone super ipsum pannū, et stringe eum. Et quan-
 doque administratur in illo aristolochia longa, & radices lilij coelestis,
 & est lilium: et farina herbi, & centaurea. utere eis simplicibus, aut ag-
 gregatis. tere ea, & cribella ipsa: et pulueriza super mel quod narraui, &
 utere eo. Quod si prolongatur res Sinus, et non sanatur hac curatione:
 tunc scias, quod in profundo eius est corruptio: aut iam facit impressio-
 nem in ossibus, aut in reliquis membris duris, aut ligamentis: tunc cura
 ipsum curatione Fistularum, secundum quod præmissum est.

P De cura Panaritij & unguis attritæ, et incisione di-
 gitæ additi, & sectione. Caput xci.

PANARITIVM est apostema quod nascitur sub ungue pol-
 licis manus, aut pedis: et fortasse nascitur in reliquis digitis. Cum ergo
 prolongatur res eius, & negligitur curatio eius, et apostematur aposte-
 mate calido: aut corrumpitur, et emittit pus, donec corrodit radicem un-
 guis: & fortasse corrumpit eam totam, et fortasse peruenit corruptio ad
 os, donec est ei odor foetidus: & fit extremitas digiti lata, et fit color eius
 fuscus. Quando ergo tu curas ipsum, cum eo quod diximus in diuisione
 ne, et non confert curatio tua: tunc oportet ut incidas cum ferro totā su-
 perfluitatem quæ remansit ex ungue. Deinde cauteriza uulnus post illud.
 Cauterium enim iuuatiuū est ualde. Si uero os est sanum, et est
 unguis etiā sana, et additiones uacuae unguis iam comprimunt carnem
 ad interiora, & incipiunt pungere ipsam, et lædunt eam: tunc oportet ut
 ponas Radium subtilem sub angulo unguis quæ pungit carnem, et im-
 pelle eam sursum: & incide eam carnē cum facilitate, et pone super illud
 quod remanet de carne ex medicinis comburentibus, corrosiuis, donec
 remoueatut totū eius. Deinde cura illud cum unguētis, donec sanetur.

Si autem corruptio iam imprimat in os, tunc oportet ut incidas illud
 os, & extrahas ipsum: non enim sanatur unquam dum permanet in di-
 gitum, tunc incide eum in uno nodorum, secundum quod præmissa est
 eius rememoratio. Deinde cura ipsum, donec sanetur. Si autem acci-
 dat ungui attritio, aut percussio: et contingit in ea dolor uehemens, tunc

B

Panaridium.

Digitus super-
flui sectio.

C oportet ut phlebotomes infirmū in primis. Deinde seca unguem cum Spatumili acuto sectione transfuersa de sursum ad uisum. Et custodi, ne sectio perueniat ad carnem quæ est sub ungue. nam tu facies accidere per illud super infirmū dolorem uehementem, & erit causa ad natiuitatem carnis additæ in loco. Deinde cura locum cum eo quod sedat dolores. Digitus uero additus qui nascitur in quibusdam manibus hominum, fortasse est carnosus totus: et fortasse sunt in quibusdam eorum ossa, & fortasse est in eo unguis: et quidam eorum nascitur in radice iuncturæ, aut est natiuitas eius in quibusdam nodis digiti. Ille ergo qui nascitur in quibusdam nodis digiti, non mouetur: & ille qui nascitur apud iuncturam digiti, fortasse mouetur. Eius ergo qui ex eis est carnosus, sectio eius facilis est. Quod est, ut incidas ipsum apud radicem suam cum Spatumili lato. Eius autem cuius natiuitas est in radice iuncturæ curatio, est difficilis. abstine ergo ab incisione eius. In illo uero qui nascitur in digito apud ultimū nodorum, tunc oportet ut incidas in primis carnem eius incisione rotunda usq; ad os. Deinde ferra os cum una illarum Serrarum conuenientium ad illud. Deinde cura ipsum, donec sanetur.

Consolidatio autem quæ accidit digitis adinuicem, multotiens accidit aut ex natiuitate hominis, id est, nascitur cum eo, aut a consolidatione uulneris, aut combustione ignis, & similibus. Oportet ergo ut seces illam consolidationem, donec redeant digiti secundum formam suam naturalem. Deinde pone inter eos licinia, aut pannos infusos in oleo rosato: ut non consolidentur uelociter, & separa inter eos: aut pone inter eos laminā plumbi subtilem, donec consolidetur locus secundum quod oportet. Et similiter si accidat consolidatio quibusdam digitis cum palma, tunc seca illam consolidationem, secundum quod præparatur, & conuenit figuræ membri.

Vites.

VITES sunt Venæ inuolutæ, grossæ, plenæ superfuitatibus melancholicis quæ accidunt in pluribus membris corporis: & plurimū euentus earum est in cruribus, præcipue in cruribus iter agentium & laborantiū, et portantium. Oportet ergo ut administras excussionem corporis ex cholera nigra aliquotiens excussione forti. Deinde phlebotoma patientis eas basilicam. Curatio uero earū cum ferro, est secundum duos modos. Vnus eorum est, ut secentur, et extrahatur sanguis niger. Et modus alter est, ut eleuetur Vena, & extrahatur tota. Sectio uero eius est secundū hunc modum. Embroca crus in primis cum aqua calida multum, donec resoluatur sanguis grossus feculentus. Deinde stringe crus infirmi a superiori parte coxæ eius, usq; ad inferiorem partem genu cum uitta. Deinde seca uenam in loco uno, aut duobus, aut tribus sectione ampla. Deinde eleua, id est, extrahe sanguinem in manu tua ab inferiori parte cruris, usque ad sursum, & a superiori

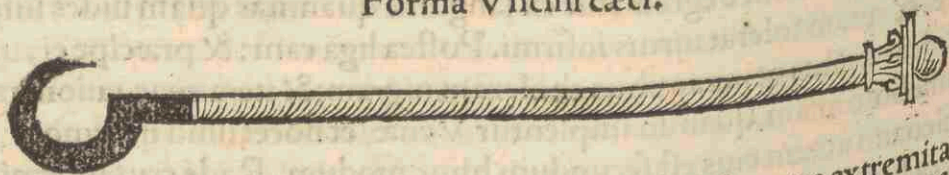
que inferius: donec egrediatur ex sanguine quantitas quam uides sus- **A**
 cere, & quam tolerat uirtus infirmi. Postea liga eam: & præcipe ei, ut
 absteat a cibis generantibus choleram nigram: & itera euacuationem
 & phlebotomiam, quando implentur Venæ, et nocet illud infirmo.
 Eleuatio autem eius est secundum hunc modum. Rade crus infirmi,
 si in ea sunt pili multi. Deinde intromitte ipsum in balneum: aut embro
 ca ipsum in crure eius cum aqua calida, donec rubeat, & exuberentur
 Venæ: aut exercitetur exercitio forti, si non est ei præsens balneum, do-
 nec calefiat membrum. Deinde seca cutem in directo uenæ sectione per
 longitudinem: aut in ultimo eius apud genu, aut in inferiori parte eius
 apud calcaneum. Deinde aperi cutem cum uncinis, et excoria uenam ab
 omni parte, donec appareat sensui: & est apud apparitionem eius, quod
 uides eam rubeam ad nigredinem decliuem. Cum ergo uadit ex cute, ui-
 des eam albam quasi sit chorda. Deinde intromitte sub ea Radium, do-
 nec quando eleuatur & egreditur de cute: suspende eam cum uncino cæ-
 to, leui. Deinde seca sectionem aliam prope illam sectionem tribus digi-
 tis. Deinde excoria cutem a superiori parte uenæ, donec appareat. De-
 inde eleua eam cum Radijs sicut fecisti, et suspende eam cum uncino a
 filo, sicut fecisti in primis. Deinde seca sectionem aliam, aut sectiones pluz
 res, si indiges illo. Deinde eleua, & incide ipsam ultima sectione apud cal- **B**
 caneum. Deinde extrahe eam ad sectionem quæ est supra eam. Et facile
 eam, donec extrahas eam ex sectione quæ est superior, uel altior sectioni
 bus omnibus, donec quædo egreditur tota: tunc incide eam. Si autem **C**
 non obedit tibi ad extrahendum, et eleuandum: tunc intromitte acum
 cum filo forti duplo, & liga eam, et extrahe ipsam: aut intromitte sub ea
 Radium: et reuolue manum tuam ad omnem partem, donec egredias-
 tur. Et caue, ne incidatur, nam si incidatur, fit difficile tibi eleuare eam
 calde, & ingreditur super infirmum ex ea nocumentum. Cum ergo ex-
 traxeris eam totam: tunc pone super locum uulnerum lanam submersa
 sam in uino & oleo rosato, aut oleo: & cura ipsum, donec sanetur.
 Quod si Vitis est contracta, habens tortuositatem cui sit inuolutio ad
 partes, & non est sicut diximus secundum rectitudinem: tunc oportet
 ut findas super eam ad omnem partem tortuositatis eius, & loca inuo-
 lutionis ipsius. Deinde suspende eam cum uncinis, donec eleues eam
 totam: & caue apud sectionem tuam super eam ne incidas uenam, aut
 uulneres: nam difficile fiet super te eleuare, uel extrahere
 eam. Conserua ergo prudentiam tuam.

Forma Incidentis quo sanatur Vitis.

C

Forma Vncini cæci.

Non est ei curuitas sicut reliquis Vncinis, neque est acutæ extremitatis, ut non uulneret uenam: & est grossæ flectuositatis, lenis: quoniam si esset subtilis, incideret uenam subtilitate sua: imo sit ei superflua grossitudo, sicut diximus.

¶ De extractione Venæ cruris. Caput XCIII.

HÆC Vena generatur in cruribus in terris calidis, sicut Alizegi, & terra Arabum, et in terris aridis, calidis, pauca teneritas, id est, in quibus non nascitur herba, neque arbor. Et fortasse generatur in locis alijs corporis præter crura. Et generatio quidem eius est a putrefactione quæ accidit sub cute, sicut accidunt intra corpora serpentes & uermes ascarides, et uermes generati inter cutem & carnem. Et signum incæptionis euentus huius Venæ est, quod accidit in crure inflammatio uehemens, Deinde uescitur locus. Deinde incipit Vena exire ex loco illius uescitationis, quasi sit radix plantæ, aut animal. Cum ergo apparet ex ea extremitas eius, tunc oportet ut inuoluas super ipsam frustum plumbi, cuius pondus sit ex drachma keil, usque ad drachmas. II. & **D**nota ipsam; et dimitte plumbum suspensum ex crure. Quoties ergo egreditur ex ea aliquid ad exteriora, inuolue illud in plumbo, & nota illud. Quod si prolongatur multum, tunc incide partem eius, & inuolue residuum. Et non incidas eam radicitus antequam egrediatur tota. quoniam si incidis, contrahitur, & ingreditur in carnem: et facit accidere apostema, & putredinem in loco, & ulcus malum. Quapropter oportet, ut suauiter tractetur, & extrahatur paulatim, donec egrediatur ex ultimo sui, & non remaneat ex ea aliquid in corpore: & ex hac quidem Vena egreditur in quibusdam hominibus quod est in longitudine sua quinque palmorum & decem. Et iam peruenit ad me, quia exiit uiro ex. xx. palmis. Si autem inciditur tibi in hora medicationis tuæ: tunc intromitte radium in foramine eius, & perfora eam foramine longo, cum corpore, donec euacuetur totum quod est in ea ex materia: & administra putrefactionem loci cum medicinis diebus aliquot. Deinde cura ipsum curam multos, præcipue quando apparet in iunctura pedis, aut in pede ipso: & accidunt ei orificia multa, & egreditur ex omni orificio ramus. Cura ergo ipsam, sicut diximus in diuisione, & cum eo quod præmissum est.

¶ De sectione super Vermes generatos sub cute, & dicitur

tur Aegritudo bouina. Caput XCIII.

A

HAE C Aegritudo nominatur in quadam terra apud nos Aegritudo bouina: propterea, quia multotiens accidit bouibus, & est uermis paruus unus, qui nascitur inter cutem & carnem. Et uadit in corpore toto, ascendendo & descendendo: et ostenditur sensui apud ambulationē eius de membro ad membrum, donec disrumpit ubicūq; disrumpit in cute locum, & egreditur. Et generatio eius est ex putredine quorundam humorum. Sicut accidunt uermes & serpentes, id est, lumbrici, & ascarides in uentre. Et timetur ex malicia eius. Quia quādo ipse uadit in corpore, & eleuatur ad caput, et peruenit ad locum: tūc fortasse aperit in eo, & egreditur, et destruit oculum: & accidit illud multotiens.

Aegritudo
bouina.

Cum ergo uis curare eum, & extrahere ipsum, tunc non fit illud nisi apud ambulationē eius, & apparitionem ipsius sensui. Oportet ergo, ut stringas quod est supra eum, & quod est sub eo cum ligamento constrictione forti. Deinde seca super ipsum, & extrahe eum. Quod si profunde datur in carne, & non inuenis ipsum: tunc pone super locum cauterium cum igne, donec moriatur. Et maius quod timet, est corruptio eius, qua corrumpit oculū, sicut diximus. Si autē uides eum iam peruenisse in carne prope oculum, tunc stringe sub eo supercilium strictura bona. Deinde seca super ipsum, & extrahe eum. Et oportet ut utat infirmus munificatione sui corporis, cum medicinis soluentibus humores putridos malos. Et caueat sibi a cibis generantibus putrefactionem.

B

C De sectione super aegritudinem Nakir.

Caput XCV.

HAE C aegritudo nominatur in terra nostra Nakir: & est dolor qui accidit in quibusdam membris; deinde permutatur de membro ad membrū. Et ego quidem iam uidi ipsum, secundū quod narro tibi. Vocatus sum ad mulierem infirmā in quibusdam uillis. Et detexit brachium suum, & uidi inflationē paruam in uena funis brachij. Et postquam remansi hora una, uidi unam inflationem incedere cum focili, sicut incedit uermis, ascendendo ad humerū eius uelocius quam esse potest: ut sit sicut argentum uiuū, quando currit de loco ad locum. Recessit ergo dolor ex illo loco, & fixus est in humero. Deinde sedi hora una, et cucurrit in reliquum corpus, donec perueniret in brachium aliud. Deinde narrauit mihi, quia reuoluebatur in toto corpore suo, secundū quod uidi. Miratus sum ergo de uelocitate permutationis eius de membro ad membrum. Et ego quidem ante illud non uideram hanc aegritudinem oculis meis: taliter secundū hunc modum. Verumtamen uidi multos, qui inueniunt dolorem permutari de membro ad membrum: et non uidi ipsum oculis, sicut uidi eum in muliere. Et ego non cogito illud esse, nisi quod est propterea, quod mulier fuit ex illis qui sunt ex uillis siccis corporis de

Nakir.

Y

Ctecliarum uenarum: hinc ergo apparet sensui illa uentositas permutata. Et est necesse, ut non appareant secundū hanc rationē in illis qui sunt deliciosi, & corporibus humidis, occultarū uenarum. Cum ergo uis ueritatem eius, et sentit patiens illud dolorem: tunc si est apparens tibi osculo, sicut diximus, tunc stringe supra ipsum, & sub ipso uelociter: et setica supra ipsum, donec egrediatur illa uentositas cōartata: & cauteriza locum. Si autē non uides ipsum oculis tuis: tunc cura ipsum cum excussione corporis, & cum eo quod expellit uentositates, et carminat eas cum pillulis foetidis, & pillulis de serapino, & similibus.

SAGITTAE diuersificantur secundū species suas, & secundū loca in quibus cadunt ex corpore. Earum uero diuersitas est: quoniam ex eis sunt quae habent cuspides magnos, & paruos: et concavae, & surdae. Et ex eis sunt quae habent tres angulos. Et ex eis quibus sunt linguae. Et ex eis quibus sunt astellae. Illae uero quae sunt secundū membra in quibus cadunt, est secundū duos modos. Aut enim membra sunt ex membris principalibus concavis. sicut cerebrum, & cor, et epar, & pulmo, et renes, & intestina, et uesica, & eis similia. Quando ergo cadit in aliquo horū membrorum, & apparent tibi signa mortis, quae ego

D narro tibi post, tunc oportet ut deuites extractionē illius sagittae ex eis. nam mors consequitur illum in quo est, in pluribus dispositionibus. Et quando non apparent tibi ista signa mala, & sagitta non est absconsa in profunditate membri, tunc extrahe ipsam, & cura uulnus. Et signis enim cerebri quando cadit in eo sagitta, & penetrat os, et egreditur si phac quod est super cerebrum, est: quoniam accidunt ex illo soda uehemens, & scotomia, et uertigo, & rubedo in oculis, & inflatio, & rubedo linguae, et spasmus, & permixtio intellectus, et uomitus cholerae. Et fortasse egreditur sanguis ex naribus, aut auribus. Et fortasse absconditur sermo, & destruitur uox. Et egreditur ex loco uulneris humiditas alba similis pului. Et exit ex eo simile aquositati carnis. Si ergo apparent tibi ista signa, tunc abstine a curatione, et extrahe sagittam si non egreditur.

Signa autem sagittae quando cadit in corde, sunt: quod ipsa est prope mammillam sinistram: & sentit cum ea quasi ipsa sit fixa in re dura, non in re uacua. Et fortasse sagittae est motus similis motui pulsus: & currit ex uulnere sanguis niger. Et sequitur illud frigus extremitatum, & fidor frigidus, & syncopis. Scias ergo, quod mors descendit procul dubio. Et signum sagittae quando uulnerat pulmonem, est exitus sanguinis spumosi ex uulnere: & uasa quae sequuntur collum, apertur, & mutatur color infirmi. Et expirat spiritum magnū, altum: et erit attractionem aëris frigidi. Quod si cadat sagitta in uelamen, quod est in pectore: tunc est prope costas paruas: et fit anhelitus magrus cum dolore uehementi, cum suspirio, & mouentur omnia membra humida.

Sagittarum
varietas.

Signa sagittae
infixae Cere-
bro.

Cordi.

Pulmoni.

Velamini pe-
ctoris.

¶ Typus extractionis Sagittarum diuersimode infixarum.

Stomacho.

Vetri.

Vesicæ.

Experimenta
Autoris.

Crum. Et si cadat sagitta in stomachum, tunc fortasse egreditur ex uulnere ex cibo aliquid indigestum. Et si cadit sagitta in Ventrem, & figitur in eo: egreditur aliquid stercoreis ex uulnere, aut zirbum, aut intestinū quod iam disruptum est. Non est ergo spes in curatione eius, neque in extractione sagittæ. Quod si sagitta cadat in Vesicam, & egredietur urina: & procedit ex ea aliquid ad exteriora, et fortior sit dolor super infirmum: tunc scias, quia est mortale. Reliqua autem membra, sicut facies, & collum, et guttur, & spatula, et adiutorium, & spondiles dorsī, et furcula, & coxa, et crus, & eis similia ex membris saluantur secundum plures dispositiones: quando non inuenit sagitta arteriam, aut neruum: et non est sagitta uenenosa. Et ego narro tibi quod uidi deesse harum sagittarum, ut significes per illud super curationem tuam. Quod est, quia cuiusdam uiro cecidit sagitta in lachrymali oculi eius, in radice nasi. Extraxi ergo eam ipsi ex parte altera, sub adipe auris eius: & sanatus est, et non accidit ei in oculo eius nocumentum. Et extraxi sagittam aliam Iudæo, quæ cecidit ei in adipe oculi sui sub palpebra inferiori: & sagitta iam occultata erat, et non consecutus sum ex ea nisi extremitatem paruum eius, cum qua adhæret in ligno suo: & erat sagitta magna ex sagittis arcuum Turcorum, cum ferro leni, in qua non sunt aures. Sanatus est ergo Iudæus, & non accidit in oculo eius accidens magnum. Et extraxi sagittam aliam ex gutture Christiani. Et erat sagitta arabica, & est illa cui sunt aures. Secui ergo super ipsam inter duas guttas degi: & iam submersa erat in gutture eius. Subtiliatus sum ergo cum ea, donec extraxi eam: & sanatus est Christianus. Et extraxi sagittam aliam uiro quæ ceciderat in uentre eius: & cogitauimus, quia moreretur ex ea. Postquam ergo præterierunt ei triginta dies, & non mutatum est super eum aliquid ex dispositionibus eius, secui super sagittam: & ingeniaui super eam, & extraxi eam: et sanatus est, & non accidit ei accidens malum. Et uidi uirum cui cecidit sagitta in dorso eius, et consolidatum est uulnus super eam. Postquam ergo fuit post septem annos, exiuit sagitta in radice coxæ eius. Et uidi mulierem cui cecidit in uentre suo sagitta, & consolidatum est uulnus super eam, & remansit sagitta intra ipsam: & non mutata est ex dispositionibus eius aliqua, & mulier non inuenit ei nocumentum in aliqua ex operationibus suis naturalibus. Et uidi uirum alium, cui cecidit sagitta in facie sua: & consolidatum est uulnus, & remansit, non inueniens ei multum dolorem: & similia istis multa. Et extraxi sagittam uiro ex principibus Regis, quæ ceciderat ei in medio nasi sui, et iam declinauerat ad partem dextram parumper: & occultata erat sagitta tota. Vocatus sum ergo ad curationem eius post casum sagittæ usque ad tres dies. Inueni ergo uulnus sagittæ strictum ualde. Inquisiui ergo eam cum tenta subtili, & non sensi eam: & ipse quidem inueniens

bat punctiōem & dolorem sub aure sua ex parte dextra. Speravi ergo, **A**
 quod erat illa punctiō ex extremitate sagittæ. Emplastravi ergo locum
 cum emplastro in quo erat uirtus attractiua, & digestiua, cōfidens apud
 me, quod apostemaretur locus, & appareret mihi signum sagittæ, ut se-
 carem super eam: & non accidit in loco accidens significans quod sagittæ
 consecuta sit locum. Assiduauī ergo cum emplastro super eum die-
 bus multis: & non accidit accidens, et consolidatum est uulnus inter-
 in: & remansit infirmus de extractione eius spacio dierum, donec sensi
 sagittam die quodam intra nasum suum. Et narrauit mihi illud. Pos-
 tui ergo super illud uulnus medicinam acutam, corrosiuam diebus mul-
 tis, donec apertum est: & cum tenta tentauī ipsum, et sensi extrema-
 tem sagittæ subtilem quæ adhæret in ligno. Deinde addidi in apertu-
 one uulneris per illam medicinam acutam, donec apparuit nobis uisi-
 biliter extremitas sagittæ: & præterijt mihi cum eo spacium temporis
 circiter quatuor menses. Deinde postquam amplificatum est uulnus, &
 possibile fuit mihi intromittere forcipes in ipsam, & mouere ipsam, &
 non obediuit ad exitum: tunc non cessauī subtiliare, & ingeniare super
 eam cum modis ingeniorum, donec cœpi super eam die quodam cum
 forcipibus decenter factis, secundum quod ueniet forma eorum in fine
 capituli, donec extraxi eam. Deinde restauraui uulnus. Et medici quid-
 em iudicant, quod cartilago nasi non restaurat. Restauraui ergo ipsam, **B**
 & consolidatum est uulnus, et sanatus est infirmus sanitate integra: nec
 nocuit ei aliquid omnino. Et ego narro tibi qualitatem extractionis
 quarundam sagittarum: ut ponas illud regulam & significationem su-
 per illud quod non dixi. quoniam partes huius artis & distinctiones ea-
 rum non comprehenduntur cum narratione: neque comprehendit il-
 lud liber, & artifex prudēs comparat cum pauco super multum: et cum
 eo quod est præsens, super illud quod est absens: & inuenit operatio-
 nem nouam, et instrumentum nouum apud descensus rerum extranea-
 rum huius artis quando accidunt. Dico ergo, quod sagittæ non egre-
 diuntur ex membrīs quibus sunt fixæ, nisi secundum duos modos. Aut
 per attractionem ex loco ex quo intrauit. Aut contrario partis alterius.
 Et illa quæ egreditur unde intrauit, aut est sagitta procedens in loco
 caroso: & attrahitur, et egreditur. Quod si non obedit ad exitum ex ho-
 ra in qua cadit: tunc oportet ut dimittas ipsam aliquot diebus, donec
 putrefiat caro quæ est in circumitu eius: & alleuietur attractio eius, &
 eius egressio. Et similiter si figitur in osse, & non obedit tibi ad exitum,
 tunc dimitte ipsam etiã aliquot diebus: & itera eam cum attractione &
 motione omni die, donec egreditur. Quod si non obedit tibi ad exitum
 post dies, tunc oportet ut perforas in circumitu sagittæ in ipso osse ab
 omni parte cum terebro subtili, donec amplificentur sagittæ. deinde at-
 trahere eam, & extrahe ipsam. Si autem sagitta est fixa in capitis osse, &

Modi duo ex-
 tractionis Sa-
 gittarum.

C iam processit in uno uentrium cerebri, & apparent ex infirmo quædam illorum accidentium quæ dixi: tunc abstine ab attractione sagittæ, et mitte eam, donec æquetur esse eius post dies. Nam si sagitta peruenit ad sifach, tunc mors non prolongatur ei. Et si sagitta non est fixa, nisi in corpore ossis tantum, & non penetrat usque ad sifach: & remanet infirmus aliquot diebus, & non accidit ei ex illis accidentibus aliquid: tunc ingenia in attractione sagittæ & extractione eius. Si autem est fixa ualde, & non obedit tibi ad attractionem: tunc administra terebella in circummitu sagittæ, sicut narraui tibi: deinde cura locum, donec sanetur.

Si autem Sagitta iam absconsa est in loco corporis, & occultatur & absconditur a sensu: tunc inquire eam cum tenta. Si autem sentis eam, tunc attrahe eam cum quibusdam instrumentis quæ conueniunt attractioni eius. Si autem non potes super eam, propter constrictionem uulneris, & propter longitudinem sagittæ in profundo: & non est illic os, neque neruus, neque uena: tunc finde super eam, donec amplificetur uulnus, & sit possibile extrahere sagittam. Quod si sunt ei aures quibus teneatur, tunc libera carnem fixam in eis ab omni parte, omni ingenio quo potes illud, & ingenia, si non potest super euasione carnis in fractura aurium, & contorsione earum, donec euadat.

Cautelæ.

D loco est, tunc utere contorsione manus tuæ, cum forficibus ad partes omnes, donec facias eam euadere: & subtilia ultima subtilitate, ut non frangatur Sagitta, & fiat difficilis tibi attractio eius, & ipsius extractio. Quod si non potes super eam ex hora una, tunc mitte eam diebus aliquot, donec putrescant quæ sunt in circummitu eius, deinde itera eam: alleuietur enim tunc. Si uero contrarietatem tibi facit fluxus sanguinis, tunc administra quod diximus ex curatione in capitulo suo: & custodi uirtutem tuam ab incisione uenæ, aut nerui, aut chordæ. Et administra ingenium omni modo quo tibi possibile est euasione Sagittæ: & sit illud cum facilitate, & tranquillitate, uel tarditate, & firmitate, sicut narraui tibi. Et oportet, ut facias cum trahis Sagittam, ut infirmus sit secundum figuram, secundum quam fuit apud casum Sagittæ in ipso. Quoniam est magis iuuatiuum. Si autem non est tibi possibile illud, tunc administra quod tibi est possibile ex figuris. Sagitta autem quæ egreditur ex contrario partis alterius, aut iam procedit ex ea aliquid ad exteriora: aut facit gibbositas extremas Sagittæ per sensum ex superiore parte cutis prope pinquæ, & uides eam eminentem: seca ergo super eam, & sit sectio secundum quantitatem quod capiant in ea forcipes. Deinde attrahe eam: ipsa namque sit facilis ad exitum. Si uero retinetur in osse, tunc torque manum tuam secundum rotunditatem, donec imprimat Sagitta in osse, & amplificet sibi ipsi: deinde trahere ipsam. Et si non: di-

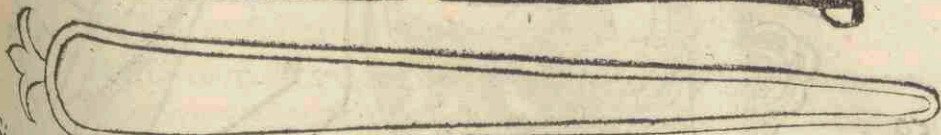
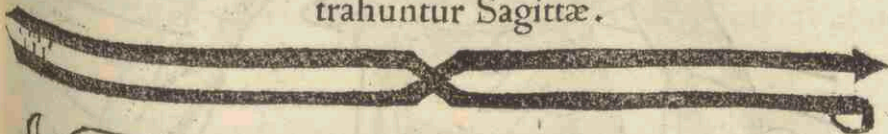
mitte eam diebus aliquot : deinde itera eam , donec egrediatur.

A

Quod si lignum Sagittæ est in ea , tunc impelle ipsam cum eo . Si autem cecidit lignum , & uis administrare impulsionem : tunc intromitte ad eam instrumentum concavum , ut ingrediatur concavitas eius in cauitatem Sagittæ : deinde impelle eam cum ipso . Si autem Sagitta est concava , tunc impelle eam cum instrumento intrante in ipsam . Sagitta enim alleuiatur per illud . Quod si Sagitta est toxicata , tunc oportet , ut concaves carnem totam , in qua est uenenum : si est tibi possibile illud . Deinde cura eam cum eo quod conuenit ad illud .

Quod si Sagitta est cadens in pectore , aut in uentre , aut in uesica , aut in latere : & est propinqua ex eo quod tangis cum tenta , & possibile est tibi secare super eam : tunc seca , & caue ab incisione uenæ , aut nerui , & extrahe eam . Deinde sue uulnus , si uides , & cura illud , donec sanetur .

Et hæc est forma Forcipum , quibus extrahuntur Sagittæ .

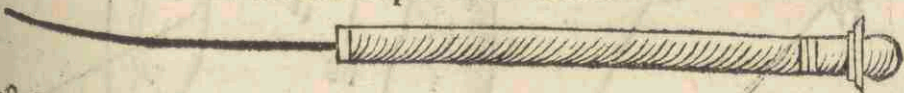

B

Sint extremitates similes rostro auis , quæ factæ sunt sicut ferra : quando capiunt super Sagittam , non dimittunt eam . Et fiunt ex eis species multæ , magnæ , & paruæ , & mediæ , secundum quantitatem magnitudinis Sagittæ , et paruitatis eius , & amplitudinis uulneris , et constrictionis eius .
 Forma Impellentis concavi .

Et forma Impellentis furdi .

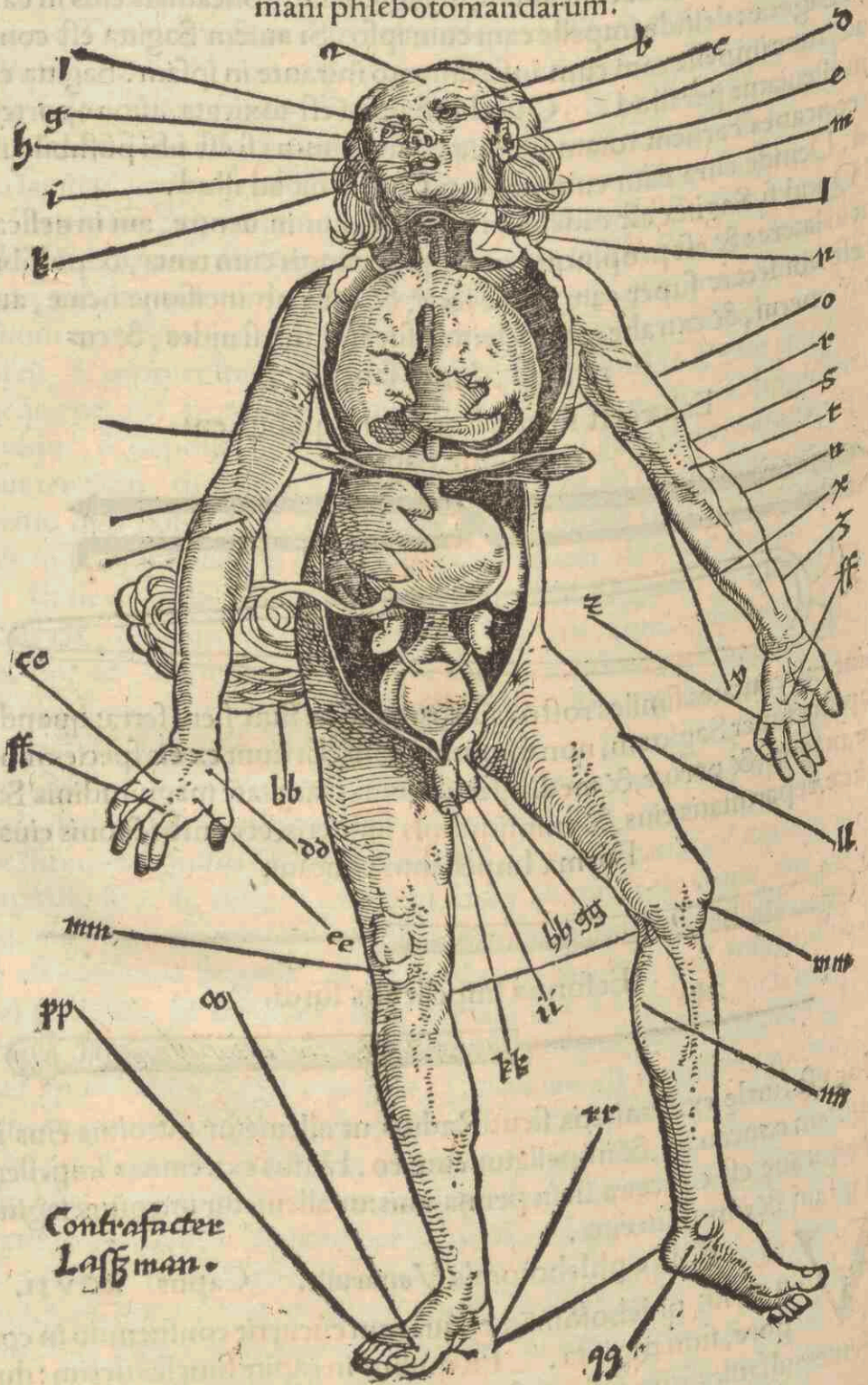

Hoc est surdæ extremitatis sicut Radius , ut alleuietur introitus eius in sagittam concavam , & impellatur cum eo . Huius extremitas impellentis concavæ est concava sicut penna auis : ut alleuietur introitus sagittæ in ipsam & impulsio eius .

De phlebotomia Venarum . Caput xcvii .

VENAE phlebotomadæ , quarum cucurrit consuetudo in corpore , sunt triginta . Ex quibus in capite sunt sexdecim : duæ Venæ pulsatiles , quæ sunt post aures , dictæ duæ Herbæ : & duæ Artetæ , quæ sunt in duobus temporibus apparentes : et duæ Venæ quæ sunt

¶ Typus Venarum corporis hu-
mani phlebotomandarum.

Contrafacter
Lassman.

A

In duobus lachrymalibus duorum oculorum, quæ dicuntur Aspicientes: & Vena præparata in medio frontis: et uena quæ est in extremitate nasi. Et duæ Guidegi, quæ sunt in collo. Et duæ uenæ quæ sunt in labio superiore oris. Et duæ uenæ quæ sunt in labio inferiore. Et istæ sunt uenæ quæ dicuntur Algecherich. Et duæ uenæ quæ sunt sub lingua.

Venæ autem quæ phlebotomantur in brachijs, sunt quinque uenæ in omni brachio. Vna earum est Cephalica, et est ex latere syluestri: & nominat eam uulgus uenæ capitis. Et Fusca. Et est Media uena, & est composita ex ramo Basilicæ, et ramo Cephalicæ: & nominat eam uulgus uenam corporis. Et Basilica, & est posita in latere domestico: et nominatur etiam Titillicaris. Et nominat eam uulgus uenam uentris. Et Funis brachij, et est posita super focile: & est illa in qua phlebotomatur, et est illa quæ apparet supra pollicem apparitione manifesta. Et Saluatella: & est uena quæ est inter annularē & minimū: et sunt ei duo rami. Et in crura & in pede sunt tres uenæ. Vna earū est quæ est sub pollicis curuatura ex latere syluestri. Et secunda est Saphena: et locus eius est apud calcaneum ex latere domestico. Et uena Nesse: et locus eius est apud calcaneum ex latere syluestri. Et in crure alio sunt tres uenæ similes illis.

- Cephalica.
- Fusca.
- Mediana.
- Basilica.
- Funis brachij
- Saluatella.
- Saphena.
- Nesse.

B

.d. .e.

¶ De phlebotomia duarum uenarum post Aures.
Phlebotomiæ uero duarū uenarum quæ sunt post Aures, iuuamentum est, ad catarrhos antiquos, & hemigraneam, et sahafati, & ulcera capitis mala antiqua. Et qualitas phlebotomandi eam est secundum quod narro. Et est, ut radatur caput infirmi: et fricetur occipitium eius in loco duarum uenarum cum panno aspero fricatione bona. Deinde stringatur infirmus collum suū cum uitta, donec appareant duæ uenæ. Et loca earum sunt post Aures in duobus locis depresso capitis. Quære ergo eas digito tuo, et ubi sentis pulsus earum sub digito tuo, illic signa cum encaustro. Deinde accipe phlebotomum cultellarem, & est ille qui dicitur Incidens. deinde intromitte ipsum sub uena in cute, donec perueniat phlebotomus ad os. Deinde eleua manum tuam cum uena & cute ad superiora, & incide uenam cum cute incisione incidente. Et sit longitudo incisionis quantitas duorum digitorum iunctorum, aut circiter illud: & fac exire ex sanguine quantum uis. Deinde stringe eam cum puluillis, & dimitte eam, donec sanetur. Et iam præcessit in principio libri incisionum, & ipsarum cauterizatio.

¶ De phlebotomia duarum Arteriarum in temporibus.
Duarum uero Arteriarum quæ sunt in duobus temporibus phlebotomiæ iuuamentum, est ad hemigraneam antiquam: et sodam prauam, & obtalmiam assiduam: et cursum superfluitatum effusarum acutarum ad oculos. Et qualitas phlebotomandi eas est secundum quod narro tibi. Stringat infirmus collum suum multum, donec appareant duæ uenæ sensui apparitione manifesta: & demonstretur pulsus earum sub digito

.f.

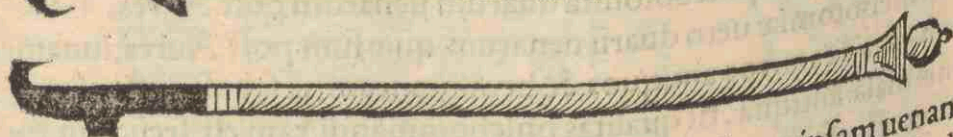
C tuo. Tunc enim signa cum encaustro. Deinde eleua cutem desuper uenam ad superiora cum digito tuo indice, & intromitte phlebotomū incidentem desubtus, & eleua uenam ad superiora. et incide eam, sicut fecisti in duabus uenis alijs: & fac currere ex sanguine secundum quantitatem necessitatis tuæ. Deinde solue cōartationem infirmi, & pone digitum tuum super uenam hora una. Postea pone super ipsam cotum & puluillos, & stringe ipsum desuper constrictione forti: et dimitte ipsam, donec sanetur. Et iam præcessit rememoratio earum, et ipsarum incisio, & earum extractio in principio libri.

¶ De phlebotomia uenę frontis post phlebotomiā Cephalicę. Iuuamentum uero phlebotomię uenę frontis est post phlebotomiā Cephalicę, ad ægrotudines faciei antiquas: & ad hemigraneam, et rubedinem: & ulcera fœda. Et qualitas phlebotomię eius est, secundum quod narro tibi. Cōartet infirmus collum suum cum uitta, donec appareat uena. Deinde accipe instrumentum quod nominatur Fossorium, Cuius hæc est forma.

Fossorium.

Aliud.

D Pone acumen eminens quod est in capite Fossorij super ipsam uenam, & percutite super ipsum cum pectine, aut cum re alia in modo eius: & dimitte sanguinem currere secundum quantitatem quam uis. Deinde solue perforationem infirmi, & stringe eam, donec sanetur. Et quandoq; aperitur cum phlebotomo lato. Verumtamen non oportet, ut sit phlebotomus acutę extremitatis, sicut reliqui phlebotomi, imo sit lateę extremitatis. Et phlebotoma eam secundum transuersionem: quoniam os est propinquum: & fortasse in eo frangetur phlebotomus quando est subtilis.

¶ De phlebotomia Venarum in duobus Lachrymalibus. Iuuamentum autem duarum Venarum quę sunt in duobus Lachrymalibus duorum oculorum, est ad oculum ex scabie & rubedine: & scabie in oculo, & ægrotudinibus faciei. Et qualitas phlebotomię earum est, ut stringat infirmus collum suum cum uitta. Deinde phlebotoma uersum ad longitudinem parum, cum phlebotomo paruo, lato parum per. nam in loco non est caro. Si enim phlebotomus est subtilis extremitatis, fortasse frangitur. Deinde fac currere ex sanguine quantum est tibi necesse. Et pone super eas cotum, & stringe eas nocte una, & solue eas.

¶ De phlebotomia uenarum Nasi.

Venæ autem Nasi phlebotomia, est conferens ad febrem acutam, & g.
 admodum uehementem, & ægritudines faciei, sicut hemigraneam, & ruber-
 dinem quæ accidit in facie: præcipue quando est antiqua. Et qualitas
 phlebotomiæ eius est, ut stringat infirmus collum suum. Deinde tene
 nasum eius manu tua sinistra, & accipe phlebotomū subtilem, longum:
 & fige eum in medio leporis ipsius, inter illud quod distinguit nasum se-
 cundum rectitudinem. quoniam uena non apparet sensui illic, & quia
 sanguis incipit fluere statim. Et oportet, ut ultimes manum tuam cum
 phlebotomo parumper: & facias currere ex sanguine secundū necessita-
 tem tuam. Deinde liga ipsam nocte una, ipsa enim restauratur uelociter.

¶ De phlebotomia uenarum Guidegi.

Duarum uero Guidegi phlebotomiæ iuuamentū, est ad constrictio- m.
 nem anhelitus, & inæptionem lepræ, et ægritudines melancholicas, &
 imperiginem, et ulcera mala, & corrodentibus, id est, herpetibus estio-
 menis. Et qualitas phlebotomiæ earū est ut stringat infirmus sub utrisq;
 in collo suo cum ligamēto: & stet artifex super caput infirmi, et infirmus
 sedens super sedem. Deinde phlebotoma uenam ad longitudinem
 phlebotomia ampla parumper. Deinde extrahe ex sanguine quantita-
 tem temperatam, aut secundum illud quod uides ex necessitate quæ est B
 ad illud. Deinde fac similiter de uena alia. Postea solue ligamentum, &
 stringe duas uenas strictura media: ut nō præfocetur infirmus. Et dimitte
 eam usq; manē. Sanatur enim uulnus.

¶ De phlebotomia uenarum Algeberich.

Venæ autem Algeberich phlebotomiæ iuuamentum est: quia con- k.
 fert ad alcolam in ore, & corruptionem gingiuæ: & ulcera mala: et fissus
 labiorū, & ulcera mala, etiam quæ sunt in naso, & in circumitu eius.
 Et qualitas phlebotomiæ earum est, ut facias sedere infirmum coram te:
 & stringe collum eius cum uitta. Deinde reuolue labium eius, & aspice
 ad duas uenas: quarum una est a dextera labij, & secunda a sinistra ei-
 us: & demonstratio utriusq; est per nigredinem ambarum. Et illud ue-
 rum est: quia in circumitu earum sunt uenæ minutæ, nigræ. Incide ergo
 utramq; incisione incidente. Si autem dubitatio est super te, & non scis
 quæ earum est: tunc intende ad incisionem maioris earum, & ipsarum h.
 manifestiorem. Et similiter fac de duabus uenis quæ sunt in labio supe-
 riore: et plurimum quidem currit consuetudo cum eo: & incide duas ue-
 nas quæ sunt in labio inferiori.

¶ De phlebotomia Venæ sub lingua post Cephalicæ phlebotomiã.

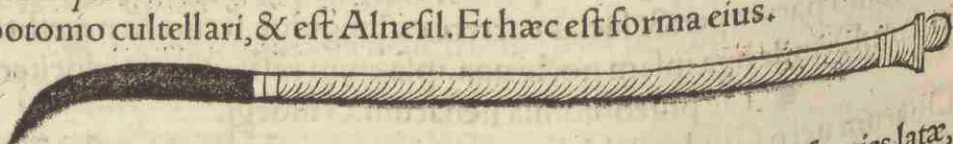
Duarum uero Venarum quæ sunt sub lingua phlebotomiæ iuuamen- i.
 tum: est, qd phlebotomia Cephalicæ est ad præfocationes quæ sunt in
 gutture, & ægritudinem uuulæ, et ægritudines oris. Et qualitas phlebo-
 tomandi eas est, ut sedeat infirmus inter manus tuas coram sole: & eleua

C linguam eius, & aspice sub lingua a latere eius uno uenam, & a latere eius alio uenam: & color utriusque decliuus ad nigredinē. Phlebotoma ergo utraq; et custodi, ne ultimes manū tuā in phlebotomando eas. Nam sub eis sunt arteriæ, & fortasse accidet fluxus sanguinis ex illis arterijs.

¶ De tribus Venis in cubito.

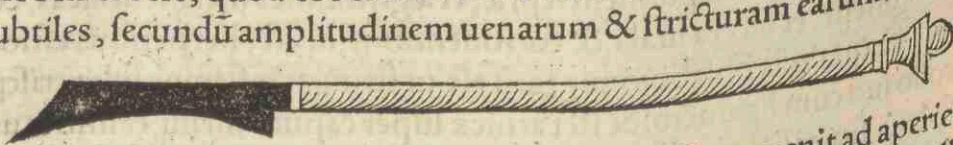
.bb. Venæ autem tres quæ phlebotomantur in cubito, sunt in quarum phlebotomia cucurrit consuetudo in omnibus hominibus. Et phlebotomia earum fit secundum duos modos. Aut pungendo cum phlebotomo myrtino lato: aut oliuari ad subtilitatē decliui: aut secando cum phlebotomo cultellari, & est Alnesil. Et hæc est forma eius.

Alnesil.

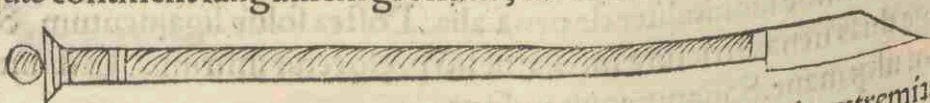
Sic Alnesil est, quod cōuenit ad sectionem. Et ex eis sunt species lata, & subtiles, secundū amplitudinem uenarum & stricturem earum.

Forma phlebotomi myrtini.

Forma phlebotomi myrtini sit lata, sicut uides. Et conuenit ad aperientdas uenas concauas, plenas, procedentes, apparentes, grossas, & illas quæ continent sanguinem grossum, turbidum.

Forma phlebotomi Oliuari.

D Et iste phlebotomus est minoris latitudinis, & subtilioris extremitatis. Et conuenit ad phlebotomiam uenarum subtilium, quæ continent sanguinem subtilem citrinum.

¶ De phlebotomiā Basilicæ.

.y. Basilicæ autem quæ est una harum trium uenarum phlebotomiæ iuuamentū est. Quia extrahit sanguinem ex ægritudinibus quæ sunt sub gutture & collo, ex eo quod sequitur pectus, et uentrem: et cōuenit phlebotomatori cum phlebotomat eam, ut caueat, & sit super timorē ex ea, nam sub ea est arteria. Si ergo errat, & addit in punctura phlebotomi, incidet illam arteriam, et accidet fluxus sanguinis. Quapropter oportet, ne phlebotomet eam cum phlebotomo pungente: imo sit secans cum Alnesil. Quod si non apparet Basilica apparitione manifesta, tunc oportet, ut alienes ipsam, & permuteris ad aliam, aut quæras aliquem rasmum eius: aut phlebotomes loco eius Funem brachij. ipsa enim est manifesta, & seca eam cum phlebotomo Anesil, sicut diximus. Si autē uis phlebotomiam ipsius eiusdem, tunc oportet ante stricturem brachij, ut tangas locum, donec cognoscas locū pulsus. Deinde signa super locum cum encaustro, postea brachium, & seca uenam sectione concaua cum phlebotomo Alnesil, sicut diximus. Et caue ne cadat percussio per spæ-

cium a loco arteriæ. Et quando uides, cum tu stringis ligamen, inflatio- **A**
 nem in loco quem signasti cum encaustro, tunc illa inflatio est inflatio
 arteriæ: deuita ergo eam. Quod si uides sanguinem apud phleboto-
 miam salire, sicut urina pueri, & est sanguis subtilis, rubeus: tunc scias,
 quia est ex sanguine arteriæ. Tunc ergo propera, et pone digitum tuum
 super ipsum spacio longo, deinde aufer digitum tuum. Si ergo abscin-
 ditur sanguis (multotiens namq; abscinditur) tunc stringe brachium, &
 dimitte ipsum: & caueat infirmus a motione eius: & sit super timorem
 eius. Et non moueat ipsum diebus aliquot, donec sanetur. Si autem
 non abscinditur sanguis, & uincit te: & non est tibi præsens in momen-
 to tuo medicina, tunc incide arteriã, si apparet tibi, nam extremitates ei-
 us contrahuntur, & abscinditur sanguis. Aut accipe corticem fistici, &
 finde eum: accipe medietatem unam, & stringe eam super locum uenæ
 si abscinditur sanguis, est bonum. Et si non: tunc cura ipsum cum eo cu-
 rus præcessit rememoratio ex loco puluerum abscindentium fluxum san-
 guinis: & abscisio sanguinis eius non est difficilis in pluribus dispositio-
 nibus, propter locum paruum uulneris, & possibilitatem li-
 gamenti ex brachio.

¶ De phlebotomia uenæ Fuscæ.

B
 Venæ autem Fuscæ phlebotomiæ iuuamentum est, quod trahit san-
 guinem ex superiori parte capitis, & inferiore corporis: propterea, quia
 est cõposita ex ramo Basilicæ, & ramo Cephalicæ, sicut diximus. Et con-
 uenit phlebotomanti eam, ut sit super timorẽ ex phlebotomia eius. nam
 sub ea est neruus. Si ergo addit in punctura phlebotomi, & inuenit ner-
 uum, accidit in ea stupor, et difficilis fit sanatio eius, & fortasse non sana-
 tur: penitus. Et iste neruus multotiens apparet sensui. Si autem occulta-
 tur in quibusdam hominibus, & est subtilis, et non ostenditur: tunc o-
 portet ut ponas phlebotomiam tuam qua eam phlebotomas, sectionem
 cum Alnesil, & deuita neruum cum fortitudine tua. Quod si uena est
 inter duos neruos, tunc finde uenam in longitudine.

¶ De uena Cephalica.

Phlebotomiæ autem uenæ Cephalicæ iuuamētum est, quia attrahit **s.**
 sanguinem ex capite, & confert ad agritudines oculorum. Et oportet in
 hac uena proprie, si uis, ut phlebotomes eam pungendo cum phlebo-
 tomo oliuari, aut cum phlebotomo myrtino: quoniam est saluior uenæ-
 rum omnium, quoniam non est sub ea arteria, neque neruus. Verum-
 tamen conuenit tibi apud phlebotomiam, ut deuites cum phlebotomo
 caput lacerti tantum, & quæras locum leniorem: & non nocet ei, si non
 inuenitur cum percussione prima, ut iteretur super eam cum phleboto-
 mia aliquotiens. Verumtamen fortasse apostematur in quibusdam ho-
 minibus quando non phlebotomatur in percussione prima, sed non

C nocet ei illud apostema in aliquo.

☉ De utilitate Phlebotomiæ, & cautelis
in ea obseruandis.

Qualitas autem Phlebotomiæ, & accidentia eius ex ea, in cuius rectificatione oportet te cogitare. Primum ergo illius est de quo oportet ut scias, quod phlebotomia non administratur, nisi in conseruatione sanitatis, & perseuerantia eius, et cautela ab aduentu ægritudinum. Et ut fiat phlebotomia in una uenarū trium quæ sunt in cubito, scilicet Cephalica, et Fusca, & Basilica. Et ut fiat phlebotomia in principio Veris super ieiuniū, in uere, & æstate: et autumno, & hyeme post comestione, quando apparent significationes repletionis. Et fiat phlebotomia in die primo, aut in tertio, postquā præterierint de die tres horæ. Phlebotomia autē quæ administratur in ægritudinibus, non habet horam determinatam: sed quando prouocat conuenientia & necessitas ad illud, in nocte, aut die, & in omni hora, et in omni tempore. Et non oportet, ut phlebotometur pueri, donec ueniant super eos quatuordecim anni. Neque phlebotometur mulier prægnans, nisi a mense quarto usque ad septimū. Neque phlebotomentur senes, qui iam pertransierunt sexaginta annos.

D oportet, ut mundificet intestina sua ante phlebotomiam cum clisteri leni, si in eis est sterco multū retentum: ut non attrahant uenæ apud phlebotomiam ex intestinis superfluitates putridas nocentes membris principalibus. Neque phlebotometur patiens toctina, id est, satietate nauisatiuam: neque crapulatus, neque euadens ab ebrietate, donec remoueatur illud ab eis. Neque infirmus cum hydropisi. Et caueatur phlebotomia iterum post colicam passionem, & uomitum, et fluxum uentris, & multiplicationem coitus, & laboris, et exercitiij, & uigiliarum, et ieiunij, & omnis quod dissoluit uirtutē ex re corporea aut animali. Deinde considera in subtilitate humorum ante illud, si sanguis est grossus cum cibis & potibus, et medicinis: si possibile est ei illud. Deinde introeat balneum, si non prohibet ipsum aliquid: aut exercitetur aliquo exercitio, ut subtilietur sanguis. Et pone phlebotomiam eius in pectore, circa tertiam diei, sicut diximus: & conare, ut euacuetur pectus eius illa die ex omnibus accidentibus animalibus malis: sicut angustia, & ira, & timor: & ex omnibus accidentibus corporeis, sicut labor, & pœna, et superflui coitus, et illis similia. Et sedi suæ faciat esse presentes res cum quarum usu eucurrit consuetudo hominum ex aromaticitate, & odoramento, & tripudio, & similibus illis per quantitatem possibilitatis. Deinde sedeat phlebotomator super puluinari, quod sit altius quam puluinar phlebotomandi: postea extrahat brachium suum, & fricet ipsum phlebotomator manu sua bis, aut ter. Deinde stringat ligamentum cum corria

Modus phlebotomandi.

gna, & inuoluat eam bis. Et sit strictura temperata. quoniam strictura **A**
 quando est inæqualis, aut per superfluitatem in strictura, tunc prohibet
 cursum sanguinis: aut in mollificatione, tunc etiam prohibet cursum san-
 guinis. Deinde post stricturam oportet, ut fricet phlebotomandus ma-
 nus suas simul adinuicem, donec inflentur uenæ, & declarentur sensui.
 Deinde abstergat phlebotomator phlebotomum cum pauco oleo, an-
 tiquo proprie. Deinde ponat digitum suum indicem manus sinistrae su-
 per ipsam uenam sub loco cuius phlebotomiã uult, parum: ut non fugiat
 uena, & cassetur percussio. Quoniam ex uenis est quam inuenis sicut
 ut chordam fugientem apud phlebotomiam: & ex eis est quæ est plena
 uentositate: et quando ponis phlebotomum super eam, contrahitur sub
 phlebotomo, & decipitur phlebotomator, et non aperit phlebotomus
 uenam: & si aperit eam, est stricta: propter illud ergo oportet, ut firme-
 tur phlebotomator, et sit sollicitus in his rebus omnibus. Deinde de-
 ponat phlebotomũ. Si ergo aperitur uena ex uice una, tunc bonum est.
 Et si non, tunc itera illud uice alia sub illo loco parum, aut supra ipsum
 cum festinatione: si non apostematur locus. Quod si apostematur, aut
 expauescit infirmus, tunc dimitte eum die, aut duobus diebus: & non
 stringat ligamētum. Fortasse enim attrahet apostema calidum. Neq; in-
 grediatu balneum. Deinde iteret phlebotomiam, si amat. Quod si **B**
 apertio est parua, aut currit sanguis subtiliter: & times ut non egredia-
 tur ex sanguine quantitas quam uis: tunc itera phlebotomũ in foramine
 ipso secundum rectitudinem, et adde in operatione parum. Et fac illud
 cum festinatione, antequã apostemetur locus, apostematus enim locus
 est in multis hominibus apud operationem paruam. Si ergo uides
 ipsum iam apostematũ, tunc non iteres super ipsum omnino. non enim
 excusat apud te aliquid. Et pone super ipsum aliquid ex fece olei: quoni-
 am alleuiat cursum sanguinis. Et est melior in hoc loco quam oleum i-
 psam, et quam reliqua olea. Et similiter administra fecem olei in omni **Fex olei.**
 phlebotomia tua, qua phlebotomas uenas apud prohibitionem cursus
 sanguinis: & faciunt illud tyriaca alfarach, & sagzenea, quando ponitur
 ex una earũ super locum. Sanguis enim subtiliatur & resoluitur, quãdo
 est grossus. Quod si accidat in loco phlebotomiæ apostema magnũ,
 nam multotiens accidit, præcipue ei qui non est phlebotomatus nisi uic-
 ce illa, aut est apertio uenę parua, tunc propera & pone super locũ spon-
 giam infusam in aqua & sale, calefacta parumper: et stringe eam hora u-
 na: quoniã soluitur. Et oportet, ut facias illud post exitũ sanguinis ex ue-
 na ipsa, cum complemẽto sui, aut ex uena alia. Quod si remanet in lo-
 co post dies aliquid nigredinis, aut uiriditatis, non nocet illud: & si uis,
 pone super ipsum aliquid aloë, aut myrrhae solutorũ: aut aliquid ex suc-
 co menthastri, id est, calamenti: aut simile illius. Et multotiens quidẽ ac-
 cidunt apostemata & eminẽtiæ apud phlebotomiã Basilicæ. Pone ergo

Ad apostema
Basilicæ.

Quantū san-
guinis extra-
hendū.

Ad Synco-
pim.

Vel *
carnis.

Phlebotomia
secundaria.

C manum tuam super ipsam, tunc si inuenis molliciem apud compressio-
nem tuam super ipsam, tunc illa eminētia est mala. Caue ergo, ut ponas
super eā aliquid ex eo quod diximus. Nam fortasse fluēt ex ea sanguis
arteriæ. Sed fac emplastrū ei cum eo in quo est stipticitas, ut induretur
locus. Deinde cura ipsum cum reliqua curatiōe, donec sanetur. Et o-
portet, ut extrahas omni homini ex sanguine secundū quantitatem uir-
tutis suæ. & quod apparet ex colore uincente super sanguinē. Nam san-
guis si est niger, tunc dimitte ipsum exire, donec rubeat: & similiter si uir-
des ipsum grossum: tunc dimitte eum, donec subtilietur: et similiter si est
acutus, donec auferatur acuitas eius. Et oportet ei qui est plenus, for-
tis, et indiget extractione sanguinis uice una, ut amplificetur phleboto-
mia uenæ, & sit phlebotomus latus: et in eo qui est debilis, sit econtrario
illius. Et oportet, ut extrahat ipsum in uicibus, & ut sit foramen strictū:
& melius quod administratur in phlebotomia uenæ est, ut sit transuersa
sectio, non punctura. Et iste modus phlebotomiæ est saluus a fluxu
sanguinis, et ab incisione nerui: & est laudabilior, et saluor quā phleboto-
mia per latitudinē & longitudinē. Et cui consueuit peruenire apud
phlebotomiā syncopis, oportet ut cibus ante phlebotomiā modico pa-
ne infuso in aqua granati muzi: aut secaniabin, si est calefactus: & extra-
has ei ex sanguine in tribus uicibus, aut quatuor. Et si est infrigidata
complexionis, tunc accipiat ante phlebotomiā panem infusum in syr-
upo miua, aut in syrupo de melle aromatizato cum speciebus, aut in syr-
upo aromatizato odorifero. Quod si accidat syncopis apud phleboto-
miam, et est causa eius exitus sanguinis multi: tunc oportet, ut sumat in
potu aquā * carnis, & syrupum odoriferū subtilem: et utatur aromatizata
te cum algalia, & liniatur pectus eius cum ea: et utatur reliquis quæ dixi-
mus in diuisione in capitulo syncopis ex euacuatione. Qui autē uult
euentare brachiū suum, et soluere sanguinē suum secūdo: oportet ei cui
ius phlebotomia est propter euacuationē multam, et uirtus eius est debi-
lis, ut soluat sanguinē paulatim per quantitatem uirtutis in diebus conti-
nuis. Qui uero uult euentare brachiū suum, et soluere sanguinē suum
secundo, & est corpus eius forte: tunc faciat illud post septem horas, aut
nouem a phlebotomia sua prima. Qui autem uult attrahere sanguinē
nēm ex corpore suo ad contrarium partis ad quam declinat: oportet ut
euentetur ei in die secūdo, aut in tertio. In cuius uero corpore est san-
guis multus iam calefactus, & acuitur, et facit accidere febrem: oportet,
ut egrediatur ex eo sanguis in uice una, & extrahatur ex eo quātitas mul-
ta: & amplificetur apertio usquequo accidat syncopis: postquā tu fueris
conseruans omnes conditiones phlebotomiæ: & ut ponas manū tuam
super pulsum eius apud cursum sanguinis, ut nō accidat mors loco syn-
copis. Multotiens enim accidit illud, quando ignorat phlebotomator,
& cadit negligentia. Et non oportet quādo uis soluere brachium, & sole-

uere sanguinem secundo, cum iam clausum sit orificiū uenæ, & fiat diffi- **A**
 cilis exitus sanguinis, ut prematur super ipsum cum uehementia, & cura
 uatum extendatur uelociter. nam illud est malum ualde, imo dimitte i
 plium, donec phlebotometur secundo. Aut remoue cum acuitate phle
 botomi illud quod cōagulatum est ex sanguine in orificio uenæ, & po
 ne super ipsum aliquid salis dissoluti in aqua. Et pone super ipsum ali
 quid ex tyriaca alfaroch, aut sagzenea, & pone ipsum compressione le
 ni, donec egrediatur sanguis. Si uero iam apostemata est uena, tunc di
 mitte eam, & non tegas eam, donec sedeat apostema. Quod si necessi
 tas prouocat ad soluendū sanguinem secundo, et non est excusatio, tunc
 aut phlebotoma ipsum supra illū locū, aut in brachio alio in uena alia.

Funis autem brachij phlebotomatur loco Fusce, et Basilice, cum non .cc.
 inueniunt, et sunt occultæ. quoniā est composita ex eis. Et qualitas phle
 botomiæ eius est, ut intromittat infirmus manū suam in aqua calida, do
 nec rubeat focile, & appareat uena manifeste. Deinde stringatur super
 ipsam cum ligamēto parum constrictione media. Deinde phlebotoma
 secundū transuersionē paulatim, non latitudinaliter, neq; secundū lon
 gitudinē: & sit apertio ampla, et sit phlebotomia tua qua eam phleboto
 mas super iuncturā manus parumper. Quod si prohibet exitus sang
 uinis, tunc itera manum in aqua calida, & dimitte sanguinem currere
 in aqua, donec consequaris necessitatem tuam. Si autem fueris in die **B**
 bus ætatis, tunc excusaris ab iteratione manus in aqua calida. Et plu
 rimū quidem ponitur cursus sanguinis in aqua calida in tempore hys
 mis. Et phlebotomia huius uenæ est saluior omnibus uenis. quoniam
 non est sub ea uena pulsabilis, neq; neruus.

Phlebotomia uero Saluatellæ manus dextræ, est conferens ægritudi **.cc.**
 nibus epatis. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut stringas mahason ma
 nus cum ligamēto, aut manu tua, postquā tu intromittis eam in aquam
 calidā, donec infletur uena, & demōstret sensui ualde. Deinde phlebo
 toma eam transuersando. Et si incidis eam totaliter, non nocebit ei illud
 in aliquo. Et conserua, ne ultimes manū tuam cum phlebotomo. sub ea
 enim sunt nerui digitorū denudati ex carne. Deinde itera manum ad æ
 quam calidam, & dimitte currere sanguinem in ea. Nam si tu non iteras
 eam in aqua calida, cōagulatur sanguis in orificio uenæ, & prohibetur
 a cursu. Cum ergo extraxeris ex sanguine quantitatem necessitatis, tunc
 pone super uenam oleum & sal: ut non consolidetur uelociter. Et simili **.m.**
 ter oportet, ut facias cum omni ramo stricto. Iuuamentum uero phle
 botomiæ eius ex manu sinistra, est: quoniam est conferens ad ægritudi
 nes splenis: & similiter fac in phlebotomia eius, sicut feci
 sti in secunda æqualiter.

Saphenæ aut phlebotomiæ iuuamentū, est ad ægritudines quæ sunt **.qq.**
 in inferiori parte corporis, sicut ægritudines matricū, et retentionē men

C struorum, & infirmitates renū, et ulcera coxarum & crurium antiqua, et similia ex aegritudinibus. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut intromittat infirmus pedem suū in aquam calidam: & faciat super ipsum fricationem, donec exuberent uenæ: & liga supra iuncturā pedis cum corrigia. Et uenæ quidē locus est apud calcaneum, apparens uersus pollicem: & ramificantē ex ea in facie pedis rami multi. Phlebotoma ergo eam in ampliore ramo eius, aut apud calcaneū in aggregatione eius: quoniā est melius & saluius. Quod si phlebotomas eam in facie pedis, tunc caue a neruis qui sunt sub ea super faciem pedis. Et pone phlebotomiā tuam quam eam phlebotomas ex transuerso, quasi tu uelis incidere eam: & sit phlebotomus Nefil. Si autem prohibetur exitus sanguinis, tunc itera pedem eius in aqua calida: & dimitte sanguinē currere in eam, donec euacuetur. Quod si errat uenam phlebotomator in prima uice, tunc iteret cum phlebotomia ad superiora parumper. nam locus est saluus, & non times ex eo maliciam, quando tu caues a neruis, sicut diximus. Et similiter cum Saphena pedis alterius æqualiter.

.rr. Venæ autē Sciaticæ locus, sicut diximus, est apud calcaneū ex latere syluestri. Et iuuamentū phlebotomiæ eius est, ad dolorem anchæ, quando est propter sanguinē calidum. Et qualitas phlebotomiæ eius est, ut ingrediat infirmus balneum, & festinet: et stringe crus eius a latere anchæ usq; supra calcaneū quatuor digitis, cū uitta subtili longa: non enim apparet nisi propter illud. Quādo ergo apparet, tunc phlebotoma eam secundum quodcūq; ingeniū est tibi possibile, aut secundum transuersionē: et est melior, et ipsa est in pluribus hoībus occulta ualde. Quod si nō inuenis eā, & nō apparet sensui oīno: tūc phlebotoma aliquem ramū eius, et est ille qui apparet in dorso pedis, & uersus auricularē: et caue a neruis, & fac currere ex sanguine quantitātē quam uis. Deinde solue stricturā, et pone super locū phlebotomiæ coriū, & stringe locū. uelociter enim sanatur.

V De Ventosatione, & qualitate usus eius.

Caput

XCVIII.

Modi Ventosationis.

24. modi Ventosationis cū scarificatiōe.

VENTOSAE fiunt ex cornibus, & ex ære, et ex uitro. Et Ventosatio quidē fit secundū duos modos. Cum scarificatione, & extractione sanguinis: et alter est uentosatio sine scarificatione. Et hæc Ventosatio quæ est sine scarificatione, est secundū duos modos. Aut enim est cum igne. Aut est absq; igne. Et uentosis quæ administrantur cum scarificatiōe & extractione sanguinis sunt quatuordecim loca corporis. Quorum unus est, Ventosatio Alno crati, et est postremū capitis: & Alkehel, et est mediū colli: et uētosq; Alhagdahim, et sunt duę lamine colli a duabus partibus simul: & uentosa menti, & est sub mandibula in inferiori oris: & uentosa duarū spatularum: et uentosa Alachos super finē caudæ: & uentosa duorū focilium, & sunt mediū duorum brachiorū: & uentosa

duorum crurium: et uentosa duarum caillarum. Et Ventosatio quidem non extrahit sanguinem tibi ex uenis minutis sparsis in carne, & propter illud non cadit uirtus ex eis, sicut est casus eius ex phlebotomia. Neque oportet, ut administret uentosatio siue cum igne, aut absque igne in aliqua aegritudine quae sunt ex repletione, donec euacuetur totum corpus.

Quod si necessitas prouocat ad Ventosationem ex aegritudine, aut propter consuetudinem, administramus eam in omni hora in principio mensis, in fine eius, et in medio ipsius, & in quocumque tempore fuerit. Quod est, quia ex hominibus est qui quando multiplicatur in eo sanguis, donec indiget extractione eius per uentosationem, inuenit in capite suo grauedinem, et lodahan. Et ex eis est qui inuenit repletionem & rubedinem in facie sua, capite suo, & collo suo. Et ex eis est qui inuenit pruritum in facie sua, et fronte sua, et tenebrositatem, et hebetudinem in oculis suis. Et ex eis est qui scalpit locum uentosationis suae. Et ex eis est cuius risus multiplicatur. Et ex eis est qui inuenit gustum sanguinis in ore suo: aut apostematur lingua, & expuit sanguinem. Et ex eis est cuius somnus multiplicatur. Et ex eis est qui uidet in somno suo sanguinem & rubedinem, et interfectos, et plagas, & quae sunt similia illis. Quando ergo uidemus aliquid ex illis, & propter si est in tertia media mensis: praecipimus tunc uentosationem fieri, postquam praeterierunt de die duae horae, aut tres. Iuuamentum autem uentosationis nuchae, est: quoniam ipsa confert ad grauitatem in capite, & quod effunditur ad oculos. At uero oportet, ut sit illud post euacuationem totius corporis. Et haec quidem Ventosa est loco phlebotomiae Cephalicae. Et non licet, ut utatur ea qui est frigidae complexionis, aut in quo est catarrus. Nam infert ei nocumetum magnum. Et propter illud non oportet, ut utantur ea senes, & in cuius capite sunt aegritudines frigidae. Qui autem super eam fit assiduus, generatur super eum obliuio. Et propter illud oportet, ut praecipias Ventosatori, ut deponat manum suam cum uentosa parumper ad inferiora, timendo ex generatione obliuionis.

Ventosatio aut Alkehel, est loco phlebotomiae Fuscae, & phlebotomiae Basilicae, & propter illud confert asmae, et constrictioni anhelitus, & fissurae instrumenti anhelitus, & tussi, et repletioni. Et oportet, ut impellatur Ventosa Alkehel parumper. quoniam si ponitur inferius, generat debilitatem in corde, et stomacho. Ventosatio uero alhagda confert doloribus accidentibus in capite, et obtalmiae, et hemigraneae, & perforationi, et dolori in radicibus dentium: & est loco phlebotomiae Basilicae. Et oportet, ut praecipias Ventosatori, ne premat manum suam cum scarificatione: ut non incidat arteriam, & accidat fluxus sanguinis. Ventosatio autem sub mento, confert alcolae in ore, & corruptioni gingivae, & similibus eis ex aegritudinibus quae sunt in ore: & stat loco phlebotomiae alieherich, quae sunt in duobus labijs. Ventosatio autem spatularum, confert ad alchafacham, quae fit ex replexione,

Indicia necessitatis Ventosarum.

Ventosationem iuuamata,

B

..

..

C & caliditate. Ventosatio uero interiorum partium duorum focilium, confert iuuamentum phlebotomiæ uenarum trium, Basilicæ, & Fuscæ, & Cephalicæ: quoniam ipsa attrahit sanguinem ex omnibus illis uenis minutis, quæ sunt in carne: & attrahunt illæ uenæ minutæ ex uenis alijs grossioribus eis, donec peruenit attractio ad uenas tres. Et oportet, ut præcipias Ventosatori, ne multum procedat in scarificatione: quoniam locus est denudatus carne, & sub eo sunt nerui & arteriæ.

Ventosa autem quæ uentosatur super alchaufos, confert hemorroidibus Ani, & ulceribus inferioribus. Et oportet, ut præcipias Ventosatori, ut sit uentosa magna, et ut sit ex ære: quoniã locus indiget scarificatione forti, & fortasse franguntur Ventosæ subtiles: & scarificetur scarificatione magna. Ventosæ autem crurium minuunt diminutione manifesta: quoniam attrahunt sanguinem ex toto corpore, & conferunt doloribus antiquis in renibus, & matricibus, & uelica: prouocant menstrua, & conferunt bothor, & ademenul: & stant loco phlebotomiæ duarum saphenarum, & alhorcobeni. Verumtamen debilitant corpus multum, & faciunt accidere syncopim in pluribus hominibus. Et Ventosarum alhorcobeni iuuamentum est propinquum iuuamento Ventosarum duorum crurium.

D Qualitas positionis Ventosarum est, ut ponas uentosam in primis uacuam, & fugas suctione temperata: & non prolonges positionem uentosarum, sed pone eas uelociter, & remoue eas uelociter, ut ueniant humores ad locum aduentu æquali: & non cesses iterare illud & contumnuare, donec uideas locum iam rubere & inflari, & appareat rubedo sanguinis: tunc ergo scarifica, & itera suctione paulatim. Deinde considera in dispositione corporum. nam qui ex hominibus est teneræ carnis, rarorum pororum, oportet ut scarifices ipsum semel, non plus: ut non ulceretur locus. Et præcipe Ventosatori, ut amplificet scarificationem, & profundet parum: & temperet suctionem in facilitate, & uelocitate, & motu suauis. Quod si in sanguine est grossitudo, tunc oportet, ut scarifices ipsum bis. In uice quidem prima aperitur uia subtiliationi sanguinis, & aquositati eius: & in secunda quidem perfrustationi exquisitæ extractionis sanguinis grossi. Si uero sanguis est factulentus ualde, tunc fiat scarificatio uice tertia: ut consequatur ultimum. Et ad ultimum, quando uolumus extrahere sanguinem paulatim, uel parumper, sufficit nobis scarificatio una. Quod si uolumus extractionem sanguinis multi, scarificamus scarificatione plurima. Et si nos mensuramus, quod sanguis est grossus: tunc oportet, ut scarificetur scarificatione profunda: & terminus æqualis in scarificatione, est profunditas cutis.

¶ Quid sit illud quod oportet administrari ex oleis apud positio-

nem Ventosarum, & quid caueat uentosandus.

A

In illo quidē cuius cutis est grossa, dura, fusca, & pori eius sunt striati, oportet ut unganē loca Ventosarū cum oleis apertiuīs, lenitiuīs, resolutiuīs: si est in tēpore aestatis, sicut est oleū alkeiri, aut oleum uiolatum, aut oleū de amigdalīs dulcibus, aut oleū de semine cucurbitae. Et si est in tēpore hyemis, tunc oleū narcissinū, aut oleum de lilio, aut oleū camomellinū, aut sarbatinū: et eis similia. Si uero superfluitas est grossa, frigida: tunc oleū sit amaracinū, aut oleum de balsamita, aut oleū alben, aut oleum anetinū: & eis similia. Si uero uentosandus est amplorū pororum, tenerae carnis: tunc oportet, ut prohibeāt ab oleo, & oportet ut isti abluta loca Ventosarū earū post uentofationē cum aqua rosata, aut cū aqua frigida, aut cū aqua solatri, aut cum aqua cucurbitae, aut cū aqua portulacae: et similibus eis. Ille autē cuius sanguis est multae humiditatis, abluat uentofas cum aceto, aut cū aqua myrti, et sumach: et similibus eis. Cuius autē superfluitates sunt grossae, abluat uentofas suas cum uino antiquo, aut cum aqua samfuci, aut decoctione aneti, aut camomillae: & eis similibus. Et oportet, ut caueatur uentofatio in balneo, aut in uestigio balnei, imo oportet, ut administretur post exitū ex balneo per horam, aut per horas duas. Et non oportet, ut dormiat aliquis post uentofationem.

¶ Quid est quo oportet ut regatur Ventosandus, aut Phlebotomatus ante uentofationem.

Et post eā oportet, ut consideres in primis: tunc si Ventosatus, aut Phlebotomatus sit cholericus, et uincūt super sanguinē eius acuitas & inflammationis: tūc oportet, ut accipiat infrigidantia, sicut granatū muzum: & etiā endiuīam cū aceto & lactuca, et secaniabin, & iuleb: et eis similia. Et pone cibaria eius pullos, et carnes ouīū sekebiget, et cibos conditos cum agresta: et eis similia. Et cuius cōplexio est frigida, oportet ut sumat ī potu syrūpū de melle, aut de almiua, aut alsecaniabin de seminibus faciū: & sumat uinū odoriferum mediū, quod est inter uetus & nouū: et praecipiat, ut utatur paucitate cibi. Et pone cibū eius pullos, & canebir: & passerēs, id est, paruas aues: et pullos columborū issiadebet. Et oportet, ut porus die uentofationis & phlebotomiā plus sit quā cibus: & oportet, ut detur in potu in quibusdam hominibus in horis tyriaca alfaroch, aut medicamen de musco, id est, muscata, aut aleffelithe ante uentofationem: & ante phlebotomiā, aut post: ut confortent membra principalia, & subtilietur sanguis. Et non oportet, ut sumāt eam in potu calefacto.

¶ De Ventosis sine scarificatione.

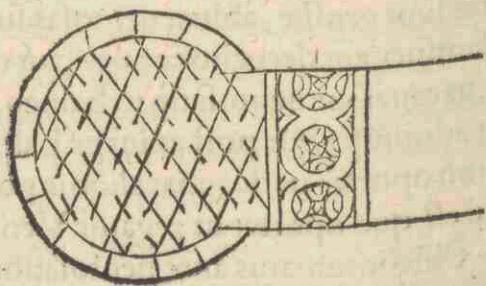
Ventosae autē quae sunt sine scarificatione, sunt Ventosae quae ponuntur super epar, et splenem, & podagrā, et super uentrem, umbilicū, et loca renum, & pixidem anchae: quoniā ista membra non sufferunt scarificationē super se. Et non quæritur per eas, nisi aut attractio ex membro sanguinis ad membrū: sicut ponimus Ventosam su-

B

Regimē Ventofati & phlebotomati.

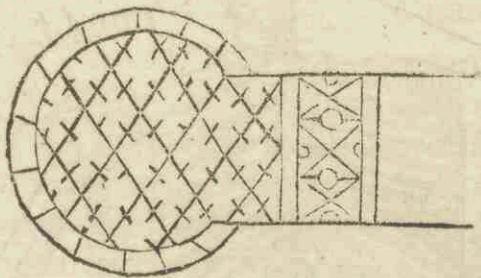
C per māmillas in ægritudine fluxus sanguinis nariū. Et utimur eis, ut sol-
uamus a membro uentositatem frigidā inuiscatam in membro: sicut po-
nimus uentosam super uentrem, et umbilicum. Ipsa enim rarificat mem-
brum, & calefacit ipsum, et remouet dolorem propterea, quia resoluit il-
lam uentositatem. Etiam ponitur super renes, quando accidit in eis opil-
latio, aut lapis. uirtute enim attractionis suę fortasse aperit opilationem,
aut eradicat lapidem ex loco suo. Et similiter facit quādo ponitur super
epar, et splenem apud uentositatem terendam in eis utrisq;. Et istę Ven-
tosæ administrantur uacuae cum sectione tantum. Et quandoq; admini-
strantur cum igne. Et quandoq; administrantur plenæ aqua tepida in ægrit-
udinibus pleuresis: & illud est, ut impleatur Ventosa, et sit magna, aqua
calida sola, aut aqua in qua decoctæ sint herbæ quæ conueniunt.

C Forma Ventosæ administratæ cum igne.

D Sit amplitudo orificij eius duorum digitorum apertorum, secundum
quod formauimus: & quantitas eius in profundo sit medietas palmi: &
sit in latere eius in loco qui est circiter medium eius, foramen paru-
um, secundum quantitatem quod ingrediatur ipsum acus: fiat ex ære simul,
aut citrino, grossorum marginum, lenium, æqualium, terforum: ut non
lædat membrum apud positionem suam super ipsum: & sit in medio ei-
us uirga transuersa ex ære, aut ferro, ubi ponitur candela cum igne. Et
iam sit hæc uentosa magna, maior ea quam narrauimus, & parum mi-
nor illa, secundum ægritudines & ætatem eius qui utitur. Ventosæ enim
puerorum, & extenuatorum sunt aliæ, quam uentosæ uirorum, & gros-
sorum corporum. Qualitas autem ponendi hanc uentosam cum igne
super membrum, est, ut accedas licinium cum igne ex lino decenter, aut
candelam paruam ex cæra: & pone eam super medium uirgæ transuersæ
quæ est in medio uentosæ: ut sit accensus ignis circiter inferiorē par-
tem uentosæ, ut non comburatur corpus infirmi. Deinde ponatur super
membrum: & digitus sit super foramen quod dixi, donec quando tene-
mus uentosam: dum indigemus, auferamus digitum, & egredietur uap-
or super illud foramen, & soluetur uentosa statim. Deinde igni licini-
um secundum modum suum, & itera eam, si indiges illa. In Ventosa
autem quæ administratur in ægritudine pleuresis cum aqua, nō est uir-

ga tranſuerſa, neq; foramen: & non adminiſtratur, niſi quia impletur a
 qua, & ponitur ſuper membrum tantum. Et hæc eſt forma eius. Et hæc
 Ventofa quanto plus eſt magna, ut capiat aquam multam, eſt melior.

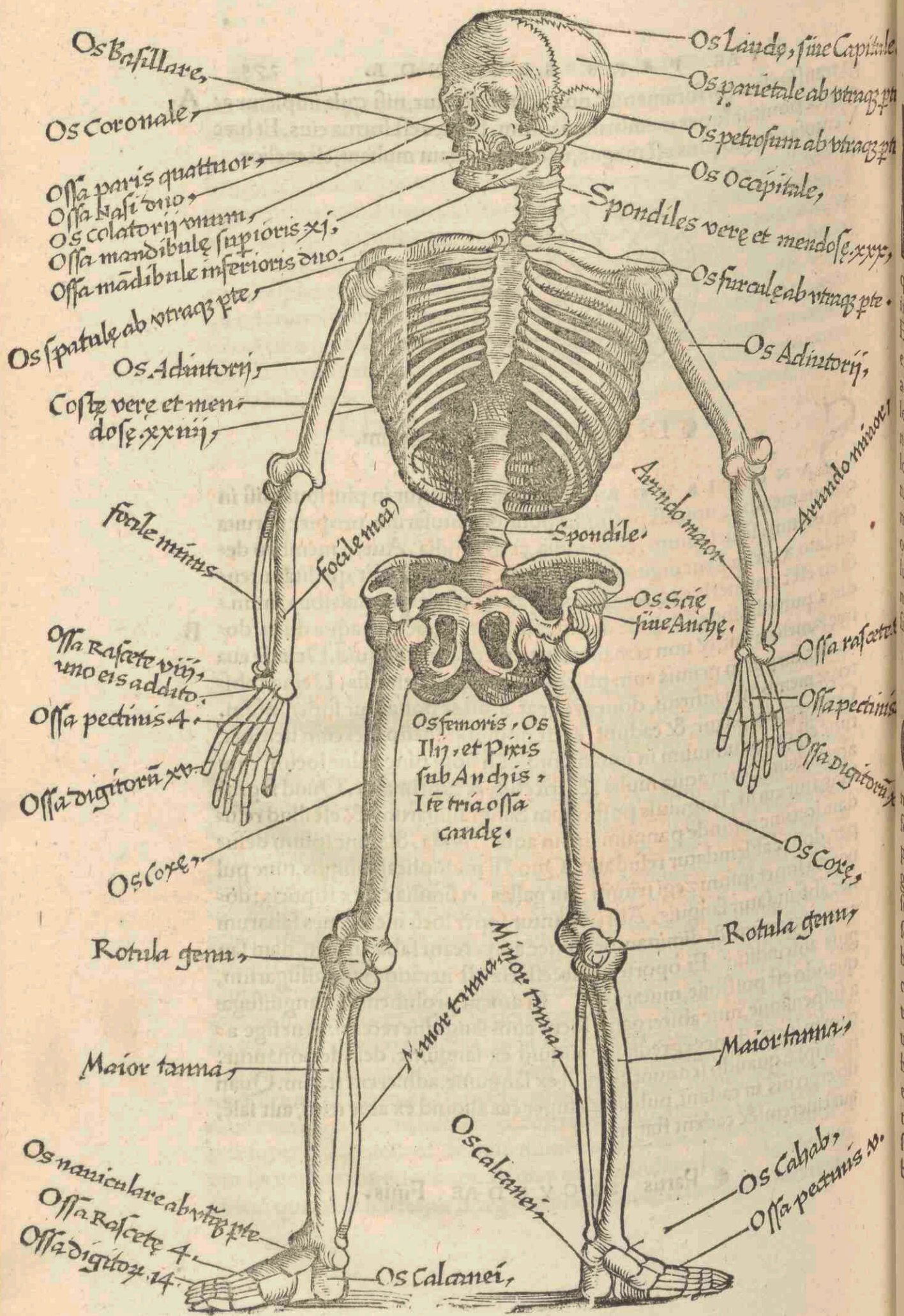

¶ De ſuſpentione Sanguifugarum.

Caput XCIX.

S A N G V I S V G A E non adminiſtrantur in pluribus, niſi in
 quibus membris non eſt poſſibilis poſitio uentofarum, propter paruita
 tem eorum. ſicut labium, & gingiua, et eis ſimilia. Aut in membro de
 nudato a carne, ſicut digitus, & naſus, et eis ſimilia. Et qualitas uten
 di eis eſt: ut ueneris ex Sanguifugis quæ ſunt in aquis dulcibus, mun
 dis a putredinibus. Deinde dimittantur die & nocte in aqua dulci, do
 nec famelicæ ſint, & non remaneat in uentre earum aliquid. Deinde eua
 cuetur corpus in primis cum phlebotomia, & cū uentofis. Deinde abſ
 terge membrum infirmi, donec rubeat. Poſtea ponantur ſuper ipſum.
 Cum ergo implētur, & cadunt, et eſt poſſibilis ſuctio loci cum uentofa,
 tunc eſt magis ultimum in iuuamento: & ſi non, tunc ablue locum cum
 aceto, deinde cum aqua multa, & fricetur, et exprimatur. Quod ſi pro
 longatur curſus ſanguinis poſt caſum Sanguifugarum, & eſt illud reſu
 dando: tunc infunde pannum lini in aqua frigida, & pone ipſum deſu
 per, donec abſcindatur reſudatio. Quod ſi multiplicat ſanguis, tunc pul
 ueriza ſuper ipſum zegi tritum, aut gallas, et ſimilia eis ex ſtipticis: do
 nec abſcindatur ſanguis. Aut ponantur ſuper locū medietates fabarum
 excorticatarum: & dimittantur, donec adhæreant fabæ in loco. nam ſan
 guis abſcinditur. Et oportet ſi neceſſaria eſt iteratio Sanguifugarum,
 quando eſt poſſibile, mutare eas. Si autem prohibentur Sanguifugæ
 a ſuſpentione, tunc abſtergatur locus cum ſanguine recenti. Aut fige a
 cum in locis, donec egrediatur aliquid ex ſanguine, deinde ponantur.
 nam ipſæ quando ſentiunt aliquid ex ſanguine, adhærent ſtatim. Quan
 do ergo uis ut cadant, pulueriza ſuper eas aliquid ex aloe trito, aut ſalē,
 aut cinerem: & cadent ſtatim.

¶ Partis S E C V N D A E Finis.

LIB. Chirurgici ALBVCASIS Pars III. A

¶ Sermo uniuersalis de restauratione, & dislocatione, & curatione torsionis, & similibus. Caput I.

HOC CAPITVLVM etiam multotiens est necessarium in arte Medicinæ, & est restauratio fracturæ, & dislocationis accidentium in ossibus. Scitote o Filij, quia iactant se de hoc Capitulo stolidi medicorum & uulgi, et qui non inspexerunt unquam antiquorum librum, neq; legerunt ex eo literam. Et propter hanc causam fit, quod iste modus ex scientijs in terra nostra est priuatus. Et ego non obuiaui in eo unquam bono omnino, et non adeptus sum ex eo illud, quod sum adeptus nisi propter longitudinem selectionis librorū antiquorum, & studium super intellectum eorum, donec extraxi scientiam illius ex eis. Deinde adhesi experimento & studio longitudine uitæ meæ. Et iam descripsi uobis ex illo in hoc Capitulo totum quod continet scientia mea: et super quod præterijt experimentum meum, postquam abbreviaui illud uobis, & liberaui illud ex occupatione elongationis, et abbreviaui illud sine abbreviationis, & ostendi illud sine declinationis: et formaui in eo formas multas ex formis instructorū quæ administrantur in eo, cum sit ex additione declinationis, sicut feci in duobus Capitulis præcedentibus.

Ingenium & peritia Autoris.

¶ Sūmæ, & collectiones ex esse fracturæ ossium, ex eis quarum præmissio necessaria est, antequā incipiamus rememorationem membrorum fractorum, & diuersorum, si uniuscuiusq;. Caput II.

OPORTET, ut dicamus in prologo huius Capituli, summas sermonis, et capitula, ad quarum intellectum cogitur in primis artibus ad stationē super earum ueritatem: scilicet ut uos, & qui sunt prompti, sciant, uel addiscant hanc artem nobilem, et alij a uobis. Dico, ergo, quod quando accidit alicui fractura, aut dislocatio, aut torsio, aut cassus: tunc oportet, ut properes in primis ad phlebotomandum eum, & soluendum ipsum, aut utraq; simul: si non prohibeat aliquid. sicut debilitas uirtutis: aut est ille cui accidit aliquid ex illis puer, aut senex decrepitus: aut est tempus uehementis caloris, aut uehementis frigoris ualde. Deinde sit contentus in cibo suo, oleribus frigidis, & carnibus auium, & herodorum: et prohibe uinum, & carnes grossas, et repleti ex cibis & omni cibo qui replet uenas sanguine. Donec quando securus sis ex apostemate calido, et non times effusionem materie ad membrum: tunc redeat infirmus ad regimen suum primum cum quo cucurrit consuetudo eius. Cum ergo incipit os fractum restaurari, tunc oportet, ut ciatur infirmus cibis nutriētibus nutrimento multo, grosso, graui, in qui

Regimē in fractura, dislocatione, aut torsione ossium.

C bus sit uiscositas: sicut cibaria facta ex tritico cocto cum aqua, & rizū, & capita, & pedes, et uentres uaccarum, & oua, et pisces recentes: et uinum grossum, & similia illis. Cum hoc enim regimine fit cōagulatio fracturæ uelocius, et melius. Et scias, quod ossa fracta, quando sunt in uiris qui sunt in prima senectute, & decrepitis, non est possibile, ut continuentur & consolidentur secundum naturam suam semper, propter exiccationem membrorum eorum: et consolidantur & continuantur quæ ex eis sunt in fine lenitatis, sicut ossa puerorum paruorum. Verumtamen natura annectit super os fractum ex omni parte aliquid simile glutino, in quo est grossitudo, quo adhæret & stringit ipsum, donec conglutinantur adinuicem, et ligantur adinuicem, donec uenit in fine fortitudinis & firmitudinis, sicut fuit in primis, donec non prohibet ipsum aliquid ab operationibus suis: et propter hanc causam est necesse, ut ponas nutrimentum infirmi cibaria, in quibus sunt grauitas, et uiscositas, & grossitudo, sicut diximus. Et scias, quod fracturæ species sunt diuersæ, secundum diuersitatem membrorum: quoniam fractura cruris, est diuersa a fractura ossis capitis: & fractura ossis pectoris, est diuersa a fractura ossis dorsi: & similiter reliqua membra omnia diuersa existunt adinuicem: et ego ueni cū rememoratione omnis speciei fracturæ expositæ in Capitulo suo distinctæ ab alia. Et diuersificantur species fracturæ ossis etiam in seipsa. Quoniam fit fractura eius arcuata, præter quod accidant in ea astellæ. Et quandoque fit fractura eius secundum longitudinem ossis: & sunt fracturæ eius satagiæ, id est, astellæ, et additiones procedentes, sicut sunt in calamo, cum aptatur cultello ad scribendum. Et non procedentes: et est fractura cum uulnere & disruptiōne in capite: & est fractura fissura parua. Et omni speciei est ingenitum, uel instrumentum proprium in restauratione eius, secundū quod ueniet rememoratio eius, distincta in locis suis. Et ex eo quo cognoscitur fractura ossis, est tortuositas eius, et ipsius eminentia: & apparitio eius sensui, & sonitus eius quando comprimis ipsum manu tua. Quando ergo non est in loco tortuositas apparens, neque sonitus apud tactum tuum cum tangis os cum agitatione, neque sonitus apud aurium tuum cum tangis os cum agitatione, neque sonitus apud manum tuam cum compressione omnino, imo pone super ipsum cum manu tua quæ uenit rememoratio, post momentum illud quod conuenit locum: deinde stringatur strictura subtili. Et scias, quod locus quando arcuatur, & scinditur in duo, præter quod accidant in eo satagiæ, uerumtamen remouetur omnis pars a compari sua: tunc oportet tibi, ut incipias ab hora tua ad rectificationem eius, & quando ipsum antequam accidat ei apostema calidum. Si autem accidat ei apostema calidum, tunc dimitte ipsum diebus aliquot, donec quiescat apostema. Deinde æqua

Fracturarum
diuersitas.

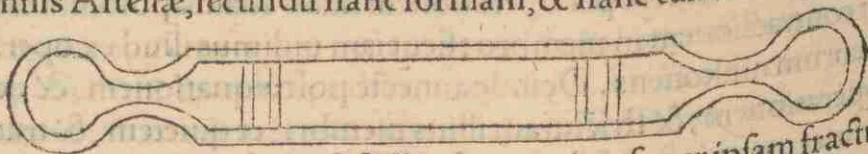
Fracturæ
cognitio.

ipsum secundum quemcunque modum potest ex lenitate & ingenio. **A**
 Et scias, quod restauratio eius, & ipsius æquatio, est facilior quam ossis,
 in quo accidunt fatagiæ. Deinde stringe ipsum, secundum quod ueniet
 tibi rememoratio eius. Si uero in osse sunt fatagiæ, tunc necessaria est
 extensio huius membri fracti ex duabus partibus, si manus sit, aut pes:
 aut cum manu tua, si membrum est paruum: aut cum duobus funibus,
 aut cum fune & manu. Et sit positio tua qua ponis membrum super locum
 æqualem, secundum figuram suam naturalem, donec quando ex-
 tenduntur partes membri fracti: tunc conare, ut redire facias illas addi-
 tiones omni ingenio, & secundum quemcunque modum potes in locis
 suis: & caue secundum fortitudinem tuam, ne accidat super infir-
 mum per operationem tuam dolor, neque læsio: & conare secundum
 fortitudinem tuam, ut applices unum duorum ossium cum socio suo,
 secundum meliores formas. Et oportet in illa hora, ut tentes & tangas
 ipsum manu tua. Si ergo uides illic aliquid diuersum, rectificata ipsum, &
 æqua illud per quantitatem tuæ uirtutis. Et caue extensionem uehemen-
 tem, & compressionem fortem, sicut faciunt multi stolidorum. Multo-
 tiens enim faciunt accidere per operationem illam suam apostema calis-
 dum, aut contractionem in membro: sicut iam uidimus illud ex opera-
 tionibus eorum multotiens. Deinde annecte post æquationem, & de- **B**
 centem operationem, & strictionem illius membri, et quietem, & tran-
 quillitatem: et mone infirmum super ipsum. Et fac ipsum cauere, ne mo- **C**
 ueat ipsum in hora suarum uigiliarum, & somni sui apud reuolutio-
 nem suam, & agitationem suam, et apud egestionem suam, & omnes
 motus suos ultima uirtute sua. Et ut caueat, ne sit positio membri positio
 cum qua sequatur dolor. Quod est, quia quando sentit in dispositione
 positionis membri dolorem, aut læsionem: tunc oportet, ut permutet
 ipsum ad dispositionem aliam ab illa cum qua non sentiat dolorem. Et
 caue cum illo, ut sit positio eius illa æqualis, recta: ut non accidat in mem-
 bro tortuositas, quando restauratur. Et qualitas strictionis membri fra-
 cti est, secundum quod narro. Scias, quod membra fracta diuersifera **D**
 cantur in paruitate sua, & eorum magnitudine, et ipsorum forma. Quæ
 ergo ex eis sunt parua, sicut brachium, & digitus, et focile, & similia eis,
 tunc oportet, ut sit inuolutio panni mollis, subtilis. Quæ autem ex eis
 sunt grossa, sicut coxa, & crus, oportet ut sit in eis inuolutio lata, dura.
 quoniam ligamentum latum, connectit membrum magnum, & strin-
 git ipsum ab omni parte strictione æquali, ita quod non ingreditur ipsum
 macula. Deinde incipe post euacuationem tuam ab æquatione ponere
 linimentum conueniens ad illud, in stuppa leni super locum fracturæ ipsi-
 us. Deinde incipe inuoluere ligamentum super locum fracturæ ipsi-
 us tribus inuolutionibus, aut quatuor, secundum quod meretur mem-
 brum: et stringe manum tuam parumper cum ligamento. Deinde uade

Fracturarum
 qualitates.

Cum eo ad partem superiorem a loco fracturæ, & stringe minus quam fuit strictura tua, qua strinxisti locum fractū. Deinde elonga te cum inuolutione a loco fracturæ parumper, & mollifica stricturam paulatim, donec capias ex loco sano rem magnam. Deinde accipe uittam aliam, et inuolue eam iterum super locum fractum inuolutionibus. Postea uade cum inuolutione ad partem inferiorem a fractura. Et sit operatio tua in strictura inuolutionis, & mollificatione eius, secundū quod diximus in inuolutione prima superiore. Deinde pone inter inuolutiones ex stuppa leni, aut panno, cum quo æquetur tortuositas fracturæ, si est in ea tortuositas: & si non, non ponas in ea aliquid. Deinde inuolue super ipsam uittam aliam. Postea æqua super has inuolutiones astellas decenter factas statim, si non est in loco inflatio, neq; apostema calidū. Si autem in ea est inflatio, aut apostema: tunc pone super eam quod sedet illud apostema, & auferat inflationem: & dimitte eam aliquot diebus. Deinde stringe super ipsam tunc astellas. Et sint Astellæ ex medietatibus cannæ, latae, rasæ, formatae sapienter: aut sint ex ligno unde fiunt cribra, quæ fiunt ex pino, aut geraid; id est, ramis palmæ, aut calingi: & sit amplitudo omnis Astellæ, secundū hanc formam, & hanc eandem figuram.

Astellarum
forma.

D Verūtamēn oportet, ut Astella quæ ponitur super ipsam fracturam, sit grossior & latior parūper, quam reliquæ Astellæ: & longitudo Astellæ sit secundū quod licet mēbro ex magnitudine & paruitate. Deinde stringe super Astellas cum uitta alia, secundū stricturam primā eandem. Deinde liga desuper cum filis decēter, secundū quod diximus de strictura: & est, ut sit strictura tua super locū fracturæ plus: & quanto plus elongat a fractura sit, strictura minor. Et oportet, ut sint fila media in grossitudine & subtilitate, et sint ex lino molli. quoniam si fila sunt grossa, sicut ut uidi ex operatione stolidorum ponentiū fila sua ex chordis lini tortis, est error magnus: quoniam cadit strictura cū eis extra qualitatem. Et fila subtilia iterū non conueniūt: quoniam tu non consequeris per stricturam cū eis illud quod uis. Et nō oportet, ut sit inter astellam & astellarū post stricturam in locis sanis: tunc pone sub eis ex stuppa leni, aut lana carminata, donec nihil lædatur ex illo.

Quando autem est fractura cum uulnere, & accidit disruptio in cute, ego ueniam cum rememoratione eius in capitulo secundū singularitatem. Et scias, quod non omne membrum fractum oportet ut stringatur cum astellis a primo die. Quod est, quia membrū quando est magnū, non oportet ut ponas super ipsum astellas, nisi post quinque dies, aut septem, aut plus, secundū securitatem tuam ab euentu apostematis calidi.

Et iste est modus emplastrorum, quibus restaurabant antiqui, quæ **A**
ponuntur super fracturam & dislocationem.

¶ Modus Emplastri cōmunis abbreviati, restaurans fracturam, con-
ueniens pluribus complexionibus, præcipue mulieribus, & pu-
eris: quoniã est ex eo super q̄d non uincit calor, neq; frigus.

Est, ut accipias ex puluere molendini, & est medulla farinæ quæ **Emplastrorū**
pendet in parietibus molendini apud motū molæ: & conficias ipsum **modi.**
sicut est, præter quod cribelles ipsum cū albugine oui: & pone confecti-
onem eius non spissam, neq; subtilem. Deinde utere eo.

¶ Modus Emplastri alius, restaurantis fracturam, &
dislocationem, & torsionem.

Recipe almefs, & laudani, et acaciæ, & enulæ, et mugath: & suc. o-
mnium ana. 3. x. myrrhæ, & aloes amborum ana. 3. v. & alethil. 3. xx.
terantur omnia, & cribellentur, et misceantur cum aqua alethil: aut cum
albugine oui, si complexio infirmi est calefacta. Deinde utere hoc em-
plastro. nam ipsum est bonæ compositionis, restaurat ossa fracta ueloz
citer, & confert pluribus hominibus.

¶ Modus Emplastri alius, quod etiã confert fracturæ & torsioni.

Recipe mugath, & mefs, et alteæ albæ, omnium ana. 3. x. myrrhæ,
& aloes amborum ana. 3. v. acaciæ. 3. vi. boli armeni. 3. xx. terantur o-
mnia contritione multa, & cribellentur, et conficiantur cum aqua, aut
albugine oui: & administrentur.

¶ Modus Emplastri ad iuncturas, & ossa separata ex locis **B**
suis: & sedat dolorem accidentem eis, et scissu-
ram ossis, & fracturam.

Sumatur lana succida, et submergatur in aceto, & oleo decocto: et po-
natur super locum. Et in hoc quidem Emplastro non est uirtus restau-
rationis, sed est bonum in sedatione apostematis calidi: & expellit do-
lores proprie.

¶ Modus Emplastri, quod restaurat os fractum.

Sume folia fici surdi, & folia papaueris syluestris: & tere omnia, et
fac emplastrum ex utrisq;.

¶ Modus Emplastri abbreviati, administrati apud restau-
rationem fracturæ ossis: et quando tu uis resolu-
tionem residui apostematis.

Recipe radicis alteæ, & camomillæ, et florum uiolarum, & farinæ her-
bi, omnium ana. partem unam: terantur omnia, et conficiantur cum ui-
no, si non est membrum calefactum. Si uero est calefactum, tunc confi-
ce illud cum aqua coriandri humidæ, aut cum aqua, et utere eo.

¶ Modus Emplastri alius fortioris in resolutione, quã istud primū,
quando accidit apostema durū apud restaurationē membri.

Recipe radicis alteæ, & seminis lini, et balauistiæ, & melliloti, et sam-

C fuci, & floris uiolarum, et camomillæ, omniū ana, partem unam, terantur omnia, et conficiantur cum aqua salicis, aut cum aqua dulci, aut cum uino. Totum illud secundū caliditatem mēbri, & quietem caloris eius. Hippocrates uero non dixit in libro suo, quod ponatur super membrū fractum apud restaurationē eius, nisi cærotum factum ex cera, & oleo: Galeno autem uisum est, ut ponantur super membrū fractum apud restaurationem eius res, in quibus est exiccatio caliditatis, sicut myrrha, & aloes, & olibanum, et similia eis ex eis quæ narrauimus.

¶ Modus Emplastri quod confert ad lēSIONEM & dolorem.

Recipe mugath, & ciceris, et capillorum hominis incisorum, aut penæ auis, & alteæ, et salis partes æquales: terantur, & cribellentur, et conficiantur: et fiat ex eo emplastrū. Quantitas autē secundum quam oportet, ut remaneat ligatura, deinde soluat, est, ut consideres tunc, si non accidit infirmo dolor, neque pruritus, neque mouetur os fractum a loco suo: tunc non resoluas ipsum diebus multis. Quod si accidat ei in loco pruritus uehemens, aut dolor inquietans, aut inflatio: tunc propera, & solue in hora ipsum, et aufer emplastrum ab eo: & accipe pannū lenem, aut spongiam marinam lenem, humidam: & submerge eam in aqua tepida, & ablue cum ea locum, donec quiescat pruritus, et sedetur dolor.

Quando liga
mēbrum remo
uendum.

D Deinde dimitte membrū quiescere una hora. Deinde pone super ipsum lanam succidam, submersam in aceto & oleo, aut oleo rosato: & liga super ipsum nocte una, donec sis securus ab apostemate calido, et quiescat inflatio membri, & remoueat dolor eius. Deinde itera ipsum ad strictionem tuam primam, et subtilia cum eo, donec sanetur. Quod si uides, quod apostema, & rubedo, et dolor, & inflatio, et omnia accidentia iam remota sunt penitus, & indiges emplastro & strictione, tunc itera illud sicut fecisti in primis æqualiter. Quod si non accidit membro aliquid ex eis quæ diximus, tunc non soluas ipsum, nisi post tres dies, aut quatuor, aut quinque, aut septem. Et quandoque dimittitur uiginti diebus totum illud, secundum quod apparet tibi ex solutione membri, sicut diximus, donec quando adheret fractura, & approximat cōagulatio carnis super eam: adde etiam tunc in strictione plus quam strictione tua prima tota: & adde etiam in ingrossatione cibi infirmi, secundum quod præcessit rememoratio eius.

Si autē uides locū fracturæ iam exiccari, et extenuari plus quam oportet: tūc scias, quod nutrimentū prohibetur peruenire ad ipsum. Embroca ergo ipsum cū aqua tepida apud omnem uicem qua soluis ipsum, & sit illud in omnibus tribus diebus, et alleuia strictionem parūper. Per hanc ergo operationem currit ad membrū nutrimentū, et sanatur uelociter.

Illud autem quod faciūt stolidi restauratores ex fractura membri uis

ce alia, quando non restauratur in primis, secundum quod oportet, & A
restauratur secundum tortuositatem, est error ex operatione eorum, et
timor magnus: & si esset rectum, dixissent illud antiqui in libris suis, &
operati fuissent cum eo. Et ego nō uidi alicubi eorum uesti-
gium in illo omnino, & rectius est,
ut non fiat illud.

¶ De fractura accidente in capite.

Caput III.

S P E C I E S fracturæ sunt diuersæ, & figuræ eius multæ: et causæ
eius sunt distinctæ. Nam ex fractura est quæ fit a percussione cum
ense: & percussio aufert os totum usquequo peruenit ad siphac, quod
est sub osse, sicut facit axia in ligno: & propter illud nominatur hæc spe-
cies fracturæ Axialis: Aut ens incidit quiddam ossis, & incidit faciem
eius, & non penetrat incisio usque ad ultimum eius: et nominatur hæc
species fracturæ Kalaan, id est, Leuatio absolute. Et est uulnus duarum
fracturarum, aut magnum, aut paruum. Et ex fractura est, quæ est con-
tritio, aut attritio: & causa eius est percussio cum lapide, aut casus super
lapidem, aut eis similia. Et hæc fractura est etiam aut penetrans, quæ iam
appropinquat panniculo, quod est sub osse: aut est in facie ossis: & est
uulnus harum duarum fracturarum etiam aut paruum, aut magnum.
Et ex fractura est, quæ est occulta in osse in subtilitate capilli: & est fissu-
ra parua, et propter illud nominatur hæc species fracturæ Capillaris.
Et ex eis est fractura, quæ fit a casu, aut percussione lapidis, & eis simi-
lium, quæ faciunt ingredi laminam ossis ad interiora, & fit loco concas-
uitas: sicut accidit caldarijs æris, quando occurrit eis percussio, & in-
greditur pars eorum ad interiora. Et plurimum quidem fit illud in ca-
pitibus humidorum ossium, sicut sunt capita puerorum. Et fiunt omni-
bus istis speciebus fracturæ satagiæ separata, & ego ueniam cum reme-
diatione illius totius in loco suo. Et cognoscimus omnes has species
fracturæ per detectionem super eam, & inquisitionem earum cum ten-
tis, et ablationem carniū corruptarum, quæ sunt super eas. Species
uero Capillaris cognoscitur per hoc, quod detegitur super os, et abster-
gitur, & linitur super ipsum cum encaustro: fractura enim apparet nisi
gra. In curatione autem fracturæ, considera in primis accidentia in-
firma: tunc si uides ex accidentibus quod significet significatione ma-
nifesta super timorem, sicut uomitus cholerae, & extensio, et amissio in-
tellectus, & abscisio uocis, et syncopis, et febris acuta, & egressus oculo-
rum, & rubedo eorum, et similia eis ex accidentibus in pluribus dispo-
sitionibus, proculdubio non sanatur: & si uides accidentia non terren-
tia te, & speras salutem: tunc incipe curationem eius.

Species fra-
cturarum ca-
pitis.

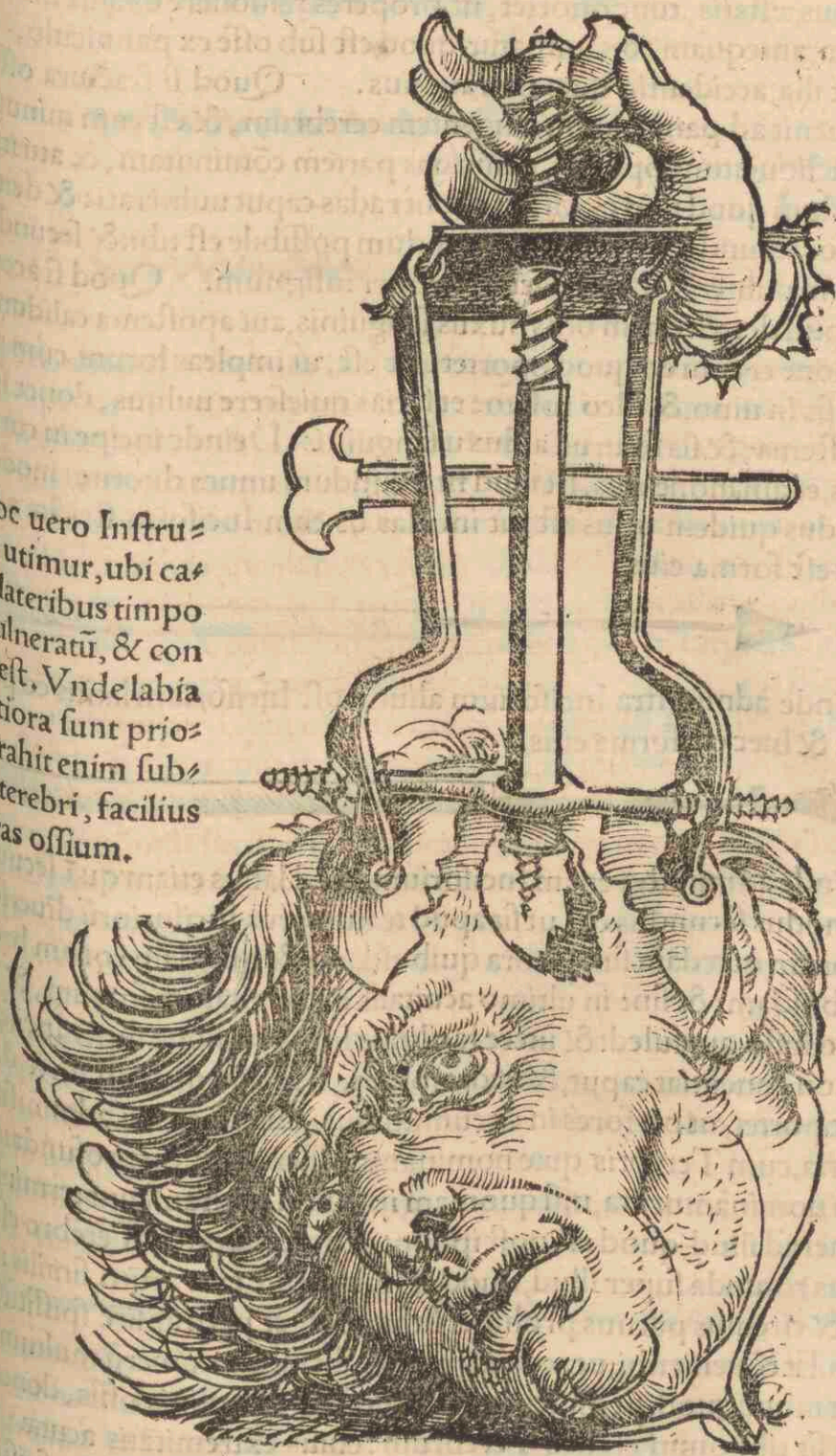
B

Signa uulne-
ris non cura-
bilis.

Quod est, si uenit ad te uulneratus in primis cum uulneratur: & est

¶ Hoc Instrumento
utimur, ubi caput in su-
perioribus cōtusum est,
& ossa fracta depressa,
ut cum eo illa commo-
dius extrahamus.

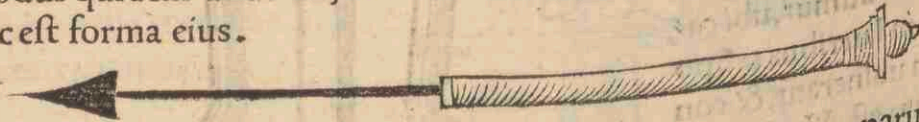

Hoc vero Instru-
 mento utimur, ubi cas-
 put in lateribus timpo-
 rum uulneratū, & con-
 tūsum est, Vnde labia
 eius latiora sunt prior-
 re. Extrahit enim sub-
 alitate terebri, facilius
 fracturas ossium.

Instru-
 mentum
 D. D. D.
 Instru-
 mentum
 Instru-
 mentum
 Instru-
 mentum

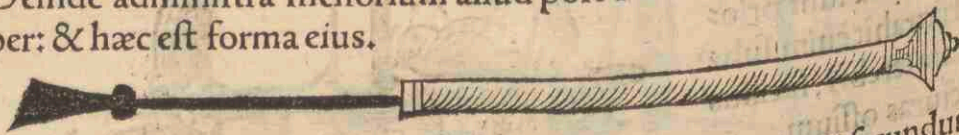
C illud in diebus hyemis, tunc oportet, ut studeas in ablatione ossis ante diem quartumdecimum secundum omnem dispositionem. Et si est in diebus æstatis, tunc oportet, ut properes remouere os ante diem septimum, antequam corrumpatur quod est sub osse ex panniculo, et accipiant illa accidentia quæ narrauimus. Quod si fractura ossis iam peruenit ad panniculum tangentem cerebrum, & est cum minutis, & attractione: tunc oportet, ut incidas partem cōminutam, & attritam, secundum quod narro tibi. Et est, ut radas caput uulnerati: & detege super os secundum quemcunq; modum possibile est tibi: & secundum figuram uulneris, & quod leue est super infirmum. Quod si accidat tibi apud detectionem ossis fluxus sanguinis, aut apostema calidum: tunc oppone ei cum eo quod oportet. Et est, ut impleas locum cum pannis infusis in uino, & oleo rosato: et facias quiescere uulnus, donec sedetur apostema, & sis securus a fluxu sanguinis. Deinde incipe in curatione ossis, et ablatione eius. Et illud fit secundum unum duorum modorum. Modus quidem unus est, ut incidas os cum Incisorio strictæ aciei: & hæc est forma eius.

Incisorium
strictum.

D Deinde administra Incisorium aliud post Incisorium latius eo parumper: & hæc est forma eius.

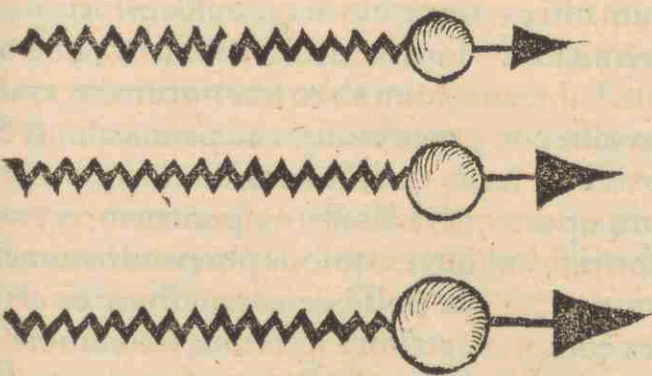
Incisorium
latius.

Terebra non
profundatua.

Deinde administra etiam Incisorium aliud latius etiam quā secundum. Et modus secundus est, ut sit apud te numerus Incisoriorū diuersorum: quorum quædam sint latiora quibusdam, & quædam eorum breuiora quibusdam: & sint in ultimo acuitatis extremitatum suarum, & sint ex ferro indo, aut fuled: & utere facilitate in percussione super Incisorium, ut non concutiat caput, & lædat ipsum. Si autem os est forte, durum: tunc oportet, ut perfores in circumitu eius, antequam tu administres Incisoria, cum Terebris quæ nominantur Terebra non profundantia: & non nominantur ita, nisi quoniam ipsa non pertranseunt terminū ossis carnei ad illud, quod est post ipsum: propterea, quod Terebro est extremitas rotunda super illud, quod est sub capite eius acuto, similis margini, & circulus paruus prohibet submergi, et pertransire spissitudinem ossis. Et cōuenit tibi, ut accipias ex istis Terebris numerū multum, quosens sit tibi omni craneo Terebrum: cuius extremitatis acutæ quantitas in longitudine & breuitate sit, secundum quantitatem spissitudinis illius cranei. Et hæc est forma trium specierum Terebrorum, uel Trepanorum.

A

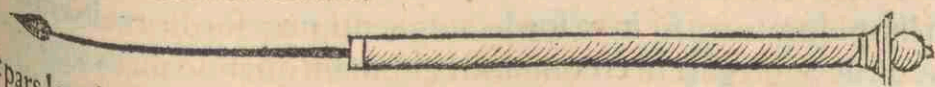

Terebra.

Qualitas autem perforandi in circumitu ossis fracti, est: ut ponas Terebrum super os, & reuoluas ipsum digitis tuis, donec scias, os iam perforatum esse. Deinde permuta Terebrum ad locū alium, et pone quod est inter omne foramen quantitatem grossitudinis radij, aut circiter illud. Deinde incide cum Incisorijs quod est inter omne foramen ex ossis: & fac illud subtilius quam potes super illud ex fine leuitatis, sicut diximus, donec eradices os, aut manu tua, aut cum aliquo alio ex quibusdam instrumentis, quæ parasti ad illud: sicut tenalia, & forpices subtiliores. Et oportet, ut caueas omni cautela, ne tangat Terebrum, aut Incisorium aliquid ex siphac. Cum ergo circūieris os perforādo, et separatū fuerit a siphac, si fuerit continuum cum eo, & extraxeris ipsum, oportet ut radas, et æques extremitatem eius quod remanet in osse cum instrumento alio simili Incisorio. Verumtamen oportet, ut sit tenuis & subtilis magis alijs Incisorijs. Quod si remanet aliquid ex ossibus parietis, & fatagiæ: tunc accipe ea cum facilitate, cum eo quod est apud te ex instrumentis. Deinde cura uulnus post illud cum licinijs, & unguentis quæ diximus.

B

Et modus alius operationis est facilis, prorsus longinquus a timore quem dixit Galenus, & laudauit ipsum laude magna: & iste est sermo eius. Necessè est tibi in primis, ut incipias detegere partem ossis ex loco, in quo fractura est uehementior, & manifestior: donec quando detexeris illam partem, et posueris sub eo extremitatem huius Incisorij lenticularis, cuius hæc est forma.

Operatio
Galeni.Incisorium
lenticulare.

Et pars lenticularis, lenis non incidit aliquid: et pars acuta eius in duabus lateribus eius uadens in longitudinem, sicut uides: ut sit pars lenticularis innixa ad siphac, facie eius incidēte acuta in osse. Deinde percute super Incisorium a parte una cum malleo paruo, donec incidas totum os cū facilitate, sicut reuoluitur: & tu sis securus ex panniculo, quod non accidat in eo accidens, quod timeas prorsus. Et si medicans nō esset

C stultior hoim, et magis ignarus eius, nec esset dormiens, tunc si remaneret aliquid annexum ossi ex panniculo in quibusdam locis, incideret ipsum ab eo cum extremitate incisori lenticularis ipsius, & liberaret ipsum ab eo cum facilitate. Liberatur enim ab eo sine nocumeto, et absq; timore.

Et si fractura ossis non penetret usque ad panniculum, & illud quod abscinditur ab offe est facies eius, & remanent in ipso asperitas & sagax subtiles: tunc oportet, ut radas illam asperitatem, et eradices illas sagaxias cum rasorijs subtilibus ex quibus preparasti numerum diuersarum quantitatum, ut sit tibi possibile administrare ex eis in omni loco conuenientiora eorum, & rectiora ipsorum, secundum illud ad quod perducit te operatio, & ipsum os fractum, et figura eius. Et oportet, ut administres in racione tua, qua in primis radis os, latius illorum rasiorum. Deinde utere post ipsum subtiliore eo. Et non cesses facere illud secundum continuitatem, donec peruenias ad administrandum tenuius, & subtilius eorum omnium. In unaquaq; autem fissurarum reliquarum paruarum capillarum, & fractura subtili, oportet ut administres curam, secundum illud quod perducit ad rectificationem eius. Et est res qua non occultatur super omnem, cui in hac arte est quodlibet studium, & stetit super illud quod scripsimus, et ostendimus in fracturis magnis.

D oportet, ut accipias pannum lini, secundum quantitatem uulneris, et submerge ipsum in oleo rosa. & pone ipsum super orificium uulneris. Deinde accipe pannum alium duplicatum, aut triplicatum, et submerge ipsum in uino & oleo rosa. et pone ipsum super pannum primum: et fac illud quam facilius potes super illud, ut non grauetur siphac. Deinde administra supra ipsum ligamentum latum: et non stringas ipsum, nisi per quantitatem qua tenet uulnus tantum: & dimitte ipsum cum hac cura die uno, aut diebus duobus, donec sis securus ab apostemate calido. Deinde solue ipsum, et administra post illud medicinas cum quibus est superflua siccitas: sicut radices lilij, & farina herbi, et puluis thuris, & aristolochia, et similia eis: & est, ut facias ex istis medicinis puluerem, qui puluerizetur super uulnus sicut sunt siccae. Et uniuersaliter administra in illo omnem medicinam de proprietate cuius est ut abstergat, & non mordicet. Et caue secundum tuam uirtutem, ut uulnus in curatione tua sit limpidum: neq; sit in ea sordes unguenti, neq; sordicies. Neq; dimittas uirus aggregari in eo omnino: quoniam quando uirus aggregatur super panniculum cerebri, corrumpit eum, et putrefacit ipsum, & accidit super infirmum post illud malicia magna: & iam accidit in siphac capitis, cum mundificatur ab eo os, praecipue quando negligitur cura eius, nigredo in superficie eius. Considera ergo tunc, si accidunt infirmo accidentia qua diximus, scias, quia est perniciosum proculdubio. Et si nigredo non accidit, nisi a medicina qua ponitur super ipsum, & est in

virtute illius medicinae, ut faciat illam nigredinem: tunc oportet, ut acci- **A**
 pias ex melle partem unam, ex oleo rosato partes tres, & linias cum eis
 pannum. Deinde pone ipsum super siphac: postea cura ipsum cum spe-
 ciebus curationis quae conueniunt, donec sanetur.

C De restauratione Nasi quando frangitur.

Caput IIII.

S C I A S, quod non franguntur ex Naso nisi duae partes eius su- **Ossa Nasi.**
 periores simul, aut una earum: propterea, quod ipse sunt duo ossa: quo-
 nam inferius eius est cartilagosum, non frangitur, et non accidit ei ni-
 si attritio, & tortuositas, et simitas. Si frangitur una duarum partium
 eius, tunc oportet, ut intromittas digitum paruum in foramen Nasi, &
 aeques illam fracturam digito tuo indice, & pollice de foris, donec rede-
 at Nasus super figuram suam naturalem: & fiat illud arte, cum facilita-
 te. Et caue, ne accidat per operationem tuam illam super infirmum do-

lor. Quod si fractura est in superiore parte Nasi, & non perueniat ad
 illam digitus: tunc oportet, ut aequetur extremitate radij, in quo sit gros-
 tudo parua. Si uero fractura est in duabus partibus, tunc fac simile
 illius: et propera cum restauratione eius in die primo fracturae, si est
 possibile. Et si non, tunc post diem septimum, aut decimum apud quie-
 tem apostematis calidi. Deinde intromitte in extremitate Nasi licinium **B**
 ex panno lini, si fractura est in parte una: aut intromitte duo licinia, si fra-
 ctura est in duabus partibus: & sit in licinio grossitudo tantae quantita-
 tis, quae impleat foramen Nasi. Et dixerunt quidam antiquorum restau-
 ratorum, ut infundantur licinia in butyro, et permulentur omni die. Il-
 lud uero non uidetur mihi, imo oportet, ut infundatur licinium in albu-
 mine oui, confecto cum puluere molendini. Deinde dimitte licinium,
 donec firmetur os, & induretur cartilago. Et quandoque intromittitur
 in Nasum loco licinii penna anseris, postquam inuoluitur super ipsam
 pannus lenis: & fit, quod ipsa tenet fracturam Nasi uehementius, & ut
 non prohibeatur infirmus ab inspiratione. Et non est haec res necessa-
 ria. Si uis, fac illud: et si uis, fac licinia. Quod si accidat Naso iterum
 dum operaris apostema calidum, emplastra nasum cum caeroto, aut cum
 caeroto infuso in oleo rosato, aut modico ex dyaquilon. Si autem non acci-
 dit apostema calidum, tunc oportet, ut emplastres ipsum cum farina s-
 fami, & puluere thuris confecti cum albugine oui. Deinde pone super
 ipsum stuppam lenem, & non liges Nasum cum aliquo omnino.

Si uero franguntur ossa Nasi fractura parua, aut comminuuntur, tunc
 oportet, ut scindas super ea, & extrahas ipsa cum instrumentis quae con-
 ueniunt eis. Deinde sue scissuram, & cura ipsum cum eo quod incarnat,
 & consolidat ex emplastris conuenientibus ad illud, uel unguentis.

Quod si accidat inter Nasum uulnus, tunc oportet, ut cures ipsum
 cum licinijs: & administres cannulam de plumbo, donec sanetur.

C

Q

De restoratione Mandibulae inferioris, quando disrumpitur. Caput V.

QUANDO disrumpitur Mandibula inferior, & fractura eius non est cum uulnere: conspice tunc si est fractura eius de foris tantum, & non frangitur in duo, et curuatur ad interiora: tunc cognitio eius est facilis. Oportet ergo, si est fractura eius in parte dextra, ut intromittas digitum indicem sinistram in os infirmi: similiter si fractura est in mandibula sinistra, tunc intromitte indicem manus dextrae: & impelle cum eo gibbositatem fracturae deintus cum facilitate ad exteriora cum manu tua altera ab interiori parte ossis decenter, & cum eo aqua ipsam.

Quod si fractura mandibulae iam separata est in duo, tunc oportet, ut administres extensionem a duabus partibus, secundum rectitudinem: donec possibilis sit aequatio eius. Si autem iam accidit indentibus commotio, aut disruptio: tunc stringe illos de quibus speras quod remaneant cum filo auri, aut argenti, aut seta. Deinde pone super mandibulam fractam carotum. Deinde pone super ipsum pannum duplicatum, & pone super pannum astellam magnam decenter factam: aut frustum cutis soleae aequale, in longitudinem mandibulae. Deinde liga ipsum de super, secundum quod praeparatur tibi ligatura eius, et conuenit ipsius applicatio, donec non destruit: & precipe infirmo, uti tranquillitate & quiete: et pone cibum eius sorbitiones lenes. Si autem estis

D

mas, quod iam alteratur aliquid figurae aliquo modorum: tunc prope ea, & solue ipsum in die tertio. Deinde rectifica quod alteratum est ex eo, & emplastra ipsum ex puluere molendini, cum albugine oui, aut cum farina sisami, postquam tu abstuleris carotum: & pone super emplastrum lanam lenem. Dum ergo permanet annexum illud emplastrum super ipsum, & non alteratur ossis dispositio, dimitte ipsum, ne soluas, donec sanet: aut stringe fracturam. Multotiens enim stringitur haec fractura in tribus septimanis. Quod si interim accidat apostema calidum, tunc administra illud quod diximus multotiens in sedatione eius, donec remoueat illud apostema. Et si fractura est cum uulnere, considera. Nam si iam separatur ex osse frustum, aut a satagie: tunc subtilia te in hoc, ut auferas illa frustra satagie cum eo quod conuenit tibi in ablatione eorum ex instrumentis. Si uero orificium uulneris est strictum, tunc amplifica ipsum cum phlebotomo secundum quantitatem necessitatis tuae. Deinde quando abstuleris illa satagie, et non remanserit ex eis aliquid, siue tunc orificium uulneris, si est amplum: & si non, pone super ipsum ex emplastris quae conueniunt ad illud, et incarnant illud, donec sanetur.

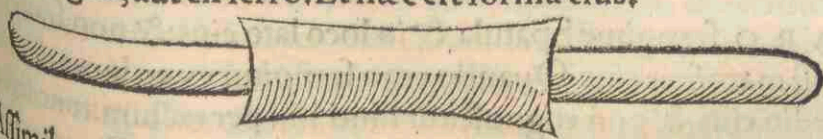
P

De restoratione Furculae, quando frangitur. Caput VI.

PRIMUM quidem frangitur Furcula ab anteriore parte ex parte humeri, & fractura eius fit secundum unum teium modorum.

Aut enim frangitur & separatur in duo, præter quod accidant in ea fati- **A**
 gæ: et est facilius ad restorationem eius. Aut ita, quod accidunt in osse
 fatigæ: & est difficilius ad restorationem. Aut ita, quod est fractura
 cum uulnere. Et operatio in ea quando fractura est absque uulnere,
 est, ut facias præsentem esse duos ministros, ut teneat unus eorum adiu-
 torium quod sequitur Furculam fractam, & alter extendat collum uer-
 sus partem. Deinde æqua fracturam digitis tuis, donec fiat forma eius,
 secundum quod oportet: & non sit in ea eminentia, necq; concauitas.

Quod si indiges extensione plus, tunc oportet, ut ponas sub titillico
 infirmi spheram ex pãno, aut lana: & sit magnitudo eius secundum quan-
 titatem necessitatis tuæ: & extēde, et eleua Furculam, & cõarta spheram
 manu tua, donec æques fracturam, secundum quod oportet. Quod
 si non potes trahere extremitatem Furculæ ad exteriora: propterea, quia
 peruenit ad profundū: tunc oportet, ut resupinetur infirmus super cer-
 uicem suam: & ponas sub humero eius puluinar medium in magnitu-
 dine, & premat minister humerum eius ad inferiora, donec eleuetur os
 Furculæ quod est in profundo ad sursum: atq; tūc rectifica fracturam,
 & æqua eam digitis tuis. Si autem sentis sathaiatum ex Furcula, & mo-
 uetur: tūc oportet, ut findas super illud, & extrahas ipsum alsathaiatum **B**
 cum facilitate. Si autem est retentum in osse, tunc ingenia in incisione
 eius cum uno Incisoriorum quæ præparasti ad illud, postquam tu po-
 fueris sub Furcula instrumentum quod seruat sisach: & est instrumen-
 tum ex ligno, aut ex ferro. Et hæc est forma eius.

Assimilatur cochleari cui non est concauitas. Et sit latitudo eius secun-
 dum illud quo indiges eo ex magnitudine ossis, & paruitate eius. Lon-
 gitudo uero eius etiam secundum quod possibile est tibi ad operationem.
 Et habeat duas extremitates, sicut uides: & extremitas una sit ampla, &
 altera stricta. Si autem disruptio uulneris quod scidisti quando extra-
 xisti sathaiatū ossis, est ampla, et securaris ab apostemate calido: tūc ag-
 grega duo labia uulneris cum sutura. Et si disruptio est parua, aut times
 apostema calidum: tunc imple uulnus cum pannis, & puluillis secun-
 dum quantitatem scissuræ uulneris. Quod si accidat apostema cali-
 dum, tunc infunde pannum in oleo rosato, & aceto, et uino, & pone su-
 per ipsum. Strictura uero ossis quando est absq; uulnere, et absq; sectio-
 ne, est, ut ponas super os emplastrum factum ex farina molendini cum
 albugine oui. Et pone stuppam lenem super ipsum. Deinde pone spher-
 am sub titillico eius, si indiges illa. Deinde accipe himematem, id est, ro-
 tam quam tenent Saraceni, quæ sit longa ualde: & sit latitudo eius palmi
 unius, aut circiter illud. Deinde pone puluillum duplicatū super stupa-
b b 2

C pam & emplastrū. Deinde accipe astellam ex tabula subtili, cuius latitudo sit trium digitorū, & in longitudine similiter. Deinde inuolue eam in panno. Deinde inuolue pannū illum cū astella in loco alhimemati qui cadit super fracturam & locū. Deinde pone alhimemati super fracturam sicut reuoluit, & inuolue eam super collū eius, et sub titillico eius sano, & sub titillico eius infirmo: et reduc eam super omnē partem, & quomodo uides quod strictura tenet fracturam strictura decenti: et est illud, quod non occultatur super te, & totū, ut non remoueat astella de super os fracturam. Et propter hoc oportet, ut aspicias infirmū in omni die. Quotiens ergo mollificatur ligamentū, & uides astellam iam remoueri: tunc rectificā illud, & stringe ligamentū. Deinde pone somnū infirmi super dorsum eius, & pone sub titillico eius apud somnū eius puluinar parū in nocte, ut cum eo eleuetur adiutorium eius a latere ipsius. Eleuatur ergo fractura furculæ per eleuationem humeri. Aut liga brachium eius ad collum ipsius: & non soluas ligamentum, si non accidat in loco accidens ex pruritu, aut ab apostemate, usque ad duodecim dies. Deinde renoua emplastrum, si uideris faciem eius ad illud. Et adde in strictura, et dimitte ipsum, donec restauretur & cōaguletur. Et fractura quidem furculæ stringitur & confortatur secundum plurimū in uigintiocto diebus: & quandoque fit in quibusdam hominibus in minore illo.

D

De restauratione fracturæ Spatulæ.

Caput

VII.

R A R O frangitur Spatula, & in loco lato eius: & non frangitur ex ea nisi margines eius. Quando ergo frangitur ex eo locus, & frangitur in medio eius, & non cognoscitur illud nisi per tactum: tunc secundum quod est figura fracturæ conare præparatiōem eius. Et reduc eam super figurā naturalem omni modo ingenti, quod est tibi possibile. Deinde pone super locum puluerem molendini cum albugine oui, et stupam lenem, & pone de super puluillum ex panno duplato. Deinde pone super ipsum astellam latam ex tabula subtili secundum quantitatem Spatulæ totius, aut ampliorem ea parū. Si uero sub astella est concavitas in aliquo locorū Spatulæ, tunc æqua illam concavitatem cū stupam leni, donec descendat astella secundum æqualitatem. Deinde stringe de super cū alhimemati longa, constrictione decenti, & firmitudine astellæ, donec non remoueat a loco suo. Et considera ligamentū in omni die. Quotienscunque ergo mollificatur ligamentū, stringe ipsum, et æqua astellam si remoueat a loco suo: & iaceat infirmus super latus suū, & cetera. Et Spatula quidem restaurat in uiginti diebus, aut in uiginti quinque diebus. Quando ergo complet iste numerus, tunc solue ligamentū: & tu sis in securitate, nam ipsa est ex ossibus quorū communitio non timetur, neque eorū solutio. Si autem procedat ex osse frustum, & pungit sub

cut: tunc scinde super ipsum, & aufer ip̄m. Et fac quod diximus in fractura furculæ ex sedatione apostematis calidi, si accidat ex eo aliquid. A

¶ De restauratione fracturæ Pectoris.

Caput VIII.

P E C T V S quandoq; frangitur in medio sui, & raro accidit illud. Extremitates eius quidem plurimū franguntur, & comminuuntur ex accidentibus eius. Quando frangitur eius mediū, quod declinat ad inferiora, & accidit ei dolor uehemēs, & difficultas in anhelitu, & tussis: & fortasse euomit sanguinem, & declaratur concauitas in osse fracto, & non occultatur sensui, Restauratio eius est, ut resupinetur infirmus super dorsum suum: & pone inter Spatulas eius puluinar. Deinde preme humeros eius, & aggrega costas a duabus partibus uel lateribus cū manibus: & subtiliare in æquatione eius, secundū omnem modū quo possibile est illud & cōuenit, donec redeat figura ossis, secundū quod oportet. Deinde pone super ipsum emplastrū & stuppam, et pone desuper astellam ex tabula subtili ex salice, aut chalingi, & ex eis similibus in leuitate, postquam tu inuoluis eam in panno. Deinde subtiliare in ligando eam super os fractū, ut non remoueatur: & uade cum ligatura secundum rotunditatem ad dorsum aliquotiens, & stringe ipsum strictura decenti. Deinde considera ligaturam in omni hora, & quotienscūq; mollificat, stringe eam: & si necessitas eius prouocat ad solutionem eius apud prunū, uel corrosionem quæ accidit in loco, aut dolorem, aut apostemat: tunc propera, & solue eam, et eradica emplastrum, & rectifica quod accidit cum modo curationis eius. Deinde reduc emplastrū, si uides ad illud faciem: & annecte ei stricturam, donec sanetur.

¶ De restauratione Costarum, quando franguntur.

Caput IX.

S C I A S, quod Costarū fractura non accidit, nisi in locis grossis quæ sequuntur dorsum, & ex extremitatibus earum ab anteriori parte. Et non accidit eis attritio, nisi propterea, quia sunt cartilaginosa. Et cognitio ipsius non occultatur sensui apud inquisitionem cum digitis. Et restauratio eius fit ita, ut æquetur fracturam cum digitis secundū modum possibilem, donec æquetur figura, secundū quod oportet. Deinde emplastra, & stringe os fractū cum astella, si indiget illo. Et si fractura Costarum est decliuis ad interiora: tunc accidit infirmo dolor uehemens, & punctura, sicut punctura illa quæ accidit illi qui habet pleuresim: propterea, quod os pungit uelamen, et etiam ei accidit difficultas anhelitus, & tussis, et uomitus sanguinis multi: & hæc est difficilis curationis. Et iam ingeniati sunt antiqui in ea cū ingenijs multis: & ex eis sunt qui dicunt, ut ponas cibos infirmi qui generent inflammationem & uentositatem, ut inflammetur uenter, et extendatur, & impellatur fractura ad exteriora. Nos uero abhorremus, ut nō fiat causa uelox ad faciendū apostemata.

C stema calidum, si non accidit. Si autē iam accidit, tunc addit in eo. Et dixerūt quidam eorū: ponatur super locum uentosa, deinde fugatur cum fortitudine. & est similis ratiocinationi. Verūtamen timetur, quod attrahat uentosa superfluitates ad locum, propter dispositionem debilitatis. Et dixerunt quidam eorū: oportet ut cooperiat locus cum lana quæ iam submersa est in oleo calido: & ponantur puluilli inter Costas, donec nec impleatur: ut sit ligatura æqualis quando inuoluis eam secundum rotunditatem. Deinde curetur infirmus curatione pleuresis ex cibo & medicina. Quod si cōartat infirmum res uehemens, quam non tolerat, & os pungit uel amen punctura lædente, & timemus super infirmū: tunc oportet, ut scindamus super locum, & detegamus a Costa fracta. Deinde ponamus super ea instrumentum quod conseruat sifac, cuius rememoratio præcessit: & incidamus os cum facilitate, & incidamus ipsū. Deinde aggregemus duo labia uulneris, si est magnum cum sutura: & curemus ipsum cum emplastris, donec sanetur. Quod si accidat interim apostema calidum, tunc propera, & infunde puluillos in oleo rosato, et pone super locum: & curetur infirmus cum eo quod conuenit apostemati. Interim etiam resupinetur super latus su-

per quod dormit, donec sanetur.

D **O** **S** **S** **I** **B** **V** **S** quidem colli quandoque aduenit fractura, & raro accidit eis attritio: et similiter Spondilibus dorſi etiam. Cum ergo accidit illud alicui, et uis scire, an sanetur, an non sanetur: tunc considera. Nam si uides manus eius iam mollificatas, et stupefactas, & mortuas: et non potest mouere eas, neque extendere eas, neque cōstringere eas: et quando constringis eas cum digitis tuis, et pungis eas cum acu, non sentit illud, & non sentit in eis dolorem: tunc scias, quia non sanatur, et in pluribus dispositionibus est mortale. Quod si mouet eas, & sentit in eis constrictionem cum digitis & puncturam: tunc scias, quia nucha ossis salua est, et quod infirmus sanabitur cum curatione. Quod si eueniat Spondilibus dorſi simile illius, et uis scire, an sanetur etiam, an non: tunc considera ad pedes eius: tunc si uides quod mollificati sunt, et accidit in eis illud quod accidit in manibus: deinde quando iacet super dorsum suum, egreditur uentositas & egestio absque uoluntate: et quando resupinatur super uentrem suum, egreditur egestio sine uoluntate: et quando resupinatur super dorsum suum, et uult mingere, & non potest: tunc scias, quia est mortale. non ergo labores in curatione eius. Si uero non accidit ei aliquid ex illo, res est leuior. Et curatio eius quod accidit ex illo est, ut coneris sedationem apostematis calidi: ita, ut ponas super Spondilem attritam oleum rosatū solum: aut cum uitellis oui affati. Pone super ipsam illud aliquotiens in die, donec quando sedatur apostema ca-

lidum: tum pone super locum unum ex emplastris confortantibus, ex
 leccantibus, & stringe super ipsum cum ligamento: et præcipe infirmo,
 ut utatur quiete & tranquillitate. Nec dormiat super partem cum qua
 inuenit dolorem, donec sanetur. Quod si accidit apud attritionem
 ossis sathaiatum, aut aliquid quod iam separatū fit ex eo: tunc oportet,
 ut seces super cutem, & auferas illud. Deinde aggrega duo labia uulne-
 ris, si est magnum, cum sutura. deinde cura ipsum cum aliquo incarnati-
 uo, ex unguentis, donec sanetur. Si uero frangitur postremū ossis ala-
 uos, & est finis caudæ: tunc oportet, ut intromittas pollicem manus
 sinistrae in anum, & æques os fractū manu altera, secundum quod possi-
 bile est, & secūda æquatione. Deinde pone super ipsum, et aufer ipsum:
 & cura uulnus cum curatione quæ præcessit, donec sanetur.

¶ De restauratione Anchæ. Caput XI.

R A R O franguntur ossa Ancharum. Quod si franguntur, tunc
 fractura eorum non est, nisi comminutio in extremitatibus i-
 psorum: & scinduntur in longitudine, et declinantur ad interiora: & ac-
 cidit infirmo dolor in loco, et punctura: & stupescit crus quod frangi-
 tur. Et restauratio quidem eius est, ut extendas manum tuam super i-
 psam, donec stes super fracturam qualiter est figura eius.

Quod si fractura est in extremitatibus eius tantum, tunc æqua illam
 fracturam, secundum quod præparatur tibi ex æquatione, donec assimi-
 letur figuræ suæ naturali. Si autē fractura est in longitudine, aut iam de-
 clinat ad interiora: tunc fac iacere infirmum super uentrem suum, donec
 præparet tibi restauratio illius fracture. Quando ergo æquaueris ipsam,
 pone super ipsam emplastrum: deinde pone super ipsam astellam ex li-
 gno, aut ex cute: et stringe strictura super quam non timeas permutati-
 onem fracturæ, neque remotiōem astellæ. Et æqua concauitatem illorum
 cum eo quod impleat eam, donec capiat eam strictura secundum æqua-
 litatem: et præcipe infirmo, ut dormiat super dorsum suū, aut super latus
 suū sanum. Si autem accidat ei apostema calidum: tunc cessa ab extensi-
 one eius, et ipsius restauratione, donec sedetur apostema calidum: & po-
 ne super ipsum quod sedet ipsum, secundum quod præcessit. deinde re-
 di ad restaurationem eius: & stringe ipsum sicut oportet. Si
 uero accidit in osse satagie, aut
 comminuitur, extrahe.

¶ De restauratione fracturæ Adiutorij.

Caput XII.

A D I V T O R I V M est illud, quod est inter cubitum usque ad
 caput Spatulæ. Si ergo frangitur, tunc restauratio eius est secundum us-
 um duorū modorum. Quorum unus est: ut accipias lignum planum
 mediæ grossitudinis, secundum hanc formam, quæ sequitur.

Adiutorium.

C

Et ligentur in duabus extremitatibus duo ligamenta. Deinde suspendatur ex loco eleuato: & sedeat infirmus super se dem. Deinde proijciat brachium suum fractum super lignum, donec perueniat ad titillicū eius, in cuius medio sit annexa curuitas ligni. Deinde suspende desuper ipsum aliquid graue, ut extendat ipsum minister ad inferiora. Deinde

de æquet medicus fracturam manibus suis simul, donec redeat fractura, secundum quod oportet. Et modus alter est, ut resupinetur infirmus super ceruicem suam: & suspende manum eius a collo ipsius cum ligamento. Deinde præcipe duobus ministris, ut teneat unus eorum illud quod est supra fracturam cum manibus suis: & ut alter teneat inferius eius, & extendat unusquisque eorum ad partem suam. Et si uis, ut sit extensio fortior, tunc stringe sub fractura cum ligamento, & supra ipsam cum ligamēto alio: & extendat ea unusquisque duorum ministrorum ad duas partes suas. Si ergo fractura est propinqua extremitati humeri, tunc oportet, ut ponatur unum ligamentum sub titillico, & alterum sub fractura uersus cubitum. Et similiter si fractura est propinqua cubito: tunc oportet, ut ponatur ligamentum super illum locum, & super cubitum ipsum.

D

Deinde æqua fracturam cum facilitate absque labore, donec quantitate æquatur fractura secundum quod oportet, & applicatur applicatio bona: tunc stringe eam, si non accidit apostema calidum. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte stricturam usque ad diem septimum. Et pone super ipsum lanam succidam imbibitam in aceto & oleo rosato, donec quando quiescit apostema: tunc stringe eam: & modus stringendi eam est, ut ponas emplastrum super fracturam. Deinde pone inuolutionem ex panno nouo super emplastrum. Deinde aggreget brachium super adiutorium ipsum, & ponat manum suam apertam super humerum suum. Et pone pannum, & stringe super adiutorium brachium, ut brachium stet loco astellarum: si non prohibet te ab illo aliquid, neque alteretur super te aliquid ex osse fracto. Quod si times, quod alteretur super te ex osse fracto aliquid, tunc utere astellis: & est, ut ponas super fracturam ipsam astellam quæ sit latior & fortior reliquis astellis. Et ponas inter omnem astellam latitudinem digiti: & sit longitudo astellarum secundum fracturam cum additione trium digitorum ab omni parte. Deinde stringe super astellas strictura quæ dixi in principio capituli. Et est, ut sit strictura tua super locum fracturæ strictior. Et quanto plus elongatur fractura, sit strictura minor. Si ergo uides membrum statim, tunc fac: & si times apostema calidum, tunc dimitte stric-

curam & astellas usque ad diem septimum, sicut diximus. Deinde considera ligamentū in omnibus tribus diebus, ut non accidat in loco pruritus, aut inflatio, aut prohibeatur cibus peruenire ad membrum, propter dispositionem superfluitatis stricturne. Rectifica ergo illud totum, secundum quod diximus. Si uero es super fiduciam, ut non accidat ex illo aliquid: tunc non soluas ligamentum, nisi post tres dies, aut plus. Et sit dormitio infirmi super dorsum suum, & manus eius super stomachum suum: & pone sub adiutorio culcitram plenam lana æqualiter. Et considera in omni hora noctis, aut diei, ut non soluatur figura membri fracta, aut mollificetur ligamentum. Rectifica ergo illud totum uirtute tua. Et pone cibum infirmi secundū ordinem quem præmisimus, ita ut sit cibus subtilis in primis, donec incipiat os stringi: tunc oportet, ut ingrosses cibum eius, de consuetudine enim adiutorij & cruris est, ut stringatur in quadraginta diebus: tunc ergo oportet, ut soluatur, & ad ministraretur balneum, & medicetur cum unguētis quæ rectificanc illud. Quod si fractura fuerit foeda, attrita: tunc non soluas ab ea ligamentum & astellas usq; ad quinquaginta dies, & usq; ad duos menses.

¶ De restauratione fracturæ Brachij,

Caput

XIII.

BRACHIVM est compositum ex duobus ossibus, quæ nominantur duo focilia. Quorum unum est paruum: & est illud quod sequitur pollicem. Et alterum est magnū, et est illud quod est positum sub paruo ab inferiori parte. Fortasse ergo frangitur focile maius solum, aut paruum: & fortasse franguntur simul. Quando ergo frangitur focile paruum superius, tunc restauratio eius est facilis, & sanatio eius est facilior. Et quando frangitur focile inferius, est fractura eius mala, & sanatio eius difficilis. Et deterior ea est, quando franguntur duo ossa simul. Si ergo os quod frangitur est focile parum superius, tunc conuenit medico apud restorationem eius, ut ponat extensionem paruum cum facilitate, donec æquet ipsum. Si uero focile magnum est illud quod fractum est: tunc oportet, ut ponat stricturnam fortiorem ualde. Et oportet, ut ponat figuram manus apud restorationem eius, & ipsius extensionem extensam super puluinar. Et sit pollex manus ad superiora altior omnibus digitis: & sit articularis inferior omnibus digitis, uel reliquis: & infirmus sedens quadratus super seipsum, et sit puluinar coram eo, uel in directo eius, in altitudine, ut non incurrat infirmus laborem. Deinde extendat minister Brachium ab inferiori parte, aut manu sua, aut cum ligamento. Et minister alius extendat desuper similiter. Deinde æquet medicus os, donec reducat ipsum secundum meliorem figuram quam potest. Quod si in fractura ossis sunt satagiæ, tunc conuenit reducere omne frustum in loco suo uirtute tua. Si uero apparet in

B
Ossa Brachij.

C eo sathaiatum separatum, & pungit cutem, et non est tibi spes in restauratione eius: tunc finde super ipsum, & aufer ipsum secundum modum quem diximus in eis quæ præmissa sunt. Si autem fractura est cum uulnere, ego iam feci ad illud capitulum singulare, ergo accipe curationem illius inde. Quod si accidat in principio tuæ restorationis apostema calidum, tunc line pannum cum cæroto facto ex oleo rosato, & cæra alba, & sit medium inter spissitudinem & subtilitatem: et stringe pannum super ipsum strictura subtili, donec quando sedatur apostema: tunc remoue cærotum, & pone emplastrum præparatum ex puluere molendini cum albumine oui. Deinde pone astellas, & sit astella quæ ponitur super fracturam ipsam latior parumper, & fortior. Et scias, quod numerus astellarum Brachij est sex in pluribus dispositionibus: siue sit fractura in focili uno, aut in duobus focilibus simul. Deinde pone stricturam tuam super locum fracturæ fortiolem & uehementiore, & aliquanto plus cum strictura ad superiora fracturæ, aut ad inferiora eius: aut pone stricturam molliorem strictura eius parumper, secundum quod præcessit rememoratio eius in principio capituli. Et sint panni qui inuoluuntur super fracturam, panni lenes, humidi: & non sint duri, asperi. Et sit filum quo stringitur ex lino proprie, medium inter subtile & grossum, sicut narrauimus. Et considera membrum & ligamentum post dies.

Quod si accidat aliquid cuius rectificatio sit necessaria, sicut pruritus qui accidit membro: tunc oportet, ut embroces membrum cum aqua calefacta, donec quiescat ille pruritus, & dimittas membrum non constrictum, donec quiescat. deinde itera stricturam.

Quod si strictura iam mollificata est, & os iam remotum, & similia illis: tunc rectifica illud totum uirtute tua, & considera iterum. Nam si nutrimentum prohibetur peruenire ad membrum, propter superfluitatem stricturæ, tunc oportet, ut mollifices ipsum parumper, & dimittas ipsum aliquot diebus, donec currat ad ipsum nutrimentum, deinde stringe ipsum. Si autem non accidit infirmo aliquid eorum quæ diximus, tunc non oportet, ut soluatur, nisi post uiginti dies, aut circiter hos. Deinde suspēdatur manus infirmi ad collum eius. Et sit collum eius æquale, & custodiatur uirtute sua a motibus agitatiuis. Et fac eum dormire super dorsum suum. Et scias, quod hæc fractura in triginta diebus, aut in triginta duobus diebus restauratur: & fortasse restauratur in uigintiocto diebus, totum illud est secundum dispositiones complexionum, & dispositiones uirtutis.

¶ De restauratione fracturarum Manus.

Caput

XIIII.

S C I A S, quod peccini Manus, & nodis digitorum raro accidit fractura. Et non accidit ei, nisi attritio multotiens. Quando ergo accidit

plantę fractura, aut attritio: tunc oportet, ut sedeat infirmus quadratus: **A**
 & coram eo sit sedes secundum æqualitatem. Deinde pone Manum ei-
 us super eam extensam. Deinde extendat minister ossa fracta, et æquet
 ea medicus, donec quando coniunguntur coniunctione bona. Tunc o-
 portet, ut ponat emplastrum & stuppam, si non accidat apostema cali-
 dum. Deinde pone astellam desuper secundum quantitatem loci: & tu-
 iam inuoluisti eam in panno lini. Si autē fractura est ad inferiora cir-
 citer uentrem plantę, tunc fac simile spherę ex panno: & precipe infir-
 mo, ut cōartet super eam cum planta sua fracta: deinde stringat cum pan-
 no longo. Et sit astella ex corio, in quo sit lenitas, ut applicetur corium
 cum corpore plantę: et stringe eam, secundū quod oportet. Si autem
 fractura est ad exteriora, tūc oportet: ut ponas astellam desuper, et astel-
 lam aliam ab inferiori in planta: & sit manus aperta recta. Deinde pone
 stricturam, sicut reuoluit manus: et extende inter digitos cum ligamēto.
 Quod si accidat fractura alicui nodorum digitorum, tunc si est pol-
 lex, æquetur secundum quod oportet. Deinde stringatur cum planta:
 & si amas, pone ei astellam rectam, paruam: ut eleuetur fractura, & non
 moueatur. Si autem fractura est reliquis digitis, sicut medio, & indici,
 aut auriculari, & anulari, tunc æquetur, et ligetur cum digito sano qui se-
 quitur eum: aut ligentur omnes secundum continuationem: & est meli-
 us. Aut pone super ipsum astellam paruam, sicut diximus in pollice. Et **B**
 considera in restauratione tua, & post ipsam dispositionem apostema-
 tis calidi: & oppone cum eo quod oportet, quando accidit aliquid ex il-
 lo, secundum quod iteratur eius narratio.

¶ De restauratione fracturę Coxę.

Caput xv.

O S C O X A E multotiens frangitur, et declaratur sensui: quos-
 tauratio eius fit ita, quod stringitur ligamentum supra fracturam, et li-
 gamentū aliud sub fractura. Et infirmus prostretur super faciem suam.
 Deinde extendat omne ligamentū minister ad partem suam secundum
 æqualitatem: et hoc, quando est fractura in medio ossis. Si autem est fra-
 ctura propinqua radici Coxę, tunc sit ligamentum ad partem pectinis,
 ut cadat extensio ad sursum: & ligamentum aliud sub fractura. Et sic si-
 militer si est fractura propinqua genu, tunc sit ligamentū propinquum
 genu, ut sit extensio ad inferiora. Deinde æquet medicus os utriusq; ma-
 nibus suis, donec reducat ipsum secundum similitudinem figurę natu-
 ralis: & coniugatur os coniunctione bona. Tunc oportet, ut ponas em-
 plastrum & stricturam, si non accidit membro apostema. Quod si ac-
 cidat in eo apostema: tunc dimitte ipsum diebus aliquot, donec sedetur
 apostema calidum, deinde redi ad curationem tuam. Strictura autē eius
 ita sit. Oportet ut inuoluas super fracturam imema duram, id est, bin-

Cdam: & dupla eam bis, aut ter: et remaneat ex ea superfluitas. Deinde intromitte filum longum inter Coxam & crus prope genu ad inferiora, & ueniant extremitates fili a superiori parte duarum partium. Deinde reuolue super Crus & Coxam quod superfluit ex alimema. Deinde pone super Coxam in loco fracturę ipsius astellas, & pone ex eis astellam unam super os cruris. Deinde imple uacuitates inter crus & coxam cum panis lenibus, ut æquet stricтура. Deinde incipe cum stricтура forti a medio super locum fracturę tribus inuolutionibus, aut quatuor. Et quanto plus elongaris cum ligamento a loco fracturę, sit stricтура tua minor & mollior, et lenior. Deinde intende ad duas extremitates fili, quod tu intromisisti inter coxam & crus. Liga ergo cum utrisque tres astellas quę sunt desuper. Deinde uade cum duabus extremitatibus fili ad inferiora, donec peruenias ad cauillam pedis. Et cum utrisque stringe etiam extremitates astellarum a parte altera: ut non remoueatur ligamentum ex loco suo. Deinde dimitte stricтурam super illud, dum permanet, ita quod non accidat membro corrosio, neque apostema, neque inflatio, & similia eis. Quod si accidat aliquid ex illo, propterea ergo cum solutione eius, & rectifica illud quod accidit inde totum, secundum quod diximus multotiens. Si uero in osse est frustū ex osse quod pungat: tunc oportet, ut æquet illud, si est tibi possibile. Et si non, finde super illud, & remoue illud: & cura cum eo cuius præcessit rememoratio, donec sanetur. Et quandoque stringitur hæc fractura Coxę, præter quod addantur ei astellę, sicut diximus in adiutorio & brachio. Verumtamen in restauratione eius taliter fracta, non accidit infirmo claudicatio. Et si restauratur sola, præter quod applicetur ei crus alterum, tunc necesse est, ut claudicet ille cuius est, semper. Et scias, quod Coxa stringitur in quinquaginta diebus, uel additur parum, aut minuitur parum: totum illud est secundum diuersitatem complexionum, & reliquarum dispositionum.

¶ De restauratione fracturę Rotulę genu.

Caput XVI.

SCIAS, quod Rotulę genu raro accidit fractura, sed accidit ei at tritio multotiens. Si uero accidit ei fractura, tunc non nisi aut fissura, aut foramen in partibus suis. Et est illud cum uulnere, & absque uulnere. Et statur super illud totum cum sensu. Et restauratio eius est ita, ut æquetur quod disruptum est ex partibus eius cum digitis, donec aggregetur, & coniungatur secundum quod possibile est ex æquatione & facilitate, & fabricatione. Deinde pone emplastrum ex farina sisami, uel molendini, cum albumine oui: & pone super ipsum astellam rotundam, si indiges illa: & stringe desuper stricтура cōueniente ad illud. Deinde considera omnes dispositiones quas narrauimus in reliquis fracturis: sicut

apostema calidum, & similia illi: ita, ut opponas omni accidenti cum eo quod conuenit ei, donec sanetur.

¶ De restauratione fracturæ Cruris. Caput XVII.

SC I A S, quod Cruri sunt duo ossa, quorū unum est grossum, & nominatur nomine Cruris: et alterum subtile, & nominatur Fociale. Et accidit utrisq; ex speciebus fracturæ quod accidit duobus ossibus brachij: & propter illud fit restauratio eius, sicut restauratio brachij æqualiter, & operatio est una. Quod si franguntur duo ossa simul, conuertitur Crus ad omnes partes. Et si frangitur os subtilius, conuertitur Crus ad anteriorem partem. Et si frangitur os grossius, inuenis illud inferius: et est ex eis quæ non occultantur tibi. Deinde administra extensionem, et æquationē, & ligationem astellarū secundum illud æqualiter. Verū tamen oportet, si fractura Cruris est fractura foeda, habens sethas multe: ut sit extensio minor, & lenior alleuiatiōe tua. Et in Crure quidem est ex operatiōe quiddam super brachiū: et est, ut quādo tu æquas astellas, & completes omnē operationem tuā, tunc accipe duas fascias ex ligno pini, quod administratur in fabricatione solariorū quod ponitur sub tabulis: & fiunt ex spatulis palmæ: et elige ex eis quibus est grossitudo parua, & neq; sint ex minutis: et sit longitudo earum secundū longitudinem Cruris a genu usque inferius. Deinde inuolue super unamquamq; pannū duabus inuolutionibus secundum longitudinem eius. Et pone unam partem Cruris a parte una, & alteram a parte altera: & sit ex genu usq; inferius pedis. Deinde liga duas fascias in tribus locis ex duabus extremitatibus & medio. Cum enim strictura prohibetur, Crus declinat ad dextram & sinistram, et stat statione bona. Et iam quidem administretur cunabulum ex ligno secundum longitudinem Cruris, & ponatur in eo Crus, ut conseruet ipsum a motu. Et plurimū quidem oportet, ut facias illud in fractura quando cum ea est uulnus proprium. Deinde considera Crus in omni die, et stude cum eo studio ultimo ad apostemate, aut inflatione, aut reliquis alijs. Si ergo accidit aliquid ex illis, tunc oppone ei cum eo quod oportet, usquequo sanetur, si DEVS uoluerit.

¶ De fractura ossium Pedis, & Digitorum.

Caput XVIII.

CA L C A N E O quidem nō accidit fractura penitus. Ossibus uero Pedis accidit quandoq; fractura, & Digitis parū etiam accidit fractura: et nō accidit eis nisi attritio in pluribus dispositionibus. Quod si accidit ossibus Pedis fractura, & uides illa ossa sublimari super se ad unam uicem, tunc ponat infirmus Pedem suū super terram præparatam, sicut ambulans. Deinde sta tu, et pone Pedem tuū super illud quod eleuat ex illis ossibus: postea preme, uel calca eam: et æqua ipsam, donec redeat in

C locis suis. Deinde pone emplastrū, et stuppam desuper: & pone sub uentre Pedis tabulam parua, cui sint duo capita plana. Deinde stringe eam cum Pede strictura decenti, postqua tu inuoluis eam cu pannis, & reliz quis quibus indiget. Cum ergo pretereunt ei tres dies, aut quatuor, tunc solue ligamentum. Nam tu inuenies ossa æquata, siue sint fracta, aut sint dislocata. Operatio ergo in eis est, sicut uides. Si aut frangitur aliqui digiti, tunc restaura eos, et æqua ipsos secundū quod narraui tibi in restauuratione digitorū manus. Deinde pone digito tuo astellam secundū longitudinem digiti, & sit latior eo parumper: deinde pone sub Pede hanc tabulam quam narraui tibi, & stringe eam strictura decenti. Si uero quod frangitur ex ossibus est duo, aut tria, aut plus, tunc pone super omnem digitum astellam suæ quantitatis, inuolutam in panno lini: & stringe tabulam in inferiori Pedis: & sit stans super unum caput tabulæ extra uentrem Pedis, ut teneat retentione bona. Et conuenit tibi, ut non obliuiscaris, quin consideres omnia quæ dixi tibi in reliquis fracturis ex accidentibus quæ diximus: & oppone omni accidenti cum eo quod oportet.

¶ De fractura Vuluæ mulieris, & ossis pectinis, et uirgæ uiri. Caput XIX.

QUANDO frangitur Vulua mulieris, tunc fac eam sedere quadratam. Deinde inclina eam ad partem dorsi ipsius parumper, & teneatur retro. Deinde impleat obstetrix Vuluam eius coto, donec nec impleat eam: et fiat in Vulua ex eo sicut sphaera. Deinde concutiat mulier, & eleua dorsum eius paulatim. Illud enim cotum egreditur, donec nec fiat ante portam Vuluæ sicut sphaera, et os fractum redit. Deinde pone puluillum super dorsum eius. Quando ergo uult mingere, remoueat cotum cum facilitate, deinde mingat: et reduc ipsum secundum modum, quo intromisisti ipsum in primis: deinde redeat ad puluillum suum primum. Faciat illud septem diebus, aut circiter, os ipsum enim restauurat. Et si uis, accipe uesicā ouis, & stringe super foramen eius cannuam arundinis, et intromitte uesicam totam in Vuluam eius. Deinde suffla in cannuam cum uirtute, donec infletur uesica intra Vuluam. fractura enim redit. Deinde impleatur cum coto, & stet aliquot diebus, secundum quod narrauimus, donec sanetur. Et quando frangitur os Pectinis uiri, aut mulieris, tunc administra in restauuratione eius, & ipsius rectum in his fracturis propinquis, quæ parum contingunt, præcipue cui est quiddam studij, uel usus. Et intellige librum meum istum multum. quoniam fractura ipsa significat tibi in pluribus dispositionibus uiam rectam in restauuratione sui, & strictura sui: intellige ergo.

In Virga autem uiri quando frangitur, accipe guttur anseris: & intromitte uirgam in ipso. Deinde pone super ipsum inuolutionem ex

panno, & inuoluatur, et dimittatur tribus diebus, aut circiter eos, & facit A
nabitur, si DEVS uoluerit.

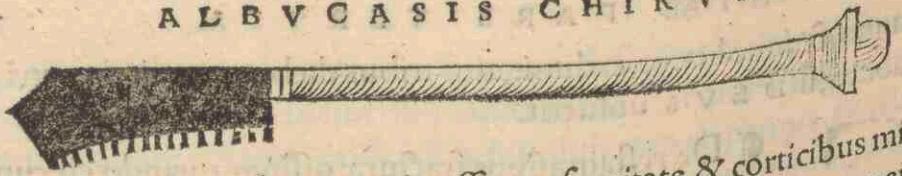
¶ De restauratione fracturæ ossium, quando est cum uulnere. Caput xx.

CONVENIT ei cui accidit fractura cum uulnere, præcipue si est magnum, sicut os coxæ, aut adiutorij, aut simile illi, ut properes, & phlebotomes ipsum statim: si attestantur tibi conditiones phlebotomiæ, sicut præmisimus. Quod si uulnus effluit sanguinem, tunc oportet, ut properes ad abscissionem eius, ita ut puluerizes super ipsum zegi tritum: si non est tibi præsens aliud. Deinde incipe restaurare fracturam in illo eodem die: & non postponas illud, si non accidit apostema. Si uero accidit apostema calidum, tunc dimitte restaurationem eius usque ad diem nonum, donec sedetur apostema. Et non appropinques ei in die tertio, & quarto omnino. nam tu faceres ei accidere accidentia mala. Si autem os fractum est eminent super cutem detectum: tunc oportet, ut conaris reducere ipsum, et æquare ipsum manibus tuis cum facilitate & extensione parua. Si autem non præparatur extensio eius, & ipsius æquatio manibus tuis: tunc reduc ipsum cum isto instrumento. Et est instrumentum quod fit ex ferro, cuius longitudo est quantitas septem digitorum, aut octo: & eius latitudo est secundum quantitatem uulneris. Et propter illud necesse est medico, ut accipiat ex eis tria, aut quatuor secundum quantitatem qua indiget ad illud ex curatione in omni specie fracturæ. Et sit rotundum: & sit in eo grossitudo parua, ut non duplicetur apud compressionem super ipsum in hora operationis: & sit acutæ extremitatis, cui sit margo in extremitatibus suis. Et sit superius eius ad grossitudinem ex medietate eius usque ad inferiora. Et hæc est forma eius.

OPORTET IN HAC OPERATIONE, ut ponatur extremitas eius acuta curuata super extremitatem ossis eminentis: & impelle ipsum cum eo uice una, donec quando redit os & æquatur quadam æquatione. Conare ergo æquare extremitates fracturæ ad inuicem. Quod si extremitates eius fracta est subtilis, & non accipit eam instrumentum acceptione bona, tunc oportet, ut incidas extremitatem illius ossis, donec instrumentum potestatem habeat eius. Si uero non potes reducere eos cum eo quod narrauimus omnino, tunc incide ipsum cum eo quod conuenit ei ex Incisorijis quæ diximus: aut serra ipsum cum una serrarum quocumque modo possibile est tibi.

C

Deinde rade illud quod remanet in osse ex asperitate & corticibus minutis. Cum ergo reducitur os, & inuenit infirmus post reductionem eius dolorem uehemētem lædentem, tunc scias, quod os non redijt ad locum suum naturalem. Fac ergo illud. Nam tu confers infirmo iuuamentum magnū, cum completur restauratio tua quam facis ossi. Tunc submerge pannum in uino stiptico, nigro. Et proprie si est in æstate. Et non ponas super uulnus carotum, neq̃ aliquid in quo sit oleum: ut non faciat accidere in ipso putredinem & corruptionem. Deinde administra astellas in hora complementi tui a restauratione ossis. Et dimitte uulnus detectum: ita, ut incidas cum forcibus foramen in inuolutionibus secundum quantitatem uulneris. Et caue omni cautela, ne stringas uulnus cum fractura. Multotiens enim fecerunt istud stolidi medici: & fecerunt accidere super infirmos suos aut mortem, aut corrosionem, aut zuchem, id est, faniem. Et sit strictura tua mollis, lenis, diuersa stricturæ fracturarum reliquarum. Quod si uulnus est malum, aut est narraui-

D larum, & times super ipsum quædam accidentia mala quæ narraui super ipsum astellas. Et fac eis inuolutiones ex pannis duris in loco astellarum, & stringe ipsum cum eis. Cum autē est post diem unum, aut dies duos, & uides uulnus iam incipere, ut in eo generetur pus: tunc aufer desuper ipsum pannum quem posuisti super ipsum cum uino. Deinde administra licinia, et unguenta cum quibus de consuetudine nostra est. Et conuenit tibi, ut soluas ligamentum. Et considera uulnus in omni die mane & uespere, donec consolidetur, et sanetur. Et oportet, ut præparetur membrum taliter, ut currat ex eo pus ad inferiora cum facilitate.

Quod si prætereunt uulneri dies multi, et non consolidatur, neq̃ abscinditur pus ab eo: tunc scias, quod illic sunt fatagie ossis parua. Quare oportet, ut inquiras uulnus cum tenta. Quot uero ex illis a fatagie sunt separata, remoue ea, & extrahe ipsa. Et quæ ex eis sunt non separata, & pungunt membrum, & faciunt accidere dolorem, conare incidere ea, & auferre ea omni modo quo possibile est tibi illud. Quod si accidat uulneri zuchen, aut ekiletē, id est, estiomenus, aut species alia corruptionis & putrefactionis: tunc oportet, ut opponas unicuiq̃ ex eis cum eo quod conuenit ei ex curatione, cuius præcessit narratio in capitulo suo. Et ex eo in quo oportet ut stet sermo meus, & cui facias presentem mentem tuam quando frangitur os, & eminet super membrum, sicut os coræ, & adiutoriij, et similia eis ex membris magnis, est, ut non præsumas attractionem eius, multotiens enim accidit ex illo mors, imo dimitte

ipsum, donec putrefiat. Fortasse enim cadet per se post uiginti dies, aut triginta. Tunc ergo cura uulnus, si uidetur tibi: & si non, dimitte ipsum. A

¶ De curatione Nodationis in uestigio fracturæ. Caput XXI.

MULTOTIES accidit hæc Nodatio in uestigio sanationis fracturæ, præcipue, quæ est prope iuncturas: & scedatur ex ea figura membri. Et fortasse prohibet membrum ab operatione sua naturali. Considera ergo tunc, si nodatio est recens: administra in ea medicinas quæ stipticitatem habent, sicut aloë, & olibanum, et myrrha, & sarco colla, & acacia, et similia eis. Ita, ut accipias ex istis quasdam, aut omnes eas: & confice eas cum uino stiptico, aut cum albumine oui, aut cum acetone: et pone eas super nodationem in stuppa, et stringe eas super ipsam strictura bona. Et dimitte stricturam, nec soluas eam diebus multis. Deinde solue eam, & itera aliam, donec remoueat nodatio. Aut stringe super ipsam laminam plumbi decenter. Plumbo enim est proprietas remouendi omne quod timeretur ex membris. Si autem nodatio iam in lapidem conuersa est, & stricta est, et festine prouocat necessitas ad auferendum eam: tunc finde super eam ex superiori parte eius, & incide superfluitatem eminentem: aut rade eam cum quibusdam rasorijs, donec remoueat: & cura ipsam, donec sanetur.

Plumbi uirtus.

B

¶ De curatione quando restauratur, & remanet membrum post illud subtile, non secundum naturam suam. Caput XXII.

QUANDO restauratur fractura ossis, & remanet membrum post illud subtile, debile: tunc non fit illud nisi propter causas multas. Quarum una est, multitudo solutionis ligamenti & ligationis eius non secundum quod oportet: aut propter superfluitatem stricturæ ligamentorum, donec prohibeatur nutrimentum currere ad membrum: aut propter multitudinem embrocationis superflue in non sua hora: aut propter paucitatem sanguinis in corpore infirmi, & debilitatem eius. Et curatio illius est, cibare infirmum, & tenerum facere corpus eius, donec multiplicetur sanguis in eo. Et administra balneum, Et intromitte gaudium & læticiam super eum. Deinde pone picem super membrum: ut attrahat pix ad ipsum nutrimentum multum. Et assidue embrocationem eius cum aqua tepida, donec currat nutrimentum, & redeat ad figuram suam naturalem.

¶ De curatione ossium fractorum quando restauratur

C

rantur tortuose.

Caput XXIII.

QUANDO accidit membro iam restaurato post sanationem eius tortuositas, & eminentia ossi fracto, aut nodatio: & scedatur per illud forma membri, uerumtamen membrum non prohibetur ab operatione sua naturali: tunc non oportet ut recipias sermone eius, qui existimat, ut frangatur membrum denuo. Et iam fuerunt multi stolidorum medicorum & restauratorum, qui fecerunt illud in terra nostra. Et hæc quidem operatio est uituperabilis ualde, perduccens ad mortem, uel timorem magnum, ut scilicet sit mortalis. Verum si claudicatio & nodatio sunt recentes: tunc oportet, ut embrocetur cum aqua tepida, in qua decoctæ sint herbæ mollificantes, sicut folia alteæ, & radix eius, & mellilotum, et illis similia. Et fiat ei emplastrum cum emplastro mollificatiuo, sicut dyachilon deceter factum. Aut sumatur muscilago radice alteæ, & concutiatur cum adipe gallinæ, aut oleo sisaminæ: & emplastretur cum eo. Aut sumantur ficus pingues, & terantur cum fimo columbino, & similibus eis quæ nominantur ex medicinis diminuentes consolidationem. Et quandoq; soluitur nodatio cum frictione assidua, antiqua, & leni, quæ fit cum manibus humidis. Et admistretur motus membri ad omnem partem in horis omnibus.

D

Si autem tortuositas iam antecessit, & fortis facta est, et conuersa est in lapidem, & prouocata est necessitas ad curationem eius cum ferro: tunc oportet, ut secetur superius eius, & soluatur continuatio ossis, et incidatur quod superfluit ex nodatione aut osse cum Incisorijs subtilibus: & administretur facilitas in illo cum sollicitudine & studio.

De sermone in Dislocatione.

Caput

XXIII.

Dislocatio
quid.

DISLOCATIO est exitus alicuius iuncturarum a loco suo. Quare prohibetur a motu suo, & scedatur figura membri. Et facit accidere super infirmum dolores, & læsiones uehementes. Quando ergo accidit alicui dislocatio, tunc oportet festinare ad restaurationem eius: neq; tardet eam omnino. Nam si tardatur, apostematur locus, & fortasse cum eo reductio dislocationis. Propter illud ergo non oportet, ut moueatur, neq; extendatur in hora apostemationis eius, quoniã multotiens facit accidere spasmum, et dolores lædentes. Verum quando accidit illud, tunc oportet, ut properes ad phlebotomiam infirmi. Deinde dimittatur, donec quiescat apostema. Deinde embrocetur membrum cum aqua calida & oleo. Deinde reducatur cum facilitate. Et curetur omnem membrum cum eo cuius rememoratio ueniet in loco suo. Ego qui cessit in fractura, a superiori parte corporis usq; ad inferiorem eius.

¶ De cura dislocationis Mandibulæ inferioris.

Caput xxv.

A

PARVÆ dislocantur duæ Mandibulæ nisi raro. Et dislocatio ambarum fit secundum unum duorū modorum. Aut enim remouentur a locis suis remotione parua, & mollificatur parumper. Aut dislocantur dislocatione integra, completa, donec mollificentur ad partem pectoris, donec currat saliuā infirmi, & non possit tenere eam, neque possit claudere os suum, & inuoluatur lingua eius cum sermone. Quando autē dislocatio eius est parua, tunc redit in pluribus dispositionibus per se cum paucitate. Si uero est dislocatio completa, integra: tunc oportet, ut administraretur reductio eius uelociter, et non tardetur penitus; & est, ut teneat minister caput infirmi: & intromittat medicus pollicem manus suæ unius in radicem Mandibulæ dislocationis inter os eius, si dislocatio est a parte una. Aut intromittat duos pollices suos simul, si dislocatio est a duabus partibus. Et reliqui digiti manuum eius sint extra, qui æquet. Et præcipe infirmo, ut mundificet Mandibulas suas, & abluat eas ad manducandū ad omnem partem. Et medicus æquet Mandibulam, et impellat Mandibulam, donec redeat ad locum suum.

Quod si difficilis sit reductio eius, præcipue si sunt ambæ Mandibulæ simul: tunc administra uaporationem cum aqua calida, & oleo, donec fiat facilis reductio ambarum: neque tardes reductionem ambarum omnino, sicut diximus. Cum ergo redeunt & æquantur, et clauditur os infirmi, et non mollificantur: tunc pone super eas puluillos pannorum, cum caroto quod sit factū ex cæra: & oleo rosato. Deinde ligetur cum facilitate cum ligamentis mollibus. Et sit somnus infirmi super dorsum suum: & caput eius sit stans inter duo puluinaria, ut non moueat ipsum ad dextram & sinistram: neque conetur, uel cogatur masticare aliquid: imo ponatur cibus eius sorbitio lenis, donec quando remouentur dolores, & nodatur Mandibula: tunc comedat quod uult, et administretur illud cum facilitate. Non laboret super operationem oris sui apud comestionem & potum, & oscitationem, donec nodetur Mandibula, & sanetur. Quod si difficilis fiat reductio duarum Mandibularū, quando dislocantur in hora aliqua, & non conuertuntur ad loca sua: tunc multotiens accidunt inde febres, & soda assidua: et fortasse soluitur uenter infirmi, & fortasse uomit choleram puram. Cum ergo uides illud: tunc scias, quia est perditio, & multotiens moritur ille cui accidit illud in decem diebus.

¶ De reductione dislocationis Furculæ, & extremitatis humeri. Caput xxvi.

FURCULA quidem non dislocatur ex latere intrinsecō, propter continuationē suam cum pectore. Et dislocat quandoque ad exteriora.

Cra: & declaratur illud sensui. Et restauratio eius est, ut iaceat infirmus super dorsum suū, & extendat brachia sua. Deinde cōarta locum cum palma tua cōartatione forti, nam ipsa redibit. Deinde pone super ipsam emplastrū, & puluillos, et stringe eam. Extremitates uero eius quæ sequuntur cubitum, et continuantur cum eo, non dislocantur, nisi raro. Quod si dislocatur die aliquo: tunc oportet, ut reducatur & æquetur secundum quod diximus, & quod præparatur tibi. Deinde pone super ipsam emplastrum, & puluillos, et stricturam. Et præcipe infirmo, adherere tranquillitati et quieti, donec sanetur. Et cum hac eadem curatione reducitur extremitas Humeri, quando separatur etiam a loco suo.

¶ De reductione dislocationis Humeri.

Caput

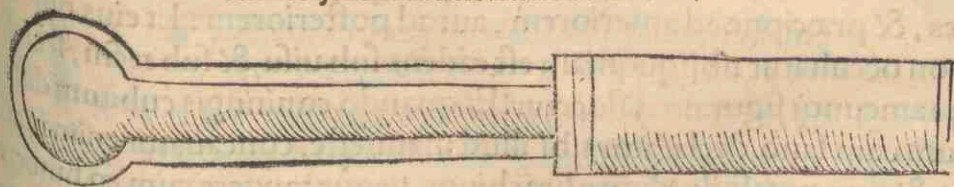
XXVII.

Dislocationes
Humeri.

SCIA S, quod Humerus non dislocatur, nisi secundum tres modos. Quorum unus est, ut dislocetur ad partem titilliei ad inferiora. Secundus est, ut dislocetur ad partem pectoris. Et fortasse dislocatur ad superiorem partem Humeri: & illud fit raro. Et non dislocatur ad posteriora, propter spatulam. Et non dislocatur ad anteriora, propter nervos. Et plurimū quidem dislocatur & egreditur ad inferiora uersus titillicū: præcipue in illis, quorū carnes sunt paucæ, quoniam egreditur in eis uelociter, & ingreditur uelociter. In illis autem quorū carnes sunt multæ, est e contrario illius, scilicet quia egreditur cum difficultate, et ingreditur cum difficultate. Et fortasse accidit quibusdam hominibus percussio, aut casus, et apostemat̄ Humerus apostemate calido, & putatur propter illud, quia iam dislocatus est. Oportet ergo, ut experiaris illud, donec stes super certitudinē eius, & tunc procedas in curatione eius. Et cognoscitur dislocatio, quando est ad inferiora uersus titillicū: & distinguas inter Humerum dislocatum, et humerū sanum. Nam tu inuenis inter eos diuersitatem manifestam, & inuenis in capite Humeri concauitatem, et sub titillico apud tactum caput humeri quasi ipsum sit ouū: & non potest infirmus reducere manū ad aurem suam, neq; mouere eam omnibus motibus. Et similiter, si dislocatur uersus pectus, aut ad sursum: tunc inuenis manifestū tactum, neq; occultatur. Et huius quidem dislocationis fit facilis reductio, quando est recens, aut infirmus est puer. Et reductio eius est, ut eleuet minister manū suam ad superiora. Deinde pone tu pollices tuos sub titillico eius, & eleua iuncturam cum fortitudine ad sursum ad locum suū: et minister eleuet manū suam, & extendat eam ad sursum. Deinde ponat eam inferius, ipse enim redit uelociter. Si autē non redit per illud quod diximus, & sunt a principio quo accidit dislocatio dies multi: tunc oportet, ut balneetur infirmus in aqua calida, & administretur embrocatio quæ mollificat & lenit. sicut si decoquantur radices alteæ, & scœnugræcum, & mellilotum in aqua, et administretur. Deinde resupinetur infirmus super dorsum suum: & ponatur sub titillico eius sphaera

& lana, quæ sit æqualis inter lenitatem & stricturam. Deinde ponat me- **A**
 dicus calcaneum suum super spheram, & eleuet caput humeri cum uir-
 tute, & attrahat manum infirmi ad inferiora. Et minister alius teneat ca-
 put infirmi, ut non moueatur ad inferiora: ipse namq; redit statim. Et si
 uis, reduc eum secundum modum hunc: & est, ut facias esse præsentem
 uirū qui sit longior infirmo, & stet a parte lateris, & intromittat hume-
 rum suum sub titillico infirmi: & eleuet titillicum eius ad superiora, do-
 nec sit infirmus suspensus in aëre. Et minister alius trahat manum infir-
 mi ad inferiora uentris eius. Si autem infirmus est leuis: tunc oportet, ut
 suspendatur cum eo aliquid aliud, ut grauet ipsum: nam redit dislocatio
 statim. Et reducitur etiam secundum modum alium: & est, ut figatur
 in terra lignum longum, cuius caput sit rotundum figura: sicut manica
 mortarij: quod non sit grossum, neque subtile. Deinde ponatur sub in-
 firmo postquam ponuntur super caput ligni panni lenes: & infirmus
 sit stans secundum longitudinem ligni. Deinde extendatur manus eius
 ad inferiora a parte altera, & extēdatur corpus eius ab altera parte cum
 fortitudine: nam iunctura redit ad locum suum cum uelocitate.

Quod si difficilis sit eius reductio per omnia quæ diximus, tunc ute-
 re hac cura: & est, ut accipias lignum cuius longitudo sit quantitas duorū
 brachiorū, & eius latitudo quantitas quatuor digitorum, & grossi-
 tudo eius quantitas duorum digitorum: cui sit caput rotun- **B**
 dum, ut alleuietur introitus eius in profundum
 titillici, secundum hanc formam.

Deinde ligentur super caput rotundum panni lenes, ut non lædat li-
 gnum infirmū. Deinde ponatur sub titillico infirmi, ut extendatur ma-
 nus, aut brachium super lignum usq; ad inferiora: & ligetur lignum su-
 per adiutorium & brachium & extremitatem manus. Deinde ponatur
 brachium super gradum scalæ per latitudinem, & extendatur manus
 ad inferiora, & dimittatur reliquum corpus suspensum a parte altera.
 Iunctura enim ingreditur statim. Cum ergo completur introitus eius se-
 cundum quemcunq; modum possibile est: tunc oportet, ut ponas sub ti-
 tillico spheram æqualis quantitatatis ex lana. Deinde pone emplastrum
 preparatum ex puluere molendini cum olibano, et albumine oui super
 humerum totum, sicut reuoluitur desuper. Deinde stringe sub titillico
 strictura decenti: et reuoluatur ligamentum super emplastrum desuper:
 & annectatur manus eius ad collum ipsius, & dimittatur, neque moue-
 atur manus eius septem diebus. Et oportet, ut ponatur cibus infirmi

C paucus, donec confortetur membrum: quoniam est uelocius ad sanationem eius. Deinde ponatur amplior post septem dies, aut quinque, & exercitetur cum motu. Si ergo firmatur & non mollificatur, tunc iam sanatus est. Si uero iunctura dislocatur multotiens, propter humiditatem quæ accidit ei, aut propter causam aliam; tunc oportet, ut administretur in ea cauterium cum tribus foraminibus, secundum quod præmissum est in capitulo de cauterio. Quod si fiat hoc totum, & soluatur ligamentum post septem dies, & non confirmetur iunctura, & reducatur emplastrum & strictura super ipsum aliquotiens, & non firmetur, & cadat, & non possit eleuare ipsum ad superiora: tunc scias, quod nerui eius qui sunt ad caput humeri, iam incisi sunt, aut extensi, aut mollificati; & scias, quod iunctura nunquam figetur in loco suo.

Dislocationis autem quæ fit uersus pectus & mammillam, aut ad posteriora reductio, fit cum impulsione & extensione cum manibus: donec redeat, & administretur in ea reliqua strictura & cura, donec sanetur. Quod si accidat post sanationem grauitas in membro, & tarditas in motu eius, tunc utatur infirmus balneo multotiens, donec leniatur illa grauitas, & redeat ad naturam eius primam.

¶ De curatione dislocationis Cubiti.
Caput XXVIII.

D S C I A S, quod iunctura Cubiti dislocatur cum difficultate, & similiter redit cum difficultate etiã: & ipsa quidem dislocatur ad omnes partes, & præcipue ad anteriorem, aut ad posteriorem. Et eius dislocatio non occultatur tibi: quoniam est cadens sub uisu, & sub tactu, secundum quamcunq; figuram dislocetur. Et quando coniungis cubitum dislocatum cum sano, declaratur tibi illud manifeste, concauatur enim iunctura, & non potest duplicare brachium, neque tangere cum eo humerum suum. Et oportet, ut properes, & reducas dislocationem statim, antequam accidat ei apostema calidum. Nam si accidit ei apostema calidum, difficilis fit eius reductio: & fortasse non sanatur omnino, præcipue quando est ad posteriora. est enim deterior omnibus speciebus dislocationis, & uehementioris doloris eis: & multotiens descendit cum ea mors. Et restauratio eius quando est ex eis quæ possibile est reducere, est, ut extendatur manus eius cum duabus manibus: & brachium eius sit expansum, & manus medici sint supra cubitum & sub eo, & ipse impellat iuncturam cum pollicibus manuum suarum simul, aut cum radice palmæ suæ, donec redeat ad locum suum. Aut uero dislocatio est ad anteriora: tunc redit ita, ut duplicet manum cum manu sua, donec percutiat cum radice palmæ suæ cubitum qui est dislocatus. Quod si non obedit dislocatio ad reductionem, tunc administra extensionem uehementem, fortem ualde: & est, ut extendant brachium duo ministri: & teneant ipsum

duo ministri etiam, ut non remoueat apud extensionem. Deinde reuoluatur brachium ad omnem partem postquam inuoluitur super manum eius pannus duplicatus longus, aut ligamentum latum. Et quando tangit medicus manu sua iuncturam, inungat ipsam cum oleo: ut sit illud ex eis quae adiuuant in lubricitate iuncturae cum facilitate. Deinde impellat iuncturam impulsione uehementi, donec redeat. Et post reductionem eius oportet, ut ponatur super ipsam emplastrum, in quo sit stipticitas, et exsiccatio cum albugine oui: & stringatur strictura decenti. Et suspendatur brachium a collo infirmi: & dimitte diebus aliquot. Deinde soluatur. Si ergo firmatur iunctura in loco suo, tunc solue ligamentum ab ea, & dimitte ipsam. Et si uides iuncturam non bene stringi, tunc itera emplastrum, & ligamentum, et dimitte ipsam diebus aliquot, donec stringatur. Deinde solue ipsam. Si autem accidit ei grauitas post reductionem iuncturae, & dispositio sit in motu: tunc administra humectationem in balneatione, & fricationem subtilem, et compressionem, donec leniatur, aut pone super iuncturam iliati, id est, natem arietis pinguem. Deinde ligetur, & dimitte ipsam super eam die & nocte. Deinde aufer eam, et introduce ipsum in balneum. Cum ergo sudat, tunc frica iuncturam fricatione temperata. Deinde itera super ipsam aleliati uice una, & secunda, & tertia cum introitu balnei, donec leniatur. Et si uis, pone super ipsam stercus uaccinum, humidum, calefactum cum butyro, & stringe super ipsum.

Fac illud aliquotiens. ipsa namque lenitur, & redit ad dispositionem suam.

C De curatione dislocationis Almahasssem.

Caput XXIX.

MAHASSEM manus multotiens dislocat, id est, iunctura quae est inter brachium & manum. Et reductio dislocationis eius est facilis. Econtrario reliquarum iuncturarum. Verumtamen oportet, ut uelocitas sit in reductione dislocationis eius in hora in qua dislocatur, antequam apostemetur locus: aut accidat in eo apostema calidum. Et reductio dislocationis in eo est, ut ponas Mahasssem manus infirmae super tabulam, & extendat minister manum eius: & ponat medicus palmam suam super eminentiam iuncturae, & impellat eam, donec redeat. Verumtamen oportet, ut consideretur, si palma iam recessit ad uentrem manus: tunc ponat infirmus dorsum manus suae super tabulam apud extensionem & reductionem: & si dislocatio est procedens ad dorsum manus, tunc sit positio manus eius intrinsece super tabulam, id est, interior pars manus eius super tabulam ponatur, ut cadat manus medici super ipsam eminentiam iuncturae. Si ergo redit statim, bonum est: & si non, tunc stringe eam cum emplastro sedante apostema: & dimitte ipsum, neque iteres illud. Nam si non tolerat, neque potes super reductionem eius, postquam praetereunt ei dies, uerumtamen iunctura remanet secundum tortuosum

C tatem suam: & nō nocet infirmo aliquid, nisi quod mollificatur manus, & non potest stringere aliquid: tunc scias, quod nerui sunt abscissi, aut attriti. Non est ergo ingenium in ea, nisi ut stringatur cum cauterio prope casum eius. Et fortasse non confert illud aliquid. Cum ergo non redit Almahassem, tunc pone super ipsum emplastrum, quod narrauimus. Deinde stringatur, & dimittatur quinque diebus: postea soluatur & dimittatur, et exercitetur manus. Si autem priuatur motus eius, & accidat in ea aliquid grauitatis: tunc leni eam cum aqua calefacta, & fricatione aliquoties, donec leniatur.

¶ De curatione dislocationis Digitorum.
Caput xxx.

Q V A N D O dislocatur ex eis Digitus ad omnem partem, uel ex eis Digitus ad dorsum palmæ, aut uentrem eius: tunc extendere Digitum, & impelle dislocationem pollicibus tuis, donec redeat. Deinde sustenta caput Digiti, & suspende ipsum uersus partē ad quam dislocatur, & dimitte ipsum duobus diebus. Deinde suspende eum, & extende ipsum, donec æquetur rectus in illo die suo. Cum ergo fuerit nox, liga ipsum secundum narrationem ipsam: & non cesses soluere ipsum in die: & exerce eum cum motu: & liga ipsum in nocte. fac illud diebus aliquot, donec stringatur. Et similiter fac cum eo, si dislocatur ad uentrem manus: & liga eum ad partem ipsam, & fac cum eo operationem tuam primam, donec sanetur. Et similiter fac cum eo quando dislocatur ad reliquas partes.

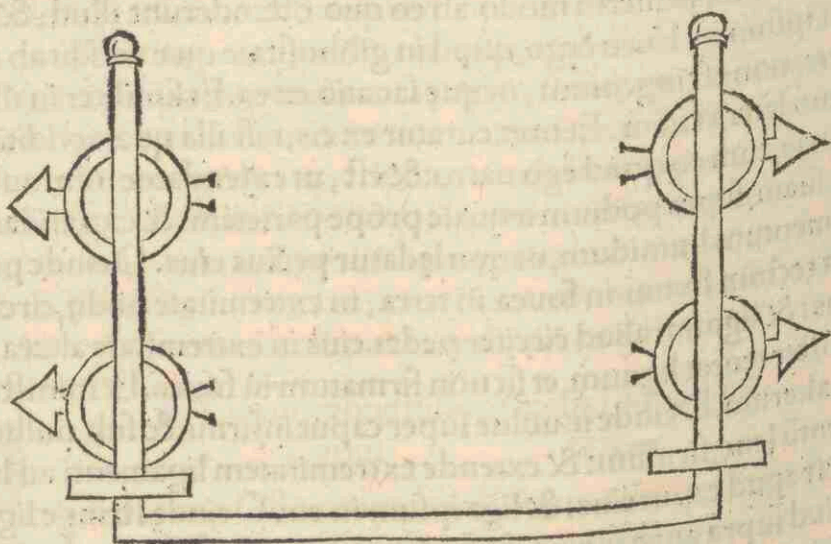
¶ De curatione dislocationis Spondilium dorfi.
Caput xxxi.

Q V A N D O accidit alicui Spondilium dorfi, aut colli dislocatio completa, aut remouentur Spondiles multæ a locis suis: tunc non est in ea curatio, quoniã mors properat infirmo. Et signum illius est, quod egestio infirmi egreditur absque uoluntate, neque potest tenere eam: & multoties mollificatur ex eo quædam membra eius, aut duo crura eius, aut duo brachia ipsius, aut unum eorum: aut remouetur Spondilis una de loco suo. Multoties enim remouetur, quod multoties ens fit remotio earum ad quatuor partes. Illa ergo quæ remouetur posteriora, nominatur Gibbositas. Curatio uero eius est, ut consideres tunc, si Gibbositas accidit a puericia: tunc non est in ea curatio, neque ex ea est sanatio omnino. In illa autem quæ accidit a casu, aut percussione, aut similibus illis, iam dixerunt antiqui modos curationis sermone prolixo. Cuius plurimum non redit cum proficuo. Ego uero iam abbreviaui ex illo, cuius parum excusat a multo eius ex propinquitate mea ad intentionem: & expositione mea qua exposui illud, & formaui in

Gibbositatis
curatio.

strumentum eius diuerso modo ab eo quo ostenderunt illud, & expo- **A**
 fuerunt ipsum. Dico ergo, quod in gibbositate quæ accidit ab anteriori
 parte, non est ingenium, neque sanatio ex ea. Et similiter in illa quæ
 fit ad duo latera etiam. Et non curatur ex eis, nisi illa quæ accidit in dor-
 so proprie, cum eo quod ego narro: & est, ut extendatur infirmus super
 faciem suam super podium æquale prope parietem: & expandatur sub
 eo stramentum humidum, ut non lædatur pectus eius. Deinde ponatur
 lignum rectum fixum in fouea in terra, in extremitate podij, circiter ca-
 put eius: & lignum aliud circiter pedes eius in extremitate altera podij:
 & minister teneat lignum, et sit non firmatum in fouea. Et minister alter
 teneat alterum. Deinde inuolue super caput infirmi, & sub titillicis eius
 ligamentū lene, firmum: & extende extremitatem ligamenti ad lignum
 quod est apud caput eius: & liga ipsum in eo. Deinde stringe ligamen-
 tum aliud supra anchas eius, & supra genua ipsius, & apud cauillas ei-
 us. Deinde aggrega ligamenta omnia, & liga ea in ligno altero quod
 est apud pedes eius. Deinde extendat omnis minister ad partem ligni
 ligamentum, & non remoueantur duo ligna ex locis suis in quibus sunt
 fixa: uerumtamen non sint firmata, sicut diximus. Et medicus ponat
 palmas suas super Spondilem cum fortitudine, donec redeat: aut ponat
 super eam tabulam. Deinde annectat super tabulam pedes suos, donec
 redeat. Si autē non redit per hanc curationem, tunc accipe tabulam cui
 ius longitudo sit circiter tria brachia. Et caua in pariete de quo diximus **B**
 quod est prope infirmum, locum in quem ingrediatur extremitas tabu-
 læ. Deinde pone medium tabulæ super Spondilem. Et ponat pedes su-
 os medicus super extremitatem alteram. Et stringat bene, donec cōar-
 tetur Spondilis, et redeat ad locum suum. Deinde si uis, operare cum
 torno quod inuoluitur cum manu tua: & est, ut figas in terram apud ca-
 put infirmi in postremo podij duo ligna, quorum longitudo sit bra-
 chij unius: & apud caput eius in postremo podij duo ligna. Et sit lon-
 gitudo quæ est inter omne lignum palmus unus: & iam factum est in
 omni loco foramen, in quo currit tornum: & firmetur lignum omne in
 terra multum, ne moueatur omnino. Et intromittatur lignum rotun-
 dum: & est tornum in quo reuoluitur ligamentum in duobus forami-
 nibus duorum lignorum. Et in extremitate eius est foramen, in quo fir-
 matur lignum, cuius longitudo est palmus cum eo quod reuoluitur:
 & in duobus lignis alijs est similiter illius. Deinde stringe ligamenta
 quæ strinxisti in pectore infirmi torno quod est apud caput eius: & li-
 gamenta quæ strinxisti in cruribus eius in torno quod est apud pedes
 eius. Deinde stet apud omne tornum minister, qui torqueat manum
 suam cum licinio, cum quo reuoluitur tornum: & medi-
 cus æquet Spondilem, secundum quod dixi-
 mus. Hæc est forma torni, quæ sequitur.

C

Deinde postquam redit Spondilis, & æquatur locus, tunc oportet, ut ponas emplastrum exiccatiuum cum albumine oui. Deinde stuppam. Postea pone supra emplastrum astellam ex tabula, cuius latitudo sit trium digitorum, aut circiter eos. Et longitudo eius quantitas quæ capiat locum Gibbositatis, & super partē Spondilis sanæ. Deinde ligetur cum ligamento quod diximus. Et utatur infirmus nutrimento subtili, donec sanetur. Quod si remaneat quiddam eminentiæ in loco in fine sanationis: tunc oportet, ut administrantur medicinæ quæ mollificant, & leniunt, cum administratione tabulæ quam narrauimus tempore longo. Et iam administratur in illo lamina plumbi. Et quandoq; accidit eminentia in postremo Spondilium dorsi: & putatur per eam dislocatio, & est illud os quod iam eminent. Quare nõ oportet, ut præsumptio fiat ei cum hac medicina: fortasse enim accidere faciet mortem.

De curatione Anchæ dislocatæ.
Caput xxxii.

SCIAS, quod iuncturæ Anchæ, & iuncturæ humeri, non accidit, nisi dislocatio tantum: neque accidit eis quod accidit reliquis iuncturis ex remotione parua, & concauitate. Et iunctura quidem Anchæ dislocatur secundū quatuor partes. Quod est, quia dislocatur ad anteriora, & ad posteriora. Et plurimū quidem dislocatur ad interiora: & parum dislocatur ad anteriora, et ad posteriora. Et curatio dislocationis eius ad interiora, est: quia quando tu coniungis crus infirmi sanum cum infirmo, est longius: & est genu eius eminent plus quam sani, & non potest infirmus duplicare pedem suum apud inguē: & est locus qui sequitur inguē apostematus apostemate calido, propterea, quod caput coxæ iam peruenit illic. Et signum eius cui accidit dislocatio ad exteriora

Dislocatio
Anchæ qua-
druplex.

ora est, quod sunt accidentia eius contraria istis accidentibus. Et signum **A**
 eius cui accidit dislocatio ad anteriora, est, quia expanditur crus sanum se-
 cundum complementum: uerumtamen non duplicat ipsum absque do-
 lore qui est in genu: & si conatur ad ambulandum, non potest super il-
 lud ad anteriora: & retinetur urina eius, & apostematur inguen eius, &
 apud ambulationem est calcatio eius super calcaneum. Et signum eius
 cui accidit dislocatio ad posteriora est, ut non expandat genu, neque possit
 duplicare ipsum antequam duplicet inguen: & est crus eius etiam bre-
 uius altero: & inguen est mollificatum, & est caput coxae apud locum ilij.

Reductio uero huius dislocationis specierum est, ut consideres tunc,
 si dislocatio est uetusta, quae iam antiquatur cum habente ipsam. Deinde
 de situ administras reductionem eius, & remanet secundum dispositio-
 nem suam: tunc non est in ea curatio omnino. Non ergo oportet, ut
 praesumptio fiat ei penitus. In illo autem cuius dislocatio est recens, &
 est ex una specierum quatuor dislocationis: tunc propera ad hoc, ut
 uoluas iuncturam, & extendas ipsam ad interiora & ad exteriora, &
 moueas eam dextra & sinistra: fortasse enim redit, & non indiget alia
 cura.

Si autem non redit hoc modo, tunc oportet, ut praepares mi-
 nistrum fortem, & extendat crus eius ab inferiori parte: aut cum ma-
 nibus suis, aut cum ligamento, quod ligetur super crus eius supra ge-
 nu: & minister alius extendat manum eius desuper, ita ut intromittat **B**
 manus suas sub titillicis eius. Deinde stringat cum ligamento leni su-
 per radicem coxae, & teneat extremitatem ligamenti alterius. Et sit ex-
 tensio eius aut ab anteriori parte inguinis ad partem furculae, aut a pos-
 teriori ad partem dorsi. Et sit extensio eorum omnium uice una, donec
 nec eleuetur infirmus cum corpore suo a terra, & remaneat pendens.
 Et haec enim species extensionis est species communis specierum qua-
 tuor. Si ergo redit dislocatio cum eo quod diximus, est bonum: & si
 non, tunc necesse est omni speciei illud quod dicam de curatione pro-
 pria. In reductione quidem eius propria quando dislocatio est ad in-
 teriora, oportet, ut resupinetur infirmus super latus suum sanum.
 Deinde ponat ligamentum super radicem coxae, in eo quod est inter
 caput coxae, & locum qui est sub inguine. Deinde extende ligamen-
 tum ad sursum a parte inguinis ad altiore partem corporis, ad partem
 furculae. Deinde accipiat minister alius fortis brachia eius, & mi-
 nuat locum grossum coxae infirmae, & extendat ad exteriora extensi-
 one uehementi, iam enim redit ad locum suum. Et haec species est fa-
 cilioris reliquis speciebus curationis, qua reducitur hoc membrum.

Si autem excusatur super te, & non obedit tibi ad introitum cum
 hac specie curationis omnino: tunc oportet, ut ligentur duo pedes in-
 firmi simul cum ligamento forti, leni, super duos calcaneos, & super
 duo genua: & sit longitudo cuiusque a compare suo quantitatis qua
 dd 2

C tuor digitorum: & sit crus infirmum extensum plus altero quantitate duorum digitorum. Deinde suspendatur infirmus super caput ligni, quod sit in domo: & sit longitudo eius a terra quantitas duorum brachiorum. Deinde præcipe iuueni forti, ut muniat caput coxæ: & suspendatur cum infirmo iuuenis alius: & impellat iuuenis alius, muniens coxam cum fortitudine, nam iunctura redit ad locum suum cum uelocitate. In reditione autem eius propria, quando est dislocatio ad exteriora, oportet, ut iaceat infirmus super podium, secundum quod narrauimus in habente gibbositatem. Et stringatur ligamentum super crus eius, infirmum proprie, & super pectus eius. Deinde ponantur duo ligna, unum apud pedes eius, & alterum apud caput ipsius. Deinde ponatur lignum additum in medio podij, fixum bene: super quod inuoluti sint panni humidi, ut non lædat infirmum: & sit lignum inter coxas eius, ut non attrahatur ad inferiora apud extensionem. Deinde extendat omnis minister ad partem suam, & medicus æquet reductionem manu sua. Si ergo obedit ad reuersionem, erit bonum. Et si non, pone super ipsam tabulam, & preme ipsam, sicut diximus in gibbositate, æqualiter. Verumtamen oportet, ut iaceat infirmus super latus suum sanum. Et quando dislocatio est ad anteriora, tunc oportet, ut extendatur crus infirmi uelociter: & est secundum hanc eandem narrationem super podium: & ponat medicus palmam manus suæ dextræ super inguen infirmum. Deinde cõartet ipsum cum manu altera, & cum illa cõartatione pone ipsum extensum ad inferiora ad partem genu.

Et si dislocatio est ad posteriora: tunc non oportet, ut extendatur infirmus ad inferiora, & sit eleuatus super terram: imo oportet, ut sit positus super rem duram, sicut oportet, ut sit etiam si dislocatur ancha eius ad exteriora, secundum illud quod diximus de accubitu eius super duas anchas: & est super faciem eius, & ligamenta extensa: secundum quod diximus nuper. Et oportet, ut administretur compressio cum tabula etiam super locum ad quem egreditur iunctura, cum completur reductio secundum quod oportet. Et signum reditionis eius non occultatur tibi: & est, ut extendas duo crura infirmi: & quando uides ea æqualia, & infirmus stringit crus suum, & expandit ipsum absque excusatione: tunc scias, quia iam redit membrum, secundum quod oportet: tunc coniunge duas coxas, & pone emplastrum, & stringe cum imemati, id est, rota: ita, ut non moueatur ancha ad aliquam partium: & adhæreat infirmus quieti tribus diebus, aut quatuor. Deinde solue ligamentum, & emplastrum, & compara crus cum altero: tunc si uides ea æqualia in statu, tunc scias, quod dislocatio iam firmata est: absolute ergo infirmum ad ambulandum. Et si uides aliquid mollificationis: tunc redi, & emplastra illud, & stringe illud secundum stricturam tuam primam: & dimitte illud etiam tribus diebus. Deinde solue

ue illud & fac ipsum tardare in ambulatione super utrumq; aliquot diebus, donec confortetur bene. A

¶ De dislocationis Genu. Caput xxxiii.

GENU dislocatur secundum tres modos. Dislocatur ad exteriora, ad interiora, & ad inferiora, scilicet ad posteriora. Et non dislocatur ad anteriora. Et signum dislocationis eius, est, ut precipias infirmo, ut applicet crus suum ad coxam suam. Si autem non adhæret cum coxa: tunc scias, quod Genu est dislocatum. Et restauratio omnium modorum dislocationis eius est, ut facias sedere infirmum rectum, ita ut iam extendat crus suum si potest super illud, & adhæret dorsum tuum ad faciem eius: & pone pedem eius inter pedes tuos. Deinde adhærere fac Genu eius cum palmis tuis, & recta eas inter digitos tuos super Genu eius. Deinde applica cum palma tua duo latera Genu eius cum fortitudine. Et minister alius extendat pedem eius, donec redeat Genu ad locum suum. Et signum reditionis est, ut adhæreat crus cum coxa in lenitate, non laboriose. Deinde emplastra ipsum, & adhærere fac crus cum coxa. Deinde liga ea simul cum uitta tribus diebus, aut quatuor. Deinde solue ea. Et non uratur infirmus ambulatione aliquot diebus, donec sanetur. Si autem recusat tibi reductio eius, tunc administra extensionem fortem cum ligamentis, quorum præcessit narratio in curatione anchæ, donec redeat. B

¶ De curatione dislocationis Calcanei.

Caput xxxiiii.

CALCANEVS quandoq; remouetur remotione parua, & quandoq; dislocatur secundum complementum. Et dislocatio eius fit, aut ad interiora, aut ad exteriora. Et signum dislocationis eius est, quod uides Calcaneum inflatum, procedentem ad partem ad quam dislocatur. Curatio autem remotionis eius, est facilis reditionis: & est, ut extendatur cum facilitate cum manibus, et æquetur, donec redeat. In curatione autem eius quando dislocatur secundum complementum, oportet, ut facias sedere infirmum rectum: & teneat ipsum minister fortis ualde a posteriori parte dorsi eius, in medio ipsius. Deinde tene tu cum manu tua dextra pedem eius a superiori parte eius, & cum manu tua sinistra ab inferiori parte pedis eius loco cauillæ. Deinde trahe pedem ad te cum manu tua dextra. Deinde cum sinistra duabus uicibus. Deinde extendende cum sinistra, & impelle pectus pedis cum dextra uersus crus absque labore. Fac illud bis, sicut narrauimus. Deinde impelle pectus pedis ad crus in uice tertia, & tu trahis cauillam. Si ergo redit in uice una, aut in duabus secundum hunc modum, & uides pedem æquatum, est bonum: & si non, tunc itera operationem super ipsum: quoniam ipse redit. Si autem prohibetur tibi reductio eius cum eo quod narrauimus.

Cmus: tunc fac iacere infirmum super dorsum suum super terram, & fige paxillum in terra firmatum ualde, ut cadat inter coxas eius: & tu iam inuoluisti super ipsum pannum, ut non lædat infirmum. Deinde accipiat minister coxam eius: postea extendat minister alter pedem, aut cum manibus suis, aut cum ligamento quod liget super collum pedis. Deinde extendat omnis minister contra extensionem comparis sui: & paxillus sit stans inter duas coxas infirmi retinens eum, ut non attrahatur corpus eius ad inferiora apud extensionem. Deinde æquet medicus dislocationem manibus suis, & minister alter teneat crus sanum ad inferiora. Nam dislocatio redit cum uelocitate. Quando ergo redit dislocatio, & declaratur tibi sanitas reditionis eius: tunc pone emplastrum & stupam, & stringe ipsam cum ligamento firmiter, & liga pedem cum ligamento ad crus. Et oportet, ut caueas uel timeas de neruis, qui sunt supra calcaneum posterius, ut non sit ligamentum super eos uehemens, & lædat eos. Deinde dimitte ipsum duobus diebus, aut tribus. Quod si molificatur ligamentum, stringe ipsum: deinde solue ipsum in die tertio, aut quarto: & prohibe infirmum ab ambulatione quadraginta diebus. Si uero conatur ambulare ante illud spacium, non sit securitas quin dissoluationem. Quod si accidat ei apostema calidum: tunc oportet, ut ad ministras in sedatione eius illud, in quo præcessit narratio nostra in alio loco ex curatione, & embrocatione, donec remoueat.

¶ De dislocatione Digitorum pedis, & cura.

Caput

XXXV.

OPORTET, ut æquetur quod dislocatur ex eis cum extensione pauca absq; labore: & illud quidem non est difficile, imo est facile. Si autem dislocatio est in quibusdã nodis dorsi pedis: tunc oportet, ut faciat sedere infirmus pedem suum super locum æqualem terræ, aut super tabulam: & est stans sicut ambulans. Deinde tu sta, & pone pedem tuum super illud quod eminent ex illis iuncturis. Deinde calca illud cum pede tuo cum uirtute, donec redeat, & uideas ipsum iam æquatum, & non appareat in loco eminentia. Deinde pone sub uentre pedis eius tabulam quæ capiat pedem totum, cui sint duo capita. Deinde stringe ipsum strictura decenti tribus diebus. Deinde solue ipsum, & fac quiescere eum ab ambulatione diebus multis, donec stringatur & securetur a reductione.

¶ De speciebus dislocationis cum uulnere uel fractura. Caput XXXVI.

QUANDO accidit aliquid ex illo, & conaris curationem eius, & ipsius restaurationem, multotiens succedit mors: & propter illud non oportet, ut presumat super curationem eius, quod est

huiusmodi, nisi qui est prudens in arte longi usus, misericors, pius, tardus, non audax, neque praesumptuosus: & ut utatur in incapsulatione medicinis quae sedant apostemata calida tantum: & dimittat infirmum diuino iudicio. Nisi uideas, aut speras salutem a perditione cum lenitate aegritudinis, & in quo apparet quiddam spei. Conare ergo reductionem eius statim in principio rei, antequam accidat apostema calidum. Si ergo redit membrum, secundum quod uolumus, tunc administra regimen quod sedat apostema: & cura uulnus cum eo quod conuenit ei ex unguentis desiccatiuis. Quod si dislocatio est cum fractura, & accidunt in osse satagię separate, tunc conare ablationem earum, & fac in illo quod diximus in aegritudinibus simplicibus ex eo quod praecessit in locis earum. Et caue secundum tuam uirtutem, et custodi teipsum ab introitu in uiam timoris: secundum quod praecessit praedicatio mea tibi. Nam illud est melius tibi apud Creatorem tuum, & magis permanens ad gloriam tuam, & magis saluum tuo corpori apud illos in tuo tempore.

¶ Explicit Liber Chirurgiæ, quem transtulit Magister Gerardus Cremonensis in Toletum, de arabico in latinum: qui Liber est tricesima particula libri Azaragi, quę composuit Albucasisim. B

¶ A R G E N T O R A T I apud Ioannem Schottum librarium. XXVI. Febr. Anno M. D. XXXII.

✚ C V M Gratia & Priuilegio Imperatoriæ Maiestatis ad Quinquennium.

